

สรา

ในสังคมไทย

ผลการศึกษา

โครงการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ
การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
เพื่อหามาตรการทางเลือกป้องกันแก้ไข

สุราในสังคมไทย

ผลการศึกษา

โครงการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ
การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
เพื่อหามาตรการทางเลือกป้องกันแก้ไข

ดำเนินการโดย

อดิศวร์ หลายชูไทย
วิทยาลัยการสาธารณสุข
อาภาศิริวงศ์ ณ อยุธยา
สถาบันวิจัยสังคม
วิจัย ปิยะะจินดา
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สนับสนุนทุนโดย

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
กระทรวงสาธารณสุข

สนับสนุนการพิมพ์เผยแพร่โดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ

โครงการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อหามาตรการทางเลือกป้องกันและแก้ไข

ISBN	974-13-1887-1
พิมพ์ครั้งที่ 1	ธันวาคม 2544
จำนวนพิมพ์	1,000 เล่ม
จัดทำโดย	ศูนย์วิจัยยาเสพติด สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
บรรณาธิการ พิมพ์	วิชัย โปษยะจินดา อานา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา วันเพ็ญ พรเจริญ
แบบปกและรูปเล่ม	จรรนต์ วิบูลยานนท์ เกียรติโกโร พึ่งเชื้อ
พิสูจน์อักษร	วิภา คำนธ์ารกุล อานา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สนับสนุนการพิมพ์ เผยแพร่	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ 979/22 ชั้น 15 อาคารเอส.เอ็ม.ทาวเวอร์ ถ.พหลโยธิน พญาไท กทม. 10400

คณะทำงานวิจัย

พ.ศ. ๒๕๖๕

■ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาคารสถาบัน 2 ชั้น 5 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทร.02 2188159 โทรสาร 02 2552177

วิชัย โปษยะจินดา
วิภา ตำนธำรงกุล
อุษณีย์ พึ่งปาน

■ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาคารวิษณุประชานะถน ชั้น 5 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทร.02 2187371 โทรสาร 02 2552353

อาภา ศิริวงศ์ ณ ออยุธยา
อังกาบ กอศรีพร
รัตนา จารุเบญจ
กอบกุล สามัคคี
นิตยา กัทธิตระพันธ์
สุริยา วีรวงศ์
อังคณา ชินเดช

■ วิทยาลัยการสาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาคารสถาบัน 3 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปทุมวัน กทม. 10330
โทร.02 2188182 โทรสาร 02 2556046

อดิสรว์ หลายชูไทย
อาจารย์พิเศษ วิทยาลัยการสาธารณสุข
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำขอบคุณ

โครงการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อ ทามาตรการทางเด็กป้องกันแก้ไขของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกิดขึ้นได้ด้วยความไว้วางใจสนับสนุนเป็นอย่างดีของกระทรวงสาธารณสุข ขณะนี้การดำเนินงานบรรลุความสำเร็จจนสามารถเสนอผลงานเพื่อเผยแพร่ได้ ทั้งนี้เพราะได้รับความอนุเคราะห์ที่ดี จากบุคคลในองค์กรต่างๆเป็นจำนวนมาก นอกจากบุคคลที่จะกล่าวนามต่อไปนี้แล้ว คณะวิจัยจำเป็นต้องขอภัยที่ไม่สามารถจะกล่าวนามทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ทั้งหมดได้

- นายบุญชัย วัฒนโกเมร ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี
ได้กรุณาให้ความเห็นชอบและมอบหมายให้ผู้บริหารส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องช่วยสนับสนุนการดำเนินงานหัวหน้าส่วนราชการต่าง ๆ อันประกอบด้วย
- พล.ต.ต.มงคล กมลบุตร ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลพบุรี
- พ.ต.อ.อภิศักดิ์ ศรีวรรณะ ผู้กำกับกับการอำนวยความสะดวกตำรวจจังหวัดลพบุรี
- พ.ต.อ. สำเริง มุขคำ ผู้กำกับกับการสถานีตำรวจอำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
- พ.ต.ท.สุชาติ วิเชียรศรี รองผู้กำกับกับการหัวหน้าสถานีตำรวจภูธรท่าหิน
- เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจท่าหิน อำเภอเมือง
- เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจอำเภอท่าเรือ อ.พัฒนานิคม อ.ชัยบาดาล
อ.ท่าหลวง อ.ม่วงค่อม อ.โคกสำโรง อ.สำสนธิ อ.โคกเจริญ และอ.สระโบสถ์
- นายพิทักษ์ ฉันทประยูร อัยการจังหวัดลพบุรี
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายสถิติสำนักงานอัยการ
- เจ้าหน้าที่ศาลจังหวัด และศาลแขวงจังหวัดลพบุรี
- นายอารยะ อองคสิงห์ สรรพสามิตจังหวัดลพบุรี
- นางสุรางค์ สายประสาธ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพสามิตจังหวัด
- นายสนธิวัฑ เทพเรณู ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด
- นางสาวนภาพร ตั้งธรรมฉัตร สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการประมวลสถิติ ข้อเสนอแนะและข้อมูลที่อยู่ในความรับผิดชอบ
- นพ.สุวิระ วงศ์คงคาเทพ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด

- นางกฤษณา ศิริวิบูลยภิติ นักวิชาการสาธารณสุข 8 หัวหน้าพัฒนาบุคลากร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี ได้กรุณาช่วยติดต่อประสานงานตลอดการดำเนินงานโครงการฯ

- บุคคลและองค์กรทั้งหมดในจังหวัดลพบุรี
- ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน อ.พัฒนานิคม อ.ท่าเรือ อ.ชัยบาดาล อ.ท่าหลวง และอ.หนองม่วง
- เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสถานีอนามัย อ.โคกสำโรง อ.บ้านหมี่ อ.สระโบสถ์ อ.โคกเจริญ และกิ่ง อ.สำสามัคคี
- กำนัน และ ผู้ใหญ่บ้าน ทุกอำเภอเป็นกำลังสำคัญในการรวบรวมข้อมูล และสำรวจชุมชนตัวอย่างให้

- บุคลากรจากสถาบันราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
 - นายสมบูรณ์ สงวนญาติ อธิการบดี
 - ดร.มานะ เอกจิรวงษ์ รองอธิการบดี ฝ่ายวิจัย
 - ผศ.สุพงษ์ ปันาทกุล ผู้อำนวยการสำนักวิจัยฯ

- คุณอรทิพย์ แมทธิว นักวิชาการสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ให้คำปรึกษาแนะนำและดำเนินการในการคัดเลือกประชากรตัวอย่างและให้ข้อมูลประชากร จังหวัดลพบุรี

- นพ.สมศักดิ์ ชูณหวิกรม ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- นางสาวเพ็ญจันทร์ ประดับมูช ผู้ประสานงานโครงการฯสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข
- คณะกรรมการอำนวยการโครงการฯ ได้ให้ความคิดเห็นและช่วยบริหารจัดการโครงการด้วยความเข้าใจ ต่อความต้องการของโครงการอย่างลึกซึ้ง

คณะวิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งในความร่วมมือและช่วยเหลือของทุกท่านด้วยความจริงใจ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อมูล ข้อเสนอแนะ และความรู้ต่างๆ ที่ได้รับจากการศึกษานี้จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการช่วยเหลือบรรเทาปัญหาต่างๆ อันสืบเนื่องจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แก่จังหวัดลพบุรี และมีส่วนในการส่งเสริมปณิธานของกระทรวงสาธารณสุข ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้บรรลุเป้าหมาย

สารบัญ

หน้า

อารัมภบท

ที่มาของการศึกษา วัตถุประสงค์ โครงการศึกษา และโครงสร้างการรายงาน

ก. อุปทานเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์	1
ก.1 ระบบจำหน่ายเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ระดับมหภาค	1
ก.2 ระบบจำหน่ายเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์ในจังหวัดลพบุรี	6
ก.3 ตลาดได้รุ่ง : กรณีศึกษา	17
ก.4 สุรานอกระบบ : กรณีศึกษา	24
ก.5 สรุปสาระอุปทานเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์	36
ข. อุปสงค์เครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์	39
ข.1 การบริโภคเครื่องตีเมล็ดของประชาชนไทย	39
ข.2 การศึกษาครัวเวียน	41
ข.3 การศึกษานักเรียนมัธยมและอุดมศึกษา	61
ข.4 การศึกษาผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรม	87
ข.5 สรุปสาระอุปสงค์เครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์	105
ค. ผลกระทบการบริโภคเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์	123
ค.1 สุขภาพอนามัยครอบครัวและชุมชน	123
ค.2 สาเหตุการตายและบริการสาธารณสุข	147
ค.3 คดีแจ้งความและสำนวนฟ้อง	169
ค.4 สรุปสาระสำคัญผลกระทบการบริโภคเครื่องตีเมล็ดแอลกอฮอล์	183
ง. สังเคราะห์อุปทาน อุปสงค์และผลกระทบ	187
จ. แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหา	209
ภาคผนวก	223
ดัชนี	229

อารัมภบท

เครื่องต้นแอลกอฮอล์ซึ่งสังคมไทยและประชาคมโลกบริโภคอยู่นั้นมีมากมายหลายชนิด เฉพาะที่คนไทยทั่วไปกล่าวถึงด้วยภาษาพื้นบ้านว่า “สุรา” ก็อาจไม่มีนิยามที่แน่ชัดว่ารวมเครื่องต้นแอลกอฮอล์กี่ชนิด แต่ก็เป็นที่เข้าใจกันได้ในทุกท้องที่ ทั้งนี้คงเนื่องด้วยเครื่องต้นแอลกอฮอล์หรือสุรามืออยู่ในสังคมไทยมานานจนไม่ทราบว่าเป็นมีขึ้นเมื่อใด การผลิต จำหน่าย บริโภคและอันตรายอันเกิดจากการบริโภคที่ไม่เหมาะสมก็เป็นที่ทราบกันทั่วไป

การผลิต จำหน่าย และบริโภคมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้สังคมบางส่วนเริ่มเกิดความประจักษ์มากขึ้นในอันตรายที่กระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพอนามัยของประชากรไทยโดยรวม ทั้งนี้คงเนื่องด้วยความรู้และความรุนแรงของปัญหาอันสืบเนื่องจากการบริโภคเครื่องต้นแอลกอฮอล์ที่เพิ่มมากขึ้น ปัญหามลกระทบแทรกซึมและสะสมอยู่ในสังคมไทยมานานจนเป็นปรากฏการณ์ที่ขมขื่นกับกันทั่วและกลายเป็นสิ่งที่ “รู้ก็เหมือนไม่รู้” จึงขาดการป้องกันแก้ไขอย่างจริงจัง

การศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องต้นแอลกอฮอล์ในครั้งนี จึงรองรับด้วยปณิธานของคณะผู้ดำเนินการศึกษาที่จะสร้างความประจักษ์ในปัญหาที่อยู่กับสังคมไทยมาช้านานเป็นเบื้องต้น และเสนอแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหามาเป็นทางเลือกสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพิจารณาเป็นเป้าหมายสุดท้าย

โครงการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องต้นแอลกอฮอล์ เพื่อหามาตรการป้องกันแก้ไข เกิดขึ้นด้วยความเห็นชอบระหว่างกระทรวงสาธารณสุข และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2538 กำหนดเริ่มดำเนินงานเดือนเมษายน พ.ศ.2539 การศึกษานี้เป็นระยะที่ 1 ของโครงการฯ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- 1) รวบรวมข้อมูล ด้านอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบของการบริโภคเครื่องต้นฯ อย่างมีระบบ
- 2) พัฒนาระบบการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) สร้างรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการผลิต จำหน่าย การบริโภคและผลกระทบ และเสนอต้นแบบการป้องกันแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคฯ ในระดับจังหวัด

โครงสร้างการศึกษา

- กระทรวงสาธารณสุขได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการฯ ขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 ในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 1 มีวัตถุประสงค์จากที่ประชุมให้ดำเนินการศึกษาพื้นที่ 1 จังหวัด เป็นโครงการนำร่อง กำหนดจังหวัดลพบุรีเป็นพื้นที่เป้าหมาย ทั้งนี้เพราะมีความเห็นว่าจังหวัดลพบุรีมีลักษณะเฉพาะซึ่งน่าจะสะท้อนสภาพของจังหวัดอื่นๆ ในประเทศอันอาจเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริโภคเครื่องดื่มชาด้วย
- จังหวัดลพบุรีมีลักษณะที่โดดเด่น 3 ประการ คือ 1) มีชุมชนเมืองและชนบทหลายแบบ ทั้งเก่าแก่ดั้งเดิม และชุมชนชนบทซึ่งพัฒนาขึ้นมาใหม่ 2) เป็นเขตพัฒนาอุตสาหกรรมที่อยู่ในระยะขยายตัวเร็ว มีอุตสาหกรรมทั้งในเขตเมืองและชนบท และ 3) สถิติการบริโภคสุราชาวและสุราปรุงพิเศษของกรมสรรพสามิตแสดงอัตราการบริโภคเครื่องดื่มชาค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศ
- เพื่อให้การศึกษาได้ผลสมบูรณ์ครอบคลุมลักษณะทั้ง 3 ประการมากที่สุด จำเป็นต้องประมวลข้อมูลและข้อสังเกตขององค์ประกอบการบริโภคเครื่องดื่มชาหลายลักษณะจากกลุ่มประชากรหลากหลาย ข้อมูลข้อสังเกตจะต้องสามารถแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันได้ด้วยมิติเวลา เมื่อหาและกลุ่มประชากรจึงใช้หลักในการคัดเลือกประชากรเป้าหมาย และกำหนดรูปแบบการประมวลข้อมูลเป็นกลยุทธ์สำคัญ
- การคัดเลือกประชากรเป้าหมายได้กำหนดด้วยสถิติพื้นฐานเชิงมหภาค ศึกษาอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบจากตัวอย่างประชากรครัวเรือนในชุมชนกระจายทั่วทุกอำเภอ (การกระจายตัวจำนวนประชากรแสดงในภาพที่ 1) นอกจากการศึกษาสภาพของ 3 องค์ประกอบ จากตัวอย่างประชากรครัวเรือนเชิงมหภาคแล้วมีการศึกษาข้อมูลและข้อสังเกตจากกลุ่มจำเพาะต่างๆ อีก รวมการศึกษาทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณเป็นจำนวน 19 เรื่อง ดังแสดงในตารางเพื่อกระจายฐานข้อมูลและข้อสังเกตตามกลุ่มเป้าหมายที่เชื่อต่อการสร้างระบบข้อมูลในอนาคต
- ในการศึกษาแต่ละกลุ่มเป้าหมายข้อมูลที่ประมวลจะมีตัวแปรที่ครอบคลุมองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งหรือ 2 องค์ประกอบ หรือ 3 ตามความเหมาะสม เช่น การศึกษาบ้านจำพอยเครื่องดื่มชา ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการศึกษาอุปทาน จะมีตัวแปรด้านอุปสงค์และผลกระทบอยู่ด้วยการศึกษาชุมชนเป้าหมายหลักของการศึกษาอุปสงค์ก็จะมีตัวแปรครอบคลุมไปถึงอุปทานและผลกระทบเช่นเดียวกัน การศึกษาผลกระทบซึ่งมีผู้ร้องทุกข์และผู้ป่วยเป็นเป้าหมายจะมีตัวแปรที่เชื่อมโยงกับอุปสงค์ และอุปทาน นอกจากนั้นการประมวลตัวแปรเหมือนกันในกลุ่มประชากรเป้าหมายต่างกัน เช่น พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มชาของประชากรกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปีในการศึกษาชุมชนจะเชื่อมโยงกับกลุ่มวัยเรียนมัธยมศึกษา นั้น เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ข้อมูลและข้อสังเกตขององค์ประกอบการบริโภค

สามารถบูรณาการกันได้และยังเชื่อต่อการตรวจสอบความถูกต้องน่าเชื่อถือของข้อมูลและ
ข้อสนเทศด้วย ดังนั้นโครงสร้างการศึกษาครั้งนี้กล่าวได้ว่า เป็นการศึกษาแบบองค์รวมที่สามารถตอบสนอง
ปัญหาพฤติกรรมการณ์บริบทเครื่องต้นมา และสร้างแนวทางป้องกันแก้ไขได้สมบูรณ์ครบวงจรมากที่สุด

การใช้ผลการศึกษา

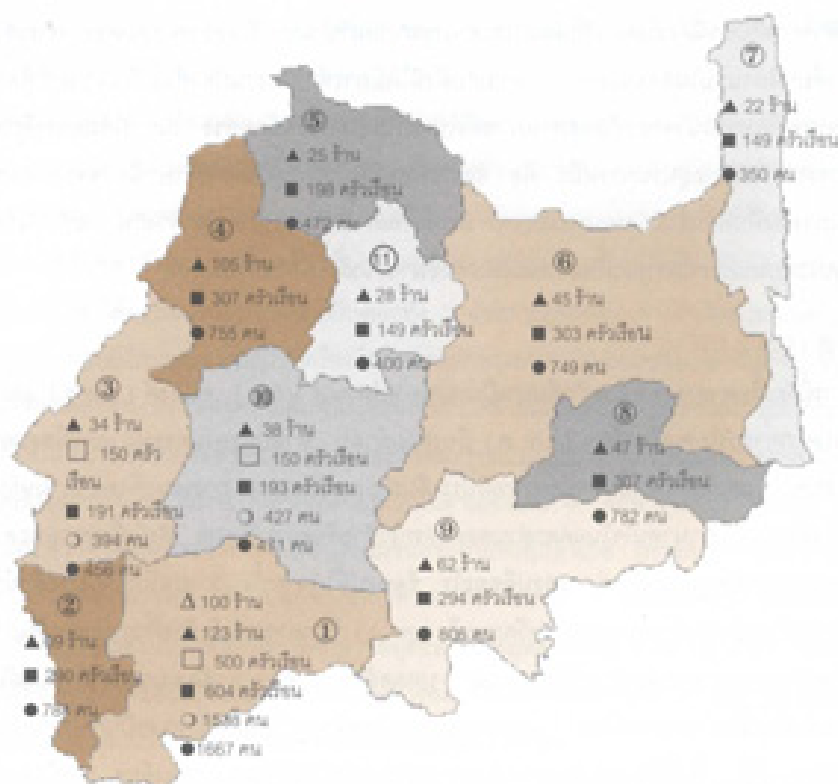
- เนื่องด้วยการศึกษาเป็นครอบคลุมลักษณะประชากรหลากหลาย และกว้างขวางพอสมควร การบริโภค
เครื่องต้นมามีมานานในสังคมไทย ประกอบกับยังมิได้มีการดำเนินงานป้องกันแก้ไขจำเพาะท้องถิ่น
ผลของการศึกษาจึงน่าจะสะท้อนสถานภาพทั่วไปของประเทศได้พอสมควร ในการใช้ผลการศึกษามี
ข้อควรระวังสำคัญอยู่ประการหนึ่ง คือ ข้อควรระวังสำคัญที่ปรากฏในการศึกษานี้อาจจะไม่ตรงกับ
สถานภาพในพื้นที่อื่นซึ่งมีลักษณะประชากร และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม
ข้อสรุประดับขนาดที่พรรณนาเป็นลักษณะสัมพันธ์น่าจะใกล้เคียงกันทั่วประเทศ

เนื้อหาสาระเอกสาร

- เอกสารนี้จัดเนื้อหาสาระจากผลการศึกษาเป็นหมวด อุปทาน (บท ก.) อุปสงค์ (บท ข.) และ ผล
กระทบจากการบริโภคเครื่องต้นมา (บท ค.) เรียงตามลำดับ ท้ายบทของแต่ละหมวดจะมีสรุปความ
เฉพาะบท แต่เนื่องจากเนื้อหาแต่ละบทมีประเด็นรายละเอียดมาก การเสนอจึงพยายามหยิบยก
ประเด็นที่พิจารณาว่าน่าสนใจในแต่ละส่วนสอดแทรกไว้ท้ายข้อความที่เสนอ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกที่
จะพิจารณาว่าข้อมูลที่น่าสนใจในส่วนใดของเอกสารบ้าง ข้อสรุปที่ได้จากทั้ง 3 บทที่กล่าวมาแล้วนำมา
สังเคราะห์ด้วยกันเป็นภาพรวมของจังหวัดลพบุรี (บท ง.) ซึ่งกล่าวมาแล้วข้างต้นว่าน่าจะเป็นภาพที่
สะท้อนลักษณะสถานภาพกว้างๆได้ทั่วประเทศ บทสุดท้าย (บท จ.) เป็นแนวทางป้องกันแก้ไขซึ่ง
พิจารณาสืบขึ้นจากผลการศึกษา แนวทางที่เสนอเป็นหลักการโดยมิได้กำหนดเป็นกิจกรรมที่จะนำ
ไปดำเนินการได้ ทั้งนี้เนื่องจากพิจารณาว่าผลการศึกษาซึ่งมิได้มีข้อมูลรายละเอียด และข้อสรุปที่มี
ความจำเพาะลึกซึ้งเพียงพอจะให้เป็นพื้นฐานการเสนอมาตรการแบบกิจกรรม อย่างไรก็ตามจะเห็น
ได้ว่าแนวทางป้องกันแก้ไขจัดเสนอเป็นรายหมวดเนื้อหาสาระ ภาคผนวกท้ายเล่มเสนอสาระเกี่ยวกับ
กระบวนการศึกษากลุ่มเป้าหมายต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สนใจเกี่ยวกับกระบวนการคัดเลือกตัวอย่างได้รับ
ทราบชัดเจนเพียงพอ ด้วยความคาดหมายว่าน่าจะเป็นประโยชน์ใช้ในการศึกษาขั้นต่อไป นอกจากนี้
นี้ได้สร้างดัชนีค้นเนื้อหาประกอบไว้เพื่อความสะดวกในการค้นหาข้อมูล

ภาพที่ 1

การกระจายกลุ่มเป้าหมายตัวอย่างในการศึกษาอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบของครัวเรือนในชุมชนตามพื้นที่อำเภอในจังหวัดลพบุรี

- ① เมือง ② ท่าม่วง ③ บ้านหมี่
- ④ หนองม่วง ⑤ โคกเจริญ ⑥ ชัยบาดาล
- ⑦ ลำสนธิ ⑧ ท่าหลวง ⑨ พัฒนาการ
- ⑩ โคกสำโรง ⑪ สระโบสถ์

- เทศบาล
ในเขต นอกเขต
- △ ▲ จำนวนร้านค้า
 - ■ จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง
 - ● จำนวนประชากรตัวอย่าง

ตาราง ประมวลผลการศึกษา กลุ่มประชากรและสาระหลักของโครงการ

การศึกษา	ประชากรตัวอย่าง (จำนวน)	หมวด สาระหลัก
ก. ผลิตภัณฑ์จำหน่ายสุรา		
ก.1 วิเคราะห์สถิติอุปทานเมทาคเคเรอ์ด แอลกอฮอล์ของกรมสรรพสามิต	(สถิติสุรคดียูมิ พ.ศ.2530-40)	อุปทาน
ก.2 ตำรวจระบบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	698 ร้าน/698 ราย	อุปทาน
ก.3 กระบวนการจำหน่ายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ณ ตลาดใต้รุ่ง	3 ตลาด/102 ราย	อุปทาน
ก.4 กระบวนการเชิงคุณภาพการผลิตและจำหน่าย สุราระบบ ตำบลท้ายตลาด	1 ตำบล/2 ครอบครัว	อุปทาน/อุปสงค์
ข. ชุมชน		
ข.1 ตำรวจครัวเรือน ครัวเรือนตัวอย่าง ประชากรในครัวเรือนตัวอย่าง	3,885 ครัวเรือน 14,577 ราย	อุปสงค์/ผลกระทบ
ข.2 ตำรวจ นักเรียนมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา	4,464 ราย	อุปสงค์/ผลกระทบ
ข.3 ตำรวจผู้ให้บริการในโรงงานอุตสาหกรรม	1,547 ราย	อุปสงค์/ผลกระทบ
ข.4 ศึกษาติดตามเชิงคุณภาพครอบครัวผู้บริโภค สุราเป็นประจำ	181 ครอบครัว/244 ราย	อุปสงค์/ผลกระทบ
ค. กรณีร้องทุกข์ยังสถานีตำรวจ		
ค.1 สถิติสุรคดียูมิ ศติอาญา 5 กลุ่ม พ.ศ.2535-38	(สถิติสุรคดียูมิ พ.ศ.2535-38)	ผลกระทบ
ค.2 กรณีร้องทุกข์รายวัน ณ สถานีตำรวจ เขตอำเภอเมือง พ.ศ.2539-40	841 กรณี	ผลกระทบ/อุปสงค์
ค.3 กรณีใกล้เกลี่ย รายวัน ณ สถานีตำรวจ 13 สถานี นอกอำเภอเมือง พ.ศ. 2539-40	172 กรณี	ผลกระทบ
ค.4 ศึกษาเชิงคุณภาพการร้องทุกข์ ณ ศูนย์การศึกษาความปลอดภัยของตำรวจ พ.ศ.2540	(เจ้าหน้าที่ตำรวจ ประจำศูนย์ฯใน 5 อำเภอ)	ผลกระทบ

การศึกษา	ประชากรตัวอย่าง (จำนวน)	หมวด สาระหลัก
๘. ศศิดาญา สำนักงานอัยการจังหวัด		
๘.1 วิเคราะห์สำนวนฟ้องศศิดาญาศาลจังหวัด พ.ศ.2535-38	7,855 คดี	ผลกระทบทบ/อุปสงค์
๘.2 วิเคราะห์สำนวนฟ้องศศิดาญาศาลแขวง พ.ศ.2538	1,967 คดี	ผลกระทบทบ/อุปสงค์
๙. ทะเบียนแจ้งการตาย		
๙.1 วิเคราะห์รายงานมรณะบัตร อ.เมือง ท่าเรือ พัฒนานิคม ชัยบาดาล ท่าหลวง และ หนองม่วง ระหว่าง พ.ศ. 2534-38	7,544 ราย	ผลกระทบทบ
๑๐. โรงพยาบาลชุมชน		
๑๐.1 สถิติยุติภูมิรายการให้บริการรักษาการ เจ็บป่วยของ รพ.ท่าเรือ พัฒนานิคม ชัยบาดาล ท่าหลวง และหนองม่วง พ.ศ. 2534-38	(สถิติยุติภูมิ พ.ศ.2534-38)	ผลกระทบทบ
๑๐.2 วิเคราะห์ทะเบียนผู้ป่วยนอก รพ.พัฒนานิคม และท่าหลวง พ.ศ.2539	รพ.พัฒนานิคม 65,392 ราย	ผลกระทบทบ
	รพ.ท่าหลวง 38,910 ราย	ผลกระทบทบ
๑๐.3 วิเคราะห์บันทึกประวัติแรกรับ ผู้ป่วยนอก เวลาราชการ (คลินิกฉุกเฉิน) และ ผู้ป่วย โรคตับแข็งและอุบัติเหตุทุกชนิดของ รพ.ท่าเรือ และพัฒนานิคม พ.ศ.2539	รพ.ท่าเรือ 1,921 ราย	ผลกระทบทบ
	รพ.พัฒนานิคม 2,096 ราย	ผลกระทบทบ
๑๐.4 ศึกษาเชิงคุณภาพติดตามผู้ป่วย ซึ่งการเจ็บ ป่วยเกี่ยวข้องกับภาวะบริโภคเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ของ รพ.ท่าเรือและพัฒนานิคม พ.ศ.2539	รพ.ท่าเรือ 149 ราย	ผลกระทบทบ/อุปสงค์
	รพ.พัฒนานิคม 181 ราย	ผลกระทบทบ/อุปสงค์

อุบถกน

อุบสงค

ผลกระทบ

สังเคราะห์

ข้อเสนอแนะ

ก.อุปทาน เครื่องต้นแอลกอฮอล์

ก.1 ระบบจำหน่ายเครื่องดื่มฯ ระดับมหภาค

ภาวะเศรษฐกิจมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมสุราในประเทศ สังเกตได้ชัดจากการเปลี่ยนแปลงในระยะเวลา 5 ปี ที่ผ่านมาระหว่าง พ.ศ. 2535-39 ทางรัฐบาลสามารถจัดเก็บภาษีสุราที่ผลิตในประเทศมีมูลค่าเพิ่มขึ้นตามลำดับจนถึง 3.6 หมื่นล้านบาท เป็นสัดส่วนที่สูงกว่ามูลค่าการจัดเก็บภาษีจากสุราต่างประเทศเกือบ 18 เท่า ในทำนองเดียวกัน การบริโภคสุราเพิ่มขึ้นและสอดคล้องกับกำลังซื้อของประชาชนที่เพิ่มตามการขยายตัวของรายได้ประชาชาติ ในขณะเดียวกันกำลังซื้อที่เพิ่มขึ้นของประชาชน ยังมีผลต่อการขยายตัวของการนำเข้าเพื่อการบริโภคสุราต่างประเทศอย่างเด่นชัด พัฒนาการดังกล่าวนี้มีผลให้ทางรัฐบาลต้องเพิ่มภาษีนำเข้าเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมสุราในประเทศ

เบียร์ ไวน์ และสุรานำเข้า เป็นสินค้าในตลาดที่เฟื่องเติบโตอย่างมีนัยสำคัญในช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวไม่ว่าจะเป็นผลพลอยได้จากนโยบายการเปิดการค้าเสรีที่สนับสนุนการผลิตหรือการเปลี่ยนแปลงค่านิยมตามกำลังซื้อที่เพิ่มขึ้นก็ตามสินค้าทั้งสามประเภทที่เคยได้รับการพิจารณาเป็นสินค้าประเภททุ่มเพื่อยนี้ได้รับการตอบสนองจากผู้บริโภคในระดับสูง ตลาดส่วนนี้ถือเป็นตลาดที่ผูกผันตามภาวะเศรษฐกิจและมีการขยายตัวตามการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ นั่นคือ เป็นตลาดที่เกิดขึ้นใหม่จากปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ข้อสนับสนุนว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความจริงเห็นได้จากรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทยที่แสดงปริมาณการบริโภคเบียร์ในประเทศในช่วงปี พ.ศ.2531-38 ว่ามีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยต่อปีสูงถึงร้อยละ 27.3 แต่การขยายตัวเริ่มลดลงมาที่ ร้อยละ 17.3 ในปี พ.ศ.2539 และลดลงอีกในช่วงเดือนมกราคม-กันยายน พ.ศ.2540 ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับเศรษฐกิจไทยเริ่มแสดงสัญญาณชะลอตัวลง ในทำนองเดียวกันตลาดไวน์มีการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 30-40 ต่อปี ในช่วงเวลาของการขยายตัวทางเศรษฐกิจแล้วลดการขยายตัวลงมากในภาวะเศรษฐกิจถดถอย

สุราผลิตในประเทศสามารถแบ่งได้เป็นสุราที่และสุราขาว แต่สุราผลิตในประเทศจะมี ส่วนแบ่งตลาดสูงก็ยิ่งได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจชะลอตัวเช่นกัน ตลาดนี้ถือเป็น ตลาด คั้งเดิม ซึ่งพัฒนาและอยู่กับวัฒนธรรมและสังคมไทยมานาน ในขณะที่ตลาดนี้อาจจะขยายตัว เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากปัจจัยที่คล้ายกับตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ แต่พบว่า ปัจจัยทางสังคมมีความสำคัญต่อพลวัตของตลาดมากกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักต่อการเปลี่ยนแปลงในตลาดที่เกิดขึ้นใหม่

ตลาดเครื่องดื่มฯอาจแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ตลาดกลุ่มแรกซึ่งรวมเครื่องดื่มฯที่ผลิตในประเทศ และที่นำเข้าประกอบด้วย ตลาดเบียร์และตลาดไวน์ รวมทั้งสุรานำเข้า ถือเป็นตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ กลุ่มที่สองประกอบด้วย ตลาดสุราไทยซึ่งเป็นตลาดคั้งเดิม

ภาวะเศรษฐกิจส่งผลไปกับการบริโภคสุราเพิ่มขึ้น มีผลกระทบเพิ่มการนำเข้าสุรา ต่างประเทศ รัฐบาลต้องเพิ่มภาษี นำเข้า เบียร์ ไวน์ และสุรานำเข้าเป็นตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ จากปัจจัยทางเศรษฐกิจ สุราผลิตในประเทศเป็นตลาดเดิมที่มีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจาก ปัจจัยทางสังคมมากกว่าตลาดที่เกิดขึ้นใหม่

ตลาดเบียร์

แต่เดิมตลาดเบียร์ของไทยเป็นการนำเข้ามาจำหน่าย ต่อมาจึงได้มีผู้ประกอบการคนไทยสนใจตั้งโรงงานเบียร์ขึ้นในประเทศไทย เมื่อปีพ.ศ.2477 คือ บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด ผู้ผลิตเบียร์ตราสิงห์ ต่อมาในปีพ.ศ.2504 หรืออีก 27 ปีต่อมา จึงได้มีโรงงานเบียร์แห่งที่สองเกิดขึ้นคือ บริษัทบางกอกเบียร์ ผู้ผลิตเบียร์ตราหนุมาน ตราแมนที และตรากระหิง แต่เนื่องจากไม่ค่อยได้รับความนิยมจากคนไทยจึงเลิกดำเนินงานไป ต่อมาภายหลังในปี พ.ศ. 2509 มีนักธุรกิจรายหนึ่งสนใจเข้ามาซื้อกิจการ และเปลี่ยนชื่อเป็น บริษัทไทยอมฤตบริวเวอรี่ จำกัด ทำการผลิตเบียร์อมฤต และหลังจากนั้นได้ซื้อลิขสิทธิ์ยี่ห้อเบียร์จากต่างประเทศ คือ ยี่ห้อ คลอดสเตอร์ มาผลิตในปี พ.ศ.2521 เดิมนั้นภาครัฐสนับสนุนการผลิตค่อนข้างจำกัดเนื่องจาก รัฐบาลถือว่าเป็นสิ่งฟุ่มเฟือยจนกระทั่งเศรษฐกิจชะลอตัวเพิ่มขึ้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, พ.ศ.2540) เพื่อให้สอดคล้องต่อนโยบายการค้าเสรีในปี พ.ศ. 2535 รัฐบาลจึงเริ่มสนับสนุนเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขัน จึงส่วนแบ่งตลาดในประเทศเพิ่มขึ้น การผลิตในช่วง พ.ศ. 2530-38 เพิ่มขึ้นจาก 97.3 ล้านลิตร ในพ.ศ.2530 เป็น 325.2 ล้านลิตร และ 647.3 ล้านลิตร ในพ.ศ.2535 และ 2538 ตามลำดับ พร้อมกับมีการขยายตัวของภาคส่งออกต่างประเทศจาก

มูลค่า 44.4 ล้านบาท ในพ.ศ.2530 เพิ่มขึ้นเกือบสามเท่าตัว เป็นมูลค่า 119.9 ล้านบาทในปี พ.ศ.2535 และพุ่งสูงถึง 170.8 ล้านบาท ในปีพ.ศ.2538 (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์) ปัจจุบัน ทั้ง 2 บริษัท ผลิตเบียร์ออกขายตามเงื่อนไขที่มีต่อราชการ โดยสามารถกำหนดราคาขายได้เอง

ตลาดไวน์

ตลาดนี้รวมเครื่องดื่มประเภทไวน์และสุราต่างประเทศด้วยมีการเติบโตใกล้เคียงกับตลาดเบียร์ ความนิยม บริโภคไวน์ขยายตัวมาตั้งแต่ปีค.ศ.2530 ซึ่งมีปริมาณนำเข้าเพียง 0.9 ล้านลิตร ต่อมาในปี พ.ศ.2536 และ 2537 เพิ่มขึ้นเป็น 2.09 ล้านลิตร และ 2.20 ล้านลิตร ตามลำดับ คิดเป็นอัตราการขยายตัวเฉลี่ยต่อปีได้ ร้อยละ 14.8 ทำให้ มูลค่าการนำเข้าไวน์เพิ่มขึ้นจาก 68.6 ล้านบาท เมื่อพ.ศ.2530 เป็น 182.6 ล้านบาทและ 207.9 ล้านบาท ในพ.ศ.2536 และพ.ศ.2537 ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศไทยมีการมีการส่งออกไวน์ค่อนข้างน้อยเพียง 239,915 ลิตร คิดเป็นมูลค่าใน พ.ศ.2537 ประมาณ 4.3 ล้านบาท (กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์) โดยมีบริษัทที่ได้รับอนุมัติผลิตไวน์เพียงไม่กี่ราย สถานการณ์นี้สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของการบริโภคตามการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของประเทศ

ตลาดสุราไทย

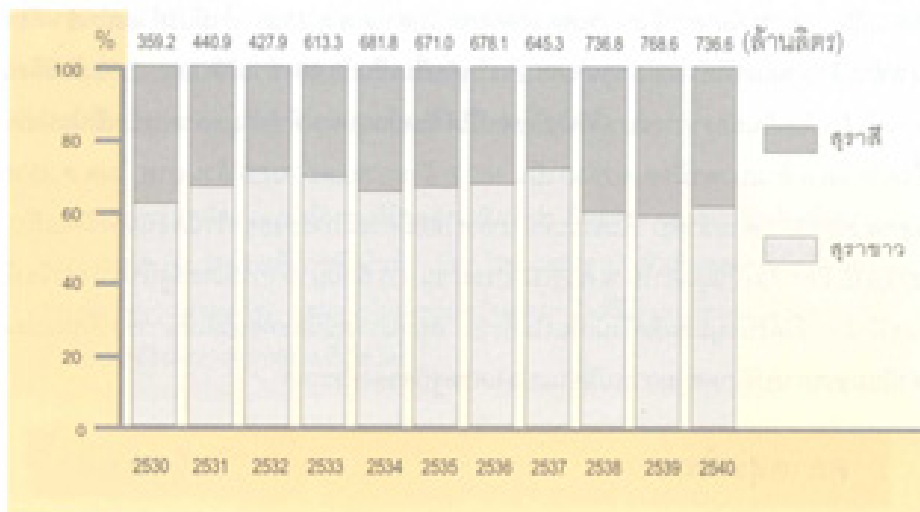
ตลาดเครื่องดื่มฯที่สามารถถือเป็นตลาดดั้งเดิม และยังคงครองส่วนแบ่งตลาดไว้ได้มากที่สุด ปริมาณจำหน่ายแม้จะถดถอยตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจแต่ไม่มากเท่าตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ ตลาดนี้กระทรวงการคลังเป็นผู้ควบคุมอนุมัติใบอนุญาตการผลิตและขายส่งสุราที่ผลิตในประเทศ ด้วยปริมาณที่กำหนดไว้ตามเขตจำหน่ายร้านขายส่งสุราประจำจังหวัดๆ ละ 1 แห่ง และร้านสาขาขายส่งสุราประจำอำเภอ ยกเว้นอำเภอที่ตั้งร้านขายส่งสุราประจำจังหวัด สำหรับร้านจำหน่ายปลีกให้มีจำนวนร้านทุกหมู่บ้านที่เป็นย่านชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และเมื่อเจ้าพนักงานเห็นสมควรจัดตั้งขึ้น ณ ที่ใดอีก ผู้ขายส่งต้องจัดส่ง ณ ที่นั้นด้วย โดยขายไม่เป็นราคาขายส่งในปัจจุบัน นอกเหนือจากนี้ต้องขออนุญาตจากกรมสรรพสามิต

ทางการให้ความสนใจตลาดนี้เนื่องจากเป็นกิจการที่ทำรายได้ให้รัฐเป็นจำนวนมากต่อปี ในพ.ศ.2539 รัฐมีรายได้ 17,521.61 ล้านบาท ตลาดขยายตัวร้อยละ 4.9 จากปีก่อนมีการควบคุมกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานพร้อมกับมีการคุ้มครองการผลิต เช่น ปรับภาษีสรรพสามิตเพิ่มขึ้นสำหรับสุรานำเข้าจากร้อยละ 24 เป็นร้อยละ 28 ในพ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นช่วงที่

สุรานำเข้ามีการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 47 ภาคีส่วนนี้มีการปรับเพิ่มขึ้นอีกเป็นร้อยละ 35 เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2540 เพื่อชะลอการนำเข้าสุราประเภทเดียวกันที่เริ่มขยายตัวตาม การเติบโตทางเศรษฐกิจให้ลดลง

รูปที่ 1

สถิติยอดจำหน่ายสุรา ปีพ.ศ. 2530 - 2540

ผู้ผลิตแบ่งได้เป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มโรงงานสุราของรัฐและเอกชน เดิมโรงงานสุราอยู่ใน ความดูแลของกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง ต่อมาในพ.ศ.2485 กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้รับโอนมาทำหน้าที่ดำเนินการดูแลแทน

ยอดจำหน่ายสุราซึ่งผลิตในประเทศตามสถิติของกรมสรรพสามิต ระหว่างปี พ.ศ.2530- 40 แสดงในรูปที่ 1 ปริมาณจำหน่ายปีพ.ศ.2530,2535 และ 2540 คือ 359.2 671.0 และ 736.6 ล้านลิตร ตามลำดับ สถิติแสดงให้เห็นว่าอัตราการขยายตัวเกิดขึ้นในช่วงแรกมากกว่าช่วงที่ 2 การขยายตัวนี้มีสัดส่วนเป็นสุราสี มากกว่าสุราขาว ในช่วง 3 ปีหลัง

ไทยผลิตเบียร์เอง จำหน่ายในประเทศตั้งแต่ปีพ.ศ.2477 ปัจจุบันมีโรงงานผลิตเบียร์ 2 แห่ง นโยบายการค้าเสรี ในปีพ.ศ.2535 ทำให้การผลิตเบียร์เพิ่ม 2 เท่าตัว ในเวลาเพียง 3 ปี และการส่งออกมีมูลค่า 170 ล้านบาท ในปีพ.ศ.2538 ไวน์และสุรานำเข้าขยายตัว ตามลำดับ ถึงปีพ.ศ.2537 ไทยนำเข้าไวน์และสุราต่างประเทศถึง 207.9 ล้านบาท สุราไทย ครอบงำส่วนแบ่งตลาดในประเทศให้มากที่สุด ปี พ.ศ.2539 รัฐมีรายได้ประมาณ 17,500 ล้าน บาทจากสุราไทย

อุปกรณ์ที่ใช้ในการตวงสุราเพื่อจำหน่ายปลีก

อุปกรณ์ใช้ตวงสุราขาวในปริมาณ 1 กิง

อุปกรณ์ใช้ตวงสุราขาวในปริมาณต่างๆ ที่พบทั่วไปตามร้านจำหน่ายสุรา
1 กิง 1 กีก (ขวดลิโท) และครึ่งขวด (ขวดน้ำซัดลม)

ก.2 ระบบจำหน่ายเครื่องตีมาในจังหวัดลพบุรี

ชุมชนในประเทศไทยส่วนมากจะมีตลาดเครื่องตีมา ตั้งเดิมซึ่งประกอบด้วยเครื่องตีมา ที่ผลิตในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ข้อมูลจากการศึกษา 11 อำเภอในจังหวัดลพบุรี แสดงว่า ตลาดดั้งเดิม (ตลาดสุราไทย) มีขนาดใหญ่กว่าตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ (ตลาดเนียร์ ตลาดไพน์และ ตลาดสุรานำเข้า) และเกิดควบคู่กับชุมชนมาช้านาน การพัฒนาจากตลาดดั้งเดิมเป็นตลาด ที่เกิดขึ้นใหม่ แม้จะมีผู้จำหน่ายเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกัน กลุ่มผู้บริโภคของตลาดทั้งสองนี้มีความแตกต่างกัน

จังหวัดลพบุรีมีทั้งตลาดดั้งเดิม และตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ โดยเฉพาะตลาดเนียร์ ขยายตัว ตามการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจท้องถิ่น แต่ตลาดไพน์ในพื้นที่ที่มีพัฒนาการน้อยมากหรือแทบ ไรไม่มีเนื่องจากไพน์ยังไม่เป็นที่นิยม แม้จะมีเครื่องตีประเภทไพน์อุตสาหกรรม ซึ่งประชาชนมักคิดว่า เป็นไพน์ชนิดหนึ่ง เริ่มขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแต่ก็เป็นสัดส่วนเพียงเล็กน้อย อย่างไรก็ตาม ตลาดเครื่องตีมาเกือบทั้งหมดของจังหวัดลพบุรียังเป็นตลาดที่คงลักษณะตลาดดั้งเดิมเป็น ส่วนใหญ่

ตลาดดั้งเดิม

จำนวนร้านจำหน่ายเครื่องตีมา ที่เป็นตัวอย่างทั้งหมด 698 ร้านนี้มี 30 ร้าน ที่จำไม่ได้ว่า เริ่มเปิดกิจการเมื่อใด ส่วนร้านที่จำได้ 668 ร้าน นั้นเป็นร้านซึ่งเปิดกิจการก่อน พ.ศ.2510 ร้อยละ 3.4 (23 ร้าน) ส่วนที่เปิดกิจการในระยะปีพ.ศ.2535-40 มีมากถึงร้อยละ 52.8 (353 ร้าน) ร้านซึ่งมีกำหนดเปิดกิจการทั้งสิ้น 668 ร้าน นั้นมี 7 ร้าน ซึ่งจำไม่ได้ว่าเริ่มจำหน่าย เครื่องตีมาเมื่อใด จึงเหลือจำนวนร้านที่จำได้ทั้งกำหนดเปิดร้านและกำหนดเริ่มจำหน่ายเครื่อง ตีมา เพียง 661 ร้าน จากจำนวนนี้มี 194 ร้าน ซึ่งเปิดก่อนปีพ.ศ.2530 ร้านเหล่านี้เริ่มจำหน่าย เครื่องตีมาพร้อมกับเปิดร้านเพียงร้อยละ 72.2 เท่านั้น ส่วนที่มากจำหน่ายเครื่องตีมา ภายหลัง นั้น ร้อยละ 77.8 เริ่มจำหน่ายเครื่องตีมาระหว่างปีพ.ศ.2530-2540 ร้านซึ่งเปิดกิจการในช่วงปี พ.ศ.2530-34 มีเพียง ร้อยละ 16.2 เท่านั้น ที่เริ่มจำหน่ายเครื่องตีมา ในระยะต่อมาส่วนร้าน ซึ่งเปิดในช่วงปีพ.ศ.2535-40 จำหน่ายเครื่องตีมา พร้อมกับเปิดร้านทั้งหมด

ร้านค้าที่สำรวจประมาณร้อยละ 80 มีใบอนุญาตให้จำหน่ายสุรา ในจำนวนนี้ประมาณ ร้อยละ 75 มีใบอนุญาตประเภทที่ 4 คือ เป็นร้านค้าประเภทขายปลีก

ร้านจำหน่ายเครื่องสำอางประมาณร้อยละ 95 เป็นร้านขายปลีกอย่างเดียว ส่วนที่เหลือเป็นร้านขายส่งซึ่งขายปลีกด้วย ร้านส่วนใหญ่มีลักษณะทางกายภาพเป็นอาคารถาวร (ประมาณร้อยละ 73) อาคารในตลาค (ประมาณร้อยละ 11) เป็นเพิงถาวร (ประมาณร้อยละ 9) เป็นเพิงชั่วคราว (ประมาณร้อยละ 2) และที่เหลือเป็นรถเข็นทั้งในและนอกตลาค แฉงลอย ปิงน้ำมัน และ ซุปเปอร์มาร์เก็ต (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ลักษณะร้านขายเครื่องสำอางที่เป็นเพิงถาวร

ตลาคดั้งเดิมหรือตลาคสุราษฎร์ธานีเป็นตลาคส่วนใหญ่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตลาค "เบียร์" นับเป็นตลาคที่เกิดขึ้นใหม่ตามการขยายตัวของภาวะเศรษฐกิจ ร้านค้าที่จำหน่ายเครื่องสำอาง 3 ใน 4 เป็นร้านจำหน่ายสุราษฎร์ธานีประเภทขายปลีก และ 4 ใน 5 เป็นร้านที่เพิ่มเครื่องสำอางเป็นสินค้าขายร่วมกับสินค้าอื่น ในช่วงเศรษฐกิจดีลักษณะร้านส่วนใหญ่เป็นอาคารถาวร 3 ใน 4 ที่เหลือเป็นร้านในตลาคเป็นเพิงถาวร-ชั่วคราวและเป็นรถเข็น แฉงลอย

การดำเนินงานของร้านค้า

ร้านค้าประเภทอาคารถาวรและเพิงถาวรทั้งในและนอกเขตเทศบาล ส่วนใหญ่เริ่มเปิดดำเนินการประมาณ 6.00 น. และปิดจำหน่ายเวลา 20.00 น. เฉลี่ยเวลาประกอบการประมาณวันละ 14 ชั่วโมง

ส่วนใหญ่แล้วไม่ว่าจะเป็นร้านค้าในหรือนอกเขตเทศบาลมีลักษณะเป็นร้านชำขายของเบ็ดเตล็ดร้อยละ 80.6 โดยบริเวณนอกเขตเทศบาลจะมีสัดส่วนจำนวนร้านชำสูงกว่าในเขตเทศบาล ทำเลที่ตั้งร้านชำมักอยู่ติดถนนใหญ่หรืออยู่ในถนนที่แยกออกเป็นซอยแต่เป็นถนนหลักของหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลร้านชำมักจะตั้งอยู่ในตลาด ส่วนร้านชำที่เป็นรถเข็นหรือแผงลอยสามารถเคลื่อนย้ายได้โดยไม่ต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายมักจะตั้งขายอยู่ในเขตชุมชนซึ่งมีผู้สัญจรไปมามาก เช่น วัด สถานที่ราชการ และตลาดเป็นต้น

ร้านค้าในชนบทที่นิยมเรียกกันว่าร้านชำนั้นมีเป็นจำนวนมากที่เป็นที่อยู่อาศัยของผู้ประกอบการหรือ “เจ้าของ” ไปด้วย ประโยชน์ใช้สอยร่วมกันดังนี้มีที่มาทั้งที่เป็นการทำธุรกิจซึ่งชาวบ้านเปิดร้านที่หน้าบ้านหรือต่อเติมอาคารบางส่วนทำเป็นร้านค้า บางครั้งก็เป็นอาคารเล็กๆที่สร้างแยกจากบ้านที่อยู่อาศัย แต่อยู่ใกล้เคียงในบริเวณพื้นที่เดียวกัน เมื่อมีสมาชิกในครอบครัวมากขึ้นและ/หรือเพื่อความสะดวกของเจ้าของบ้านและเจ้าของร้าน ซึ่งชั้นที่จริงเป็นบุคคลเดียวกันก็แยกตัวมาหับนอนที่ “ร้านชำ” ไปเลย ร้านชำจึงมีลักษณะเป็นสถานที่อยู่อาศัยทั้งสถานที่ทำธุรกิจ สร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการรู้จักบุคคลหลากหลายในชุมชนที่ตั้งร้าน และได้รับข้อมูลข่าวสาร ปรากฏการณ์ต่างๆในพื้นที่รวดเร็ว และกว้างขวาง (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ร้านชำที่มีลักษณะเป็นการต่อเติมบางส่วนแยกจากบ้านอยู่อาศัย

ชุมชนชนบทต้องการสินค้าอุปโภคบริโภคชนิดต่างๆ มากมายในการดำรงชีวิต ร้านชำตามชุมชนจึงจัดสรรสินค้าตอบสนองความต้องการหลายประเภท เช่น อาหารสด อาหารแห้ง เครื่องสำอาง ยา เครื่องดื่มทุกประเภท และของใช้ในครัวเรือน ฯลฯ สินค้าต่างๆ จะจัดเป็นกลุ่มบนชั้นอย่างมีระเบียบเพื่อให้ลูกค้ามองเห็นและเลือกซื้อได้โดยสะดวก (ภาพที่ 3) ดังนั้นร้านชำซึ่งมีเครื่องดื่มฯจำหน่ายจึงสามารถสำรวจพบได้ง่ายด้วยการสังเกตเท่านั้น

ภาพที่ 3 ลักษณะร้านชำในชุมชนที่มีเครื่องดื่มฯ

การจัดสรรเครื่องดื่มฯจำหน่ายในร้านชำมีลักษณะเฉพาะตัวแตกต่างกันตามพื้นที่สถานที่ และสังคมวัฒนธรรม ของชุมชน และก็เป็นลักษณะที่สะท้อนการบริโภคเครื่องดื่มฯด้วย โดยทั่วไปร้านชำจะจัดเสนอสินค้าเป็นส่วน เพื่อให้ผู้บริโภคเงินได้ชัดเจนสะดวกที่จะเลือกซื้อได้ตามต้องการโดยไม่เสียเวลาเป็นการตอบสนองความต้องการของชุมชน การจัดเสนอเครื่องดื่มฯ ในร้านชำจะมีลักษณะต่างกันมากระหว่างพื้นที่ในและนอกเขตเทศบาล เนื่องด้วยปัจจัยกำหนดหลายประการด้านทุนทรัพย์ สถานที่ ธรณีนิยม และวิถีชีวิตของกลุ่มผู้บริโภค ดังเช่นการจัดเสนอเครื่องดื่มฯ ในภัตตาคาร และสถานบันเทิงในเขตเมืองที่เสนอเป็นแผ่นพับรายการสินค้า การจัดขวดเครื่องดื่มฯเรียงรายบนชั้นกระจกประดับผนังบาร์ พร้อมทั้งอุปกรณ์ประกอบเปรียบเทียบกับการจัดแสดงสุราสี และสุราขาวบนชั้นตู้ และได้จะจำหน่ายเครื่องดื่มฯ ในร้านชำตามชนบททั่วไป (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 การจัดวางหมวดเครื่องดื่มในร้านชำ

การเจริญเติบโตของร้านค้า

ธุรกิจประเภทร้านชำมีเงินรขายตัวมากในช่วงปี พ.ศ.2530-34 จัดเจนมากยิ่งขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2536-39 สอดคล้องกับช่วงที่ประเทศมีอัตราเศรษฐกิจขยายตัวสูง นำสังเกตว่าร้านค้าที่เป็นเชิงชั่วคราว เติบโตเร็ว และรถเข็นก็มีการขยายตัวในช่วงดังกล่าวมากด้วย ทั้งนี้พออนุมานได้ว่า ต้นทุนในการก่อสร้างร้านค้าประเภทเชิงหรือรถเข็นนั้นค่อนข้างต่ำกว่าร้านค้าประเภทอื่นๆ จึงมีการขยายตัวในระดับสูงในช่วงเศรษฐกิจที่เอื้ออำนวยโดยเฉพาะร้านค้าซึ่งตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล

ร้านจำหน่ายเครื่องดื่มมักเป็นร้านชำ ตั้งอยู่ในบริเวณติดถนนหรือถนนหลักของหมู่บ้าน ทворรถเข็นหรือแผงลอย มักอยู่ในเขตชุมชน สถานที่ราชการและตลาด ร้านชำมีการขยายตัวมากในช่วงปีพ.ศ.2536-39 ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจขยายตัวสูง

ฐานความคิดในการดำเนินธุรกิจการค้า

มักเป็นที่เข้าใจกันว่า การประกอบอาชีพค้าขายนั้นมีเหตุจูงใจจากกำไรเป็นสิ่งสำคัญ แต่การสำรวจตลาดดั้งเดิมแสดงว่า ผู้ประกอบการเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 10) เห็นว่ากำไรเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด ในทางตรงกันข้ามไม่ว่าในหรือนอกเขตเทศบาล เจ้าของร้านค้าส่วนมากกลับให้เหตุผลการเปิดร้านเนื่องมาจากความจำเป็นในการประกอบอาชีพ หรือหวังให้เป็นอาชีพที่สืบทอดแก่ลูกหลานต่อไป เหตุผลนี้ไม่ได้เป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจหรือเรื่องของตัวเงินโดยตรง ผลการสำรวจนี้มีความสำคัญเนื่องจากการเพิ่มจำนวนร้านค้าในช่วงเศรษฐกิจของประเทศขยายตัวอย่างมากนั้น น่าจะเป็นการขยายตัวตามโอกาสที่อำนวยความสะดวกกว่าการหวังผลกำไร โอกาสดังกล่าวอาจรวมถึงการสะท้อนของเม็ดเงินในช่วงเศรษฐกิจขาขึ้น ทำให้ต้นทุนในการเริ่มประกอบการต่ำลง เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าในช่วงเศรษฐกิจก่อนหน้า การขยายตัวของอุปสงค์รวมของประเทศ จึงทำให้การเริ่มประกอบการหรือการขยายสู่ทางด้านการค้ามีความเป็นไปได้สูงและง่ายขึ้นกว่าเดิม

ข้อสรุปนี้ สอดคล้องกับรายงานของผู้ประกอบการเกี่ยวกับความคาดหวังก่อนระยะเวลาที่จะประกอบอาชีพนี้ต่อไป ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.7) ไม่คิดจะเลิกประกอบอาชีพ และรายงานว่าต้องการทำธุรกิจอีกนานกว่า 5 ปี ผู้ประกอบการจำนวน 135 คน (ร้อยละ 19.3) คาดว่าจะเลิกประกอบอาชีพ แต่จะไม่เลิกในช่วงระยะเวลาที่ต่ำกว่า 1 ปี และในจำนวนดังกล่าว เกือบ 1 ใน 4 บอกรว่าเป็นเพราะสุขภาพไม่ดี และประมาณ 1 ใน 5 กำลังจับตาสถานการณ์เปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางการเงินของประเทศ มีเพียงร้อยละ 13 จะเลิกเนื่องจากธุรกิจไม่ประสบความสำเร็จ

จะเห็นได้ว่าการประกอบธุรกิจประเภทร้านค้านี้เหตุผลหลักไม่ใช่เพื่อความร่ำรวยแต่เป็นความอยู่รอดของครอบครัวซึ่งเหมือนการลงทุนในระยะยาวที่หวังผลตอบแทนที่ไม่ใช่เป็นตัวเงิน แต่เป็นผลตอบแทนในรูปความมั่นคง ความอยู่รอด มากกว่าการแสวงหาผลกำไรทางการค้าเท่านั้น

ฐานความคิดในการดำเนินธุรกิจร้านค้าคือ การสร้างอาชีพสืบทอดแก่ลูกหลานหาใช่ปัจจัยทางเศรษฐกิจไม่ถึงแม้โอกาสอำนวยความสะดวก เนื่องจากการสะท้อนของเงินตราในช่วงเศรษฐกิจขาขึ้น

ฐานความคิดในการจำหน่ายเครื่องดื่มฯ

ในบริบทของการจำหน่ายเครื่องดื่มฯนั้น พบว่า ร้านค้าในเขตเทศบาลร้อยละ 44 จำหน่ายเครื่องดื่มฯด้วยความต้องการให้มีสินค้าครบทุกประเภท และร้อยละ 32.3 เพราะลูกค้าเรียกร้องให้ทางร้านนำมาจำหน่าย ในทางตรงกันข้ามร้านค้านอกเขตเทศบาลร้อยละ 49.3 จำหน่ายเครื่องดื่มฯตามเสียงเรียกร้องของลูกค้าเป็นปัจจัยหลัก และเพื่อให้อินค้ามีครบทุกประเภทกลายเป็นปัจจัยรอง (ร้อยละ 23.2) เป็นที่น่าสังเกตว่าเหตุผลทางด้านกำไร ร้านค้าทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาลไม่ได้นำมาเป็นปัจจัยหลัก แต่เป็นเหตุผลอันดับสามที่นำเครื่องดื่มฯมาจำหน่ายคิดเป็นอัตราร้อยละ 7.1 และ 16.0 ตามลำดับ

เมื่อแยกเหตุผลในการจำหน่ายเครื่องดื่มฯตามลักษณะร้านค้าแล้ว พบว่าร้านค้าไม่ว่าจะมีลักษณะเป็นอาคารถาวร เติงหรือรถเข็นที่อยู่ใกล้ชุมชนจะจำหน่ายเครื่องดื่มฯโดยมีเหตุผลจากกระแสเรียกร้องของลูกค้าเป็นอันดับแรกประมาณร้อยละ 46 53 และ 40 ตามลำดับ ในขณะที่ลักษณะของร้านค้าก็อาจมีความสัมพันธ์กับเหตุผลด้านกำไร ทั้งนี้ พบว่าอาคารในตลาค (ร้อยละ 20.5) และเติงชั่วคราว (ร้อยละ 16.7) รายงานจำหน่ายเครื่องดื่มฯ ด้วยหวังผลด้านกำไรเป็นเหตุผลรอง

ผลการสำรวจได้แสดงถึงเหตุผลที่ทำการจำหน่ายเครื่องดื่มฯ รวมไปถึงสินค้าทั่วไปนั้น ไม่ได้นำปัจจัยด้านการทำกำไรมากมายมาเป็นเหตุผลหลัก แต่กลับเป็นเหตุผลอื่นๆ ที่มีตัวเงินเกี่ยวหรือทางอ้อมเท่านั้น ทั้งนี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่คาดว่าจะยังคงจำหน่ายเครื่องดื่มฯต่อไปอีก เนื่องจากรายได้จากการจำหน่ายเครื่องดื่มฯค่อนข้างจะดี แต่เมื่อแยกในเขต และนอกเขตเทศบาล พบว่าสัดส่วนเหตุผลของกลุ่มที่ตั้งใจจะจำหน่ายเครื่องดื่มฯต่อไปอีกนานนั้น แตกต่างกัน ทั้งนี้ในเขตเทศบาลการมีเครื่องดื่มฯไว้ในร้านกลับเป็นผลของความตั้งใจให้มีสินค้าในร้านตนครบถ้วน (ร้อยละ 54.1) ในขณะที่นอกเขตเทศบาลนั้น รายได้ยังคงถือเป็นปัจจัยหลักในการที่จะจำหน่ายเครื่องดื่มฯต่อไปในอนาคต (ร้อยละ 65.4)

ลักษณะของการแข่งขันทางการค้านี้ อาจแตกต่างกันตามพื้นที่หากการแข่งขันอยู่ในระดับสูง การมีสินค้าจัดเรียงไว้อย่างครบถ้วนถือเป็นยุทธวิธีในการดึงดูดลูกค้าเพราะมีทางเลือกมากกว่า ความหนาแน่นของร้านค้าในแต่ละพื้นที่ ชนบทจะมีจำนวนต่อพื้นที่น้อยกว่า จำนวนร้านค้าในเขตเทศบาล การตั้งใจจำหน่ายเครื่องดื่มฯ ในระยะยาวนั้น จึงกลับเป็นสินค้าที่จะเสริมรายได้ที่ประกอบเข้ากับสินค้าอื่นๆในการแข่งขันที่น้อยกว่า จึงมองความสำคัญของการสร้างกระแสของรายได้ที่เสริมสินค้าประเภทอื่นๆ จากการขายเครื่องดื่มฯ

อย่างไรก็ตามสินค้าอื่นๆนอกเหนือจากเครื่องตีมา ยังคงมีความสำคัญทั้งในแง่ของมูลค่า การเป็นผลิตภัณฑ์ของครอบครัว และเป็นแหล่งรวมการพบปะระหว่างเพื่อนฝูง ซึ่งประชากรหลังสุดนี้ อาจมีความชัดเจนในพื้นที่นอกเขตเทศบาลมากกว่าในเขตเทศบาล สรุปได้ว่าแม้สินค้าเครื่องตีมา อาจมีนัยสำคัญต่อการประกอบอาชีพ แต่มีบทบาทเพียงบางส่วนเท่านั้น การสำรวจพบหลักฐานสนับสนุนว่า รายได้จากการขายเครื่องตีมานั้น ไม่ได้เป็นรายได้หลักในการขายสินค้าทั้งหมด แต่เป็นรายได้เสริมการขายสินค้าประเภทอื่นๆเท่านั้น

ฐานความคิดในการจำหน่ายเครื่องตีมา คือ การจำหน่ายตามเสียงเรียกร้องของลูกค้า แต่ค้าขายนอกเขตและในเขตเทศบาลแล้ว ในเขตต้องการให้มีสินค้าครบทุกประเภท เพื่อดึงดูดลูกค้ามากกว่า

ปริมาณจำหน่ายเครื่องตีมา

เครื่องตีมาที่ร้านค้านิยมนำมาจำหน่ายได้แก่ สุรา 35 ดีกรี แมโจง แสงทิพย์ หงษ์ทอง สุราเชียงรุ่ง และเบียร์ ร้านค้าเก็บสุรา 35 ดีกรีไว้จำหน่ายในร้านปริมาณสูงสุดเฉลี่ย 36 ขวดต่อร้าน ทั้งนี้ร้านค้านอกเขตเทศบาลเก็บสุรา 35 ดีกรี ไว้เฉลี่ย 37 ขวดต่อร้าน มากกว่าร้านค้าในเขตเทศบาล จำนวนรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ เบียร์กระป๋องเฉลี่ย 30 กระป๋องต่อร้าน และเบียร์ขวดใหญ่เฉลี่ย 23 ขวดต่อร้าน และเชียงรุ่งเฉลี่ย 14 ขวดต่อร้าน ส่วนสุราไทยอื่นๆ (แมโจง แสงทิพย์ หงษ์ทอง) เก็บไว้โดยเฉลี่ยต่ำกว่า 15 ขวดต่อร้าน ทั้งนี้โดยเฉลี่ยร้านค้าในเขตเทศบาลเก็บสุราไทยไว้จำหน่ายปริมาณมากกว่านอกเขตเทศบาล

สำหรับปริมาณการจำหน่ายพบว่าสุรา 35 ดีกรี และเบียร์กระป๋องสามารถขายได้โดยเฉลี่ยเท่ากัน คือเฉลี่ย 92 ขวดและกระป๋องตามลำดับต่อร้านต่อเดือน ร้านค้านอกเขตเทศบาลจะมียอดขายสุรา 35 ดีกรี สูงกว่ายอดขายในเขตเทศบาลประมาณเกือบ 40 ขวดต่อร้านต่อเดือน รองลงมาได้แก่ยอดขายเบียร์ขวดใหญ่และสุราเชียงรุ่ง ซึ่งโดยเฉลี่ยต่อเดือน 72 และ 44 ขวดตามลำดับ ส่วนเครื่องตีมาประเภทอื่นๆ มียอดขายต่อเดือนไม่สูงนัก ประมาณ 24-32 ขวดต่อร้านต่อเดือน

สำหรับไวน์คูลเลอร์ซึ่งเป็นสินค้าที่เพิ่งเข้ามาเป็นที่นิยมไม่นานนัก เป็นสินค้าที่ร้านค้าเก็บไว้เพื่อจำหน่ายในปริมาณค่อนข้างสูงเฉลี่ย 29 ขวดต่อร้าน ไวน์คูลเลอร์มีคนที่ไม่มีกั๊กกลุ่มเข้ากับไวน์ ทั้งนี้ตามจริงเป็นสินค้าต่างชนิดกันมียอดจำหน่ายสูงถึง 112 ขวดต่อร้านต่อเดือน นำสังเกตว่าสินค้านี้ออกขายนอกเขตเทศบาลสูงกว่าในเขตเทศบาล

จากยอดขายของร้านค้าพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วเครื่องตีมา ที่มียอดขายสูงสุดในร้าน นอกเขตเทศบาล ได้แก่ สุรา 35 ดีกรี ขณะที่เบียร์กระป๋องขายดีที่สุดในร้านค้าในเขตเทศบาล ความขายดีของสินค้าทั้งสองประเภทแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของรสนิยมระหว่างคนที่อาศัยในพื้นที่เมืองและชนบทชัดเจน แต่ในเวลาเดียวกันสำหรับสินค้าใหม่ประเภทไวน์คูลเลอร์ ร้านค้านอกเขตเทศบาลกลับมีปริมาณเก็บไว้เพื่อจำหน่าย และยอดขายที่สูงกว่าในเขตเทศบาล เนื่องจากเครื่องตีมาประเภทนี้เป็นที่นิยมในกลุ่มสตรี พบว่าสตรีนอกเขตเทศบาลมีการดื่มเครื่องดื่มชนิดนี้ จึงอาจถือเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดจากทางผู้จำหน่ายได้

ร้านค้าในเขตเทศบาลเก็บเครื่องดื่มแต่ละชนิดไว้จำหน่ายโดยเฉลี่ยต่อร้านมากกว่าร้านค้านอกเขตเทศบาล ยกเว้นสุรา 35 ดีกรี ที่ร้านค้านอกเขตเทศบาลเก็บไว้จำหน่ายมากกว่า ปริมาณจำหน่ายสุรา 35 ดีกรี เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับเบียร์กระป๋อง แต่ปริมาณจำหน่ายเครื่องดื่มทุกละในเขตเทศบาลสูงกว่านอกเขตเทศบาล ยกเว้นสุรา 35 ดีกรี และเครื่องดื่มไวน์คูลเลอร์

การบริหารการซื้อ-ขายเครื่องดื่ม

ในพื้นที่ 11 อำเภอของจังหวัดชลบุรี ร้านค้าที่สำรวจมากกว่าครึ่งใช้ระบบเงินเชื่อ ให้สินค้าแก่ลูกค้าไปบริโภคโดยสัญญาว่าจะนำเงินมาชำระตามมูลค่าสินค้าในระยะเวลาที่กำหนดไว้ประมาณร้อยละ 53 ใช้ระบบเงินเชื่อนี้ การที่นอกเขตเทศบาลมีส่วนการใช้ระบบเงินเชื่อสูงกว่าในเขตเทศบาลเนื่องจากระบบนี้ใช้ความรู้จักคุ้นเคยและความน่าเชื่อถือของบุคคลเป็นหลัก จึงทำให้ร้านค้านอกเขตเทศบาล ซึ่งคนส่วนใหญ่มักจะมีรู้จักกันทั้งที่ผู้ดูแลครอบครัวมีการให้เงินเชื่อด้วยสัดส่วนสูงกว่าในเขตเทศบาลที่มีลักษณะของความเป็นเมืองมากขึ้น

ร้านค้าเกือบทั้งหมดที่ใช้ระบบนี้ จะใช้วิธีการจดบันทึกไว้ทุกครั้งที่ถูกค้าซื้อสินค้าโดยมิได้ชำระเป็นเงินสด ร้านเหล่านี้มักเป็นร้านค้าที่มีลักษณะเป็นอาคารถาวร

ร้านค้าที่มีระบบเงินเชื่อนี้ลูกค้าส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั้งแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรม มีเพียงส่วนน้อยมีอาชีพรับราชการ ลูกค้ามักจะทำเป็นวงๆ (ร้อยละ 28.8) และส่วนใหญ่จะจ่ายเพียงงวดเดียว จำนวนเงินประมาณ 250-1,000 บาท ต่อเดือนเป็นที่

นำสังเกตว่าอัตราการให้สินเชื่อของแต่ละวงเงินนั้น นอกเขตเทศบาลจะแสดงสัดส่วนที่สูงกว่าในเขตเทศบาล

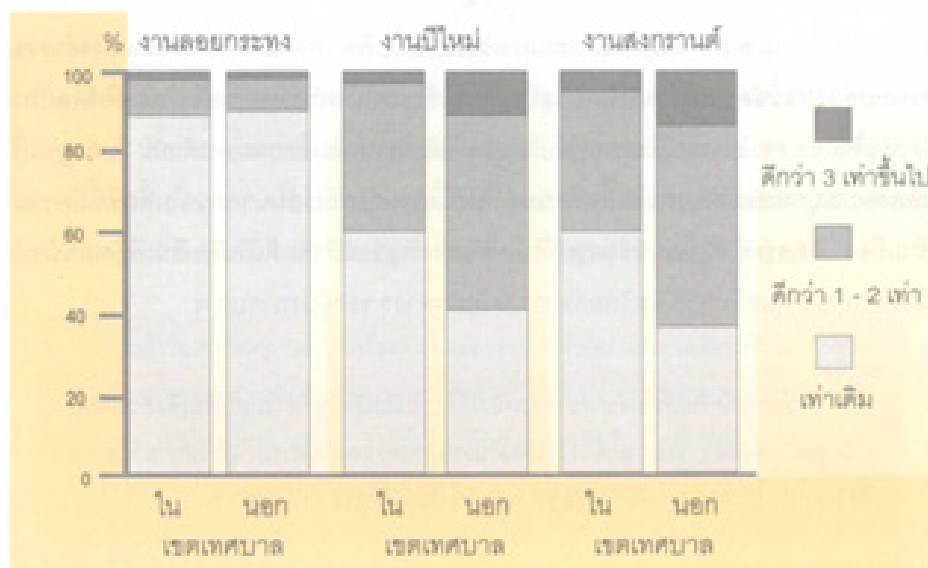
ดังที่กล่าวมาแล้ว เหตุผลหลักของการใช้ระบบนี้ คือ ความเชื่อใจ ซึ่งจากการสำรวจยังพบหลักฐานชี้ชัดว่านอกเขตเทศบาลร้านค้าที่ใช้ระบบเงินเชื่อมีความเชื่อใจลูกค้าคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 90 ในขณะที่ในเขตเทศบาลแสดงอัตราส่วนเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น หลักฐานนี้แสดงความผูกพันระหว่างคนในพื้นที่ชนบทที่ยังมีความสัมพันธ์กันมากกว่าในพื้นที่ที่มีความเป็นเมือง ข้อสรุปนี้สนับสนุนข้อสรุปที่ให้ความสำคัญของปัจจัยที่เป็นตัวเงินเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับเหตุผลอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจต่างๆ ของผู้ประกอบการ

การซื้อรถยนต์มีมากกว่าครึ่งหนึ่งใช้ระบบเงินเชื่อ ลูกค้าระบบเงินเชื่อส่วนใหญ่เป็นกลุ่มมีรายได้ต่ำ เช่น ลูกจ้างในโรงงานเกษตรและอุตสาหกรรม ผู้จำหน่ายใช้ความเชื่อใจลูกค้าเป็นความผูกพันอันชุมชน พบว่าระบบนี้มีน้อยในเขตเทศบาล

การจำหน่ายเครื่องตีมาในเทศกาลประเพณี

งานฉลองเทศกาลต่างๆ ตามประเพณีนั้น เครื่องตีมา จะจำหน่ายได้ดีขึ้น เช่น เทศกาลฉลองการลอยกระทงในเดือนพฤศจิกายน งานฉลองปีใหม่มะหว่างเดือนธันวาคม-มกราคม และเทศกาลสงกรานต์ในเดือนเมษายน เป็นโอกาสทางวัฒนธรรมและประเพณีที่มีงานฉลองกันทั่วไปทั้งประเทศ การตีเครื่องตีมาเป็นของคู่กันกับงานฉลองเหล่านี้ อย่างไรก็ตามก็มีการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าปริมาณจำหน่ายเครื่องตีมา ในโอกาสเหล่านี้แตกต่างกัน โดยรวมงานลอยกระทงมีผลต่อการจำหน่ายน้อยมาก ผู้ประกอบการเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น ที่รายงานว่าจำหน่ายดีขึ้น ส่วนงานฉลองเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์นั้น ผู้ประกอบการร้อยละ 56.6 และ 60.7 รายงานว่าจำหน่ายได้ดีขึ้น ร้านค้านอกเขตเทศบาลจะมีอัตราขายตีมากกว่าร้านในเขตเทศบาล สำหรับงานฉลองปีใหม่อันในและนอกเขตเทศบาลร้อยละ 40.0 และ 59.4 ตามลำดับจำหน่ายได้มากขึ้น ส่วนงานสงกรานต์อัตราขายตีขึ้นจะสูงมากขึ้นไปอีก โดยเฉพาะร้านค้านอกเขตเทศบาล คือ ร้อยละ 40.0 และ 64.2 ตามลำดับ อัตราส่วนที่จำหน่ายได้มากขึ้นสำหรับร้านค้านอกเขตเทศบาลสูงกว่าในเขตเทศบาลคือ ร้านค้านอกเขตเทศบาลมีส่วนที่จำหน่ายได้เพิ่มขึ้นและมากกว่า สูงกว่าร้านค้าในเขตเทศบาลประมาณ 3 เท่า (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 อัตราการจำหน่ายเครื่องตีมา ซึ่งเปลี่ยนแปลงเนื่องในเทศกาลประเพณี

การสำรวจแสดงให้เห็นชัดเจนว่าการเปลี่ยนแปลงอัตราจำหน่ายเพิ่มน้อยมากจากงานลอยกระทงและสูงขึ้นเป็นลำดับ จากงานปี่พาทย์ไปสู่งานสงกรานต์

การที่ร้านค้าในเขตชนบทจำหน่ายเครื่องตีมาเพิ่มมากกว่าร้านค้าในเขตเมืองลักษณะนี้สอดคล้องกับรากฐานของเทศกาลและประเพณีปฏิบัติ คือ งานลอยกระทง มีระยะเวลาสั้น ส่วนปี่พาทย์เป็นวัฒนธรรมสากลที่ในประเทศไทยนิยมมีงานฉลองมาไม่นานและระยะเวลาจัดงานก็ยังไม่มากนัก แต่มีการตีเครื่องตีมาในปริมาณมาก ส่วนงานสงกรานต์นั้นเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เป็นโอกาสสนุกสนานโดยเฉพาะ และมีประเพณีฉลองเป็นเวลานานวันในเขตชนบทมากกว่าในเขตเมือง

การจำหน่ายเครื่องตีมาในเทศกาลสงกรานต์ประเพณี มีอัตราสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับงานฉลองตีปี่พาทย์หรือปี่พาทย์ หรือแม้แต่งานลอยกระทง ในช่วงสงกรานต์ ร้านค้านอกเขตเทศบาลจำหน่ายเครื่องตีมาเพิ่มขึ้นได้มากกว่าในเขตเทศบาลถึง 3 เท่า

ก.3 ตลาดโต้รุ่ง : กรณีศึกษา

ตลาดโต้รุ่งเป็นตลาดอาหารและเครื่องดื่มทั่วไป เป็นตลาด “ข้างถนน” ที่เริ่มเปิดในเวลาพลบค่ำและจำหน่ายไปจนเช้ามีคของวันใหม่ ตลาดโต้รุ่งจะตั้งอยู่ตามแหล่งที่มีประชาชนมาชุมนุมกันในเวลากลางคืนด้วยเหตุต่างๆกัน แต่ดั้งเดิมมักจะเห็นตลาดโต้รุ่งตามบริเวณสถานีรถไฟ และหน้าโรงพยาบาล เป็นต้น ต่อมาก็พบได้อีกหลายแห่งในเขตเมืองแต่ละแห่งเกิดความสภาพความต้องการของชุมชน และพัฒนาไปตามกาลด้วย ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันตลาดโต้รุ่งยังคงเอกลักษณ์เดิมอยู่คือเป็นตลาดอาหารและเครื่องดื่มข้างถนนในยามค่ำคืน

เมืองลพบุรีเป็นเมืองเก่าที่มีความเจริญมานาน และยังเป็นที่ตั้งหน่วยทหารขนาดใหญ่หลายหน่วยจนได้ชื่อว่าเป็นเมืองทหาร ในเมืองมีตลาดโต้รุ่งหลายแห่งกระจายอยู่ตามสถานที่ลักษณะต่างๆกัน ตลาดโต้รุ่งในที่นี้หมายถึงแหล่งรวมจุดจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มที่มีจำนวนมากกว่า 10 จุดขึ้นไป และเปิดจำหน่ายตั้งแต่เวลาพลบค่ำไปจนถึงเช้ามีคของวันใหม่ ตลาดโต้รุ่งที่รู้จักกันกว้างขวางในเมืองลพบุรี คือตลาดโต้รุ่งบริเวณสถานีรถไฟ สถานีขนส่งวงเวียนศรีสุริโยทัย รอบสระแก้ว หน้าโรงพยาบาลประจำจังหวัด หน้าค่ายทหารปืนใหญ่ และสี่แยกหน้าตลาดท่าโพธิ์ริมฝั่งแม่น้ำลพบุรี เนื่องจากตลาดโต้รุ่งแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ ชุมชนและสถานการณ์แวดล้อมที่ชักจูงให้ประชาชนมาชุมนุมกัน จึงไม่อาจศึกษาตลาดโต้รุ่งโดยคัดเลือกลักษณะตัวแทนได้ การศึกษาตลาดโต้รุ่งครั้งนี้ จึงเจาะจงคัดเลือกตลาดโต้รุ่งที่มีลักษณะแตกต่างกันชัดเจน เพื่อแสดงความหลากหลายของตลาดและความเกี่ยวข้องกับบริบทของสินค้า ตลาดโต้รุ่งที่เป็นตัวอย่างมี 3 แห่ง คือ ตลาดโต้รุ่งวงเวียนศรีสุริโยทัยรอบสระแก้ว ตลาดโต้รุ่งหน้าค่ายทหาร ปืนใหญ่ และตลาดโต้รุ่งบริเวณสี่แยกหน้าตลาดท่าโพธิ์

ลักษณะทั่วไป

ตลาดโต้รุ่งวงเวียนศรีสุริโยทัยเป็นตลาดโต้รุ่งขนาดใหญ่ที่สุดของเมืองลพบุรีตั้งอยู่บริเวณข้างถนนรอบวงเวียนฯ กลางเมืองลพบุรี แยกถนนนครสวรรค์วันออก โดยรอบวงเวียนฯมีสถานที่ประกอบธุรกิจการค้าเป็นอาคารถาวร 2 ชั้น พื้นที่ซึ่งเป็นที่ตั้งตลาดโต้รุ่งมีบริเวณกว้างรวมทางเดินเท้าข้างถนน และพื้นที่ถนนวงแหวนรอบนอกถนนวงเวียนฯ ด้วย จำนวนจุดจำหน่ายร้านค้าที่แน่นนับในเวลาจำกัดประมาณ 1 สัปดาห์ มี 64 ร้าน เป็นสุหา

ตึกแถว 2 ร้าน นอกนั้นเป็นลักษณะไม่ถาวรและเคลื่อนย้ายสะดวกคือเป็นเพิงและรถกระบะ
อย่างละ 1 ร้าน อีก 60 ร้านเป็นรถเข็น แผงลอย (ภาพที่ 5)

ตลาดได้รุ่งบริเวณหน้าค่ายทหารฯ อยู่ข้างถนนเส้นทางไปอำเภอโคกสำโรง ซึ่งแยกจาก
วงเวียนอนุสาวรีย์สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทางด้านตะวันออกเป็นตลาดได้รุ่งขนาดกลาง
ประกอบด้วยร้านจำหน่ายสินค้า 24 ร้าน เป็นอาคารถาวร 11 ร้าน เพิงถาวร 2 ร้าน อีก
11 ร้านเป็นรถเข็นและแผงลอย พื้นที่สองข้างถนนบริเวณนี้มีอาคารถาวรซึ่งในเวลากลางวันจะ
เปิดทำธุรกิจการค้าต่างๆ (ภาพที่ 6)

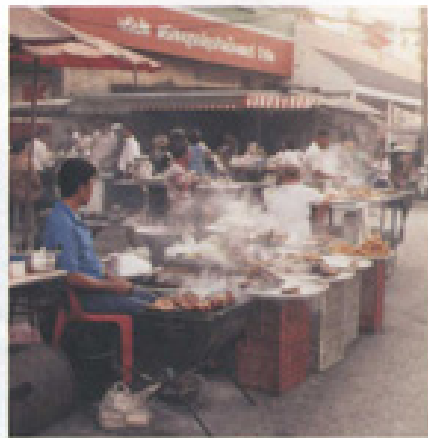
ตลาดได้รุ่งบริเวณที่แยกหน้าตลาดท่าโพธิ์ เป็นตลาดได้รุ่งขนาดเล็กข้างถนนด้านหน้า
โรงเรียนฯ พื้นที่ตลาดได้รุ่งนี้ยามเช้ารุ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของตลาดปกติ ที่มีชาวบ้านนำผักผลไม้ และ
อาหารนารวางขายแน่นชนิด เป็นท่ารถประจำทางเดินทางไป-กลับระหว่างลพบุรีไปอำเภอท่าเรือ
ถนนที่ผ่านสี่แยกนี้ข้ามแม่น้ำลพบุรีมุ่งไปสู่อำเภอท่าเรือ และไปบรรจบทางหลวงสายเอเชีย
ตลาดได้รุ่งหน้าตลาดท่าโพธิ์ จึงเป็นส่วนหนึ่งของการซื้อขายสินค้าในบริเวณชุมชนทางที่เปลี่ยน
ลักษณะไปตามเวลาในแต่ละวัน ตอนเช้าและเป็นเป็นตลาดสด ระหว่างกลางวันอาคารถาวร
ทั้งหมดที่เรียงรายอยู่บริเวณนั้นก็เปิดทำธุรกิจการค้าต่างๆไปตามปกติ พอเวลาเย็นก็จะมี
สินค้าอาหารสำเร็จรูปจำหน่ายเป็นจำนวนมาก และเมื่อใกล้ค่ำก็จะมีแผงลอย รถเข็นมาเปิด
จำหน่ายสินค้า กลายเป็นตลาดได้รุ่งที่ขายสินค้าไปจนยามดึก ส่วนที่เป็นตลาดได้รุ่งมีร้านเพียง
14 ร้าน เป็นอาคารถาวรที่เปิดขายอาหารกลางวัน 1 แห่ง นอกจากนี้มีอีก 13 แห่ง เป็นรถเข็น
12 ร้าน และแผงลอยเพียง 1 ร้านเท่านั้น (ภาพที่ 7)

ภาพที่ 5 ร้านค้าตลาดโต้รุ่งวงเวียนศรีสุริโยทัย

ภาพที่ 6 ร้านค้าในตลาดโต้รุ่งหน้าค่ายทหาร

ภาพที่ 7 ร้านค้าในตลาดได้รุ่งหน้าตลาดท่าโพธิ์

พัฒนาการของตลาด

ตลาดได้รุ่งทั้ง 3 แห่งนี้ ถ้ามีผู้ประกอบการค้าที่ดำเนินกิจการอยู่ในปัจจุบันรวมทั้งสิ้น 102 ราย ตลาดนี้คงจะเริ่มพัฒนาขึ้นอย่างจริงจังหลังปี พ.ศ.2520 ผู้ประกอบการเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 98.1) เริ่มทยอยเปิดกิจการตั้งแต่พ.ศ.2521 เป็นต้นมา ระหว่างปีพ.ศ. 2521-30 มีร้านเปิดกิจการเพียงร้อยละ 15.6 รองจำนวนปัจจุบัน ร้อยละ 89.6 เปิดกิจการในระยะ พ.ศ. 2531-40 และที่เหลือร้อยละ 10.8 เพิ่งจะเริ่มเปิดกิจการในปีพ.ศ. 2541 นี้เอง ผู้ประกอบการส่วนมากร้อยละ 87.1 อาศัยการค้าขาย ณ ตลาดได้รุ่งเป็นอาชีพหลัก ส่วนที่เหลือเป็นกลุ่มที่มีอาชีพอื่น ๆ เป็นหลักและที่นำสังเกตว่าอาชีพหลักของกลุ่มนี้เป็นข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ เสียมากกว่าครึ่ง คือ ร้อยละ 6.9 จาก 12.9 ผู้ประกอบการประมาณ 1/2 ให้เหตุผลการมาจำหน่ายสินค้าที่ตลาดได้รุ่งเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ เช่น ต้องการหารายได้ ไม่ต้องลงทุนมาก ค่าขายง่ายและทำอาชีพอื่นกิจการไม่ดี รองลงมาเกือบ 1/4 ให้เหตุผลที่เกี่ยวกับความนิยมและความสามารถส่วนตัวได้แก่ มีฝีมือในการทำอาหารชอบค้าขาย อยากมีกิจการของตนเอง และรู้เรื่องสินค้าที่จำหน่ายดี เป็นต้น มีประมาณ 1/5 ให้เหตุผลที่เกี่ยวกับทางสังคม เช่น มีความรู้น้อยรับช่วงกิจการ ต่อมาและเป็นที่ยอมรับกับเพื่อนฝูง ส่วนน้อยที่เหลือพิจารณาเกี่ยวกับปัจจัยทางกายภาพ เช่น ยังไม่มีร้านค้ามากนัก ทำเลดีใกล้บ้าน เป็นต้น

ตลาดได้รุ่งในเมืองเทพบุรีเริ่มขยายตัวมากในทศวรรษที่ผ่านมา ผู้ค้าส่วนใหญ่ร้อยละ 87.1 ใช้เป็นแหล่งอาชีพหลัก ผู้ค้าประมาณ 1/2 เปิดทำการด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจส่วนที่เหลือได้เหตุผลทางความสามารถส่วนตัว เช่น ขอบค้ำขาย มีฝีมือ และอยากมีกิจการส่วนตัวและเหตุผลทางสังคม เช่น รับช่วงกิจการมา ความรู้น้อย และเป็นที่ยอมรับเพื่อนฝูง เป็นต้น

การดำเนินกิจการสินค้าและเครื่องดื่มฯ

ตลาดได้รุ่งเป็นตลาดอาหารและเครื่องดื่มฯ เฉพาะตลาดได้รุ่งวงเวียนฯ ซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่แห่งเดียวเท่านั้นที่มีสินค้าของใช้ในครัวเรือน คือ เครื่องเรือน เสื้อผ้า ของเล่นเด็ก สินค้าพลาสติก และของชำที่ใช้ในครัวเรือน รวมทั้งสิ้นมี 14 ร้าน จาก 64 ร้าน (ร้อยละ 21.9) แม้จะเรียกว่าเป็นตลาดได้รุ่งแต่ก็มีร้านจำนวน 26 ร้าน จาก 102 ร้าน (ร้อยละ 25.5) เริ่มเปิดจำหน่ายสินค้าก่อนเวลา 16.00 น. ร้านเหล่านี้ส่วนมากร้อยละ 84.3 จะปิดกิจการหลังเวลา 22.00 น.

ร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มฯในตลาดได้รุ่งทั้ง 3 แห่งนี้ รวมทั้งสิ้นมี 88 ร้าน เป็นร้านซึ่งมีเครื่องดื่มฯจำหน่ายด้วย 26 ร้าน (ร้อยละ 29.5) จำแนกตามตลาดแล้วมีอัตราส่วนแตกต่างกันมากคือตลาดได้รุ่งวงเวียนฯมีอัตราส่วนต่ำสุด คือ 9/50 ร้าน มากขึ้นตามลำดับคือตลาดท่าโพธิ์ และตลาดหน้าค่ายฯคือ 3/14 และ 14/24 ตามลำดับ หลัง 24.00 น. อัตราส่วนเหล่านี้เปลี่ยนแปลงมากเนื่องจากจะมีร้านจำนวนหนึ่งปิดกิจการไปแล้ว ร้านที่เหลือที่ยังคงจำหน่ายเพียง 56 ร้านเท่านั้น อัตราส่วนร้านจำหน่ายเครื่องดื่มฯ เมื่อจำแนกตามตลาดจะเป็น 9/37 3/5 และ 10/14 ตามลำดับ จะเห็นว่าโดยรวมแล้วหลัง 24.00 น. ร้านอาหารตามตลาดได้รุ่งทั้ง 3 แห่งนี้ ร้อยละ 39.3 จำหน่ายเครื่องดื่มฯ เฉพาะตลาดได้รุ่งหน้าค่ายฯ นั้น ร้อยละ 71.4 จำหน่ายเครื่องดื่มฯ

ความแตกต่างในอัตราจำนวนร้านจำหน่ายเครื่องดื่มฯ ระหว่างตลาดแต่ละตลาด และกำหนดเวลาหิวค้ำและยามดึกน่าจะเป็นภาพสะท้อนลักษณะและความต้องการบริโภคเครื่องดื่มฯของลูกค้ำ ซึ่งมองว่าผู้บริโภคที่ตลาดหน้าค่ายฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นทหารและครอบครัวคงจะนิยมเครื่องดื่มฯ มากกว่ากลุ่มลูกค้ำผู้สัญจรผ่านทางของตลาดซีก 2 แห่ง และในลักษณะเปรียบเทียบเช่นเดียวกันสัดส่วนลูกค้ำยามดึกซึ่งนิยมบริโภคเครื่องดื่มฯคงจะมากกว่าลูกค้ำตอนหัวค้ำ

ตลาดได้รุ่งแต่ละแห่งมีผู้บริโภคแตกต่างกันตามลักษณะสภาพแวดล้อม เช่น ตลาดวงเวียนฯ และตลาดท่าโพธิ์เป็นตำแหน่งที่ผู้สัญจรผ่านทางนิคม กลุ่มบุคคลเหล่านี้มีเส้นทางมาด้วยเหตุต่างกันบ้าง ตลาดวงเวียนฯ อยู่กลางเมืองใกล้บริเวณสถานีขนส่งเป็นแหล่งชุมชนผู้เดินทางด้วยรถโดยสารจำนวนมาก อีกทั้งยังเป็นชุมทางถนนที่จะแยกไปยังอำเภอและจังหวัดโดยรอบ ส่วนตลาดท่าโพธิ์นั้นแม้จะอยู่ในลักษณะคล้ายกัน แต่ก็เส้นทางผ่านออกไปยังอำเภอรอบนอกแต่ทิศเดียว ตลาดหน้าค่ายฯ จะมีผู้บริโภคเป็นทหารและครอบครัวเป็นส่วนมาก แต่ก็ยังเป็นถนนทางผ่านออกไปยังอำเภอโคกสำโรง ซึ่งจะเดินทางต่อไปตามทางหลวงระหว่างจังหวัดได้ด้วย ข้อสังเกตที่สำคัญก็คือ การที่สินค้าของดีมาของผู้บริโภคตามตลาดได้รุ่งเป็นการบริโภคในเวลาดีและยังมีโอกาสเป็นผู้เดินทางไกลด้วยยานพาหนะทำให้มีโอกาสเป็นผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มฯ แล้วรับยานยนต์ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดอุบัติเหตุจากรถได้

ตลาดได้รุ่งส่วนใหญ่จะมีแต่อาหารขาย แต่ตลาดวงเวียนศรีสุริโยทัยซึ่งมีจำนวนร้านมากที่สุด และอยู่บริเวณชุมชนกลางเมือง อยู่ใกล้ท่าจตุรเมธฯ ต่างจังหวัดมีสินค้าของใช้เกือบทุกประเภทจำหน่ายด้วย ในช่วงหัวค่ำโดยรวมแล้วร้านจำหน่ายเครื่องดื่มฯ มีจำนวนประมาณ 3/10 ของร้านทั้งหมด ร้านส่วนหนึ่งจะปิดจำหน่ายก่อน 24.00 น. หลัง 24.00 น. จำนวนร้านจำหน่ายเครื่องดื่มฯ จึงมีส่วนเพิ่มขึ้นเป็น 2/5 ของร้านที่ยังเปิดทำการ การจำหน่ายเครื่องดื่มฯ ในตลาดได้รุ่งเป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้บริโภคในยามดีแล้วรับยานยนต์กลับบ้าน ซึ่งบางส่วนจะอยู่นอกเขตเมือง

ลักษณะการจำหน่ายเครื่องดื่มฯ นั้นผู้ประกอบการแจ้งว่าส่วนใหญ่จะจำหน่ายดีในช่วงวันหยุดและวันสิ้นเดือน และโดยทั่วไปจำหน่ายได้น้อยลงในฤดูแล้ง ช่วงเวลาที่มีงานตามเทศกาลสำคัญ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ และลอยกระทง ผู้ประกอบการส่วนใหญ่รายงานว่าจำหน่ายดีขึ้น ในปีพ.ศ.2541 ผู้จำหน่ายเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 95.0) รายงานว่าปริมาณจำหน่ายลดลงกว่าปีที่ผ่านมา แม้ว่ากิจการจะถดถอยลงผู้ประกอบการส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.7) ก็ไม่เคยคิดจะเลิกกิจการ ผู้ที่จำหน่ายเครื่องดื่มฯ ก็เช่นเดียวกัน 21 จาก 26 ราย (ร้อยละ 80.8) รายงานว่า ไม่คิดจะเลิกจำหน่าย

การซื้อขายสินค้าจำหน่ายที่ตลาดได้รุ่ง ผู้ประกอบการ โดยรวมร้อยละ 60.8 ไม่ใช้ระบบเงินเชื่อ แต่เมื่อจำแนกตามตลาดแล้ว ผู้ประกอบการที่ตลาดหน้าค้าขาย ร้อยละ 58.3 ยินยอมให้ซื้อเชื่อโดยเฉพาะลูกค้าประจำ ส่วนอีก 2 ตลาดนั้นจะยอมให้ลูกค้าประจำประมาณ 1/3 ซื้อเชื่อ ถ้าเป็นการซื้อเครื่องที่มาแล้ว โดยรวมผู้ประกอบการจะไม่ให้ ซื้อเชื่อเป็นส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 74.5 มีความแตกต่างระหว่างตลาดทั้ง 3 แห่ง เช่นเดียวกันกับสินค้าทั่วไปคือผู้ประกอบการ ตลาดหน้าค้าขาย จะยอมให้ซื้อเชื่อด้วยอัตราร้อยละสูงกว่าอีก 2 ตลาด คือ ร้อยละ 33.3 และ 6.3 สำหรับตลาดวงเวียนฯ แต่ตลาดท่าโพธิ์ไม่ใช้ซื้อเชื่อเลย ความแตกต่างในระบบการซื้อเชื่อในที่นี้คงจะสะท้อนถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการและลูกค้า ตลาดหน้าค้าขาย มีลูกค้าประจำเป็นทหารและครอบครัวซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณที่ตั้งตลาดจึงควรจะมีความสัมพันธ์กันพอสมควร ส่วนอีก 2 ตลาดนั้น ลูกค้าเป็นผู้สัญจรมาจากพื้นที่ห่างไกลจากตลาด ความสัมพันธ์แม้ว่าจะมีอยู่ในฐานะลูกค้าประจำแต่ก็คงไม่ใกล้ชิดเท่ากับคนรู้จักที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน จึงเป็นเหตุให้มีความไว้วางใจ แตกต่างกันออกไป

ตลาดได้รุ่งได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจทำให้การจำหน่ายลดลงบ้างแต่ผู้ค้าก็ยังคงยึดเป็นอาชีพหลักต่อไป ผู้จำหน่ายเครื่องที่มาส่วนใหญ่ก็ยังตั้งใจดำเนินกิจการต่อไป ผู้ค้าประมาณร้อยละ 60 ไม่นิยมใช้ระบบเงินเชื่อ มีส่วนน้อยที่ยอมให้ลูกค้าประจำซื้อ ทั้งนี้คงเป็นด้วยผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นผู้สัญจรผ่านทาง

ก.4 สุรานอกระบบ : กรณีศึกษา

สุรานอกระบบ หรือ เหล้าเถื่อน หรือภาษาที่ชาวบ้านเรียกติดปากว่า “เหล้าป่า” สุราเถื่อนนี้มีผู้บริโภคมากในชุมชนที่เป็นหมู่บ้านเก่าดั้งเดิม และเป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมในกลุ่มชาวบ้านที่มีรายได้ไม่สูงนัก เช่น พวกที่ทำอาชีพเกษตรกรรม การผลิตเหล้าเถื่อนถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่การผลิตเหล้าเถื่อนเพื่องานเลี้ยงต่างๆ เช่น งานบวช งานศพ มักได้รับการยกเว้น เจ้าหน้าที่จะไม่เข้มงวดตรวจจับเพราะถือว่าเป็นการผลิตเพื่อใช้ในงานมิได้ มีวัตถุประสงค์เพื่อจำหน่ายหารายได้ การผลิตและการจำหน่ายสุราเถื่อนจึงต้องกระทำอย่างมืดมิด แม้ว่ามีการตรวจจับโดยเจ้าหน้าที่สรรพสามิตอยู่เนืองๆ แต่การลักลอบผลิตยังคงดำเนินอยู่อย่างค่อนเนื่อง ในชุมชนที่เป็นหมู่บ้านดั้งเดิม ชุมชนที่มีชื่อเสียงในเรื่องการผลิตเหล้าเถื่อน ได้แก่ ตำบลหัวลำโพง อำเภอท่าม่วง ตำบลท้ายตลาด ตำบลโพธิ์ศรีชุมและตำบลตะลุง อำเภอเมือง

ตำบลท้ายตลาดเป็นพื้นที่ที่เลือกมาศึกษาสุรานอกระบบ ด้วยเหตุผลหลายประการ ประกอบกันคือ เป็นพื้นที่ที่มีการผลิตสุราเถื่อนครบวงจร คือผลิตทั้งแป้งเชื้อและผลิตน้ำสุรา ติดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน นอกจากผลิตเพื่อบริโภคในพื้นที่แล้วยังเป็นแหล่งผลิตแป้งเชื้อและสุราเถื่อนให้พื้นที่อื่นในลพบุรี

ชุมชนท้ายตลาดในอดีตมีชื่อว่า “ตำบลนางสลาท” เพราะมีปลาสลาทชุม และเป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์เรียกว่า โนน้ำมีปลาในนามีข้าว ชื่อตำบลนางสลาทมาเปลี่ยนเป็นชื่อ “ตำบลท้ายตลาด” เมื่อนายเซาวีร ฤตลาภา มารับตำแหน่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรีด้วยเห็นว่ามีชื่อเดิมมันเรียกยาก โดยที่ชื่อใหม่นี้ไม่มีความเชื่อมโยงกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่นแต่อย่างใด ประชาชนในตำบลท้ายตลาดเป็นคนไทยดั้งเดิมและอยู่มาหลายชั่วอายุคน สันนิษฐานว่าเป็นชุมชนที่มีอายุมากกว่า 200 ปี โดยพิจารณาจากรวดเก่าแก่ที่สุดของชุมชนนี้คือ วัดตะเคียน สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2333 ที่ตั้งอยู่ในหมู่ 6 นอกจากชุมชนนี้เป็นคนไทยแล้ว มีคนเชื้อสายจีนที่อพยพมาจากประเทศไต้หวัน ฮองกง จีนแผ่นดินใหญ่และจีนที่ย้ายมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดสิงห์บุรี คนจีนเหล่านี้ประกอบอาชีพค้าขายเล็กๆ น้อยๆ เลี้ยงสัตว์ ทำประมง บางรายรับจ้าง ชั้มผ้า บางรายขายขนมจนมีกิจการรุ่งเรือง ขณะที่บางคนหันมาต้มเหล้าเถื่อน เพราะเห็นว่ารายได้ดีจนสามารถส่งลูกเรียนสูงๆ ได้ คนจีนเป็นคนที่มองการณ์ไกลมักปลูกบ้านอยู่ติดแม่น้ำเพราะเห็นว่าเป็นแหล่งการค้ามาคม เนื่องจากสมัยก่อนการค้ามาคมให้แค่ทางเรือและแม่น้ำยังเป็นแหล่งทำประมงอีกด้วย สำหรับคนไทยในตำบลท้ายตลาด แต่เดิมประกอบ

อาชีพทำนาและหาปลา เพิ่งจะมีอาชีพทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเมื่อประมาณ 10 กว่าปี
นี้เอง

การผลิตสุราเถื่อนนี้มีแรงจูงใจจากการได้กำไรในการผลิตค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับ
การทำกิจการเกษตรอื่นๆ ครอบครัวย. เริ่มหันมาต้มเหล้าเถื่อนเป็นอาชีพได้ไม่นานประมาณ
10 ปีมานี้เอง เดิมก็ทำอาชีพเกษตรปลูกข้าวเป็นหลัก และจับปลาในแม่น้ำลำคลองเป็นรายได้
เสริม การตัดสินใจมาผลิตสุราเถื่อน เพราะมีปัจจัยหลายอย่างที่สำคัญ คือ บิดาของตนที่เคย
ห้ามไม่ให้ผลิตสุราเถื่อนทั้งที่ขณะนั้นมีการผลิตเกือบทุกครอบครัวได้เสียชีวิตลง ตนเองซึ่งทำนา
เพียงคนเดียวไม่สามารถดูแลค่าใช้จ่ายต่างๆ การทำนาที่เป็นอาชีพหลักทำแล้วขาดทุนติดต่อกัน
มาหลายปีเกิดความรู้สึกเบื่อจึงคิดเลิกทำนา ปัจจัยที่สอง คือ ต้นทุนในการผลิตสุราเถื่อน
ขณะนั้นต่ำมาก กล่าวคือ วัสดุดิบซึ่งเป็นข้าวหักราคากระสอบละ 300 บาท แป้งเชื้อราคาถูละ
30 สตางค์ (ปัจจุบันข้าวหักกระสอบละ 800 บาท ลูกแป้งราคาถูละ 40 สตางค์) เชื้อเพลิงที่ใช้
ฟืนที่หาได้ตามหมู่บ้าน ปัจจัยที่สามคือ อ. มีพี่สาว 2 คน ก็ทำอาชีพต้มเหล้าเถื่อนขายด้วยใน
ขณะนั้น อ. จึงได้เรียนรู้วิธีการผลิตจากพี่สาว ปัจจัยสุดท้ายคือ เมื่อผลิตแล้วไปฝากขายที่บ้าน
เพื่อนเท่านั้นไม่ต้องรับผิดชอบหาลูกค้าเอง เพราะเพื่อนบ้านมีลูกค้าประจำอยู่ ด้วยปัจจัย
แวดล้อมต่างๆ เหล่านี้ อ. จึงเอาที่นา 11 ไร่ ให้คนในหมู่บ้านเช่า แล้วหันมาต้ม เหล้าเถื่อนขาย
เป็นรายได้หลักของครอบครัว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530

ครอบครัวย. มีเพียง 2 คนคือ ตนเองซึ่งมีอายุ 65 ปีและภรรยา อายุ 54 ปี ถึงแม้ว่า อ. มี
ลูก 3 คน ชาย 2 คน หญิง 1 คน แต่ทุกคนมีครอบครัวและแยกบ้านออกไปมีอาชีพเป็นหลักฐาน
แล้ว ลูกสาวของ อ. ทำงานอยู่กรุงเทพฯ ส่งเงินมาให้พ่อแม่เดือนละ 2-3 พันบาททุกเดือน ใน
ครอบครัวย. แต่ละวันแทบไม่มีรายจ่าย เพราะภรรยาของ อ. ปลูกผักสวนครัว มีขบปลา เลี้ยง
เป็ดไข่ 50 ตัว เลี้ยงไก่กว่า 20 ตัว บ้านอยู่ติดกับคลองชลประทานจึงมีอาหารแปรรูปจากปลา
และกุ้งไว้กินได้ตลอดทั้งปี การมีอาชีพผลิตเหล้าเถื่อนจึงไม่ใช่ความจำเป็นทางเศรษฐกิจของ
ครอบครัวนี้เท่าใดนัก ภรรยาของ อ. เคยพูดเสมอว่าพอเก็บเงินค่าสุราได้เป็นก้อนบางครั้ง
ลูกชายมาขอเงินที่เก็บไว้นี้ตั้งใจจะใช้ซ่อมแซมบ้านเพราะบ้านที่อยู่ปัจจุบันทรุดโทรมมาก

ผลิตสุราเถื่อนและต้นทุนการผลิต

การผลิตสุราเถื่อนถือเป็นระบบของการผลิตตามความต้องการอย่างแท้จริง ผู้ผลิตจะกั้นสุราออกมาให้ลูกค้าที่สั่งไว้ล่วงหน้าเท่านั้น เหตุผลหนึ่งคือเพราะไม่ต้องการให้มีหลักฐานตัวเจ้าหน้าที่มาตรวจจับ อีกเหตุผลคือระบบลูกค้าประจำทำให้ผู้ผลิตสามารถรู้ปริมาณความต้องการสินค้าได้ค่อนข้างแน่นอน จึงไม่จำเป็นต้องผลิตเก็บไว้รอขายเป็นจำนวนมาก

ในกระบวนการผลิตสุราเถื่อนมีการลงทุนในอัตราสูงพอสมควร แต่อัตราที่สูงนี้เมื่อเทียบกับกำไรที่ได้แล้วผู้ผลิตสุราเถื่อนทุกรายเห็นว่าเป็นค่าตอบแทนที่คุ้มกับความเหนื่อย การผลิตของ อ. มีวัตถุดิบที่เป็นต้นทุนในการผลิตหลักอยู่ 3 อย่างคือ ข้าวเหนียว (ชนิดกรัก) ลูกแป้งหรือแป้งเชื้อ และ เรือเพลิง สำหรับนั่งและกั้นซึ่งปัจจุบันใช้แก๊ส ส่วนน้ำซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญอีกประการหนึ่งไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเนื่องจากชาวบ้านมักใช้น้ำในลำคลองที่สูบขึ้นมาใช้ได้ทันที

การผลิตสุราเถื่อนจะทำกำไรให้แก่ผู้ผลิตอยู่ในอัตราที่น่าพอใจ กรณีของนาย อ.แม้จะมีแรงงานผลิตเพียง 2 คน ในครอบครัว แต่รายได้จากการผลิตก็คำนวณตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2540 ถึงสิ้นปี พ.ศ.2541 ทำให้เห็นว่าเหตุใดการทำธุรกิจ ผลิตเหล้าเถื่อนจึงยังไม่สูญหายไปเพียงเพราะเหตุผลที่เป็นเครื่องดื่มของคนมีรายได้ต่ำเท่านั้น แต่เหตุผลของผู้ผลิตที่ต้องการกำไรก็เป็นปัจจัยสำคัญทำให้ผู้ผลิตยังคงต้องผลิตต่อไป

ปริมาณและมูลค่าวัตถุดิบซึ่งเป็นต้นทุนการผลิตสุราเถื่อน

วัตถุดิบ	เดือนที่มีค่าใช้จ่าย (ปีพ.ศ.2540-2541)					รวม 15 เดือน
	พ.ศ.2540		เดือนที่ พ.ศ.2541			
	10 - 12	1 - 3	4 - 6	7 - 9	10 - 12	
• ปริมาณข้าวเหนียว (ลิตร)	1,020	1,080	960	840	720	
ราคา (บาท)	9,990	10,800	9,600	7,210	6,180	43,780
• ปริมาณแป้งเชื้อ (ลูก) ¹	2,100	2,250	2,000	1,750	1,500	
ราคา (บาท)	840	900	800	700	600	3,840
• แก๊ส 15 กก. (ถัง)	5	5	4.7	4	3.7	
ราคา (บาท)	1,092	1,074	1,015	860	798	4,839
รวมราคาวัตถุดิบ	11,922	12,774	11,415	8,770	7,578	52,459

¹ แป้งเชื้อ คือแป้งที่เป็นส่วนผสมของเครื่องเทศและสมุนไพรหลายชนิดเพื่อทำให้ข้าวเหนียวหมักตัวเป็นแอลกอฮอล์ โดยปกติแป้งเชื้อจะผลิตเป็นก้อนกลมขนาดเท่าลูกบาศก์ เมื่อจะใช้ทำสุราก็ต้องนำมากบดไว้ละเอียด ชาวบ้านจึงเรียกว่า "ลูกแป้ง" และจำหน่ายในราคาลูกเป็นร้อยลูก 40-50 บาท

ปริมาณน้ำสุราที่ผลิตได้ และมูลค่าที่ขายส่งให้แก่ลูกค้า

ปริมาณที่ผลิต	เดือนที่ผลิตสุรา (ปีพ.ศ. 2540-2541)					รวม 15 เดือน
	พ.ศ.2540		พ.ศ.2541			
	10 - 12	1 - 3	4 - 6	7 - 9	10 - 12	
◆ ปริมาณ - ลิตร	636	655	692	567	585	3,135
-ขวด (1 ขวด=0.666 ลิตร)	955	983	1,038	849	877	4,702
◆ ราคา(ขายขวดละ 23 บาท)	21,965	22,609	23,874	19,527	20,171	108,146

สถิติการผลิตสุราเดือนของ อ.มีลักษณะค่อนข้างคงตั้งแต่กลางปีพ.ศ.2541 จากปริมาณข้าวเหนียวใช้ในการผลิต 980 ลิตรในช่วงเดือนที่ 4-6 ของปีพ.ศ. 2541 เหลือเพียง 720 ลิตรในช่วงเดือน 10-12 ของปี พ.ศ.2541 และถ้าเปรียบเทียบกับช่วงเดือน 10-12 ของปี พ.ศ.2540 กับ พ.ศ.2541 ยิ่งเห็นชัดเจนว่าลดลงร้อยละ 30 ในเบื้องต้นนี้อาจตั้งเป็นข้อสังเกตได้เท่านี้ว่าเป็นผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย แต่ไม่อาจสรุปเนื่องจาก อ.เป็นตัวอย่างเพียงคนเดียว

การผลิตสุราเดือนเป็นระบบการผลิตตามความต้องการ ของตลาด แม้มีการลงทุนในอัตราค่อนข้างสูงแต่ทำกำไรให้แก่ผู้ผลิตอยู่ในอัตราส่วน 1 เท่าตัว ในช่วงปลายปี พ.ศ.2541 การผลิตสุราเดือนของครัวเรือนตัวอย่างลดลง

การจำหน่ายสุราเดือนและลูกค้า

การจำหน่ายสุราเดือนต้องทำอย่างซ่อนเร้น ระบบการจำหน่ายไปถึงมือผู้บริโภคจึงต้องมีเครือข่าย “ลูกค้าประจำ” ที่มีกติกาถือปฏิบัติไม่เคยสร้างปัญหาการคัดราคา คือ ชาวบ้านผู้ผลิตสุราเดือนจะใช้กฎ “ขาใครขามัน” เป็นหลักในการจัดจำหน่าย หมายถึงใครเป็นผู้ผลิตต้องซื้อสินค้าต่อลูกค้าที่ซื้อไปจำหน่ายและไม่แย่งลูกค้าของผู้ผลิตรายอื่นมาเป็นลูกค้าของตน โดยขายให้ราคาต่ำกว่า การซื้อขายให้ระบบเงินเชื่อทั้งหมด ลูกค้าที่ซื้อไปจำหน่ายจะจ่ายเงินให้ผู้ผลิตต่อเมื่อขายสุราหมดแล้วนั่นเอง ส่วนลูกค้าที่ซื้อไปบริโภคหรือซื้อไปเพื่อจัดงานเลี้ยงไม่มีกติกาชัดเจนว่าจะต้องซื้อกับผู้ผลิตรายเดิม ขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้บริโภค ถ้าผู้ผลิตรายนั้นไม่มีมือในการปรับปรุงคุณภาพและรสชาติของน้ำสุราให้เป็นที่ยอมรับก็จะมีลูกค้าประจำประเภทซื้อไปบริโภคเองเป็นจำนวนมาก ลูกค้าประเภทนี้มักซื้อด้วยเงินสด

การจำหน่ายสุราในช่วง 15 เดือนของครอบครัว อ. มีลูกค้าหมุนเวียนสั่งซื้อสุรา 62 คน ลูกค้าทั้ง 62 คน นี้มีนับว่าเป็นลูกค้าประจำ เพราะแต่ละคนสั่งสุราไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง คนเหล่านี้มีอาชีพต่างๆ ดังนี้คือ

- ช่างราชการ (ทหาร ตำรวจ สาธารณสุข ครู อบต. ไปรษณีย์) 10 คน
- เกษตรกร ทำนา เลี้ยงไก่-หมู 22 คน
- รับจ้าง ทิ้งไป ขับรถสองแถว 17 คน
- ค้าขาย 11 คน และเป็นแม่บ้าน 2 คน

ถ้าพิจารณาอัตราเฉลี่ยต่อครั้งในการซื้อสุราของลูกค้าแต่ละประเภทของ อ. เห็นได้ว่าลูกค้าที่เป็นแม่บ้านมีอัตราเฉลี่ยต่อคนต่อครั้งในการสั่งซื้อสุราจาก อ. มากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มช่างราชการ

สถิติการสั่งซื้อสุราเดือนในช่วง 15 เดือน

ประเภทลูกค้า	จำนวนคน	จำนวนที่ซื้อ (ครั้ง)	เฉลี่ย (ครั้งต่อคน)
• ช่างราชการ	10	93	9.3
• เกษตรกร	22	119	5.4
• รับจ้าง ขับรถ	17	69	4.0
• ค้าขาย	11	47	4.3
• แม่บ้าน ไม่มีอาชีพ	2	20	10

แม่บ้าน 2 คนที่เป็นลูกค้าประจำนั้นคือ ผู้ที่ซื้อไปเพื่อทำ "ทองยา" ใ้รับประทานเองในครัวเรือน สำหรับกลุ่มช่างราชการที่นับเป็นลูกค้าสำคัญที่ซื้อไปดื่มเองนั้น ลูกค้าคนเดียวที่เป็นทหารผ่านศึกนับว่าเป็นลูกค้าที่ซื้อสุราของ อ. มากที่สุดถึง 34 ครั้งในช่วง 15 เดือนที่ผ่านมา และช่างราชการหน่วยอื่นๆ ได้แก่ สาธารณสุข (2 คน) 7 ครั้ง/คน อบต. (2 คน) 12 ครั้ง/คน ตำรวจ (3 คน) 6 ครั้ง/คน ครู (1 คน) 1 ครั้ง และไปรษณีย์ (1 คน) 2 ครั้ง ในบรรดาลูกค้าของ อ. ทั้ง 62 คนเหล่านี้ มี 8 คนที่ซื้อสุราแล้วนำไป "ขายต่อ" หรือเป็นคนขายปลีก คือผู้มีอาชีพดังต่อไปนี้

- 1 คน เป็นนายคาบตำรวจ หมู่ 3 ตำบลท้ายตลาด
- 2 คน มีอาชีพทำนา หมู่ 6 ตำบลท้ายตลาด
- 2 คน มีอาชีพค้าขาย หมู่ 4 และหมู่ 6 ตำบลท้ายตลาด

- 1 คน ทำงานรับจ้างทั่วไป หมู่ 1 ตำบลท้ายตลาด
- 1 คน ทำงานลูกจ้างเอกชน ในเมือง ลพบุรี
- 1 คน เป็นคนพิการ (จากโรคโปลิโอ) ไม่มีอาชีพ หมู่ 3 ตำบลท้ายตลาด

สุราเถื่อนนับว่ามีบทบาทในสังคมชนบทไม่น้อยไปกว่าสุราในระบบทั่วไป ด้วยเหตุที่สุราเถื่อนมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับสุราขาว การซื้อสุราเถื่อนจึงเกิดขึ้นด้วยเหตุผลต่างๆ แปรเปลี่ยนตามบริบทของสังคมชนบทค่อนข้างชัดเจน ดังกรณีการซื้อสุราของลูกค้า อ.

บทบาทของสุราเถื่อนในชนบทที่มีความสำคัญมาก มี 2 บทบาท คือ บทบาทที่เป็นเครื่องดื่มสำหรับบุคคล และสำหรับสังสรรค์สมาคมระหว่างเพื่อนฝูงและบทบาทที่สองคือ บทบาททางเศรษฐกิจคือสร้างรายได้ให้ครอบครัว คือร้อยละ 36.1 และ 32.9 ตามลำดับ สำหรับเป็นบทบาทที่มีต่อการสนับสนุนงานประเพณีและวัฒนธรรมในชุมชน และบทบาทในด้านส่งเสริมรักษาสุขภาพอนามัย คือ ร้อยละ 18.9 และ 12.5 ตามลำดับ

บทบาทของสุราเถื่อนในสังคมชนบท มีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลหรือตามเทศกาล เช่น ในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคมของปีพ.ศ.2540 มีการซื้อสุราไปเพื่อดื่มเองและเลี้ยงเพื่อนฝูงมากที่สุดร้อยละ 28.8 ซื้อไปเพื่อขายปลีกร้อยละ 23.6 และซื้อไปเพื่อเลี้ยงในงานพิธีต่างๆ ร้อยละ 17.9 แต่เมื่อผ่านไปถึงช่วงเดือนเมษายน-มิถุนายน ปีพ.ศ.2541 มีการซื้อสุราเพื่อไปดื่มเองและเลี้ยงเพื่อนยังคงมีมากเป็นอันดับหนึ่งร้อยละ 35.1 แต่อันดับสองเปลี่ยนมาเป็นการซื้อสุราไปเพื่อเลี้ยงแขกในงานพิธีวิวาห์ งานศพ หรืองานแต่งงานมากถึง ร้อยละ 27.5 (งานบวช 210 ราย งานแต่งงาน 60 ราย) การซื้อไปขายปลีกลดลงเหลือเพียง ร้อยละ 12.4 ซึ่งน้อยกว่าเดือนที่ผ่านมาเท่าตัว แต่การซื้อไปขายปลีกนี้ก็กลับมีอัตราส่วนมากที่สุดหรือเป็นอันดับหนึ่ง ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ.2541 เป็นต้นไป จนถึงปีพ.ศ.2541

แม้จะไม่สามารถสรุปว่าพฤติกรรมของลูกค้าซื้อสุราเถื่อนของ อ.เป็นแบบแผนการบริโภคสุราของคนส่วนมากได้ก็ตาม ในภาวะที่เศรษฐกิจถดถอยนี้ผลกระทบจากสินค้าราคาแพงไม่เว้นแม้แต่สุราในระบบก็มีความสูงขี้นั้น น่าจะส่งผลให้ผู้ที่เป็นนักดื่มหันมาดื่มสุราเถื่อน ซึ่งข้อมูลจากตารางข้างท้ายแสดงให้เห็นว่าปริมาณที่คนซื้อไปดื่มเองและเลี้ยงเพื่อนนั้นเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ต้นปีพ.ศ.2541 และปริมาณผู้ที่ซื้อไปเพื่อขายปลีกก็เพิ่มขึ้นไปในทิศทางเดียวกัน ข้อมูลลักษณะเช่นนี้ทำให้สันนิษฐานได้ว่า ผู้ที่เคยดื่มสุราในระบบจะหันมาดื่มสุราเถื่อนแทน แม้ในภาพรวมปริมาณสุราเถื่อนที่ผลิตออกมามีน้อยลง แต่ปริมาณที่ลดลงนั้นเนื่องมาจากคนซื้อสุราเถื่อนไปใช้ในงานเลี้ยงตามประเพณีเคิมเช่น งานบวช งานแต่งงานหรืองานศพ

ลดน้อยลงซึ่งเป็นไปได้ว่ามีการประหยัดค่าใช้จ่ายในงานเลี้ยงเหล่านั้นในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจด้วย

ปริมาณสุรา (ขวด) ที่ซื้อโดยลูกค้าในช่วง 15 เดือน จำแนกตามเหตุผลที่ซื้อ

	ปริมาณซื้อ (ขวด) ¹ ในช่วง 15 เดือน					รวม
	พ.ศ. 2541		เดือนที่ พ.ศ.2542			
เหตุผลที่ซื้อของลูกค้า	10 – 12 (ร้อยละ)	1 – 3 (ร้อยละ)	4 – 6 (ร้อยละ)	7 – 9 (ร้อยละ)	10 – 12 (ร้อยละ)	15 เดือน (ร้อยละ)
• บริโภคเองและเลี้ยงเพื่อน	256 (26.8)	345 (35.1)	273 (26.3)	399 (47.6)	422 (47.7)	1,695 (36.1)
• ส่งขายให้บริษัท	144 (15.1)	232 (23.6)	199 (19.2)	-	-	575 (12.2)
• ขายปลีกและส่งขายราย	225 (23.6)	122 (12.4)	328 (31.6)	440 (52.4)	432 (48.8)	1,547 (32.9)
• เลี้ยงคนมาทำงาน (ปลูกสวน ปลูกบ้าน ออกศาลพระภูมิ ขึ้นปลา)	159 (16.6)	14 (1.4)	-	-	-	173 (3.7)
• เลี้ยงในงานประเพณี (บวช ทอดกฐิน แต่งงาน งานศพ)	171 (17.9)	270 (27.5)	238 (22.9)	-	31 (3.5)	710 (15.1)
จำนวน	955	983	1,038	839	885	4,700
รวม	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)	(100.0)

¹ 1 ขวด = 0.666 ลิตร

การซื้อรายสุราเดือนอาทิตย์หรือราย "ซาโรรามัน" ลูกค้าที่ซื้อไม่คืนเอง เลี้ยงเพื่อน และซื้อไปจำหน่ายต่อ มีอัตราส่วน 1:1 ในช่วงปลายปีพ.ศ.2541 ลูกค้าซื้อสุราเดือนไปเพื่อเลี้ยงคนในงาน/ประเพณีตลอดจนมากมีอัตราส่วนไม่ถึงร้อยละ 5

การผลิตแป้งเชื้อและต้นทุนการผลิต

การทำอาชีพผลิตแป้งเชื้อของนาย น. มีประวัติความเป็นมานานกว่า ๑๐ น. มีพี่น้อง 6 คน พ่อแม่มีฐานะยากจนไม่มีที่ดินทำกิน พ่อแม่ทำงานรับจ้างในการเกษตรทุกชนิด แม่ของ น. เป็นลูกสาวคนจีนที่เคยต้มเหล้าเถื่อนขาย เมื่อพ่อแม่ของ น. ทำงานรับจ้างหาเลี้ยงลูกไม่พอ จึงหันมาทำอาชีพต้มเหล้าเถื่อนด้วย และด้วยการต้มเหล้าเถื่อนนี้ทำให้พ่อแม่ของ น. เริ่มมีเงิน ชี้น้ำเงินสามารถซื้อที่ดินปลูกบ้านที่อยู่ปัจจุบันนี้และส่งให้ลูกๆ ได้เรียนหนังสือ พ่อแม่ของ น. ต้มเหล้าเถื่อนอยู่ 15 ปีจึงเลิก เพราะถูกเจ้าหน้าที่ตรวจจับบ่อย เมื่อเลิกผลิตเหล้าไม่รู้จัก ประกอบอาชีพอะไรจึงไปรับจ้างเป็นลูกมือ "ค่าแป๊ะ" ที่ใช้ทำเชื้อสำหรับหมักเหล้า ครอบครวั น. ทำงานรับจ้างค่าแป๊ะอยู่จนถึง 12 ปี (พ.ศ.2526-37) จนมีความรู้วิธีการทำและสูตรเครื่องปรุง ทำแป้งเชื้อเป็นอย่างดี พ่อแม่ น. ต้องการเลิกเป็นลูกจ้างจึงแนะนำให้น. ทำอาชีพผลิตแป้งเชื้อเลี้ยงชีพ เมื่อ น. ทำลูกแป้งในระยะ 2 ปีแรกมี คู่แข่งมากมายได้ไม่คุ้มทุน แต่ในระยะ 2 ปีหลัง (พ.ศ.2540-2541) พวกที่ทำลูกแป้งในหมู่บ้านเลิกไปเกือบหมดเพราะเจ้าหน้าที่มาตรวจจับ จึงเหลือแต่ น. และอีกครอบครัวหนึ่งทำลูกแป้งต่อ ฉะนั้นจึงมีเพียง 2 รายในตำบลท้ายตลาด ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ น. มีรายได้เพิ่มมากขึ้นขณะเดียวกันก็ต้องคอยหลบการตรวจจับจากเจ้าหน้าที่มากขึ้นด้วย

การผลิตแป้งเชื้อของ น. ในช่วง 13 เดือนตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ.2541 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.2542 มีการผลิตแป้งเชื้อในอัตราไม่สม่ำเสมอ ในช่วง 4 เดือนแรกมีการใช้ ข้าวเหนียวเพื่อผลิตถึง 1,056 กก. และ 3 เดือนต่อมาลดลงเหลือเพียง 814 กก. ในช่วง 3 เดือนสุดท้ายหรือปลายปี พ.ศ.2541 มีการใช้ข้าวเหนียวเพิ่มขึ้นถึง 1,232 กก. และใช้ข้าวเหนียวลดลงอีกใน 3 เดือนต่อมาเหลือเพียง 1,100 กก. เป็นต้น ปรากฏการณ์เช่นนี้ถ้าพิจารณาโดยอาศัยพฤติกรรม การบริโภคของคนในชนบทแล้วเห็นว่ามี ความสอดคล้องกับช่วงเทศกาลปีใหม่มากกว่าช่วงเทศกาลสงกรานต์ ดังสถิติต่อไปนี้

ปริมาณและมูลค่าวัสดุคืบที่ใช้ในการผลิตเบ็งเชื้อ
จำนวนและราคาที่กำหนดไว้ในช่วง 13 เดือน

วัสดุคืบ และจำนวนที่ผลิตได้	เดือนที่ พ.ศ.2541				พ.ศ. 2542	รวม 13 เดือน
	3	4 - 6	7 - 9	10 - 12	1 - 3	
○ ปริมาณข้าวเหนียว (กก.)	154	902	814	1,232	1,100	4,202
ราคา (บาท)	1,590	9,955	8,547	12,936	11,000	44,028
○ เครื่องเทศทำเบ็งเชื้อ สำเร็จรูป (กก.)	3	20.1	17.8	27.3	24.0	92.2
ราคา (บาท)	540	3,646	3,560	5,250	4,800	17,796
○ กระเทียม (กก.)	3.25	17	15	24.5	20	79.75
ราคา (บาท)	117.5	668	590	975	780	3,130.5
○ แป้งเชื้อ (ลูก)	1,000	5,450	4,500	7,000	6,000	23,950
ราคา (บาท)	400	2,180	1,800	2,800	2,400	9,580
○ คนงานตำเบ็ง (คน)	12	72	60	84	60	308
ค่าจ้างแรงงาน (บาท)	950	5,350	4,670	7,000	6,300	24,270
รวมมูลค่าวัสดุคืบ	3,597.5	21,799	19,167	28,961	25,280	98,804.5
○ จำนวนลูกเบ็งที่ผลิตได้ (ลูก)	22,500	121,500	103,000	154,000	140,000	541,000
○ จำนวนที่ขาย (ลูก)	16,750	121,500	103,000	153,000	140,000	534,250
ราคา (บาท)	6,700	48,600	41,200	61,200	56,000	213,700

ด้วยอัตราวัสดุคืบที่ใช้ผลิตและปริมาณที่ผลิตได้ทั้งหมดนั้น น. จะจำหน่ายในราคาเป็น "ร้อย" คือ ร้อยลูก 40 บาท จากสถิติช่วงต้น 13 เดือน น. น่าจะมีรายได้จากการผลิตลูกเบ็งถึงกว่า 2 แสนบาท ซึ่งเป็นรายได้ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับต้นทุนที่ลงไป 98,805 บาท หมายความว่า น. จะมีกำไรจากการผลิตที่ผ่านมากว่าประมาณเท่าตัว แต่การซื้อขายลูกเบ็งนี้เนื่องจากเป็นระบบลูกค้าประจำจึงใช้ "เงินเชื้อ" ทั้งหมด จะยกเว้นถ้าเป็นลูกค้าจรจึงจะซื้อขายกันด้วยเงินสด ลูกค้า น. มี 32 คน มีเพียง 3 คนเป็นลูกค้าจร และกติกาลูกค้าประจำเหล่านี้ถือปฏิบัติคือ จ่ายเงินค่าลูกเบ็งต่อเมื่อได้ผลิตสุราออกมาและขายได้เงินแล้ว ถ้าเกิดกรณีที่เบ็งเชื้อรุ่นนั้นเมื่อนำไปผลิตสุราแล้วได้น้ำสุรารุ่นภาพโมติ หมายถึงน้ำสุรามีรสเปรี้ยว (สาเหตุส่วนใหญ่เพราะคุณภาพของเบ็งเชื้อ) เป็นความรับผิดชอบของ น. ต้องเอาเบ็งเชื้อไปเปลี่ยน ดังนั้นในการเก็บเงินค่าเบ็งเชื้อจึงมีแค่ตัวเลขที่แสดงว่าควรจะได้รับ ในความเป็นจริง น. ยังไม่

ได้รับเงินตรงตามที่เราคาดหมายไว้หรือได้รับเงินช้าจนไม่สามารถมีเงินเก็บเป็นก้อนใหญ่ได้ เพราะเงินที่ทยอยได้รับมาต้องนำไปลงทุนในครั้งต่อไป ด้วยสถานการณ์เช่นนี้ทำให้ น. เริ่มรู้สึก หือหือกับอาชีพนี้ ประกอบกับเจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจจับบ่อย เงินที่ได้จากการผลิตบางครั้ง ต้องหมดไปกับการเสียค่าปรับให้แก่เจ้าหน้าที่เหล่านั้นด้วย

การผลิตเบ็งเรื่อ เป็นอาชีพที่ทำกำไรให้แก่ผู้ผลิตในอัตราส่วนกว่าเท่าตัวเช่นเดียวกับการผลิตสุรา แต่การทำเบ็งเรื่อได้เงินจากลูกค้าช้ากว่า เพราะต้องรอให้ลูกค้าขายสุราได้รับเงินจากการจำหน่ายสุราก่อน เป็นสาเหตุที่ไม่มีคนเลิกทำอาชีพนี้ไปเรื่อยๆ

ลูกค้าที่ซื้อเบ็งเรื่อของ น. มาจากตำบลต่างๆ ซึ่งอยู่ใกล้ตำบลท้ายตลาดคือลูกค้าจากตำบลโพธิ์ศรี 17 คน ตำบลละสูง 2 คน และมีลูกค้าจากตำบลท้ายตลาด 6 คน (ธ. เป็นลูกค้าด้วย) ทั้ง 3 ตำบลนี้อยู่ในเขตอำเภอเมือง และมีลูกค้าจากตำบลหัวลำโพง 5 คน จากตำบลตลาดสี 2 คน ซึ่งเป็นตำบลในเขตอำเภอท่าเรือ แม้จะเป็นคนละอำเภอแต่ด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์แล้ว เป็นตำบลติดกับตำบลโพธิ์ศรี สามารถเดินทางติดต่อกันได้รวดเร็ว

ลูกค้า 20 คนใน 32 คน ประกอบอาชีพอื่นไปพร้อมกับการดื่มเหล้าเถื่อน อีก 12 คน ไม่ประกอบอาชีพอื่นนอกจากผลิตเหล้าเป็นหลักเลี้ยงครอบครัว อาชีพของลูกค้าของ น. จำแนกตามตำบลที่อยู่อาศัย ดังตารางต่อไปนี้

อาชีพของลูกค้า	อำเภอเมือง		อำเภอท่าเรือ			รวม
	ต.โพธิ์ศรี	ต.ละสูง	ต.ท้ายตลาด	ต.หัวลำโพง	ต.ตลาดสี	
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	
ดื่มเหล้า	2/1	-/2	2/1	1/2	-/1	6/6
สารวัตรกำนัน - ดื่มเหล้า	-	-	-	2/-	-	2/-
ช่างนา - ดื่มเหล้า	2/4	-	2/-	-	1/-	5/4
นายปลา - ดื่มเหล้า	2/3	-	-	-	-	2/3
ค้าขาย - ดื่มเหล้า	-/1	-	1/-	-	-	1/1
รับจ้าง - ดื่มเหล้า	1/-	-	-	-	-	1/-
ก่อสร้าง - ดื่มเหล้า	-/1	-	-	-	-	-/1
รวม	7 / 10	- / 2	5 / 1	3 / 2	1 / 1	17 / 15

โดยสรุปแล้วลูกค้าของ น. มีทั้งหมด 32 คน ในจำนวนนี้เป็นชาย 17 คน หญิง 15 คน มีอาชีพต่างๆ กันดังนี้

- ◆ ต้นเหตั่วเลี้ยงชีพอย่างเดียว 12 คน (ชาย 6 หญิง 6)
- ◆ เป็นผู้ช่วยทำน้มนหรือสารวัตรทำน้มน 2 คน (ชาย 2)
- ◆ ทำนา 9 คน (ชาย 5 หญิง 4)
- ◆ หาปลา 5 คน (ชาย 2 หญิง 3)
- ◆ ค้าขาย 2 คน (ชาย 1 หญิง 1)
- ◆ รับจ้าง 1 คน (ชาย)
- ◆ ก่อสร้าง 1 คน (หญิง)

ทั้งหมดเป็นลูกค้าจากตำบลโพธิ์ศรีชุมมากที่สุด 17 คน จากตำบลท้ายตลาด 6 คน จากตำบลหัวลำโพง 5 คน จากตำบลตะลุง 2 คน และจากตำบลลาดสำเภา 2 คน

ลูกค้าเรือแม่เรือไปผลิตสุรา เป็นผู้ประกอบอาชีพผลิตสุราอย่างเดียวหรือระยะ 40 ที่เหลือทำอาชีพอื่นพร้อมกับต้นเหตั่ว

ความสัมพันธ์ของสุราในระบบมีต่อสุรานอกระบบ

รัฐบาลให้สัมปทานเอกชนผลิตสุรายังทั่วประเทศโดยรัฐเก็บภาษีการผลิตสุราจากเอกชนนั้น สุราที่ผลิตออกมาโดยไม่เสียภาษีจึงเป็นสุราผิดกฎหมาย รัฐจึงมีหน้าที่ในการป้องกันการผลิตสุราที่ไม่ได้เสียภาษี ดังนั้นเจ้าหน้าที่สรรพสามิตถือเป็นตัวแทนของรัฐบาลที่ทำหน้าที่ตรวจตราการผลิตสุรานอกกฎหมาย ผู้ผลิตที่ถูกจับต้องเสียค่าปรับที่สำนักงานสรรพสามิตในอำเภอที่ตนอยู่ ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2540 ผู้ผลิตสุรายาใหญ่ของประเทศนำเบียร์ยี่ห้อ “ช้าง” ออกมาแข่งขันในตลาด กลยุทธ์ที่ผลักดันให้คนดื่มเบียร์ช้างคือ การบังคับให้ร้านค้าปลีกต้องรับสุราขาวและเบียร์ช้างไปขายด้วยกัน ร้านค้าปลีกต้องมีสุราขาว 1 คัง (20 ขวด) พร้อมเบียร์ช้าง 14 ขวด และเบียร์ช้าง 2 กระป๋อง รูปแบบการบังคับขายสุราพร้อมเบียร์ช้างนี้อาจแตกต่างกันตามท้องที่ เมื่อร้านค้าปลีกต้องรับภาระในการจำหน่ายเบียร์ชนิดใหม่นี้ วิธีที่ร้านขายปลีกปฏิบัติคือการขึ้นราคาสุราขาวและสุราสี และลดราคาเบียร์ช้างจากขวดละ 35 บาท ซึ่งกำหนดมาจากผู้ผลิตเป็นราคาขวดละ 25 บาทหรือ 4 ขวดราคา 100 บาท และเบียร์กระป๋องราคา 18 บาท ด้วยกลยุทธ์นี้ทำให้ราคาสุราขาวและสุราสีเพิ่มสูงขึ้น มีผลทำให้ผู้ดื่มหลายคน

โดยเฉพาะในระบบที่นิยมต้มสุราขาวเปลี่ยนมาต้มสุราเถื่อนแทน เพราะราคาต่างกันกว่า 1 เท่าตัว ราคาสุราขาวขวดละ 45-50 บาท ขณะที่สุราเถื่อนขวดละ 23-25 บาท เมื่อคนหันมาต้มสุราเถื่อนมากขึ้นก็มีคนผลิตขึ้นมาสนองความต้องการ ปรากฏว่าในช่วงปลาย พ.ศ. 2540 ถึงต้นปี พ.ศ. 2541 กิจกรรมผลิตสุรารอบระบบมีการขยายตัวอย่างกว้างขวาง หมู่บ้านหนึ่งมีการหมักข้าวเพื่อผลิตสุราเถื่อนถึงวันละ 2-3 กระสอบ (ข้าว 1 กระสอบ ผลิตสุราได้ 120 ขวด) ลูกค้ารายสำคัญที่นำสิ่งไปดื่มครั้งละมากๆ คือ ทหาร และชาวบ้านที่ไม่ต้องการบริโภคสุราแพง ในช่วงนั้นปรากฏว่ามีการตรวจจับผู้ผลิตสุราเถื่อนบ่อย อ.กฤตเจ้าหน้าทีสรรพสามิตตรวจจับได้พร้อมภาชนะใส่สุราเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2541 และต้องไปเสียค่าปรับที่สรรพสามิตอำเภอเป็นจำนวน 1,500 บาท

สุราเถื่อนยังคงมีบทบาทอยู่ในปัจจุบัน แม้รัฐบาลจะพยายามปราบปรามเข้มงวดอย่างไรก็ตาม การที่สุราเถื่อนยังคงอยู่ในสังคมชนบทได้มีปัจจัยที่นำพิจารณาหลายประการ อาทิ

“ราคา” ของสุราเถื่อนถูกกว่าสุราขาวที่รัฐบาลผลิตอย่างน้อยเท่าตัว ปัจจัยนี้เป็นประโยชน์สำหรับชาวบ้านที่มีรายได้น้อย การผลิตเพื่อคนจนจำนวนหนึ่งจึงยังเป็นเหตุผลให้ผู้ผลิตสามารถทำขึ้นมาขายได้ ไม่เฉพาะแต่ผู้บริโภคที่มีรายได้น้อยเท่านั้นที่ยังบริโภคสุราเถื่อน ข้าราชการ เช่น ทหาร หรือตำรวจระดับล่างยังเป็นผู้บริโภคที่สำคัญของสินค้าชนิดนี้

“ปัจจัยด้านสังคม” การช่วยเหลือเงื่อนไขในชุมชนชนบท ผู้ด้อยโอกาสในสังคม คนพิการ ไม่มีผู้เลี้ยงดู คนยากจนไม่มีที่ดินทำกิน การหารายได้โดยการจำหน่ายสุราเถื่อนนั้น ตำรวจ และสรรพสามิตอนุโลมให้จำหน่ายได้เพราะเป็นหนทางทำรายได้เพียงทางเดียวของคนเหล่านั้น แต่ทั้งนี้ก็มีได้ยอมให้จำหน่ายอย่างเปิดเผย นอกจากนี้มีผู้ผลิตสุราเถื่อนบางรายปรับตัวให้อยู่กับกฎหมาย โดยยอมให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจับและปรับในการผลิตสุราเถื่อน เพื่อให้เจ้าหน้าที่เหล่านั้น “มีผลงาน” ในการปฏิบัติภารกิจ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้การผลิตสุรายังคงมีอยู่ โดยที่ผู้รักษากฎหมายสามารถรู้ปริมาณหรือแหล่งผลิตที่แน่นอน สามารถควบคุมป้องกันมิให้ผลิตมากจนเกิดความเสียหายต่อรายได้ของรัฐได้

การออกตรวจจับผู้ผลิตสุราเถื่อน โดยเจ้าหน้าที่สรรพสามิตจะกระทำบ่อยขึ้นเมื่อสุราในระบบรายได้น้อย สุราเถื่อนยังมีบทบาทอยู่ในชนบท ปัจจุบันได้มีปัจจัยด้านราคา ด้านสังคม และการปรับตัวอยู่กับกฎหมายของผู้ผลิต

ก.5 สรุปสาระอุปทานเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์

อุปทานเครื่องตี๋ม ในประเทศไทยเริ่มขยายตัวมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 คู่ขนานไปกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ตลาดเครื่องตี๋มที่ขยายตัวรวดเร็วมากที่สุดเป็นตลาดซึ่งเกิดขึ้นใหม่ ประกอบด้วยเบียร์ ไวน์ และสุราต่างประเทศ เป็นหลัก ตลาดใหม่นี้มีไฮตลาดเครื่องตี๋มที่มีส่วนใหญ่สำหรับการบริโภคในประเทศ ตลาดสุราไทยซึ่งประกอบด้วย สุราสีและสุราราชเป็นตลาดดั้งเดิมที่มีปริมาณอุปทานมากกว่า ตลาดใหม่ถึงประมาณ 5 เท่า ตลาดดั้งเดิมนี้ก็ขยายตัวในระยะเวลาที่เศรษฐกิจขยายตัวเช่นกันแต่ขยายตัวย้ดตราส่วนที่ต่ำกว่าตลาดใหม่

อุปทานเครื่องตี๋ม ในจังหวัดลพบุรีเป็นตลาดดั้งเดิมเป็นส่วนใหญ่ อาจพอสรุปได้ว่าแหล่งจำหน่ายเครื่องตี๋ม ในชนบทส่วนใหญ่เป็นร้านขายของชำซึ่งขายของหลากหลาย ธุรกิจร้านชำในชนบทเป็นการตอบสนองของความต้องการทางสังคมที่มีหลายรูปแบบมากกว่าด้านตัวเงินหรือกำไร ซึ่งข้อสรุปนี้ได้รับการสนับสนุนจากเหตุผลหลักของการเปิดร้านขายของชำและการเริ่มนำเครื่องตี๋ม มาจำหน่ายว่าการทำกำไรนั้นเป็นปัจจัยรอง

ผู้ประกอบการให้น้้าหนักทางด้านปัจจัยทางด้านสังคมมากกว่า แม้ว่ากำไรที่คาดหวังยังเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง แต่เหตุผลหรือแรงจูงใจที่แท้จริงในการเปิดร้านนั้นกลับเป็นปัจจัยอื่น เช่น ความต้องการให้เป็นอาชีพหลัก ความต้องการให้เป็นอาชีพเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว การสืบทอดกิจการและความต้องการให้เป็นมรดกแก่ครอบครัว ปัญหาสุขภาพที่ ทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพอื่นๆได้ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาบริบทของเครื่องตี๋ม ปรากฏว่าปัจจัยหลักเป็นอิทธิพลทางด้านอุปสงค์หรือเป็นการเรียกร้องจากลูกค้าและเมื่อพิจารณาทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาลปรากฏว่านอกเขตเทศบาล ประมาณครึ่งหนึ่งจำหน่ายเครื่องตี๋ม เพราะเสียงเรียกร้องจากลูกค้าเป็นหลัก ในขณะที่ในเขตเทศบาลมีเพียง 1 ใน 3 มีเหตุผลนี้ สำหรับเหตุผลที่สำคัญอีกประการในการจำหน่ายเครื่องตี๋ม ประมาณ 1 ใน 4 คือ ต้องการให้สินค้าในบ้านตนมีครบสมบูรณ์และจูงใจลูกค้าโดยมีฐานความสัมพันธ์และองค์ประกอบทางสังคมเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ ทั้งนี้เหตุผลในการจำหน่ายเครื่องตี๋มเนื่องจากแรงจูงใจทางกำไรนั้นมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

เมื่อผู้ประกอบการเปรียบเทียบระหว่างสินค้าอื่นๆ กับเครื่องตี๋ม ในแง่ของการทำกำไรนั้น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่คิดว่าสินค้าอื่นๆนอกเหนือจากเครื่องตี๋ม สามารถทำกำไรได้ดีกว่า

(ประมาณร้อยละ 44) โดยเฉพาะนอกเขตเทศบาล ในขณะที่เพียงร้อยละ 37 เห็นว่าเครื่องดีมาสามารถทำกำไรได้ดีกว่า ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับการเปรียบเทียบเครื่องดีมากับสินค้าประเภทอื่นๆ ในแง่ของการเป็นผลิตภัณฑ์ของครอบครัว และการเป็นสิ่งสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนที่ผู้ประกอบการ

ส่วนใหญ่เห็นว่าสินค้าประเภทอื่นๆ สามารถทำกำไร เป็นผลิตภัณฑ์ให้แก่ครอบครัว สิ่งสูงสุดค่า และเพื่อเรียกเพื่อนให้เข้าร้านได้ดีกว่าเครื่องดีมา ข้อสรุปนี้เป็นความจริงทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาล

จะเห็นได้ว่าเหตุผลของการประกอบอาชีพเปิดร้านจำหน่ายสินค้าและการเปิดร้านจำหน่ายนั้น ไม่ได้เป็นเหตุผลทางด้านกำไรเพียงอย่างเดียว แต่เป็นเหตุผลอื่นๆ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาความสามารถในการทำกำไรแล้วนั้นเครื่องดีมาก็ยังเป็นรองสินค้าประเภทอื่นๆ อีก ด้วยเหตุนี้ในบริบทของเครื่องดีมาแล้วลูกค้าเป็นผู้ที่มีอิทธิพลสูงสุดในการมุ่งใจให้ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดีมา

การมีอิทธิพลของลูกค้าต่อการจำหน่ายเครื่องดีมานั้น ได้รับการยืนยันจากข้อสรุปของรูปแบบการใช้ระบบเงินเชื่อในชุมชน ปังซัดถึงอิทธิพลของปัจจัยทางสังคม หรืออีกนัยหนึ่งคืออิทธิพลที่มีต่อการตัดสินใจของผู้ประกอบการซึ่งผ่านการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับผู้ประกอบการในรูปความไว้เนื้อเชื่อใจ และผ่อนปรนเงื่อนไขทางการเงินลง

แม้ว่าการใช้เงินเชื่อจะอยู่ในกรอบการค้าเงินธุรกิจ แต่ฐานการตัดสินใจทั้งหลายขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชนเป็นหลัก ดังจะสังเกตได้จากการรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้า ผู้ประกอบการจะเป็นผู้อนุญาตให้ลูกค้าบริโภคเครื่องดีมา ได้โดยยังไม่ต้องชำระค่าสินค้า ผู้ประกอบการเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่จะตัดความสัมพันธ์กับลูกค้าเมื่อไม่สามารถชำระหนี้ได้

ปริมาณเงินเชื่อที่ใช้ซื้อเครื่องดีมาส่วนใหญ่ในแต่ละเดือนขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการเห็นว่าลูกค้านำเงินติดเพียงใดก่อนที่จะตัดสินใจให้เงินเชื่อเพื่อซื้อสินค้าได้ อย่างไรก็ตาม กรณีการไม่ชำระเงินเชื่อแม้ว่าจะมีการตกลงเงื่อนไขกันไว้แล้ว เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ประกอบการที่ตามทวงนั้นคิดเป็นส่วนน้อยเทียบกับผู้ที่ไม่คิดจะตามทวง และน้อยกว่าครึ่งหนึ่งที่จะไม่ให้ลูกค้าเหล่านั้นเงินเชื่ออีก ที่เหลือยังจะให้เครดิตในการซื้อสินค้าต่อไป ดังนั้น ระบบเงินเชื่อในชุมชน ปังซัดถึงอิทธิพลของปัจจัยทางสังคมต่อการตอบสนองความต้องการของลูกค้า แม้ว่าการใช้เงินเชื่อจะอยู่ในกรอบของการค้าเงินธุรกิจ แต่ฐานการตัดสินใจทั้งหลายขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชนเป็นหลัก ดังจะสังเกตได้จากการรักษาความสัมพันธ์ของลูกค้า เมื่อไม่

สามารถชำระหนี้ได้ ผู้ประกอบการจะเป็นผู้อนุญาตให้ลูกค้าบริโภคโดยยังไม่ต้องชำระเงิน ความสัมพันธ์ในรูปแบบดังกล่าว ยังคงมีหลักฐานให้เห็นจากกรณีศึกษาของตลาดได้รุ่ง ในจังหวัดลพบุรี

สุรานอกระบบเป็นอุปทานดั้งเดิมอย่างแท้จริงของชุมชน และยังคงเป็นแหล่งจำหน่ายที่ บูรณาการอยู่ในชุมชนอย่างสมบูรณ์ มีลักษณะแตกต่างจากระบบอุปทานทั่วไปคือ ยังยืนอยู่ได้ แม้ว่าจะไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้ผลิตสุรานอกระบบจะจำหน่ายปลีกด้วย แม้บางครั้งจะ จำหน่ายส่งแต่ตัวกลางก็จะมีเพียงชิ้นเดียว ไม่ซับซ้อนเป็นตัวกลางหลายทอด เช่น ระบบ จำหน่ายทั่วไป เนื่องจากเป็นอุปทานในท้องที่ผู้ผลิตจึงมีความใกล้ชิดกับชุมชน จึงสามารถจะ กำหนดการผลิตให้พอดีกับความต้องการบริโภคได้โดยสะดวกหรืออีกนัยหนึ่งการผลิตจะมี ปริมาณพอดีจำหน่ายหมดโดยไม่ต้องเก็บสะสมเป็นสต็อกยัระหว่างอุปทานและอุปสงค์ซึ่งเกิด ขึ้นในชุมชน

ตลาดได้รุ่งเป็นกรณีตัวอย่างตลาดเครื่องตีมาในสังคมไทยที่มีเอกลักษณ์ต่างไปจากร้าน ค้าทั่วไปเปรียบเสมือนร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องตีมาขนาดใหญ่ที่มีสินค้าหลากหลายให้ผู้ บริโภคเลือกได้ตามต้องการในยามค้าคืน สะดวกที่จะบริโภคในราคาประหยัดซื้อมูลค่าเพิ่ม พัฒนาการของตลาดบ่งค่อนข้างชัดเจนว่าตลาดได้รุ่งเติมโตขนานกับการขยายตัวทาง เศรษฐกิจ ซึ่งสร้างแรงกระตุ้นผ่านผู้บริโภคไปยังผู้จำหน่ายตอบสนองพิเศษจำเพาะกลุ่ม ผู้บริโภคที่นิยม "เที่ยวกลางคืน" การมีเครื่องตีมา จำหน่ายหลายแห่งน่าจะบ่งถึงความต้องการ ของผู้บริโภคที่เที่ยวกกลางคืน และโดยปริยายเป็นการเสริมให้มีโอกาสช้อปปิ้งยามคืนหลังจาก ที่เครื่องตีมา มากขึ้นด้วย

ข.อุปสงค์ เครื่องต้นแอลกอฮอล์

ข.1 การบริโภคเครื่องดื่มฯของประชาชนไทย

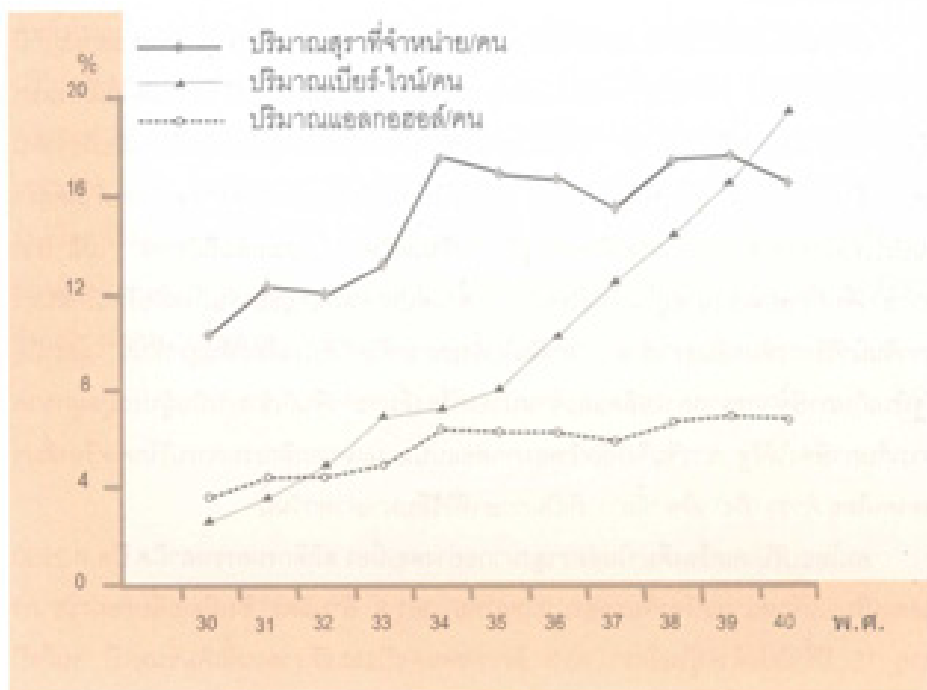
การผลิตสุราในเมืองไทยมีมานานเท่าใดยังไม่มีความหลักฐานระบุชัดเจน อย่างน้อยศิลาจารึกสมัยลพบุรีศตวรรษ ที่ 16 มีการกล่าวถึงการเสวยสรรพเทพเจ้าโดยใช้สุรา และอาหาร เนื้อสัตว์ (ศรีศักร วัลลิโภคม ช่างวิทยานิพนธ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในหนังสือ “ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย” : 2537) การเซ่นไหว้โดยใช้สุรายังทำสืบมาแม้ในปัจจุบัน

สุราไม่เพียงแต่เป็นเครื่องเซ่นสำหรับการบูชาเท่านั้น การบริโภคสุราโดยคนสามัญก็มีมานานเช่นเดียวกัน กล่าวกันว่าคนไทยแต่ก่อนผลิตสุราไว้บริโภคเองในบ้าน ผลิตไว้เพียงแขกเมื่อมีงานแต่ไม่ผลิตเพื่อจำหน่าย การต้มสุราเพื่อจำหน่ายเริ่มเกิดขึ้นในเมืองไทยเมื่อมีชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งรกราก พระโศภิต วิชาโธ เขียนไว้ในหนังสือเรื่องประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย(พ.ศ.2537) ว่าคนไทยเริ่มรู้จักการต้มเหล้าจากโรงต้มกลั่นที่เรียกว่า “เหล้าโรง” จากชาวจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทย ตั้งแต่ปลายสมัยอยุธยาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ชาวจีนนำวิธีการต้มกลั่นสุราเข้ามา “คนจีนไปตั้งรกรากที่ใดก็ตั้งโรงต้มกลั่นสุราที่นั่น” และเมื่อรัฐเริ่มเก็บภาษีอากรจากการผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มฯชาวจีนก็เข้ามาเป็นผู้ประมูดผูกขาด การเก็บภาษีส่งให้รัฐ ชาวจีนจึงมีอิทธิพลมากต่อแบบแผนและพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มฯของคนไทย คำว่า “กิง” หรือ “ก๊ก” ก็เป็นภาษาที่ใช้สืบมาเท่าทุกวันนี้

คนไทยบริโภคเครื่องดื่มฯในอัตราสูงมากอย่างต่อเนื่อง สถิติกรมสรรพสามิต ปีพ.ศ.2530 แสดงปริมาณจำหน่ายเครื่องดื่มฯของประเทศไทย 361.6 ล้านลิตร ซึ่งเมื่อเฉลี่ยต่อประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปแล้วอยู่ในอัตรา 10.3 ลิตรต่อคนต่อปีและอัตราส่วนนี้เพิ่มขึ้นทุกปี จนถึงปี พ.ศ.2534 ซึ่งเป็นปีที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังเติบโต ปรากฏว่าปริมาณจำหน่ายเครื่องดื่มฯต่อประชากรอายุ 15 ปีสูงถึง 17.6 ลิตรต่อคน และตั้งแต่ปีพ.ศ.2534 ถึงปีพ.ศ.2539 ซึ่งเป็นช่วงยุคทองของเศรษฐกิจไทยปริมาณจำหน่ายเครื่องดื่มฯต่อคนคงสูงอยู่ในระหว่าง 15.5 ถึง

17.7 ลิตร ถึงแม้ว่าปีพ.ศ.2540 ประเทศไทยเริ่มประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจแต่การจำหน่ายได้รับผลกระทบเพียงเล็กน้อยคือปริมาณจำหน่ายต่อคนลดลงเหลือ 16.6 ลิตร ซึ่งยังอยู่ในระดับเดียวกับกับช่วงเวลาเศรษฐกิจดี ไม่เพียงแต่เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์สูงเท่านั้นที่ปริมาณจำหน่ายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เครื่องดื่มประเภทเบียร์และไวน์ก็มีปริมาณจำหน่ายเพิ่มขึ้นมากเช่นเดียวกัน นั่นคือ เมื่อปีพ.ศ.2530 เบียร์และไวน์มีปริมาณจำหน่าย 97.7 ล้านลิตร และเพิ่มเป็น 280 ล้านลิตร ในปีพ.ศ.2534 อัตราเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอจนถึงปีพ.ศ.2540 ประเทศไทยมีปริมาณจำหน่ายเบียร์และไวน์สูงถึง 867.7 ล้านลิตร ซึ่งถ้าเฉลี่ยปริมาณจำหน่ายต่อประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป เครื่องดื่มชนิดนี้มีอัตราเพิ่มขึ้นกว่า 6 เท่าในช่วงเวลาเพียง 10 ปี คือจาก 2.8 ลิตรต่อคน เมื่อปีพ.ศ.2530 เป็น 19.5 ลิตรต่อคนในปีพ.ศ.2540 (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 ปริมาณจำหน่ายเครื่องดื่มต่อประชากร อายุ 15 ปีขึ้นไป ปี พ.ศ.2530-2540

แหล่งข้อมูล : กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง (เครื่องดื่มเมา)
สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ประชากร)

นอกจากสถิติปริมาณจำหน่ายเครื่องดื่มฯ จากกรมสรรพสามิตเป็นเครื่องชี้ว่า คนไทยดื่มเครื่องดื่มฯเพิ่มขึ้นแล้ว เครื่องชี้ที่นานาชาติใช้ประเมินการดื่มเครื่องดื่มฯของคนคือ "ปริมาณแอลกอฮอล์" ในทวีปยุโรปโดยเฉพาะประเทศอังกฤษ ซึ่งมีวัฒนธรรมการดื่มเครื่องดื่มฯมีสถิติเกี่ยวกับอัตราแอลกอฮอล์ (pure alcohol) ต่อประชากรอายุ 15 ปี ตั้งแต่ปีพ.ศ.2513 (1970) ถึงปี พ.ศ.2527(1984) แสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลา 15 ปี คนอังกฤษซึ่งมีแอลกอฮอล์เฉลี่ยต่อคนต่อปี 7.03 ลิตร เพิ่มขึ้นเป็น 9.21 ลิตรต่อคนนั้น¹ อัตราการดื่มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเพียงปีละ 0.14 ลิตรต่อคน ขณะที่คนไทยซึ่งมีอัตราแอลกอฮอล์ต่อคน แม้ว่าสถิติจะต่ำกว่า คือ 3.7 ลิตร ได้เพิ่มเป็น 6.9 ด้วยระยะเวลา 11 ปีนี้มีอัตราการดื่มเพิ่มขึ้นสูงกว่าคือเฉลี่ยปีละ 0.29 ลิตร นับว่าเป็นอัตราเพิ่มที่มาก เป็นห่วง ถ้าพฤติกรรมการดื่มเป็นเช่นนี้ คนไทยอาจจะดื่มเพิ่มขึ้นจนมีปริมาณแอลกอฮอล์ ต่อคนสูงกว่าคนอังกฤษในเวลาไม่นาน

สำนักงานสถิติแห่งชาติสำรวจการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มมึนเมาของประชากรไทยทั้งประเทศในปีพ.ศ.2534 และปีพ.ศ.2539 ข้อมูลแสดงว่าในช่วงเวลาต่างกัน 5 ปี มีประชากรที่ดื่มเครื่องดื่มฯเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 2 แสน 6 หมื่นคน ประชากรที่เริ่มดื่มมีอายุลดน้อยลง ผู้ชายจะเริ่มดื่มเมื่ออายุระหว่าง 15-19 ปี แต่ผู้หญิงจะเริ่มดื่มเมื่ออายุ 20-24 ปี ในช่วงปีพ.ศ. 2539 มีผู้หญิงเริ่มดื่มเมื่ออายุ 30-34 ปี เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในกลุ่มผู้หญิงทำงาน เหตุผลในการดื่มสุราของผู้หญิงคือ "เพื่อเข้าสังคม" ถึงร้อยละ 53 ในปีพ.ศ.2539 ผู้ชายดื่มสุราด้วยเหตุผล "เพื่อนชักชวนหรือดื่มตามเพื่อน" ลดความสำคัญลง แต่ความสำคัญเปลี่ยนไปเป็นการดื่มเพราะต้อง "เข้าสมาคม" การที่ผู้หญิงและผู้ชายต่างดื่มเครื่องดื่มฯเพราะต้องเข้าสมาคมสะท้อนให้เห็นว่าในช่วงภาวะเศรษฐกิจของประเทศดี ประชาชนมีรายได้ดี กิจกรรมสังสรรค์สมาคมจึงเกิดตามมา

การสำรวจครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่าประชากรในเขตเทศบาลมีอัตราส่วนการดื่มเครื่องดื่มฯ "ทุกวัน" สูงกว่า ประชากรนอกเขตเทศบาล ความถี่ในการดื่มเครื่องดื่มฯต่อวันหรือต่อสัปดาห์เพิ่มมากขึ้นในปีพ.ศ.2539 อัตราการดื่มทุกวันของผู้ชายเพิ่มจากร้อยละ 8.2 เป็น 8.8 และของผู้หญิงไม่เปลี่ยนแปลงคงร้อยละ 7.3 การดื่มวันเว้นวันของผู้ชายจากร้อยละ 10.2 เป็นร้อยละ 11.5 ของผู้หญิงจากร้อยละ 4.7 เป็น ร้อยละ 5.9 เป็นต้น รายงานการสำรวจ

¹ Alcohol : Our Favourite Drug, New Report on Alcohol and Alcohol Related Problems from a Special Committee of the Royal College of Psychiatrists, London, 1986.

ของสำนักงานสถิติแสดงแนวโน้มของการซื้อเครื่องดื่มชาของประชากรทั้งผู้ชายและผู้หญิงเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุผลสำคัญคือต้อง “เข้าสมาคม”

คนไทยกับวัฒนธรรมการดื่มสุรา “เข้าโรง” จากคนจีนและยังคงใช้หน่วยวัด “กิง” “กิก” มาเท่าทุกวันนี้ คนไทยดื่มเครื่องดื่มชาในอัตราสูงมากอย่างต่อเนื่องทุกปีจาก 10.3 ลิตรต่อคน ในปี 2530 เป็น 16.6 ลิตรต่อคนในปีค.ศ.2540 ในช่วงเศรษฐกิจดีปีค.ศ.2534 ปริมาณเครื่องดื่มชาต่อประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปสูงสุด 17.6 ลิตร เบียร์และไวน์ ยังเพิ่มสูงขึ้นเร็วกว่าปี พ.ศ.2540 ปริมาณเบียร์ ไวน์ ต่อประชากรสูงสุด 19.5 ลิตรต่อคน สำนักงานสถิติแห่งชาติสำรวจพบว่า ประชากรไทยดื่มเครื่องดื่มชาเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 2 แสน 6 หมื่นคน คนดื่มมีอายุลดน้อยลง ผู้หญิงในวัยทำงานดื่มเครื่องดื่มชาเพิ่มขึ้น

ข.2 การศึกษาครัวเรือน

ภูมิหลังจังหวัดลพบุรี

ลพบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในแปดจังหวัดภาคกลางตอนบนมีพื้นที่ 6,208.70 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 124 ตำบล 1,093 หมู่บ้าน สถิติจากสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปีพ.ศ.2538 รายงานว่าจังหวัดลพบุรีมีประชากรทั้งสิ้น 745,694 คน เป็นชายร้อยละ 51 หญิงร้อยละ 49 ของประชากรทั้งหมด ประชากรอยู่ในเขตเทศบาล¹ ร้อยละ 6 และอยู่นอกเขตเทศบาลร้อยละ 94 ของประชากรทั้งจังหวัด ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งได้แก่ ทำนา ปลูกพืชไร่ และพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้แก่ลพบุรี คือ ข้าว (หอมมะลิ) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน ข้าวฟ่างเลี้ยงสัตว์ กล้วยเลี้ยง มีนลำปะหัง กล้วยข้าวแดง และเมล็ดทานตะวัน

ประชากรส่วนหนึ่งตั้งรกรากในจังหวัดลพบุรีมานานหลายชั่วอายุเรียกได้ว่าเป็น “คนลพบุรี” คนลพบุรีเดิมจะตั้งถิ่นฐานอาศัยแถบลุ่มน้ำลพบุรี และลุ่มน้ำป่าสัก ปลูกข้าวเป็นพืชหลัก คนกลุ่มนี้กระจายอยู่ในอำเภอเมือง อำเภอท่าม่วง อำเภอโคกสำโรง และอำเภอ บ้านหมี่ อีกส่วนหนึ่งเป็นคนที่ยอพยพย้ายถิ่นเข้ามาตั้งรกรากไม่นานประมาณ 30-50 ปีมานี้เอง การอพยพเข้ามาตั้งรกรากของคนจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือคนจากจังหวัดใกล้เคียงเป็น

¹ เทศบาลเมืองลพบุรี เทศบาลเมืองบ้านหมี่ และเทศบาลตำบลโคกสำโรง

การอพยพแบบค่อยๆเป็นค่อยๆไป คนกลุ่มใหม่นี้จึงมักได้ที่ทำกินเป็นที่ของตน ทำให้เป็นส่วนใหญ่ ชาวบ้านตำบลคีตัง อำเภอพัฒนานิคม เป็นกลุ่มที่ย้ายมาจากจังหวัดสกลนครและจังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อกว่า 30 ปีมาแล้ว ชาวบ้านตำบลซึบตะเคียน อำเภอร้อยเอ็ด ย้ายมาจากจังหวัดขอนแก่นในเวลาไล่เลี่ยกัน ชาวบ้านตำบลช่องสาวิกา อำเภอพัฒนานิคม ย้ายมาจากกรุงเทพฯ สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีนโยบายให้เลิกอาชีพรับสามล้อในกรุงเทพฯ ได้รับที่ดินจัดสรรให้ทำกินที่นี่ ชาวบ้านเหล่านี้ปัจจุบันเป็นชาวบ้านที่มีฐานะมั่นคง ยังคงมีตัวอย่างอีกหลายพื้นที่ซึ่งคนจากถิ่นอื่นอพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยถาวร ฉะนั้นลพบุรีไม่เพียงจะมีการผสมผสานของคนหลายภาคหลายภาษาเท่านั้น ยังมีการผสมผสานกลมกลืนของหลายวัฒนธรรมประเพณีอีกด้วย

ลักษณะประชากร

การสำรวจครัวเรือนตัวอย่าง 3,885 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 14,577 คน ในจำนวนนี้เป็นชายร้อยละ 48 หญิงร้อยละ 52 อายุต่ำกว่า 15 ปีร้อยละ 24 และอายุระหว่าง 15-60 ปีร้อยละ 63 ส่วนจำนวนที่เหลือร้อยละ 13 เป็นผู้ที่มีวัยสูงกว่า 60 ปีขึ้นไป ประชากรเหล่านี้อยู่ในเขตเทศบาลร้อยละ 22 นอกเขตเทศบาลร้อยละ 78 ในด้านการศึกษาประชากรส่วนมากหรือร้อยละ 59 จบเพียงระดับประถมศึกษา ร้อยละ 10 จบชั้นมัธยมต้น ร้อยละ 11 เท่านั้นที่จบชั้นมัธยมปลายและอาชีวศึกษามีเพียงร้อยละ 4 จบชั้นอุดมศึกษา และที่เหลือร้อยละ 12 เป็นกลุ่มที่อายุยังไม่เข้าเกณฑ์บ้าง ไม่ได้เรียนหนังสือบ้าง

ประชากรครัวเรือนตัวอย่างร้อยละ 25 เป็นเกษตรกรทำนาทำไร่ ร้อยละ 18 กำลังอยู่ในโรงเรียน และร้อยละ 14 ทำงานรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 10 ทำงานธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 4 รับราชการ และอีกร้อยละ 4 ทำงานในโรงงาน ห้างร้าน และพบว่าพวกที่ไม่มีงานทำมีถึงร้อยละ 23 ซึ่งในจำนวนนี้ร้อยละ 10 เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 7 ปี พวกที่ไม่มีงานทำ เด็กในเมืองและชนบทนี้ ร้อยละ 18 อยู่ในชนบท ร้อยละ 5 อยู่ในเมือง

ครัวเรือนตัวอย่างส่วนมากเป็นครัวเรือนเดี่ยว (nuclear family) สมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาล โดยเฉลี่ยมีเพียง 3.5 คน ซึ่งหมายถึงมีเพียงพ่อแม่ และลูกเท่านั้น แม้ในชนบทจะมีอัตราสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยสูงกว่า คือ 3.8 คน ก็ยังแสดงให้เห็นว่าจำนวนประชากรในครัวเรือนหนึ่งๆ มีน้อย การเป็นครอบครัวเดี่ยวมิได้หมายความว่าไม่มีบุตรเพียง 1 หรือ 2 คน จากการสำรวจพบว่าครัวเรือนที่อยู่ในเขตเทศบาลมีบุตรโดยเฉลี่ย 2.6 คนต่อครัวเรือน และนอกเขตเทศบาลมีบุตรโดยเฉลี่ย 3.3 คน บุตรเหล่านี้ เมื่อโตและเรียนจบการศึกษาภาคบังคับหรืออาจ

สูงขึ้นไปถึงขั้นแม้ขมค้นก็ออกทำงานมีครอบครัว และแยกครอบครัวออกไปค่อนข้างเร็วไม่อยู่
ทำนาทำเกษตรในพื้นที่ของพ่อแม่อย่างที่เคยปฏิบัติกันในสมัยอดีต

จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง 3,885 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 14,577 คน เป็นหญิง
มากกว่าชาย (52:48) ส่วนใหญ่อยู่ชนบทเขตเทศบาล (78: 22) มีอายุอยู่ในวัยแรงงาน
(15-60 ปี) มากที่สุด รองลงมาคืออายุต่ำกว่า 15 ปีขึ้นไป และ 60 ปีขึ้นไป (63 : 24 : 13)
3 ใน 5 มีการศึกษาแค่ระดับประถมศึกษา 1 ใน 4 เป็นเกษตรกร นอกจากนี้ทำอาชีพ
นอกเกษตรกรรม เช่น ค้าขาย รับราชการและกำลังเรียนหนังสือ ลักษณะครัวเรือนเป็น
ครัวเรือนเดี่ยว จำนวนสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 3.7 คน ประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก 2 คน

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เครื่องดื่มหลายชนิดที่ได้รับความนิยมในจังหวัดลพบุรี อาทิ สุราไทย หรือชาวบ้านเรียก
“เหล้าแดง” มี 3 ยี่ห้อคือ แม่โจ้ หงษ์ทองและแสงทิพย์ สุราขาว ชาวบ้านเรียก “เหล้าขาว”
หรือบางแห่งเรียก “35 ดีกรี” สุราจีน ชาวบ้านมักเรียกตามยี่ห้อว่า “เหล้าเซียงฮุน” สุรา
ต่างประเทศ เบียร์ มี 2 ยี่ห้อคือ สิงห์ และช้าง และยาคอง (ซึ่งเป็นเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของ
เครื่องยาสมุนไพรกับเหล้าขาว 35 ดีกรี) เครื่องดื่มเหล่านี้อาจพบเห็นได้ทั่วไปตามร้านขายสุรา
ปลีก ในเมือง ส่วนชนบทเมืองจะพบเครื่องดื่มเหล่านี้ตามร้านชำ หมู่บ้านที่เป็นชุมชนดั้งเดิม
ของจังหวัดลพบุรี มักมีสุราเถื่อน หรือบางพื้นที่เรียกว่า “เหล้าป่า” ซึ่งเป็นสุราที่ผลิตขึ้นเองใน
ชุมชนจำหน่ายอย่างไม่เปิดเผย เหล้าป่านี้ราคาถูกจึงได้รับความนิยมในกลุ่มชาวบ้านที่มีรายได้
ไม่สูงนัก ราคาที่ขายตามหมู่บ้านประมาณ 22-25 บาทต่อขวด ในปริมาณบรรจุเท่ากับเหล้า 35
ดีกรีซึ่งขายในราคา 45-50 บาท หมู่บ้านที่ลักลอบผลิตเครื่องดื่มชนิดนี้ ยังมีอยู่ในเขตตำบล
รอบนอกอำเภอเมือง และบางตำบลในอำเภอท่าเรือ

สรรพสามิตจังหวัดลพบุรีรายงานปริมาณจำหน่ายเครื่องดื่มทุกประเภท ปีพ.ศ.2537 ซึ่ง
เมื่อนำมาหาอัตราส่วนกับจำนวนประชากรทั้งจังหวัดแล้วได้อัตราส่วนน้ำสุราสูงถึง 13 ลิตร/คน
และอัตรานี้จะสูงถึง 17 ลิตร เมื่อเทียบอัตราส่วนต่อประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป อัตรานี้เป็นสถิติ
ค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณเครื่องดื่มจากขอคจำหน่ายเฉลี่ยของประชากร

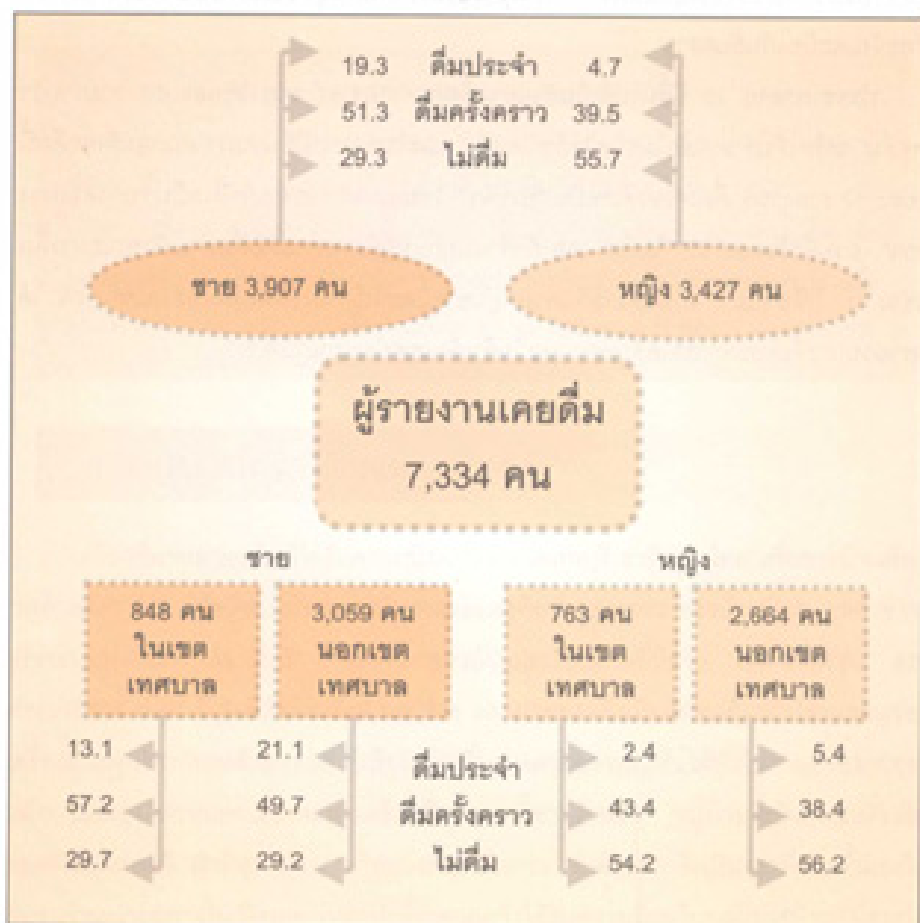
ทั้งประเทศที่อายุ 15 ปีขึ้นไปในปีเดียวกัน คือ 15.5 อัตราต่อคนต่อปี¹ ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประชาชนชาวลพบุรีมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับที่น่าจะต้องมีการเฝ้าระวังและป้องกันอันตราย

ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่เป็นตัวอย่างเป็นทั้งหมด 10,051 ราย ร้อยละ 73 รายงานว่า “เคยดื่ม” เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดใดก็ตามหนึ่ง และในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา คนกลุ่มที่เคยดื่มนี้ ร้อยละ 12 รายงานว่าดื่มเครื่องดื่มเป็น “ประจำ” ร้อยละ 46 รายงานว่าดื่มเป็น “บางครั้งบ้างคราว” ส่วนอีกร้อยละ 42 “ไม่ดื่ม” เลย ถ้าจำแนกกลุ่มผู้ที่รายงานเคยดื่มตามลักษณะการดื่มในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา เป็นอัตราส่วนตามกลุ่มชายและหญิงในเขตพื้นที่เมืองและชนบทจะได้ อัตราส่วนการดื่มประจำ เป็นครึ่งคราว และไม่ดื่มดังแสดงในแผนภูมิที่ 1

¹ สถิติจากกรมสถิติประชาชาติ ของสำนักงานปีพ.ศ. 2537 เป็นปีรวม 645.3 ล้านลิตร

แผนภูมิที่ 1 อัตราส่วนการดื่มเครื่องดื่มฯใน 1 ปีก่อนสัมภาษณ์

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอายุในปัจจุบัน เห็นว่าเริ่มดื่มฯ ครั้งแรกเมื่อมีอายุประมาณ 17-18 ปี โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ชาย แต่กลุ่มผู้หญิงจะเริ่มดื่มเมื่อมีอายุ 19-20 ปีเป็นส่วนมาก ถ้าเปรียบเทียบระหว่างคนในเมืองกับคนในชนบทแล้ว ทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่จะเริ่มดื่มเครื่องดื่มฯเมื่ออายุ 19-20 ปี แต่ถ้าเปรียบเทียบระหว่างอายุ 15-19 ปี 20-39 ปี และ 40 ปีขึ้นไป จะเห็นว่าคนในเขตเมืองมีอัตราส่วนเริ่มดื่มในวัยเด็กมากกว่าคนในเขตชนบท โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นอายุปัจจุบัน 15-19 ปีที่อยู่ในเมืองมีคนเริ่มดื่มเมื่ออายุต่ำกว่า 16 ปี ร้อยละ 68 ขณะที่คนในชนบทวัยเดียวกันเริ่มดื่มเครื่องดื่มฯ ร้อยละ 63.8 สำหรับกลุ่มที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว อายุ

20-39 ปี ถ้าอยู่ในเมือง ร้อยละ 90.1 เริ่มดื่มเมื่ออายุต่ำกว่า 20 ปี ซึ่งเป็นอัตราส่วนมากกว่าผู้ที่อยู่ในชนบทอัตราร้อยละ 77.8 ประชากรวัย 40 ปีขึ้นไป ในเมืองเริ่มดื่มครั้งแรกเมื่ออายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 76.4 ซึ่งมากกว่าในชนบทที่มีอัตราร้อยละ 62.3

ในบริบทของครอบครัว ผู้ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ประมาณ 1 ใน 3 ดื่มสุราขาว เป็นเครื่องดื่มฯ ชนิดแรก รองลงมาคือ สุราเถื่อน ร้อยละ 22.7 และสุราไทยร้อยละ 20.4 เป็นอันดับสาม สำหรับภรรยา ส่วนมากหรือประมาณ 1 ใน 2 ดื่มขาดองเป็นสุราชนิดแรก รองลงมาคือสุราขาว ร้อยละ 20.4 สมาชิกในครัวเรือนอายุ 15 ปีขึ้นไป 1 ใน 3 ดื่มสุราไทย รองลงมาคือสุราขาว ร้อยละ 27.5 และดื่มเบียร์เป็นอันดับสาม แสดงให้เห็นว่าประชากรลพบุรีมีความนิยมดื่มเครื่องดื่มฯ หลายชนิด แต่สำหรับเครื่องดื่มฯ ชนิดแรกแล้วผู้ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนมักดื่มสุราขาว แม่บ้านมักดื่ม ขาดอง ส่วนสมาชิกในบ้านซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่แล้ว สุราไทย หรือเหล้าสี่เป็นชนิดที่ดื่มมากกว่า

เครื่องดื่มฯ ชนิดแรกที่เลือกดื่มแตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย และระหว่างคนในเมืองกับคนในชนบท ผู้หญิงทั้งที่อยู่ในเมืองและในชนบทส่วนมากดื่มขาดองเป็นชนิดแรก แต่ผู้ชายในเขตเมืองมักดื่มสุราไทย และผู้ชายชนบทเมืองมักดื่มสุราขาวเป็นชนิดแรก ถ้าพิจารณาระหว่างกลุ่มอายุต่างๆ ก็พบความแตกต่างของเครื่องดื่มฯ ชนิดแรกที่เลือกดื่มด้วย คือ ผู้ที่อยู่ในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี มักเริ่มดื่มสุราไทยเป็นชนิดแรกมากที่สุด รองลงมาคือเบียร์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของวัยรุ่นที่อยู่ทั้งในเมืองและในชนบท ส่วนคนวัยหนุ่มสาวอายุ 20-39 ปี ในเขตเมืองมักดื่มสุราไทย ในเขตชนบทมักดื่มสุราขาว ถ้าเป็นผู้ที่อายุ 40 ปีขึ้นไปนั้น ในเขตเมืองจะดื่มสุราไทย ในเขตชนบทจะมีเครื่องดื่มฯ หลายชนิดที่คนรุ่นอายุนี้ดื่มเป็นครั้งแรก ได้แก่สุราขาว ขาดอง และสุราเถื่อน อาจสรุปได้ว่า สุราไทยและสุราขาว นับเป็นเครื่องดื่มฯ ชนิดแรกของผู้ชาย โดยที่แยกกัน ชายในเมืองดื่มสุราไทย ชายชนบทเมืองดื่มสุราขาว ส่วนขาดองเป็นเครื่องดื่มฯ ของผู้หญิง ผู้ดื่มอายุยังน้อยมักเริ่มดื่มสุราไทยและเบียร์ เมื่ออายุมากขึ้น สุราไทยเป็นเครื่องดื่มฯ ของคนในเมือง สุราขาว ขาดอง และสุราเถื่อน เป็นเครื่องดื่มฯ ชนิดแรกของคนในชนบท

การแนะนำชักชวนให้ดื่มเครื่องดื่มฯ ครั้งแรกนับว่าสำคัญ มีบุคคล 2 กลุ่มที่มีอิทธิพลในเรื่องนี้ โดยเฉพาะเมื่อแยกระหว่างผู้ชายและผู้หญิงแล้วเห็นได้ชัดค่อนข้างชัดเจนว่า ผู้ชายจะมี "เพื่อน" ทั้งที่เป็นเพื่อนมักเรียนและเพื่อนบ้านเป็นผู้ชักนำให้ดื่มเป็นส่วนมาก นอกจากเพื่อนแล้วความรู้สึก "อยากทดลอง" ก็มีอิทธิพลต่อการดื่มครั้งแรกของผู้ชายอีกด้วย สำหรับผู้หญิง "พ่อแม่ ญาติหรือแฟน" นับว่ามีอิทธิพลต่อการดื่มครั้งแรกของคนกลุ่มนี้มากที่สุด และ "เพื่อน" มีอิทธิพลรองลงมา

เพื่อน หรือพ่อแม่ ญาติหรือแฟนหรือขากทลของ นั้นมีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มมาในระดับความสำคัญแตกต่างกันโดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบตามกลุ่มอายุระหว่างผู้ดื่มซึ่งอยู่ในและนอกเขตเมือง เมื่ออายุ 15-19 ปี เพื่อนชวนให้ดื่มและขากทลของคั้นนั้นมีอิทธิพลสูงคือประมาณร้อยละ 50.0 และ 41.0 ในเขตเมืองร้อยละ 50.8 และ 41.0 นอกเขตเมืองอัตรานี้จะค่อยๆ ลดลงเมื่อผู้ดื่มอายุมากขึ้น ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นทั้งผู้ดื่มที่เป็นชายและหญิง แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าพ่อแม่ญาติหรือแฟนเป็นคนชักชวนให้ดื่ม อัตราการดื่มจะน้อยสำหรับกลุ่มผู้ดื่มที่อายุ 15-19 ปี และอัตราส่วนนี้จะค่อยๆ เพิ่มมากขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น

ผู้ที่เคยดื่มเครื่องดื่มมาเหล่านี้ มีเหตุผลสำคัญ 3 ประการ ที่ตัดสินใจดื่มครั้งแรก กลุ่มผู้ดื่มชายทั้งในเมืองและในชนบทให้เหตุผลพ้องกันว่าดื่มครั้งแรกเพราะอยากทดลองมากที่สุด รองลงมาคือเพื่อนชวน สำหรับผู้ดื่มที่เป็นหญิงในเมืองให้เหตุผลว่าดื่มครั้งแรกเพราะอยากทดลองมากที่สุด รองลงมาคือ คิมเพื่อสุขภาพ ส่วนผู้หญิงในชนบทมีเหตุผล กลับกัน ส่วนใหญ่จะดื่มสุราเพื่อสุขภาพ เหตุผลรองลงมาคือ อยากทดลอง นอกจากนี้ 3 เหตุผลที่เป็นหลักนี้แล้ว ยังมีเหตุผลของการดื่มเพื่อการเข้าสมาคมและงานเลี้ยงอีก ที่มีรายงานรองลงมาในกลุ่มผู้ดื่มในเมืองทั้งชายและหญิง

ผู้ชายและผู้หญิงเมื่อดื่มครั้งแรกแล้วมีการพัฒนาเครื่องดื่มไป จะดื่มเครื่องดื่มชนิดต่างกัน ผู้ชายส่วนใหญ่หรือร้อยละ 38.8 เริ่มดื่มสุราขาว รองลงมาคือ สุราไทยและสุราเถื่อน ปัจจุบันผู้ชายกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งเป็นพวกที่ดื่ม “บางโอกาสหรือเป็นครั้งคราว” ซึ่งยังคงเลือกที่จะดื่มสุราไทย สุราขาวเป็นส่วนมาก คือ ร้อยละ 47.7 และ 36.4 ตามลำดับ และบางกลุ่มดื่มเบียร์ แต่การดื่มสุราเถื่อนลดน้อยลง ส่วนผู้ที่พัฒนาไปดื่ม “ประจำ” นั้นเห็นได้ชัดว่าอัตราดื่มสุราขาวสูงสุดถึงร้อยละ 62.8 และรองลงมาคือ สุราไทยและสุราต่างประเทศ ร้อยละ 21.1 ส่วนผู้หญิงที่เริ่มจากการดื่มขาดองเป็นส่วนมากร้อยละ 42.4 และปัจจุบันคนกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งเป็นคนที่ดื่มเป็นครั้งคราวได้เปลี่ยนเป็นดื่มเบียร์มากที่สุดหรือร้อยละ 35.1 รองลงมาคือ สุราไทย ผู้หญิงกลุ่มที่พัฒนาไปดื่มประจำเปลี่ยนมาดื่มสุราขาวมากที่สุดถึงร้อยละ 52.5 รองลงมายังคงดื่มขาดอง ร้อยละ 25.0 ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ผู้ชายที่เริ่มรู้จักสุราขาวเป็นชนิดแรกและเมื่อเป็นคน queดื่มสุราเป็นครั้งคราวหรือดื่มเฉพาะที่มีความจำเป็นมักเลือกดื่ม “สุราไทย” แต่สำหรับบางคนที่ต้องดื่มเครื่องดื่มมาเป็นประจำก็ยังคงเลือกดื่ม “สุราขาว” ส่วนผู้หญิงที่ดื่มขาดองเป็นครั้งแรก ปัจจุบันเป็นคน queดื่มเป็นครั้งคราวมักจะเลือกดื่ม “เบียร์” และบางคนที่ต้องดื่มเป็นประจำก็ยังคงเลือกดื่ม “สุราขาว”

ร้านจำหน่ายเครื่องดื่มในชุมชนที่เป็นแหล่งกระจายเครื่องดื่มฯ ไปสู่ผู้บริโภคจำนวนมาก คือ "ร้านชำ" ซึ่งเป็นร้านขายของชำประเภท เช่น เครื่องใช้ในครัวเรือน อาหารแห้ง อาหารสด (บางแห่ง) เสื้อผ้า น้ำมันก๊าด เป็นต้น ร้านขายของชำในหมู่บ้านเกือบทุกแห่งมีภาชนะใช้สำหรับตวงเครื่องดื่มมาเพื่อขายปลีกให้ลูกค้าได้ตลอดเวลา ลูกค้านางคนซื้อแล้วดื่มที่ร้านทันที บางคนซื้อใส่ถุงพลาสติกหิ้วกลับไปกินที่บ้าน สุราขาวหรือ 35 ดีกรี เป็นเครื่องดื่มมาแบ่งขายปลีกเป็นหน่วยย่อยมากที่สุด เริ่มตั้งแต่ "กึ่ง" มีภาชนะตวงเป็นโลหะเล็กคล้ายถ้วยมีหู ตวงขายราคากึ่งละประมาณ 3 บาท "กึ่ง" ใส่วอลลิไฟเป็นหน่วยตวงราคากึ่งละประมาณ 12-13 บาท ถ้าซื้อ "ครึ่งขวด" ใส่วอลลิไฟเป็นหน่วยตวงขายราคาครึ่งขวด 24 บาท ถ้าขายทั้งขวดราคาประมาณ 45-47 บาท (ราคาต้นปีพ.ศ.2539)

จำนวนร้านจำหน่ายเครื่องดื่มฯกับจำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปแต่ละชุมชนนั้นเป็นเครื่องบ่งชี้การเข้าถึงเครื่องดื่มฯของประชาชนในแต่ละพื้นที่เป็นอย่างดี ประชาชนในเขตเทศบาลเข้าถึงเครื่องดื่มฯได้น้อยกว่าประชาชนนอกเขตเทศบาล ดังข้อมูลจากตาราง ต่อไปนี้

เครื่องดื่ม	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
จำนวนร้านขายสุรา	100	598
จำนวนหมู่บ้าน	12	60
จำนวนประชากร 15 ปีขึ้นไป	1,538	7,692
จำนวนร้านค้าเครื่องดื่มฯ	8.3	10.0
ต่อหมู่บ้าน (ชุมชนอาคาร)		
จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	15.4	12.9
ต่อร้านค้าเครื่องดื่มฯ		
จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	128.2	128.2
ต่อหมู่บ้าน(ชุมชนอาคาร)		

สถิติของสรรพสามิตจังหวัดบึงชีว่า ประชาชนสุบรู้อายุ 15 ปีขึ้นไปเกือบปริมาณ
จำหน่วยปีพ.ศ.2537 สูงถึง 17 ลิตรต่อคน ซึ่งสูงกว่าอัตราเฉลี่ยของประเทศ 15.5 ลิตรต่อคน
สุราไทย สุราขาว สุราจีน เบียร์ ยาซอง และสุราเถื่อนเป็นเครื่องดื่มที่นิยมดื่มในสุบรู
ผลการสำรวจ 3 ใน 4 ของประชากรตัวอย่าง "เคยดื่ม" เครื่องดื่ม ผู้ชายเริ่มดื่มเครื่องดื่ม
เร็วกว่าผู้หญิง และมีแนวโน้มว่าผู้ดื่มจะมีอายุลดน้อยลงเรื่อยๆสุราไทย และเบียร์ เป็นเครื่อง
ดื่มของคนในเขตเมือง สุราขาว และยาซองเป็นเครื่องดื่มของคนในเขตชนบท "ความ
อยากหรือขาดของ" "เพื่อน" มีอิทธิพลต่อการดื่มครั้งแรกของผู้ชาย "พ่อแม่ ญาติพี่น้องหรือ
แฟน" มีอิทธิพลต่อการดื่มครั้งแรกของผู้หญิง

การบริโภคเครื่องดื่มของผู้ดื่ม "ประจำ"

ผู้ดื่มเครื่องดื่มโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ดื่มเป็นประจำและเป็นครั้งคราว
ผู้ดื่มประจำคือ ผู้ที่ดื่มทุกวันหรือเกือบทุกวันและดื่มเครื่องดื่มชนิดใดชนิดหนึ่งหรือ 2 ชนิด
อย่างสม่ำเสมอ สำหรับผู้ดื่มเป็นครั้งคราวเป็นผู้ที่ดื่มแค่เฉพาะเมื่อมีเหตุการณต่างๆ เข้ามา
เกี่ยวข้อง เช่น งานรื่นเริง งานเทศกาล หรือโอกาสสังสรรค์ มีเพื่อนฝูงมาเยี่ยม

การจำแนกผู้ดื่มประจำหรือดื่มบางครั้งบางคราวนี้ เป็นการประเมินตนเองในแบบ
สัมภาษณ์ว่าเป็นผู้ดื่มแบบใดในปัจจุบัน และในช่วงเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ปรากฏว่าร้อยละ 12.6
ของผู้ที่ดื่มในช่วงเวลา 1 ปีที่ผ่านมา รายงานว่าตนเองดื่มประจำ ในจำนวนผู้ดื่มประจำนี้
ประมาณร้อยละ 60 รายงานว่าดื่ม "ทุกวันหรือเกือบทุกวัน" (มากกว่า 20 วันต่อเดือน) ผู้ที่ดื่ม
ประจำส่วนใหญ่หรือร้อยละ 87 อยู่ในชนบทและร้อยละ 82 เป็นผู้ชาย กลุ่มผู้ดื่มเครื่องดื่ม
ประจำนี้มี 76 คน หรือร้อยละ 8.3 หยุดดื่มในช่วงเข้าพรรษา 3 เดือน และอีก 32 คนหรือ
ร้อยละ 3.5 หยุดดื่มทุกวันพระ นั้นหมายความว่าในจำนวนผู้ดื่มเป็นประจำนี้ ร้อยละ 11.8
หยุดดื่มเนื่องจากเป็นวันสำคัญทางศาสนา

สุราขาวเป็นเครื่องดื่มที่ผู้ดื่มเลือกดื่มเป็นประจำมากที่สุดร้อยละ 60.1 ถึงแม้ว่าสุราขาว
เป็นเครื่องดื่ม ที่ได้รับความนิยมในหมู่คนที่ดื่มประจำก็ตาม ร้อยละ 80.2 ของผู้ที่เคยดื่มสุรา
ขาวยังคงดื่มสุราขาว ร้อยละ 53.4 ของผู้ดื่มสุราไทยร้อยละ 51.8 ของผู้ดื่มเบียร์ร้อยละ 42
ของผู้ดื่มยาซอง ยังคงดื่มเครื่องดื่มชนิดเดิมเป็นเครื่องดื่มประจำ ยกเว้นผู้ดื่มสุราจีน และสุรา
เถื่อนที่เปลี่ยนมาดื่ม เบียร์ และสุราขาว

ระหว่างผู้ดื่มประจำหญิงและชายที่อยู่ในเมืองกับในชนบทมีความแตกต่างเกี่ยวกับชนิด
ของเครื่องดื่ม สุราไทยเป็นที่นิยมดื่มของผู้ชายและผู้หญิงในเมืองเป็นส่วนมากคือร้อยละ 52.7

และร้อยละ 36.8 ขณะที่สุราขาวเป็นที่นิยมของผู้ชายและของผู้หญิงในชนบทคือ ร้อยละ 69.1 และร้อยละ 55.4 ส่วนชาคองเป็นที่นิยมของผู้หญิงในชนบท สุราจีน เบียร์และไวน์เป็นที่นิยมของผู้หญิงในเขตเมืองรองลงมาจกสุราขาว

ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มมาประจำ ประมาณครึ่งหนึ่งดื่ม "คนเดียว" อีกครึ่งหนึ่งเป็นพวกที่ต้องดื่มเป็น "กลุ่ม" เช่น ดื่มกับเพื่อนบ้านหรือเพื่อนที่ทำงาน พฤติกรรมการดื่มคนเดียวนั้นพบว่าเป็นพฤติกรรมของผู้ชายในเมือง และของผู้หญิงทั้งในเมืองและในชนบท คือ ร้อยละ 56.3, 50.0 และ 55.2 ตามลำดับ สำหรับผู้ชายในชนบทส่วนใหญ่ร้อยละ 70 ดื่มเครื่องดื่มเป็นกลุ่มกับเพื่อนบ้าน กับญาติหรือเพื่อนทำงานด้วยกัน

ช่วงเวลาที่ยุชายดื่มประจำ ส่วนมากนิยมดื่ม คือ ตอน "หลังเลิกงาน" ร้อยละ 48.4 แต่ผู้หญิงส่วนมากร้อยละ 54 ดื่มตอน "ก่อนอาหารเย็น" ผู้ดื่มประจำส่วนมากดื่มสุราขาว และจะดื่มโดยไม่ผสมมีผู้ดื่มสุราไทยจำนวนหนึ่งจะดื่มผสมกับโรคาหรือน้ำเปล่าผู้ชายในชนบทจำนวนหนึ่งดื่มสุราขาวผสมกับเครื่องดื่มสุก้าสังและผู้หญิงจะดื่มสุราขาวผสมยาคองเสื่อ 11 ตัว การกิน "กับแกส้ม" ที่ปรุงขึ้นมาเป็นพิเศษพร้อมกับดื่มเครื่องดื่มหรือการดื่มพร้อมกับรับประทานอาหารตามปกติเป็นพฤติกรรมที่ปฏิบัติกันมากในกลุ่มที่ดื่มประจำของทั้งผู้ชายและผู้หญิงในเมืองและผู้ชายในชนบท ส่วนผู้หญิงในชนบทมักดื่มเครื่องดื่ม โดยไม่มีกับแกส้ม

ผู้ชายในเมืองและชนบทดื่มประจำด้วยปริมาณเครื่อง ดื่มฯ เฉลี่ยแต่ละครั้ง มีอัตราส่วนใกล้เคียงกันมากคือ ร้อยละ 38.8 และร้อยละ 35.5 ดื่มครั้งละ 1 กีก ส่วนผู้หญิงในเมืองก็ดื่ม 1 กีกด้วยอัตราร้อยละ 33.3 แต่ผู้หญิงในชนบทร้อยละ 54.5 ดื่มครั้งละ 1 กิง แสดงว่าผู้หญิงในชนบทดื่มปริมาณโดยเฉลี่ยน้อยกว่าที่สุด เมื่อเปรียบเทียบผู้หญิงกับผู้ชายในเมืองจะเห็นว่าผู้หญิงยังดื่มปริมาณน้อยกว่าเพราะมี ผู้ดื่มครั้งละ 1 กิง ร้อยละ 33.3 ซึ่งเป็นอัตราส่วนสูงกว่าผู้ชายดื่ม 1 กิง เกือบ 2 เท่า

ในการคำนวณปริมาณการดื่มเครื่องดื่มฯ ของผู้ชายและผู้หญิงที่ดื่มประจำทั้งในเขตและนอกเขตเทศบาล อนุมานว่าผู้ผูในเขตดื่มสุราสีและผู้อยู่นอกเขตดื่มสุราขาว โดยใช้ปริมาณสุราสี 1 ขวดเท่ากับ 750 มล. (40 ดีกรี) สุราขาว 1 ขวดเท่ากับ 625 มล. (35 ดีกรี) ปรากฏว่าอัตราเฉลี่ยต่อคนในการดื่มแต่ละครั้งนั้นผู้ชายในเขตเมืองดื่มมากที่สุดคือ 383 มล. ขณะที่ผู้ชายนอกเขตดื่ม 250 มล. และผู้ที่ดื่มมากเป็นอันดับสามและสี่ตามลำดับ คือ ผู้หญิงในเขตเมือง 193 มล. ผู้หญิงนอกเขต 107 มล. หรือคิดเป็นปริมาณแอลกอฮอล์ต่อการดื่มหนึ่งครั้ง ได้ดังตารางต่อไปนี้

การดื่มเครื่องดื่ม ต่อครั้ง	ในเขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
• ปริมาณเครื่องดื่มเฉลี่ยต่อคน (มล.)	383	193	250	107
• ปริมาณแอลกอฮอล์เฉลี่ยต่อคน (มล.)	153	77	87	37

ผู้ดื่มประจำมากกว่าร้อยละ 80 จะซื้อสุราจากร้านชำ ผู้ชายที่ดื่ม “ประจำ” นั้นนอกจากจะซื้อจากร้านชำที่ขายของชำแหละแล้ว ยังมีอีกจำนวนหนึ่งที่ซื้อจากร้านที่ “ขายสุรา” เพียงอย่างเดียว ร้านประเภทนี้มีทั้งในเมืองและในชนบท ร้าน “ขายสุรา” นี้บางแห่งมีโต๊ะ 1-2 โต๊ะตั้งไว้สำหรับผู้ต้องการดื่มเป็นกลุ่ม แต่ร้านประเภทนี้ไม่มีอาหารขาย ร้านขายเครื่องดื่มฯ ลักษณะนี้มักเป็นร้านที่ผู้ชายเท่านั้นที่เข้าไปนั่งดื่ม

อัตราสูงสุดสำหรับค่าใช้จ่ายจากการดื่มเครื่องดื่มฯ ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาของผู้ดื่มประจำ นับว่าแตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างผู้ชายในเขตเมืองกับผู้ชายในเขตชนบท แต่ผู้หญิงในเขตเมืองและชนบทไม่แตกต่างกัน ผู้ชายในเมืองอัตราสูงสุดร้อยละ 29.1 เสียค่าใช้จ่ายในการดื่มเครื่องดื่มฯภายใน 1 เดือนมากกว่า 1,000 บาท แต่ผู้ชายในชนบทอัตราสูงสุดร้อยละ 33.2 เสียค่าใช้จ่ายในการดื่มเพียง 100-300 บาทเท่านั้น ซึ่งเป็นจำนวนเงินเท่ากับผู้หญิงในเมืองและชนบทจ่ายเป็นค่าดื่มสุรภายใน 1 เดือนด้วย แต่ถ้าพิจารณาเป็นอัตราส่วนของผู้ที่จ่ายมากกว่า 500 บาท ใน 1 เดือน ทั้งผู้ชายและผู้หญิงในเขตเมืองจะมีอัตราสูงกว่าผู้ที่อยู่ในเขตชนบทประมาณ 1 เท่า

ในการคำนวณรายจ่ายเกี่ยวกับเครื่องดื่มฯ ที่จ่ายในช่วง 30 วันก่อนสัมภาษณ์ ปรากฏว่าภายในเขตเมืองมีรายจ่ายค่าเครื่องดื่มเฉลี่ยต่อคนสูงสุด คือ 789 บาท ส่วนชายในเขตชนบทจ่ายเฉลี่ยเพียง 508 บาท ซึ่งเป็นรายจ่ายค่าเครื่องดื่มฯ ที่ใกล้เคียงกับรายจ่ายเฉลี่ยของผู้หญิงในเขตเมืองเฉลี่ยคือ 494 บาท และผู้ที่จ่ายค่าเครื่องดื่มฯ เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนน้อยที่สุดคือผู้หญิงในชนบท 326 บาท

ประชากรร้อยละ 12.6 ดื่มเครื่องดื่มประจำ คือ ดื่มมากกว่าเดือนละ 20 วัน และมีร้อยละ 11.8 ของผู้ที่ดื่มประจำ หยุดดื่มในวันพระหรือระหว่างเข้าพรรษา ผู้ดื่มประจำในเมืองนิยมสุราไทย แต่ผู้ดื่มในชนบทนิยมสุราขาว ผู้ดื่มประจำมักจะนิยมดื่มเครื่องดื่มฯชนิดเดียวกับที่ดื่มครั้งแรก ยกเว้นผู้ดื่มสุราเกือบครั้งแรกที่มักจะไม่ดื่มสุราขาวประจำแทน ผู้ดื่มประจำบางส่วน “ดื่มคนเดียวบางส่วน ดื่มเป็นกลุ่ม” ดื่มคนเดียวมักดื่มก่อนอาหารเย็น ดื่มเป็นกลุ่มมักดื่มหลังเลิกงาน ผู้ชายในเมืองมีรายจ่ายค่าเครื่องดื่มฯ สูงกว่าผู้หญิงในชนบทกว่า 3 เท่า

การบริโภคเครื่องดื่มฯของผู้ดื่ม “ครึ่งคราว”

ในบริบทของสังคมไทย การดื่มเครื่องดื่มฯกลายเป็นเครื่องหมายของการแสดงความยินดี การแสดงความสนุก-สนานรื่นเริง ดังนั้นการเฉลิมฉลองงานเทศกาล สงกรานต์ ปีใหม่ งานแต่งงาน งานบวช การได้รับตำแหน่งเลื่อนชั้น การสมาคมสังสรรค์ ส่วนมีเครื่องดื่มทั้งสิ้น ในชนบทงานสวดศพมีการดื่มเครื่องดื่มฯมากกว่างานแต่งงาน และงานบวช ส่วนในเมืองการดื่มเครื่องดื่มฯเกิดขึ้นในโอกาสไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนระหว่างเพื่อนฝูง ถูกหลอกลวงด้วยโอกาสต่างๆ ดังกล่าวนี้เชื่อให้เกิดการดื่มที่เรียกว่าดื่ม “บางครึ่งบางคราว”

ประชากรตัวอย่างที่เคยดื่มเครื่องดื่มฯ ร้อยละ 45 รายงานว่าดื่มเป็น “ครึ่งคราว” ในโอกาสต่างๆ และโอกาสในการดื่มของผู้ชายกับผู้หญิงนั้นแตกต่างกัน แต่โอกาสในการดื่มของผู้ดื่มคนเดียวกับผู้ที่มีกลุ่มเป็นกลุ่ม โอกาสในการดื่มแต่ละครั้งนั้นเห็นได้ชัดว่าไม่มีความเกี่ยวข้องกัน เนื่องจากผู้ที่มีกลุ่มคนเดียวก็มีโอกาสที่ตนจะดื่มกับคนอื่นด้วยบางครั้งและโอกาสที่จะได้ดื่มบ่อยคือ งานเทศกาลสงกรานต์ งานบวช งานแต่งงาน

การดื่มเครื่องดื่มฯ เนื่องในโอกาสต่างๆ เหล่านี้ ถ้า ผู้ดื่มเป็นผู้ชายในเมืองมักดื่มที่บ้านตนเอง และดื่มที่ร้านอาหารหรือร้านสุรา แต่ถ้าเป็นผู้ชายในชนบท ส่วนมากดื่มที่บ้านตนเอง และอีกกลุ่มดื่มตามบ้านที่จัดงาน ซึ่งเหมือนกับการดื่มของผู้หญิงในเมือง และผู้หญิงในชนบท คือ ดื่มที่บ้านตนเอง และดื่มสุรา ณ บ้านที่จัดงาน

การดื่มเครื่องดื่มฯเป็น “ครึ่งคราว” เป็นพฤติกรรมรวมกลุ่มทางสังคมอย่างชัดเจน ผู้ดื่มเป็นครึ่งคราวทั้งหมดกว่าร้อยละ 80 รายงานว่าดื่ม “เป็นกลุ่ม” กับเพื่อนบ้าน ญาติ เพื่อนทำงานและกับลูกน้อง เป็นต้น ความสำคัญของการรวมกลุ่มก็เพื่อวัตถุประสงค์การได้แลกเปลี่ยน สังสรรค์ แสดงความยินดีหรือได้รับความเปลี่ยนแปลงความเคลื่อนไหวของคนอื่น โดยมี “สุรา” เป็นสื่อกลาง พฤติกรรมการดื่มเป็นกลุ่มมีความแตกต่างระหว่างชนิดของเครื่องดื่มากับกลุ่มผู้ที่ดื่มด้วยกันค่อนข้างชัดเจน ผู้ชายที่ดื่ม “สุราไทย” และผู้ชายที่ดื่มเบียร์ มักจะดื่มกับเพื่อนที่ทำงานเป็นส่วนมาก คือ ร้อยละ 45.3 และร้อยละ 39.4 แต่ถ้าผู้ชายดื่ม “สุราขาว” ก็มักจะดื่มกับเพื่อนบ้านเป็นส่วนมาก ร้อยละ 53.8 ผู้ชายถ้าดื่มกับญาติกับสุราก็มักจะดื่มเบียร์หรือสุราขาวเป็นส่วนมาก ร้อยละ 24.5 และ 23.7 ตามลำดับ ส่วนผู้หญิงไม่ว่าจะดื่มสุราไทย ดื่มเบียร์ หรือดื่มสุราขาว ก็มักจะดื่มกับเพื่อนบ้านเป็นส่วนมาก ร้อยละ 62.2 58.3 และ 67.4 นั่นหมายความว่า ผู้ชายมีสังคมและมีการรวมกลุ่มทางสังคมกว้างขวางกว่าผู้หญิง ผู้ชายจะมีกลุ่มเพื่อนบ้าน กลุ่มเพื่อนทำงาน และเพื่อน 2 กลุ่มนี้แสดงสถานภาพได้จากชนิด

เครื่องดื่มที่ใช้ในการรวมกลุ่มสังสรรค์ ส่วนผู้หญิงมีกลุ่มสังคมเพียงกลุ่มเดียวคือ “เพื่อนบ้าน” และไม่มีความแตกต่างสถานะภาพในการใช้เครื่องดื่ม

การรวมกลุ่มทางสังคมโดยมีเครื่องดื่มเป็นสื่อกลางนั้น เครื่องดื่มแต่ละชนิดแสดงบทบาทหน้าที่ต่างกันด้วย โดยเฉพาะผู้ชายที่ดื่มเป็นครั้งคราวจะมีอัตราส่วนใกล้เคียงกันในการดื่มสุราไทยและสุราขาวที่นำมาเลี้ยงในงานเทศกาล ปีใหม่ งานสงกรานต์ งานแต่งงาน งานบวช หรือแม้แต่จัดงานศพ แต่การดื่มเบียร์มีน้อยกว่า ต่างจากผู้หญิงที่ดื่มเป็นครั้งคราว คือ ผู้หญิงส่วนมากดื่มสุราไทยในงานบวช แต่งานหรืองานศพ ดื่มเบียร์และสุราขาวในงานเทศกาลปีใหม่ สงกรานต์

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องดื่มของผู้ดื่มเป็นครั้งคราวได้จากคำถามว่า ท่าน “มักจ่าย” ค่าเครื่องดื่มฯ เท่าไรในการดื่มแต่ละครั้ง ปรากฏว่าทั้งหญิงและชายในเขตเมืองมี รายจ่ายค่าเครื่องดื่มเฉลี่ยต่อคนในเขตเมืองสูงกว่าผู้อยู่นอกเขตเมือง คือ ในเมืองเป็นชาย 256 บาท หญิง 258 บาท สำหรับผู้ที่อยู่นอกเขตเมือง ชาย 137 บาท หญิง 9 บาท ข้อมูลที่ปรากฏให้เห็นนี้เป็นตัวเลขจากผู้ใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อเครื่องดื่มฯ ซึ่งเป็นจำนวน 2 ใน 3 ของผู้ดื่มเครื่องดื่มฯ เป็นครั้งคราว ส่วนผู้ดื่มอีก 1 ใน 3 เป็นผู้ดื่มโดยไม่เสียเงินหรือผู้ดื่มตามงานสังคมนานบวช งานแต่งงาน หรือเทศกาลต่างๆ

ประชากรร้อยละ 45 ดื่มเครื่องดื่มเป็น “ครั้งคราว” ในโอกาสต่างๆ ผู้ชายในเมืองและในชนบทดื่มเครื่องดื่มเป็นครั้งคราวในเทศกาลสงกรานต์ ปีใหม่บ่อยที่สุด ผู้หญิงในเมืองดื่มในงานแต่งงาน งานบวชและงานศพ แต่ผู้หญิงในชนบทดื่มในเทศกาลมากกว่า ผู้ชายดื่มสุราไทย ดื่มเบียร์กับเพื่อนร่วมงาน ดื่มสุราขาวกับเพื่อนบ้าน แต่ผู้หญิงดื่มสุราไทย สุราขาวและเบียร์กับเพื่อนบ้าน

การดื่มเครื่องดื่มเป็นกลุ่ม และดื่มคนเดียว

ผู้ดื่มเครื่องดื่มเป็นประจำมีลักษณะการดื่ม 2 แบบ คือแบบ “ดื่มคนเดียว” และ “ดื่มกับคนอื่น” ซึ่งหมายถึงการดื่มเป็นกลุ่มกับเพื่อนบ้าน เพื่อนที่ทำงานหรือกับญาติพี่น้อง คน 2 กลุ่มนี้มีพฤติกรรมดื่มแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน ความแตกต่างประการแรกคือ ชนิดเครื่องดื่มฯ สุราขาว เป็นที่นิยมดื่มของผู้ชายดื่มสุรา “คนเดียว” เท่าๆ กับเป็นที่นิยมของผู้ดื่ม “เป็นกลุ่ม” (ร้อยละ 62.0 และ 61.9) แต่สุราขาวเป็นที่นิยมของผู้หญิงดื่ม “คนเดียว” เพียงร้อยละ 38.5 เท่านั้น ขณะที่ผู้หญิงดื่ม “เป็นกลุ่ม” นิยมสุราขาวถึงร้อยละ 71.4

สุราไทยเป็นที่นิยมของผู้ดื่มที่เป็นกลุ่มมากกว่าผู้ดื่มคนเดียว ตรงข้ามกับ สุราจีน และ
ยาของเป็นที่นิยมของผู้ดื่มสุราคนเดียวมากกว่าคนดื่มเป็นกลุ่ม สำหรับเบียร์มีลักษณะต่างกัน
ระหว่างผู้ดื่มหญิงกับผู้ดื่มชาย คือ เบียร์นั้นเป็นที่นิยมของผู้ชายที่ดื่มเป็นกลุ่มมากกว่าผู้ชาย
ดื่มคนเดียว แต่ตรงข้ามกับผู้หญิงซึ่งนิยมดื่มเบียร์คนเดียวมากกว่าดื่มเป็นกลุ่ม นั้นหมายความว่า
ว่าสุราไทยเป็นเครื่องดื่มที่นิยมดื่มรวมเป็นกลุ่ม สุราจีนและยาของเป็นเครื่องดื่มสำหรับการดื่ม
คนเดียว ส่วนเบียร์ ผู้ชายจะดื่มเป็นกลุ่ม แต่ผู้หญิงจะดื่มเบียร์คนเดียว สุราขาวสำหรับผู้ชาย
นั้นจะดื่มทั้งเป็นกลุ่ม และดื่มคนเดียว แต่ผู้หญิงจะดื่มสุราขาวเป็นกลุ่มมากกว่า

การดื่มเครื่องดื่มมาคนเดียวนั้นเป็นพฤติกรรมของคนที่ยัง "ก่อนอาหารเย็น" การดื่มเป็น
กลุ่มเป็นพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มมาของคนที่ดื่ม "หลังเลิกจากงาน" คือ ชายที่ดื่มคนเดียว
ร้อยละ 55.1 รายงานว่าดื่มตอน "ก่อนอาหารเย็น" และที่ดื่มกับเพื่อนเป็นกลุ่มร้อยละ 58.1
รายงานว่าดื่ม "หลังเลิกจากงาน" แต่พฤติกรรมของผู้หญิงส่วนมากทั้งที่ดื่มคนเดียว และ
ดื่มกับเพื่อน ส่วนมากจะดื่มก่อนอาหารเย็นทั้งสองกลุ่ม คือ ร้อยละ 64.6 และ 48.6 ผู้ที่
ดื่มเครื่องดื่มมาคนเดียวจะดื่มในปริมาณน้อยกว่าผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มมาเป็นกลุ่ม ผู้ชายส่วนมากหรือ
ร้อยละ 48.2 ดื่มคนเดียวเฉลี่ย 2-4 กิง หรือในบางครั้งก็ดื่ม แต่ถ้าดื่มกับคนอื่นเป็นกลุ่ม
ส่วนมากหรือร้อยละ 40.2 ดื่มเฉลี่ยครั้งละ 1 แบน (ครึ่งขวด) ผู้หญิงก็เช่นเดียวกัน ถ้าดื่ม
คนเดียวส่วนมากหรือร้อยละ 55.3 จะดื่มเพียง 1 กิง ในแต่ละครั้ง แต่ถ้าดื่มเป็นกลุ่มส่วนมาก
หรือร้อยละ 41.4 จะดื่มเฉลี่ยเท่ากับผู้ชายที่ดื่มเป็นกลุ่มคือ 2-4 กิง ในแต่ละครั้งที่ดื่ม
หมายความว่า การดื่มเป็นกลุ่มทำให้มีโอกาสที่จะดื่มเครื่องดื่มมาเป็นปริมาณมาก ๆ ได้มากกว่า
การดื่มเพียงคนเดียว

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบปริมาณการดื่มเครื่องดื่มมา เฉลี่ยต่อคนของบุคคลที่มี
พฤติกรรม การดื่มทั้ง 2 แบน ข้อมูลที่ปรากฏยังชัดเจน เมื่อชายที่ดื่มเป็นกลุ่มมีปริมาณการดื่ม
แต่ละครั้งเฉลี่ยมากที่สุดคือ 263 มล. ขณะที่ผู้ชายดื่มคนเดียวเพียง 146 มล. ผู้หญิงก็เช่นเดียว
กันเมื่อดื่มเป็นกลุ่มมีปริมาณเฉลี่ย 133 มล. แต่ผู้หญิงที่ดื่มคนเดียวมีเพียง 88 มล. หรือคิดเป็น
ปริมาณแอลกอฮอล์ต่อการดื่มหนึ่งครั้งได้ดังนี้

การดื่มเครื่องดื่มฯ ต่อครั้ง	ดื่มคนเดียว		ดื่มเป็นกลุ่ม	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
◆ ปริมาณเครื่องดื่มฯ เหลือต่อคน (มล.)	146	88	263	133
◆ ปริมาณแอลกอฮอล์ เหลือต่อคน (มล.)	51	31	92	46

ข้อมูลจากการสำรวจแสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนของผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มฯแล้ว “มากเกือบทุกครั้งและมาทุกครั้งี่ดื่ม” เป็นผู้ชายดื่มคนเดียวร้อยละ 12.8 และเป็นผู้ชายที่ดื่มสุรากับเพื่อนเป็นกลุ่มร้อยละ 28.3 ข้อมูลมีลักษณะเช่นเดียวกันนี้กับผู้ที่ดื่มที่เป็นผู้หญิงด้วยคือ ร้อยละ 6.2 ดื่มคนเดียว ร้อยละ 20 ดื่มเป็นกลุ่ม ในทางกลับกันผู้ชายที่ดื่มคนเดียวร้อยละ 14.3 ไม่เคยมาสุราเลย ขณะที่ผู้ชายเพียงร้อยละ 5.3 เท่านั้นของผู้ที่ดื่มเป็นกลุ่มบอกว่าไม่เคยมาสุรา เช่นเดียวกัน ผู้หญิงดื่มคนเดียวร้อยละ 31.2 และดื่มเป็นกลุ่มร้อยละ 18.6 ไม่เคยมาเลย ฉะนั้นการดื่มเครื่องดื่มฯเป็นกลุ่มจึงมีโอกาสที่ผู้ดื่มจะมาได้มากกว่าการดื่มเพียงคนเดียว

ผู้ชายที่ดื่มสุรากับเพื่อนๆ นี้ร้อยละ 15 จะไปดื่มที่อื่นต่อรวมทั้งไปเที่ยวหญิงบริการทางเพศด้วย ขณะที่ร้อยละ 3 ของผู้ชายที่ดื่มคนเดียวเท่านั้นที่ไปดื่มต่อ ข้อมูลของผู้หญิงที่ดื่มเป็นกลุ่มก็ไปดื่มต่อที่อื่นมากกว่าคนที่ดื่มคนเดียว พฤติกรรมของผู้ที่ดื่มเป็นกลุ่มจึงมีความเสี่ยงต่ออันตรายมากกว่าผู้ที่ดื่มคนเดียว อันตรายที่เกิดจากการเดินทาง รวมทั้งการติดโรคหรือแพร่เชื้อโรคจากการเที่ยวในขณะนั้น

ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มฯคนเดียวร้อยละ 72 และผู้ที่ดื่มเป็นกลุ่มร้อยละ 81 ยังคงมีความคิดว่า “ไม่เลิกดื่ม” ในความคิดที่ไม่เลิกดื่มนี้ แต่ละกลุ่มมีเหตุผลแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง โดยเฉพาะผู้ชายที่ดื่มคนเดียว ส่วนมากหรือร้อยละ 38.1 ให้เหตุผลที่ไม่คิดเลิกดื่มว่า “ดื่มเพียงเล็กน้อยไม่เสียหาย” แต่ผู้ชายที่ดื่มเป็นกลุ่ม ร้อยละ 35.9 กลับเห็นว่า “จำเป็นต้องเข้าสมาคม” เพราะยังจำเป็นต้องคบค้าเพื่อนฝูง ส่วนผู้หญิงที่ดื่มคนเดียวนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 24.6 ให้เหตุผลเช่นเดียวกับผู้ชายว่าดื่มเพียงเล็กน้อยไม่เสียหาย และผู้หญิงที่ดื่มเป็น “กลุ่ม” ส่วนมากร้อยละ 29.3 ให้เหตุผลว่า “ขาดเพื่อนไม่ได้” การไม่เลิกดื่มด้วยเหตุผลทางสุขภาพนั้น ผู้หญิงรายงานมากกว่าผู้ชาย โดยเฉพาะผู้หญิงซึ่งดื่มคนเดียว มีอัตราสูงถึงร้อยละ 21.7 ซึ่งมากเกือบจะเท่ากับความสำเร็จว่า “ไม่เสียหายเพราะดื่มน้อย” นั้นหมายความว่า ผู้ที่ดื่มสุราประจำทั้ง 4 กลุ่มนี้ต่างเห็นว่าสุรามีประโยชน์สำหรับตัวผู้ดื่มในแงุ่มที่ต่างกัน ผู้ชายที่ดื่มสุราคนเดียวเป็นประจำจะเห็นว่าตนดื่มเพียงเล็กน้อยเท่านั้นไม่เสียหาย ซึ่งหมายถึงสังคมทั่วไปยอมรับถ้าดื่มเพียง

เล็กน้อย ผู้ชายที่ดื่มเป็นกลุ่มเห็นความสำคัญของเครื่องดื่มว่าเป็นสิ่งจำเป็นต่อการสมาคมสังสรรค์ และผู้หญิงที่ดื่มเครื่องดื่มคนเดียวแน่นอนจะอ้างถึงการไม่เสียหายเช่นเดียวกับผู้ชาย แต่ก็มีกลุ่มที่ให้ความสำคัญของคุณภาพ ให้เหตุผลว่าดื่มเป็นยารักษาสุขภาพและดื่มแล้วทำให้กินข้าวได้อร่อยมากกว่าพอสมควร ขณะที่ผู้หญิงดื่มเป็นกลุ่มจะมีความเห็นใกล้กับผู้ชายที่ดื่มเป็นกลุ่มคือเห็นว่าจำเป็นต้องรักษาหัวใจเพื่อนเมื่อเพื่อนชวนให้ดื่มต้องดื่มเพื่อสังสรรค์สมาคม

“สุราไทย” เป็นที่นิยมของผู้ดื่มเป็นกลุ่ม “สุราจีนและชาคอง” เป็นที่นิยมของผู้ดื่มคนเดียว “สุราขาว” เป็นที่นิยมของผู้ดื่มคนเดียวเท่ากับผู้ดื่มเป็นกลุ่ม “เบียร์” เป็นที่นิยมของผู้ชายที่ดื่มเป็นกลุ่ม ตรงข้ามกับผู้หญิงนิยมดื่ม “เบียร์” คนเดียวมากกว่าดื่มเป็นกลุ่มมีอัตราส่วนเมาสุรามากกว่าดื่มคนเดียว ดื่มเป็นกลุ่มมีอัตราเสี่ยงต่อการเป็นโรคคิดเชื่อมากกว่าดื่มคนเดียวผู้ชายดื่มคนเดียวอ้างเหตุผลว่าดื่มเล็กน้อย ผู้ชายดื่มเป็นกลุ่มอ้างเพื่อสมาคมสังสรรค์ผู้หญิงดื่มคนเดียว อ้างเหตุผลสุขภาพอนามัย ผู้หญิงดื่ม เป็นกลุ่ม อ้างเหตุผลต้องรักษาหัวใจเพื่อน

ความรู้เกี่ยวกับผลเสียของการดื่มเครื่องดื่ม

ผลเสียจากการดื่มเครื่องดื่ม ที่เกี่ยวข้องต่อสุขภาพเป็นความรู้ที่น่าจะสั่งสมมาจากประสบการณ์และการพูดถึงหรือเล่ากันปากต่อปากถึงอาการต่างๆที่เกิดขึ้นกับผู้ดื่ม และบางเรื่องเป็นการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่างๆด้วย ดังนั้นเมื่อถามความรู้เกี่ยวกับผลของการดื่มเครื่องดื่มจากอาการหรือโรคที่เกี่ยวข้องกับการดื่มมากเกินสมควร 6 โรค คือ โรคตับแข็ง อันตรายต่อทารกเมื่อมารดาดื่มในระยะตั้งครรภ์ ความจำเสียหลงลืม โรคจิตประสาท โรคความดัน โรคหัวใจ และสมองฝ่อ ได้คำตอบซึ่งแสดงว่าผู้ตอบส่วนมากมีความรู้ ผู้ชาย และผู้หญิง กลุ่มอายุ 15-19 ปี 20-39 ปี และ 40 ปีขึ้นไป รู้ผลกระทบทางสุขภาพเหล่านี้ด้วยอัตราส่วนอย่างต่ำที่สุดประมาณร้อยละ 60 โรคตับแข็งมีผู้รู้จักมากที่สุดคือ ร้อยละ 92.2-97.2 รองลงมาคือ หญิงมีครรภ์ที่ดื่มแล้วอาจมีอันตรายต่อทารกในครรภ์มีผู้รู้ร้อยละ 86.2-95.5 และ ความจำเสียหลงลืม ไม่รู้สึกตัวจนอาจเสียชีวิตได้ มีผู้รู้ร้อยละ 85.0-92.0 โรคสมองฝ่อมีผู้รู้จักใน อัตราต่ำสุดคือร้อยละ 57.8-67.8 นำสังเกตว่าอัตราส่วนผู้ที่รู้ผลกระทบต่อสุขภาพค่อนข้างใกล้เคียงกันทุกกลุ่มอายุของทั้งผู้ชายและผู้หญิง ยกเว้นความรู้เรื่องโรคจิตประสาท และ สมองฝ่อ ซึ่งอัตราส่วนผู้ของกลุ่มผู้ชายอายุน้อยมีแนวโน้มต่ำกว่ากลุ่มอายุสูงและกลุ่มผู้หญิงอายุสูงรู้อันตรายจากการดื่มขณะตั้งครรภ์น้อยกว่ากลุ่มอายุน้อย

ความรู้เกี่ยวกับผลเสียจากการดื่มเครื่องดื่มฯ เป็นความรู้ที่สั่งสมจากประสบการณ์ ความรู้เหล่านี้มีอัตราร้อยละเท่ากับทุกกลุ่มอายุ ยกเว้นเรื่องโรคจิตประสาทและสมองฝ่อ ที่ชายอายุผู้น้อยรู้น้อยกว่าชายอายุสูง และหญิงอายุสูงรู้อันตรายจากการดื่มเครื่องดื่มฯ น้อยกว่ากลุ่มอายุผู้น้อย

ทัศนคติและความเชื่อต่อการดื่มเครื่องดื่มฯ

สังคมยังไม่ยอมรับให้ผู้หญิงดื่มเครื่องดื่มฯ ได้เช่นเดียวกับผู้ชาย มีข้อมูลชัดเจนว่าทัศนคติของผู้ที่ไม่เคยดื่ม ผู้ที่เคยดื่มแล้วหยุดดื่ม ผู้ที่ดื่มเป็นครั้งคราวและผู้ที่ยึดประจำ ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่าผู้หญิง “ไม่ควรดื่ม” ในอัตราส่วนมากกว่าร้อยละ 80 ในทุกกลุ่ม ถึงแม้ว่าความรู้ลึกซึ้งด้านผู้หญิงดื่มเครื่องดื่มฯยังมีอยู่โดยทั่วไป ในการคัดค้านนั้นอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมประเพณีที่ว่าผู้หญิง “ไม่สมควร” ดื่มสุรา แต่ถ้าจะดื่มบ้างเพียงเล็กน้อย ปรากฏว่ามีการยอมรับได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ที่เคยดื่มเครื่องดื่มฯและผู้ที่ยังปัจจุบันนี้ยังคงดื่มเครื่องดื่มฯ มีอัตราส่วน “เห็นด้วย” สูงขึ้นตามลำดับ จากผู้ที่ไม่เคยดื่ม ผู้ที่เคยดื่มแล้วหยุด ผู้ที่ดื่มเป็นครั้งคราว และผู้ที่ดื่มเป็นประจำตามลำดับ ดังอัตราส่วนต่อไปนี้ ผู้ชาย ร้อยละ 27.6 52.5 64.0 และ 67.9 ผู้หญิง ร้อยละ 36.6 56.3 72.3 และ 82.7

นอกจากผู้หญิงที่ถูกมองว่าไม่ควรดื่มเครื่องดื่มฯ บางอาชีพก็ถูกกำหนดไว้ว่าไม่ควรดื่มเครื่องดื่มฯด้วย เช่น อาชีพครู อาจารย์ แพทย์ พยาบาล หรือผู้ที่ทำงานด้านสาธารณสุข ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า อัตราส่วนที่ยอมรับการดื่มเครื่องดื่มฯของผู้ที่อยู่ในอาชีพทั้ง 2 นี้ จากตัวอย่างชายหญิงในกลุ่มอายุต่างๆ นั้นต่ำมาก ตั้งแต่ร้อยละ 13.0 ลงไปจนถึงร้อยละ 4.7 ขณะที่การยอมรับการดื่มเครื่องดื่มฯของผู้ที่อยู่ในอาชีพตำรวจหรือทหารมีอัตราส่วนสูงกว่า แต่อาชีพที่ได้รับการยอมรับว่าดื่มเครื่องดื่มฯ ได้มากที่สุดคือ ผู้ที่เป็นพ่อค้า หรืออาชีพนักธุรกิจได้รับการยอมรับจากผู้ชายและผู้หญิงกลุ่มอายุต่างๆตั้งแต่ร้อยละ 36.3 ขึ้นไปร้อยละ 57.5

การยอมรับการดื่มเครื่องดื่มฯในอาชีพนี้แสดงให้เห็นนัยของความสำคัญเครื่องดื่มฯที่มีต่อการดำเนินธุรกิจการค้าว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อค้ากับลูกค้าหรือระหว่างพ่อค้าด้วยกันเอง ดังนั้นผู้ที่อยู่ในอาชีพนี้จึงได้รับการยอมรับมากที่สุดที่ให้ดื่มเครื่องดื่มฯ

ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มจำนวนไม่น้อยที่ดื่มเพราะเชื่อว่า สุราสามารถช่วยบรรเทาอาการป่วย หรือช่วยให้สดชื่นหายเหนื่อย หรือช่วยให้หญิงหลังคลอดนมดูลูกเข้าสู่วีรขึ้น เป็นต้น ความเชื่อเหล่านี้ได้รับการยืนยันจากการศึกษานี้เช่นกันว่า ประสิทธิภาพดังกล่าวของเครื่องดื่มฯ ยังคงเป็นความเชื่อของคนในลพบุรี

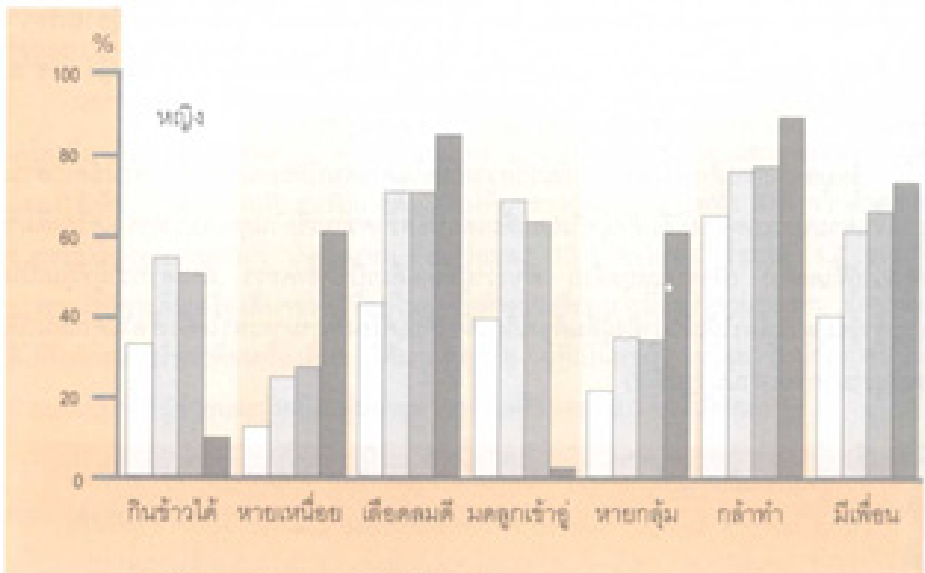
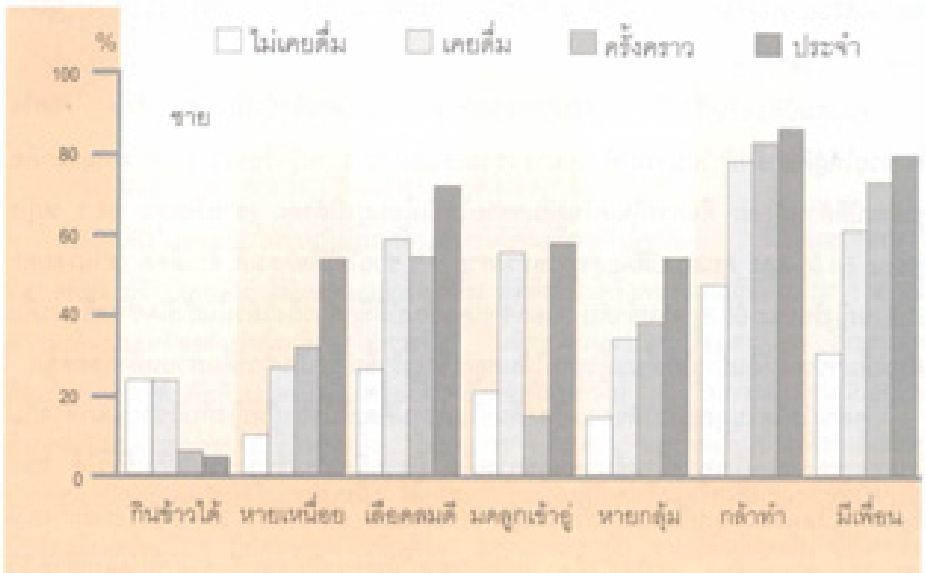
คุณสมบัติของเครื่องดื่มฯที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดโดยเชื่อว่ามีคุณสมบัติคือ จิตใจ คือ ช่วยให้ผู้ดื่มกล้าทำในบางสิ่งบางอย่าง (ชายร้อยละ 75.8 หญิงร้อยละ 73.7) รองลงมาคือ คุณสมบัติด้านสังคม คือการดื่มเครื่องดื่มฯช่วยให้มีเพื่อนฝูงมีสังคม (ชายร้อยละ 64.1 หญิงร้อยละ 54.9) และ คุณสมบัติต่อสุขภาพร่างกาย คือ ช่วยให้เลือดลมดี ขับเลือด (ชายร้อยละ 53.2 หญิงร้อยละ 60.8) ตามลำดับ นอกจากนี้คุณสมบัติที่กล่าวถึงแล้วนั้นยังมีความเชื่อว่าดื่มเครื่องดื่มฯช่วยให้กินข้าวได้ ดื่มแล้วช่วยให้นมดูลูกเข้าสู่วีรขึ้น ซึ่งเป็นการดื่มภายหลังคลอดลูก

อย่างไรก็ตามคุณสมบัติของเครื่องดื่มฯในความคิดเห็นของผู้หญิงกับผู้ชายแตกต่างกัน โดยเฉพาะคุณสมบัติของเครื่องดื่มฯต่อสุขภาพคือ ผู้ชายมีความเชื่อว่าช่วยให้กินข้าวได้ และเชื่อว่าทำให้สดชื่นหายเหนื่อยมากกว่าผู้หญิง (ชายร้อยละ 60.4 และ 30 หญิงร้อยละ 48.9 และ 22.4 ตามลำดับ) แต่ผู้หญิงมีความเชื่อว่าช่วยให้ระบบเลือดลมดี ช่วยให้นมดูลูกเข้าสู่วีรมากกว่าผู้ชาย ส่วนคุณสมบัติของเครื่องดื่มฯ ด้านสุขภาพจิตและด้านสังคมนั้น ผู้ชายเชื่อว่าทำให้ใจกล้าทำบางสิ่งบางอย่าง และเชื่อว่าสุราช่วยให้มีเพื่อนมีสังคมมากกว่าผู้หญิง (ชายร้อยละ 75.8 และ 64.1 หญิงร้อยละ 73.7 และ 54.9 ตามลำดับ)

ข้อมูลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าความเชื่อในคุณสมบัติของเครื่องดื่มฯจะมีอัตราส่วนมากขึ้นตามประเภทของผู้ดื่มคือผู้ที่ไม่เคยดื่มเลยมีอัตราความเชื่อในคุณสมบัติของเครื่องดื่มฯ ต่ำกว่าผู้ที่เคยดื่ม (ปัจจุบันหยุดดื่ม) ต่ำกว่าผู้ที่เคยดื่มเป็นครั้งคราว และต่ำกว่าผู้ที่ดื่มเป็นประจำข้อมูลนี้แสดงให้เห็นว่ายิ่งผู้ดื่มต้องเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มฯมากเท่าใดยิ่งเชื่อในคุณสมบัติของสุรามากขึ้นเท่านั้น (รูปที่ 2)

ผู้หญิงยังเป็นกลุ่มที่ถูกละเลย ไม่ควรดื่มมากจนสุขภาพกลุ่ม เช่น ครู อาจารย์ แพทย์ พยาบาล ไม่ได้รับการยอมรับให้ดื่มเครื่องดื่มฯด้วย แต่นักธุรกิจเป็นอาชีพที่ได้รับ การยอมรับให้ดื่มได้มากที่สุด เครื่องดื่มฯทำให้คนมีจิตใจกล้าทำบางสิ่งบางอย่าง มีคน เห็นด้วยมากที่สุด มีประสบการณ์ในการดื่มบ่อยขึ้นเท่าไร ยิ่งมีความเชื่อมากขึ้นเท่านั้น

รูปที่ 2 ความเชื่อในคุณสมบัติของเครื่องดื่มต่างๆ จำแนกตามประเภทของผู้ดื่มชายและหญิงตามระดับความถี่ของการดื่ม

ความเชื่อในคุณสมบัติของเครื่องดื่มในด้านต่างๆ
 สุนทรภพว - กินข้าวได้ หายเหนื่อย ดีต่อลมดี นคลูกเข้าอู่
 สุนทรภพจิต - หายกลุ่ม กล้ำท่า
 สังคม - มีเพื่อน

ข.3 การศึกษานักเรียนมัธยมและอุดมศึกษา

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการวิโคคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน มักเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาปัญหาการใช้สารเสพติดต่างๆชนิด งานวิจัยลักษณะนี้มีผู้ทำการศึกษาไว้มาก โดยเฉพาะเป็นการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อต้องการหามาตรการแก้ไขปัญหารายวันใช้สารเสพติดในสถานศึกษา การศึกษาดังนี้ก็เช่นกันประสงค์จะเสนอสภาพปัญหาของเยาวชนในต่างจังหวัดที่อยู่ในระบบการศึกษาโดยจะเสนอทั้งเนื้อหาและตัวแปรสำคัญด้านต่างๆ เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์แยกแยะให้เห็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในต่างจังหวัด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใช้วางแผนป้องกันในอนาคต

ลักษณะประชากรนักเรียนและนักศึกษา

นักเรียนชั้นมัธยมปลาย (ม.4-ม.8) จาก 11 โรงเรียน นักเรียนอาชีวศึกษา 5 โรงเรียน และนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา 1 แห่ง ทั้งสิ้นเป็นจำนวน 4,464 คนที่เป็นตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย 1,956 คน ร้อยละ 43.8 นักเรียนหญิง 2,441 คน ร้อยละ 54.7 และเป็นผู้ที่ไม่รายงานเพศ 67 คน ร้อยละ 1.5 นักเรียนเหล่านี้มีอายุระหว่าง 14-16 ปี ร้อยละ 48.0 17-20 ปี ร้อยละ 45.5 และอายุเกินกว่า 21 ปีขึ้นไปร้อยละ 6.5 ของจำนวนนักเรียนที่เป็นตัวอย่างทั้งหมด

นักเรียนตัวอย่างทั้งหมดคือนักเรียนชั้นมัธยมปลายร้อยละ 42.2 เป็นนักเรียนระดับปวช. ร้อยละ 32.5 และระดับปวส.ร้อยละ 8.4 ส่วนอุดมศึกษามีประมาณร้อยละ 15 นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 74.3 (มีผู้ไม่ตอบระดับการศึกษาร้อยละ 1.8) มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดชลบุรี และจังหวัดใกล้เคียงโดยรอบประมาณร้อยละ 16 ประมาณร้อยละ 3 มาจากภาคเหนือ และอีก ร้อยละ 3 มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนที่เหลือมาจากภาคอื่นๆ

โรงเรียนที่เป็นตัวอย่างประกอบด้วย โรงเรียนชั้นมัธยมปลาย 11 โรงเรียน โรงเรียนอาชีวศึกษา 5 โรงเรียน และอุดมศึกษา 1 โรงเรียน โรงเรียนเหล่านี้เลือกขึ้นมาจากการสุ่มตัวอย่างในอัตรา 1:2 และเลือกนักเรียนในแต่ละโรงเรียน โดยสุ่มในอัตรา 1:5 ให้ตอบแบบสอบถาม "ตอนลง" มีตัวอย่างทั้งสิ้น 4,464 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ของนักเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมปลายขึ้นไปจนถึงระดับอุดมศึกษาทั้งหมดในจังหวัดชลบุรี

ภูมิหลังและครอบครัวของนักเรียนนักศึกษา

ด้วยเหตุที่นักเรียนมาจากโรงเรียนทั้งในอำเภอเมืองและอำเภอชนบท ด้วยข่าวนักเรียนจึงกระจายและแสดงลักษณะเขารวมจากครอบครัวเมืองทั้งหมด นักเรียนมากกว่าครึ่งหรือประมาณร้อยละ 53 มาจากครอบครัวขนาดเล็กหรือครัวเรือนเดี่ยว คือ ครอบครัวที่มีบุตร 1-2 คน ครอบครัวขนาดกลางมีบุตร 3-4 คน มีประมาณร้อยละ 20 ที่เหลือนั้นเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีบุตรมากกว่า 5 คนขึ้นไป กลุ่มนักเรียนที่มีอายุมากกว่า 21 ปีขึ้นไป จะมาจากครอบครัวขนาดใหญ่ที่มีพี่น้องเพียงคนเดียวกัน 5-6 คน และนักเรียนอายุต่ำกว่า 21 ปีลงไปจะมาจากครอบครัวที่มีพี่น้องเพียงคนเดียวกันเพียง 1-2 คน แสดงให้เห็นว่านโยบายรณรงค์ให้มีบุตรน้อยเป็นปรากฏการณ์ที่มองเห็นได้ที่ลพบุรีในช่วงเวลาประมาณ 20 ปีมานี้เอง

การอยู่เป็นครอบครัวพร้อมบิดาและมารดามีอัตราค่อนข้างมากคือ ร้อยละ 80 ที่มาจากครอบครัวบิดามารดาหย่าร้างกันร้อยละ 10.7 บิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตแล้วมีร้อยละ 8.3 จากการสอบถามถึงการได้รับการเลี้ยงดูตั้งแต่เล็กจนโตจากใคร พบว่า ร้อยละ 77 เป็นเด็กที่อยู่ในความดูแลตั้งแต่เล็กจนโตจากบิดามารดา และร้อยละ 10 รายงานว่าอยู่ในความดูแลของมารดาฝ่ายเดียวมาโดยตลอด และอีกประมาณร้อยละ 4 อยู่ในความดูแลของตายาย ที่เหลือจากนั้นกระจายอยู่ในความดูแลของบิดาญาติฝ่ายบิดา ปู่ย่า เป็นต้น การศึกษานี้ยังคงยืนยันความสำคัญของระบบสายสัมพันธ์เครือญาติฝ่ายผู้หญิงว่ามีส่วนในการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากกว่าฝ่ายผู้ชายหรือญาติฝ่ายผู้ชาย

นักเรียนเหล่านี้มาจากครอบครัวเกษตรกรรมมากที่สุดคือ ประมาณร้อยละ 30 ของนักเรียนทั้งหมด ส่วนบิดาและมารดาซึ่งทำงานรับจ้างทั่วไป เป็นทหาร เป็นพ่อค้านักธุรกิจ อาชีพละประมาณร้อยละ 12 และอีกประมาณร้อยละ 10 บิดาทำงานเป็นลูกจ้างบริษัทห้างร้านหรือร้านค้าที่เหลือประมาณร้อยละ 6 มาจากครอบครัวที่บิดามารดามีอาชีพครูหรือที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาและรับราชการอื่นๆ อีกไม่ถึงร้อยละ 10 และอีกร้อยละ 1 ไม่มีงานทำ (ไม่ตอบร้อยละ 7)

บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กนักเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่หรือประมาณร้อยละ 43 มีรายได้ต่อปีต่ำกว่า 50,000 บาท และผู้ปกครองที่มีรายได้ระหว่าง 50,000-100,000 บาท มีประมาณร้อยละ 18 ผู้ปกครองที่มีรายได้ปีละ 100,000 - 200,000 บาท ประมาณร้อยละ 22 ส่วนผู้ปกครองที่มีรายได้เกินกว่าสองแสนบาทต่อปี มีเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น

นักเรียนเกือบครึ่งหรือประมาณร้อยละ 47 บิดาจบการศึกษาเพียงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ประมาณ ร้อยละ 13 มีบิดาเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และร้อยละ 10 มีบิดาเรียนจบระดับปริญญาตรี สำหรับระดับการศึกษาของมารดา นักเรียนยิ่งต่ำลงกว่าระดับการศึกษาของบิดาคือมีนักเรียนที่มีมารดาจบชั้นปริญญาตรีเพียงร้อยละ 8 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 7 และจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 57 นับว่าบิดามารดาของนักเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับไม่สูงมากนัก

นักเรียนตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนมีชนเผ่าหลาย : นักเรียนฮาซิว : นักเรียนอุดมศึกษาในสัดส่วน 2:2:1 3 ใน 4 เป็นนักเรียนที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดชลบุรีครึ่งหนึ่ง เป็นนักเรียนมาจากครอบครัวขนาดเล็ก (ครอบครัวเดี่ยว) มีพ่อแม่ลูก 2 คน 4 ใน 5 เป็นนักเรียนมาจากครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกันร้อยละ 30 มาจากครอบครัวเกษตรกร ร้อยละ 12 เท่ากันเป็นนักเรียนที่มีบิดาทำธุรกิจ บิดาเป็นทหาร และบิดามีอาชีพรับจ้างทั่วไปประมาณร้อยละ 15 เป็นนักเรียนที่มีบิดารับราชการอื่นๆ และเป็นครู ส่วนที่เหลือเป็นบิดารับจ้างในบริษัทห้างร้าน โรงงาน นักเรียนเกือบครึ่งมีบิดามีการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษา

พฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มฯ

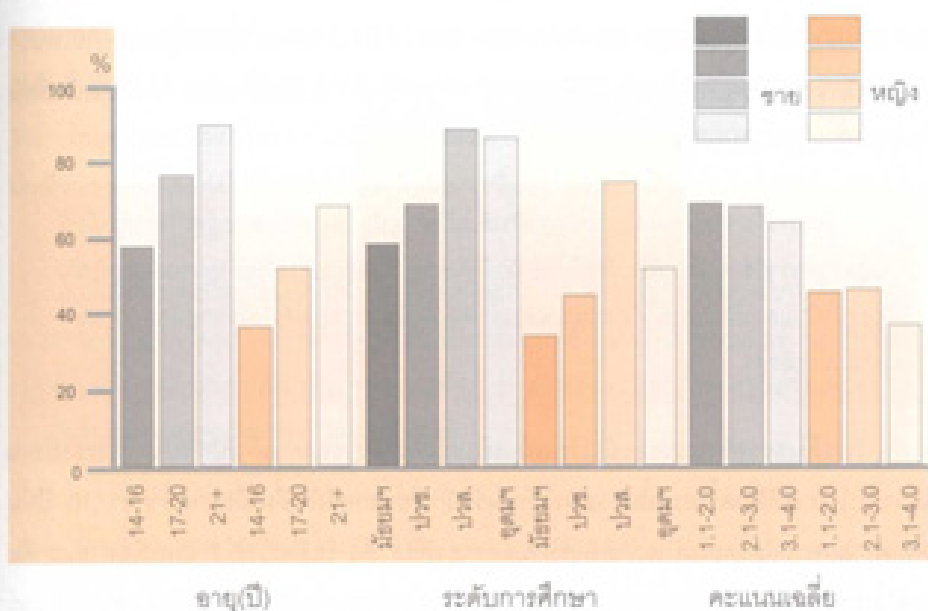
การดื่มเครื่องดื่มฯเป็นประสบการณ์ที่นักเรียนส่วนมากจำได้ว่าเคยดื่มเมื่อไร นักเรียนที่รายงานว่ “เคยดื่ม” แม้เพียงครั้งเดียวมีถึงร้อยละ 56 ของนักเรียนทั้งหมด ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนชายร้อยละ 30 และเป็นนักเรียนหญิงร้อยละ 26 นักเรียนที่เคยดื่มสุราเหล่านี้เป็นนักเรียนชายที่อายุ 14-16 ปี จำนวนมากถึงร้อยละ 57.7 นักเรียนหญิงแม้จะน้อยกว่าแต่อัตราส่วนในกลุ่มอายุเดียวกันนี้ก็ยังมีมากถึงร้อยละ 36.4 และแน่นอนอัตราส่วนของนักเรียนที่เคยดื่มจะเพิ่มมากขึ้นตามอายุโดยเฉพาะนักเรียนชายเมื่ออายุ 21 ปีหรือสูงกว่าประมาณร้อยละ 90 จะเคยดื่มแล้ว ส่วนนักเรียนหญิงอายุระดับนี้จะดื่มแล้วร้อยละ 68.2 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาก็จะพบว่านักเรียนวิชาชีพชั้นสูง มีอัตราผู้ “เคยดื่ม” เครื่องดื่มฯสูงกว่านักเรียนระดับ

ขึ้นอื่น คือ นักเรียนชายระดับ ปวส. ร้อยละ 88.3 “เคยดื่ม” ซึ่งสูงกว่านักเรียนชายระดับมัธยมปลาย ปวช. และระดับอุดมศึกษาด้วย ความแตกต่างนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับนักเรียนชายเท่านั้น นักเรียนหญิงในระดับปวส. ก็มีอัตราส่วน “เคยดื่ม” ร้อยละ 74.4 ซึ่งสูงกว่านักเรียนหญิงในระดับชั้นเรียนอื่นด้วย

นอกจากอายุและระดับการศึกษา ผลการเรียนรู้หรือคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนก็มีส่วนจำแนกประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มฯ คือ นักเรียนชายซึ่งมีผลการเรียนในระดับต่ำกว่า 2 เป็นกลุ่มมีอัตราส่วน “เคยดื่ม” ร้อยละ 68.5 ซึ่งมากกว่านักเรียนชายมีผลการเรียนอื่น แต่นักเรียนหญิงมีผลการเรียนระดับ 2-3 เป็นกลุ่มมีอัตรา “เคยดื่ม” ร้อยละ 46.1 ซึ่งมากกว่านักเรียนหญิงมีผลการเรียนอื่น (รูปที่ 1)

นักเรียนที่เคยดื่มแม้เพียงครั้งเดียวมีอัตราส่วนมากขึ้นตามระดับอายุนักเรียนชายประมาณร้อยละ 60 และหญิง 1/3 เคยดื่มแล้วประสบการณ์ดื่มของนักเรียนปวส.ชายและหญิงสูงเกือบถึงร้อยละ 90 และ 3/4 ตามลำดับนักเรียนชายคะแนนต่ำและนักเรียนหญิงคะแนนปานกลางประสบการณ์ดื่มสูงที่สุดกว่ากลุ่มอื่น

รูปที่ 1 อัตราส่วนนักเรียนที่รายงานว่าเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แม้เพียงครั้งเดียว
จำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา และคะแนนเฉลี่ย

การศึกษาค้นคว้านี้พบว่านักเรียนเริ่มดื่มเครื่องดื่มฯ เมื่ออายุน้อยลงนักเรียนชายและหญิง อายุปัจจุบัน 14-16 ปี รายงานว่าเริ่มดื่มครั้งแรกเมื่ออายุ 13-14 ปี ด้วยอัตราส่วนสูงที่สุด ประมาณร้อยละ 44 และ 46 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนชายและหญิงที่อายุปัจจุบัน 17-20 ปี เริ่มดื่มเมื่ออายุ 15-16 ปี สูงสุดด้วยอัตราใกล้เคียงกันคือ ประมาณร้อยละ 43 และ 40 ตามลำดับ กลุ่มชายอายุ 21 ปี และมากกว่าเริ่มดื่มที่อายุ 15-16 ปี เป็นส่วนใหญ่แตกต่าง จากจากหญิง ซึ่งส่วนใหญ่คือ 1/3 เริ่มดื่มเมื่ออายุ 19-20 ปี พิจารณาโดยรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างอายุแรกดื่มกับอายุปัจจุบันจะเห็นแนวโน้มได้ชัดเจนกว่านักเรียนที่ปัจจุบัน อายุน้อยจะเริ่มดื่มอายุน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักเรียนมัธยมปลาย

เมื่อจำแนกนักเรียนตามระดับการศึกษา พบว่า นักเรียนชายและหญิงระดับชั้นมัธยม ปลายและระดับปวช. มีอัตราส่วนผู้เริ่มดื่มเมื่ออายุ "ต่ำกว่า 15 ปี" สูงถึงครึ่งหนึ่งโดยเฉพาะ นักเรียนชายระดับมัธยมปลายมีอัตราส่วนผู้เริ่มดื่มเมื่ออายุ "ต่ำกว่า 10 ปี" ถึงร้อยละ 7 ซึ่ง สูงกว่านักเรียนระดับชั้นที่เริ่มดื่มเมื่ออายุต่ำกว่า 10 ปี

นักเรียนที่มีผลการเรียนดีในระดับคะแนนเฉลี่ย 3-4 หรือ “เด็กเรียนเก่ง” เหล่านี้มักจะเริ่มดื่มเมื่ออายุระหว่าง 17-20 ปี (เนื่องจากจำนวนนักเรียนชายและหญิงที่มีผลคะแนนต่ำกว่า 1 ลงไปมีเพียง 10 ราย จึงไม่นำมาเปรียบเทียบ) ตรงข้ามกับนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับ 1-2 มักจะเริ่มดื่มเมื่ออายุน้อยกว่า คือ 11-16 ปี จากกล่าวได้ว่าการศึกษานี้มีข้อมูลแสดงให้เห็นว่ามีแนวโน้มว่านักเรียนเรียนดีจะเริ่มดื่มเมื่ออายุ 17-20 ปี แต่แนวโน้มนี้จะชัดเจนมากที่กลุ่มนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง

มีแนวโน้มว่าอนาคตนักเรียนอาจเริ่มดื่มเมื่ออายุน้อยลง โดยเฉพาะผู้หญิงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวผู้ชายเป็นผลสะท้อนไว้กับนักเรียนระดับชั้นต่ำเริ่มดื่มอายุต่ำกว่ากลุ่มระดับชั้นสูงๆขึ้นไปและนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำมีแนวโน้มว่าจะเริ่มดื่มเมื่ออายุน้อยกว่ากลุ่มคะแนนเฉลี่ยสูง

การดื่มสุราครั้งแรกของนักเรียนนับเป็นก้าวสำคัญของการดื่มปัจจุบัน การรายงานเกี่ยวกับโอกาสที่ดื่มครั้งแรกนั้น แสดงให้เห็นว่านักเรียนชายที่เริ่มดื่มเมื่ออายุต่ำกว่า 10 ปีนั้นดื่มเพราะอยากดื่มโดยไม่มีโอกาสพิเศษในอัตราสูงที่สุด คือ ร้อยละ 26.7 และเมื่ออายุแรกดื่มมากขึ้น 11-16 ปี การดื่มครั้งแรกเปลี่ยนไปเป็นดื่มในงานเทศกาลปีใหม่และงานสงกรานต์ และถ้าอายุมากขึ้นถึง 17-20 ปี นอกจากได้ดื่มในโอกาสปีใหม่สงกรานต์แล้ว การดื่มในโอกาสเลี้ยงฉลองแสดงความยินดีก็มีมากขึ้นตามมาด้วย ปรากฏการณ์นี้แตกต่างจากนักเรียนหญิงเล็กน้อย เพราะนักเรียนหญิงเมื่อดื่มครั้งแรกอายุน้อย คือ ต่ำกว่า 10 ปี และเริ่มดื่มเมื่ออายุ 11-16 ปี ก็ดื่มในโอกาสที่มีงานสงกรานต์ปีใหม่เป็นส่วนมาก คือร้อยละ 41.7 และ 31.4 ตามลำดับ แต่เมื่ออายุ 17-20 ปี โอกาสที่ดื่มครั้งแรกเป็นการแสดงความยินดีมากกว่า และยังถ้าอายุมากกว่า 21 ปีขึ้นไป การดื่มครั้งแรกมากกว่าครึ่งเป็นการดื่มเพื่อแสดงความยินดี ซึ่งหมายความว่านักเรียนชายถ้าเริ่มดื่มเมื่ออายุน้อยเป็นเพราะอยากทดลองดื่ม เมื่ออายุมากขึ้นมากระดับหนึ่ง การดื่มครั้งแรกเป็นการดื่มเพื่อความสนุกสนานตามประเพณี และเมื่ออายุมากขึ้นอีก การดื่มจะมีเหตุผลเพื่อเข้าสังคมเพื่อแสดงความยินดีสำหรับนักเรียนหญิง ความอยากรู้อยากทดลองน้อยกว่านักเรียนชาย ดังนั้นการดื่มครั้งแรกเมื่ออายุน้อยจึงเป็นการดื่มเพื่อสนุกสนานตามงานประเพณีมากกว่า และเมื่ออายุมากขึ้นการดื่มครั้งแรกก็จะมีเหตุผลเพื่อการแสดงความยินดี

การแสดงความยินดีโดยการเลี้ยงฉลองเป็นพฤติกรรมที่พบว่าคนในเขตเมืองมักแสดงออกโดยการดื่มสุราหรือแม้แต่ในระบอบโรงเรียนเมื่อมีนักเรียนเข้ามามีใหม่ การต้อนรับก็จะจัดให้

ดื่มสุรา ประสบการณ์การดื่มสุราครั้งแรกของนักเรียนก็เกิดจากสถานการณ์นั้น นักเรียนชั้นมัธยมปลาย และนักเรียนระดับปวส. ได้ดื่มสุราครั้งแรกจากงานปาร์ตี้ใหม่ สงกรานต์ แต่นักเรียนระดับชั้นปวส. และระดับชั้นอุดมศึกษา ได้ดื่มครั้งแรกในการต้อนรับน้องใหม่และในงานแสดงความยินดี การดื่มสุราเพื่อแสดงความยินดีกลายเป็นพฤติกรรมของนักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับดี หรือดีมากด้วย เมื่อจำแนกนักเรียนตามคะแนนเฉลี่ยสูงคือ 3-4 ปานกลาง 2-3 และต่ำ 1-2 ข้อมูลแสดงว่านักเรียนระดับปานกลางและต่ำได้ดื่มสุราในงานเทศกาลปาร์ตี้ใหม่ สงกรานต์ นักเรียนชายที่เรียนเก่งได้ดื่มสุราครั้งแรกในโอกาสที่แสดงความยินดีมากกว่า

นักเรียนชายเมื่ออายุน้อยดื่มเครื่องดื่มมาเพราะอยากทดลองและอายุมากขึ้นจะดื่มเพื่อความสนุกสนานตามประเพณี อายุมากขึ้นอีกจะดื่มเพื่อเข้าสังคมแสดงความยินดี นักเรียนที่เรียนดีมีพฤติกรรมการดื่มเพื่อแสดงความยินดี นักเรียนที่เรียนระดับปานกลางและต่ำมักดื่มในงานฉลอง เทศกาลปาร์ตี้ใหม่ สงกรานต์

ปัจจัยและเหตุผลในการดื่มเครื่องดื่มฯ ครั้งแรก

การศึกษาครั้งนี้ยังยืนยันข้อมูลที่ว่า “เพื่อน” และความ “อยากลอง” เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มฯ ครั้งแรกของนักเรียนทั้งหญิงและชาย ความแตกต่างของปัจจัยทั้ง 2 นี้มีความมากน้อยต่างกันเมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างนักเรียนระดับการศึกษาต่างกัน ข้อมูลนักเรียนชั้นมัธยมปลาย มีอัตราส่วน “อยากลอง” เป็นเหตุผลการดื่มครั้งแรกมากกว่า “เพื่อน” ชักชวน และนักเรียนระดับปวส. ปวส. และอุดมศึกษา ปรากฏว่า อัตราของ “เพื่อน” มีอิทธิพลต่อการดื่มของนักเรียนชายมากกว่า แต่ปรากฏการณ์นี้ต่างจากนักเรียนหญิง เนื่องจากนักเรียนหญิงจะได้รับอิทธิพลจากความ “อยากทดลอง” และ “เพื่อน” เท่าๆกันเกือบทุกระดับชั้นเรียน ยกเว้นนักเรียนชั้นมัธยมปลายที่ “อยากลอง” มีอัตราสูงกว่าอิทธิพลที่ได้จาก “เพื่อน”

นอกจากระดับการศึกษาจะเป็นตัวแปรที่บอกความแตกต่างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มสุราครั้งแรกแล้ว “อายุเมื่อแรกดื่ม” ก็เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่แสดงความแตกต่างของอิทธิพลในการดื่มด้วยคั้งนี้คือ นักเรียนทั้งหญิงและชาย กลุ่มอายุแรกดื่ม 11-16 ปี กลุ่มอายุ 17-20 ปี และกลุ่มอายุ 21 ปี มีอัตราส่วน “เพื่อน” และ “อยากลอง” ในการดื่มสุราครั้งแรกไม่แตกต่างกันมาก แต่กลุ่มอายุแรกดื่ม ต่ำกว่า 10 ปี มีอัตราส่วนแสดงอิทธิพลของ “อยากทดลอง” มากกว่า “เพื่อนชักชวน” ค่อนข้างมาก ซึ่งในกลุ่มอายุนี้นี้เองปรากฏว่ามีอิทธิพลของพ่อแม่และญาติพี่น้องที่สนับสนุนให้ดื่มสุราครั้งแรกในอัตราสูงมากถึงร้อยละ 18.7 และร้อยละ 36.1 ในกลุ่ม

นักเรียนชายและหญิง ตามลำดับ ปรากฏการณ์เช่นนี้ หมายถึงผู้ที่มิชอบอิทธิพลในการชักนำให้ดื่ม สำหรับนักเรียน อายุต่ำกว่า 10 ปีลงไปนั้น นอกจาก “อยากลอง” และ “เพื่อน” ชวนแล้ว “พ่อ แม่ญาติพี่น้อง” เป็นตัวแปรสำคัญอีกกลุ่มที่ชักนำให้นักเรียนดื่มด้วย

พ่อแม่หรือญาติพี่น้องที่ยอมให้นักเรียนอายุต่ำกว่า 10 ปี ดื่มสุราได้นี้แม้จะมีเพียง 25 ราย แต่มีข้อมูลน่าสนใจที่แสดงให้เห็นว่า พ่อแม่หรือญาติพี่น้องของนักเรียนกลุ่มนี้มีเจตนาที่จะสอนให้นักเรียนรู้จักเครื่องดื่มฯ ประเภทนี้ เพราะนักเรียน 11 ราย มีพ่อแม่หรือญาติพี่น้อง ยอมให้ทดลองดื่มโดยไม่ได้มีโอกาสอะไรเป็นพิเศษ 9 ราย ยอมให้ดื่มในช่วงสงกรานต์ ปีใหม่ และฉลองวันเกิด 3 ราย ได้ดื่มเพราะถูกชักชวน คนอื่นคนชอ และถูกแกล้ง มีเพียง 2 ราย ที่พ่อ แม่ให้ดื่มเพื่อรักษาอาการปวดท้องและอาการฟกช้ำดำเขียว (รายนี้เชื่อว่าดื่มน้ำตาลมาแล้ว แม่ช้ำใน)ผู้เป็นพ่อแม่หรือญาติพี่น้อง เหล่านี้ส่วนมากมีอาชีพค้าขายหรือทำธุรกิจส่วนตัว และทำงานเป็นลูกจ้างโรงงานหรือบริษัทมีเพียง 3 ราย ประกอบอาชีพรับจ้าง 2 ราย รับราชการ 2 ราย เป็นเกษตรกร 1 ราย เป็นครูและอีกรายเป็นทหาร

การตัดสินใจดื่มสุราครั้งแรกนั้น มีเหตุผลตัดสินใจดื่มใน 3 เรื่องใหญ่ๆคือ ดื่มเพราะอยากทดลองชิม ดื่มเพื่อการสมาคมมีเพื่อนสนุกสนาน และดื่มเพราะเพื่อนชักชวนจึงดื่มตามเพื่อนเหตุผลที่ดื่มเพราะ “อยากทดลองชิม” นับเป็นเหตุผลมีรายงานมากที่สุด นักเรียนทั้งหญิงและชายที่ดื่มด้วยเหตุผลนี้จะมีจำนวนน้อยลงเมื่ออายุผู้ดื่มสูงขึ้น ขณะที่นักเรียนที่ดื่มด้วยเหตุผล “เพื่อสมาคม มีเพื่อนหรือเพื่อสนุกสนาน” แสดงว่ายังมีอายุมากขึ้นยังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และเช่นเดียวกับนักเรียนที่ดื่มสุราด้วยเหตุผล “การกินตามเพื่อน เพื่อนชวน” ยิ่งอายุผู้ดื่มมากขึ้นเท่าไร การดื่มด้วยเหตุผลนี้ ยิ่งเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ทั้งนี้หมายความว่านักเรียนที่ดื่มเมื่อมีอายุมากจะดื่มโดยมีเหตุผลทางสังคม มากกว่าเริ่มดื่มเมื่ออายุน้อย ขณะที่นักเรียนที่เริ่มดื่มเมื่ออายุน้อยจะดื่มโดยมีเหตุผลส่วนตัวคืออยากลองมากกว่าผู้เริ่มดื่มเมื่ออายุมาก

“เพื่อน” และ “ความอยากทดลอง” มีอิทธิพลต่อการดื่มครั้งแรกของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นมากกว่านักเรียนระดับชั้นอื่น การดื่มครั้งแรกของนักเรียนอายุต่ำกว่า 10 ปี เห็นว่าอิทธิพลของพ่อแม่เริ่มเข้ามามีส่วน นับจากความเห็นว่า การดื่มของนักเรียนชายที่ อายุต่ำกว่า 10 ปี นอกจากอยากดื่มเพราะอยากทดลองแล้ว พ่อแม่เป็นอันดับสองที่ยอมให้ ลูกชายดื่ม ส่วนนักเรียนหญิง อิทธิพลของพ่อแม่ญาติพี่น้องมากที่สุด รองลงมาคือ อยาก ทดลอง

แม้ว่ามักเขียนส่วนใหญ่ดีโดยไม่มีใครชักชวน แต่เป็นการ “อยากทดลองชิม” แต่เมื่อจำแนกผู้ที่มีอิทธิพลในการดื่มครั้งแรกออกเป็น กลุ่มเพื่อนนอกโรงเรียน เพื่อนในโรงเรียน พ่อแม่ หรือญาติพี่น้อง ช่วยให้ข้อมูลกระจ่างชัดขึ้นถึงอิทธิพลที่มีส่วนทำให้นักเรียนตัดสินใจดื่มสุราครั้งแรก กล่าวได้ว่า เพื่อนนอกโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจดื่มครั้งแรกของนักเรียนชายด้วยเหตุผล “เพื่อการสมาคม มีเพื่อนสนุกสนาน” ส่วนเพื่อนในโรงเรียนจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจดื่มสุราด้วยเหตุผล “กินตามเพื่อน” และ “เพื่อการสมาคม” ตรงข้ามกับนักเรียนหญิง เพื่อนทั้งนอกโรงเรียนและเพื่อนในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจดื่มครั้งแรกของนักเรียนหญิงเพราะ “อยากทดลองชิม”

มีพ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียนจำนวนไม่น้อยเห็นว่าการดื่มสุราไม่เป็นเรื่องเสียหายเมื่อรู้ว่าลูกของตนเริ่มดื่ม นักเรียนหญิงร้อยละ 47 และชายร้อยละ 34 รายงานว่าบิดามารดารู้ว่าคนดื่มแม่ผู้ปกครองจะรู้ว่าลูกหลานของตนดื่มสุรา ปฏิบัติการที่ผู้ปกครองมีต่อเด็กนักเรียนนั้น ปรากฏว่าร้อยละ 52 ของนักเรียนที่ดื่มถูกบิดามารดา “ห้ามปรามตักเตือน” ประมาณอีกครึ่งหนึ่งที่ไม่ได้ห้าม ในจำนวนนี้ร้อยละ 36 รายงานว่าผู้ปกครอง “สอนให้ระมัดระวัง” ในการดื่ม และร้อยละ 6.8 รายงานว่า ผู้ปกครอง “เฉยๆ ไม่พูดอะไร”

นักเรียนที่เริ่มดื่มเมื่ออายุมากจะดื่มเครื่องดื่มฯโดยมีเหตุผลทางสังคม ถ้าเริ่มดื่มเมื่ออายุน้อยจะมีเหตุผลส่วนตัวคือ ความอยากทดลอง นักเรียนชายดื่มครั้งแรกกับเพื่อนนอกโรงเรียนด้วยเหตุผล “เพื่อสมาคม” และกับเพื่อนในโรงเรียนด้วยเหตุผล “กินตามเพื่อน” ต่างกับ “เพื่อสมาคม” แต่นักเรียนหญิงดื่มครั้งแรกกับทั้งเพื่อนนอก โรงเรียน และในโรงเรียนด้วยเหตุผลเดียวกันคือ “อยากทดลอง”

นักเรียนที่เรียกตนเองว่าเป็น “คนดื่มสุรา”

นักเรียนที่เคยดื่มสุราเมื่อถูกถามว่า ปัจจุบันท่านคิดว่าท่านเป็นคนดื่มสุราหรือไม่? ปรากฏว่ามีนักเรียนประมาณ ร้อยละ 36 บอกว่าเป็น “คนดื่มสุรา” ส่วนอีกร้อยละ 64 ไม่ดื่มนั้นให้เหตุผลว่าไม่ใช่ไม่ดื่มเลย แต่อาจดื่มเมื่อมีความจำเป็นและดื่มไม่มากกว่าเดือนละครั้งการเรียกตัวเองว่า “คนดื่มสุรา” ในกลุ่มนักเรียนมีความหมายถึงการยอมรับตนเองว่าดื่มสุราได้ทุกโอกาส ในรายงานส่วนที่จะกล่าวต่อไปนี้จะข้อมูลของนักเรียนที่เรียกตัวเองว่าเป็น “คนดื่มสุรา” เท่านั้น ซึ่งข้อมูลจากการสำรวจแสดงให้เห็นว่า มีตัวแปรหลายตัวที่กำหนดความเป็นคนดื่มสุรา

นักเรียนระดับชั้นต่างๆที่ยอมรับว่าเป็นคนตึ๋มสุรานั้น นักเขียนระดับปวส. ทั้งชายและหญิง มีอัตราการทำยอมรับเป็นคนตึ๋มสุรามากที่สุด คือ ร้อยละ 55.5 และ 49.5 เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนชั้นมัธยมปลาย นักเรียนปวช. และนักเรียนระดับอุดมศึกษา ข้อมูลจากการสำรวจชี้ว่า เพื่อนนอกโรงเรียนมิได้มีอิทธิพลแต่เฉพาะการแนะนำให้ตึ๋มสุราครั้งแรกเท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพลต่อการเป็น “คนตึ๋มสุรา” อีกด้วย นักเรียนทั้งชายและหญิงที่ตึ๋มสุราครั้งแรกด้วยการแนะนำชักชวนจากเพื่อนนอกโรงเรียนมีอัตราการทำ “คนตึ๋มสุรา” ในปัจจุบันร้อยละ 49.7 และ 30.4 ซึ่งมากที่สุดและมากกว่าการทำแนะนำชักชวนจากคนอื่น ๆ

ผลการเรียนเฉลี่ยเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่จำแนกนักเรียนออกเป็น “คนตึ๋มสุรา” หรือไม่ตึ๋มสุรา นักเรียนทั้งชายร้อยละประมาณ 45 และหญิงประมาณร้อยละ 25 ที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 3 และจัดตัวเองว่าเป็นคนตึ๋มสุรามีอัตราสูงกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดีระหว่าง 3-4 ชายประมาณร้อยละ 37 หญิงประมาณร้อยละ 17

การมีครอบครัวสมบูรณ์ พ่อแม่และลูกอยู่ด้วยกันอาจเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีซึ่งข้อมูลจากการสำรวจแสดงให้เห็นว่านักเรียนทั้งชายและหญิงที่มาจากครอบครัวขาดผัวเมียผัวหนึ่งไปเพราะเสียชีวิตมีอิทธิพลต่อการเป็น “คนตึ๋มสุรา” ด้วยเพราะนักเรียนที่มาจากครอบครัวดังกล่าวมีอัตราส่วน “คนตึ๋มสุรา” มากที่สุดร้อยละ 52.3 และ 28.4 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่านักเรียนจากครอบครัวสมบูรณ์หรือครอบครัวหย่าร้าง

นักเรียน ปวส. เพื่อนนอกโรงเรียน นักเรียนเรียนไม่เก่ง และนักเรียนที่มีครอบครัวขาดบิดาหรือมารดา ชี้ให้เห็นว่าเป็นตัวแปรที่มีความหมายต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มฯ ของนักเรียนค่อนข้างมาก แต่ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ไม่สามารถให้นำหนักต่อการตัดสินใจนำไปหามาตรการป้องกันแก้ไข จำเป็นต้องมีการทำวิจัยให้ละเอียดลึกซึ้งมากกว่านี้

1 ใน 3 ของนักเรียนยอมรับว่าตนเองเป็น “คนตึ๋มสุรา” ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนระดับ ปวส. มากที่สุดเป็นนักเรียนที่ตึ๋มสุราเพราะเพื่อนนอกโรงเรียนแนะนำมากที่สุด เป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำกว่า 3 ลงไปมากที่สุดและเป็นนักเรียนที่มาจากครอบครัวพ่อหรือแม่เสียชีวิตมากที่สุด

นักเรียนผู้ที่เรียกตัวเองว่าเป็น “คนตึ๋มสุรา” นั้นเมื่อถูกถามว่า ปัจจุบันท่านตึ๋มสุราในโอกาสใดบ้าง? ปรากฏว่า “เทศกาลปีใหม่ และสงกรานต์” และ “การฉลองเพื่อแสดงความยินดีหรือฉลองกับเพื่อน” นับเป็นโอกาสที่นักเรียนตึ๋มสุรามากที่สุด รองลงมาคือได้ตึ๋ม “ในงาน

แต่งงาน งานบวชและงานศพ" การดื่มในวาระต่างๆ เหล่านี้จะแตกต่างกันตามระดับการศึกษาของนักเรียน นักเรียนมัธยมปลายทั้งชายและหญิงมักดื่มสุราในงานเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ เช่นเดียวกับนักเรียนชายระดับ ปวช. ปวส. แต่นักเรียนหญิงมักดื่มสุราในโอกาสแสดงความยินดีซึ่งเหมือนกับนักเรียนอุดมศึกษาทั้งชายและหญิงด้วย การดื่มในวาระที่มีการแสดงความยินดีหรือฉลองความดีใจกับเพื่อนกลายเป็นพฤติกรรมที่นำมาใช้ในกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับดีถึงดีมาก เนื่องจากข้อมูลจากการสำรวจแสดงว่านักเรียนทั้งชายและหญิงที่มีผลการเรียนเฉลี่ยระหว่าง 3-4 จะมีอัตราของผู้ที่ดื่มเพื่อแสดงความยินดีมากที่สุดคือ ร้อยละ 71.2 และ 68.2 ตามลำดับ และมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนเฉลี่ยต่ำกว่า 3 ลงไป

ถึงแม้การสำรวจจะชี้ให้เห็นว่าเทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ เป็นโอกาสที่นักเรียนได้ดื่มสุรามากที่สุดก็ตามแต่ผู้ "ดื่มสุรา" ที่มาจากครอบครัวที่พ่อหรือแม่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตจะมีจุดอ่อนที่สะท้อนความอ่อนไหวและขาดสิ่งยึดเหนี่ยวในการตัดสินใจ ซึ่งเกิดจากพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มฯ 3 ลักษณะคือ การเลี้ยงต้อนรับน้องใหม่ หรือในงานอื่นๆของโรงเรียนซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ถูกมองว่าไม่สมควรดื่มในโอกาสที่เกิดความผิดหวังเสียใจ อันเป็นอาการของคนที่ขาดเหตุผล และการดื่มเพราะอยากดื่ม เพื่อต้องการเลียนแบบโฆษณา เป็นต้น พฤติกรรมทั้ง 3 ลักษณะนี้ เกิดขึ้นกับนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มาจากครอบครัวฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิตมากกว่า ครอบครัวประเภทอื่น

ช่วงเทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ และการฉลองแสดงความยินดีกับเพื่อนเป็นโอกาสที่นักเรียนส่วนมากได้ดื่มเครื่องดื่มฯ มีแนวโน้มแสดงว่า นักเรียนชายมักดื่มในช่วงเทศกาล นักเรียนหญิงมักดื่มในการฉลองแสดงความยินดี นักเรียนที่เรียนดีมักดื่มในการฉลองแสดงความยินดี นักเรียนที่มาจากครอบครัวพ่อหรือแม่เสียชีวิตมีการดื่มเพราะ "ผิดหวัง เสียใจ" มากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์

ความนิยมต่อชนิดเครื่องดื่มฯ

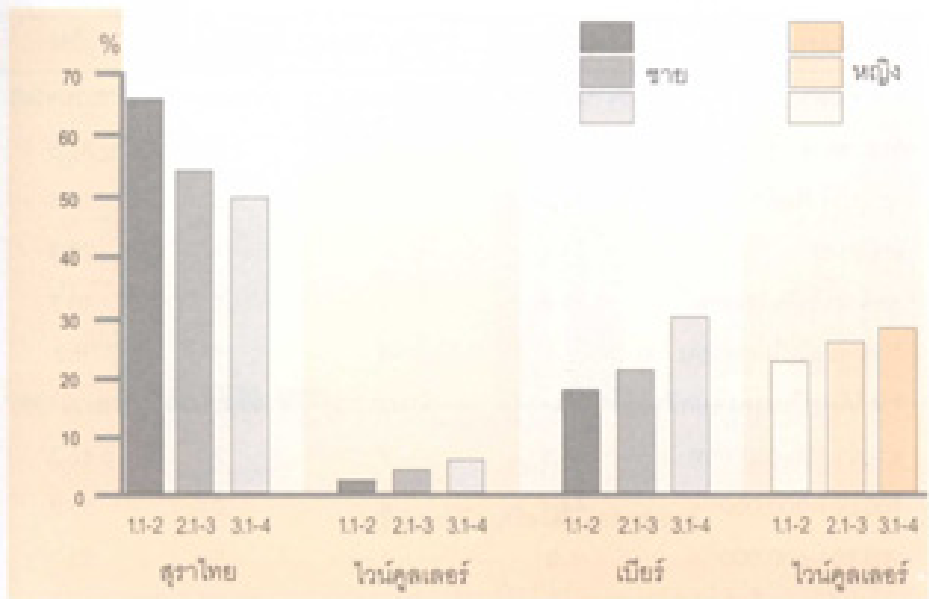
จากข้อถามที่ว่า "ปัจจุบันนี้ท่านดื่มสุรารชนิดใดบ่อยที่สุด" เครื่องดื่มที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุดตามลำดับ คือ สุราไทย เบียร์ สุราต่างประเทศ และไวน์คูลเลอร์ โดยรวมนักเรียนที่ดื่มประมาณครึ่งหนึ่งดื่ม "สุราไทย" และ 1 ใน 4 ดื่ม "เบียร์" 1 ใน 10 ดื่ม "สุราต่างประเทศ" และอีก 1 ใน 10 ดื่มไวน์คูลเลอร์ ส่วนที่เหลือดื่ม "สุราขาว" "สุราเถื่อน" บ้าง "ยาทอง" บ้าง เครื่องดื่มฯแต่ละชนิดได้รับความนิยมไม่เท่ากันจากนักเรียนในระดับชั้นต่างๆ "สุราไทย" เป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มนักเรียนชายระดับชั้นปวช. ในอัตราสูงที่สุดร้อยละ 62.9

“เบียร์” เป็นที่นิยมสูงสุดในกลุ่มนักเรียนหญิงระดับปวช. คือร้อยละ 43.2 “สุราต่างประเทศ” มีผู้นิยมดื่มในกลุ่มนักเรียนหญิงระดับอุดมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 24 และเครื่องดื่มประเภทไวน์สุดเลอกร์เป็นที่นิยมดื่มของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมปลายในอัตราสูงที่สุดร้อยละ 37.7 การที่สุราต่างประเทศเป็นที่นิยมดื่มของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากมีปัจจัยเรื่องราคา เรื่องรสนิยม ค่านิยมของนักเรียนแล้วการที่สถานบันอุดมศึกษานั้นมีพื้นที่ในเขตเมืองก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้กลุ่มนักศึกษาเหล่านี้นิยมดื่มสุราต่างประเทศด้วย

นักเรียนครึ่งหนึ่งดื่มสุราไทย 1 ใน 4 ดื่มเบียร์ จำนวนผู้ที่ดื่มสุราต่างประเทศและไวน์สุดเลอกร์ต่างกันประมาณ 1 ใน 10 นักเรียนปวช.ชายชอบดื่มสุราไทยมากที่สุด ปวช.หญิงชอบดื่มเบียร์มากที่สุด นักเรียนอุดมศึกษานหญิงชอบดื่มสุราต่างประเทศมากที่สุด นักเรียนระดับมัธยมปลายหญิงชอบดื่มไวน์สุดเลอกร์มากที่สุด

แม้การสำรวจจะแสดงให้เห็นว่า สุราไทย เบียร์ ไวน์ และสุราต่างประเทศเป็นเครื่องดื่มที่นักเรียนนิยมดื่มบ่อยที่สุด แต่ถ้าพิจารณาชนิดของสุราเหล่านี้ตามคะแนนผลการเรียนเฉลี่ยปรากฏว่านักเรียนชายที่มีผลการเรียนระดับ 3-4 มีอัตราการดื่ม “สุราไทย” ร้อยละ 50.0 ซึ่งน้อยกว่านักเรียนชายที่มีผลการเรียนต่ำกว่าระดับ 3 ลงไป นักเรียนชายที่มีผลการเรียนสูงกว่า 3 กลับมีอัตราการดื่ม “เบียร์” และ “ไวน์” ร้อยละ 29.3 และ 5.2 ซึ่งมากกว่านักเรียนชายที่ดื่มเบียร์และไวน์ที่มีผลการเรียนต่ำกว่าระดับ 3 ข้อมูล จากการสำรวจแสดงให้เห็นว่าแนวโน้มคะแนนผลการเรียนมากขึ้นจะมีอัตราคนดื่ม “สุราไทย” น้อยลง แต่กลับมีอัตราส่วนคนดื่ม “เบียร์” และ “ไวน์” มากขึ้น ส่วนนักเรียนหญิงไม่มีแนวโน้มของผลการเรียนกับชนิดสุราชัดเจนเหมือนกับนักเรียนชาย นอกจาก “ไวน์” เท่านั้น ข้อมูลแสดงให้เห็นว่านักเรียนหญิงที่มีระดับการเรียนสูงหรือคะแนนเฉลี่ย 3-4 จะมีอัตราการดื่ม “ไวน์” ร้อยละ 27.3 ซึ่งมากกว่านักเรียนในระดับคะแนนต่ำกว่า 3 ลงไปหมายความว่าผู้ที่มีผลการเรียนดีมีอัตราการดื่มไวน์มากกว่า (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 ร้อยละชนิดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่นักเรียนเลือกดื่มบ่อยที่สุด
จำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ยและชนิดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

อย่างไรก็ตาม ในสภาวะปัจจุบันการที่นักเรียนมีผล การเรียนดีนั้นอาจมีสาเหตุมาจากครอบครัวซึ่งมีศักยภาพและโอกาสให้ความเอาใจใส่และสนับสนุนด้านการศึกษา ครอบครัวประเภทนี้ควรจะเป็นครอบครัวมีฐานะและความมั่นคงทางเศรษฐกิจดีพอสมควร ข้อมูลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีผลการเรียนในระดับดี คือ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3-4 ซึ่งนิยมดื่มเครื่องดื่มประเภทที่มีราคาหรือเชื่อว่าปริมาณแอลกอฮอล์ต่ำ ได้แก่ ไวน์คูลเลอร์ และสุราต่างประเทศบ่อยนั้น มีแนวโน้มว่านักเรียนมาจากครอบครัวที่บิดามีอาชีพหลากหลายอยู่ในระบบราชการ เช่น เป็นครู ทหารและข้าราชการหน่วยอื่นๆ เด็กเหล่านี้ยังเป็นนักเรียนมาจากครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจดีมีรายได้มากกว่า 100,000 บาทต่อปี ดังตารางต่อไปนี้

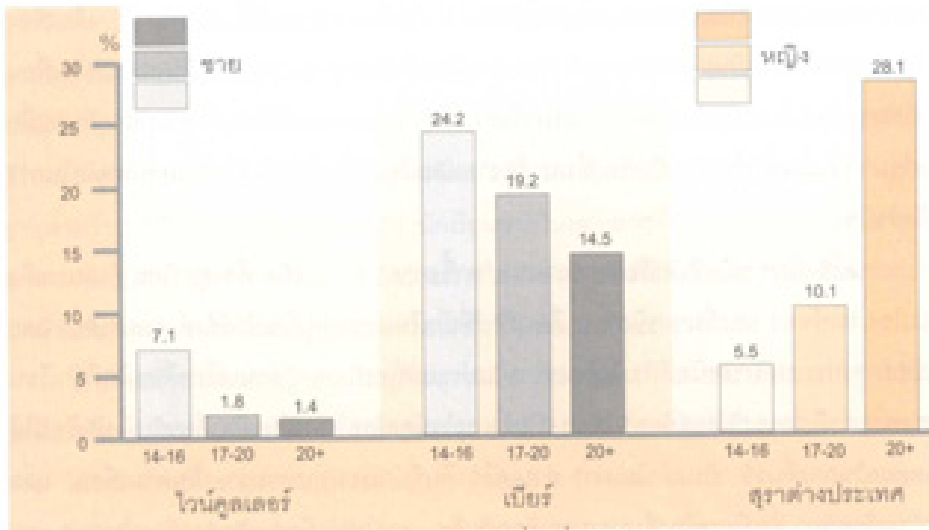
นักเรียนมีผลการเรียนคะแนนเฉลี่ย 3-4 และเครื่องตีมนชนิดที่นักเรียนตีบ่อย
จำแนกตามอาชีพและรายได้ของครอบครัว

ตัวแปรครอบครัว	สุราไทย	สุราต่างประเทศ	ไวน์(คูตเลอว์)	เบียร์
อาชีพบิดา	(จำนวน=32)	(จำนวน=7)	(จำนวน=9)	(จำนวน=24)
ข้าราชการ ครู ทหาร	28.1	3	4	37.5
นักธุรกิจ พ่อค้า	12.5	1	3	16.5
เกษตรกร	34.4	-	-	20.8
ลูกจ้างบริษัท โรงงาน	15.6	-	1	16.7
รับจ้างทั่วไปไม่แน่นอน	9.4	3	1	8.3
รายได้ต่อปีของครอบครัว	(จำนวน=34)	(จำนวน=8)	(จำนวน=9)	(จำนวน=26)
ต่ำกว่า 100,000 บาท	44.1	2	2	42.3
100,001-200,000	44.1	4	2	30.8
200,001-500,000	5.9	1	5	23.1
500,001 บาทขึ้นไป	5.9	1	-	3.8

ฉะนั้นการที่นักเรียนที่เรียนหนังสือดีนิยมตีมนเครื่องตีมาที่มีแอลกอฮอล์น้อยอาจมีสาเหตุมาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางสังคมและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การตีมนตามความนิยมของสังคมในขณะนั้น จึงเป็นการเลือกตีมนไวน์คูตเลอว์ ซึ่งเป็นเครื่องตีมนที่เชื่อว่ามีแอลกอฮอล์ไม่มากและราคาพอสมควร ดังนั้นจึงได้รับการยอมรับจากนักเรียนกลุ่มนี้มากกว่ากลุ่มอื่นไม่เพียงแต่ผลการเรียนเท่านั้นที่จำแนกชนิดเครื่องตีมนที่นักเรียนนิยมตีมนออกจากกัน อาชีพของนักเรียนเป็นเครื่องชี้วัดความนิยมด้วยเหมือนกัน ข้อมูลจากการสำรวจแสดงให้เห็นว่า นักเรียนชายมีอาชุน้อยนิยมตีมน "ไวน์คูตเลอว์" และตีมน "เบียร์" มากกว่านักเรียนชายมาก แต่สำหรับ นักเรียนหญิงมีอาชุน้อยจะตีมนแต่ "ไวน์" เพียงชนิดเดียวมากกว่านักเรียนชายมาก ซึ่งตรงกันข้ามกับนักเรียนหญิงที่ตีมน "สุราต่างประเทศ" คือ มีอาชุนิยมตีมนสุราต่างประเทศมากกว่านักเรียนชายต่างกับ "เบียร์" ซึ่งทุกกลุ่มอาชุนิยมเท่าๆกัน ด้วยอัตราร้อยละ 35.5-37.5 (รูปที่ 3)

รูปที่ 3 ร้อยละชนิดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ที่นักเรียนเลือกดื่มบ่อยที่สุด

จำแนกตามกลุ่มอายุ

อายุและชนิดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

นักเรียนชายมีผลการเรียนดีมีอัตราส่วนดื่มเบียร์และไวน์มากกว่านักเรียนผลการเรียนไม่ดี นักเรียนหญิงมีผลการเรียนดีมีอัตราส่วนดื่มไวน์มาก นักเรียนชายมีอายุน้อยนิยมดื่มเบียร์และไวน์มากกว่านักเรียนอายุมาก นักเรียนหญิงอายุน้อยนิยมดื่มไวน์มากกว่านักเรียนอายุมากจะนิยมดื่มสุราต่างประเทศและเบียร์มากขึ้นเท่านั้น

มีเหตุผลหลากหลายที่นักเรียนใช้เลือกดื่มสุราแต่ละชนิด “หาซื้อง่าย” เป็นคำตอบที่นักเรียนรายงานมากที่สุด แต่นักเรียนชายขึ้นมัธยมปลายเลือกดื่มเพราะ “มีแอลกอฮอล์น้อยหรือดื่มแล้วไม่เมา” มากที่สุด ร้อยละ 24.8 ของนักเรียนชั้นนี้ ส่วนนักเรียนชายระดับปวช. ปวส. และอุดมศึกษา ส่วนมากหรือร้อยละ 39.6 ร้อยละ 35 และร้อยละ 26.2 ตามลำดับเลือกดื่มเพราะ “หาซื้อง่าย” สำหรับนักเรียนหญิงแล้วการเลือกดื่มเพราะ “มีแอลกอฮอล์น้อย” นั้นเป็นเหตุผลของนักเรียนทุกระดับชั้น ทั้งนี้หมายความว่านักเรียนขึ้นมัธยมปลายและนักเรียนหญิงส่วนใหญ่มีความระมัดระวังเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ค่อนข้างมาก

เหตุผลในการเลือกเครื่องดื่มนี้ ในกลุ่มนักเรียนชายซึ่งมีอายุน้อยมากขึ้นเท่าไรการดื่มสุราเพราะ “หาซื้อง่าย” ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ตรงข้ามกับยิ่งอายุมากขึ้นเท่าไร การดื่มสุราเพราะ “กินตามเพื่อน” และดื่มเพราะ “มีแอลกอฮอล์น้อย” นั้นยิ่งลดลงเป็นลำดับ สำหรับนักเรียนหญิง

มีเหตุผลของการดื่มสุราเพราะมีแอลกอฮอล์น้อยลดลงเป็นลำดับเมื่ออายุมากขึ้น แต่มีเหตุผลดื่มสุราเพราะ “ราคาไม่แพง” เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับเมื่ออายุค่อยๆมากขึ้น นั่นหมายความว่าโดยเหตุผลการเลือกดื่มเครื่องดื่มที่แท้จริงแล้วมีปัจจัยเรื่องอายุของผู้ดื่มเข้ามา เกี่ยวข้องด้วยอย่างเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกันคือ ถ้าผู้ดื่มสุรามีอายุน้อยการเลือกดื่มเพราะตามเพื่อนหรือการเลือกดื่มเพราะเกรงกลัวว่าจะเมาจึงดื่มชนิดที่มีแอลกอฮอล์น้อยเป็นเหตุผลหลักต่อเมื่ออายุมากขึ้นปัจจัยเรื่องการมีเครื่องดื่มหาซื้อง่ายและเรื่องราคาไม่แพงจะเป็นเหตุผลหลักในการตัดสินใจ

เครื่องดื่มๆ ชนิดที่นักเขียนรายงานว่า “หาซื้อง่าย” มี 2 ชนิด คือ สุราไทย อันหมายถึงเม็อง หงษ์ทอง และอื่นๆ ชนิดที่ 2 คือ เบียร์ที่นักเขียนรายงานคือเบียร์สิงห์ คลอสเตอร์ และเบียร์ต่างประเทศบางชนิดที่เริ่มมีเข้ามาขายในประเทศไทย ส่วนเครื่องดื่มชนิดที่นักเขียนรายงานว่ามี “แอลกอฮอล์น้อย” ได้แก่ เบียร์ และไวน์คูลเลอร์ ซึ่งเป็นชนิดเดียวกับที่ นักเขียนให้เหตุผลในการดื่มว่า “กินแล้วไม่เมา” ส่วนเครื่องดื่มที่นักเขียนรายงานว่า “กินตามเพื่อน” และ “กินแล้วสนุก” ซึ่งเป็นเครื่องดื่มประเภทเดียวกันคือ สุราไทย เบียร์ และสุราต่างประเทศ และเครื่องดื่มชนิดเดียวกับที่นักเขียนนิยมดื่มเพราะ “ราคาไม่แพง” คือ สุราไทย ส่วนสุราต่างประเทศ นักเขียนให้เหตุผลว่า “ดื่มแล้วทันสมัย” ในรายงานนี้มีข้อมูลนักเขียนดื่มสุราขาวเพียง 33 ราย ซึ่งเป็นนักเขียนที่ดื่มเพราะเป็นสุราที่หาซื้อง่ายและราคาไม่แพง

นักเขียนชายและนักเขียนหญิงมีทัศนคติตรงกันในการเลือกดื่ม สุราไทย เบียร์ และไวน์ โดยทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นตรงกันว่าสุราไทยนั้นหาซื้อง่ายดื่มแล้วสนุกสนานและนักเขียนชายยังมีเหตุผลสำหรับการเลือกดื่มสุราไทยเพิ่มขึ้นว่า ราคา ไม่แพง และกินตามเพื่อน สำหรับเบียร์และไวน์ ทั้ง 2 กลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า ดื่มแล้วไม่เมาและมีแอลกอฮอล์น้อย

ทัศนคติที่มีต่อสุราต่างประเทศ นักเขียนชายเลือกดื่มสุรา ต่างประเทศ เพราะหาซื้อง่าย ดื่มแล้วสนุกสนานและดื่มแล้วเป็นคนทันสมัยแต่นักเขียนหญิงมีทัศนคติว่าดื่มสุราต่างประเทศเพราะตามเพื่อน และคิดว่าดื่มแล้ว “ไม่เมา”

นักเขียนชายมีอายุน้อยและนักเขียนหญิงทุกระดับชั้นเรียนเลือกดื่มเครื่องดื่มๆ เพราะ “มีแอลกอฮอล์น้อย” แต่นักเขียนชายระดับปวช. ปวศ.และอุดมศึกษาดื่มเพราะ “หาซื้อง่าย” นักเขียนอายุน้อยเลือกเครื่องดื่มเพราะ “ตามเพื่อนและเพราะมีแอลกอฮอล์น้อย” นักเขียนอายุมากขึ้นเลือกเครื่องดื่มเพราะ “หาซื้อง่ายและราคาไม่แพง” เครื่องดื่มที่หาซื้อง่ายตามทัศนคติของนักเขียน คือ สุราไทยและเครื่องดื่มๆน้อย คือ เบียร์และไวน์ นักเขียนชายบอกดื่มสุราต่างประเทศเป็นคนทันสมัย นักเขียนหญิงบอกดื่มสุราต่างประเทศแล้ว “ไม่เมา”

ปัจจัยบ่งชี้กลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาการดื่มเครื่องดื่มมา

แม้ว่าในการศึกษาจะพบว่านักเรียนทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่จะดื่มสุราในช่วงเวลา 30 วันที่ผ่านมาเพียง 1 หรือ 2 วัน เท่านั้น แต่ก็ยังมีนักเรียนชายจำนวนหนึ่งที่มีดื่มสุรามากกว่า 21 วัน ซึ่งหมายถึงการดื่มสุรา “ทุกวันหรือเกือบทุกวัน” ซึ่งเป็นภาวะที่อันตรายสำหรับวัยรุ่นของนักเรียน ปรากฏว่าในกลุ่มที่ดื่มสุรา “ทุกวันหรือเกือบทุกวัน” นี้เป็นนักเรียนชายที่มีผลการเรียนเฉลี่ยจะ 8.5 ซึ่งมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ดี และเป็นนักเรียนชายที่เริ่มดื่มสุรา เมื่ออายุต่ำกว่า 10 ปี ร้อยละ 20.6 ซึ่งมากกว่านักเรียนชายในกลุ่มอายุอื่น และเป็นนักเรียนชายที่มาจากครอบครัวที่ขาดบิดาหรือมารดาเพราะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต ร้อยละ 7 ซึ่งมากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์ และครอบครัวที่บิดามารดาแยกทางกัน

นักเรียนทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่ดื่มสุราแล้ว “ไม่เคยเมา” บางคน “นานานๆ ครั้ง” แต่มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ดื่มสุราแล้ว “เมาทุกครั้ง” นักเรียนกลุ่มที่ดื่มสุราแล้ว “เมาทุกครั้ง” เป็นนักเรียนทั้งชายและหญิงระดับปวส. ร้อยละ 15.4 และ 14.3 ซึ่งมากกว่านักเรียนในระดับชั้นอื่น เป็นนักเรียนชายที่เริ่มดื่มสุราเมื่ออายุต่ำกว่า 10 ปี ร้อยละ 17.6 ซึ่งมากกว่านักเรียนที่เริ่มดื่มในกลุ่มอายุอื่น และเป็นนักเรียนทั้งชายและหญิงที่มาจากครอบครัวที่ขาดบิดาหรือมารดาเพราะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตร้อยละ 14 และ 18.2 ซึ่งมากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวสมบูรณ์และครอบครัวที่บิดามารดาแยกทางกัน

นักเรียนกลุ่มที่ดื่มเครื่องดื่มมาแล้ว “เมาทุกครั้ง” ส่วนมากเป็นนักเรียนระดับปวส. เป็นนักเรียนชายที่เริ่มดื่มเมื่ออายุต่ำกว่า 10 ปี เป็นนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่พ่อหรือแม่เสียชีวิต

นักเรียนที่ดื่มสุรามากกว่า 21 วันหรือดื่มเกือบทุกวันจำนวนหนึ่งเป็นกลุ่มที่ดื่มสุราแล้ว “เมาทุกครั้ง” และเป็นกลุ่มที่ “เคยหยุดเรียนตอนเช้า” ปรากฏว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นผลจากการดื่มสุราดังกล่าว ส่วนมากเป็นนักเรียนชายที่มาจากครอบครัวที่บิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตและเป็นนักเรียนระดับชั้นปวส. นักเรียนที่มีพฤติกรรมดื่มมากเกินกว่าปกติ และนักเรียนที่เกิดอาการเมาทุกครั้งที่มีผลต่อคนนักเรียนที่เคยหยุดเรียนในวันรุ่งขึ้นเพราะเมาค้าง เห็นได้ว่าเป็นนักเรียนที่มาจากครอบครัวพ่อหรือแม่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิตทั้งนั้นเข้าไปเกี่ยวข้อง นักเรียนที่กำพร้าพ่อหรือแม่ไปจากชีวิตครอบครัวอาจมีจุดอ่อนในสภาพจิตใจ และการตัดสินใจ นักเรียนประเภทนี้มักทำตามเพื่อน คิดเพื่อนมากกว่านักเรียนที่มีพ่อแม่ จะเน้น

เหตุการณ์ที่ดื่มเครื่องดื่มฯ โดยไม่รู้จักยับยั้งจนทำให้เมาบ่อยครั้งจนเป็นสาเหตุการหยุดเรียน ซึ่งอาจเกิดกับนักเขียนกลุ่มนี้มากกว่ากลุ่มอื่น

จากคดีที่มาแจ้งความที่สถานีตำรวจในอำเภอเมือง 2 สถานี มีข้อมูลที่พบว่านักเขียนเป็นผู้ถูกกล่าวหาเนื่องจากเมาสุราแล้วขับรถยนต์เป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุ 2 ราย และเมาสุราชกต่อยผู้อื่นบาดเจ็บอีก 1 ราย โดยที่คดีแรกเป็นนักศึกษาชายอายุ 18 ปี โรงเรียนเทคโนโลยีรับรถขณะเมาสุราจนเป็นเหตุให้ชนกับรถเข็นขายปลาหมึกอย่างบริเวณหน้าโรงเรียนจนเสียหายและมีผู้บาดเจ็บ ส่วนคดีที่สองผู้ต้องหาเป็นครูและผู้กล่าวหาเป็นนักเขียนชายอายุ 20 ปี ไม่รู้จักกันทั้งสองต่างเมาสุราและขับรถมาเที่ยวงานลอยกระทง รถของผู้ต้องหาชนเข้ากับรถของผู้กล่าวหาจนได้รับบาดเจ็บทั้งคู่ สำหรับคดีที่สามซึ่งเป็นคดีชกต่อยนั้น ผู้กล่าวหาเป็นข้าราชการทหาร ผู้ต้องหาเป็นนักเขียนชายอายุ 18 ปี ทั้ง 2 คนนี้บ้านอยู่ในซอยเดียวกันแต่ไม่รู้จักกันวันเกิดเหตุผู้กล่าวหาเดินกลับบ้าน ผู้ต้องหาเมาสุราแล้วเข้ามาชกที่ใบหน้าโดยไม่เคยมีสาเหตุโกรธเคืองแต่อย่างใด สถิติจำนวนนี้แม้จะเกิดขึ้นเพียง 3 ราย ถ้าเปรียบเทียบกับคดีเกี่ยวกับสุราที่มาแจ้งความจำนวนมากในช่วงปีพ.ศ.2540 แต่เป็นเครื่องบ่งชี้อันตรายจากการดื่มสุราของนักเขียนนี้ก็เริ่มปรากฏให้เห็นว่าเป็นคดีที่รุนแรงขึ้นถึงขั้นต้องแจ้งกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งในข้อเท็จจริง ความซัดเซ็งของนักเขียนด้วยกันเองเนื่องจากการเมาสุราเป็นเรื่องที่พูดถึงกันบ่อยๆ ไม่ปรากฏให้เห็นในระบบการรายงานของตำรวจนั้นนับเป็นผลกระทบที่ปรากฏชัดเจนที่สุด

นักเขียนที่ดื่มเครื่องดื่มฯเกือบทุกวันแล้วเมาทุกครั้งี่ดื่ม และเคยหยุดเรียนเพราะดื่มหนักนั้นเป็นนักเขียนที่มาจากครอบครัวที่พอหรือแม่เสียชีวิต และเป็นนักเขียนระดับชั้นแปล. ส่วนมาก

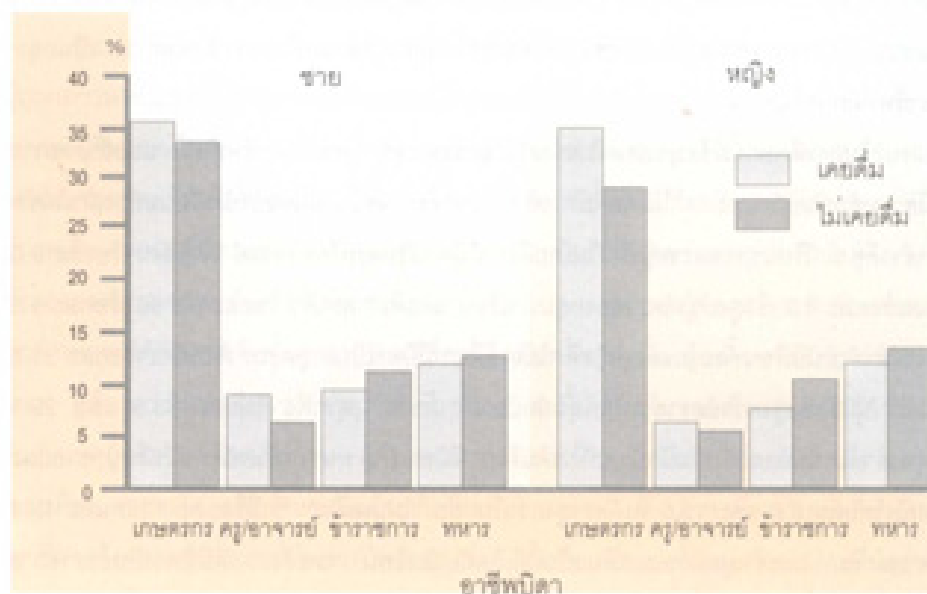
การศึกษานี้มีนักเขียนที่ไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับเครื่องดื่มฯเลยถึงร้อยละ 44 การที่นักเขียนบางคนไม่เคยเกี่ยวข้องกับสุราเลยนั้นมีปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และสภาวะแวดล้อมเป็นเครื่องชี้วัดค่อนข้างมาก

อาชีพของบิดาหรืออาชีพของมารดาของนักเขียนเป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่ง อาชีพหลายอาชีพมีนิสัยของความเป็นสถาบันที่มั่นคง ผู้อยู่ในอาชีพมีความเป็นกลุ่มก้อนเป็นอันหนึ่งเดียวกันมีกิจกรรมเป็นของกลุ่มตนเอง อาชีพเหล่านี้ ได้แก่ พหาร ครู ข้าราชการในต่างจังหวัด อาชีพ ทั้ง 3 นี้เป็นกลุ่มสังคมที่มีอำนาจ มีการสมาคมพบปะสังสรรค์เป็นเรื่องปกติและมีเครื่องดื่มฯเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม เคยมีคำพังเพยพูดกันสนุกๆว่าถ้าเป็น "เมียทหารนั่งนับ

ขอเมียบำรวางนึ่งนับเบ็งค์" ชื่อความนี้มีนัยว่า ทหารเป็นนักดื่มสุรารขนาดหนัก แม้ยังไม่มีการ
วิจัยใดให้ข้อเท็จจริงสนับสนุนว่าบุคคลที่อยู่ในอาชีพดังกล่าวมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มฯ
มากกว่าผู้ประกอบอาชีพอื่น แต่ก็มีการยอมรับทั่วไปว่า ทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เป็นกลุ่ม
อาชีพที่มีการดื่มสุรามาก

ในการศึกษานี้มีข้อมูลแสดงให้เห็นว่า อาชีพต่างๆ รวมทั้งอาชีพทหาร และข้าราชการ
มีความสัมพันธ์กับการ "ไม่เคยดื่ม" หรือ "เคยดื่ม" เครื่องดื่มฯของนักเรียนอย่างเห็นได้ชัด
กล่าวคือ นักเรียนชายและหญิงที่ "ไม่เคยดื่ม" มีบิดาเป็นครูหรืออาจารย์ ด้วยอัตราร้อยละ 9.0
และร้อยละ 6.3 ซึ่งสูงกว่าอัตราของกลุ่มนักเรียน "เคยดื่ม" สุราคือ ร้อยละ 6.3 และร้อยละ 5.5
ตามลำดับ นักเรียนทั้งชายและหญิงที่ "ไม่เคยดื่ม" มีบิดาเป็นเกษตรกร ด้วยอัตราร้อยละ 35.5
และ 34.9 ซึ่งสูงกว่าอัตราส่วนในกลุ่มนักเรียน "เคยดื่ม" สุราคือ ร้อยละ 33.5 และ 29.1
ตามลำดับ ในทางกลับกันนักเรียนที่ "เคยดื่ม" มีบิดาเป็น ทหาร ด้วยอัตรานักเรียน ชายและ
หญิงร้อยละ 12.8 และ 13.5 ซึ่งอัตราสูงกว่าในกลุ่ม "ไม่เคยดื่ม" ซึ่งมีร้อยละ 12.0 และ 12.1
ตามลำดับ และข้อมูลลักษณะเดียวกันนี้ก็เกิดกับนักเรียน "เคยดื่ม" ที่มีบิดาเป็นข้าราชการ
(ข้าราชการทั่วไปยกเว้นครูอาจารย์) ด้วยอัตราส่วนร้อยละ 11.3 และ 10.5 ซึ่งสูงกว่ากลุ่ม
"ไม่เคยดื่ม" ซึ่งมีร้อยละ 9.5 และ 7.9 ตามลำดับ (รูปที่ 4) ในเบื้องต้นนี้แม้ไม่อาจสรุปว่าอาชีพ
บิดาของนักเรียนมีอิทธิพลต่อการดื่มสุราของนักเรียน แต่อาจตั้งเป็นข้อสันนิษฐานเพื่อให้มีการ
วิจัยต่อไปว่านักเรียนที่มีบิดาเป็นทหารหรือข้าราชการ (ยกเว้นครูอาจารย์) มีอิทธิพลในทาง
ทำให้นักเรียนเข้ามาเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มฯมากกว่านักเรียนที่มีบิดาเป็นครู อาจารย์ หรือเป็น
เกษตรกร

รูปที่ 4 อาชีพของบิดากับการเคยดื่มเครื่องดื่มฯ ของนักเรียน

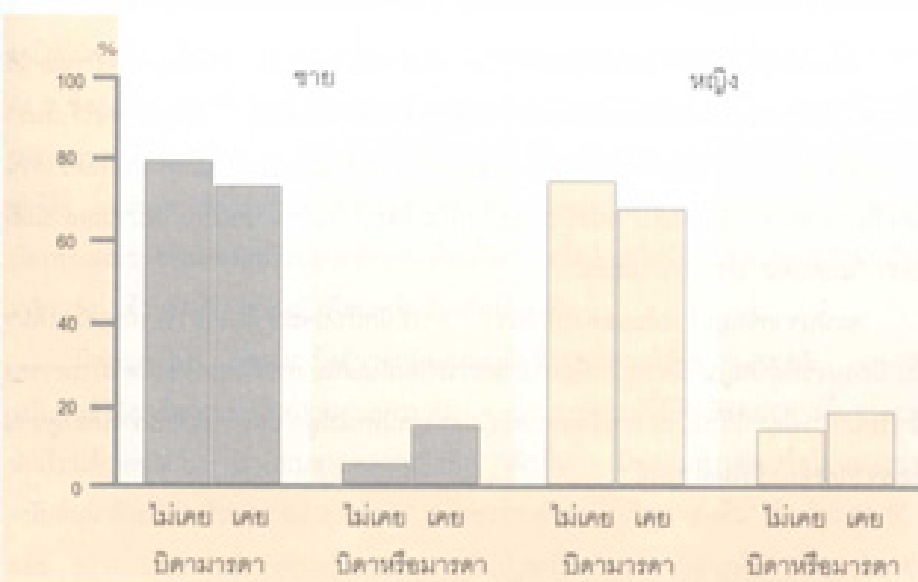

การอยู่ด้วยกันพร้อมพ่อแม่ลูกนับเป็นครอบครัวที่สร้างความอบอุ่นและความสัมพันธ์ที่ดีนั้น เป็นหลักประกันประการหนึ่งว่าจะไม่ทำให้ลูกประพฤติออกนอกกลุ่มอกทาง ข้อความดังกล่าวนั้นได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ด้วยเช่นกันว่า นักเรียนที่ “ไม่เคยดื่ม” มีบิดามารดาอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวด้วยอัตราส่วนมากกว่า นักเรียน “เคยดื่ม” และนักเรียนที่ “เคยดื่ม” มาจากครอบครัวบิดามารดาแยกทางกันหรือบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตด้วยอัตราสูงกว่านักเรียน “ไม่เคยดื่ม” คือ นักเรียนทั้งชายและหญิงที่ “ไม่เคยดื่ม” มีบิดามารดาอยู่เป็นครอบครัวเดียวกันด้วยอัตราร้อยละ 84.0 และ 81.1 ซึ่งสูงกว่าอัตราของกลุ่ม “เคยดื่ม” คือ ร้อยละ 82.0 และ 75.1 ตามลำดับ ตรงข้ามกับนักเรียน “เคยดื่ม” มาจากครอบครัวฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิตด้วยอัตราร้อยละ 8.1 และ 10.5 ซึ่งสูงกว่าอัตราในกลุ่มนักเรียน “ไม่เคยดื่ม” ร้อยละ 5.9 และ 8.0 ตามลำดับ

ไม่เพียงแต่การมีครอบครัวอยู่พร้อมหน้าเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อการดื่มสุราของนักเรียน การอยู่ในความปกครองดูแลนานที่สุด และอยู่ในความปกครองดูแลในปัจจุบัน ก็เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการ “ไม่เคยดื่ม” และ “เคยดื่ม” ของนักเรียนด้วยเช่นกัน ซึ่งข้อมูลจากการสำรวจแสดงว่านักเรียนทั้งชายและหญิงที่ “ไม่เคยดื่ม” อยู่ในความปกครองดูแลนานที่สุดจากบิดามารดา มีอัตราร้อยละ 79.5 และ 74.6 ซึ่งสูงกว่าอัตราในกลุ่มนักเรียน “เคยดื่ม” ซึ่งมีร้อยละ

73.3 และ 67.6 ตามลำดับ ในทางตรงข้ามนักเรียนไม่เคยดื่ม” ที่อยู่ในความดูแลมากที่สุดจาก บิดาหรือมารดาฝ่ายเดียว ร้อยละ 14.3 และ 17.8 ซึ่งสูงกว่ากลุ่ม “ไม่เคยดื่ม” ร้อยละ 9.4 และ 13.3 ตามลำดับ (รูปที่ 5)

รูปที่ 5 การอยู่ในความดูแลของบิดามารดากับการเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน

การอยู่ในความดูแลของบิดามารดาในปัจจุบัน หมายถึงการที่นักเรียนอยู่ในความปกครองดูแลจากครอบครัวที่มีบิดามารดาพร้อมสมบูรณ์นั้น มีอิทธิพลทำให้นักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น้อยกว่านักเรียนที่อยู่ในความปกครองดูแลของบิดาหรือมารดาเพียงฝ่ายหนึ่งฝ่ายเดียว

สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว เช่น บิดา มารดา เป็นคนดื่มสุรา และการมีสุราติดบ้าน ได้รับความรัก คำชี้วัดทั้ง 2 ตัวนี้มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนเช่นกัน นั่นคือนักเรียนทั้งชายและหญิง “เคยดื่ม” มีบิดาคนดื่มสุราสัดส่วนร้อยละ 79.8 และร้อยละ 80.7 ซึ่งสูงกว่าในกลุ่ม “ไม่เคยดื่ม” ร้อยละ 76.8 และร้อยละ 74.9 ตามลำดับ ในทางกลับกันนักเรียนที่ “ไม่เคยดื่ม” มีบิดาไม่ดื่มร้อยละ 23.2 และ 25.1 ซึ่งสูงกว่ากลุ่ม “เคยดื่ม” ร้อยละ 20.2 และ 19.3 ตามลำดับ ในลักษณะเดียวกันนักเรียน “เคยดื่ม” มีมารดาคนดื่มสุราสูงกว่า “ไม่เคยดื่ม” และนักเรียน “ไม่เคยดื่ม” มีมารดาไม่ดื่ม สูงกว่ากลุ่ม “เคยดื่ม”

นักเรียนที่มีบิดาเป็นทหารหรือข้าราชการมีแนวโน้มแสดงให้เห็นว่า นักเรียนเหล่านั้น เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนที่มีบิดาเป็นครูหรือเป็นเกษตรกร นักเรียนที่มาจากครอบครัวบิดาหรือมารดาเสียชีวิต มีแนวโน้มว่านักเรียนเหล่านั้นเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนกลุ่มอื่น และเช่นเดียวกับนักเรียนที่อยู่ในความดูแลสถานที่สุดจากบิดาหรือมารดาฝ่ายเดียวมีแนวโน้มเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มอื่น

นอกจากนักเรียนจะได้รับอิทธิพลจากบิดามารดาที่ดื่มสุราแล้ว การมีสุราคิดบ้านเขาได้รับแรกเป็นสภาพแวดล้อมอีกประเภทหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อนักเรียนด้วย ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าบ้านใดมีสุราคิดบ้านไว้เพื่อดื่มเองหรือเพื่อรับรองแขก นักเรียนที่อยู่ในบ้านเหล่านั้นมีอัตราส่วน "เคยดื่ม" มากกว่า "ไม่เคยดื่ม" ตรงข้ามกับบ้านที่ไม่มีสุราไว้ในบ้าน นักเรียน ในบ้านเหล่านั้นมีอัตรา "ไม่เคยดื่ม" มากกว่า "เคยดื่ม"

ฉะนั้นจากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การที่นักเรียนจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มนั้น มีตัวปัจจัยที่สำคัญน่าพิจารณาเพื่อหามาตรการป้องกันแก้ไข การดื่มสุราของบิดามารดาของนักเรียน การมีสุราไว้ในบ้าน การมีครอบครัวไม่สมบูรณ์พ่อแม่แยก และการได้รับการเลี้ยงดูจนที่สุดจากครอบครัวไม่สมบูรณ์

ปัจจัยที่มีผลทางปรับแก้พฤติกรรมการบริโภค

ในสภาวะของนักเรียน "เคยดื่มสุรา" แล้วปัจจุบันเลิกดื่มมีข้อมูลจากการสำรวจแสดงให้เห็นว่ามีปัจจัยบางตัวที่มีผลในทางปรับแก้พฤติกรรมบางส่วนในเรื่องการ "เลิกดื่ม" กับการ "ดื่ม" เครื่องดื่มของนักเรียน ข้อมูลที่กล่าวถึงต่อไปนี้เป็นข้อมูลเฉพาะนักเรียนที่เคยดื่มเครื่องดื่มแล้วกลุ่มหนึ่งยอมรับว่า ปัจจุบัน "เลิกดื่ม" แล้ว ขณะที่อีกกลุ่มยอมรับว่า "ยังคงดื่ม" อยู่

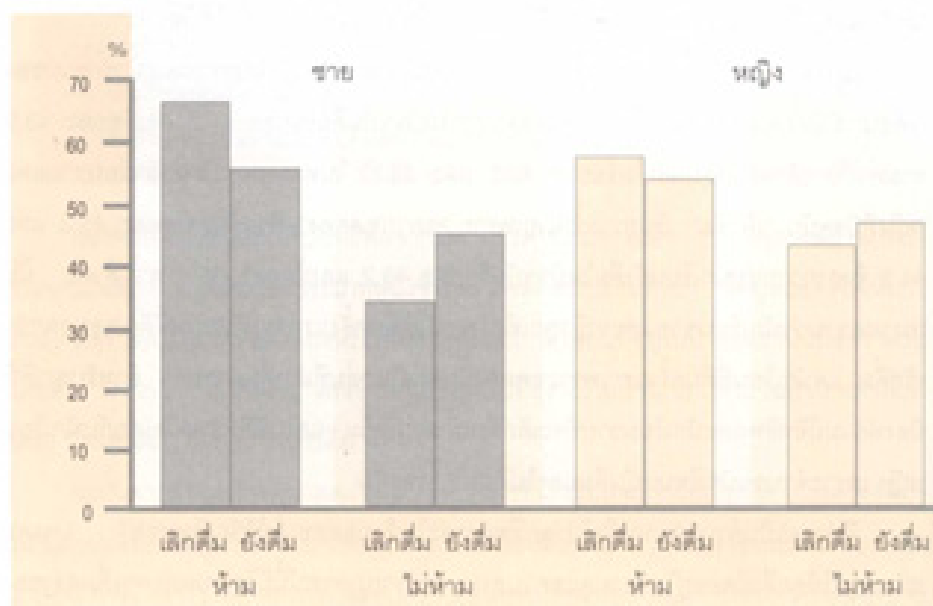
นักเรียนชายดื่มสุราครั้งแรกอายุต่ำกว่า 15 ปี มีอัตราการเลิกดื่มในปัจจุบันร้อยละ 44.3 ซึ่งมากกว่าในกลุ่มยังคงดื่ม แต่นักเรียนดื่มครั้งแรกอายุมากกว่า 15 ปี มีอัตราการดื่มปัจจุบันร้อยละ 58 ซึ่งสูงกว่านักเรียนอายุเดียวกับในกลุ่มที่เลิกดื่มคือร้อยละ 55.6 สำหรับนักเรียนหญิง ความสัมพันธ์ 2 ตัวแปรนี้กลับกันกับนักเรียนชายคือ นักเรียนหญิงที่ดื่มครั้งแรกอายุต่ำกว่า 15 ปี ปัจจุบันนี้ยังคงดื่มอยู่เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 36.7 (สำหรับกลุ่มเลิกดื่ม ร้อยละ 33.5) และนักเรียนที่ดื่มครั้งแรกอายุ 15 ปีขึ้นไป ปัจจุบันเลิกดื่มเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 66.6 (สำหรับกลุ่มยังคง

ดื่มร้อยละ 63.3) ซึ่งหมายความว่านักเรียนชายดื่มครั้งแรกอายุยังน้อย (ต่ำกว่า 15 ปี) จะมีโอกาสเลิกดื่มสุรามื่ออายุสูงขึ้นได้มากกว่า แต่ปรากฏการณ์นี้ตรงข้ามสำหรับผู้หญิงคือ ถ้านักเรียนหญิงดื่มครั้งแรกอายุยังน้อยจะมีโอกาสเลิกดื่มสุรามื่ออายุสูงขึ้นได้น้อยกว่า

นอกจากนั้นการเริ่มดื่มสุราครั้งแรกของนักเรียนชายและหญิงโดยการแนะนำชักชวนของ "เพื่อน" มีอิทธิพล อย่างมากต่อการยังคงดื่มสุราในปัจจุบันคือร้อยละ 47.2 และร้อยละ 43.9 ตามลำดับ (สำหรับกลุ่มเล็กดื่มร้อยละ 42.7 และ 39.8) ในทางตรงกันข้ามนักเรียนชายและหญิงที่ปัจจุบัน "เลิกดื่ม" เริ่มสุราครั้งแรกเพราะ "อยากทดลอง" ด้วยอัตราร้อยละ 45.3 และ 44.5 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มนักเรียนยังดื่มในปัจจุบันร้อยละ 43.2 และร้อยละ 39.6 ตามลำดับ นั่นหมายความว่านักเรียนชายและหญิงถูกเพื่อนชวนให้ดื่มครั้งแรกจะเป็นกลุ่มที่ดื่มต่อมากกว่า เลิกดื่ม แต่นักเรียนที่ดื่มครั้งแรกเพราะทดลองนั้นจะเป็นกลุ่มที่เลิกดื่มมากกว่า สำหรับญาติที่น้องพ่อแม่มีอิทธิพลต่อนักเรียนชายที่จะเลิกดื่มเมื่อเขาโตขึ้น แต่ไม่มีอิทธิพลใดเลยกับนักเรียนหญิง เพราะจำนวนนักเรียนหญิงดื่มและไม่ดื่มเกือบเท่ากัน

มีพ่อแม่เป็นจำนวนมากเมื่อรู้ว่าลูกดื่มสุราจะไม่ห้ามแต่สอนให้รู้จักอันตราย บางคนสนับสนุนให้ลูกดื่มโดยอยู่ในความดูแลควบคุม ปรากฏการณ์นี้มีอิทธิพลต่อการดื่มสุราของนักเรียนด้วยเช่นกัน นักเรียนชายและหญิงที่ "เลิกดื่ม" มีพ่อแม่ห้ามดื่มหรือไม่แสดงการสนับสนุน ด้วยอัตราร้อยละ 66.3 และ 57.2 ซึ่งสูงกว่าอัตรานักเรียน "ยังดื่ม" คือ ร้อยละ 55.3 และ 53.6 แต่ปัจจัยนี้ตรงข้ามกับการที่พ่อแม่ไม่ห้ามหรือพ่อแม่สนับสนุนให้ "ดื่ม" ในกลุ่มนักเรียนชายและหญิงร้อยละ 44.7 และ 46.4 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มนักเรียน "เลิกดื่ม" ร้อยละ 33.7 และ 42.8 ตามลำดับ (รูปที่ 6) นั่นย่อมหมายความว่าพ่อแม่ที่ห้ามหรือไม่สนับสนุนให้ลูกดื่มสุรมีอิทธิพลทำให้นักเรียนส่วนมาก "เลิกดื่ม" ได้ในปัจจุบัน แต่พ่อแม่ที่ไม่ห้ามแต่กลับสนับสนุนนั้นมีส่วนทำให้นักเรียนยังคงดื่มสุราต่อไปเป็นส่วนมาก

รูปที่ 6 การปฏิบัติจากบิดามารดาและการเลิกดื่มในปัจจุบันของนักเรียน

การดื่มเครื่องดื่มฯ ในปัจจุบันกับการปฏิบัติจากบิดามารดา

บิดามารดาที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ไม่แสดงให้เด็กเห็นว่านักเรียนจะเคยดื่มมากกว่า ไม่เคยดื่ม ในบ้านที่มีสุราติดบ้านไว้รับแขกมีแอลกอฮอล์ให้เด็กเห็นว่า นักเรียนจะเคยดื่มมากกว่า ไม่เคยดื่ม นักเรียนชายที่ดื่มครั้งแรกอายุน้อยกว่า 15 ปี ปัจจุบันหยุดดื่มเป็นส่วนมาก นักเรียนชายที่ดื่มครั้งแรกอายุมากกว่า 15 ปี ปัจจุบันยังดื่มอยู่เป็นส่วนมาก ตรงข้ามกับนักเรียนหญิงที่ดื่มครั้งแรกอายุน้อยกว่า 15 ปี ปัจจุบันยังดื่มอยู่เป็นส่วนมาก นักเรียนหญิงที่ดื่มครั้งแรกอายุมากกว่า 15 ปี ปัจจุบันหยุดดื่มเป็นส่วนมาก

พ่อแม่ที่ไม่สนับสนุนให้ลูกดื่มส่วนมากลูกจะหยุดดื่มได้ แต่พ่อแม่ที่ไม่ห้ามกลับสนับสนุนมีส่วนทำให้ลูกยังคงดื่มต่อ

เครื่องต้มแอลกอฮอล์เข้าไปแทรกอยู่ในทุกบริบทของสังคมวัฒนธรรม

การจัดชนวนจำนวนมาก "สุรา" เป็นองค์ประกอบประเพณีที่ต้องจัดเข้าชบวนด้วย

เบียร์และสุราเถื่อนเป็นเครื่องดื่มๆ ที่นำมาเลี้ยงในงานแต่งงานในชุมชน

ความรู้และความคิดเห็นต่อการดื่มเครื่องดื่มฯ

ภัยอันตรายที่มีต่อสุขภาพอนามัยเมื่อดื่มเครื่องดื่มฯ เป็นเรื่องที่นักเรียนส่วนมากมีความรู้ดี โดยเฉพาะเรื่อง "การดื่มสุรามีผลต่อกันเป็นเวลานานหลายปีอาจทำให้เกิดโรคตับแข็ง" และเรื่อง "หญิงมีครรภ์ถ้าดื่มสุรามีอันตรายต่อทารกที่อยู่ในครรภ์" และเรื่อง "การดื่มสุรามีผลอาจทำให้เกิดโรคทางจิตประสาท" อันตรายของการดื่มสุราใน 2 เรื่องแรกนั้น นักเรียนทั้งชายและหญิงมากกว่าร้อยละ 90 ตอบว่า "ทราบ" แต่การดื่มสุรามีผลทำให้เกิดโรคทางจิตประสาท ซึ่งเป็นเรื่องที่นักเรียนหลายคน "ไม่ทราบ" โดยเฉพาะนักเรียนทั้งชายและหญิงในระดับปวช.

จากการสำรวจความคิดเห็นนักเรียนในระดับการศึกษาต่างๆ เกี่ยวกับการที่ปัจจุบันเด็กวัยรุ่นหันมาเริ่มดื่มสุราตั้งแต่อายุน้อย ปรากฏว่านักเรียนระดับมัธยมปลาย และนักเรียนระดับอุดมศึกษาแสดงความคิดเห็น "ไม่เห็นด้วย" มากกว่านักเรียนในระดับปวช. และ ปวส.

เมื่อถามเกี่ยวกับการที่ผู้ชาย "ไม่ควรถูกดื่มสุรา" จากนักเรียนระดับการศึกษาต่างๆ ปรากฏว่านักเรียนชายทุกระดับชั้นเรียนไม่ถึงครึ่งหนึ่งแสดงความ "เห็นด้วย" ตรงข้ามกับ นักเรียนหญิงซึ่งแสดงความ "เห็นด้วย" มากกว่าครึ่ง นอกจากกลุ่มที่ "ไม่เห็นด้วย" ทั้งชายและหญิงแล้วยังมีผู้ที่ไม่ออกความเห็นอยู่ด้วยจำนวนมาก ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่กล้าแสดงความเห็น อย่างไรก็ตามกลุ่มที่แสดงความ "ไม่เห็นด้วย" นี้ นักเรียนระดับชั้นปวส. ทั้งชายและหญิงมีอัตรา "ไม่เห็นด้วย" มากกว่านักเรียนในระดับชั้นอื่น

เมื่อถามความคิดเห็นนักเรียนในระดับชั้นต่างๆ ว่าเห็นด้วยหรือไม่กับการที่ผู้หญิงสมัยนี้ดื่มสุรามากขึ้น กับปรากฏว่านักเรียนทุกระดับชั้นแสดงความ "ไม่เห็นด้วย" มากกว่าครึ่งหนึ่งของแต่ละระดับชั้นเรียน และกลุ่มนักเรียนอุดมศึกษามีอัตราส่วนที่แสดงความ "ไม่เห็นด้วย" มากกว่านักเรียนในระดับชั้นอื่น

อาชีพครู อาจารย์กับการดื่มสุรานั้นว่าเป็นคำนิยมทางสังคมเช่นเดียวกับการที่ผู้หญิงดื่มสุรา จากการสำรวจปรากฏว่านักเรียนทั้งชายและหญิงมากกว่าครึ่งหนึ่ง "ไม่เห็นด้วย" กับการดื่มสุราของผู้ที่มีอาชีพครู อาจารย์ และในกลุ่มที่ "ไม่เห็นด้วย" นี้ นักเรียนชั้นมัธยมปลาย และนักเรียนอุดมศึกษาไม่เห็นด้วยมากกว่านักเรียนในระดับชั้นปวช. และปวส.

คุณสมบัติของเครื่องดื่มฯ ด้านต่างๆ เช่น "ดื่มสุราแล้วช่วยให้กินข้าวได้" "ดื่มสุราทำให้คนที่ไม่มีเรื่องลุ่มใจหายกลุ้มได้" หรือแม้แต่ "สุรามีผลจากต่างประเทศมีคุณภาพดีกว่าสุราที่ผลิตในประเทศ" เหล่านี้ล้วนเป็นความเชื่อที่ยังไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มนักเรียนมากนัก นักเรียนส่วนใหญ่ "ไม่เชื่อ" ในประสิทธิภาพนั้น และมีนักเรียนอีกเป็นจำนวนมากบอกว่า "ไม่รู้" ว่าสุรามีคุณสมบัติเช่นที่กล่าวมาจริง ยกเว้นคุณสมบัติด้านที่สุราสามารถทำให้กลั้วทำบางสิ่ง

บางอย่างได้หรือที่กล่าวกันว่า “กินเหล้าข่มใจ” ในจำนวนนักเรียนในระดับชั้นต่างๆ นักเรียนระดับปวส. ทั้งชายและหญิงมีผู้ที่ “เชื่อ” ว่าการดื่มสุราก็ทำให้กล้าทำในบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่ากลุ่มนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

ความรู้เรื่องผลกระทบของสุราภายในเรื่อง เกิดโรคตับแข็งและอันตรายต่อทารกในครรภ์ เป็นความรู้ที่แพร่หลายแล้ว แต่การดื่มแล้วก่อให้เกิดโรคจิตประสาท ยังเป็นความรู้ที่ไม่แพร่หลาย “เด็กวัยรุ่นดื่มเครื่องดื่มมาตั้งแต่ยังอายุน้อย” และ “ผู้หญิงสมัยนี้ดื่มสุรามากขึ้น” เป็นปรากฏการณ์ที่นักเรียนส่วนมากไม่เห็นด้วย นักเรียนระดับมัธยมปลายและนักเรียนอุดมศึกษา ไม่เห็นด้วยมากกว่านักเรียนระดับชั้น เช่นเดียวกับ ไม่เห็นด้วยที่ “ครูบาอาจารย์ดื่มสุรา” นักเรียนเชื่อว่าเครื่องดื่ม มีคุณสมบัติทำให้กล้าทำบางสิ่งบางอย่างมากที่สุด

ข.4 การศึกษาผู้ใช้แรงงานอุตสาหกรรม

จังหวัดลพบุรีเมื่อได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลให้เป็นเขตอุตสาหกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Office of the Board of Investment หรือ BOI) ซึ่งหมายถึงได้รับการยกเว้นภาษีอากรหลายประเภทนั้น จึงได้เกิดโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ขึ้นหลายพื้นที่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอพัฒนานิคม และอำเภอชัยบาดาล โรงงานอุตสาหกรรมเหล่านั้นทำให้มีการจ้างแรงงานในท้องถิ่นเกิดขึ้นกว้างขวาง ปัจจุบันโรงงานอุตสาหกรรมที่มีส่วนสำคัญต่อการจ้างแรงงานท้องถิ่น ได้แก่ อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก อันประกอบด้วยโรงงานผลิตชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ โรงงานฆ่าและชำแหละไก่ โรงงานผลิตเส้นใยจากขนสัตว์ โรงงานผลิตเครื่องประดับ และกลุ่มอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร ซึ่งได้แก่โรงงานผลิตเมล็ดพันธุ์พืช โรงงานผลิตอาหารสัตว์ โรงงานฟักไข่และโรงงานผลิตน้ำตาลทรายขาว เป็นต้น โรงงานอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในจังหวัดลพบุรี จึงเป็นโรงงานที่ได้รับการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่นอย่างแท้จริง โรงงานอุตสาหกรรมหลายโรง เป็นสาขาของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีโรงงานแม่อยู่ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา หลายโรงงานเกิดขึ้นใหม่ตามกระแสดemand ความต้องการของเศรษฐกิจนอกประเทศ โรงงานบางแห่งสร้างงานให้แก่ประชาชนในพื้นที่ เช่น โรงงานชำแหละไก่ ทำให้มีการเลี้ยงไก่แบบอุตสาหกรรมให้เกิดขึ้นหลายท้องที่ ข้อมูลสถิติจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่จดทะเบียนไว้กับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลพบุรี พ.ศ.2538 มีโรงงานทั้งสิ้น 511 แห่ง

เป็นโรงงานขนาดเล็กได้แก่ โรงสีข้าว และอื่นๆ ที่มีคนทำงานไม่เกิน 50 คน จำนวน 461 แห่ง โรงงานขนาดกลางที่มีคนทำงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 200 คน และใช้เงินลงทุนไม่ถึง 100 ล้านบาท จำนวน 32 แห่ง โรงงานขนาดใหญ่มีการใช้เงินลงทุนมากกว่า 100 ล้านบาทขึ้นไป และมีคนงานมากกว่า 200 คน จำนวน 18 แห่ง การศึกษาคั้งนี้กำหนดโรงงานขนาดกลางและขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นโรงงานที่ใช้คนในท้องถิ่นเป็นจำนวนมากเป็นเป้าหมาย

ลักษณะผู้ใช้แรงงาน

แรงงานที่มาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ร้อยละ 63 ของจำนวนตัวอย่างที่เก็บข้อมูลได้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดลพบุรี ร้อยละ 18 เป็นแรงงานที่มาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง และพระนครศรีอยุธยา มาจากภาคเหนือร้อยละ 6 ภาคตะวันออกเชิงเหนือร้อยละ 9 ที่เหลือมาจากกรุงเทพฯ และภาคใต้ แรงงานที่มีอายุอยู่ในวัยไม่เกิน 30 ปีนับเป็นแรงงานหลักของผู้มาใช้แรงงานใน โรงงานอุตสาหกรรมคือ ร้อยละ 68 ของผู้ใช้แรงงาน และมีอายุระหว่าง 30-39 ปี ร้อยละ 22 ส่วนแรงงานที่อายุเกินกว่า 40 ปีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 5 ของแรงงานที่เป็นตัวอย่าง ส่วนอีกร้อยละ 5 ไม่ตอบว่าอายุเท่าไร

โรงงานอุตสาหกรรมเกือบทุกประเภทมักจ้างแรงงานผู้หญิงมากกว่าแรงงานผู้ชาย ยกเว้น โรงงานอุตสาหกรรมประเภทเหล็ก และอุตสาหกรรมก่อสร้าง แรงงานที่ศึกษาเป็นหญิง ร้อยละ 60 และเป็นชาย ร้อยละ 40 ครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 50 เป็นผู้ที่ยังไม่เคยสมรสแล้ว ที่เป็นโสดร้อยละ 40 สำหรับอีก ร้อยละ 10 เป็นพวกที่เคยสมรสแล้วแต่หย่าร้างกัน และแยกกันอยู่หรือเป็นหม้าย เพราะสามีหรือภรรยาเสียชีวิตไปแล้ว

คนงานเหล่านี้ ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำ คือ เป็นแรงงานที่จบชั้นประถมศึกษาถึง ร้อยละ 34 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 22 มัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 11 ส่วนแรงงานที่จบอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นระดับที่ได้รับการฝึกวิชาชีพมาแล้วมีเพียงร้อยละ 21 ยิ่งระดับอุดมศึกษาแล้วยิ่งมีน้อยมากเพียงร้อยละ 7 ของแรงงานที่เป็นตัวอย่างเท่านั้น ดังนั้นถ้าพิจารณาถึงแรงงานเหล่านี้แล้ว อาจกล่าวได้ว่าเป็นแรงงานที่ไม่มีฝีมือถึงประมาณร้อยละ 70 ของแรงงานทั้งหมด การที่เป็นแรงงานไร้ฝีมือนี้เองจึงมีส่วนสัมพันธ์กับค่าจ้างที่ได้รับจากการทำงาน โดยเฉพาะแรงงานที่เป็นหญิง การศึกษานี้พบว่าร้อยละ 64 ของแรงงานที่เป็นหญิงได้รับค่าตอบแทนวันละต่ำกว่า 150 บาท ส่วนแรงงานที่เป็นชายร้อยละ 40 ได้ค่าแรงต่ำกว่า 150 บาท

สำหรับแรงงานที่ไม่มีฝีมือขึ้นมาระดับหนึ่งและได้รับค่าจ้างจากโรงงานวันละ 300 บาทขึ้นไปนั้น จะเป็นแรงงานชาย ร้อยละ 26 และเป็นแรงงานหญิงเพียงร้อยละ 12 เท่านั้น

แรงงานเหล่านี้มากกว่าครึ่ง หรือประมาณร้อยละ 56 เป็นแรงงานที่มาจากครอบครัวที่ไม่ได้ทำการเกษตร ซึ่งหมายความว่าไม่มีแรงงานทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่มาจากครอบครัวเกษตรเพียงร้อยละ 40 ของแรงงานที่เป็นตัวอย่างเท่านั้น (ร้อยละ 4 ไม่ตอบ) ในจำนวนนี้ร้อยละ 35 เป็นแรงงานจากครัวเรือนเกษตรนอกเขตเทศบาลที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้นความเข้าใจที่ว่าโรงงานอุตสาหกรรมจะเป็นแหล่งดึงดูดแรงงานในภาคเกษตรโดยเฉพาะในชนบทเข้าไปอยู่ในโรงงานเป็นจำนวนมากจึงไม่เป็นจริงในกรณีของจังหวัดลพบุรี

2 ใน 3 ของแรงงานไม่มีฝีมือในลพบุรี แรงงานเหล่านี้ มาจากครัวเรือนทำการเกษตรเพียงร้อยละ 40 เท่านั้นเอง ส่วนใหญ่อยู่ในวัยไม่เกิน 30 ปี เป็นแรงงานหญิง 3 ใน 5 และส่วนมากมีระดับการศึกษาต่ำ ร้อยละ 70 เป็นแรงงานไม่มีฝีมือ จึงมีส่วนสัมพันธ์กับค่าจ้างต่อวันที่ได้รับ

การทำงานและสุขภาพอนามัยของผู้ใช้แรงงาน

การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ในจำนวนโรงงานทั้ง 14 แห่ง โรงงานบรรจสุราสาขาลพบุรี นับว่าเก่าแก่ที่สุดซึ่งเปิดดำเนินการตั้งแต่ปีพ.ศ.2521 โรงงานที่เปิดดำเนินการนานรองลงมาคือ อหุบุรีคอนกรีตและกรุงเทพเมล็ดพันธุ์อุตสาหกรรม ซึ่งเปิดพร้อมกันในปีพ.ศ.2524 ในช่วงที่เศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังเจริญเติบโตคือระหว่างปีพ.ศ.2536-38 มีโรงงานที่เริ่มเปิดดำเนินการถึง 9 แห่ง (ขนาดใหญ่ 5 แห่ง ขนาดกลาง 4 แห่ง) ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุให้มีการดึงแรงงานเข้ามาอยู่ในภาคอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากในช่วงปีนั้น

โรงงานอุตสาหกรรมจะจ้างแรงงานหญิงและชายในอัตราส่วนเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับงานผลิตของโรงงานแต่ละแห่ง ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ โรงงานผลิตสินค้าเกี่ยวกับเหล็กเกี่ยวกับส่วนประกอบรถยนต์หรือวัสดุก่อสร้างมักจ้างคนงานชายมากกว่าหญิง ส่วนโรงงานผลิตเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ ดุนขนหรือเส้นใยผ้าจะจ้างคนงานหญิงมากกว่า เป็นต้น

การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้จะแบ่งออกเป็น "กะ" กะหนึ่ง คือ 8 ชั่วโมง ใน 1 วันจะมี 3 กะ คนงานจะต้องทำงานคนละ 8 ชั่วโมง หรือ 1 กะ โดยกำหนดว่า กะแรก

ตั้งแต่เวลา 08.00-16.00 น. **กะที่สอง** ตั้งแต่เวลา 16.00-24.00 น. และ **กะที่สาม** ตั้งแต่ 24.00-08.00 น. โดยปกติโรงงานจะจัดให้คนงานทำงานหมุนเวียนจนครบทุก "กะ" ที่ถือปฏิบัติ และพบว่าเกือบทุกโรงงานปฏิบัติเช่นเดียวกันคือ คนงานจะทำงานในกะแรกครบ 1 เดือน แล้วเปลี่ยนทำงานกะที่สองเมื่อครบ 1 เดือน ก็จะไปเปลี่ยนไปทำกะที่สามอีก 1 เดือน ดังนั้นทุกคนจะต้องทำงานทุกช่วงเวลา

โรงงานขนาดใหญ่เกือบทุกแห่งจะจัดรถรับ-ส่งคนงานทุกช่วงเวลาเพื่อให้คนงานมาทำงานตรงตามเวลาพร้อมกัน คนงานเหล่านี้ประมาณร้อยละ 23 เพิ่งจะทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมนี้ไม่ถึง 1 ปี และร้อยละ 40 เคยทำงานนี้มา 1-2 ปีแล้ว และอีกประมาณร้อยละ 15 และร้อยละ 17 บอกว่าทำงานนี้มาประมาณ 3-5 ปี และ 6-10 ปี ตามลำดับ มีประมาณร้อยละ 2 เท่านั้นที่บอกว่าทำงานนี้มา 11-20 ปีแล้ว แรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 82 บอกว่าตนเองทำงานสัปดาห์ละ 6 วัน มีร้อยละ 2 ที่บอกว่าทำงานติดต่อกัน 7 วัน แล้วหยุดงาน 2 วัน แล้วทำต่ออีก 7 วันหยุดอีก 2 วัน เช่นนี้ไปตลอดโดยไม่คำนึงถึงวันเสาร์หรืออาทิตย์ ร้อยละ 15 คือ ผู้ที่ไม่ค่อยทำงานก็วันต่อสัปดาห์

โรงงาน 9 แห่ง ใน 14 แห่ง เปิดดำเนินการในช่วงที่เศรษฐกิจดี คนงานหญิงมักถูกจ้างในโรงงานผลิตสินค้าเบาไม่ต้องใช้กำลัง ตรงข้ามโรงงานผลิตสินค้าหนักมักจ้างผู้ชาย คนงานเหล่านี้สัปดาห์หนึ่งทำงาน 6 วัน และส่วนใหญ่ทำงานนี้มา 1-2 ปีมาแล้ว

สุขภาพอนามัยของผู้ใช้แรงงาน

อาการป่วยไข้หรือไม่สบายของคนงาน มีส่วนสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับงานที่ทำในโรงงานอุตสาหกรรม ตัวอย่างเช่น โรงงานอาหารสัตว์ โรงงานผลิตโยสังเคราะห์ เหล่านี้ล้วน ก่อให้เกิดฝุ่นละอองมากมาย และโรงงานผลิตอิเล็กทรอนิกส์ ต้องใช้สายคา และการนั่งประจำที่เป็นเวลานาน จากโรคต่างๆ ที่คนงานรายงานว่าเคยเป็นเมื่อช่วง 1 ปีที่ผ่านมา พบว่า โรคหวัด ไอ จาม นั้นมีคนงานเป็นมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ อาการอ่อนเพลีย ปวดกล้ามเนื้อแขนขา ปวดกระดูก สันหลัง ไทล์ ปวดศีรษะ หูดหงิก อาการแพ้ฝุ่น และแพ้อากาศ ตามลำดับ

เมื่อจำแนกอาการป่วยที่เกิดขึ้นตามประเภทของโรงงานที่ผู้ใช้แรงงานทำอยู่พบว่าอาการป่วยแต่ละอาการที่มีอัตราสูงที่สุดแตกต่างกันมากระหว่างลักษณะการผลิตรองโรงงาน

อุตสาหกรรมแต่ละแห่งคือ โรงงานผลิตและประกอบอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้แรงงานมี
อาการป่วยมากที่สุด 2 อาการ ได้แก่ อาการหวัด จาม ไอ (ร้อยละ 72) อาการตาพร่ามัว
ตาอักเสบ แสบตา (ร้อยละ 22) โรงงานผลิตแคลเซียมคาร์บอเนต ผู้ใช้แรงงานมีอาการป่วย
ในอัตราส่วนมากที่สุด 3 อาการ ได้แก่ อาการอ่อนเพลีย (ร้อยละ 63) อาการหลอดลมอักเสบ
ระคายเคือง คอแห้ง (ร้อยละ 36) และอาการโรคกระเพาะ (ร้อยละ 22) โรงงานอิเล็กทรอนิกส์
และเซมิคอนดักเตอร์ ผู้ใช้แรงงานมีอาการป่วยในอัตราส่วนมากที่สุด 3 อาการ ได้แก่ ปวดกระดูก
สันหลังและหัวไหล่ (ร้อยละ 45) เป็นผื่นคันตามตัว (ร้อยละ 30) แ่นหน้าอกหายใจไม่ออก
(ร้อยละ 25) หรือโรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ ผู้ใช้แรงงานมีอาการป่วยในอัตราส่วนมากที่สุด
ได้แก่ อาการแพ้ฝุ่น แพ้อากาศ (ร้อยละ 35) นอกจากนั้นโรงงานผลิตสิ่งทอเส้นใยด้าย ทำให้
ผู้ใช้แรงงานมีอาการ ปวดกล้ามเนื้อแขน-ขา มากที่สุด (ร้อยละ 55)

แม้ว่าผู้ใช้แรงงานส่วนหนึ่งเพิ่งจะเข้าทำงานในโรงงานไม่ถึง 1 ปี แต่ข้อมูลจากการศึกษา
ที่จำแนกปีทีเข้าทำงานกับอาการโรคที่เกิดขึ้น แสดงให้เห็นว่าอัตราของผู้ใช้แรงงานที่มีอาการ
ป่วยมากที่สุดนั้นเกิดกับผู้ใช้แรงงานที่ทำงานมานานกว่า 1 ปีขึ้นไป

ในช่วงเวลา 1 ปีที่ผ่านมา อาการป่วยที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้แรงงาน “บ่อย” ที่สุด รายงานโดย
ผู้ใช้แรงงานทั้งหมดว่า “เป็นหวัด ไอ จาม” เป็นอาการที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้แรงงานด้วยอัตราสูงสุดเมื่อ
เทียบกับอาการอื่น ยกเว้นโรงงานอิเล็กทรอนิกส์และเซมิคอนดักเตอร์ โรงงานผลิตสิ่งทอเส้นใยด้าย
โรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์และโรงงานผลิตภัณฑ์คอนกรีต โรงงานทั้ง 4 แห่งนี้ 3 แห่งแรก ผู้ใช้
แรงงานรายงานว่ามีอาการ “ปวดศีรษะ และใจคอหงุดหงิด” บ่อยที่สุดในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา และ
โรงงานผลิตภัณฑ์คอนกรีต ผู้ใช้แรงงานรายงานว่ามีอาการ “อ่อนเพลีย” บ่อยที่สุด อาการ
เหล่านี้แม้พิจารณาเพียงผิวเผินไม่ได้เป็นอาการป่วยที่น่าวิตก แต่ข้อมูลจากการสำรวจแสดงให้เห็น
เห็นว่าผู้ใช้แรงงานมีอาการป่วยและต้อง “หยุดงาน” ถึงร้อยละ 54 ของผู้ใช้แรงงาน และอาการ
ป่วยที่ทำให้ต้องหยุดงานมากที่สุด คือ อาการเป็นหวัด จาม ไอ ของผู้ใช้แรงงานทุกแห่ง รองลง
มาคือ อาการปวดศีรษะ เมื่อพิจารณาผู้ใช้แรงงานตามลักษณะการผลิตของโรงงาน จะพบว่า
นอกจากอาการเป็นหวัด ไอ จาม และอาการปวดศีรษะที่ทำให้ต้อง “หยุดงาน” แล้วอาการอื่นๆ
ที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กับลักษณะการผลิต ค่อนข้างชัดเจน เช่น โรงงานผลิตและประกอบ
อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ผู้ใช้แรงงาน “ต้องหยุดงาน” เพราะมีอาการโรคกระเพาะอาหาร
ร้อยละ 4 มีอาการ ตาพร่ามัวอักเสบ ตาแสบ ร้อยละ 3.1 มีอาการปวดกระดูกสันหลัง หัวไหล่
ร้อยละ 2.1 โรงงานผลิตอาหารสัตว์ ทำให้ผู้ใช้แรงงานต้องหยุดงาน เพราะมีอาการหลอดลม
อักเสบระคายเคือง คอแห้ง ร้อยละ 6.1 มีอาการโรคกระเพาะอาหาร ร้อยละ 3.5 โรงงานผลิต

แคลเซียมคาร์บอเนต ทำให้ผู้ใช้แรงงานต้องหยุดงาน เพราะมีอาการหลอดลมอักเสบ คอแห้ง มีอาการเป็นผื่นคันตามตัว มีอาการอ่อนเพลีย ในอัตราต่างๆ กันคือ ร้อยละ 4.5 โรงงานผลิต เมล็ดพันธุ์ ทำให้ผู้ใช้แรงงานต้องหยุดงานเพราะมีอาการปวดเมื่อย กล้ามเนื้อแขน-ขา ร้อยละ 5 มีอาการแพ้ฝุ่น แพ้อากาศ ร้อยละ 3.3 มีอาการอ่อนเพลีย ร้อยละ 3.3 โรงงานบรรจุน้ำสุรา ทำให้ผู้ใช้แรงงานต้องหยุดงานเพราะมีอาการปวดกระดูกสันหลัง หัวไหล่ ร้อยละ 7.8

ถึงแม้โรงงานแต่ละแห่งจะมีโรงพยาบาลที่คอยให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นอยู่แล้ว การดูแลรักษาอาการเจ็บป่วยของคนงานกลับปรากฏว่ามีจะใช้บริการการรักษาที่โรงพยาบาล หรือที่คลินิกที่มีแพทย์ปัจจุบันทำการรักษามากกว่า คือ ประมาณร้อยละ 26 และร้อยละ 23 ตามลำดับ ส่วนการรักษาตนเองโดยซื้อยากินเองหรือนอนพักเฉยๆ พบว่ามีจำนวนมาก รองลงมาร้อยละ 14 และร้อยละ 12 ตามลำดับ

แรงงานจำนวนมากไม่น้อยเคยเจ็บป่วยและมีอาการโรคซึ่งน่าจะสัมพันธ์กับการผลิตของ โรงงานอยู่บ้าง โดยที่คนงานที่ป่วยนี้ทำงานมานานกว่า 1 ปีขึ้นไป อาการป่วยที่ทำให้ต้อง หยุดงานมากที่สุด คือ การเป็นหวัด จาม ไอ รองลงมาคือ อาการปวดศีรษะ

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์

ประสบการณ์การตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์

ในช่วงเทศกาลปีใหม่ หรือสงกรานต์ งานสนุกสนาน รื่นเริงเปิดโอกาสให้มีการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์ที่มีแอลกอฮอล์เช่นเดียวกับมีงานบวช งานแต่งงานหรือแม้แต่งงานศพ เจ้าภาพต้องเตรียมเครื่องตีพิมพ์เอาไว้รับแขก คนในชนบทจำนวนไม่น้อยที่เริ่มตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์ ครั้งแรกจากเทศกาลและงานต่างๆเหล่านี้ การสำรวจพบว่าร้อยละ 60 ของตัวอย่างเคยตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์มาแล้ว และผู้ชายจะเคยตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่ออายุประมาณ 17-18 ปี ขณะที่ผู้หญิงจะเริ่มตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่ออายุสูงกว่าผู้ชายคืออายุ 19-20 ปี โดยประมาณแรงงานหญิง ที่เป็นคนในเขตเมืองจะเคยตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่ออายุสูงกว่า 20 ปีขึ้นไป นั่นหมายความว่า แรงงานชายเริ่มตีพิมพ์เมื่ออายุน้อยกว่าแรงงานหญิง และแรงงานหญิงที่อยู่ในเมืองเริ่มตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์ เมื่ออายุมากกว่าแรงงานหญิงที่อยู่ในชนบท

เครื่องตีพิมพ์ ชนิดแรกที่แรงงานส่วนมากเริ่มตีพิมพ์ต่างกัน ระหว่างแรงงานหญิงและแรงงานชาย แรงงานหญิงส่วนใหญ่หรือร้อยละ 37 บอกว่าได้ตีพิมพ์ “เบียร์” เป็นชนิดแรก ส่วนแรงงานชาย ร้อยละ 36 ตีพิมพ์ “สุราไทย” หรือสุราแม่โจ้ หงษ์ทอง เป็นชนิดแรก แรงงานหญิงไม่ว่าจะอยู่ในเขตเมืองหรือชนบทก็ตีพิมพ์เบียร์เป็นเครื่องตีพิมพ์ชนิดแรกเหมือนกัน แรงงานชายก็เช่นเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ในเขตเมืองหรือชนบทก็ตีพิมพ์สุราไทยเป็นชนิดแรก หมายความว่า เครื่องตีพิมพ์ ชนิดที่ได้รับความนิยมในกลุ่มคนใช้แรงงานส่วนมากได้แก่ สุราไทย เบียร์ และสุราขาว ตามลำดับ ส่วนเครื่องตีพิมพ์ชนิดที่มีคนงานตีพิมพ์น้อยแต่มีบทบาทสำคัญต่อแรงงานบางกลุ่ม ได้แก่ สุราต่างประเทศ สุราเถื่อน และน้ำคาลเมา

การเลือกชนิดเครื่องตีพิมพ์ในการตีพิมพ์สุรานั้นมีปัจจัยในด้านสังคมวัฒนธรรมเข้ามาเป็นตัวกำหนดอยู่มาก สิ่งที่พบจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แสดงให้เห็นค่อนข้างชัดเจนว่า ระดับการศึกษาของผู้ใช้แรงงานซึ่งเป็นตัวชี้วัดสถานภาพทางสังคมนั้น จำแนกชนิดเครื่องตีพิมพ์ ที่ผู้ใช้แรงงานตีพิมพ์แตกต่างกันคือ “สุราไทย” ซึ่งผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ตีพิมพ์ครั้งแรกนั้น ผู้ใช้แรงงานกลุ่มที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษาตีพิมพ์มากที่สุด “สุราต่างประเทศ” นั้นผู้ใช้แรงงานที่จบระดับปริญญาตีพิมพ์มากที่สุดและที่ตีพิมพ์ รองลงมาคือ ผู้ใช้แรงงานระดับอาชีวศึกษา ผู้ใช้แรงงานที่จบมัธยมต้น และอาชีวศึกษานิยม ตีพิมพ์ “เบียร์” ใกล้เคียงกันผู้ใช้แรงงานระดับต่ำ หรือผู้ที่จบประถม ตีพิมพ์ “สุราขาว” มาก และพบว่าผู้ที่จบอาชีวศึกษาก็ตีพิมพ์เช่นเดียวกัน “สุราเถื่อน”

* สุราเถื่อนคือ การบริโภคเครื่องตีพิมพ์ ของประชาชนโดยทั่วไป

นับเป็นเครื่องตีมาของแรงงานในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ขณะเดียวกันแรงงานในระดับจบอาชีวศึกษาก็ตีมมากด้วย “น้ำศาลมา” ปรากฏว่าเป็นเครื่องตีมาที่ผู้ใช้แรงงานระดับอาชีวศึกษาตีมมากที่สุด ขณะนั้นถ้าพิจารณาแบบแผนการตีมของแรงงานในระดับการศึกษาต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า ผู้ใช้แรงงานในระดับประถมศึกษามักเลือกตีมสุราขาว สุราเถื่อน ผู้ใช้แรงงานที่ระดับการศึกษาสูงขึ้นมาอีกจะตีมเบียร์และผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญา มักตีมสุราต่างประเทศ แต่ที่น่าสนใจ คือ ผู้ใช้แรงงานที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษากลับไม่มีแบบแผนการเลือกตีมอย่างชัดเจน เพราะสุราไทย สุราจีน เบียร์ สุราขาว สุราเถื่อนหรือแม้แต่ น้ำศาลมาล้วนเป็นเครื่องตีมาที่ผู้ใช้แรงงานกลุ่มนี้เลือกตีมเป็นครั้งแรกทั้งสิ้น

ผู้ที่ชักชวนให้ตีมครั้งแรกนี้ปรากฏว่า “เพื่อน” มีความสำคัญน้อยกว่าผู้ที่ตีมเองเพราะ “อยากทดลอง” ไม่ว่าแรงงานหญิงหรือชายในเขตเมืองหรือชนบทส่วนใหญ่ตอบเช่นเดียวกันว่าตีมเครื่องตีมา เป็นครั้งแรกนั้นเป็นเพราะ “อยากทดลอง” เอง

แรงงาน 3 ใน 5 เคยตีมเครื่องตีมาแรงงานชายตีมอาชุน้อยกว่าแรงงานหญิง แรงงานหญิงที่อยู่ชนบทเริ่มตีมอาชุน้อยกว่าแรงงานหญิงในเมือง สุราไทย เบียร์ และสุราขาว เป็นเครื่องตีมาที่ได้รับความนิยมของผู้ใช้แรงงาน ระดับการศึกษาของผู้ใช้แรงงาน คือ ตัวแปรสำคัญในการเลือกตีมเครื่องตีมาชนิดอะไร

การตีมเครื่องตีมาในปัจจุบัน

นับจากประสบการณ์การตีมครั้งแรกถึงปัจจุบันผู้ใช้แรงงานส่วนหนึ่งเลิกตีม ผู้ที่ยังคงตีมอยู่เป็นแรงงานชายมากกว่าแรงงานหญิงคือ ชายร้อยละ 86 และหญิงร้อยละ 56 แรงงานผู้ที่ยอมรับว่าปัจจุบันยังคงตีมสุรานั้น กลุ่มหนึ่งตีมทุกวันหรือเกือบทุกวัน เรียกว่า “ตีมประจำ” อีกกลุ่มหนึ่งตีมเฉพาะเมื่อมีงานต่างๆ หรือตีมเมื่ออยากตีม เรียกว่า “บางโอกาสหรือเป็นครั้งคราว” ข้อมูลจากการสำรวจแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้แรงงานที่ตีมสุราเป็น “ประจำ” หรือเกือบทุกวันนั้นเป็นแรงงานชายในเมืองร้อยละ 11.7 และแรงงานหญิงร้อยละ 4.3 ของผู้ใช้แรงงานที่ปัจจุบันยังตีมอยู่เท่านั้น ส่วนผู้ที่ตีมเป็นบางโอกาสบางคราวนั้นสัดส่วนในกลุ่มแรงงานชายกับแรงงานหญิง คือ อยู่ระหว่างร้อยละ 88 ถึงร้อยละ 96

ผู้ใช้แรงงานที่ตีมเครื่องตีมา “เป็นครั้งคราว” ซึ่งนับเป็นผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ นั้น ผู้หญิงจะตีมเครื่องตีมา เมื่อมีงานวันเวียงต่างๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน และเทศกาลต่างๆมากกว่า

ผู้ชาย ขณะที่กลุ่มผู้ใช้แรงงานชายส่วนมากรายงานว่าดื่มเครื่องดื่มฯ โดย “อยากดื่มเมื่อไร ก็จะดื่ม”

ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมรายงานว่าเหตุผลในการดื่มไวน์หลายประการเหตุผลด้านสุขภาพจิต ซึ่งผู้ใช้แรงงานตอบว่าเพราะช่วยให้อารมณ์ดี สนุกสนาน มีปัญหาช่วยให้หายกลุ่ม ช่วยให้หายเครียดจากการทำงานมีรายงานมากที่สุด ข้อมูลยังแสดงให้เห็นว่า เหตุผลด้านสุขภาพจิตนี้เป็นเหตุผลของผู้ใช้แรงงานในเมืองมากกว่าผู้ใช้แรงงานในชนบท คือ เป็นเหตุผลของชายและหญิงในเมืองเท่ากับร้อยละ 55.4 และร้อยละ 55.3 แต่เป็นเหตุผลของชายและหญิงในชนบท ร้อยละ 52.0 และร้อยละ 45.8 ตามลำดับ เหตุผลที่รายงานมากเป็นอันดับสองคือเหตุผลด้านสังคมที่ดื่มเพราะต้องสมาคมมีเพื่อนฝูง ปรากฏว่าในเขตเมืองคำตอบนี้เป็นเหตุผลของผู้ชายมากกว่าผู้หญิงร้อยละ 28.6 และร้อยละ 23.7 ตามลำดับ สำหรับชนบท เหตุผลของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ร้อยละ 28.6 และร้อยละ 25.3 ตามลำดับ ส่วนเหตุผลอันดับที่สามด้านสุขภาพ คือ ดื่มสุราช่วยให้เจริญอาหาร เป็นเหตุผลในการดื่มของผู้ใช้แรงงานชายมากกว่า แรงงานหญิงและเหตุผลในเรื่อง จตนิยม ก็พบว่า เป็นเหตุผลของผู้ใช้แรงงานทั้งชายและหญิงในชนบทมากกว่าในเมือง

ถึงแม้เหตุผลในการดื่มของทั้งผู้ที่ดื่มประจำและผู้ที่ดื่มเป็นครั้งคราวมากกว่าครึ่งหนึ่งจะให้ความสำคัญกับการดื่มสุราเพื่อช่วยด้านสุขภาพจิตใจ แต่ข้อมูลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างระหว่างเหตุผลของผู้ดื่มสุรา “ประจำ” กับผู้ดื่มสุรา “เป็นครั้งคราว” อยู่บ้าง โดยเฉพาะเหตุผลในการดื่มเพื่อสุขภาพ และเหตุผลในการดื่มเพื่อสังคม คือ กลุ่มที่ “ดื่มสุราประจำ” มีอัตราส่วนของการดื่มสุราเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเจริญอาหารมากกว่าผู้ดื่มสุราเป็นครั้งคราว และผู้ที่ดื่มสุรา “เป็นครั้งคราว” ก็มีอัตราส่วนของการดื่มสุราเพื่อต้องการเข้าสมาคมและต้องการมีเพื่อนฝูงมากกว่าผู้ที่ดื่มประจำ

แรงงานส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มฯเป็น “บางโอกาสหรือ ครั้งคราว” โดยผู้หญิงมักดื่มเมื่อมีงานรื่นเริง งานบวช งานแต่งงานและเทศกาลต่างๆแต่ผู้ชายจะดื่ม “เมื่ออยากดื่ม” เหตุผลด้านสุขภาพจิต คือ ดื่มแล้วช่วยให้อารมณ์ดี สนุกสนาน ช่วยให้หายกลุ่ม ช่วยให้หายเครียด เป็นเหตุผลที่มีรายงานมากที่สุด ผู้ดื่ม “ประจำ” ดื่มเครื่องดื่มฯเพื่อสุขภาพ ผู้ดื่ม “ครั้งคราว” ดื่มเครื่องดื่มฯเพื่อเข้าสังคม เข้าสมาคมเพื่อนฝูง

เบียร์เป็นเครื่องดื่มยอดนิยมของผู้ใช้แรงงาน

สุราไทย เบียร์ และสุราขาว เป็นเครื่องดื่มฯ ที่ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เลือกดื่ม เมื่อเริ่มหัดดื่มเป็นครั้งแรก โดย “สุราไทย” เป็นเครื่องดื่มชนิดแรกของผู้ใช้แรงงานที่เริ่มดื่มเมื่ออายุต่ำกว่า 19 ปี ลงมากที่สุด “เบียร์” เป็นเครื่องดื่มชนิดแรกของผู้ใช้แรงงานที่เริ่มดื่มเมื่ออายุ 20 ปีขึ้นไปมากที่สุด ปรากฏว่าเครื่องดื่มฯ ที่ดื่มในปัจจุบันเปลี่ยนไป เบียร์กลายเป็นเครื่องดื่มของผู้ใช้แรงงานที่อายุต่ำกว่า 19 ปี รองลงมากลุ่มอายุ 20-29 ปี และ 30-39 ปี ยังคงนิยมดื่มเบียร์เป็นส่วนมากเช่นเดิม แรงงานกลุ่มอายุ 40-49 ปีจะนิยมดื่มสุราไทย และผู้ที่อายุ 50 ปีขึ้นไปนิยมสุราขาว จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นแนวโน้มการดื่มของกุ่มผู้ใช้แรงงานว่า “เบียร์” นับเป็นเครื่องดื่มฯ ที่มีบทบาทสำคัญในกลุ่มผู้ใช้แรงงานตั้งแต่วัยรุ่นขึ้นไปจนถึงเป็นผู้ใหญ่อายุไม่ถึง 40 ปี หลังจากนั้นอายุ 40-50 ปี เครื่องดื่มฯ ที่นิยมเปลี่ยนเป็น “สุราไทย” ส่วน “สุราขาว” มีความสำคัญ ลดน้อยลงเป็นลำดับ

เบียร์นับเป็นเครื่องดื่มยอดนิยมอันดับหนึ่ง สุราไทย เป็นอันดับสองของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ค่ากค่าจ้างคืนนี้ได้รับการสนับสนุนจากการสำรวจที่พบว่าผู้ที่เคยดื่มเครื่องดื่มฯ มาก่อน ส่วนหนึ่งยังดื่มสุราไทยแต่อีกส่วนเปลี่ยนมาดื่มเบียร์ ผู้ที่เคยดื่มเบียร์ปัจจุบันก็ยังคงดื่มเบียร์ สำหรับผู้ที่เคยดื่มสุราขาวปัจจุบันเปลี่ยนมาดื่มสุราไทย และเบียร์ หรือแม้แต่ผู้ที่เคยดื่มสุราต่างประเทศปัจจุบันกลุ่มหนึ่งเปลี่ยนมาดื่มเบียร์แทน และไม่เว้นแม้แต่ผู้ที่เคยดื่มสุราเถื่อน น้ำตาลเมาก็เปลี่ยนมาดื่มเบียร์ในปัจจุบัน

ข้อเท็จจริงส่วนนี้เป็นจริงจากการศึกษากรณีหนึ่งที่ตำบลท่าขลุ่ย อําเภอเมืองลพบุรี งานแต่งงานของหนุ่มสาวคู่หนึ่ง ซึ่งทั้ง 2 คนทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ชาวบ้านใจทกักันว่างานนี้เจ้าภาพ “เลี้ยงเบียร์” แรกแรกที่มาในงาน ทั้งหมด เชียงเต้าต่อว่าญาติของฝ่ายชายช่วยกันออกค่าใช้จ่ายค่าเครื่องดื่มนี้ เหตุผลในการเลี้ยงเบียร์ในงานมี 2 ประการ ประการที่หนึ่ง เบียร์นับเป็นเครื่องดื่มที่แสดงสถานภาพทางสังคมว่าเป็นผู้มีฐานะดีและมีรสนิยมมากกว่าสุราไทย ประการที่สองเป็นเพราะพฤติกรรมการดื่มของแรกที่มาในงานเจ้าภาพจึงต้องเตรียมเครื่องดื่มฯ ไว้จำนวนมาก เพื่อนำมาให้แขกดื่มได้ตลอด ถ้าเครื่องดื่มฯ ที่นำมาให้เป็นเบียร์แรกมักจะมีคนหมดขวดในงานนั้นเอง แต่ถ้าเครื่องดื่มฯ เป็นสุราไทยแรกที่มานั่งในโต๊ะหนึ่ง ถ้าดื่มไม่หมดจะถือกลับไปบ้านเพื่อดื่มต่อ เมื่อแรกกลุ่มอื่นมาเจ้าของงานต้องนำขวดใหม่มาเปิดให้เป็นเช่นนี้ตลอดงาน ทำให้ค่าใช้จ่ายสำหรับเตรียมสุราไทยมักสูงกว่าเบียร์ ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันเจ้าของงานจึงเลือกที่จะเลี้ยงด้วยเบียร์มากกว่า

แรงงานนิยมดื่ม เบียร์มากกว่าเครื่องดื่มชนิดอื่น นับเป็นเครื่องดื่มที่มีบทบาทสำคัญในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ดังตัวอย่างขึ้นไปถึงผู้ใหญ่อายุไม่ถึง 40 ปี

พฤติกรรมการดื่มในช่วง 30 วันที่ผ่านมา

การดื่มเครื่องดื่มในช่วงเวลา 30 วันที่ผ่านมาอาจเป็นพฤติกรรมการดื่มที่สามารถแสดงลักษณะเฉพาะของกลุ่มผู้ใช้แรงงานได้ค่อนข้างชัดเจน เนื่องจากระยะเวลาที่ผู้ใช้แรงงานตอบแบบสอบถามไม่ได้เป็นช่วงเวลาที่พิเศษกาลปีไหนหรือสงกรานต์ ซึ่งจะทำให้พฤติกรรมการดื่มมีความผิดปกติเกิดขึ้นได้ ผลจากการสำรวจการดื่มเครื่องดื่มฯ ในช่วง 30 วันที่ผ่านมาพบว่า ร้อยละ 22 ของแรงงานชายและร้อยละ 64 ของแรงงานหญิงไม่ได้ดื่มเครื่องดื่มฯชนิดใดเลย สำหรับพวกที่ดื่มในช่วง 30 วัน ข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่ามีแรงงานที่ดื่มเครื่องดื่มฯมากกว่า 21 วัน หรือดื่ม “เกือบทุกวัน” อยู่จำนวนหนึ่ง คือเป็นผู้ใช้แรงงานชาย ร้อยละ 9.3 (35 คน) เป็นผู้ใช้แรงงานหญิงร้อยละ 5.0 (8 คน) ของผู้ดื่มใน 30 วัน เป็นแรงงานชายที่อยู่เ็นชนบทมากกว่าแรงงานชายที่อยู่ในเมืองและเป็นแรงงานหญิงที่อยู่ในเมืองมากกว่าผู้หญิงในชนบท

ในช่วงเวลา 30 วันที่ผ่านมาผู้ใช้แรงงานรายงานว่าดื่มเครื่องดื่มฯหลายชนิด ชนิดที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานชายหญิงในเมืองและหญิงในชนบท คือ เบียร์ ยกเว้นผู้ใช้แรงงานชายในชนบทนิยมดื่มสุราไทยมากกว่า ข้อมูลจากการสำรวจแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้แรงงานชายในเมืองกับในชนบทมีแบบแผนการเลือกดื่มเครื่องดื่มฯต่างกัน คือ แรงงานชายในเมืองนิยมดื่มเครื่องดื่มฯมากน้อยลดหลั่นกัน ดังนี้ เบียร์ สุราไทย สุราต่างประเทศและสุราขาว แต่แรงงานชายในชนบทนิยมดื่มสุราไทย เบียร์ สุราขาว และสุราต่างประเทศ สำหรับแรงงานหญิงทั้งในเมืองและในชนบทมีความนิยมดื่มแต่ละชนิดมากน้อยไม่ต่างกันคือ นิยมดื่มเบียร์ สุราไทย สุราต่างประเทศ และสุราขาว ซึ่งความนิยมนี้เหมือนกับ การดื่มของผู้ใช้แรงงานชายในเมือง

ผู้ใช้แรงงานมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มฯเป็นกลุ่มเพื่อสังสรรค์อย่างแท้จริง ผู้ใช้แรงงานทั้งที่เป็นชายและหญิงทั้งที่อยู่ในเขตและนอกเขตเทศบาลประมาณร้อยละ 70 ดื่มกับ “เพื่อนร่วมงาน” บ่อยที่สุด การดื่มเพียง “คนเดียว” พบในกลุ่มผู้ใช้แรงงานนี้ไม่เกินร้อยละ 10 ของผู้ใช้แรงงานที่ดื่มใน 30 วัน ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 20 ผู้ใช้แรงงานดื่มกับเพื่อนบ้านและดื่มกับญาติพี่น้อง การศึกษาชี้พบว่าพฤติกรรมการดื่มระหว่างผู้ใช้แรงงานชายและผู้ใช้แรงงานหญิงทั้งในเมืองและในชนบทมีอัตราส่วนไม่แตกต่างกัน คือ ส่วนมากจะดื่มกับเพื่อนร่วมงานที่

แตกต่างกัน คือ ผู้ใช้แรงงานหญิงจะดื่มกับผู้ที่ไม่ใช่เพื่อนคือ ดื่มกับ "ญาติพี่น้อง" มากกว่าผู้ใช้แรงงานชาย

สถานที่ที่พบปะสังสรรค์เพื่อดื่มสุราของผู้ใช้แรงงานยังคงมีลักษณะของความเป็นชนบทอยู่อย่างสมบูรณ์ผู้ที่ใช้แรงงานส่วนมากดื่มที่ "บ้าน" มีทั้งที่ดื่มที่บ้านตนเอง และบ้านของเพื่อนร่วมงานที่ใดที่หนึ่ง การดื่มสุราในบ้านชายของอำเภอหรือบ้านชายของจังหวัดในหมู่บ้านหรือชุมชนมีผู้ใช้แรงงานรายงานมาเป็นอันดับสอง ส่วนการดื่มสุราสังสรรค์แบบเดียวกับคนในเมือง คือ ดื่มในร้านอาหารหรือในสถานเชิงรมย์ต่างๆ น้อยกว่าร้อยละ 10 ของผู้ใช้แรงงานที่ดื่มใน 30 วัน

เนื่องจากดื่มสุราที่บ้านตนเองหรือดื่มที่บ้านเพื่อนจึงมักมีผู้ใช้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบซื้อหาสุรามาเพื่อการนัดพบครั้งนั้น พฤติกรรมดังกล่าวนี้มีข้อมูลแสดงว่าการดื่มเครื่องดื่มฯ แต่ละครั้งนั้นร้อยละ 50 ของผู้ใช้แรงงาน รายงานว่า "เหลี่ยเงินกันจ่ายค่าสุรา" และร้อยละประมาณ 39 รายงานว่า "หมุนเวียนผลัดกันเลี้ยง" ส่วนที่เหลือนั้นเป็นผู้ใช้แรงงานที่ดื่มคนเดียว

บ้านค้ำที่ขายเครื่องดื่มฯที่เป็นตลาดสำคัญของผู้ใช้แรงงาน ปรากฏว่าส่วนใหญ่ไม่ใช่ร้านขายของหน้าโรงงานไม่ใช่ร้านขายของในละแวกบ้าน ไม่ใช่ทั้งร้านขายของในเมืองรวมทั้งไม่ใช่ร้านอาหารหรือสถานเชิงรมย์ แต่เป็นร้านทั่วไปที่มีสุรารายเป็นร้านที่อยู่ระหว่างทางกลับบ้านหรือระหว่างทางไปบ้านที่นัดพบ ร้านขายของในละแวกบ้านเป็นร้านจำหน่ายสุรา รองลงมาที่ผู้ใช้แรงงานซื้อสุรามาดื่ม

แม้ส่วนใหญ่ผู้ใช้แรงงานที่ดื่มสุราจะดื่มเป็นครั้งคราว ในการดื่มแต่ละครั้งถ้าเฉลี่ยกันระหว่างเพื่อนที่ดื่มด้วยกันแล้วผู้ใช้แรงงานดื่มครั้งละเป็นปริมาณมากที่จะก่อให้เกิดอันตรายได้ โดยเฉพาะผู้ใช้แรงงานชายเกือบครึ่งที่รายงานว่าดื่มแต่ละครั้งเฉลี่ย 1 ขวดแบน (350-375 มล.) และแรงงานชายนี้อีก 1 ใน 5 รายงานว่าดื่มแต่ละครั้งเฉลี่ย 1 ขวดกลม (750 มล.) ซึ่งจะแตกต่างกับแรงงานผู้หญิงเล็กน้อย โดยเฉพาะแรงงานผู้หญิงที่อยู่ในเมืองจะดื่มปริมาณน้อยกว่าผู้ชายในเมืองและน้อยกว่าแรงงานหญิงที่อยู่นอกเมืองด้วย สำหรับผู้ที่ดื่มเบียร์ ถ้าดื่มคนเดียวมักดื่มคราวละ 2 กระป๋องหรือในปริมาณเท่ากับ 1 ขวด

วิธีการดื่มของผู้ใช้แรงงานชายมากกว่าร้อยละ 60 ดื่มสุราไทยผสมโซดา แรงงานหญิงส่วนใหญ่หรือ 1 ใน 3 ก็ดื่มสุราผสมโซดาเหมือนกัน มีแรงงานหญิงอีกประมาณ 1 ใน 4 ที่ดื่มสุราผสมน้ำอัดลม ในระหว่างดื่มมีการปรุงอาหารจานพิเศษขึ้นมากินกับสุรไปด้วยเป็นส่วนมาก อาหารที่ปรุงขึ้นมาเป็นพิเศษจะเป็นอาหารที่มีรสจัดทั้งแกงและผัด การดื่มโดยมีกับแกงส้มประเภทมะขาม พริกเกลือ ซึ่งพบมากในกลุ่มผู้ดื่มที่เป็นชาวชนบทพบจากพฤติกรรมของผู้ใช้แรงงานนี้ไม่น้อยมาก

พฤติกรรมการณ์ดื่มเครื่องดื่มของผู้ใช้แรงงานในช่วง 30 วันก่อนการสัมภาษณ์ ซึ่งนับว่าเป็นพฤติกรรมการณ์ดื่มปกติของผู้ใช้แรงงานนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้แรงงานส่วนมากไม่ใช่ “นักดื่ม” ระบบการคัดเลือกคนเข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ได้คัดกรองคนที่ชอบดื่มออกไปแล้วชั้นหนึ่ง ผู้ที่อยู่ในระบบจึงเป็นคนที่ดื่ม “เป็นครั้งคราว” ส่วนมากนิยมดื่ม “เบียร์” ส่วน “สุราไทย” ได้รับความนิยมเป็นทีสอง เบียร์ยังเป็นเครื่องดื่มของผู้ที่อยู่ในเมืองและของผู้หญิงอีกด้วย ส่วนสุราไทยเป็นเครื่องดื่มของผู้ที่อยู่ในชนบทและของผู้ชาย ผู้ใช้แรงงานชายนิยมดื่มกับเพื่อนร่วมงาน แต่ผู้ใช้แรงงานหญิงนิยมดื่มสุรากับญาติพี่น้อง การดื่มสุราจึงเป็นการร่วมกลุ่มสังสรรค์ในกลุ่มเพื่อนและกลุ่มญาติพี่น้อง พฤติกรรมการณ์ดื่มเป็นกลุ่มสร้างกฎเกณฑ์ย่อยๆขึ้นมาคือ “เฉลี่ยเงินค่าเครื่องดื่ม” หรือ “หมุนเวียนผลัดเปลี่ยนกันเลี้ยง” ทั้ง 2 วิธีนี้พบว่า วิธีแรกมีการปฏิบัติมากกว่า ผู้ใช้แรงงานจะดื่มเป็นกลุ่มแบบ “คั้งวง” ปริมาณดื่มต่อคนโดยเฉลี่ยสำหรับสุราไทยอยู่ระหว่าง 1 ขวดเบณ (350-375 มล.) สำหรับเบียร์อยู่ระหว่าง 1-2 กระป๋อง หรือ 1 ขวดใหญ่ ผู้ใช้แรงงานชายในชนบทเป็นกลุ่มที่ดื่มโดยเฉลี่ยมากกว่าผู้ใช้แรงงานชายในเมือง

ปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่ม

ผลกระทบหรืออันตรายที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้แรงงานที่ดื่มเครื่องดื่ม ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา มีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าปัญหาเกิดกับการทำงานค่อนข้างสูงถึงร้อยละ 10 ของผู้ใช้แรงงานที่ดื่มสุรา ปัญหาการ “ขาดงาน” เกิดขึ้นมากที่สุด เนื่องจากการดื่มยังผลให้เมาค้างไม่สามารถมาทำงานได้เกิดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานชายที่อยู่นอกเมืองมากที่สุดคือร้อยละ 8.8 หรือ 3 ใน 4 ของกลุ่มแรงงานชายนอกเมืองที่เกิดผลกระทบ รองลงมาคือ การเข้า “ทำงานสาย” ของแรงงานชายที่อยู่นอกเมืองเช่นกันและการเกิด “อุบัติเหตุ” ในโรงงานกับผู้ใช้แรงงานชายที่อยู่ในเมือง

อันตรายที่เกิดกับผู้ใช้แรงงาน และมีผลกระทบโดยตรงต่อการทำงานมีใช่เรื่องเดียวที่เป็นปัญหา ข้อมูลแสดงให้เห็นว่ามีอุบัติเหตุจากการรับชื้อวดยาน ในขณะที่เมาสุราเกิดขึ้นมากกว่าร้อยละ 20 ของผู้ที่ดื่มเครื่องดื่ม ในเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา ข้อมูลจากการสำรวจรายงานว่าผู้ใช้แรงงาน 56 ราย เคยมีอุบัติเหตุจากรถ 1 ครั้งในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาผู้ใช้แรงงาน 21 ราย เคยมีอุบัติเหตุจากรถ 2 ครั้ง และ 4 ราย มีอุบัติเหตุ 3 ครั้ง อีก 4 ราย ที่มีอุบัติเหตุ 4 และ 5 ครั้ง มี 4 และ 3 รายตามลำดับ นั้นบอหมหมายความว่าในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาเกิดอุบัติเหตุขึ้นทั้งสิ้น 141 ครั้ง หรือหากกล่าวได้ว่าโดยเฉลี่ยทุกๆ 2.5 วันจะมีอุบัติเหตุจากรถเกิดขึ้นจากผู้ใช้แรงงานที่ดื่มสุรา

ปัญหาที่มักเกิดกับผู้ดื่มส่วนมากคือการทะเลาะวิวาทมีปากเสียงและที่ร้ายแรงถึงขั้นทำร้ายร่างกายผู้อื่น รวมทั้งภรรยาของตนเองก็เกิดด้วย ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าเกิดปัญหาดังกล่าวค่อนข้างบ่อยมากในกลุ่มผู้ใช้แรงงานชาย 1 ใน 3 ของผู้ใช้แรงงานชายที่ดื่มเกิดอาการเมาแล้วมีปากเสียงกับภรรยารวมทั้งคนในบ้านและคนนอกบ้าน และผู้ชายที่ดื่มประมาณร้อยละ 7 จะเกิดอาการเมาแล้วอาจจะวาดทำร้ายร่างกายภรรยาและหรือคนอื่น

ถ้าพิจารณาว่าปัญหาการดื่มสุราได้สร้างความรำคาญให้กับครอบครัวเป็นปริมาณมากเท่าใด ยังไม่เคยมีการประเมินและแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรม แต่จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าการดื่มสุรามากจนมีอาการเมา และก่อปัญหาให้กับครอบครัวมีจำนวนถึงกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมด ปัญหาที่เกิดกับครอบครัวนั้น นับตั้งแต่การมีปากเสียงกับคู่สมรส การมีปากเสียงกับลูกหรือคนอื่น ๆ ในครอบครัวนำไปสู่การทำร้ายร่างกายของคู่สมรส ทำร้ายร่างกายคนอื่น ๆ ในครอบครัว เหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและนับจำนวนครั้งที่เกิดขึ้นได้ แต่ไม่อาจคาดเดาได้ว่าภายหลังจากการขัดแย้งดังกล่าวเกิดขึ้นแล้วผลที่ตามมาภายหลังจากรุนแรงถึงขั้นแยกทางของคู่สามีภรรยาหรือการทำร้ายร่างกายจนถึงเสียชีวิตของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ผู้ใช้แรงงานที่รายงานว่าตนเองเป็นคน "ดื่มบ่อย" ได้ประเมินความรู้สึกของคนรอบข้างที่มีต่อพฤติกรรมการดื่มของตนเอง ปรากฏว่าผู้ใช้แรงงานที่ดื่มบ่อยทั้งผู้ชายและผู้หญิงนั้นส่วนมากรายงานว่าการดื่มสุราบ่อยของตนเองนั้นทำให้ "คนในครอบครัวรำคาญ" ด้วยอัตราความมากที่สุด ผู้ใช้แรงงานชายทั้งในและนอกเมืองรายงานว่าใกล้เคียงกันคือร้อยละ 45.9 และ 42.3 ตามลำดับ สำหรับแรงงานหญิงนั้นผู้ที่อยู่ในเมือง ร้อยละ 53.6 และนอกเมือง ร้อยละ 33.3 ตามลำดับ อัตรารายงานสูงกว่าผู้ที่อยู่นอกเมืองชัดเจน สำหรับการดื่มทำให้ "เพื่อนบ้านรังเกียจและเพื่อนฝูงรำคาญ" ผลการประเมินเกิดขึ้นกับผู้ดื่มที่เป็นหญิงมากกว่าผู้ดื่มที่เป็นชาย

ภาพความเสียหายซึ่งเฝ้าผลจากการดื่มเครื่องดื่มที่ทำให้อาการ "ขาดงาน" หรือทำให้มาทำงานสาย มีอยู่ในอัตราร้อยละ 10 ของผู้ที่ดื่มสุราในช่วงเวลาเที่ยง 1 เคาน์ที่ดื่มภายในนั้นนับว่าสูง เมื่อเปรียบเทียบกับความเสียหายที่เกิดในด้านอื่น เช่น อุบัติเหตุจราจรหรือการทะเลาะ มีปากเสียง ทำร้ายร่างกาย ในช่วง 12 เคาน์ที่ผ่านมา เนื่องจากในช่วงเวลา 1 ปีนั้น มีอุบัติเหตุจากการเมาสุรา และ ขับขี้อวดยาน 1 ใน 5 มาสุราแล้วมีปากเสียงกับภรรยา คนในบ้านและคนนอกบ้านด้วย 1 ใน 3 ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดื่มสุราไม่ว่าในลักษณะใด เมื่อประมวลดูตามลักษณะที่เกิดขึ้นแล้ว ผลกระทบที่สร้างความเสียหายมากที่สุดจากการดื่มสุรา คือ ผลกระทบที่เกิดกับ "ครอบครัว" ของผู้ดื่มเอง

ในการศึกษาครั้งนี้มีความพยายามที่จะหาปัจจัยที่ทำให้ผู้ใช้แรงงานหยุดดื่มสุราได้ในอนาคตโดยการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรหลายคู่ ได้แก่ ตัวแปรเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงานที่ดื่ม "ประจำ" ดื่มแบบ "ครั้งคราว" หรือตัวแปรการ "เลิกดื่มได้" หรือ "เลิกไม่ได้" ถ้าพ่อแม่หรือคู่สมรสหรือคนใกล้ชิดที่สุดของผู้ใช้แรงงานเป็นผู้ซื้อหรือ

พ่อแม่หรือคู่สมรสซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดมากที่สุด และเป็นคนที่จะได้รับคำแนะนำปรึกษาหรือแรงใจ ถ้าคนทั้งสองนี้ซื้อหรือให้เลิกดื่มสุรานั้นจะมีความเป็นไปได้ที่จะหยุดยั้ง หรือแก้ปัญหาการดื่มได้ ซึ่งปรากฏว่าเมื่อถามผู้ที่ดื่มสุราว่า ถ้าพ่อแม่หรือคู่สมรสของท่านซื้อหรือให้ท่านเลิกดื่ม ท่านจะเลิกได้หรือไม่? ผู้ที่ดื่มสุรา "ประจำ" ทั้งผู้ชายและผู้หญิงมากกว่าครึ่งตอบว่า "ไม่แน่ใจ"ว่าจะเลิกได้หรือไม่ ผู้ชายที่ดื่มประจำร้อยละ 29.0 บอกว่า "เลิกไม่ได้" และเพียงร้อยละ 10.5 เท่านั้นที่บอกว่า "เลิกได้" สำหรับผู้ที่ดื่มเป็น "ครั้งคราว" ร้อยละ 40.6 ในกลุ่มผู้ชาย และร้อยละ 57.8 ในกลุ่มผู้หญิงคาดว่า "เลิกได้" ผู้ชายประมาณ ร้อยละ 49.2 และผู้หญิงร้อยละ 35.7 ตอบว่า "ไม่แน่ใจ"ว่าจะหยุดดื่มได้

"ไม่แน่ใจ" นั้นมีนัยซ่อนไปทาง "เลิกไม่ได้" การที่ผู้ใช้แรงงานไม่ตอบตรงตามใจคิด อาจเนื่องจากคำถามที่นำพ่อแม่และคู่สมรสมาเป็นเงื่อนไขการซื้อหรือ จึงทำให้การตัดสินใจมีค่าเป็นกลาง ฉะนั้นในความเป็นจริงจะทำให้เห็นแนวโน้มว่าผู้ใช้แรงงานชายที่ดื่มทั้ง "ประจำ" และ "ครั้งคราว" ส่วนมากคง "ไม่อาจเลิกดื่มสุรา" ได้ แต่ในกลุ่มผู้ใช้แรงงานหญิงยังมองเห็นว่า อาจมีผู้ที่เลิกดื่มได้มากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้หญิงที่ดื่มทั้งหมด

ข้อมูลจากคำถามที่ว่า "ในอนาคตท่านคิดจะดื่มต่อไปหรือไม่?" แสดงว่าถ้าถามโดยรวมแล้วผู้ชายที่ดื่มสุรา "ประจำ" นั้น ครึ่งหนึ่งไม่แน่ใจว่าจะดื่มต่อไปหรือไม่ ซึ่งกลุ่มนี้มีแนวโน้มว่าจะไม่เลิกมากกว่าเลิก และอีกร้อยละ 30 นั้นยืนยันว่าดื่มต่อเนื่องแน่นอน ส่วนผู้ชายที่ดื่มแบบ "ครั้งคราว" ถึงแม้จะมีผู้ที่คิดว่าจะเลิกดื่มมากกว่ากลุ่มแรก แต่ส่วนใหญ่หญิงหรือร้อยละ 55.7 ก็ตอบว่าไม่แน่ใจว่าจะเลิกดื่มและร้อยละ 21.9 บอกว่าดื่มต่อเนื่องเหมือนกัน สำหรับผู้หญิงที่ดื่ม "ประจำ" 3 ใน 4 คนนั้นบอกว่าในอนาคตจะไม่ดื่ม และผู้หญิงที่ดื่ม "ครั้งคราว" นั้นร้อยละ 29.8 มีความประสงค์จะเลิกดื่มในอนาคต แต่ครึ่งหนึ่งไม่แน่ใจว่าจะเลิกดื่มหรือไม่ ขณะที่ผู้หญิงที่ดื่มครั้งคราวไม่ยอมเลิกดื่มถึง ร้อยละ 18.7 ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในอนาคตจะมีคนเลิกดื่มเพียงจำนวนน้อยเท่านั้น ถ้าเปรียบเทียบระหว่างผู้ใช้แรงงานหญิงกับชายแล้ว ผู้หญิงมีสัดส่วนของผู้ที่จะเลิกมากกว่าผู้ชาย

เมื่อถามต่อไปถึงเหตุผลของผู้ใช้แรงงานที่ตอบ “ไม่เต็มต่อ” หรือ “เต็มต่อ” หรือ “ไม่แน่ใจ” แล้ว ตัวแปรที่ค่อนข้างชัดเจนว่าการ “ไม่เต็มต่อ” ของผู้ใช้แรงงานนั้น เนื่องจากปัจจัยทางสุขภาพอนามัย เป็นหลักคือ เห็นว่าไม่มีประโยชน์ สุรามิแต่ทำให้ร่างกายและสุขภาพไม่ดี และที่สำคัญคือ ทำให้คนในครอบครัวได้รับความทุกข์ เป็นห่วง ด้านสุขภาพที่ตนเองได้รับคือ เต็มแล้วไม่สบาย แพทย์ห้ามดื่มและที่สำคัญคือ ได้เห็นตัวอย่างของคนที่ดื่มสุราแล้วสุขภาพไม่ดี

ส่วนเหตุผลของผู้ที่ยัง “เต็มสุราต่อ” นั้น มี 2 ปัจจัย ซึ่งปัจจัยแรกคือ ด้านสังคม ด้วยเหตุผลความจำเป็นด้านสังคมต้องสมาคม ต้องสังสรรค์ ต้องดื่มเพราะ “ชดเชยไม่ได้” ปัจจัยที่สอง ด้านสุขภาพ คือ การยอมรับของคนทั่วไปว่า “ดื่มเล็กๆน้อยๆ ไม่เป็นไร” ก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้ใช้แรงงานตัดสินใจยังเต็มต่อเหตุผลที่สำคัญของกลุ่มนี้อีกเหตุผลหนึ่งที่ยังต้องเต็มต่อคือ “ติดสุรา” ซึ่งมีแรงงานประมาณ 1 ใน 5 ของผู้ที่ตอบว่า “เต็มสุราต่อ”

สำหรับปัจจัยของผู้ที่ตอบ “ไม่แน่ใจ” ว่าจะเต็มหรือไม่ในอนาคตนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบยังคงเลิกดื่มไม่ได้ ด้วยเหตุผลด้านสังคมเป็นหลักคือยัง “ชดเชย” ไม่ได้ ยังจำเป็นต้องเข้าสมาคม และสะดวกโอกาส เป็นต้น ดังนั้นผู้ใช้แรงงานกลุ่มที่ “ไม่แน่ใจ” กลุ่มนี้คือกลุ่มเดียวกับกับผู้ใช้แรงงานที่ตอบว่า “เต็มต่อ” นั่นเอง

เหตุผลของการดื่มสุราของแต่ละคนไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะในกลุ่มที่คิดว่าอนาคตจะดื่มสุราหรือเลิกดื่มสุรา มีเหตุผลของการดื่มเครื่องดื่มที่อาจจำแนกออกเป็น 4 ด้านใหญ่ๆ ดังกล่าวมาแล้วคือ ด้านสุขภาพจิต สังคม สุขภาพอนามัย และด้านรสนิยม ฉะนั้นเมื่อหาความสัมพันธ์ของกลุ่มคน 3 กลุ่ม ขึ้นได้แก่ ผู้ที่บอกว่าในอนาคต “ไม่เต็ม” “เต็มต่อ” และ “ไม่แน่ใจ” กับเหตุผลที่ดื่มสุราปัจจุบันนั้น ปรากฏว่าทุกกลุ่มให้ความสำคัญของ “ดื่มสุราเพื่อสุขภาพจิตใจ” มากเป็นอันดับหนึ่ง นั่นหมายความว่าคนงานเหล่านั้นดื่มเครื่องดื่มฯ เพราะต้องการสนุกสนานให้มีอารมณ์แจ่มใสคลายความเครียด และดื่มเพื่อช่วยแก้ความกดดันกลุ่มใจเมื่อมีปัญหาอีกด้วย เหตุผลสำคัญของลงมาคือ “ดื่มสุราเพื่อสังสรรค์” คนงานเหล่านั้นดื่มเครื่องดื่มฯ เพื่อต้องเข้าสมาคม พบปะเพื่อนฝูงและดื่มเพื่อต้องการมีเพื่อนและเหตุผลที่ดื่มเครื่องดื่มฯ เพื่อสุขภาพ ร่างกาย เพื่อช่วยเจริญอาหารหรือรับประทานข้าวได้ มีคนงานตอบมากเป็นอันดับสาม

ความคิดที่จะเลิกดื่มสุราของผู้ใช้แรงงานที่ดื่มสุราอยู่เป็นประจำมีอัตราส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับผู้ที่ไม่ต้องการเลิกดื่มในเหตุผลสำคัญ 2 ประการของผู้ใช้แรงงานที่ไม่ต้องการเลิกดื่มคือ ต้องสมาคมสังสรรค์ ดื่มเพราะชังเพื่อนไม่ได้ เหตุผลข้อที่สองคือ เหตุผลของสุขภาพร่างกาย ด้วยเชื่อว่าดื่มเล็กน้อยไม่เป็นอะไร อย่างไรก็ตามทั้ง 2 เหตุผล ดังกล่าวเป็นเพียงความคิดเห็นของผู้ใช้แรงงานเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงนั้นผู้ใช้แรงงานทั้งผู้หญิงและผู้ชายต่างดื่มสุราด้วยเหตุผลด้านสุขภาพจิตเป็นส่วนมาก กล่าวคือเหตุผลดื่มสุราเพราะช่วยให้อารมณ์ดี สนุกสนาน ช่วยแก้ปัญหา ช่วยแก้ความเครียดจากงาน เป็นต้น

ทัศนคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มฯ

ด้วยคำถามที่ถามว่า “เห็นด้วยหรือไม่กับการที่ดื่มสุรา” หรือดื่มเบียร์หรือชาคอง โดยกล่าวถึงบุคคลที่ดื่มใกล้ตัวจนถึงใกล้ตัว เพื่อประเมินความรู้สึกนึกคิดของผู้ตอบขณะที่ตนเองมีส่วนในการดื่มสุราด้วย ปรากฏว่าผู้ชายที่ดื่ม “ประจำ” และดื่ม “เป็นครั้งคราว” ส่วนยอมรับหรือเห็นด้วยกับการที่ผู้ชายด้วยกันดื่ม เป็นอัตราสูงที่สุดร้อยละ 58 และร้อยละ 45 ตามลำดับ ขณะที่ผู้ชาย “ไม่ดื่ม” เห็นด้วยกับการที่ผู้ชายดื่มสุราเพียงร้อยละ 12 เท่านั้น และผู้ชายที่ดื่ม “ประจำ” และดื่ม “ครั้งคราว” จะมีความเห็นตรงกันในเรื่องผู้หญิงดื่มเบียร์ และผู้หญิงดื่มชาคอง เนื่องจากมีอัตราการเห็นด้วยมากเป็นอันดับสองและอันดับสาม ขณะที่ผู้ชาย “ไม่ดื่ม” เห็นด้วยกับผู้หญิงดื่มชาคองมากกว่าผู้หญิงดื่มเบียร์ ส่วนความเห็นต่อการดื่มของคนใกล้ตัว เช่น คนรัก สามี/ภรรยา บุตรชายและบุตรสาว ถึงแม้จะมีการยอมรับน้อยกว่าที่กล่าวมาก่อนแล้วแต่ก็เห็นว่าชายที่ดื่ม “ประจำ” จะยอมรับว่าคนรัก สามี/ภรรยา หรือบุตรดื่มได้มากกว่าผู้ชายที่ดื่ม “ครั้งคราว” ส่วนผู้ชายที่ “ไม่ดื่ม” นั้นไม่ยอมรับในเรื่องนี้เลย

สำหรับผู้หญิงแล้วการแสดงว่า “เห็นด้วย” กับการดื่มของคนทุกกลุ่มมีน้อยมากที่เห็นด้วยมีเพียงผู้หญิงที่ดื่ม “ครั้งคราว” ยอมรับว่าผู้หญิงดื่มเบียร์สูงถึงร้อยละ 35 และผู้หญิง “ไม่ดื่ม” ยอมรับผู้หญิงดื่มชาคองร้อยละ 14 ซึ่งถ้าพิจารณาโดยรวมแล้วผู้หญิงที่ดื่มสุราจะยอมรับ เบียร์มากกว่า ชาคอง ขณะที่ผู้หญิงที่ไม่ดื่มจะยอมรับชาคองมากกว่าเบียร์

การยอมรับหรือ “เห็นด้วย” กับการตีมูลค่าของคนกลุ่มต่างๆ ได้แสดงให้เห็นบรรทัดฐานของสังคมไทยในเรื่องเกี่ยวกับสุราที่มีต่อผู้หญิง ผู้ชายและคนในครอบครัวต่างๆ กับการตีมูลค่านั้นเป็นที่ยอมรับว่า “ไม่เห็นด้วย” แต่ในความรู้สึกที่ไม่เห็นด้วยนี้ ผู้หญิงแสดงความรู้สึกไม่เห็นด้วยในทุกเรื่องมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้เรื่องผู้หญิงดื่มเบียร์ และผู้หญิงดื่มชาคอง ที่ผู้หญิงมีการยอมรับขณะที่ผู้ชายนอกจากยอมรับได้ว่าตนเองดื่มสุราได้แล้ว ยังยอมรับว่าผู้หญิงดื่มเบียร์ได้ และ ผู้หญิงดื่มชาคองได้อีกด้วย นั่นหมายความว่ามีการยอมรับในระดับหนึ่งว่า สุราเป็นเครื่องดื่มสำหรับผู้ชายส่วน เบียร์และชาคอง เป็นเครื่องดื่มสำหรับผู้หญิง

ในงานแต่งงานหรืองานบวช ผู้หญิงมักดื่มในโอกาสเช่นนั้น
ง่ายกว่าโอกาสอื่นๆ

ข.5 สรุปสาระอุปสงค์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ลพบุรีมีชื่อเสียงในด้านความเป็นแหล่งวัฒนธรรมเก่าแก่ในระย 30 - 50 ปี มีการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรค่อนข้างมากเมื่อมีการอพยพเข้ามาตั้งรกรากของคนจากภาคต่างๆ โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนั้นลพบุรียังได้เป็นที่ตั้งของหน่วยทหารสำคัญหน่วยหนึ่งของประเทศอีกด้วย และในระยะเวลาไล่เลี่ยกันในเวลาไม่ถึง 15 ปีมานี้เริ่มมีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เข้ามาดำเนินงานในหลายพื้นที่ เป็นผลให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรมาอยู่ในอุตสาหกรรมจำนวนหนึ่ง ปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้นสร้างความเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตให้แก่คนในจังหวัดลพบุรีพอสมควร

เมื่อเลือกจังหวัดลพบุรีมาเป็นพื้นที่เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มขี้มนั้น ไม่ได้ตั้งสมมติฐานเฉพาะขึ้นมาเป็นกรอบในการศึกษา นอกจากกำหนดวัตถุประสงค์เป็นเค้าโครงกว้างๆ ว่าต้องการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มขี้มนั้นทั้งด้านอุปสงค์ อุปทานและผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การหามาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาค จังหวัดลพบุรีซึ่งมีความหลากหลายทางประชากร เป็นจังหวัดทำเกษตรกรรมที่มีอุตสาหกรรมแทรกอยู่ด้วย จึงเป็นพื้นที่เหมาะสมที่จะสะท้อนภาพสังคมและวัฒนธรรมในการบริโภคเครื่องดื่มขี้มนั้นได้เป็นอย่างดี การเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มขี้มนั้นได้พิจารณาลักษณะดังกล่าวข้างต้น จึงเลือกตัวอย่างกระจายอยู่ทุกอำเภอเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แสดงลักษณะและปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มขี้มนั้นที่สามารถอธิบายพฤติกรรมภาพกว้างได้ด้วย ครอบคลุมการทางสถิติในการเลือกครัวเรือนตัวอย่าง ทำให้ได้จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 3,885 ครัวเรือน ซึ่งเมื่อทำการสำรวจแล้วมีประชากร 14,577 คน เป็นหญิง ร้อยละ 52 และเป็นชายร้อยละ 48 ประชากรเหล่านี้ 1 ใน 4 เป็นเกษตรกร ร้อยละ 18 ประกอบอาชีพไม่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรม ซึ่งประกอบด้วยค้าขาย ทำธุรกิจ ราชการและลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 14 เป็นกรรมกร แรงงานรับจ้าง ร้อยละ 18 กำล้างเขียนหนังสือ ร้อยละ 10 เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 7 ปี จึงยังไม่อยู่ในโรงเรียน และปรากฏว่ามีถึงร้อยละ 13 ที่ยังไม่มียานทำเป็นหลักแหล่ง

สำนักงานสถิติแห่งชาติ เคยสำรวจการดื่มเครื่องดื่มขี้มนหรือเครื่องดื่มขี้มนเมาทั่วประเทศ ในปีพ.ศ.2534 และ 2539 ในช่วงเวลาห่างกัน 5 ปีนั้น ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าประชาชนไทยดื่มเครื่องดื่มขี้มนเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละสองแสนหกหมื่นคน ซึ่งนับเป็นสถิติค่อนข้างสูงและไม่เพียงแต่จำนวนคนดื่มจะเพิ่มขึ้นเท่านั้น สถิติปริมาณจำหน่ายเครื่องดื่มขี้มนของกรมสรรพสามิตก็ชี้ให้เห็นว่าปริมาณบริโภคต่อคนก็เพิ่มสูงขึ้นในอัตราที่น่าเป็นห่วง คือ เพิ่มจาก 10.4 ลิตรต่อคน

ในปี พ.ศ.2530 เป็น 16.6 ลิตรต่อคน ในปี พ.ศ. 2540 และในช่วงเดียวกันนี้เครื่องดื่มประเภท เบียร์และไวน์ก็เพิ่มมากขึ้นและเพิ่มสูงกว่าเครื่องดื่มชาชนิดอื่นคือ 19.5 ลิตรต่อคนในปี พ.ศ.2540 โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วนี้เกิดขึ้นในช่วงปีพ.ศ.2535-2540 ซึ่งเป็นปีที่กล่าวกันว่าเศรษฐกิจในประเทศกำลังเจริญเติบโต สถานการณ์เช่นนี้ทำให้อนุมานได้ว่าภาวะเศรษฐกิจมีอิทธิพลค่อนข้างมากต่อการดื่มเครื่องดื่มฯ ของประชาชน

อัตราการบริโภคเครื่องดื่มฯในปริมาณมากเช่นนี้ มิได้แสดงให้เห็นเฉพาะภาพรวมทั้งประเทศเท่านั้น ในจังหวัดลพบุรีก็มีข้อมูล que แสดงให้เห็นแนวโน้มไปในทางเดียวกันว่าปริมาณจำหน่ายสุราต่อประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในปีพ.ศ. 2537 มีอัตราสูงถึง 17 ลิตรต่อคน ซึ่งสูงกว่าอัตราเฉลี่ยของประเทศในปีเดียวกันที่มีอัตราเพียง 15.5 ลิตรต่อคนเสียอีก

การรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มฯในจังหวัดลพบุรี แม้จะกระทำในช่วงเวลาหลังจากนั้น 2 ปี (2539) ผลจากการศึกษาก็สะท้อนให้เห็นอันตรายและปัญหาที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มฯค่อนข้างชัดเจน

การบริโภคเครื่องดื่มฯของประชาชน

เครื่องดื่มฯที่ขายอยู่ในจังหวัดลพบุรีมีหลายชนิด แต่ที่นิยมมากและเห็นขายทั่วไป ทั้งในเมืองและนอกเมือง คือ สุราขาว หรือ 35 ดีกรี ซึ่งในการศึกษานี้พบว่า “สุราขาว” เป็นที่นิยมของผู้ชายโดยเฉพาะในชนบท เนื่องจากเป็นเครื่องดื่มฯที่ราคาไม่สูงมาก ส่วนผู้ชายในเมืองมักนิยมดื่มสุราไทย หรือ “เหล้าแดง” สุราไทยนี้มี 3 ยี่ห้อที่พบโดยทั่วไปตามร้านขายเครื่องดื่มฯ คือ แมโจร หงษ์ทอง และแสงทิพย์ ส่วนสุราต่างประเทศมีการดื่มกันเฉพาะคนบางกลุ่ม เช่น ทหาร ตำรวจ และข้าราชการระดับสูงเท่านั้น ฉะนั้นจะพบว่าสุราต่างประเทศหลายยี่ห้อมีขาย แต่เฉพาะในร้านขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเมืองเท่านั้น เครื่องดื่มฯประเภทเบียร์ นั้นน่าจะเริ่มนิยมดื่มกันแต่กลุ่มคนในเมืองมาก่อน แต่ในปัจจุบันนั้นพบว่ามีการขายใน “ตู้แช่” ตามร้านขายเครื่องดื่มฯทั้งในเมืองและในชนบท เบียร์มี 2 ยี่ห้อ คือ เบียร์สิงห์ และเบียร์ช้าง เบียร์ยี่ห้อหลังนี้เพิ่งเข้ามาสู่ตลาดเพียง 2 ปี และใช้กลยุทธ์การแย่งลูกค้าโดยการลดราคาเบียร์ยี่ห้อต่ำกว่าชนิดแรก เนื่องจากผู้ผลิตเบียร์ช้างเป็นผู้ที่ได้สัมปทานขายสุราทั้ง 3 ยี่ห้อด้วย จึงส่งผลให้ราคาสุราไทยต้องปรับราคาให้สูงขึ้นในช่วงที่กำลังศึกษา

นอกจากเครื่องดื่มฯทั้ง 3 ชนิดซึ่งนับว่าเป็นที่นิยมของคนส่วนมากในจังหวัดลพบุรีแล้ว เครื่องดื่มฯอีกชนิดที่ผู้ดื่มไม่ได้คิดว่าเป็นเครื่องดื่มฯคือ “ชาคอง” ที่ผู้หญิงส่วนมากนิยมดื่มภายหลังจากคลอดบุตร ชาคองนี้ผู้หญิงหลายคนแม้ไม่มีบุตรแล้วก็ยังคงดื่มติดต่อกันปัจจุบัน

เนื่องจากคิดในรสชาติ และบางคนเปลี่ยนมาดื่มสุราขาวเพราะคิดจากการที่เคยดื่มยาของ
มาก่อน การศึกษานี้พบว่า “ยาของ” เป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมมากในหมู่ผู้หญิงที่อยู่
นอกเมือง เครื่องดื่มอีกชนิดที่ไม่อาจเว้นที่จะไม่นำมากล่าวถึงคือ “สุราเถื่อน” ซึ่งเป็นเครื่องดื่ม
ที่ผลิตขึ้นเองในชุมชนบางชุมชน สุราเถื่อนนับเป็นเครื่องดื่มที่เทียบได้กับสุราขาว เนื่องจาก
วัตถุดิบในการผลิตและกระบวนการผลิตใกล้เคียงกัน เพียงแต่สุราเถื่อนนั้นผลิตโดยผู้ที่ไม่ได้รับ
อนุญาตจากทางราชการ สุราเถื่อนนี้ได้รับความนิยมมากในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยข้างต่ำ
เนื่องจากราคาของสุราเถื่อนนี้ต่ำกว่าสุราขาวถึงเท่าตัว

ประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มฯ ของสมาชิกครัวเรือนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป
นั้น 3 ใน 4 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมดเคยมีประสบการณ์ในการดื่มเครื่องดื่มฯ มาแล้วอย่างใด
อย่างหนึ่ง ผู้ที่เคยมีประสบการณ์เหล่านี้ดื่มครั้งแรกเมื่ออายุยังไม่มาก โดยเฉพาะผู้ชายอายุ
ประมาณ 17-18 ปีก็เริ่มดื่ม ส่วนผู้หญิงน่าจะจะเป็นเพราะประเพณีไทยที่ไม่นิยมให้ผู้หญิง
ดื่มเครื่องดื่มฯ ผู้หญิงจึงมีประสบการณ์ดื่มครั้งแรกเมื่ออายุมากกว่าผู้ชาย คือ อายุประมาณ
19-20 ปี และด้วยเหตุผลทางสังคมประเพณีอีกเช่นกันที่ทำให้คนในชนบทเริ่มดื่มเครื่องดื่มฯ
ครั้งแรกเร็วกว่าคนในเมือง เนื่องจากงานประเพณีฉลองเทศกาลสงกรานต์หรืองานเฉลิมฉลอง
ปีใหม่เป็นโอกาสที่คนได้ดื่มเครื่องดื่มฯ อย่างไม่ระมัดระวังสักเท่าไหร่ งานประเพณีเหล่านี้ในชนบท
มักมีการดื่มมากกว่าในเมืองด้วยความคิดที่ว่าเป็นโอกาสได้สนุกสนาน ภายหลังจากดูฤกษ์
เก็บเกี่ยวอีกด้วย ดังนั้นโอกาสเช่นนี้เปิดให้แก่คนที่เริ่มทำการเกษตรในวัยเยาว์ได้เริ่ม
ดื่มเครื่องดื่มฯเร็วขึ้น

ทำไมคนในเมืองนิยมดื่ม “เหล้าแดง” และทำไมคนชนบทถึงนิยมดื่ม “เหล้าขาว” แม้งาน
ศึกษานี้ยังไม่อาจให้คำตอบที่ชัดเจนได้ แต่มีเหตุผลที่ได้รับการอธิบายจากชาวบ้านที่นิยมดื่ม
สุราขาวว่าดื่มแล้วตื่นขึ้นตอนเช้า “ไม่ปวดหัว” ไม่ทำงานในไร่นาได้สบาย สำหรับผู้ที่ดื่มสุราไทย
ก็จะอธิบายว่าสุราขาวนั้น “แรงเกินไป” ซึ่งหมายถึงมีแอลกอฮอล์มากกว่าดื่มแล้ว “เมาเร็ว” ตื่นตอน
เช้า “คอแห้ง” เป็นต้น คำอธิบายเหล่านี้ ถ้าพิจารณาด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ และสังคม
จะเห็นว่าทางเลือกดื่มเครื่องดื่มฯแต่ละชนิดมีปัจจัยเรื่อง “ราคา” ของเครื่องดื่มและ “ค่านิยม”
เข้ามามีอิทธิพลต่อการเลือกชนิดเครื่องดื่มด้วย สุราขาวเป็นเครื่องดื่มฯราคาถูกที่สุดเมื่อเปรียบ
เทียบกับเครื่องดื่มฯชนิดอื่นที่อยู่ในชนบทซึ่ง ส่วนมากเป็นเกษตรกรสามารถหาซื้อดื่มได้
สุราไทยเป็นเครื่องดื่มของผู้ที่มีรายได้น้อย มีฐานะทางสังคมสูง ซึ่งคนเหล่านี้จะอยู่ในเมือง ดังนั้น

ชนิดของเครื่องตีมาจึงเป็นเครื่องชีวิตสถานภาพทางสังคมด้วย ในงานเลี้ยงฉลองการแต่งงาน หรืองานบวช หรือแม่แต่งงานศพในชนบท สุราไทยถูกจัดเตรียมไว้ให้แขกกับเชิญที่มีเกียรติ เช่น ข้าราชการ ตำรวจ หรือทหาร ถ้าเป็นแขกพิเศษมากๆ จะมีสุร่าต่างประเทศเตรียมไว้รับ แรกผู้นั้นโดยเฉพาะ

ข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นมีแนวโน้มว่ากำลังจะเปลี่ยนไป จากการศึกษาที่พบว่ากลุ่มคนรุ่นอายุ 15-19 ปี ไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือในชนบทมักจะไม่เลือกดื่ม “เหล้าแดง” และ “เบียร์” เป็นเครื่องตีมาชนิดแรก ขณะที่คนกลุ่มอายุสูงกว่า 19 ปีขึ้นไป ซึ่งคงมีแบบแผนการเลือกชนิดเครื่องตีมาเหมือนที่กล่าวมาแล้ว คือ คนในเมืองดื่มสุราไทยและคนในชนบท ดื่มสุร่าชาวเป็นชนิดแรก ซึ่งการเลือกเครื่องตีมาชนิดใดดื่มเป็นครั้งแรกนั้น ในการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีแนวโน้มว่าจะเลือกดื่มเครื่องตีมาชนิดนั้นอีกเป็นส่วนมากเมื่อมีโอกาสได้ดื่ม โดยเฉพาะคนที่ปัจจุบันเป็นคนดื่ม “ประจำ” จะดื่มเครื่องตีมาชนิดแรกทุกครั้งที่ได้ดื่ม ฉะนั้นคนกลุ่มอายุ 15-19 ปีกลุ่มนี้ในอนาคตซึ่งกระจายอยู่ทั้งในเมืองและในชนบทจะทำให้แบบแผนการดื่มของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างชัดเจนว่า สุราไทยและเบียร์จะเข้าไปมีบทบาทในชนบทมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน

การเริ่มเข้าสู่พฤติกรรมการบริโภคเครื่องตีมาเป็นปกติมีปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าธรรมชาติของมนุษย์ และผู้ที่อยู่รอบข้างมีอิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยอย่างมาก ซึ่งไม่แตกต่างจากการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายนักเรียนนักศึกษาที่ว่า “ความอยากรู้อยากทดลอง” “เพื่อน” และ “พ่อแม่ ญาติพี่น้องหรือแฟน” เป็นผู้ชักนำไปสู่รู้จักดื่มเครื่องตีมาครั้งแรก ต้องยอมรับข้อเท็จจริงหนึ่งว่า มนุษย์มีธรรมชาติการอยากรู้อยากทดลอง ผู้ที่เริ่มดื่มเครื่องตีมาตั้งแต่วัยเด็กจะใช้โอกาสนี้เป็นก้าวแรกของการเข้าสู่พฤติกรรมการบริโภคเป็นปกติ ขณะเดียวกันความต้องการมีเพื่อน หรือเป็นกลุ่มทางสังคมก็เป็นก้าวสำคัญอีกก้าวหนึ่งที่จะพัฒนาไปเป็นผู้ที่บริโภคเครื่องตีมาในโอกาสข้างหน้า คน 2 กลุ่มนี้เริ่มดื่มเครื่องตีมาในวัยที่ไม่แตกต่างกัน และเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในเมืองและในชนบทโดยเฉพาะในกลุ่มผู้ชาย ซึ่งตรงข้ามกับผู้หญิง การมีพ่อแม่ญาติพี่น้องหรือสูภักเข้ามาแนะนำให้ดื่มเครื่องตีมาโดยมีเหตุผลเรื่องสุขภาพดื่มเพราะเป็น “ยา” ไม่ใช่เรื่องการอยากรู้อยากทดลองหรือเรื่องต้องการเพื่อนเช่นเดียวกับผู้ชาย จึงเป็นเงื่อนไขที่สังคมไทยยอมรับได้ ดังนั้นผู้หญิงที่เริ่มดื่มเครื่องตีมาในรูปของ “ขาดอง” จึงไม่มีใครติงหรือรังเกียจ

การดื่มเครื่องดื่มฯ “ประจำ” เป็นพฤติกรรมที่กำหนด โดยรสนิยมส่วนตัว

ผู้มีประสบการณ์การดื่มเครื่องดื่มฯครั้งแรก บางคนหันมาไปเป็นคนดื่มเครื่องดื่มฯ “ประจำ” บางคนดื่มแค่เฉพาะเมื่อมีความจำเป็น “ครั้งคราว” และบางคน “หยุดดื่ม” ในพัฒนาการของคนที่ทั้ง 3 กลุ่ม กลุ่มที่ดื่มประจำนับเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญต่องานศึกษาด้านสุขภาพอนามัยมากที่สุด คนกลุ่มนี้คือคนที่ดื่มเครื่องดื่มฯโดยอาศัยความชอบ รสนิยมและความต้องการดื่มของตัวเองเป็นหลัก จากการสำรวจประชาชนจังหวัดลพบุรี ปรากฏว่ามีคนที่ยอมรับว่าตนเองดื่มเครื่องดื่มฯเป็นประจำ หรือดื่มเกือบทุกวันสูงถึงร้อยละ 12 หมายความว่าประชาชนในจังหวัดลพบุรีที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป 5 หมื่นคน ดื่มเครื่องดื่มฯ เกือบทุกวัน พวกที่ดื่มเครื่องดื่มฯ ประจำนั้น 7 คนเป็นผู้ชายในชนบท 1.5 คนเป็นผู้หญิงในชนบท 1 คนเป็นผู้ชายในเมือง และ 0.5 คนเป็นผู้หญิงในเมือง

ผู้ชายในชนบทซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของผู้ดื่มเครื่องดื่มฯประจำนี้มีพฤติกรรมการดื่มแตกต่างจากกลุ่มอื่นค่อนข้างชัดเจนคือ มักดื่มเครื่องดื่มฯเป็นกลุ่มแบบ “ตั้งวง” กับเพื่อนบ้านหรือเพื่อนทำงานด้วยกัน และดื่มภายหลังจากเลิกทำงานในไร่มาแล้ว ใช้สถานที่คือที่บ้านตั้งวงดื่มสุราขาว มักดื่มโดยไม่ผสมกับเครื่องดื่มชนิดอื่น จะเน้นปริมาณแอลกอฮอล์แต่ละครั้งที่ดื่มจึงสูงมีกับแก้มบ้างไม่มีบ้าง ถ้าเป็นพวกที่นิยมกับแก้มมักจะเป็นอาหารรสจัดปรุงขึ้นมาเพื่อกินกับเครื่องดื่มโดยเฉพาะการดื่มมีช่วงเวลาค่อนข้างยาว ตั้งแต่หลังเลิกงานไปจรดค่ำ จะเน้นปริมาณที่ดื่มต่อคนจึงมาก โดยเฉลี่ยตั้งแต่ 1 กิโลกรัมขึ้นไปถึงครึ่งขวดต่อคน พฤติกรรมลักษณะนี้จะเห็นโดยทั่วไปช่วงเวลาเย็นไปจนถึงค่ำ

สำหรับผู้ชายในเมืองมักดื่มเครื่องดื่มฯ “คนเดียว” ที่บ้าน ดื่มหลังจากเลิกงานเช่นกัน ลักษณะการดื่มคนเดียวเป็นการดื่มเพื่อพักผ่อนและดื่มเพื่อให้เจริญอาหาร บางคนดื่มไปพร้อมๆกับอาหารมื้อเย็นที่บ้าน ผู้ชายในเมืองกลุ่มนี้ดื่มสุราไทยและดื่มโดยมีน้ำแข็ง ใสคา หรือน้ำเปล่าผสมกับเครื่องดื่มฯปริมาณแอลกอฮอล์ในการดื่มแต่ละครั้งจึงน้อยกว่ากลุ่มแรก โดยเฉลี่ยแล้วคนหนึ่งดื่มประมาณ 1 กิโลกรัม

สำหรับพฤติกรรมของผู้หญิงในเมืองและในชนบท ค่อนข้างเหมือนกันเกือบทุกเรื่อง โดยเฉพาะพวกผู้หญิงดื่มเครื่องดื่มฯเพื่อให้เจริญอาหาร จะดื่มก่อนอาหารเย็นและดื่มเพียง 1 กิโลกรัมเป็นส่วนใหญ่ ต่างกันที่ชนิดของเครื่องดื่มฯ เท่านั้น ผู้หญิงในเมืองส่วนมากดื่มสุราไทย

มีบางคนดื่มเบียร์ ส่วนผู้หญิงในชนบทนอกจากดื่มสุราขาวเป็นส่วนมากก็ไม่มีจำนวนไม่น้อยดื่มยาของ ทั้งที่ไม่ได้อยู่ในช่วงหลังคลอดบุตร

การศึกษาครั้งนี้พบว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มมาเป็นกลุ่มของผู้ดื่มประจำนี้ มีแนวโน้มให้เห็นอันตรายที่เกิดขึ้นกับผู้ดื่มมากกว่าผู้ดื่มคนเดียวค่อนข้างชัดเจน เนื่องจากผู้ดื่มเป็นกลุ่มมีช่วงเวลาดื่มนานตั้งแต่หลังเลิกงานไปจนถึงเวลาค่ำและอาหารเย็น ปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มทำให้มีอาการ “เมาทุกครั้งที่ดื่ม” และคนกลุ่มนี้มีพฤติกรรม “พอกมากลากไป” เพราะมีอัตราส่วนการไปดื่มต่อที่ขึ้นสูง รวมถึงการไปเที่ยวหญิงบริการอีกด้วย พวกดื่มเป็นกลุ่มมักมีทัศนคติเกี่ยวกับการเลิกดื่มเครื่องดื่มว่าไม่สามารถเลิกดื่มได้ด้วยเหตุผลความจำเป็นทางสังคมต้องสมาคมกับเพื่อนฝูง เหตุผลดังกล่าวไม่ได้แสดงให้เห็นว่าผู้ดื่มเห็นอันตรายของการดื่มของตนแต่อย่างใด นำสังเกตว่ากลุ่มผู้ดื่มประจำเหล่านี้คือกลุ่มผู้ชายที่อยู่ในเขตชนบทเป็นส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาไม่สูงนัก การให้ความรู้ไม่อาจกระทำได้ด้วยวิธีง่ายๆ ผ่านสื่ออย่างที่เคยปฏิบัติ อาจต้องรอบคอบและให้ความสนใจเป็นพิเศษ

การดื่มเครื่องดื่มฯเป็น “ครั้งคราว” เป็นพฤติกรรมที่กำหนดโดยสังคมและประเพณี

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มฯที่มีความสำคัญในบริบทของสังคมไทยคือ การดื่ม “เป็นครั้งคราว” หรือการดื่มเมื่อโอกาสหรือความจำเป็นเปิดให้ดื่ม การดื่มลักษณะนี้เป็นพฤติกรรมของประชาชนจังหวัดลพบุรีเป็นส่วนมากหรือประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ที่เคยดื่ม การดื่มเครื่องดื่มฯในลักษณะนี้แม้เป็นพฤติกรรมการดื่มที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับใดๆ กำหนดให้ต้องดื่มเครื่องดื่มฯ แต่ชนบทรวมชนเมืองประเพณีและค่านิยมของสังคมที่คนส่วนใหญ่ถือปฏิบัติเป็นส่วนผลักดันให้คนในสังคมต้องดื่มเครื่องดื่มฯตามกันไป เช่น การดื่มเครื่องดื่มฯในเทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ เพื่อเฉลิมฉลองปีใหม่ โอกาสที่จะได้ทำอะไรใหม่ ส่งท้ายฤดูกาลเพาะปลูกที่ผ่านมา รับฤดูกาลเพาะปลูกใหม่หรือการดื่มเครื่องดื่มฯในการฉลองงานแต่งงาน ของการบวช และการดื่มในงานศพ ในชนบทการดื่มในงานศพเป็นการดื่มของแขกเพื่อที่มารช่วยงานได้อยู่เป็นเพื่อน “ศพ” จนถึงรุ่งสว่างของอีกวัน สถานการณ์ต่างๆเหล่านี้เกิดขึ้นตลอดปี ตั้งแต่เดือนมกราคมจนถึงเดือนพฤษภาคมก่อนฤดูทำเกษตรเป็นช่วงที่มีงานเกิดขึ้นทุก บางวันมี 2 งานซ้อนกัน ครอบครัวที่ได้รับเชิญต้องจัดสรร ระหว่างสามเณรบอกว่าใครจะไปงานของใครเพื่อไม่ให้เสียความสัมพันธ์ในชุมชน งานต่างๆเหล่านี้เครื่องดื่มฯจะถูกจัดเตรียมไม่ให้ขาด ถ้าเจ้าภาพ

เปรียบเทียบไม่พอกับแรกถือว่าเป็นการ “เสียหน้า” มีตัวอย่างในงานบวชลูกชายของผู้ใหญ่บ้าน
ผู้หนึ่งในหมู่บ้านรอบนอกอำเภอเมืองธนบุรี ผู้ใหญ่บ้านเสียค่าใช้จ่ายเพื่อ จัดงานเลี้ยงฉลอง
ในงานบวชลูกชายเพียงวันเดียวกว่า 1 แสนบาท ในเงินจำนวนนี้เป็นค่าเครื่องตีมา ประมาณ
1 ใน 3 หรือประมาณ 3 หมื่นกว่าบาท

การตีเครื่องตีมาเป็นครั้งคราวที่สำคัญอีกสถานการณ์หนึ่งคือ การสังสรรค์สมาคม
ระหว่างเพื่อนฝูง ระหว่างญาติพี่น้อง หรือระหว่างผู้น้อยกับผู้ใหญ่ เป็นสถานการณ์ที่ต้องมีการ
ตีเครื่องตีมา ฉะนั้นเครื่องตีมาในสถานการณ์นี้ไม่ใช่การตีมาเพื่อฉลองหรือแสดงความยินดี
แต่เป็นการตีมาเมื่อมีการพบปะสังสรรค์

พฤติกรรมการตีมา “เป็นครั้งคราว” นี้ไม่มีแบบแผนชัดเจนเหมือนผู้ที่ตีมาประจำ อาทิ ชนิด
เครื่องตีมา สถานที่ตีมาช่วงเวลาตีมาเครื่องตีมาเหล่านี้มักเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
แต่อย่างไรก็ตามพฤติกรรมการตีมามีรูปแบบที่พิจารณาได้ว่าการตีมาครั้งคราวนี้เป็น
พฤติกรรมการรวมกลุ่มทางสังคมอย่างชัดเจน ผู้หญิงเป็นผู้ที่สังคมไม่เห็นด้วยกับการตีมา
ตีมาวัน โอกาสจึงเปิดให้กับผู้หญิงในเมืองได้ตีมาเครื่องตีมา จากงานแต่งงาน งานบวชมากที่สุด
ผู้หญิงในชนบทมีโอกาสได้ตีมาจากงานเทศกาลสงกรานต์มากที่สุด สำหรับผู้ชายทั้งในเมือง
และชนบทมีโอกาสตีมาเครื่องตีมาบ่อยที่สุดในช่วงเทศกาลสงกรานต์ปีใหม่ สำหรับชนิดเครื่อง
ตีมา ผู้ชายมักตีมาสุราไทย และสุราขาว ในงานเทศกาล งานแต่งงานและงานบวชด้วย แต่เนื่อง
จากเบียร์และสุราขาวเป็นเครื่องตีมาของผู้หญิงส่วนมากอยู่แล้ว โอกาสที่ได้ตีมาจึงเป็นในช่วง
เทศกาล ส่วนสุราไทย ผู้หญิงจะไม่หาซื้อมาตีมาแต่จะได้ตีมาจากงานแต่งงาน งานบวชเป็นส่วน
มาก ชนิดเครื่องตีมาที่ตีมาเป็นตัวชี้วัดกลุ่มสังคมค่อนข้างชัด โดยเฉพาะพวกผู้ชายถ้าตีมา
ไทย ตีมาเบียร์ กลุ่มที่ตีมาด้วยคือเพื่อนที่ทำงานด้วยกัน ถ้าตีมาสุราขาวจะเป็นเพื่อนบ้านหรือญาติ
พี่น้อง แต่ผู้หญิงมีกลุ่มสังคมแคบกว่า ฉะนั้นเครื่องตีมาชนิดใดก็ตามก็ตีมาเพื่อนบ้าน ญาติที่
น้องเหมือนกันไม่ได้แยกชนิด

ความรู้เกี่ยวกับผลเสียจากการตีมาเครื่องตีมา

ความรู้เกี่ยวกับผลเสียของการตีมาเครื่องตีมาต่อสุขภาพอนามัย ไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็น
การให้ความรู้โดยรัฐเป็นผู้ให้ทั้งหมด ความรู้ในหลายเรื่องเป็นความรู้บนพื้นฐานของการมี
ประสบการณ์ได้เห็นผู้ตีมาเครื่องตีมาเป็นเวลานานมีอาการแสดงให้เห็น อาทิ การตีมาสุราเฝือก
อาจทำให้ไม่รู้สึกตัว ตีมาติดต่อกันหลายปีทำให้สมองฝ่อ อาจรักแบบคนบ้าหนูตีมา

หลายปีอาจมีผลต่อหัวใจหรือการตื่นสุราติดต่อกันหลายปีอาจเป็นโรคจิตประสาท เป็นต้น ส่วนความรู้เรื่องอันตรายจากโรคตับแข็งหรืออันตรายต่อทารกในครรภ์ เป็นความรู้ที่น่าจะได้รับโดยผ่านสื่อมวลชน หรือผ่านการเรียนจากห้องเรียน เพราะผู้ดื่มที่อยู่ในวัย 15-19 ปี เป็นกลุ่มที่มีความรู้ 2 เรื่องนี้ดีที่สุดในกลุ่มที่มีอัตราส่วนความรู้เท่ากับกลุ่มเป้าหมายนักเรียน นักศึกษาด้วย ผู้ที่ไม่เคยดื่มหรือผู้ที่เคยแต่หยุดดื่มเป็นผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มฯ จะมีความรู้เรื่องผลเสียของการดื่มทั้ง 5 เรื่องดังกล่าวน้อยกว่า

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มฯ

ผู้หญิงยังคงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สังคมเห็นว่า “ไม่ควรดื่ม” เครื่องดื่มฯ แม้ว่าปัจจุบันสภาพการดื่มเครื่องดื่มฯของผู้หญิงจะเปลี่ยนไปค่อนข้างมาก แต่ถ้าถามว่าผู้หญิงควรดื่มได้บ้างเล็กน้อยมีการยอมรับบ้างในระดับหนึ่ง ผู้ที่ยอมรับได้บ้างว่าผู้หญิงควรดื่มบ้างเล็กน้อยจะเป็นความเห็นของผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มฯมากน้อยตามลำดับการดื่ม หมายถึง ผู้ที่ดื่มประจำจะเห็นด้วยมากที่สุดและการเห็นด้วยค่อยๆ ลดน้อยลงตามลำดับ ถ้าพิจารณาจากข้อมูลข้างต้นยังไม่อาจยอมรับได้ว่าสังคมโดยส่วนรวมจะยอมให้ผู้หญิงดื่มเครื่องดื่มฯได้ การยอมรับให้ดื่มขึ้นอยู่กับความคิดที่เป็นอคติว่าตนเองเป็นคนดื่มเครื่องดื่มฯ จึงเห็นว่าผู้หญิงก็ควรที่จะดื่มได้ด้วย ทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพค่อนข้างมีน้ำหนักมากสำหรับผู้ที่มีอาชีพครู อาจารย์ และแพทย์ว่าไม่ควรดื่มเครื่องดื่มฯ ตรงข้ามกับผู้ที่ทำอาชีพพ่อค้านักธุรกิจ การดื่มเครื่องดื่มฯได้รับการยอมรับมากที่สุด มากกว่าอาชีพทหาร ตำรวจ

ความเชื่อเกี่ยวกับคุณสมบัติของเครื่องดื่มฯ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีคุณสมบัติที่ทำให้คนกล้าทำบางสิ่งบางอย่าง นับว่าเป็นความเชื่อที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด มีคำพูดว่า “กินเหล้าขี้มใจ” เป็นความหมายที่กล่าวถึงข้างต้น ความเชื่อมีมากเป็นอันดับสองคือ การเห็นว่าเครื่องดื่มฯช่วยให้มีเพื่อนฝูงมีสังคม นำไปสู่การพึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือกันในเรื่องสังคม คุณสมบัติของเครื่องดื่มอันดับสุดท้ายคือ คุณสมบัติที่มีต่อร่างกาย เครื่องดื่มฯช่วยให้กินข้าวได้ ช่วยให้มีผลึกเข้าสู่เร็วขึ้น ถ้าพิจารณาอย่างละเอียดจะเห็นว่าคุณสมบัติทั้ง 3 ข้อข้างต้น ขึ้นอยู่บนฐานประสบการณ์ของผู้ดื่มเครื่องดื่มฯ ผู้ชายเชื่อว่าดื่มเครื่องดื่มฯ จะช่วยให้ใจกล้าทำบางสิ่งบางอย่าง ช่วยให้มีเพื่อนมีสังคม แต่ผู้หญิงจะเชื่อว่า เครื่องดื่มฯช่วยให้หญิงหลังคลอดมีผลึกเข้าสู่เร็วขึ้น

การบริโภคเครื่องดื่มขมนักเรียนนักศึกษา

นักเรียนนักศึกษาที่เป็นตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ นับเป็นตัวแทนที่มีความหลากหลายทั้งระดับการศึกษา และความหลากหลายของภูมิภาคหลังครอบครัวยุคใหม่ที่จะสะท้อนสภาพสังคมและพฤติกรรมกาบริโภคเครื่องดื่มขมนักเรียนเป็นอย่างดี นักเรียนเหล่านี้ประมาณ 1 ใน 3 มาจากครอบครัวเกษตรกร และเป็นครอบครัวที่มีมากที่สุด รองลงมาคือนักเรียนที่มาจากครอบครัวมิดเดิลคลาสเป็นทหาร บิดามารดาเป็นพ่อค่านักธุรกิจ และบิดามารดาทำงานรับจ้างทั่วไป ซึ่งทั้ง 3 อาชีพมีจำนวนใกล้เคียงกันและบิดามารดานักเรียนที่ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการหน่วยงานมีจำนวนน้อยที่สุดไม่ถึงร้อยละ 10 นักเรียนเหล่านี้มีโอกาสดีที่มีครอบครัวเป็นครอบครัวเมือง เพราะ 4 ใน 5 ของนักเรียนตัวอย่างนี้ มีครอบครัวพร้อมสมบูรณ์ บิดามารดาอยู่ด้วยกัน และเป็นนักเรียนที่อยู่และได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากทั้งบิดามารดามาตั้งแต่เล็กจนถึงปัจจุบัน นับว่าเด็กนักเรียนในจังหวัดลพบุรีส่วนมากเป็นนักเรียนที่มีองค์ประกอบครอบครัวสมบูรณ์ในบริบทของสังคมไทย

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มขมนักเรียน เริ่มตั้งแต่อายุระหว่าง 14-16 ปี และมีแนวโน้มว่านักเรียนเริ่มหัดดื่มเครื่องดื่มขมนี้อายุน้อยลงเรื่อยๆ ด้วยค่านิยมในสังคมที่ยังไม่ยอมรับให้ผู้หญิงและเด็กดื่มเครื่องดื่มขมนี้นักเรียนหญิงถูกขับขังจากครอบครัวในระดับหนึ่ง นักเรียนหญิงจึงเริ่มดื่มเครื่องดื่มขมนี้อีกว่า ปรากฏการณ์นี้เกิดกับนักเรียนที่เรียนหนังสือเก่งด้วยว่าเริ่มมีประสบการณ์ดื่มเครื่องดื่มขมนี้อายุมากกว่านักเรียนที่เรียนหนังสือไม่เก่ง นักเรียนที่เรียนหนังสือเก่งส่วนหนึ่งมาจากการดูแลเอาใจใส่ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ความดูแลเอาใจใส่ไม่ได้ทำเฉพาะเรื่องการเรียนเท่านั้น ความประพฤติต่างๆ ก็ถูกเฝ้าดูอย่างใกล้ชิดด้วย เช่นกัน ฉะนั้นนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาเฝ้าระวังเอาใจใส่จะมีโอกาสได้ดื่มเครื่องดื่มขมนี้น้อยกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวทั่วไป การเฝ้าระวังอีกรูปแบบหนึ่งคือ การแนะนำและสอนให้รู้จักเครื่องดื่มขมนี้นี้ ปรากฏในกลุ่มนักเรียนที่ดื่มครั้งแรกเมื่ออายุต่ำกว่า 10 ปีด้วยเพราะนักเรียนกลุ่มนี้ ส่วนหนึ่งรายงานว่าได้รับคำแนะนำจากบิดามารดาหรือจากญาติพี่น้องของตนเองให้ดื่มเครื่องดื่มขมนี้นี้

นักเรียนที่ผ่านประสบการณ์ดื่มครั้งแรกด้วยการ “ทดลองดื่ม” มักเป็นนักเรียนชายในระดับชั้นมัธยมปลายหรือชั้นปวช. ซึ่งยังมีอายุไม่มาก แต่เมื่อหันวัยอยากสูบบุหรี่ไปแล้ว “เพื่อน” จะมีอิทธิพลชักนำให้เริ่มดื่ม นักเรียนกลุ่มนี้จะอยู่ในระดับ ปวส. และอุดมศึกษา ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นพฤติกรรมของนักเรียนชายเท่านั้น สำหรับนักเรียนหญิงการอยากลองดื่มและการถูกเพื่อนชักนำเกิดขึ้นได้เท่าๆกันทุกกลุ่มอายุ ทุกระดับชั้นเรียน และโอกาสที่เปิดให้นักเรียนได้

เริ่มดื่มเครื่องดื่มมาเป็นโอกาสเดียวกับประชากรกลุ่มเป้าหมายครึ่งเดือนคือ ดื่มในงานเทศกาลฉลองปีใหม่ของโรงงานสงครามใต้ตามประเพณี ในระบบการเรียนของนักเรียนระดับชั้นสูงกว่ามัธยมคือ ระดับ ปวส. และอุดมศึกษา มีการต้อนรับน้องใหม่ มีการฉลองหรือแสดงความยินดีในรูปแบบต่างๆ ปรากฏว่าเหตุการณ์เหล่านี้ทำให้มักเรียนทั้ง 2 ระดับชั้นมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มครั้งแรกจากสถานการณ์นั้น

เพื่อนที่เรียนในโรงเรียนเดียวกันมีอิทธิพลต่อนักเรียนให้มีพฤติกรรมการดื่มตามเพื่อนเกิดขึ้นได้บ่อยๆ ขณะเดียวกันการมีเพื่อนนอกโรงเรียนหรือเพื่อนบ้านที่รู้จักก็มาด้วยเขارفจะมีอิทธิพลต่อนักเรียนให้มีพฤติกรรมการดื่มเพื่อต้องสร้างความสัมพันธ์สมาคม และมีเพื่อนในสถานการณ์ 2 แบบนี้ นักเรียนจะดื่มกับเพื่อนต่างกลุ่มกัน

1 ใน 3 ของนักเรียนที่เคยดื่มเครื่องดื่มฯ ขอมรับว่าตนเองเป็น "คนดื่มสุรา" ปรากฏชัดเจนว่าพฤติกรรมการมีเพื่อนเป็นกลุ่มใหญ่หรือการคบเพื่อนหลายคนทั้งเพื่อนในโรงเรียนและเพื่อนนอกโรงเรียนของนักเรียนระดับอาชีวศึกษา เป็นปัจจัยให้คนเหล่านี้ใช้เครื่องดื่มฯ มาเป็นตัวสร้างความสัมพันธ์ นักเรียนที่เรียนหนังสือไม่เก่ง นักเรียนที่เป็นกำพร้าหรือแม่ มีเหตุผลที่เชื่อได้เช่นเดียวกันในเรื่องการไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดจากพ่อแม่ผู้ปกครองจึงเห็นว่าการดื่มสุราเป็นเรื่องปกติธรรมดา นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มนี้ยอมรับว่าตนเป็นคนดื่มสุรามากที่สุด

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มฯของนักเรียนเป็นพฤติกรรมเกิดขึ้นตามกระแสนิยมของสังคมในปัจจุบัน ถึงแม้จะเป็นที่รู้กันว่านักเรียนดื่มสุราไทย ดื่มเบียร์ มาเป็นเวลานานก็ตาม แต่ในช่วงเวลาไม่ถึง 10 ปีนี้ สุราต่างประเทศและเครื่องดื่มที่เรียกว่า ไวน์คูลเลอร์ เป็นเครื่องดื่มที่มีขายทั่วไปในตลาดไม่เฉพาะกรุงเทพฯหรือเมืองใหญ่เท่านั้น แม้ในจังหวัดลพบุรี เครื่องดื่มทั้ง 2 ชนิดนี้ก็หาซื้อได้ไม่ยาก กระแสนิยมบวกกับการแพร่กระจายสินค้าถึงมือผู้บริโภคได้ง่ายบวกกับค่านิยมความเชื่อที่ดื่มสุราต่างประเทศแล้วเป็น "คนโก้ทันสมัย" และยังเชื่ออีกด้วยว่าดื่มแล้ว "ไม่เมา" ดังนั้นสุราต่างประเทศ และไวน์ จึงเข้ามาเป็นเครื่องดื่มที่นักเรียนนิยมดื่มจำนวนมากในการศึกษาคั้งนี้

สุราไทยยี่ห้อ แมโจร หงษ์ทอง หรือแสงทิพย์ ได้รับความนิยมจากนักเรียน เพราะเครื่องดื่มทั้ง 3 ชนิดนั้น "หาซื้อง่าย" เช่นเดียวกับ เบียร์สิงห์ เบียร์ช้าง หรือคอลลอคเตอร์ หรือแม้แต่เบียร์ต่างประเทศ ชื่อ ไฮเนเก้น ก็เป็นเครื่องดื่มที่หาซื้อได้ง่ายในตู้แช่ตามหมู่บ้านไกลๆ ของอำเภอชนบท การหาซื้อง่ายไม่ได้รวมถึงสุราต่างประเทศและไวน์คูลเลอร์ แต่สุราต่างประเทศเป็นเครื่องดื่มที่แสดงค่านิยมความเป็นคน "ทันสมัย" ของนักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนชายและเป็นเครื่องดื่มที่นักเรียนหญิงนิยมดื่มเพราะเชื่อว่าดื่มแล้ว "ไม่เมา" ความเชื่อในคุณสมบัติที่ไม่

ทำให้เมานีมาจากวิธีการดื่มของ นักเขียนหญิงซึ่งแตกต่างจากนักเขียนชาย นักเขียนหญิงที่ดื่มสุราต่างประเทศมักดื่มในบาร์ หรือสถานที่ที่มีเครื่องดื่มบริการโดยเฉพาะสุราต่างประเทศเป็นส่วนผสมที่เจือจางมากของเครื่องดื่มประเภทมีแอลกอฮอล์ การดื่มสุราของนักเขียนหญิงจึงไม่ทำให้เกิดอาการเมา

นอกจากสุราต่างประเทศแล้วไวน์คูลเลอร์เป็นเครื่องดื่มอีกชนิดหนึ่งที่นักเขียนหญิง เลือกดื่มเพราะเชื่อว่าไม่มีปริมาณแอลกอฮอล์น้อย จะนั่นจึงทำให้เห็นว่าปัจจุบันที่มีอิทธิพลในการเลือกเครื่องดื่มารองนักเขียนมี 3 ประการหลัก คือ 1) การที่เครื่องดื่มานั้นหาซื้อง่าย 2) เป็นเครื่องดื่มที่แสดงคุณค่าทางสังคมและ 3) เป็นเครื่องดื่มๆ ที่ไม่ทำอันตราย สุขภาพหรือไม่ ทำให้เมานี ซึ่งเป็นความเชื่อที่เกิดโดยความรู้จากประสบการณ์การดื่มที่ไม่ถูกต้อง

นักเขียนที่ดื่มเครื่องดื่มมากมีตลกปนเกิดผลกระทบด้านสุขภาพ และเป็นผลให้หยุดเขียนในคอนเซ็ปต์ เป็นนักเขียนกลุ่มที่มีปัจจัยความเสี่ยงต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบน คือ นักเขียนอาชีพศึกษาที่ดื่มสุราตั้งแต่อายุไม่ถึง 10 ปี และเป็น นักเขียนกำพร้าพ่อหรือแม่ และนอกจากนักเขียนจะเป็นกลุ่มเสี่ยงเองแล้ว ภาวะแวดล้อมในครอบครัว และสิ่งแวดล้อมในสังคมมีส่วนผลักดันให้นักเขียนกลายเป็นคนดื่มเครื่องดื่มๆ ไม่ด้วย บิดาเป็นข้าราชการ เป็นทหารที่ดื่มสุรามิ ส่วนสำคัญที่ให้นักเขียนได้เห็นและเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ปกครอง นักเขียนที่พ่อเป็นทหารเรือเป็นข้าราชการ เป็นนักเขียนที่มีพฤติกรรมเคยดื่มทั้งสิ้น เช่นเดียวกับนักเขียนที่บิดามารดาดื่มสุรา นักเขียนนั้นก็มีประสบการณ์ในการดื่มสุราด้วย

มีปัจจัยบางตัวที่แสดงให้เห็นว่ามีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคของนักเขียนอยู่ด้วย โดยเฉพาะอายุของนักเขียนเมื่อดื่มครั้งแรก ซึ่งมีลักษณะกดับกันระหว่างนักเขียนชายกับนักเขียนหญิง คือ นักเขียนชาย ถ้าดื่มครั้งแรกอายุต่ำกว่า 15 ปี จะมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มๆต่อในปัจจุบันได้มาก แต่นักเขียนหญิงจะยังคงดื่มในปัจจุบัน ถ้าดื่มครั้งแรกเมื่ออายุสูงกว่า 15 ปีขึ้นไป และนักเขียนที่ดื่มครั้งแรกเพราะอยากทดลองดื่ม จะมีโอกาสเลิกดื่มได้ง่ายกว่านักเขียนที่เพื่อนชวนให้ดื่ม และกรณีของนักเขียนชายที่ครอบครัวพ่อแม่แนะนำให้ดื่มครั้งแรกจะมีโอกาสเลิกดื่มได้ง่ายเช่นกัน การศึกษานี้แสดงข้อมูลชัดเจนว่าครอบครัวมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อพฤติกรรมการดื่มของนักเขียน ถ้านักเขียนเคยถูกบิดามารดาห้ามปรามมีโอกาสที่จะเลิกดื่มได้มากกว่านักเขียนที่บิดามารดาไม่ห้าม

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เบื้องต้น ต้องการศึกษากิจกรรมการบริโภคเครื่องดื่มๆของนักเขียนนักศึกษาซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสำรวจสามารถอธิบายภาพกว้างของพฤติกรรมการบริโภคของนักเขียนได้ระดับหนึ่ง การกำหนดมาตรการบนพื้นฐานข้อมูลเบื้องต้นอาจไม่เพียง

พอสำหรับการเสนอภาพชัดเจนได้ แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้จากการสำรวจก็แสดงให้เห็นบรรทัดฐานของสังคมไทยว่าพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มฯ อาจไม่เป็นปัญหารุนแรงเหมือนปัญหาของต่างประเทศ เพราะสังคมไทยยังมีสถาบันครอบครัวที่เป็นตัวช่วยป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนของสมาชิกในครอบครัวได้อยู่ ซึ่งการศึกษานี้ชี้ให้เห็นชัดเจนว่า ครอบครัวมีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งทางบวกและทางลบต่อพฤติกรรมการบริโภคของสมาชิกในครอบครัว ฉะนั้นเป้าหมายของการหามาตรการป้องกันการบริโภคเกินความจำเป็นอาจต้องพิจารณาอย่างรอบคอบที่ครอบครัว

งานวิจัยนี้จำเป็นต้องมีการศึกษาต่อไปอย่างละเอียด เกี่ยวกับข้อมูลที่ใช้เป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมที่เป็นจุดประโยชน์และโทษต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มฯ เพราะจากการศึกษามีตัวแปรที่ปรากฏให้เห็นในเชิงความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งต้องการความชัดเจนสำหรับใช้เป็นตัวบ่งชี้เพื่อประเมินและติดตามปัญหาการดื่มเครื่องดื่มฯ ในอนาคต ที่จะเสนอต่อไปนี้เป็นเพียงตัวอย่างของตัวแปร

1) "เพื่อน" ที่เรียนด้วยกันในโรงเรียนกับเพื่อนที่คบหากันแต่ไม่เคยเรียนด้วยกัน เป็นตัวแปรที่น่าสนใจว่ายังไม่อาจหาข้อสรุปว่า เพื่อนคนไหนมีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มฯ มากกว่า และมีความหมายที่ชักนำให้นักเรียนกลายเป็นคนดื่มสุราในที่สุด

2) นักเรียนที่ดื่มสุราครั้งแรกโดยการแนะนำชักชวนจาก "ญาติพี่น้อง พ่อแม่ หรือคนองชอยากดื่ม" ไม่ได้ถูก "เพื่อน" ชักนำ เป็นนักเรียนที่มีแนวโน้มจะไม่ดื่มเครื่องดื่มฯ หรือไม่จัดตัวเองว่าเป็น "คนดื่มสุรา" ในปัจจุบัน

3) "อายุเมื่อดื่มครั้งแรก" นับว่ามีความสำคัญต่อการตัดสินใจจะเป็นคนดื่มสุราหรือเป็นคนไม่ดื่มสุราในอนาคต เพราะมีข้อมูลที่แสดงความแตกต่างระหว่างนักเรียนหญิงกับนักเรียนชาย นักเรียนหญิงถ้าครั้งแรกดื่มเมื่ออายุน้อยกว่า 15 ปี มักจะเป็นคนที่ดื่มสุราต่อในปัจจุบัน แต่นักเรียนชายถ้าครั้งแรกดื่มเมื่ออายุมากกว่า 15 ปี มักเป็นคนดื่มต่อในปัจจุบัน

4) นักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มฯ ครั้งแรกโดยบิดามารดาฯ และได้รับการห้ามปรามตักเตือนในครั้งแรก เป็นนักเรียนที่มีแนวโน้มจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับเครื่องดื่มฯ หรือไม่จัดตัวเองว่าเป็น "คนดื่มสุรา" ในปัจจุบัน

5) "คะแนนผลการเรียน" ที่แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่เรียนเก่งมีแนวโน้มที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มฯ หรือยุ่งเกี่ยวแต่เฉพาะที่จำเป็นและมีเหตุผลสมควรเท่านั้น

การบริโภคเครื่องดื่มของผู้ใช้แรงงาน

ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดลพบุรี ส่วนมากไม่ได้มาจากผู้ใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรมมาก่อน แต่เป็นผู้ที่อยู่ในเขตเมืองที่มีการศึกษาไม่สูง จึงเป็นแรงงานประเภทไร้ฝีมือได้ค่าตอบแทนรายวันเพียง 150 บาทเป็นส่วนมาก พวกนี้มีแบบแผนการดื่มเครื่องดื่มเป็นแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท สุราขาวซึ่งเป็นเครื่องดื่มของผู้คนในชนบทไม่ได้เป็นเครื่องดื่มที่นิยมของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมแต่ “เบียร์” และ “สุราไทย” เป็นเครื่องดื่มที่ผู้ใช้แรงงานนิยมดื่มมากกว่า

ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เริ่มดื่มสุราคั้งแต่อายุ 17-18 ปี ซึ่งสูงกว่าอายุของนักเรียนเริ่มดื่มครั้งแรก พวกผู้หญิงจะหัดดื่มเบียร์ก่อน ส่วนผู้ชายจะดื่มสุราไทยและสุราขาวในการหัดดื่มครั้งแรก ปัจจุบันรูปแบบการดื่มสุราเปลี่ยนแปลงไปตามอายุของผู้ดื่ม แรงงานที่อายุน้อยมักนิยมดื่ม “เบียร์” อายุระหว่าง 20-40 ปียังคงดื่ม “เบียร์” เมื่ออายุมากขึ้น 40-50 ปี คนกลุ่มนี้นิยมดื่ม “สุราไทย” และถ้าอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จะหันไปนิยมดื่ม “สุราขาว” อย่างไรก็ตามผู้ที่นิยมดื่ม “เบียร์” และ “สุราไทย” เป็นพวกแรงงานที่อยู่ในเมืองส่วนมาก และผู้นิยม “สุราขาว” จะเป็นพวกแรงงานที่มาจากชนบท

การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ระบบการทำงานมีส่วนในการคัดเลือกบุคลากรเข้ามาทำงานแล้ว ขึ้นหนึ่ง คนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับการทำงาน เช่น ผู้ที่ดื่มสุราหรือยาเสพติดอื่นๆ จะถูกคัดออกไปโดยธรรมชาติ ฉะนั้นคนที่เหลือทำงานในโรงงานจึงเป็นคนที่ไม่ก่อปัญหาให้แก่ระบบการทำงานในโรงงานได้ คนที่ดื่มสุราเป็นประจำทุกวันหรือเกือบทุกวันจึงมีน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับคนที่ดื่มสุราบางครั้งบางคราว ซึ่งเป็นผู้ใช้แรงงานกลุ่มใหญ่ที่สุด ในการศึกษาครั้งนี้

ระบบการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมทำให้การดื่มเครื่องดื่มของผู้ใช้แรงงานเป็นการดื่มเพื่อ “ผ่อนคลายความตึงเครียด” ให้เกิดความสนุกสนาน หรือดื่มเพื่อแก้กลุ่มเมื่อมีปัญหา การดื่มด้วยเหตุผลเหล่านี้แตกต่างจากเหตุผลการดื่มของกลุ่มนักเรียนโดยสิ้นเชิง กลุ่มนักเรียนดื่มสุราเพราะต้องการมีเพื่อน ต้องการสมาคมคบค้ากับคนอื่น แต่ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมต้องดื่มสุราเพราะเพื่อคลายความตึงเครียด ต้องการความสนุกสนานผ่อนคลาย

ผู้ใช้แรงงานมีค่านิยมในการดื่ม “เบียร์” มากกว่าเครื่องดื่มชนิดอื่น ผู้เข้ามาทำงานในระบบโรงงานหลายคนเปลี่ยนจากการดื่มเครื่องดื่มชนิดอื่นมาเป็นดื่มเบียร์ ทั้งๆที่ราคาของเบียร์ ถ้าเปรียบเทียบในปริมาณเดียวกันกับสุราไทย และสุราต่างประเทศแล้วแพงกว่า แม้แต่เปรียบเทียบกับสุราขาวหรือสุราเถื่อนที่ราคาต่ำกว่ามาก สันนิษฐานว่าสาเหตุส่วนหนึ่ง คือ

การมีรายได้แน่นอนในการทำงานทำให้สามารถซื้อมาดื่มได้ สาเหตุประการที่สอง คือ ในช่วงที่ทำการศึกษา เบียร์ชนิดหนึ่งหนึ่งถูกนำออกวางตลาดด้วยกลยุทธ์ที่ต้องการส่วนแบ่งตลาดจากเบียร์อีกชนิดหนึ่ง โดยการขายให้แก่ร้านค้าปลีกด้วยการบังคับให้ร้านขายปลีกต้องซื้อสุราขาวพร้อมเบียร์ (ผู้ผลิตเป็นเจ้าของเดียวกัน) จึงทำให้ร้านค้าปลีกจำเป็นต้องขึ้นราคาสุราขาวและสุราไทยบางชนิด และขายเบียร์ในราคาต่ำกว่าเบียร์อีกชนิด ราคาที่ขายอยู่ระหว่าง 3-4 ขวดต่อราคา 100 บาท ขณะที่เบียร์อีกชนิดขายในราคาขวดละ 53-55 บาท โดยเหตุนี้ทำให้ผู้ที่ดื่มเบียร์ ด้วยความเชื่อที่ว่า “แอลกอฮอล์น้อย” จึงหันมาดื่มเบียร์กันมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ใช้แรงงานที่เป็นผู้หญิงที่เชื่อว่าเบียร์มีแอลกอฮอล์น้อยผู้หญิงดื่มได้ ดังนั้น “เบียร์” จึงอาจเป็นเครื่องดื่มของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมไปอีกระยะหนึ่ง เครื่องดื่มที่ใช้ในงานเลี้ยง เช่น งานแต่งงานหรืองานบวช ถ้าเกิดขึ้นในกลุ่มผู้ใช้แรงงานปัจจุบัน “เบียร์” จะเป็เครื่องดื่มที่นำมารับแรกมากกว่า “สุราไทย” การเลือกเบียร์มาเลี้ยงแรกจึงหาใช่ เหตุผลทางค่านิยมแต่เพียงอย่างเดียว แต่มีเหตุผลทางด้าน เศรษฐกิจเข้ามาประกอบด้วย

การเลิกดื่มเครื่องดื่มหรือไมโนฮานาคัต โดยภาพรวมผู้ใช้แรงงานคิดจะเลิกดื่มมีน้อยกว่าผู้ที่ไม่ต้องการเลิกและในกลุ่มที่ต้องการเลิกนั้นได้รับการตอบรับจากกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่ดื่มสุรา “ครึ่งครว” มากกว่าผู้ที่ดื่มสุรา “ประจำ” การที่ผู้ใช้แรงงานจะเลิกดื่มสุราหรือไมโนฮานาคัตไม่น่าสนใจเท่ากับที่ได้เข้าใจว่าผู้ใช้แรงงานให้ความสำคัญกับ “สุรา” ในบริบทอย่างไรต่อตัวเราเอง การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มผู้ใช้แรงงานมองเห็นว่าสุราคือเครื่องดื่มที่ช่วยบรรเทาความเครียด ช่วยให้อารมณ์ความรู้สึกดีขึ้น เมื่อดื่มช่วยให้เกิดความสนุกสนานและช่วยแก้ปัญหาเมื่อมีความกุ่ม ไม่ว่าผู้ดื่มสุราจะเป็นพวกที่ดื่มประจำหรือพวกที่ดื่มบางครั้ง บางคราว หรือไม่ว่าผู้ดื่มจะตัดสินใจว่าในอนาคตอาจ “ไม่ดื่ม” “ดื่มต่อ” หรือ “ไม่แน่ใจ” ทุกกลุ่มต่างเห็นคุณลักษณะของสุราในตนเองเดียวกันทั้งสิ้นคือ ช่วยด้านสุขภาพของจิตใจ

ค่านิยมเกี่ยวกับการไม่ยอมรับ “การดื่มสุรา” ไม่ยอมรับ “ผู้หญิงดื่มสุรา” ยังคงมีอยู่ในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน แต่ความเข้มข้นของการไม่ยอมรับนั้นต่างกันในกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่ดื่มสุรา “ประจำ” ดื่มแบบ “ครึ่งครว” หรือ “ไม่ดื่มเลย” ผู้ที่ดื่มสุราประจำหรือดื่มครึ่งครวยอมรับการดื่มสุราได้มากกว่าผู้ที่ไม่ดื่มสุรา แต่ไม่ยอมรับผู้หญิงดื่มสุรานอกจากผู้หญิงกลุ่มนั้นจะดื่มขาดอง นั่นย่อมหมายความว่า ขาดอง ในความคิดของผู้ใช้แรงงานยังคงเป็น “ยา” ไม่ใช่สุรา ซึ่งเป็นความคิด ความเชื่อที่สืบทอดมาจากอดีต ปัจจุบันยังคงเชื่ออยู่

ผู้ดื่มสุราสร้างปัญหาให้เกิดแก่ตนเอง และต่อคนอื่น ไม่น่ามากนัก ผู้ใช้แรงงานที่ดื่มสุราก็สร้างปัญหาให้กับโรงงานอุตสาหกรรมด้วยเช่นกัน ผลกระทบที่โรงงานได้รับมากที่สุดคือ การ

“ขาดงาน” และการมา “ทำงานสาย” ไม่เว้นแม้แต่ปัญหาอุบัติเหตุจากรถจักรยานเกิดขึ้นในอัตราส่วนค่อนข้างสูง แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดื่มสุรา และสร้างความสะดวกแข็งขันในครอบครัว นับเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นมากและมากกว่า ผลกระทบด้านอื่นๆ แม้แต่ตัวผู้ดื่มสุราเองก็ประเมินว่าการดื่มสุราของคนนั้นสร้างปัญหาให้เกิดกับคนในครอบครัวมากที่สุด

ผู้หญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งนับเป็นแรงงานส่วนมากของระบบอุตสาหกรรมของจังหวัดลพบุรีนั้น ปรากฏว่ามีประมาณ 1 ใน 3 เท่านั้นที่เคยดื่มเครื่องดื่มหรือประมาณร้อยละ 20 ของแรงงานที่เป็นตัวอย่าง เครื่องดื่มที่เป็นที่นิยมของผู้ใช้แรงงานหญิง คือ “เบียร์” ผู้หญิงเหล่านี้ไม่ใช่หนักดื่มโอกาสที่จะเปิดให้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ คือ การได้ไปงานสังสรรค์ในชุมชนหรือระหว่างเพื่อนฝูงด้วยกันเอง เช่น ไปงานแต่งงาน งานบวช หรือการดื่มกับญาติพี่น้องในช่วงปีใหม่หรือช่วงฉลองสงกรานต์ เป็นต้น การดื่มเครื่องดื่ม ของผู้ใช้แรงงานหญิงจึงเป็นเพียงสื่อสร้างความสนุกสนานในงานสังสรรค์หรืองานมงคลต่างๆมากกว่าที่จะดื่มด้วยวัตถุประสงค์อื่น ไม่ใช่ผู้หญิงทั้งหมดเลือกดื่มเบียร์เท่านั้น ยังมีผู้หญิงบางกลุ่มดื่มสุราไทย

พวกนี้มักมีวิธีดื่มต่างจากผู้ดื่มสุราไทยทั่วไปคือผู้หญิงเหล่านี้หลายคนนิยมดื่มสุราไทยผสมน้ำชาดื่ม กลุ่มที่ดื่มสุราไทยแม้จะไม่ใช่นักดื่มแต่ก็จะถือว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การดื่มสุรามากกว่าคนที่ดื่มแค่เบียร์

ในความคิดเห็นของผู้หญิงทำงานในโรงงานเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มของผู้หญิงด้วยกันเอง ความคิดยังคงแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ตนเองดื่มจะมองเห็นว่าการดื่มไม่ใช่เรื่องเสียหายและยอมรับการดื่ม “เบียร์” ของผู้หญิงว่าดื่มได้ แต่ผู้หญิงกลุ่มที่ไม่ดื่มเลยไม่เห็นด้วยกับการดื่มเครื่องดื่มของผู้หญิง นอกจากผู้หญิงจะดื่ม “ขาดอง” ด้วยยังคงนึกใจเชื่อว่าขาดองไม่ใช่สุราแต่เป็น “ชา” กินเพื่อรักษาสุขภาพ ฉะนั้นพวกผู้หญิงที่ไม่ดื่มเลยจึงไม่เห็นความสำคัญของการใช้เครื่องดื่มเป็นสื่อสร้างความสนุกสนาน นั้นหมายความว่า ผู้หญิงในโรงงานมองเห็นความสำคัญของเครื่องดื่มต่างกันผู้หญิงดื่มเห็นว่าสุราเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสังสรรค์ ตรงข้ามผู้หญิงไม่ดื่มเห็นว่าสุราเป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยรักษาสุขภาพร่างกาย

ผู้ชายทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนมากดื่มเบียร์เช่นเดียวกับผู้หญิง นอกจากผู้ชายที่มาจากชนบทที่นิยมดื่มสุราไทยมากกว่า นอกจากเครื่องดื่ม 2 ชนิดนี้แล้ว สุราต่างประเทศยังเป็นเครื่องดื่มของผู้ชายในเมือง และสุราขาวยังเป็นเครื่องดื่มของผู้ชายในชนบทด้วย พวกผู้ชายจะดื่มเครื่องดื่ม เพราะต้องการพักผ่อนหรือผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน ฉะนั้นโอกาสที่ดื่มจึงไม่มีรูปแบบชัดเจน พวกนี้จึงดื่มเมื่อเกิดความรู้สึกอยากดื่มหรือดื่มเพราะมีเพื่อน

ศึกษาการดื่มเป็นกลุ่มตั้งวง จึงพบบ่อยๆ เมื่อภายหลังเลิกจากการทำงาน มีผู้ใช้แรงงานชาย 39 คนจาก 300 คนที่ดื่มสุรามากกว่า 20 วันในช่วง 30 วันที่สัมภาษณ์ นับว่าเป็นอัตราค่อนข้างสูงสำหรับกลุ่มที่ดื่มใน 30 วัน แต่ถ้าเปรียบเทียบกับผู้ใช้แรงงานทั้งหมดแล้ว กลุ่มที่ดื่มเกือบทุกวันเป็นเพียงร้อยละ 2.5 ของผู้ใช้แรงงานทั้งหมดเท่านั้น แต่ด้วยจำนวนน้อยนี้ ผลกระทบที่เกิดจากการดื่มเห็นได้ชัดเจนว่าสร้างความเสียหายแก่การทำงานด้วย โดยเฉพาะมีการขาดงานเกิดขึ้น 23 ครั้ง มีการไปทำงานสาย 9 ครั้ง และมีอุบัติเหตุเกิดขึ้น 7 ครั้ง ซึ่งนับว่าเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นในอัตราค่อนข้างสูง และเห็นได้อย่างชัดเจน

ผลกระทบของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อสังคมและเศรษฐกิจ

เด็ก ๆ จะรับรู้และซึมซับพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
จากการได้ติดตามพ่อแม่ไปงานบวชหรืองานแต่งงาน

ผลจากงานเลี้ยงในการบวชลูกชายผู้ใหญ่บ้านคนหนึ่ง เจ้าของงาน
เห็นว่าค่าใช้จ่ายสำหรับค่าเครื่องดื่มฯ เป็นเงิน 1 ใน 3 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

การรวบรวมข้อมูล "พฤติกรรมกรรมการทีมสุรา" ด้วยการสังเกตและสัมภาษณ์โดยคณะทำงานฯ

การรวบรวมข้อมูล "พฤติกรรมกรรมการทีมสุรา" ด้วยการสังเกตและสัมภาษณ์โดยคณะทำงานฯ

ค.ผลกระทบการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ค.1 ผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มต่อสุขภาพ

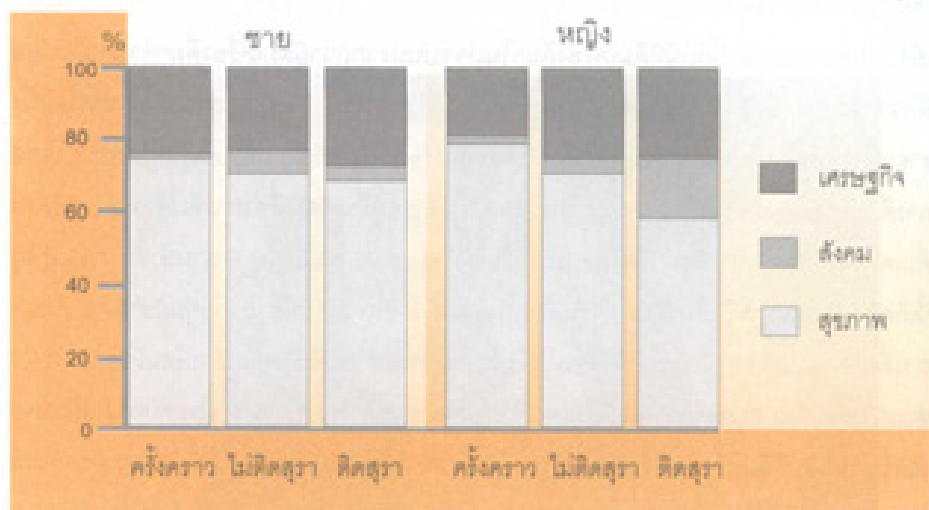
อันตรายที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มฯ

การดื่มเครื่องดื่มฯติดต่อกันนานเป็นเวลานานหลายปี สร้างปัญหาให้เกิดขึ้นแก่ผู้ดื่มเองและครอบครัวตลอดจนสังคมโดยรอบมีผู้ดื่มเครื่องดื่มฯจำนวนหนึ่งเริ่มรู้สึกตัวเองว่าดื่มมากเกินไประดับเป็นอันตราย ความวิตกกังวลเกิดขึ้นด้วยความรู้สึกที่ว่า “อยากลดการดื่มสุรา” หรือ “รู้สึกไร้ค่าเพราะมีผู้อื่นเตือนเรื่องการดื่มสุรา” หรือ “รู้สึกไม่สบายใจต่อการดื่มของตนเอง” และเคย “ต้องดื่มสุราตอนเช้าเพื่อสามารถทำกิจกรรมประจำวัน หรือเพื่อแก้ปัญหาการเมาค้าง” ดังนั้นเมื่อถามคำถามเหล่านี้กับผู้ดื่มเครื่องดื่มฯในปัจจุบันปรากฏว่าผู้ดื่มเครื่องดื่มฯจำนวนไม่น้อยมีความรู้สึกดังกล่าว โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้ชายที่ดื่มประจำ ผู้ชายกลุ่มนี้มีมากกว่าครึ่งหนึ่งรายงานว่าเคยคิดจะลดการดื่มเครื่องดื่มฯให้น้อยลงร้อยละ 55.1 และเคยรู้สึกไม่สบายใจต่อการดื่มของตนเองร้อยละ 42.2 เคยรู้สึกไร้ค่าเพราะมีผู้อื่นเตือนเรื่องการดื่มสุราและเคยต้องดื่มเครื่องดื่มฯตอนเช้าเพื่อทำกิจกรรมประจำวันได้ ร้อยละ 27.8 และ 23.8 ตามลำดับ ความรู้สึกนี้เกิดขึ้นกับกลุ่มผู้หญิงดื่มประจำ เช่นเดียวกัน แต่ด้วยอัตราส่วนที่ต่ำกว่ากลุ่มผู้ชายคือ คิดลดการดื่มร้อยละ 39.5 ไม่สบายใจต่อการดื่มร้อยละ 32.7 และไร้ค่าเพราะเตือนร้อยละ 14.2 ส่วนการต้องดื่มก่อนตอนเช้านั้นเกือบเท่ากับกลุ่มผู้ชาย คือ ร้อยละ 22.8 ประสพการณ์นี้แม้จะเกิดขึ้นกับกลุ่มที่ดื่มครั้งคราวด้วย แต่อัตราน้อยกว่ากลุ่มดื่มประจำมาก คือ ในกลุ่มผู้ชายไม่มีประสพการณ์ที่มีผู้ตบสูงกว่าร้อยละ 10 และกลุ่มผู้หญิงยิ่งต่ำมากคือน้อยกว่าร้อยละ 2.0 ไม่เพียงแต่ผู้ดื่มจะรู้สึกวิตกกังวลและอยากลดการดื่มเครื่องดื่มฯของตนเองนั้น ความวิตกกังวลนำไปสู่ความคิดที่จะ “เลิกดื่ม” มีอยู่จำนวนมาก ข้อมูลแสดงว่าผู้ดื่มประจำ ร้อยละ 22 (204 คน) และผู้ที่ดื่มเป็นครั้งคราว ร้อยละ 19 (634 คน) มีความคิดจะ “เลิกดื่ม” ผู้ที่ต้องการเลิกดื่มนี้ประมาณ 2 ใน 3 รายงานเหตุผลด้านสุขภาพท่อนามัย ซึ่งจำแนกได้ว่า ดื่มแล้วไม่สบาย

แพทย์ห้ามดื่ม อายุมากแล้ว กตัวอ้วน เห็นตัวอย่างคนอื่นดื่มแล้วสุขภาพไม่ดี และไม่เห็นประโยชน์ มีแคโทษ เหตุผลรองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ โดยรายงานว่าเป็นการสิ้นเปลือง และไม่ต้องการเสียเงิน สำหรับเหตุผลด้านสังคมมีรายงานไว้น้อยที่สุดโดยกล่าวถึงความต้องการเลิกดื่มว่าตนเองทำไม่ครบครันต้องลำบากจึงสงสารลูกและภรรยาหรือสามี ผู้หญิงที่ดื่มประจำและติดสุราเป็นกลุ่มซึ่งรายงานอัตราส่วนสูงที่สุดคือร้อยละ 16.7 (รูปที่ 1)

ผู้ดื่มประจำบางคนยุติการดื่มเป็นครั้งคราว ด้วยเหตุผลที่ไม่เกี่ยวข้องข้อกับสำนึกต่อผลกระทบจากการดื่ม แต่เป็นเหตุผลเนื่องจากความเชื่อทางศาสนาคือบางคนดื่มทุกวันแต่หยุดดื่มวันพระ รวมจำนวน 32 คน ผู้ชาย 28 คน และผู้หญิง 4 คน บางคนดื่มทุกวันจะหยุดดื่มเฉพาะช่วงเวลาเข้าพรรษา 3 เดือน คือ เดือนสิงหาคม-ตุลาคม รวมจำนวน 76 คน เป็นผู้ชาย 62 คน และผู้หญิง 14 คน ซึ่งถ้ารวมผู้หยุดดื่มเครื่องดื่มมาในวันสำคัญทางศาสนา ทั้ง 2 กลุ่ม เข้าด้วยกันมีอัตราสูงถึงร้อยละ 11.8 ของผู้ดื่มประจำทั้งหมด

รูปที่ 1 เหตุผลที่อยากเลิกดื่มของผู้ดื่มครั้งคราว และผู้ดื่มประจำไม่ติดสุรา กับผู้ดื่มประจำติดสุรา

ตลอดเวลาดังแต่ดื่มครั้งแรกจนถึงปัจจุบัน มีผู้ที่เคยดื่มเครื่องดื่มแล้ว "หยุดดื่ม" หรือไม่ยุ่งเกี่ยวกับเครื่องดื่มฯ เลยเป็นจำนวนค่อนข้างสูงคือร้อยละ 41.7 ของผู้ที่เคยดื่มเครื่องดื่มฯ ทั้งหมด ผู้ที่หยุดดื่มกลุ่มนี้ประมาณ 2 ใน 3 เป็นผู้มีอายุ ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป และเป็นผู้หญิงที่อยู่ ในเขตชนบทเกือบครึ่งร้อยละ 49.0 ของผู้ที่หยุดดื่มทั้งหมด พวกที่หยุดดื่มเหล่านี้ส่วนใหญ่หรือ ร้อยละ 70.3 คือผู้ที่เลิกได้ว่าหยุดดื่มอย่างถาวร เนื่องจากไม่ดื่มเครื่องดื่มมานานกว่า 4 ปี

สำหรับพวกที่เหลือครึ่งหนึ่งเล็กคัมมาน 2-3 ปี อีกครึ่งหนึ่งเพิ่งเล็กคัมเมื่อประมาณ 1 ปีหรือน้อยกว่าหนึ่งปีมานี้เอง

ข้อมูลแสดงว่าผู้ที่หยุดคัมมีจำนวนไม่น้อยที่จำเป็นต้องหยุด เพราะผ่านการคัมมาเป็นเวลานานจนเป็นเหตุให้สุขภาพเสื่อมโทรม โดยเฉพาะผู้หยุดคัมที่เป็นชายไม่ว่าจะหยุดคัมมานานกว่า 4 ปีหรือน้อยกว่า ส่วนใหญ่หยุดคัมด้วยเหตุผลด้านสุขภาพ (ร้อยละ 38.8 และ 42.1) กลุ่มผู้ชายหยุดคัมนั้นนอกจากหยุดคัมด้วยตัวเองแล้ว ยังหยุดคัมเพราะแพทย์ห้ามคัมอีกจำนวนหนึ่งด้วย ถ้ารวม 2 กลุ่มนี้ด้วยกันข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ผู้ชายที่หยุดคัมนั้นครึ่งหนึ่งมีสาเหตุจากการคัมมาเป็นเวลานานจนเกิดปัญหาต่อสุขภาพ

สำหรับผู้หญิงที่หยุดคัม ไม่ว่าจะเป็นผู้หยุดคัมมานานกว่า 4 ปี หรือน้อยกว่า 4 ปี ส่วนใหญ่หยุดคัมเพราะไม่มีรสนิยมในการคัมเครื่องคัมฯ ต่างให้เหตุผลว่า "ไม่ชอบเพราะเหม็น" (ร้อยละ 34.8 ร้อยละ 41.4) ผู้หญิงกลุ่มนี้เป็นผู้ที่คัมเครื่องคัมฯ เพียงเวลาสั้นๆ เมื่อรู้ว่าเป็นตัวเองไม่ชอบคัมจึงหยุดคัมโดยยังไม่มีปัญหาต่อสุขภาพเหมือนกลุ่มผู้ชาย ยังมีผู้หญิงหยุดคัมด้วยเหตุผลที่ไม่มีปัญหาสุขภาพมาเกี่ยวข้องคือผู้ที่ให้รายงานว่าไม่เห็นประโยชน์ของสุรา ไม่จำเป็นต้องคัมแล้ว และเห็นผลเสียที่เกิดกับคนอื่นจึงหยุด ผู้หญิงกลุ่มนี้มีมากเป็นอันดับรอง โดยเฉพาะกับผู้หญิงที่หยุดคัมมานานกว่า 4 ปี (ร้อยละ 32.4) ฉะนั้นถ้ารวมผู้หญิงที่หยุดคัมจาก 2 สาเหตุด้วยกัน มากกว่าร้อยละ 60 เลิกคัมเพราะไม่มีรสนิยมและไม่เห็นประโยชน์ ซึ่งพวกนี้จะคัมไม่นานและไม่มีปัญหาด้านสุขภาพเข้ามาเกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้มีนิยามคำว่า ปัญหาสุขภาพ โดยรวมหมายถึง การเจ็บป่วยด้วยโรคหรืออาการซึ่งผู้ตอบรายงาน 6 ประการ คือ โรคตับแข็ง โรคความดัน โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคกระเพาะอาหาร อาการลงแดง และอาการหลงลืมเป็นระยะโดยถือว่าการเจ็บป่วยเหล่านี้มีโอกาสพอ สมควรที่จะเกิดจากการคัมเครื่องคัมฯ สำหรับคำว่าอุบัติเหตุ หมายความว่ารวมทั้งอุบัติเหตุจากการจราจรทุกประเภท อุบัติเหตุจากการทำงานเครื่องจักร เครื่องยนต์ เครื่องไฟฟ้า และอุบัติเหตุนอกจากการทำงานหมายถึง การหกล้ม ตกจากที่สูง หรือโดนของมีคมบาด ส่วนความหมายคำว่า ทะเลาะวิวาท รวมถึงการมีปากเสียง และทำร้ายร่างกาย

การสำรวจปัญหาที่เคยเกิดขึ้นกับผู้คัมเครื่องคัมฯ และผู้เคยคัมเครื่องคัมฯ มีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าผู้คัมเครื่องคัมฯ แล้วทำให้เกิดปัญหาเฉพาะทะเลาะวิวาทเพียงอย่างเดียว รายงานมากที่สุดคือ ร้อยละ 7.9 ปัญหาที่เกิดมากเป็นอันดับสอง คือ ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ร้อยละ 5.7 ปัญหาตามมาเป็นอันดับสามคือ ปัญหาการเกิดอุบัติเหตุร้อยละ 2.8 มีผู้คัมเครื่องคัมฯ ที่ประสบปัญหาสุขภาพและทะเลาะวิวาทใกล้เคียงกับผู้คัมเครื่องคัมฯ แล้วเกิดอุบัติเหตุและ

เกิดทะเลาะวิวาทคือร้อยละ 3.0 และ 2.5 และมีผู้ดื่มเครื่องดื่มฯ ที่ประสบปัญหาทั้ง 3 ชนิด คือ มีปัญหาสุขภาพ เคยเกิดอุบัติเหตุ และเคยมีปัญหาทะเลาะวิวาทด้วย ร้อยละ 1.5 (112 คน) ของผู้ที่เคยดื่มทั้งหมด

ผู้หญิงที่ดื่มเครื่องดื่มฯมีโอกาสที่จะเกิดปัญหาสุขภาพ หรือการเกิดอุบัติเหตุหรือการเกิดทะเลาะวิวาทได้น้อยกว่าผู้ชาย ผู้หญิงจะมีปัญหาสุขภาพน้อยกว่าผู้ชายกว่า 3 เท่า (ผู้หญิงร้อยละ 5.3 ผู้ชายร้อยละ 16.2) ซึ่งเท่าๆ กับโอกาสที่จะเกิดเรื่องทะเลาะวิวาท (ผู้หญิงร้อยละ 7.0 ผู้ชายร้อยละ 21.6) โอกาสเกิดอุบัติเหตุน้อยกว่าผู้ชายถึง 13 เท่า (ผู้หญิงร้อยละ 1.0 ผู้ชายร้อยละ 13.5) นั่นย่อมหมายความว่าผู้ชายที่ดื่มเครื่องดื่มฯจะเป็นผู้ก่อปัญหาอุบัติเหตุเป็นส่วนใหญ่

การดื่มเครื่องดื่มฯแล้วก่อปัญหาทะเลาะวิวาทยังคงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับเกิดการเกิดปัญหาสุขภาพและการเกิดอุบัติเหตุของผู้ดื่มทั้งหญิงและชายที่ดื่มเป็น “ประจำ” และผู้ที่ดื่มเป็น “ครั้งคราว” ยกเว้นผู้ชายที่ “หยุดดื่ม” ซึ่งมอดแสดงให้เห็นแนวโน้มว่าการดื่มเครื่องดื่มฯ เกิดอันตรายหรือปัญหากับผู้ดื่มมากขึ้นด้วย อัตราส่วนของปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ดื่มทั้งด้านสุขภาพ อุบัติเหตุ และการทะเลาะวิวาทมีมากที่สุดในกลุ่มผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มฯ “ประจำ” ลดน้อยลงในกลุ่มที่ดื่มเป็น “ครั้งคราว” และน้อยที่สุดในกลุ่มที่ “หยุดดื่ม” ปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นทั้งผู้ดื่มผู้หญิงและผู้ชาย ดังที่เคยกล่าวถึงกลุ่มผู้ชายที่หยุดดื่มมาก่อนหน้านี้ว่ากลุ่มที่มีปัญหาเรื่องสุขภาพจึงหยุดดื่ม ฉะนั้นข้อมูลของผู้ชายที่หยุดดื่มจึงยังแสดงปัญหาด้านสุขภาพที่เด่นกว่าปัญหาทะเลาะวิวาท

สถานการณ์ของผู้ดื่มเครื่องดื่ม “ประจำ” ยิ่งแสดงให้เห็นความรุนแรงของปัญหาชัดเจนขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ดื่มที่ “หยุดดื่ม” แล้ว อาทิ ปัญหาสุขภาพของชายดื่มประจำเกิดขึ้นมากกว่าชายหยุดดื่มถึง 3 เท่ากว่า และในกลุ่มหญิงดื่มประจำสูงถึง 9 เท่า ปัญหาอุบัติเหตุซึ่งเกิดกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิงนั้นเกิดกับชายดื่มประจำมากกว่าชายหยุดดื่มถึง 7 เท่านี้ยังน้อยกว่าหญิงดื่มประจำซึ่งสูงเกือบ 14 เท่า เมื่อเทียบกับผู้หญิงหยุดดื่ม ดังตารางต่อไปนี้

อัตราร้อยละผู้รายงานเกิดปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มฯ

	ชาย			หญิง		
	หยุดดื่ม	ครั้งคราว	ประจำ	หยุดดื่ม	ครั้งคราว	ประจำ
สุขภาพ	9.7	13.9	32.9	2.2	8.1	19.7
อุบัติเหตุ	4.0	12.9	30.1	0.6	1.2	4.8
ทะเลาะวิวาท	7.9	20.4	45.6	2.4	10.6	33.2

ความรุนแรงของปัญหาการดื่มเครื่องดื่มมาเป็น "ประจำ" ยังแสดงให้เห็นชัดเจนได้จาก ผู้ดื่มเครื่องดื่มแล้วประสบปัญหาหลายประเภท เช่น เคยมีอุบัติเหตุและมีปัญหาสุขภาพด้วย หรือเคยมีอุบัติเหตุและเคยมีการทะเลาะวิวาทด้วย เป็นต้น ผู้ที่เคยประสบปัญหามากกว่า 2 ประเภทขึ้นไป เกิดขึ้นกับชายที่ดื่มประจำถึงกว่า 6 เท่า เมื่อเทียบกับผู้ที่ไม่ดื่ม และสูงถึง 29 เท่า ในกลุ่มผู้หญิงดื่มประจำ

ในการศึกษาปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มฯ ได้สอบถามผู้ที่ยังดื่ม และ ผู้ที่เคยดื่มแต่ในปัจจุบันหยุดดื่มแล้วว่า "ท่านเคยป่วยเป็นโรคตับแข็ง โรคความดัน โรคพิษสุราเรื้อรัง โรคกระเพาะอาหาร อากาการลงแดง และโรคหลอดเลือดเป็นระยะหรือไม่" ทั้งนี้อากาการป่วยดังกล่าวนั้นอาจเป็นการวินิจฉัยของแพทย์หรือการสงสัยอาการแต่ไม่ได้รับการตรวจจากแพทย์ ซึ่งผู้ตอบอาจรู้จากประสบการณ์ที่เคยเห็นมา ข้อมูลแสดงว่าผู้ที่ดื่ม "ประจำ" มีอัตราส่วนของการเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มฯ สูงกว่าผู้ดื่มเป็น "ครั้งคราว" และผู้ที่ "หยุดดื่ม" โดยเฉพาะโรคตับแข็ง และโรคพิษสุราเรื้อรัง ในกลุ่มตัวอย่างชายที่ดื่มเครื่องดื่มฯ ประจำมีอัตราส่วนผู้ป่วยด้วยโรค 2 ชนิดนี้สูงกว่าผู้ดื่ม "ครั้งคราว" และผู้ที่ "หยุดดื่ม" มีอัตราส่วนของผู้ป่วยจากโรค 2 ชนิดสูงเป็นอันดับสอง คือ มากกว่าผู้ที่ดื่มเป็น "ครั้งคราว" ข้อมูลดังกล่าว ทำให้เชื่อได้ว่า ผู้ชายที่หยุดดื่มส่วนหนึ่งคือผู้ที่หยุดดื่มด้วยเหตุผลด้านสุขภาพ "ดื่มแล้วไม่สบาย" ซึ่งกลุ่มนี้อาจเป็นผู้ที่มีอาการป่วยเรื้อรังมาจนถึงในปัจจุบัน กรณีผู้หญิงที่ดื่มประจำ สถานการณ์เกิดขึ้นเช่นเดียวกับผู้ชาย คือ อัตราส่วนผู้ป่วยด้วยโรคต่างๆ สูงกว่าผู้ดื่มเป็น "ครั้งคราว" และสูงกว่าผู้ "หยุดดื่ม" ด้วย

มีผู้ป่วยโรคตับแข็ง โรคความดัน โรคพิษสุราเรื้อรัง และโรคกระเพาะอาหาร จำนวนไม่น้อยที่รายงานว่า "ป่วย" โดยไม่ได้รับการตรวจจากแพทย์แผนปัจจุบัน แต่เป็นเพียงสงสัยอาการที่เกิดขึ้น โรคพิษสุราเรื้อรัง นับเป็นโรคที่ผู้ป่วยไม่ได้ให้แพทย์ตรวจ แต่รายงานว่าป่วยเพราะสงสัยอาการมากที่สุดคือ ประมาณ 2 ใน 3 ของผู้รายงานทั้งสิ้น 27 ราย รองลงมาคือโรคกระเพาะอาหาร (ผู้ชายร้อยละ 40.1 ผู้หญิง 39.1) สำหรับโรคตับแข็งผู้ชายที่รายงานว่าป่วยเพราะไปตรวจที่โรงพยาบาลหรือคลินิกร้อยละ 69.4 ของผู้รายงานโรคนี้

คนทั่วไปมักคิดว่าการป่วยด้วยโรคพิษสุราเรื้อรังเป็นอาการที่จะหายได้ด้วยกาหยุดดื่ม และการหยุดดื่มได้นั้นขึ้นอยู่กับจิตใจเป็นสำคัญ ถ้าใจไม่เข้มแข็งก็ไม่สามารถอดสุราได้ ผู้ป่วยเป็นโรคพิษสุราเรื้อรังหลายรายไม่ได้รับการรักษาพยาบาล ซึ่งต่างจากโรคตับแข็ง ที่ผู้ป่วยจะไปปรึกษาและรับการรักษานะเหมือนโรคอื่นๆ ทั่วไป ผลการศึกษาที่มีข้อมูลชี้แสดงให้เห็นว่า มีผู้ป่วยชายมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 54.2) และผู้ป่วยหญิง 1 ใน 3 รายเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง และไม่ไปรับ

การรักษาปล่อยอาการไว้เฉยๆ ผู้ที่ไม่ได้รับการรักษาเหล่านี้เกือบทั้งหมด คือ ผู้ที่ไม่ได้ไปหาแพทย์ เพื่อตรวจแต่เชื่อว่าตนเองป่วยด้วยอาการที่สงสัยว่าจะเป็นเท่านั้น

ถ้าเปรียบเทียบการได้รับการรักษาพยาบาล หรือการดูแลตนเองระหว่างผู้ป่วยโรค ทั้ง 4 ชนิดนั้นแล้วจะเห็นว่า ผู้ป่วยที่เป็นโรคตับแข็ง โรคความดันและโรคกระเพาะ ส่วนมากหรือ ประมาณร้อยละ 70 ได้รับการรักษาจากแพทย์ปัจจุบัน ยกเว้นโรคพิษสุราเรื้อรังที่ผู้ป่วย ส่วนมากไม่รักษา สำหรับโรคกระเพาะ ผู้ป่วย 1 ใน 4 จะซื้อยากินเอง

งานศพของรายผู้หนึ่ง คัมสุราจนเป็นโรคพิษสุราและเสียชีวิต
เพราะเดินทางกลับบ้าน แล้วเมาตกน้ำ

ปัญหาอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากผู้ดื่มเครื่องดื่มที่เป็นอันตรายและสร้างผลกระทบต่อสังคม อย่างมากคือ "ปัญหาอุบัติเหตุจากรถ" คนขับรถเมาสุราจะไปชนคนอื่น รดเสียหลักตกถนน หรือ รดลื่นล้มคว่ำ หรืออาการเมาทำให้เดินไม่ตรงทาง หรือขับรถไม่ตรงทาง จึงถูกคนอื่นขับรถชนได้ การดื่มเครื่องดื่มไม่เพียงแต่เกิดปัญหาอุบัติเหตุจากรถ อาจเกิดอุบัติเหตุในขณะทำงานถ้าผู้ดื่ม คัมสุรา เช่น เครื่องจักรกล หรืองาน ก่อสร้าง หรือจากอุปกรณ์ไฟฟ้า หรืออาจเกิดอุบัติเหตุ ในบ้าน ขณะกลับบ้านหรือสถานที่ต่างๆนอกเวลาทำงาน

เพื่อที่จะเข้าใจปัญหาอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับผู้ที่เคยดื่มเครื่องดื่มฯ จึงถามผู้ดื่มหรือเคยดื่ม เครื่องดื่มฯว่า "ท่านเคยมีอุบัติเหตุอะไรเกิดขึ้นกับท่าน เพราะเหตุจากการดื่มเครื่องดื่มฯ" ปรากฏว่าผู้ดื่มเครื่องดื่มฯ ร้อยละ 7.8 (570 คน) ของผู้ที่เคยดื่มเครื่องดื่มฯ ทั้งหมดรายงานว่า

เคยมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นกับตน ในจำนวนนี้เป็นผู้ร้ายเกือบทั้งหมด หรือร้อยละ 7.3 เป็นผู้หญิงเพียงร้อยละ 0.5 ของผู้เคยดื่มทั้งหมด

อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุด ได้แก่ อุบัติเหตุจากรถ และรองลงมาคือ อุบัติเหตุที่เกิดที่บ้านหรือนอกเวลาทำงาน สำหรับอุบัติเหตุที่เกิดบ่อยน้อยที่สุดที่รายงานจากการสำรวจคือ อุบัติเหตุจากที่ทำงาน

มีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าโอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุมีแนวโน้ม ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการดื่มเครื่องดื่มฯก่อนข้างขวด คือ ผู้ดื่มเครื่องดื่มฯ “ประจำ” มีอัตราการเกิดอุบัติเหตุสูงกว่าอัตรา การเกิดอุบัติเหตุของผู้ดื่ม “ครั้งคราว” และของผู้ “หยุดดื่ม” ข้อมูลจากการสำรวจรายงานว่า อุบัติเหตุเกี่ยวกับขับรถไปชนคนอื่นผู้ขับรถเป็นผู้ชายดื่มสุรา “ประจำ” ร้อยละ 4.2 (32 คน) ผู้ขับรถเป็นผู้ชายดื่มแบบ “ครั้งคราว” ร้อยละ 0.9 (18 คน) และผู้ขับรถเป็นผู้ชาย “หยุดดื่มสุรา” ร้อยละ 0.5 (6 คน) กรณีเมาสุราขณะขับรถนั้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดกับผู้หญิงน้อยมากเพียง ร้อยละ 0.1 ของผู้หญิงที่ดื่มเป็นครั้งคราว และผู้หญิงที่หยุดดื่มเท่านั้น

อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาจำนวนอุบัติเหตุทุกประเภทที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มฯแล้ว ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นจำนวนรวมของอุบัติเหตุทุกประเภท เกิดกับผู้ดื่มเครื่องดื่มฯ “ครั้งคราว” มากถึง 485 ครั้ง (ชาย 440 หญิง 45) และรองลงมาคือ 464 ครั้ง ของผู้ชายดื่มเครื่องดื่มฯ “ประจำ” ส่วนผู้ที่ “หยุดดื่ม” ไปแล้ว เคยประสบอุบัติเหตุจากการดื่มเพียง 130 ครั้ง ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นอาจเป็นเครื่องบ่งชี้สภาพปัญหาและกลุ่มเป้าหมายที่ควรจะได้ รับการเฝ้าระวัง

มีอุบัติเหตุ 3 ลักษณะที่เกิดขึ้นบ่อยกับผู้ดื่มเครื่องดื่มฯ “ประจำ” และผู้ดื่มเป็น “ครั้งคราว” ได้แก่ ขับรถขณะเมาสุราเกิดรถเฉี่ยวหลักศกถนน ขับรถขณะเมาสุราเกิดรถพลิกคว่ำ และเมาสุราเดินขึ้นหกล้ม ในกลุ่มผู้ชายที่ดื่ม “ประจำ” มีอุบัติเหตุทั้ง 3 ลักษณะข้างต้นค่อนข้างสูงคือร้อยละ 13.6 (103 คน) เคยเมาสุราขณะขับรถแล้วรถเฉี่ยวหลักศกถนน ร้อยละ 10.4 (79 คน) เคยเมาสุราขณะขับรถแล้วรถพลิกคว่ำ เหตุการณ์ทั้ง 2 แบบนี้ผู้ได้รับความเสียหาย อาจไม่ใช้คนดื่มสุราเท่านั้น อาจมีคนอื่นร่วมด้วยตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป แต่การเมาสุราแล้วเกิด ขึ้นหกล้ม ถึงแม้จะมีอัตราส่วนร้อยละ 12.3 (93 คน) ซึ่งมากกว่าอุบัติเหตุรถพลิกคว่ำ แต่ก็ เป็นอุบัติเหตุ ที่เกิดกับเฉพาะผู้ดื่มเท่านั้นไม่ได้สร้างความเสียหายมากกว่า 1 คน สำหรับกลุ่มที่ดื่ม สุราเป็น “ครั้งคราว” ถึงแม้จะมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นน้อยกว่าพวกที่ดื่มประจำ แต่อุบัติเหตุที่เกิดขึ้น มากที่สุดในกลุ่มนี้กลับเป็นเรื่องของเมาสุราขณะขับรถแล้ว “รถพลิกคว่ำ” คือ ร้อยละ 5.3 (106 คน) และอุบัติเหตุที่เกิดบ่อยรองลงมาคือ “การขึ้นหกล้ม” และ “รถเฉี่ยวหลักศกถนน”

ร้อยละ 4.8 (96 คน) และ 4.7 (94 คน) ตามลำดับ ข้อมูลดังกล่าวนี้แม้ไม่อาจให้ข้อสรุปที่อธิบายความแตกต่างของปัญหาอุบัติเหตุของผู้ดื่มเครื่องดื่มมา 2 กลุ่มนั้นได้ชัดเจนนัก แต่มีข้อสังเกตที่น่าสนใจว่าผู้ที่ดื่มเครื่องดื่ม เป็นครั้งคราว คือ พวกที่ดื่มในโอกาสเทศกาล ในโอกาสสังสรรค์ สนุกสนานเฉลิมฉลอง การดื่มแบบมีพวกเป็นกลุ่มมักทำให้ปริมาณเครื่องดื่มที่ดื่มเข้าไปมีจำนวนมาก อาจจะเป็นสาเหตุให้เกิดอุบัติเหตุที่ร้ายแรงได้ง่ายกว่าผู้ที่ดื่มเป็นประจำ" ซึ่งมีการระมัดระวังตน อุบัติเหตุของผู้ที่ดื่ม "ประจำ" ส่วนมากจึงเป็นเพียงการ "เสียหลักตกถนน"

ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มจะมีอาการเมาสุราได้ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับปริมาณที่ดื่มแต่ละครั้ง บางคนดื่มประจำแต่ไม่เคยเมา บางคนนานๆ ครั้งจึงจะเมา บางคนเมาบ่อย และบางคนเมาทุกครั้ง ที่ดื่ม อาการที่เกิดขึ้นภายหลังการดื่มเหล่านี้ทั้งผู้ที่ดื่มแบบประจำ และดื่มเป็นครั้งคราว มีความเป็นไปได้ค่อนข้างมากที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุในการขับรถขณะเมาสุรา อาทิเช่น ขับรถไปชนคนอื่น ขับรถเสียหลักตกถนน และขับรถจนพลิกคว่ำ มีข้อมูลแสดงให้เห็นในเชิงเป็นเหตุเป็นผลกันระหว่าง "อุบัติเหตุรถเสียหลักตกถนน" และ "รถพลิกคว่ำ" กับ "อาการเมา" ที่เกิดขึ้นเมื่อดื่มเครื่องดื่ม คืออัตราส่วนของอุบัติเหตุทั้ง 2 ประเภทเกิดขึ้นค่อยๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับตาม "ความเมาบ่อย" ของผู้ดื่ม แต่อุบัติเหตุในลักษณะขับรถไปชนคนอื่นไม่เป็นเหตุเป็นผลกับอาการเมาคือ คนดื่มเครื่องดื่มแล้ว "เมาทุกครั้ง" ทำให้เกิดอุบัติเหตุขับรถไปชนคนอื่นมีอัตราส่วนต่ำที่สุด (ร้อยละ 4.0 ในกลุ่มดื่มประจำ ร้อยละ 0.5 ในกลุ่มที่ดื่มเป็นครั้งคราว) เมื่อเปรียบเทียบกับอุบัติเหตุที่เกิดจากคนที่ "เมาบ่อยครั้ง" หรือ "นานานๆ ครั้ง" แล้วขับรถไปชนคนอื่น นั้นหมายความว่า โดยทั่วไปคนมีจิตสำนึกในการระวังเหตุที่เกิดขึ้นอยู่โดยธรรมชาติ โดยเฉพาะอุบัติเหตุที่จะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เช่น ขับรถชนคนอื่น เหตุการณ์อย่างนี้จึงได้รับการระวังเป็นพิเศษ ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแล้วมีอาการ "เมาทุกครั้ง" จะระมัดระวังเรื่องนี้มากกว่าคนที่ดื่มแล้ว "เมาบ่อย" หรือคนที่ดื่มแล้ว "นานๆ ครั้งจึงเมา" การระวังในเรื่องนี้อาจเสี่ยงโดยการหยุดและไม่ขับรถ นอกหักจนหายเมา หรือให้คนอื่นขับรถแทน เป็นต้น ฉะนั้นกรณีคนที่ดื่มเครื่องดื่มแล้ว "เมาทุกครั้ง" จึงทำให้เกิดอุบัติเหตุขับรถชนคนอื่นน้อยกว่าผู้ที่ดื่มสุราแล้ว "เมาบ่อย" และผู้ที่ดื่มแล้ว "นานๆ ครั้งจึงเมา"

หลายทศวรรษที่ผ่านมา การกล่าวถึงปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มมักให้ความสำคัญกับปัญหาสุขภาพ การเจ็บป่วย และปัญหาอุบัติเหตุจากราง จนลืมไปว่าผลกระทบที่เกิด และสร้างความเสียหายให้แก่ครอบครัวและชุมชนซึ่งไม่เคยถูกนำมากล่าวถึงนั้น คือ การทะเลาะวิวาทจนบางครั้งถึงขั้นทำร้ายร่างกายก็มี การศึกษานี้มีข้อมูลที่แสดงให้เห็นผลกระทบต่อครอบครัว

และชุมชนอยู่ในขณะนี้ว่าเกิดจากการตีไม้เครื่องตีมา เป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาทะเลาะวิวาท และทำร้ายร่างกายดังจะเห็นได้จากกรณีศึกษาต่อไปนี้

อ. อายุ 37 ปี อาชีพช่างไม้และก่อสร้าง เล่าว่า "...เคยทะเลาะกับภรรยาบ่อย กับคนนอกบ้านก็ทะเลาะบ้างแต่ก็แค่มีปากเสียงเรื่องความคิดเห็นไม่ตรงกันกับภรรยาทะเลาะกันและตีกันประจำแต่ไม่บาดเจ็บ ...ภรรยาเคยบอกให้เลิกกินเหล้า ก็พยายามเมาๆ ลง บางครั้งภรรยาเคยขอเลิก แต่ก็ทำเป็นเฉยๆ แล้วไปซื้อก็คืนตีกัน..."

ท. อายุ 20 ปี อาชีพเลี้ยงวัวนม "...กินเหล้ามีปากเสียงกับพ่อ เพราะพ่อว่า และเคยมีปากเสียงกับคนอื่น ทะเลาะกันเพราะหมั่นไส้ รกค้อยในงานต่างๆ เคยโดนชกหน้าบวม..."

ส. อายุ 59 ปี อาชีพรับราชการเป็นลูกจ้างแหวงการทางฯ "...ชอบดื่มเหล้าเป็นประจำ ตอนเย็น... เวลาเมาเหล้าแล้วจะชอบมีปากเสียงทะเลาะกับภรรยา บางครั้งถึงขนาดจุกไฟเผาบ้านและทำสายข้าวของ ทะเลาะกับภรรยาจึงถูกภรรยาทำร้ายร่างกายเอาบ้าง..."

ทั้งหมดนี้เป็นเพียงตัวอย่างที่เกิดขึ้น และผู้พบเห็นรู้สึกว่าเป็นเหตุการณ์ปกติวิสัย ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าสามีภรรยาทะเลาะกันเป็นประจำมีสาเหตุมาจากการตีไม้เครื่องตีมา และถ้าสามีภรรยาตีกันหรือทะเลาะกัน สังคมไทยถือว่าเป็นเรื่องภายในครอบครัว คนภายนอกไม่สมควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว ปัญหาความเจ็บปวดความบอบช้ำคนภายนอกจึงไม่ได้รับรู้ แต่ผู้ที่อยู่ภายในครอบครัวต้องแบกรับปัญหานี้ไว้ทั้งหมด

ข้อมูลแสดงว่า ผู้ตีไม้เครื่องตีมาเป็น "ประจำ" มีโอกาสที่จะเกิดปัญหาทะเลาะวิวาทและทำร้ายร่างกายกับทั้งคนในบ้านและคนนอกบ้านได้มากกว่าผู้ตีเป็น "ครั้งคราว" และผู้ที่ "หยุดตี" ปัญหาที่เกิดในครอบครัวจากสามีที่ตีเครื่องตีมา "ประจำ" แล้วทำร้ายร่างกายภรรยาเกิดขึ้นร้อยละ 5.7 และภรรยาที่ตี "ประจำ" แล้วทำร้ายสามีเกิดขึ้นร้อยละ 6.2 ของผู้ที่ตีประจำ และผู้หญิงที่ตีประจำนี้มีโอกาสที่จะถูกคนในบ้านทำร้ายร่างกายอีกด้วย ร้อยละ 5.5 ข้อมูลดังกล่าวอาจอนุมานว่า ครอบครัวที่มีสามีหรือภรรยาตีไม้เครื่องตีมาประจำ โอกาสที่จะเกิดปัญหาทำร้ายร่างกายกันและกันไม่ได้เท่าๆกัน แต่ผู้หญิงอาจจะเป็นผู้เสียเปรียบเมื่อเมาสุราแล้วโอกาสที่จะถูกทำร้ายจากคนในบ้านมีมากกว่าผู้ชายเมาสุราแล้วถูกทำร้ายร่างกายโดยคนในบ้าน ดังนั้นถ้าพิจารณาด้วยเหตุผลนี้แล้วจะเห็นว่าผู้หญิงเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการตีไม้เครื่องตีมา ของคนในครอบครัวมากกว่าผู้ชาย

การตีไม้เครื่องตีมานอกจากจะสร้างปัญหาทำร้ายร่างกายแล้ว การทะเลาะวิวาท "มีปากเสียง" ก็สร้างปัญหาด้านจิตใจให้แก่ผู้อยู่ใกล้ชิด โดยเฉพาะคนในครอบครัวด้วยอย่างมากเช่นกัน

ส. อายุ 34 ปี อาชีพรับจ้างเล่าว่า "...เวลาแม่ยกทะเลาะกับแม่ สาเหตุเนื่องจากแม่ชอบให้เด็กกินนมแล้ว แต่ผมไม่เด็กจึงมีปากเสียงกัน จนสุดท้ายแม่ต้องยอม..." นับเป็นกรณีที่เห็นชัดเจนว่า ความทุกข์ของแม่นอกจากจะเป็นห่วงลูกว่าดื่มสุรามากเกินไป ยังมีทุกข์ต่อการมีปากเสียงกับลูกอีก แล้วที่สุดความเป็นทุกข์นี้ไม่สามารถจะจัดออกไปได้เพราะลูกยังไม่ยอมเลิกดื่มสุรา

กรณีของ อ. อายุ 37 ปี อาชีพช่างไม้และก่อสร้างที่ภรรยาเลิกดื่มสุราแล้วก็เป็นอีกตัวอย่างของความทุกข์ใจของภรรยาที่ต้องการให้สามีหยุดดื่มสุรา ความทุกข์นี้มีมากจนทนที่จะอยู่ด้วยกันต่อไปไม่ได้จึงต้องแยกทางกัน

ข้อมูลจากการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ผู้ดื่มเครื่องดื่มฯ เป็น "ประจำ" ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ก่อปัญหาทะเลาะวิวาทมีปากเสียงมากกว่าผู้ที่ดื่มเป็น "ครั้งคราว" และมากกว่าผู้ที่ "หยุดดื่ม" ข้อมูลนั้นแสดงให้เห็นว่ายังเป็นคนดื่มเครื่องดื่มฯ มากเท่าใด ยิ่งก่อปัญหาทะเลาะวิวาทมีปากเสียงมากขึ้นเท่านั้น

การมีปากเสียงนี้ผู้ที่ได้รับความทุกข์มากที่สุด คือ คนใกล้ชิดผู้ดื่ม เช่น ภรรยาสามี หรือ พ่อแม่และคนอื่นในบ้าน และคิดตามด้วยคนนอกบ้านหรือสังคมชุมชนได้รับผลกระทบเหล่านี้ด้วย ดังเช่นกรณีของ ท. อายุ 20 ปี อาชีพเลี้ยงวัวแม่ ท. นอกจากสร้างความทุกข์ให้กับพ่อแล้ว การดื่มสุราของ ท. ยังก่อปัญหาให้กับชุมชนในงานต่างๆที่ ท. เข้าไปร่วมอีกด้วย

มีคำพิงเพยหนึ่งว่า "อย่าถือคนบ้านย่ำว่าคนเมา" นั้นหมายถึงถ้าคน 2 ประเภทนี้ทำอะไรผิดไม่ควรถือเขาเป็นความผิดและลงโทษเพราะคนเหล่านี้ทำโดยไม่มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ คำพิงเพยนี้ยังมีอิทธิพลอยู่ในปัจจุบัน ฉะนั้นปัญหาทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายที่เกิดจากผู้ดื่มเครื่องดื่มฯ มักจะได้รับการปฏิบัติแบบ "รวมขอมกัน" กันเป็นส่วนใหญ่ มีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่ามีปัญหาทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายโดยผู้ชายดื่มเครื่องดื่มฯ เป็นผู้กระทำ ดังที่ปรากฏว่าทำร้ายคู่สมรส ทำร้ายคนในบ้าน หรือถูกคนในบ้านทำร้าย แม้แต่ทำร้ายคนนอกบ้าน ส่วนมากหรือร้อยละ 65.0 ร้อยละ 53.8 ร้อยละ 40.0 และร้อยละ 46.5 ของผู้ที่มีปัญหาที่มีการปฏิบัติลักษณะ "รวมขอม" ทั้งสิ้น ปรากฏการณ์เช่นนี้กับผู้หญิงดื่มเครื่องดื่มฯ ได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกัน เพียงแต่กรณีที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงนั้นมีย่อยกว่า

ผลกระทบในครัวเรือนของผู้บริโภคเครื่องดื่มฯ: กรณีศึกษา

การศึกษากกรณีครอบครัวที่มีหัวหน้าครัวเรือน คู่สมรสและสมาชิกคนอื่นในครอบครัว ดื่มเครื่องดื่มฯจนเป็นสาเหตุให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยหรือเกิดอุบัติเหตุ หรือปัญหา ความขัดแย้งในครอบครัว เปรียบเทียบกับครัวเรือนที่ดื่มเครื่องดื่มฯแต่ไม่เกิดผลกระทบ เป็น ส่วนของการศึกษาที่พยายามจะแสดงให้เห็นว่าครอบครัวที่มีสมาชิกดื่มเครื่องดื่มฯ แม้เพียง หนึ่งคน ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจมากหรือน้อยตามความรุนแรงของปัญหา แต่หน่วยที่ต้องแบกรับภาระความเสียหายคือครอบครัว

การคัดเลือกครัวเรือนเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มฯ และผลกระทบ จากการดื่มได้กระทำภายหลังจากเก็บข้อมูลชุมชนไปแล้วระยะหนึ่ง ในการเลือกไม่ได้เลือก ครัวเรือนเพื่อแสดงผลทางสถิติ แต่เป็นการเลือกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการเปรียบเทียบใน เชิงเนื้อหาของผลที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มฯของสมาชิกในครัวเรือน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เกิด ผลกระทบและกลุ่มที่ไม่เกิดผลกระทบ โดยคัดเลือกครัวเรือนที่มีสมาชิกดื่มเครื่องดื่มฯ “ประจำ” เท่านั้น จากครอบครัว 7 ประเภทคือ

1. ครอบครัวที่มีหัวหน้าครัวเรือน คู่สมรสและสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไปดื่มเครื่องดื่มฯเป็น ประจำ
2. ครอบครัวที่มีหัวหน้าครัวเรือน และคู่สมรสดื่มเครื่องดื่มฯเป็นประจำ
3. ครอบครัวที่มีหัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไปดื่มเครื่องดื่มฯเป็นประจำ
4. ครอบครัวที่มีคู่สมรส และสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไปดื่มเครื่องดื่มฯเป็นประจำ
5. ครอบครัวที่มีหัวหน้าครัวเรือนคนเดียวเท่านั้นดื่มเครื่องดื่มฯเป็นประจำ
6. ครอบครัวที่มีคู่สมรสคนเดียวเท่านั้นดื่มเครื่องดื่มฯ เป็นประจำ
7. ครอบครัวที่มีสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไปคนเดียวเท่านั้นดื่มเครื่องดื่มฯเป็นประจำ

เมื่อได้รายชื่อครัวเรือนทั้งหมดแล้ว การตามกลับไปสัมภาษณ์อีกครั้งได้ตั้งเป้าหมาย ไว้ว่า สัมภาษณ์ครัวเรือนแบบที่ 1 แบบที่ 2 แบบที่ 3 และแบบที่ 4 ทุกครัวเรือน ส่วนครัวเรือน แบบที่ 5 แบบที่ 6 และแบบที่ 7 ให้สัมภาษณ์จำนวนมากที่สุดเท่าที่จะติดตามสัมภาษณ์ได้ ด้วยวิธีดังกล่าวจึงได้ครัวเรือนที่ติดตามสัมภาษณ์กรณีศึกษาทั้งสิ้น 170 ครอบครัว (จาก

ทั้งหมด 251 ครอบครัว) มีสมาชิกครัวเรือนที่ถูกสัมภาษณ์ 226 คน หรือประมาณร้อยละ 70 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดจากครัวเรือน เป้าหมายดังตารางต่อไปนี้

จำนวนครัวเรือนในกลุ่มที่เกิดผลกระทบ และกลุ่มที่ไม่เกิดผลกระทบ

กรณีศึกษา ครอบครัว 7 ประเภท	จำนวนครัวเรือนไม่เกิดผลกระทบ			จำนวนครัวเรือนเกิดผลกระทบ		
	ทั้งหมด	ติดตาม ได้	สมาชิกที่ สัมภาษณ์ได้	ทั้งหมด	ติดตาม ได้	สมาชิกที่ สัมภาษณ์ได้
1. หัวหน้าครัวเรือน คู่สมรสและสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไปเต็ม	—	ไม่มีครัวเรือน		5	5	14
2. หัวหน้าครัวเรือน และคู่สมรสเต็ม	4	4	8	16	16	31
3. หัวหน้าครัวเรือน และสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไปเต็ม	—	ไม่มีครัวเรือน		26	21	37
4. คู่สมรสและสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไปเต็ม	1	1	2	7	5	11
5. หัวหน้าครัวเรือนคนเดียวเต็ม	9	9	9	108	62	62
6. คู่สมรสคนเดียวเต็ม	—	ไม่มีครัวเรือน		19	19	19
7. สมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไปเต็ม	—	ไม่มีครัวเรือน		56	28	33
รวม	14	14	19	237	156	207

จำนวนครัวเรือนที่คัดเลือกได้เป็นกลุ่มของครัวเรือนที่ไม่เกิดผลกระทบเพียง 14 ครอบครัวเท่านั้น ซึ่งทั้ง 14 ครอบครัวนี้เป็นครอบครัวที่หัวหน้าครัวเรือนกับคู่สมรสเต็มเครื่องเต็มฯ 4 ครอบครัว ครัวเรือนที่คู่สมรสและสมาชิกเต็ม 1 ครอบครัว และครัวเรือนที่หัวหน้าครอบครัวเต็มคนเดียว 9 ครอบครัว ส่วนครอบครัวประเภทที่ 1 ที่ 3 ที่ 6 และประเภทที่ 7 ทุกครัวเรือนเกิดปัญหาผลกระทบจากการเต็มเครื่องเต็มฯ

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการวิโศกเครื่องตีมาในชุมชน (ในบท ช. 1 : การศึกษาครัวเรือน) มีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าประชากรในจังหวัดลพบุรีที่อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 45 ตีเครื่องตีมา เป็นครั้งคราว และร้อยละ 12 ตีเครื่องตีมาทุกวันหรือเกือบทุกวัน ประชาชนพวกที่ตีทั้งในลักษณะเป็นครั้งคราว และตีเป็นประจำเท่านั้นต่างได้รับผลกระทบจากการตีต่อสุขภาพอนามัยก่อให้เกิดอุบัติเหตุและเกิดปัญหาความขัดแย้งทะเลาะวิวาทมากบ้างน้อยบ้าง ผลกระทบจากการตีเครื่องตีมาเกิดมากที่สุดกับกลุ่มที่ตีเครื่องตีมาเป็น "ประจำ" ในรายงานการศึกษาครัวเรือน ได้เสนอให้เห็นความเสียหายของประชากรโดยรวมและยังไม่ได้แสดงผลเสียที่เกิดต่อครอบครัวของผู้ตีเครื่องตีมาอย่างเป็นรูปธรรม เมื่อการสำรวจพบว่าในบรรดาผู้ที่ตีเครื่องตีมาประจำนั้นมีหลายคน เป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน และแน่นอนว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นกับครอบครัวที่มีสมาชิกมากกว่า 1 คน ตีเครื่องตีมา ได้สร้างความเสียหายให้แก่ครอบครัวมากกว่าครอบครัวที่มีสมาชิกเพียงคนเดียวตี การศึกษากรณีสัมภาษณ์เชิงลึกนี้จึงจะช่วยให้เข้าใจได้มากขึ้นว่าการมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวตีเครื่องตีมา "ประจำ" มีมากกว่า 1 คนอาจเป็นตัวแปรสำคัญที่แสดงความรุนแรงของปัญหาการตีเครื่องตีมา ในครอบครัว

การประมวลผลกระทบที่เกิดเพราะการตีเครื่องตีมาของสมาชิก 207 คน มีข้อมูลแสดงว่าด้วยครอบครัวที่มีลักษณะ 7 ประเภทนั้น ครอบครัวที่หัวหน้าครัวเรือนและภรรยาตีประจำ ทั้ง 2 คน เป็นครอบครัวที่มีโอกาสจะเกิดการทะเลาะวิวาทได้มากที่สุด (ร้อยละ 80.6) รองลงมาคือ ครอบครัวที่หัวหน้าครัวเรือน ภรรยาและลูก ตีประจำทั้ง 3 คน (ร้อยละ 71.3)

สำหรับอุบัติเหตุซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นมากเป็นที่สองรองจากการทะเลาะวิวาทนั้น มีโอกาสที่เกิดขึ้นกับครอบครัวที่หัวหน้าครัวเรือนตีประจำคนเดียวมากที่สุด (ร้อยละ 67.7) รองลงมาคือ ครอบครัวที่สมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไป ตีประจำคนเดียว (ร้อยละ 60.6)

สำหรับผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยซึ่งเป็นผลกระทบที่เกิดมากเป็นที่สาม มีโอกาสจะเกิดขึ้นกับครอบครัวที่ภรรยาตีคนเดียวมากที่สุดและหัวหน้าครัวเรือนรองลงมาตามลำดับ (ร้อยละ 57.9 และ 49.9) เป็นที่น่าสังเกตว่ากรณีปัญหาด้านสุขภาพอนามัยนั้น ผู้พิจารณาแต่ละเฉพาะโรคที่เกี่ยวข้องกับการวิโศกเครื่องตีมาโดยตรง เช่น โรคความดัน โรคกระเพาะหรือโรคตับแข็งแล้ว โอกาสของการเกิดโรคเหล่านี้จะมีความเป็นไปได้สูงมากกับครอบครัวที่หัวหน้าครัวเรือน ภรรยาและลูกตีเครื่องตีมาทั้ง 3 คน รองลงมาคือครอบครัวที่ภรรยาหรือหัวหน้าครัวเรือนตีเพียงคนเดียว (ร้อยละ 35.7 31.6 และ 29.0) ดังตาราง

ร้อยละของผู้ได้รับผลกระทบจากการตี้นเครื่องตีมาของครอบครัว 7 ประเภท

ผลกระทบ ที่เกิดขึ้นด้านต่างๆ	ประเภทของครอบครัวที่ตี้นเครื่องตีมา*						
	1	2	3	4	5	6	7
สุขภาพอนามัย							
♦ โรคกระเพาะหรือความดันหรือตับแข็ง	35.7	19.3	27.0	27.3	29.0	31.6	18.2
♦ โรคอื่นๆ นอกจาก 3 โรคข้างต้น	7.1	12.9	13.5	9.1	20.9	26.3	12.1
อุบัติเหตุ							
♦ จราจร	35.7	25.8	29.7	26.3	45.1	21.0	45.4
♦ อื่นๆ	14.3	29.0	18.9	18.2	22.6	-	15.2
ทะเลาะวิวาท							
♦ ทะเลาะกับคนในครอบครัว	42.8	67.7	35.1	18.2	37.1	26.3	24.2
♦ ทะเลาะกับคนนอกครอบครัว	7.1	-	10.8	-	6.4	-	9.1
♦ ทั้ง 2 กรณีข้างต้น	7.1	3.2	10.8	9.1	9.7	-	12.1
♦ ถูกทำร้ายและอื่นๆ	14.3	9.7	8.8	9.1	9.7	-	12.1
รวมจำนวนสมาชิกในครอบครัว	(14)	(31)	(37)	(11)	(62)	(19)	(33)

หมายเหตุ :

1. หัวหน้าครัวเรือน คู่สมรส และสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไปตี้น
2. หัวหน้าครัวเรือน และคู่สมรสตี้น
3. หัวหน้าครัวเรือน และสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไปตี้น
4. คู่สมรส และสมาชิกอายุ 15 ปี
5. หัวหน้าครัวเรือนตี้น
6. คู่สมรสตี้น
7. สมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไปตี้น

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น แม้ไม่มีความตั้งใจจะแสดงความสัมพันธ์ของจำนวนผู้ตี้นเครื่องตีมากับผลกระทบที่เกิดขึ้น แต่ข้อมูลที่ปรากฏตัวอย่าง เช่น การทะเลาะวิวาทเกิดขึ้นมากที่สุด (ร้อยละ 67.7) กับครอบครัวสามีภรรยาตี้นประจำทั้ง 2 คน อุบัติเหตุจราจรเกิดขึ้นมากที่สุด (ร้อยละ 45.4 และ 45.1) กับครอบครัวที่สมาชิกตี้นประจำหรือครอบครัวที่หัวหน้าครัวเรือน ตี้นประจำคนเดียว เหล่านี้ก็แสดงความสัมพันธ์อย่างมีเหตุผล

กรณีศึกษาเชิงลึกต่อไปนี้ เป็นกรณีตัวอย่างแสดงให้เห็นความรุนแรงและผลเสียที่เกิดจากการตี้นเครื่องตีมาเป็นประจำของสมาชิกครอบครัวตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป

กรณีศึกษาครอบครัวประเภทที่ 1

หัวหน้าครัวเรือน คู่สมรสและสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไป ต่อมเครื่องตีมาเป็นประจำ

ครอบครัวที่หัวหน้าครัวเรือน คู่สมรส และสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไป ต่อมเครื่องตีมา "ประจำ" มีเพียง 5 ครอบครัวและทั้งหมดเป็นครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากการต้มเครื่องตีมาทั้งสิ้น ในจำนวนนี้มี 3 ครอบครัวที่สมาชิกทั้ง 3 คนเป็นสายเลือดเดียวกันคือเป็นพ่อแม่และลูก ส่วนอีก 2 ครอบครัวสมาชิกมีความสัมพันธ์ในฐานะลูกเขย ครอบครัวกรณีศึกษาที่ 1 นี้ แม้จะมีเพียง 5 ครอบครัว แต่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ทั้งหมดต่างได้รับผลกระทบจากการต้มเครื่องตีมาอย่างมาก ปัญหาที่ทุกครอบครัวประสบคือ การทะเลาะวิวาทระหว่างสมาชิกในบ้านเดียวกัน สมาชิกทะเลาะกับภรรยาทั้งด้วยวาจาและด้วยการลงมือทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกันลูกทะเลาะกับพ่อ แม่ทะเลาะกับลูกเรื่องการต้ม ความขัดแย้งเกิดขึ้นเนื่องจากทั้งพ่อและแม่ต้องการให้ลูกหยุดต้ม ขณะที่ตนเองยังคงต้มไม่เพียงแต่ความบาดหมางจะเกิดขึ้นในบ้านเท่านั้นการไปมีปากเสียงกับคนนอกบ้านก็เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและมีปัญหาอุปนิสัยเกิดขึ้นกับทุกครัวเรือนเช่นเดียวกับปัญหาสุขภาพอนามัยป่วยเป็นโรคที่เกี่ยวกับการต้มเครื่องตีมา

กรณีตัวอย่างครอบครัวของ ส. หัวหน้าครัวเรือน อายุ 59 ปีอยู่อำเภอท่าม่วง มีภรรยาแก่กว่าคือ อายุ 65 ปี ทั้ง 2 คนต้มสุรามาเกือบ 40 ปีแล้ว ส.ต้มสุรามักเมาตลอดเวลาทุกครั้งที่ตั้งครรภ์คือสูริวิวาทและถูกทำร้ายเสมอ เคยจุดไฟเผาบ้านและทำลายข้าวของในบ้านเสียหาย เคยถูกภรรยาต่อสู้อยู่และทำร้ายกลับไปด้วยความโกรธ ภรรยาต้มยาของเป็นประจำต้มเพื่อให้อินข้าวได้ ภรรยาเป็นโรคความดันต่ำ มีลูกชาย 2 คน ต่อมสุราเป็นประจำทั้ง 2 คน ไม่มีข้อมูลที่แสดงว่าที่ลูก 2 คนต้มสุราเพราะเห็นพ่อแม่ต้ม แต่ทั้ง 2 คนมีพฤติกรรมเมาตลอดเวลาเช่นเดียวกับพ่อของตน เวลาเมาเคยทำร้ายคนในบ้านรวมทั้งภรรยาของตนเอง เคยทะเลาะกับเพื่อนบ้านและเคยถูกคนนอกบ้านทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บทั้ง 2 คน เป็นโรคกระเพาะอาหารและอีกคนเป็นโรคความดันอีกโรคด้วย คนหนึ่งเคยเข้ารับราชการงานยนต์ตกถนนบาดเจ็บต้องหยุดงานเป็นสัปดาห์

อีกครอบครัวที่อำเภอพัฒนานิคมหัวหน้าครอบครัว น. อายุ 72 ปี ต่อมสุรามา 54 ปีแล้ว มีภรรยาอายุ 60 ปี ต่อมสุรามา 40 ปี ทั้ง 2 คนต้มสุราครั้งใดจะมีปากเสียงทะเลาะกันเสมอแต่ไม่เคยลงมือ น. เป็นโรคกระเพาะอาหารเคยเข้ารับราชการงานยนต์ขณะเมาสุรามาด้วงรถเสียหลักตกถนน บาดเจ็บเข้าโรงพยาบาลให้แพทย์เย็บ 4 เข็ม ส่วนภรรยาเคยหกล้มขณะเดินกลับบ้านเพราะไปดื่มบ้านเพื่อนบาดเจ็บเหมือนกันแต่ไม่ไปโรงพยาบาล อ. ซึ่งเป็นลูกเขยอายุ 37 ปี

ดื่มสุราทุกครั้งทำร้ายตับดีกรรยาทุกครั้งจนกรรยาทนมไม่ได้เคยยื่นคำขาดขอแยกทาง และเคย
เมาขาดสติกับคนนอกบ้าน แม้ไม่มีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า พ่อตากับลูกเขามีปัญหาต่อกัน
หรือแม่ยายกับลูกเขามีปัญหาต่อกัน แต่จากการที่ลูกสาว น. หรือกรรยาของ อ. ได้รับความ
ทุกข์จากการดื่มของสามีนอกชอแยกทางนั้นแสดงให้เห็นความก้าวร้าวภายในครอบครัว
อย่างเห็นได้ชัด ผู้ที่เป็นพ่อและแม่ย่อมได้รับความทุกข์นั้นด้วย และผู้ที่รับทุกข์มากกว่าทุกคน
คือ กรรยาของ อ. ซึ่งไม่ใช่คนที่ดื่มเครื่องดื่มฯ

กรณีศึกษาครอบครัวประเภทที่ 2

หัวหน้าครัวเรือนและคู่สมรส ดื่มเครื่องดื่มฯเป็นประจำ

มีครอบครัวที่ทั้งสามีและภรรยาดื่มเครื่องดื่มฯเป็นประจำ 20 ครอบครัว ในจำนวนนี้
4 ครอบครัวเป็นครอบครัวที่ไม่มีปัญหาผลกระทบใดๆ เกิดขึ้นครอบครัวทั้ง 4 นี้ทั้งสามีและ
ภรรยาไม่อายุกว่า 50 ปีขึ้นไป และเคยดื่มสุรามานานโดยเฉลี่ยประมาณ 32 ปี เป็นครอบครัวมี
สมาชิกในบ้าน 3-4 คน สมาชิกคนอื่นนอกจากคู่สามีภรรยาบางคนไม่เคยดื่มเครื่องดื่มฯ
บางคนดื่มเป็นครั้งคราว ครอบครัวทั้ง 4 ครอบครัวนี้ แม้รายงานในการสำรวจชุมชนก่อนหน้า
นั้นรายงานว่าไม่เคยมีปัญหาผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มฯ แต่ปรากฏว่าเมื่อกลับไป
สัมภาษณ์อีกครั้งมีครอบครัวของ ข. อายุ 52 ปี จากอำเภอเมืองซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนเป็นคน
ดื่มเครื่องดื่มฯแล้วมีปัญหาทะเลาะวิวาทกับภรรยาและเพื่อนบ้านบ่อยครั้ง พฤติกรรมการดื่ม
ของ ข. มีลักษณะพิเศษน่าสนใจ จากการปรับเปลี่ยนชนิดเครื่องดื่มฯและเปลี่ยนความประพฤติ
ไปพร้อมๆกัน ข.และภรรยาเคยอยู่กรุงเทพฯ สมัยอยู่กรุงเทพฯ ข.ชอบดื่มแฉะใจ เมื่อดื่มแล้วจะ
เป็นคนอารมณ์ดี ชอบยิ้มแย้มไม่เคยมีพฤติกรรมก้าวร้าว ปกติจะดื่มตอนตั้งสำรับอาหารเย็น
และชวนให้ภรรยาดื่มด้วยแต่ภรรยาจะดื่มเล็กน้อยเพื่อให้เจริญอาหารเท่านั้น เมื่อย้ายกลับมา
อยู่สุพรรณบุรีนั้น ข. เริ่มหันมาดื่มสุราขาว เพราะราคาถูก และมีเพื่อนฝูงข้างบ้านและญาติมาชวน
กันดื่มเป็นประจำ ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดคือ ความประพฤติเมื่อดื่มสุราแล้วนั้นเปลี่ยน
ไป คือ เมื่อเมาจะขาดสติปากเสียงกับภรรยาและเพื่อนบ้านประจำเคยมีปากเสียงกับ
ภรรยาถึงขั้นทำร้าย ร่างกายโดยใช้กระดิกน้ำแข็งขว้างไปถูกศีรษะภรรยาได้รับบาดเจ็บต้องนำ
ส่งโรงพยาบาลเย็บถึง 3 เข็ม อาการเมาสุราและทะเลาะกับภรรยามีเป็นประจำเฉลี่ยอาทิตย์ละ
ครั้ง ภรรยาเล่าว่า "...เคยเตือนแกมขอร้องไห้ถึงดื่มแค่ ข. ไม่เชื่อ คนทนไม่ไหวจึงซื้อยาทำให้
เบื่อเห็ดหัวจากบ้านชายชา (หมอสี้) ชื่อยา DUMEX แฉะละ 12 บาท แอบเอาโรยใส่ข้าวให้กิน
ตอนเช้ากิน 1 เม็ดแล้ววันไป 4 วัน เพื่อสู้อาการจึงไม่ซึก พอกินข้าวแล้วถ้าไปดื่มเห็ดหัวต่อตอน

เย็น ตอนเช้า สว่างมาจะมีอาการหน้าแดงและร้อนวูบวาบไปทั้งตัว มีนหัว จึงบอกส่งบอกว่าเป็นโรคความดันแล้วไม่หยุดตีมันจะตายเร็ว..” ข. เป็นคน “กลัวตาย” เมื่อเชื่อว่าตนเป็นโรคความดันและอาจมีโรคแทรกซ้อนเกิดขึ้นได้ตามคำบอกเล่าของภรรยาจึงเลิกดื่มสุราร่างอย่างเด็ดขาดได้ภายใน 5 เดือนต่อมา ปัจจุบันนี้ ข. เลิกดื่มมาเกือบครบ 1 ปีแล้ว แต่ภรรยา ข. ยังคงดื่มวันละ 1 ถัง ก่อนกินอาหารเย็นทุกวัน สามีภรรยาสู่มิมีลูก 3 คนและต่างก็แยกตัวออกไปมีครอบครัวหมดแล้วจึงอยู่ด้วยกันเพียง 2 คน

สำหรับกรณีครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มทั้งสามมีและภรรยาแล้วเกิดปัญหาผลกระทบบีก 16 ครอบครัว ปรากฏว่าเป็นครอบครัวที่ผู้ชายมีอายุเฉลี่ย 46 ปี ผู้หญิงประมาณ 40 ปี ทั้งคู่ดื่มสุรามาไม่น้อยต่ำกว่า 20 ปี ทุกครอบครัวมีปัญหาทะเลาะวิวาทเมื่อดื่มสุรามี 10 จาก 16 ครอบครัวเป็นการทะเลาะด้วยวาจาและมีการทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกัน 13 จาก 16 ครอบครัวเคยประสบอุบัติเหตุซึ่งมีสาเหตุจากการดื่มเครื่องดื่มฯ และ 11 จาก 16 ครอบครัว มีปัญหาสุขภาพอนามัยเป็นโรคที่อาจเป็นผลสืบเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มฯ

กรณีตัวอย่างหัวหน้าครัวเรือนและภรรยาที่ดื่มเครื่องดื่มฯจนชายที่ทำมาหากินถึงขั้นต้องอาศัยคนอื่นอยู่บ้านเกิดใหม่ที่อำเภอพัฒนานิคม นาย ม.และนาง ท. อายุ 67 และ 69 ปี มีลูก 5 คน ตัวม.โตและมีครอบครัวไปหมดแล้ว ปัจจุบันทั้ง 2 คนอาศัยอยู่กับครอบครัวของลูกสาว ครอบครัวหนึ่งซึ่งมีหลานตาอีก 2 คน ม.ดื่มสุรารั้งแรกเพราะเสียใจที่พ่อแม่มาเสียชีวิตพร้อมกัน จากนั้นก็เริ่มดื่มเป็นประจำ ดื่มสุราติดมาจากจนต้องขายที่ทำไร่ที่พ่อแม่แบ่งให้ในระหว่างที่อยู่น้องๆ เมื่อตนเองไม่มีที่ทำไร่ จึงมาทำไร่ในที่ของน้องชายแต่ก็ยังไม่สามารถหยุดดื่มสุราได้ จนเมื่อ 2-3 ปีมานี้ รู้สึกว่าตนเองไม่มีแรงจะทำงาน ลูกให้หยุดอยู่บ้านและทำงานบ้านดูแลเลี้ยงหลาน 2 คน ปัจจุบันภรรยา ลูกสาว และลูกชายเป็นคนหาเลี้ยง ม. ชอบดื่มสุราขาว ดื่มแล้วชอบมีปากเสียงทะเลาะกับภรรยาเป็นประจำ จนภรรยาต้องคอยหลบไปบ้านเพื่อนเสมอ ถ้า ม. ดื่มเหล้า เคยเมามากไม่รู้สึกตัวใช้มีดฟันแขนตนเองจนต้องไปให้หมอชาวยานรักษาโดยใช้น้ำมันมด เมื่อมีอาการปวดที่แผลก็จะดื่มสุราประคบปวด นอกจากนี้มีปัญหาทะเลาะวิวาทกับภรรยาแล้วจากการสังเกตของผู้สัมภาษณ์ว่า ม. มีอาการเบลอๆ และหลงๆ ลืมๆ เมื่อถามอะไรมักตอบไม่ได้ ไม่ทัน

สำหรับ ท. ผู้เป็นภรรยาที่ดื่มสุราเกือบมาตั้งแต่มีลูกคนแรกแล้วดื่มเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันมีปัญหาตาเสียข้างหนึ่ง เนื่องจากโดนไม้แทงตาข้างซ้าย ตาจึงบอด ทำงานไม่ได้มากนักนอกจากรับจ้างเกี่ยวข้าวหรือเก็บฝ้าย รายได้พอกินไปวันหนึ่งๆ ดื่มสุราวันละ 1-2 ถัง และต้องแอบดื่มไม่ให้ ม. เห็น มิฉะนั้น ม. จะขอคืนด้วย ซึ่งจะทำให้มีปัญหาทะเลาะกันเสมอๆ ม. เคยใช้มีดฟัน

ท. จนได้รับบาดเจ็บที่แขนซ้ายต้องแอมputationไปบ้านเพื่อน เคยคิดอยากจะหนีไปจาก ม. แต่จำเป็นต้องทนอยู่เพราะถ้าหายเมาแล้วเขาไปตามกลับบ้านและบางครั้งก็คิดส่งสารเพราะอายุมากและทำงานไม่ได้ ครอบครัวนี้จึงเป็นตัวอย่างของความทุกข์ทรมานที่ทุกคนได้รับ ซึ่งเป็นผลจากการดื่มเครื่องดื่มมาของพ่อบ้าน

กรณีศึกษาครอบครัวประเภทที่ 3

หัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไป ดื่มเครื่องดื่มมาเป็นประจำ

ครอบครัวที่หัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไปดื่มเครื่องดื่มมาเป็นประจำมี 26 ครัวเรือน ซึ่งทุกครัวเรือนประสบปัญหาด้านสุขภาพบ้าง ด้านอุบัติเหตุบ้าง ด้านความขัดแย้ง ทะเลาะวิวาทบ้างไม่มากก็น้อย ในการติดตามเพื่อสัมภาษณ์อย่างละเอียดสามารถติดตามสัมภาษณ์ได้ 21 ครัวเรือนซึ่งมีจำนวนสมาชิกถูกสัมภาษณ์ในครัวเรือนเหล่านั้น 37 คน ใน 26 ครัวเรือนนั้นส่วนใหญ่หรือ 18 ครัวเรือนเป็นครัวเรือนที่ “พ่อและลูกชาย” ดื่มเครื่องดื่มมาเป็นประจำมี 8 ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนและสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไปไม่ได้เป็นสายเลือดเดียวกัน แต่เป็นผู้มีความสัมพันธ์กันในฐานะเป็นน้องเขยบ้าง ลูกเขยบ้าง หรือเป็นหลานเขยบ้าง

หัวหน้าครัวเรือนกลุ่มนี้อายุโดยเฉลี่ย 56 ปี และดื่มเครื่องดื่มมาแล้วไม่น้อยกว่า 35 ปี โดยเฉลี่ย ซึ่งหมายความว่าเริ่มดื่มเมื่ออายุประมาณ 21 ปี แต่สำหรับลูกชายหรือสมาชิกที่เป็นเขยที่ดื่มประจำนั้น กลุ่มนี้อายุโดยเฉลี่ย 28 ปีและดื่มเครื่องดื่มมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยเฉลี่ย นั่นหมายความว่าเริ่มดื่มเมื่ออายุเพียง 18 ปีเท่านั้น ถ้าเปรียบเทียบกับพ่อของเราเอง คนรุ่นใหม่นี้ดื่มเครื่องดื่มเร็วกว่าถึง 3 ปี

ปัญหาที่พบมากในครอบครัวที่พ่อและลูกดื่มเครื่องดื่มเป็นประจำทั้ง 2 คน ยังคงเป็นปัญหาที่พบเหมือนกลุ่มอื่นคือ หัวหน้าครัวเรือนเมาสุราอาละวาดคัมปากเสียงกับภรรยามากบ้าง น้อยบ้าง แต่เนื่องจากเป็นการเมาสุราเพียงฝ่ายเดียว ภรรยาเป็นผู้ไม่ดื่มสุรา การที่สามีอาละวาดทำร้ายร่างกายภรรยามีน้อยกว่ากลุ่มที่ภรรยาดื่มเครื่องดื่มด้วย ในจำนวน 21 ครัวเรือน ที่ติดตามได้มีเพียง 2 ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเมาครั้งใดทะเลาะและทำร้ายร่างกายภรรยาด้วยทุกครั้ง แม้ยังไม่อาจสรุปว่าการที่ภรรยาเป็นคนดื่มเครื่องดื่มด้วยนั้นเป็นสาเหตุให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวมากกว่าถ้าภรรยาเป็นคนไม่ดื่ม แต่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ครอบครัวที่สามีและภรรยาต่างดื่มเครื่องดื่มทั้งสองคนมีอัตราแสดงให้เห็นว่า การเกิดปัญหาความรุนแรงถึงทำร้ายร่างกายอีกฝ่ายหนึ่งนั้นมิสูงกว่า ดังเช่นกรณีศึกษาที่ 1 และกรณีศึกษาที่ 2 ในกลุ่มนี้มีปัญหาสุขภาพเจ็บป่วยเป็นผลกระทบที่เกิดกับหัวหน้าครัวเรือน

เป็นส่วนใหญ่ ขณะที่ผลกระทบด้านอุบัติเหตุและการมีอุบัติเหตุทะเลาะวิวาทในวงเหล้า จะเกิดกับลูกหรือเกิดกับสมาชิกที่เป็น "เรซ" มากกว่า

ตัวอย่างกรณี ค. อายุ 52 ปี อยู่ อำเภอท่าหลวง ในครอบครัวอยู่ด้วยกัน 3 คนคือ ภรรยา และลูกชายอายุ 22 ปี ครอบครัวนี้มีอาชีพทำไร่และทำงานรับจ้างด้วย ค. เป็นคนดื่มเครื่องดื่มชา ลูกชายชื่อ ม.ก็ดื่ม ค.ชอบดื่มสุราขาว ส่วนลูกชายจะดื่มสุราไทย ต่างคนต่างมีกลุ่มเพื่อนของตนเองดื่มหลังเลิกจากการทำงานในไร่มาแล้ว ค. ดื่มสุรบบ้างครั้งเมาบ้างครั้งไม่เมา "...แต่ถ้าเมา มักมีปากเสียงทะเลาะกับภรรยาเคยลงไม้ลงมือและทำสายข้าวของหุบจานรามาเสียหาย เคยใช้จานข้าวร้าวไปโดนศรีษะภรรยาต้องไปเย็บถึง 7 เข็มที่สถานีนอนมัย เหตุการณ์นี้เพิ่งผ่านไปเมื่อประมาณ 1 ปีที่ผ่านมาภรรยาโกรธอยู่หลายเดือนโดยไม่ยอมพูดด้วย..." นอกจากนี้ยังมีปัญหาทะเลาะวิวาท ปัญหาด้านสุขภาพก็มีเคยเป็นโรคกระเพาะแต่ไม่ได้ไปให้หมอตรวจ ชื่อญาติเอง ปัจจุบันดีขึ้นแล้ว

ม. บอกว่าตนดื่มทุกวันเพราะมีเรื่องกลุ่มใจรักผู้หญิงแต่ผู้หญิงเขาไม่รักชอบ ม.เคยมีอุบัติเหตุรถตกคนอื่นชน แต่ขณะนั้นตนเองเมาสุรา เข้าใจว่าชีวิตจกักรยานยนต์ไม่ตรงทางทำให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรงบาดเจ็บสาหัสมาก นอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลจังหวัดนครสวรรค์ถึง 3 เดือน นอกจากนั้นตนเองยังเคยรับรถจักรยานยนต์ไปชนคนอื่นอีกขณะเมาสุรบบาดเจ็บสันหลังอีก ไปนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลลพบุรีซึ่งต้องหยุดงานอีก 3 เดือน ตามความเห็นของ ม. ว่าในหมู่บ้านนี้มีใครบ้างที่ดื่มสุราจัดมาก ม.พูดว่ามีพ่อของตนเองด้วยคนหนึ่งที่ดื่มมาก

ครอบครัว จ. (พ่อ) อายุ 73 ปี อำเภอท่าลุง และ ค. (ลูก) อายุ 41 ปี เป็นอีกครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มชาทุกประเภท จนปัจจุบันนี้ทั้ง 2 คนต้องเลิกดื่มเครื่องดื่มชา จ. เลิกดื่มมาเกือบ 20 ปีแล้ว แต่ยังคงเข้าใจผิดคิดว่าเมื่อตนยังดื่มสุรานั้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำคือ ทะเลาะกับภรรยาแต่ไม่รุนแรง รู้ว่าภรรยาว่าคาญ สาเหตุที่เลิกดื่มนั้นไม่ได้ระบุชัดเจนว่าเพราะอะไร ส่วน ค. ลูกชายดื่มสุราเกือบเป็นประจำ แม้เมื่อก่อนจะเลิกดื่มก็ยังคงดื่มสุราเกือบชอบดื่ม เนื่องจากมีแอลกอฮอล์แรงและราคาถูกเริ่มรู้สึกว่าคุณเอง "คิดเหล้า" และดื่มเป็นประจำเมื่ออายุ 20 ปีเท่านั้น เวลาจะมีเรื่องกับภรรยามักมีปากเสียงกันเดือนหนึ่งไม่ต่ำกว่า 3-4 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องหนึ่งหมกภรรยา ภรรยาเคยเดือนเรื่องดื่มสุราถึงขนาดบังคับไม่ให้เลิก "...การให้สภามานคอหน้าหลวงพ่อ ที่วัดสิริวงศ ตำบลดงเหล็ก อำเภอโคกสำโรง หลวงพ่อท่านทำพิธีให้โดยซื้อเหล้าเกือบไปและให้ท่านว่าคาอาทองและใส่ยามงสีเซียวลงไปในเหล้าและใส่ดื่ม หลังจากนั้นท่านให้ดื่มน้ำมนต์ที่ท่านเตรียมไว้ พอดื่มเหล้าไปได้ประมาณ 5 นาทีก็อาเจียนออกมาหมด จากนั้นหลวงพ่อก็ให้สภามาน และถ้ากลับมาดื่มอีกจะมีการเป็นไปถึง

ชีวิต..." เคยมีเพื่อนที่ทำงานอยู่ด้วยกันเคยมาทำพิธีแมตซ์ค้ำสาบาน จึงเกิดอุบัติเหตุถึงแก่ชีวิต จึงกลัว ปัจจุบันนี้เลิกดื่มมาได้ 1 ปีเศษแล้ว

ในระหว่างที่ ค. ยังไม่เลิกดื่มนั้นก็มีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มมาหลาย อย่างที่เป็นการสร้างความสะดวกให้กับผู้อื่นทั้งสิ้น ค. เล่าว่าก่อนหน้าที่จะเลิกดื่มประมาณ 3 ปี มาสุราทะเลาะกับเพื่อนในวงเหล้าเรื่องการทำงาน เนื่องจากตนเองรู้สึกว่าคุณเพื่อนเอ เปรียบในการทำงานกับจ้างนวดข้าวด้วยกัน เพื่อนทำงานน้อยกว่าแต่รับค่าตอบแทนเท่ากัน จึงดักทำร้ายเพื่อนให้ช็อคหลังตีหัวเพื่อนคนนั้นเจ็บไป 8 เข็ม ต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้เพื่อนไป 800 บาท เคยชกต่ออยู่ใหญ่บ้านเพราะเข้ามาเตือนเรื่องการดื่มสุรา เหตุการณ์ร้ายแรงที่สุดคือ เคยมีอาการเมาค้าง แล้วไปวิ่งราวสร้อยคอทองคำแท้หนัก 2 บาทของผู้หญิงแถวบ้าน ตอนนั้นไม่มีเงินใช้และไม่มีเงินซื้อเหล้าจึงคิดที่จะขโมยทรัพย์สินคนอื่น ผู้หญิงไปแจ้งความตำรวจ และตนถูกดำเนินคดีถึงศาล ศาลตัดสินปรับเป็นเงิน 3 หมื่นบาท ตนเองและบรรดาญาติได้วิ่งเต้นเพื่อล้มคดี หมดเงินไปประมาณ 5 หมื่นบาท และคู่กรณีเรียกค่าเสียหายอีก 8 พันบาท ศาลตัดสินจำคุก 1 ปี 6 เดือน แจ้งขอหาจากใช้อาหารมีคและปิ่นเป็นเพียงใช้มีคประทุษร้ายต่อทรัพย์สินแทนทำให้ร้องหาเบาลง ญาติต้องนำหลักทรัพย์ไปประกันตัว 1 แสนบาท ต้องควบคุมความประพฤติโดยจะต้องรายงานตัวต่อศาลทุก 6 เดือน

นอกจากเรื่องทะเลาะวิวาทแล้วปัญหาลูกอุบัติเหตุจากรถที่เคยเกิดขึ้นกับ ค. ด้วย ขณะกลับจากดื่มสุราที่ร้านอาหารกับเพื่อน ตนซึ่งจักรยานยนต์และเกิดพลิกคว่ำ หัวแตกเจ็บ 8 เข็ม หลังจากนั้นต้องซ่อมจักรยานยนต์เสียเงินไปเป็นจำนวน 2 หมื่นบาท เมื่อสงกรานต์ปีที่แล้วดื่มสุราเมาแล้วขี่จักรยานยนต์ไปกับเพื่อน ไปชนท้ายรถแท็กซี่บริเวณวงเวียนพระนารายณ์เวลาประมาณ 2 ทุ่ม เพื่อนที่เป็นคนขี่ซาหึก ส่วนตนเองเป็นผลที่ไม่พินาศ

กรณี ค. มีอยู่อย่างเดียวที่ไม่เคยเป็นปัญหาคือผลกระทบด้านสุขภาพอนามัย อันเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มและหลังจากเลิกดื่มสุขภาพร่างกายแข็งแรงดีขึ้นกว่าแต่ก่อน

กรณีศึกษาครอบครัวประเภทที่ 4

คู่สมรสและสมาชิกครัวเรือนอายุ 15 ปีขึ้นไป ดื่มเครื่องดื่มเป็นประจำ

ครอบครัวที่มีภรรยา (คู่สมรส) และสมาชิกคนอื่นอายุ 15 ปีขึ้นไป ดื่มเครื่องดื่มประจำมีเพียง 5 ครอบครัว จาก 9 ครอบครัวที่ติดตามได้ ภรรยาซึ่งเป็นคนดื่มประจำนั้นทั้งหมดมีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป ดื่มเครื่องดื่มมาแล้วประมาณ 20 ปี และลูกชายที่ดื่มประจำด้วยนั้นมีอายุ 23 ปีโดยเฉลี่ย ดื่มเครื่องดื่มมาประมาณ 8 ปี ซึ่งหมายถึงเริ่มดื่มตั้งแต่มีอายุเพียง 15 ปี

เท่านั้น ในจำนวน 5 ศิวะเวียน กรณีของนาง ส.อำเภอรอนของม่วงเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจมากที่สุดเนื่องจากเป็นตัวอย่างของพลังมากการในการดื่มสุราเพื่อเป็น "ยา" มาเป็นการดื่มเพื่อเจริญอาหารและดื่มจนติดในที่สุด

ส. อายุ 63 ปี ที่บ้านของ ส.มีสมาชิกอยู่ด้วยกันทั้งหมด 3 คน คือ ส. สามีและลูกชาย ส. แต่งงานกับ อ. อายุ 65 ปี มีบุตรด้วยกัน 3 คน คนโตอายุ 38 ปี แต่งงานแล้วมีอาชีพทำไร่ คนรองอายุ 30 ปี แต่งงานแล้วทำงานอยู่กรุงเทพฯ คนสุดท้ายอายุ 25 ปี ยังไม่ได้แต่งงาน ทำงานอยู่ตู้รถลพบุรี ส.และสามีมีอาชีพทำไร่ มีไร่ข้าวโพดเป็นของตนเอง 8-9 ไร่ ทำเองไม่ได้จ้างใคร ค่าใช้จ่ายภายในบ้าน พอใช้ต่อวันแต่ไม่เหลือเก็บ ไม่พอใช้ก็จะไปรับจ้างตัดข้าวโพด สักทานละวันได้วันละ 100 บาท

ส. ดื่มเหล้าครั้งแรกเมื่ออายุ 40 กว่า หลังจากคลอดลูกตอนอายุไฟ คลอดลูกเองมีหมอตำแยคอยช่วย เริ่มกินยาของตั้งแต่มดลูกคนแรกคลอด ตอนกินนั้นกินยาของแสงสว่างตราปู กินแล้วทำให้ช่วงตอนอายุไฟ ชิบเสียด น้ำคาวปลาและน้ำขุ่นน้ำนม พอยามดกก็หยุด ตอนทีกินยาของมีอาการร้อนท้อง ไม่ชอบกินแต่พอกับแม่ช่มเหงให้กิน กินอยู่ 11 วัน เมื่อมีลูกคนที่ 2 กินยาของอีกเช่นกัน ครั้งนี้มีหมอแผนโบราณมาขายตามบ้านเป็นยามงนำมาจากของเหล้าขาวกินตอนอายุไฟ ลูกคนที่ 2 กินอยู่ 6 คืน คนที่ 3 กิน 9 คืน มากินเหล้าบ่อยขึ้นตอนอายุ 50 กว่า กินเหล้าขาวกินตอนไปงานบวช งานแต่ง กินไปประมาณ 1-2 เบิก เป็นเหล้าแดงแล้วแต่เจ้าภาพเขาจะนำเหล้าอะไรมาเลี้ยง ปัจจุบันมีกินเหล้าขาวใส่ยาสม กินแล้วโล่งดี กินทุกวันตอนเย็น 1-2 ถึงช่วยให้อิ่มข้าวได้ บางครั้งก็ใส่ถุงไปกินตอนทำงานด้วย เพราะบางครั้งช่วงกลางวันไม่หิวข้าวก็กินเหล้าขาวเข้าไป 1 ถึงก็กินข้าวได้ เคยกินเหล้าทุกวันจนเมามากๆ ตอนที่สามีไม่อยู่ สามีไปมีเมียบ่อย คนก็กลุ้มใจจึงดื่มเหล้าเพื่อให้ลืมเรื่องที่ไม่ดี

".....เคยทะเลาะกับสามีถึงขั้นสามีตบตีจนเสียออกจากลูก ไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลหนองม่วง ตอนนั้นตนกินเหล้าเมาจึงพูดกับสามีเรื่องเมียน้อย ไปรักษาคราวนั้นเสียค่ายา 50 บาท ลูกชายเป็นคนพาไป แล้วก็ไม่กลับบ้านครึ่งเดือนไปนอนที่รักษาตัวอยู่ที่บ้านลูกชาย สามีก็หนีไปอยู่กับเมียน้อยเป็นสิบๆ ปี แต่ตอนนี้กลับมากอยู่ด้วยกันแล้ว และเคยทะเลาะกับคนนอกบ้านทะเลาะกันที่ร้านถึงขั้นฟ้องร้อง คนตีศอก 1 คืน เรื่องเงินที่เราไปเยี่ยมเรามาแล้วจ่ายไม่ครบตามกำหนด คนก็กินเหล้าเมามากมีอาการไม่พอใจไว้วายเขา เขาก็เข้ามาจับคอเขา เขาก็หายใจไม่ออก เกิดอาการไม่ไหวยกกับอาการเมา เคยคว้าอีเหน็บที่พกมาออกมาใส่พื้นเขา เขากะโดดหนีแต่พื้นไม้โดน วันนั้นเขายังไม่ได้ฟ้องตำรวจ พออีกวันต่อมาเขาก็กินเหล้าจนเมาอีกแล้วไปไว้วายใส่เขา เขาเลยไปแจ้งตำรวจให้มาจับตัวไปโรงพักเพื่อควบคุมสติอารมณ์ เขา

ห้องเราซื้อหาเอาแล้วประพาศิตนุ่นวาย ตำรวจเลยจับเข้าห้องขัง 1 คืน เสียเงินไป 20 บาท หลังจากออกมาจากโรงพักแล้วก็เฉยๆ กินไปกับคนที่ไปมีเรื่องกับเราและไม่พูดกันเลย เสียเวลาไปโรงพัก 2 วัน ตำรวจเป็นคนมารับไปตักเตือน.....”

สำหรับ ช. ลูกชายในวันที่ไปสัมภาษณ์ ส. ช. ไปทำงานรับจ้างต่างจังหวัด จึงไม่มีข้อมูลรายละเอียดเหตุการณ์ การดื่มเครื่องดื่มฯ นอกจากปากคำของ ส.แล้วเพียงว่า ช.เคยรับมรดกของแม่สุราจนเสียหลักตกถนนต้องไปนอนโรงพยาบาลรักษาตัวอยู่เดือนกว่า ปัจจุบันนี้ยังไม่หายเป็นปกตินับเป็นอุบัติเหตุสุรายุ่ยแรงที่สุดของ ช. ยังดีที่ปัจจุบันยังทำงานได้

กรณีศึกษาครอบครัวประเภทที่ 5

หัวหน้าครัวเรือนคนเดียวในครอบครัว ดื่มเครื่องดื่มฯเป็นประจำ

ครอบครัวที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพียงคนเดียวดื่มเครื่องดื่มฯเป็นประจำ มีทั้งหมด 117 ครอบครัว ในจำนวนนี้มี 109 ครอบครัว ที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มฯ ของหัวหน้าครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือนกลุ่มนี้มีอายุตั้งแต่ 27 ปีขึ้นไปจนถึง 77 ปี แต่โดยเฉลี่ยแล้วประมาณ 47 ปี และดื่มเครื่องดื่มฯมาแล้วไม่น้อยกว่า 30 ปีโดยเฉลี่ย

ผลกระทบที่เกิดกับครอบครัว พ. อายุ 45 ปี ช่างก่อสร้างนิคม เป็นตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจนว่า หัวหน้าครัวเรือนเพียงคนเดียวสร้างความวุ่นวายในครอบครัวได้อย่างไร พ. มีลูก 3 คน แม้ว่าคนโตออกจากโรงเรียนและทำงานมีรายได้แล้วแต่ก็ยังคงอยู่อาศัยในครอบครัว ลูก 2 คนของลงมากำลังเรียนหนังสือ ครอบครัว พ. ทำไร่ข้าวโพดและข้าวฟ่าง และเลี้ยงวัวนม พ. ดื่มสุราและเริ่มรู้สึกว่ามีสติสุราตั้งแต่อายุไม่ถึง 25 ปี ดื่มทุกวันจนกรรขาคือเดือนบ่อยๆ รู้สึกว่าเคยครั้งหนึ่งบอกให้ภรรยาหยุดบน ภรรยาไม่หยุดเลยใช้ไม่ตีกรรขาค้นปากแตก ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมาภรรยาก็ไม่ไปอยู่บ้านพักแม่ของเธอและขอหย่า 3-4 ครั้งแล้ว แต่ตนเองเกรงว่าลูกจะมีปัญหา จึงไม่ยอมหย่า ปัจจุบันนี้ภรรยายังไม่ยอมกลับมาอนบ้าน แต่จะมาบ้างเป็นครั้งคราวเพื่อทำความสะดวกบ้าน การที่ภรรยาไม่ยอมกลับมาอยู่บ้านเพราะตนเคยพูดไว้ตอนเมาสุราครั้งหนึ่งว่าจะฆ่าภรรยาให้ตายเขาเลยกลัว เพราะเวลาเมาจะมีพฤติกรรมอาละวาดไม่รู้สึกตัวหูซำของแตกเสียหาย หม้อหุงข้าวไฟฟ้า จักรยานยังเป็นหลักฐานให้เห็นได้ชัดว่าแตกหักเสียหายจนใช้การไม่ได้ เพราะ พ. ข้างทำลายตอนที่เมาสุรา นอกจากเรื่องการทะเลาะวิวาทแล้ว ปัญหาด้านสุขภาพอนามัยก็เกิดขึ้นด้วย ปัจจุบันนี้หมอตรวจแล้วบอกว่าตนเองเป็นโรคกระเพาะอาหารเพราะดื่มสุรามาก

ครอบครัว ก. อายุ 52 ปี อยู่อำเภอหนองม่วง เป็นอีกตัวอย่างที่ได้รับผลกระทบจากการต้มเครื่องต้มยา จากการเกิดอุบัติเหตุและเชื่อมโยงไปถึงปัญหาภูนี้ยืมเงินเพื่อมารักษาคน อุบัติเหตุครั้งแรกเข้ารับรถจักรยานยนต์ขณะเมาสุราหกโค้งตกข้างทาง ทำน้ำมันไปรักษาที่โรงพยาบาลลพบุรี ต้องเย็บ 80 เข็มที่ใบหน้า ขณะนั้น ก.เป็นผู้ช่วยกำนัน (สารวัตรกำนัน) จึงได้รับการรักษาพยาบาลฟรี รถล้มครั้งนั้นต้องหยุดทำงานเป็นเวลาเกือบเดือน ปัจจุบันบนใบหน้ายังมีแผลเป็นให้เห็นอยู่ อุบัติเหตุครั้งที่ 2 นี้ ก. ไม่ได้เป็นสารวัตรกำนันแล้ว รับรถจักรยานยนต์แล้วรถล้ม เส้นที่นิ้วมือขาดต้องเข้าโรงพยาบาลใกล้โรงเรียคารักษาพยาบาล 27,000 บาทนอนอยู่โรงพยาบาล 20 วัน ต้องผ่าตัดเส้นที่นิ้ว แม้ปัจจุบันหายแล้วแต่ยังใช้งานได้ไม่เหมือนปกติ ค่ารักษาพยาบาลครั้งนี้ต้องออกเองเพราะไม่ได้เป็นผู้ช่วยกำนัน ต้องขียนญาติพี่น้องและยืมเงินแม่ซึ่งต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 5 บาทต่อเดือน นำหลักทรัพย์คือโฉนดที่ดินไปค้ำประกันแม่แก่จึงให้เงินยืมมา กรณีของ ก. นับว่าดีกว่าคนอื่นที่ยังมีที่ทำไร่ของตนเองจึงสามารถยืมเงินจากเอกรณมารักษาตัวได้

กรณีศึกษาครอบครัวประเภทที่ 6

คู่สมรสคนเดียวในครอบครัว ต้มเครื่องต้มยาเป็นประจำ

จากรายงานการสำรวจชุมชน ครอบครัวที่คู่สมรสต้มเครื่องต้มยาคนเดียวในครัวเรือนแล้ว มีปัญหาผลกระทบด้านต่างๆ นั้นมีจำนวน 19 ครอบครัว ต่อเมื่อทำการสัมภาษณ์แล้ว ปรากฏว่ามี 8 ครอบครัวที่มีผู้ชาย (สามี) อยู่ในบ้านในฐานะเป็นคู่สมรสโดยมีผู้หญิง (ภรรยา) เป็นหัวหน้าครัวเรือน ฉะนั้นครอบครัวที่นำมากล่าวถึงในกรณีศึกษานี้จึงมีเพียง 11 ครอบครัวที่ผู้หญิงมีฐานะเป็นคู่สมรส ในจำนวน 11 ครัวเรือนนี้ผู้ที่ต้มเครื่องต้มยาอายุโดยเฉลี่ย 45 ปี และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ต้มเครื่องต้มยามานานถึง 22 ปี โดยเฉลี่ย

ผลกระทบที่พบว่าเกิดขึ้นในครอบครัวที่ผู้หญิงหรือภรรยาต้มเครื่องต้มยาเพียงคนเดียวนั้น ทุกครอบครัวมีปัญหาด้านสุขภาพอนามัยโดยเฉพาะมีรายงานว่า เป็น "โรคกระเพาะ" เกือบทุกครัวเรือนมี 1 ครัวเรือนรายงานเพียงว่าเคยทะเลาะกับสามีเพราะสามีต้องการให้เลิกต้มคือครอบครัว น. อายุ 52 ปี อยู่อำเภอชัยบาดาส น. เล่าว่าต้องต้มเหล้าขาวเพราะอยู่ไฟหลังคลอดหลังจากนั้นก็ต้มเรื่อยมาจนเลิกไม่ได้ ต้มตอนเย็นทุกวันและตอนเช้าต้องถอน ลูกและสามีทนเห็น น. ต้มเหล้าไม่ได้ จึงพาไปหาหมอที่จังหวัดชัยภูมิเพื่อฉีดยาให้เลิกต้มเหล้า คนที่ฉีดยาให้เป็นหมอนประจำหมู่บ้านฉีดให้เข็มละ 200 บาท ฉีดเพียงเข็มเดียว ปัจจุบันนี้ตนคิดว่าเลิกสุราได้

แล้วเพราะหยุดดื่มมาหลายเดือนตั้งแต่ต้นปีพ.ศ.2540 ก็ไม่ได้ดื่มแล้ว (สัมภาษณ์เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2540)

น.เองเคยอยู่ในเหตุการณ์อุบัติเหตุร้ายแรงครั้งหนึ่งที่เป็นผลของการดื่มสุราของคนขับรถ นั่นคือ น. เคยถูกรถชนขณะ น.เองเมาสุรา คนขับรถก็เมาสุราเพราะกลับจากไปช่วยเกี่ยวข้าวที่บ้านเพื่อนคนหนึ่ง ไปด้วยกันเกือบ 10 คน นั่งรถ 6 ล้อ แต่เมื่อถึงทางข้ามรถไฟคนขับรถอาจจะหยุดกลับไม่หยุดแค่ทุ่งชนรถไฟที่วิ่งมาโดยแรง น. ไม่รู้สิกดว่ามีคนนำส่งโรงพยาบาลจังหวัดสระบุรี มาทราบภายหลังว่าเพื่อน ๆ ที่นั่งมาด้วยกันในรถ 6 ล้อเสียชีวิตไป 3 คน สำหรับ น.นั้นต้องนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลสระบุรีนานถึง 2 เดือน แม้ปัจจุบันจะหายแล้วแต่รู้สึกว่าจะ เป็นโรคประสาทอ่อนๆ

กรณีศึกษาครอบครัวประเภทที่ 7

สมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไป คนเดียวในครอบครัว ดื่มเครื่องดื่มมาเป็นประจำ

ในครอบครัวหนึ่งๆ มีพ่อ แม่และสมาชิกคนอื่นอาจเป็นลูก หลาน ญาติ คนรู้จัก (ไม่ใช่ญาติ) หรืออาจเป็นพ่อแม่ของหัวหน้าครัวเรือนเองอาศัยอยู่ด้วย คนเหล่านี้เมื่อเป็นคนดื่มเครื่องดื่ม ผลกระทบที่เกิดแก่ผู้ดื่มย่อมสร้างความเสียหายให้กับคนอื่น ๆ ที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในการสำรวจชุมชนพบว่า มีครอบครัวที่คนในครัวเรือนเป็นเพียงสมาชิกคนหนึ่งดื่มเครื่องดื่มเป็นประจำ 56 ครอบครัว แต่การติดตามสัมภาษณ์สามารถติดตามได้ 28 ครัวเรือน เป็นสมาชิกทั้งหมด 33 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้หญิง 5 คน เป็นผู้ชาย 28 คน สมาชิกที่ไม่ได้สัมภาษณ์เหล่านี้มีอายุเฉลี่ยเพียง 31 ปี แต่ละคนเคยดื่มเครื่องดื่มมากไม่ต่ำกว่า 13 ปี โดยเฉลี่ย คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นคนโสด

ปัญหาที่พบในกลุ่มสมาชิกอายุ 15 ปีขึ้นไป มักเป็นปัญหาที่เกิดจากการมีอุบัติเหตุจากรางเป็นส่วนใหญ่และปัญหาการมีปากเสียงรบกวนกันในวงดื่มสุรา ปัญหาด้านสุขภาพการเจ็บป่วยเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มพบน้อยมากในกลุ่มนี้ เช่นกรณี พ.อายุ 35 ปี อยู่อำเภอท่าม่วงดื่มสุราตั้งแต่อายุ 17 ปี อีก 2 ปีต่อมาความรู้สึกว่าคนเป็นคนดื่มสุราประจำจนถึงปัจจุบันตั้งแต่ดื่มสุรามาไม่เคยมีปัญหาสุขภาพเลยแต่เคยประสบอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ล้มถึง 3 ครั้ง แต่ละครั้งมีอาการสาหัสต้องเสียเงินค่ารักษาพยาบาลเป็นเงินจำนวนหลายหมื่นบาท

อุบัติเหตุครั้งแรกรอดล้มแถวคอกวัวในบริเวณใกล้บ้านถึงซาหัก ไม่ได้รักษาหมอแผนปัจจุบันแต่ไปหา "หมอตำแย" ที่อำเภอบ้านหมี่ ต้องนั่งรถไปรักษาทุกวันเป็นเวลา 2 เดือนครึ่ง เสียเงินค่ารถเป็นจำนวนหมื่น ครั้งที่ 2 รถจักรยานยนต์ล้มแถวตำบลหนองกระทุ่ม แต่ครั้งนี้

รักษาหมอที่สถานีอนามัย รักษาจนจะหายเป็นปกติกินเวลาเป็นเดือนเสียค่าใช้จ่ายหลายร้อยบาท ครั้งที่ 3 รถจักรยานยนต์ล้มช็อกบนทางหลวงสายลพบุรี-สิงห์บุรีบาดเจ็บเพียงเล็กน้อยไม่ได้ไปหาหมอแต่ซื้อยามากินเองและนอนรักษาตัวอยู่ที่บ้าน ไปทำงานไม่ได้ต้องจ้างคนทำเสียเงินค่าซื้อยารักษาไปเกือบ 2 หมื่นบาท อุบัติเหตุสามครั้งนี้เกิดจากการดื่มสุราและขับรถทั้งคืนเป็นเหตุให้รู้สึกเซื่องซึม ปัจจุบันนี้ลดการดื่มสุราลงแล้ว

ค.2 สาเหตุการตายและบริการสาธารณสุข

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพอนามัยนั้นมีหลายประการ แต่จะมีอยู่พอสมควรซึ่งผู้ได้รับยังไม่ประจักษ์ แม้ว่าจะเป็นอันตรายที่ให้ผลสุดท้ายรุนแรงถึงเสียชีวิต ดังเช่น การเกิดอุบัติเหตุจากรถซึ่งเกิดจากการดื่มจนเมามหรือไม่มีเมามาแต่ความสามารถในการขับรถบกพร่องทำให้เกิดอุบัติเหตุ เป็นต้น ผลกระทบบางส่วนผู้ได้รับอาจจะไม่ทราบความสัมพันธ์ว่าสาเหตุสืบเนื่องมาจากการดื่มเครื่องดื่ม แต่ก็ยังมีปัญหาสุขภาพอนามัยมากพอจะกระตุ้นให้ผู้ได้รับแสวงหาความช่วยเหลือจากระบบบริการสาธารณสุขของรัฐ เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคตับแข็ง เป็นต้น ผลกระทบบางส่วนอาจรุนแรงถึงเสียชีวิตโดยผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงไม่สามารถรับรู้ได้ ผลกระทบเหล่านี้ศึกษาได้พอควรจากบันทึกทะเบียนต่างๆ ของสถานบริการสาธารณสุขที่สำคัญ เช่น รพ.ชุมชนและในกรณีเสียชีวิตมีโอกาสปรากฏในทะเบียนใบมรณะบัตร

ข้อมูลผลกระทบทางสุขภาพอนามัยจากทะเบียนรพ.ชุมชนในปี พ.ศ.2539 ศึกษาจากตัวอย่างที่คัดเลือกโดยเจาะจง 3 แห่ง คือ รพ.พัฒนานิคม รพ.ท่าเรือ และรพ.ท่าหลวงโรงพยาบาล ทั้ง 3 แห่งนี้ให้บริการแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันทางสังคมและเศรษฐกิจชัดเจน อำเภอพัฒนานิคมเป็นพื้นที่ซึ่งมีชุมชนที่ตั้งขึ้นใหม่ในระยะเวลาประมาณ 30-40 ปี ประชากรเป็นจำนวนมากอพยพย้ายถิ่นมาจากพื้นที่ต่างๆ ในจังหวัดลพบุรี และจังหวัดอื่นๆ ปัจจุบันประชากรหนาแน่นพอสมควร ในปี พ.ศ.2539 จำนวนทั้งสิ้น 56,640 คน ฐานเศรษฐกิจมีอาชีพทำการเกษตร และมีการพัฒนาโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดกลางหลายแห่ง มีการคมนาคมเส้นทางหลวงสำคัญผ่านไปสู่อำเภอและจังหวัดอื่นได้สะดวก อำเภออยู่ห่างจากเขตอำเภอเมืองประมาณ 50 กม. สำหรับอำเภอท่าเรือเป็นถิ่นฐานดั้งเดิมของประชากรจังหวัดลพบุรี เป็นชุมชนเก่าที่เรียงรายอยู่ 2 ฝั่งแม่น้ำลพบุรี มีประชากรหนาแน่นพอสมควร ปี พ.ศ.2539 มีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 51,986 คน ฐานเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการทำ

ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ผู้ที่ดื่มเป็นประจำ มักจะดื่มตอนเช้าก่อนออกไปทำงานเพื่อให้สามารถทำงานได้

คนงานในไร่ข้าวโพดต้องดื่มสุราเช้าก่อนออกทำงานทุกเช้า

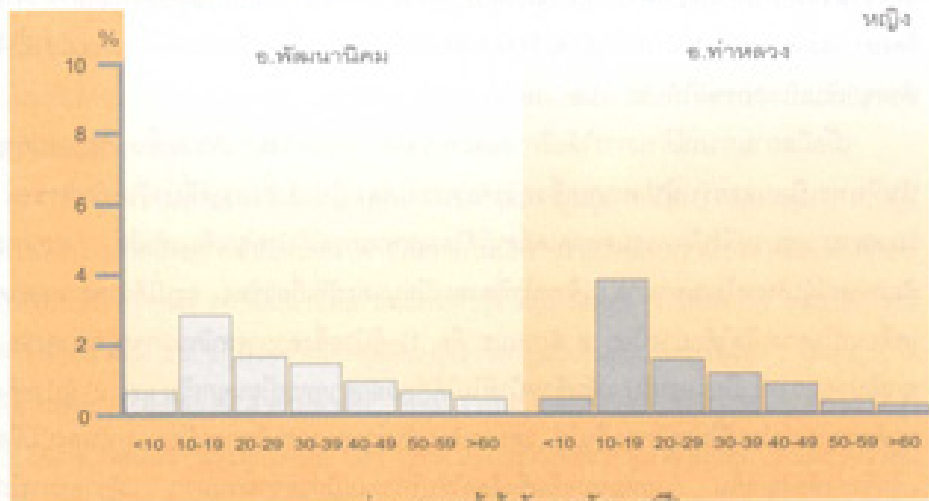
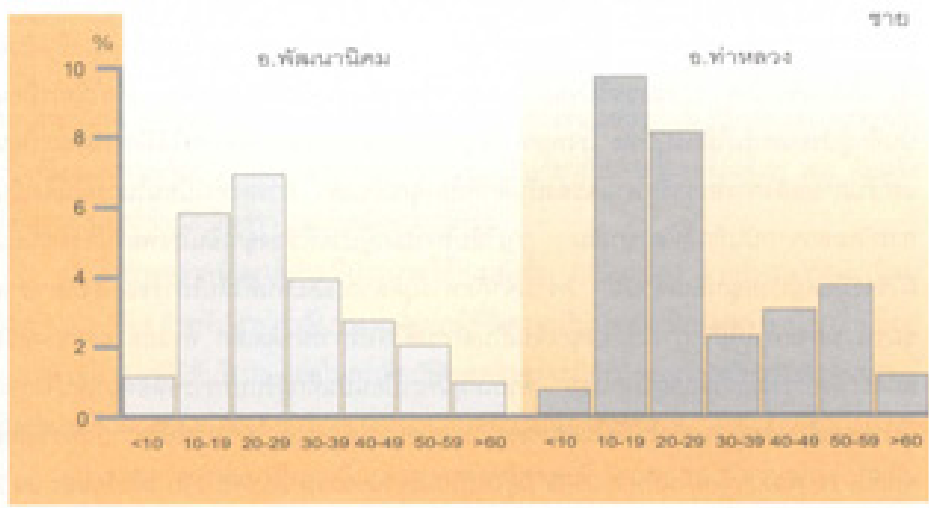
การเกษตรแบบดั้งเดิมคือ ปลูกข้าวและพืชไร่เป็นหลัก ทางหลวงที่ตัดผ่านอำเภอท่าม่วง เชื่อมโยงจังหวัดลพบุรีกับทางหลวงสายเอเชีย พื้นที่อำเภออยู่ติดกับเขตอำเภอเมืองจึงมีลักษณะเป็นอำเภอชานเมือง อำเภอท่าหลวงเป็นเขตชนบทที่ค่อนข้างห่างไกลจากอำเภอเมือง พื้นที่ติดต่อกับอำเภอพัฒนานิคมมีประชากรน้อยที่สุดในกลุ่มอำเภอชนบทเป้าหมายของโครงการประชากรจำนวนทั้งสิ้น 25,192 คน ฐานะเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับอาชีพทำการเกษตร ปลูกพืชไร่เป็นหลัก เช่น ข้าวโพด ถั่ว และมันสำปะหลังเป็นต้น การคมนาคมแม้ว่าจะสะดวกแต่ไม่มีทางหลวงสำคัญเชื่อมโยงกับพื้นที่นอกจังหวัดเป็นลักษณะพื้นที่ปิด ความหลากหลายที่ชัดเจนของพื้นที่และประชากรตัวอย่าง ทั้ง 3 แห่งนี้จะเอื้อให้ได้ข้อมูลผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ดีพอสมควร

ทะเบียนแรกกับผู้ป่วย

บันทึกทะเบียนแรกกับผู้ป่วยนอกมีข้อมูลจำกัดเฉพาะเพศ อายุ ที่อยู่อาศัย การวินิจฉัยโรคเบื้องต้นและวันที่ซึ่งมารับบริการเท่านั้น วิเคราะห์ข้อมูลในปี พ.ศ.2539 พบว่าผู้มารับบริการแบบผู้ป่วยนอกของรพ.พัฒนานิคมและท่าหลวงมี 65,392 และ 38,910 ราย ตามลำดับ เป็นจำนวนผู้ป่วย 29,265 และ 19,233 คน ตามลำดับ อัตราเฉลี่ยการรับบริการ 2.2 ครั้ง และ 2.0 ครั้ง ต่อผู้ป่วย 1 คน ตามลำดับ ทั้ง 2 รพ.มีผู้ป่วยเป็นชายและหญิงจำนวนเท่าๆกัน ผู้มารับบริการที่รพ.พัฒนานิคมเป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในอำเภอพัฒนานิคม ร้อยละ 88.0 แต่สำหรับรพ.ท่าหลวงมีเพียงร้อยละ 61.2 เท่านั้น เป็นผู้ป่วยที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอชัยบาดาล ร้อยละ 27.6

บันทึกแรกกับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง และตับแข็งน้อยมาก รพ.พัฒนานิคมมีจำนวนผู้ป่วยโรคพิษสุราเรื้อรัง ชาย 11 คน และ หญิง 10 คน และผู้ป่วยโรคตับแข็งชาย 12 คน หญิง 6 คน รวมทั้งสิ้นเป็นผู้ป่วยพิษสุราเรื้อรัง และตับแข็ง 39 คน รพ.ท่าหลวงมีผู้ป่วยพิษสุราเรื้อรัง เพศชาย 2 คน และตับแข็ง ชาย 1คน หญิง 2 คน รวมทั้งสิ้นเพียง 5 คน เปรียบเทียบกับรพ.พัฒนานิคมแล้วมีจำนวนน้อยมาก แม้ว่าจะมีประชากรทั้งอำเภอต่ำกว่าประมาณ 1 เท่าตัวก็ตาม นอกจากนี้ ยังมีผู้ป่วยอีกจำนวนหนึ่งซึ่งมีบันทึกว่าดื่มสุราแต่มิได้วินิจฉัยว่ามีอาการหรือโรคขึ้นใดหรือไม่ ผู้ป่วยประเภทนี้มีจำนวนมากกว่าผู้ป่วยพิษสุราเรื้อรัง และตับแข็ง รพ.พัฒนานิคมมีบันทึกผู้ป่วยดื่มสุราชาย 43 คน หญิง 8 คน ส่วน รพ.ท่าหลวงมีบันทึกผู้ป่วยดื่มสุราชาย 43 คน และหญิง 16 คน จำนวนผู้ป่วยประเภทนี้มีลักษณะ

รูปที่ 1 อัตราร้อยละความรุนแรงที่เกิดอุบัติเหตุจากการขนส่งจำแนกตามกลุ่มอายุของผู้เข้ารับการศึกษา ณ รพ.พัฒนาศึกษาและท่าหลวงที่มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอนั้น : ปี พ.ศ.2539

กลุ่มอายุของผู้เข้ารับการศึกษา (ปี)

ทะเบียนบัตรการตรวจรักษาผู้ป่วยนอก และห้องฉุกเฉิน

การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ป่วยที่ต้องการบริการรีบด่วน จะใช้หลักการคัดชั้นคอนการลงทะเบียนแรกรับแบบต่างไปจากผู้ป่วยนอกทั่วไป ผู้ป่วยมักจะถูกส่งไปยังห้องฉุกเฉินทันที ประวัติการเจ็บป่วย การตรวจวินิจฉัย และการรักษาจึงบันทึกที่ห้องฉุกเฉิน เพื่อให้ทะเบียนบันทึกผู้ป่วยแรกรับให้ครบถ้วน โรงพยาบาลชุมชนจะมีระบบบริหารจัดการให้มีการลงทะเบียนแรกรับภายหลังจากตรวจรักษาและลงบันทึกที่ห้องฉุกเฉินแล้ว การลงทะเบียนในกรณีนี้จึงเป็นการคัดลอกจากบันทึกที่ห้องฉุกเฉิน การให้บริการแก่ผู้ป่วยที่ห้องฉุกเฉินโรงพยาบาลชุมชนนั้น มิใช่จะมีแค่ผู้ป่วยฉุกเฉินเท่านั้น ความจำกัดทางบุคลากรและพื้นที่ให้บริการของโรงพยาบาลชุมชน มักจะทำให้เกิดการใช้ห้องฉุกเฉินเป็นสถานที่ให้บริการผ่าตัดเล็ก ทำแผล และบางครั้งแม้กระทั่งการฉีดยาให้แก่ผู้ป่วยนอก ด้วยเหตุนี้ทะเบียนบันทึกผู้รับบริการที่ห้องฉุกเฉินจึงรวมผู้ป่วยฉุกเฉินและผู้ป่วยทั่วไปทั้งในและนอกเวลาราชการ ดังจะเห็นได้จากสถิติจากบันทึกที่ห้องฉุกเฉิน รพ.พัฒนานิคมในปีพ.ศ.2539 มีผู้รับบริการจำนวนรวม 25,618 ราย หรือร้อยละ 39.2 ของจำนวนผู้ป่วยตามทะเบียนแรกรับผู้ป่วยนอกทั้งหมด จำนวนนี้เป็นผู้ป่วยในเวลาทำการร้อยละ 46.4 การที่ผู้ป่วยในทะเบียนห้องฉุกเฉินมีจำนวนมากนั้น เนื่องจากรพ.ชุมชนแห่งนี้ใช้ห้องฉุกเฉินเป็นสถานที่ให้บริการนอกเวลาราชการ

เมื่อมีสถานการณ์ด้านการให้บริการและการจัดการดังกล่าวมาแล้วเกิดขึ้น กระบวนการบันทึกทะเบียนแรกรับผู้ป่วยนอกซึ่งควรจะครอบคลุมผู้ป่วยทั้งหมดที่มาใช้บริการของโรงพยาบาลชุมชนจึงเกิดความคลาดเคลื่อนได้โดยเฉพาะกรณีผู้ป่วยฉุกเฉินแท้ๆ จึงจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่ลงทะเบียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าความคลาดเคลื่อนมีโอกาสดังต่อไปนี้ 2 ลักษณะ คือ 1) ผู้ป่วยซึ่งอาการหนักมากจะถูกนำส่งห้องฉุกเฉินก่อนลงทะเบียนแรกรับ แล้วเจ้าหน้าที่ไม่ได้คัดลอกจากทะเบียนฉุกเฉิน และ 2) ผู้ป่วยซึ่งมาด้วยอาการป่วยที่ไม่หนักจนเกินไป แต่มาพร้อมกันจำนวนมากฝ่ายทะเบียนแรกรับลงบันทึกแล้วจึงส่งห้องฉุกเฉิน ฝ่ายห้องฉุกเฉินซึ่งต้องให้บริการแก่ผู้ป่วยจำนวนมาก แม้ว่าอาการไม่รุนแรงนักก็อาจเกิดการบันทึกไม่ครบถ้วนตามจำนวนจริง

การบันทึกทะเบียนแรกรับผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งตามหลักการควรจะครอบคลุมทะเบียนบันทึกผู้ป่วยฉุกเฉิน มีความคลาดเคลื่อนเนื่องจากความต้องการบริการรีบด่วน ทำให้ต้องมีการคัดชั้นคอนการบันทึก และต้องมีการคัดลอกจากบันทึกฉุกเฉินย้อนหลังลงทะเบียนแรกรับ การให้บริการผู้ป่วยในระบบปกติบางส่วนที่ห้องฉุกเฉินด้วย ทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ ทำให้ทะเบียนบันทึกผู้ป่วย ณ ห้องฉุกเฉินมิใช่ทะเบียนผู้ป่วยฉุกเฉินอย่างแท้จริง

กลุ่มตัวอย่าง

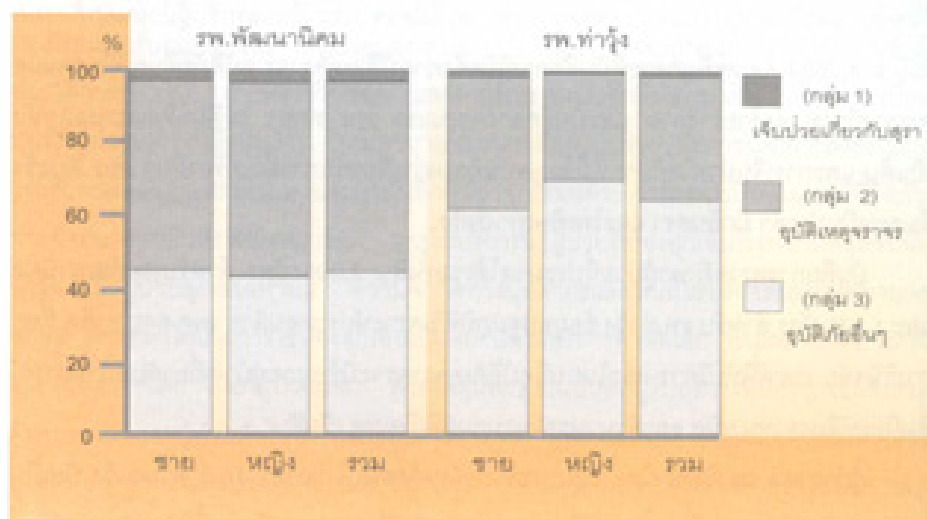
เพื่อศึกษาการเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มฯ ได้คัดเลือกบัตรบันทึกการตรวจวินิจฉัย และรักษาผู้ป่วยนอก โดยตรวจสอบเลขที่บัตรจากทะเบียนแรกกับผู้ป่วยนอกทั้งหมด ในปี พ.ศ.2539 คัดเลขที่ทุกรายที่บันทึกการวินิจฉัยว่าอุบัติเหตุจราจร อุบัติภัยอื่นๆที่มีบาดแผล ทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกาย และบันทึกอาการรุนแรง เช่น ฟกช้ำ ไม้รู้สึกตัวและกระดูกหัก เป็นต้น และการเจ็บป่วยใดก็ตามที่มีข้อมูลบันทึกบ่งว่าเกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มฯ เช่น ตับแข็ง ต้มสุราเป็นประจำ มีกลิ่นสุรา และโรคพิษสุราเรื้อรัง

บันทึกการตรวจรักษาผู้ป่วยที่ประมวลได้รวมทั้งสิ้น 2,096 บัตร สำหรับรพ.พัฒนานิยม และ 1,921 บัตร สำหรับ รพ.ท่าทุ่ง ข้อมูลปฐมภูมิที่วิเคราะห์ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ที่อยู่ การวินิจฉัย เวลาที่ได้รับบริการ และในกรณีอุบัติเหตุจราจรจะมีข้อมูลอยู่บ้างเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดอุบัติเหตุ เช่น ชนิด และจำนวนของยานยนต์ที่เกิดเหตุ เป็นต้น

ผู้ป่วยของ รพ.พัฒนานิยม เป็นประชากรจังหวัดลพบุรี ร้อยละ 76.3 ส่วนท่าทุ่ง นั้นเป็น ประชากรจังหวัดลพบุรีเกือบทั้งหมดคือ ร้อยละ 91.6 เนื่องจากการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะ ศึกษาปัญหาของจังหวัดลพบุรี จึงคัดเลือกเฉพาะกลุ่มผู้ป่วยที่เป็นประชากรจังหวัดลพบุรีเท่านั้นแม้วิเคราะห์เป็นจำนวนจาก รพ.พัฒนานิยม 1,599 ราย และ รพ.ท่าทุ่ง 1,759 ราย ส่วนใหญ่เป็นชายร้อยละ 72.0 และ 67.0 ตามลำดับ

ศึกษาความชุกของการดื่มเครื่องดื่มฯ โดยจำแนกกลุ่มผู้ป่วยเป็น 3 กลุ่ม กลุ่ม 1 เป็นผู้ที่ การเจ็บป่วยเกี่ยวข้องกับการดื่มโดยตรง การวินิจฉัยในบัตร ระบุโรคพิษสุราเรื้อรัง ตับแข็งหรือต้มสุราเป็นประจำ ฯลฯ รพ.พัฒนานิยม และรพ.ท่าทุ่ง มีผู้ป่วยกลุ่ม 1 เพียง 51 และ 27 ราย ตามลำดับ กลุ่ม 2 เป็นผู้ป่วยจากอุบัติเหตุจราจรกลุ่มนี้เป็นส่วนใหญ่ของทั้ง 2 โรงพยาบาล คือ ร้อยละ 52.4 และ 64.4 ตามลำดับ กลุ่ม 3 เป็นผู้ป่วยเกิดอุบัติเหตุในโรงงาน ตกจากที่สูง ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก และถูกทำร้าย ฯลฯ (รูปที่ 2) การวินิจฉัยว่าผู้ป่วยในกลุ่ม 2 และ 3 จำดื่มเครื่องดื่มฯนั้นใช้ ข้อมูลจากบันทึกที่มีข้อความว่า "มีกลิ่นสุรา" เป็นหลัก

รูปที่ 2 อัตราร้อยละของผู้ป่วยจากการเกิดอุบัติเหตุ อุบัติเหตุจลาจล และการเจ็บป่วยจากการดื่มเครื่องดื่มฯ

ลักษณะประชากร

การวิเคราะห์พหุคูณนี้ เมื่อจำแนกประชากรตัวอย่างตามพื้นที่ เพศ และสถานการณืเกี่ยวกับสาเหตุและความน่าจะเป็นส่วนหนึ่งของสาเหตุเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มฯ ทำให้จำนวนแต่ละกลุ่มย่อยแตกต่างกันมาก และได้ภาพประชากรที่ไม่ชัดเจนทางสถิติ แต่เนื่องจากภาพรวมของตัวอย่างจาก รพ. แต่ละแห่งค่อนข้างจะคล้ายกัน จึงเพียงพอจะเห็นภาพรวมของกลุ่มประชากรได้บ้าง กลุ่ม 1 ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชายที่อายุอยู่ในวัยกลางคน ประมาณครึ่งหนึ่งจะอายุ 40 ปีขึ้นไป และร้อยละ 80 มีครอบครัวแล้ว ลักษณะอาชีพเป็นพวกรับจ้างและเกษตรกรรวมกันมากกว่าร้อยละ 80 และด้วยอัตราส่วนใกล้เคียงกัน กลุ่ม 2 ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับอายุ 20-29 ปี ซึ่งต่ำกว่ากลุ่ม 1 กลุ่ม 2 ส่วนที่ "มีกลิ่นสุรา" มีแนวโน้มจะมีคู่ครองและอายุมากกว่าส่วนที่ไม่มีพื้นฐานการดื่มเครื่องดื่มฯ กลุ่ม 2 โดยรวมจะมีอาชีพรับจ้างมากกว่าอาชีพอื่นๆ แต่ที่น่าสนใจคือ ส่วนที่ "ไม่มีกลิ่นสุรา" จะมีอัตราเป็นนักเรียน นักศึกษา ค่อนข้างมาก คือ ร้อยละ 17 และ 30.1 ในรพ. พัทธนานิคมและ รพ. ท่าเรือ ตามลำดับ กลุ่ม 3 กรณีมีกลิ่นสุรา มีแนวโน้มจะอายุสูงกว่ากลุ่ม 2 และใกล้เคียงกับกลุ่ม 1 ประมาณร้อยละ 40 กว่าอยู่ในระดับอายุสูงกว่า 40 ปี แต่งานแล้วเป็นส่วนใหญ่ มากกว่าครึ่งมีอาชีพรับจ้าง สำหรับรพ. ท่าเรือในกรณีไม่มีกลิ่นสุรา มีนักเรียน นักศึกษามากกว่ากลุ่ม 2 ชัดเจน คือ ร้อยละ 39.7

ผู้ป่วยชายที่โรคเกิดเนื่องจากการดื่มเครื่องดื่มมานานจะอยู่ในระดับอายุ 40 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่มีผู้ครองแล้วและประมาณร้อยละ 80 มีอาชีพเป็นเกษตรกรหรือรับจ้างด้วยสัดส่วนเท่าๆกัน ผู้ที่มารับบริการเนื่องจากเกิดอุบัติเหตุจากรถจักรยานยนต์โดยรวมมีอายุประมาณ 20-30 ปี เป็นส่วนใหญ่ และมีอาชีพรับจ้าง แต่ถ้าเป็นกรณีซึ่งดื่มเครื่องดื่มอายุจะมีแนวโน้มสูงกว่าผู้ไม่ดื่ม

การป่วยและการดื่มเครื่องดื่มฯ

ผู้มารับบริการกลุ่ม 1 มีจำนวนน้อยมากแต่ก็มีชื่อน่าสังเกตคือ มีจำนวนผู้ป่วยหญิงอายุผสมศร คือ 16 ราย (ร้อยละ 31.4) จากทั้งสิ้น 51 ราย ของรพ.พัฒนานิคม และ 4 ราย (ร้อยละ 14.8) จากทั้งสิ้น 27 ราย ของ รพ.ท่าม่วง กลุ่ม 2 มีกรณี "มิกลิ่งสุรา" อยู่ร้อยละ 13.0 และ 1.3 สำหรับผู้ป่วยชายและหญิงตามลำดับของรพ.พัฒนานิคม และ ร้อยละ 17.7 และ 0.6 ตามลำดับของรพ.ท่าม่วง เนื่องจากความเกี่ยวข้องของการดื่มต่ออุบัติเหตุและการทะเลาะวิวาท น่าจะแตกต่างกัน จึงวิเคราะห์แยกกลุ่ม (ตารางที่ 1) พบว่า อัตราส่วนกรณี "มิกลิ่งสุรา" ในกลุ่มอุบัติเหตุมีจำนวนต่ำกว่ากลุ่ม 2 มาก คือ ร้อยละ 6.4 และ 0.6 สำหรับผู้ป่วยชายและหญิงตามลำดับ ของรพ.พัฒนานิคม และร้อยละ 5.1 และ 0.5 ตามลำดับ สำหรับ รพ. ท่าม่วง แต่อัตราการดื่มเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทจะสูงที่สุด คือ ร้อยละ 24.4 และ 12.5 สำหรับ ผู้ป่วยชายและหญิงของ รพ.พัฒนานิคม และร้อยละ 24.7 และ 2.7 ของผู้ป่วยชายและหญิงของ รพ.ท่าม่วง ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่าอัตราความชุกของกรณี "มิกลิ่งสุรา" ของผู้ป่วยชายจากโรงพยาบาลทั้ง 2 แห่ง ใกล้เคียงกันมากทุกกลุ่มและตามลำดับเปรียบเทียบอัตราร้อยละสูงไปหาต่ำ

ตารางที่ 1 ความสูงของการตีเครื่องตีมามีส่วนเกี่ยวข้องเป็นสาเหตุในผู้ป่วยซึ่งมารภ.ชุมชน ด้วยอาการป่วยจากอุบัติเหตุ จราจร อุบัติภัย และการทะเลาะวิวาท

ความสูง	รพ.พัฒนานิคม		รพ.ท่าเรือ	
	ผู้ป่วยชาย %(จำนวน)*	ผู้ป่วยหญิง %(จำนวน)*	ผู้ป่วยชาย %(จำนวน)*	ผู้ป่วยหญิง %(จำนวน)*
อัตราเครื่องตีมา มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นสาเหตุ (บันทึกในบัตรว่า "มีกลิ่นสุรา")				
อุบัติเหตุจราจร	13.0(600)	1.3(238)	17.7(429)	0.6(170)
อุบัติเหตุอื่นๆ**	6.4(435)	0.6(170)	5.1(849)	0.5(366)
วิวาททำร้ายร่างกาย	24.4(82)	12.5(24)	24.7(73)	2.7(37)

* จำนวนเต็มร้อยละ 100 **ไม่รวมกรณีทะเลาะวิวาท

ผู้ป่วยในทะเลเมืองโรงพยาบาลชุมชนด้วยโรคที่สืบเนื่องจากการตีเครื่องตีมาโดยตรง มีจำนวนน้อยแต่จะมีผู้ป่วยหญิง อยู่ระหว่างร้อยละ 15-30

ผู้ป่วยที่มารับบริการเนื่องจากการทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายมีอัตราตีเครื่องตีมา สูงมากถึงประมาณ 1 ใน 4 ของผู้ป่วยชาย และอาจมีได้ถึง 1 ใน 10 สำหรับผู้ป่วยหญิง

ผู้ป่วยชายซึ่งมาโรงพยาบาลเนื่องจากเกิดอุบัติเหตุจราจร อาจมีส่วนที่ตีเครื่องตีมา อยู่ประมาณร้อยละ 15 แต่ผู้ป่วยหญิงจะมีส่วนต่ำกว่ามากด้วยอัตราประมาณ ร้อยละ 1

ลักษณะอุบัติเหตุจราจรและอุบัติเหตุ

อุบัติเหตุจราจรที่เกิดขึ้นกับผู้มารับบริการที่มีกลิ่นสุรา ประมาณร้อยละ 80 ไม่มีผู้กระทำ คือ เกิดอุบัติเหตุจากการรับซื้อจักรยานยนต์เสียเป็นส่วนใหญ่ มากกว่าร้อยละ 70 กรณีซึ่งไม่มีกลิ่นสุราก็มีลักษณะคล้ายกัน แต่อัตราเกิดอุบัติเหตุด้วยตนเอง ต่ำกว่ากรณีมีกลิ่นสุรา คือ มีเพียงประมาณร้อยละ 60 อุบัติเหตุอื่นๆ ซึ่งรวมอุบัติเหตุจากสาเหตุต่างๆที่ไม่ใช่จากการจราจร และการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายเข้าด้วยกันนั้น การทะเลาะวิวาทมีอัตราส่วนมากพอสมควรในกรณีมีกลิ่นสุรามีร้อยละ 41.7 และ 35.3 สำหรับรพ.พัฒนานิคม และรพ.ท่าเรือ ตามลำดับ อัตรานี้จะลดต่ำลงเหลือร้อยละ 13.2 และ 8.2 ตามลำดับ สำหรับกรณีไม่มีกลิ่นสุรา เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มอุบัติเหตุจราจร และอุบัติเหตุอื่นนั้นมีผู้ป่วยที่เป็นนักเรียน นักศึกษาอยู่พอสมควร แต่เกือบทั้งหมดไม่มีบันทึกว่ามีอาการตีเครื่องตีมาเกี่ยวข้องกันสาเหตุ อัตราส่วนที่

เป็นนักเรียน นักศึกษาในกลุ่มอุบัติเหตุจราจรและอุบัติเหตุที่ไม่มิลิ้นสุรามีร้อยละ 17.0 และ 9.8 สำหรับ รพ.พัฒนานิคม และ ร้อยละ 30.1 และ 39.7 สำหรับ รพ.ท่าเรือตามลำดับ

อุบัติเหตุจราจรส่วนใหญ่เกิดจากผู้ขับรถจักรยานยนต์ตามคำพิงโดยไม่มีผู้กรณี ผู้ป่วยด้วยอุบัติเหตุต่างๆ เฉพาะกรณีผู้ร้ายซึ่งดื่มเครื่องดื่มฯ มีส่วนที่เกิดจากการทะเลาะวิวาทแล้วทำร้ายร่างกายสูงกว่า 1 ใน 3 อุบัติเหตุในกรณีที่ไม่มีการดื่มเครื่องดื่มฯ มีสัดส่วนเป็นนักเรียน-นักศึกษาสูงระหว่าง 1 ใน 10 ถึง 1 ใน 3

การรักษา

ผู้ป่วยตัวอย่างทั้งหมดมารับบริการนอกเวลาราชการเป็นส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 56.5-97.9 กลุ่มผู้ป่วยชายที่มาจากกลุ่ม 2 และ 3 ในกรณีซึ่งมิลิ้นสุราจะมานอกเวลาด้วยอัตราสูงที่สุดร้อยละ 83.3-97.9 กรณีไม่มิลิ้นสุรามีอัตราน้อยรองลงมาร้อยละ 56.5-77.2 และอยู่ในระดับเดียวกับกลุ่มการเจ็บป่วยเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มฯ (กลุ่ม 1)

ขณะแรกรับกลุ่มผู้ป่วยกลุ่ม 1 มีอัตราไม่รู้สึกตัวสูงที่สุด ร้อยละ 21.2 สำหรับ รพ.พัฒนานิคมและ ร้อยละ 13.6 สำหรับ รพ.ท่าเรือ กลุ่ม 2 และ 3 กรณีมิลิ้นสุรามีอัตราไม่รู้สึกตัวของลงมาร้อยละ 7.8-12.9 ส่วนกรณีไม่มิลิ้นสุรามีอัตราไม่รู้สึกตัวต่ำสุด ร้อยละ 0.9-7.1 อัตราไม่รู้สึกตัวเมื่อแรกรับ ป่งชี้สัดส่วนของกรณีซึ่งอาการรุนแรง เปรียบเทียบอัตรารับไว้รักษาในโรงพยาบาล ซึ่งก็แสดงถึงความรุนแรงเช่นกันจะได้ระดับสูงไปหาต่ำคู่ขนานกับอาการไม่รู้สึกตัวคือ กลุ่ม 1 อัตราสูงสุด ร้อยละ 53.6-78.6 ผู้ป่วยจากอุบัติเหตุและอุบัติเหตุ กรณีมิลิ้นสุรา ร้อยละ 17.5-39.3 และกรณีไม่มิลิ้นสุราอัตราต่ำสุดร้อยละ 3.5-15.7

ผู้มารับบริการด้วยโรคที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มฯมานาน และมาด้วยเกิดอุบัติเหตุจราจรหรืออุบัติเหตุ ส่วนใหญ่จะมานอกเวลาราชการ โดยเฉพาะกรณีอุบัติเหตุและอุบัติเหตุ ซึ่งมีการดื่มร่วมอยู่ด้วยจะมานอกเวลาราชการเกือบทั้งสิ้นและมาด้วยอาการไม่รู้สึกตัวมากถึง 1 ใน 10 และจำเป็นต้องรับไว้รักษาในโรงพยาบาลประมาณ 1 ใน 4

การศึกษาติดตามหลังรับบริการรักษา

เพื่อทราบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยภายหลังรับบริการจากโรงพยาบาลชุมชน ได้คัดเลือกผู้รับบริการ ณ รพ.พัฒนานิคมและรพ.ท่าม่วงในปี พ.ศ.2539 ด้วย การเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มฯ (กลุ่มที่ 1)¹ อุบัติเหตุจากรถฯ (กลุ่มที่ 2)¹ และอุบัติเหตุต่างๆ (กลุ่มที่ 3)¹ ทุกรายซึ่งทะเบียนบ้านพักที่อยู่อาศัยชัดเจนว่าอยู่ในเขตจังหวัดลพบุรีได้จำนวน 181 และ 149 ราย สำหรับผู้ป่วยจาก รพ.พัฒนานิคม และรพ.ท่าม่วง ตามลำดับ เมื่อเจ้าหน้าที่โครงการติดตามไปยังที่อาศัยตามบันทึกทะเบียน ปรากฏว่าผู้ป่วย 26 ราย ของรพ.พัฒนานิคม และ 9 ราย ของรพ.ท่าม่วงไม่ได้อยู่ในบ้านเลขที่บันทึกทะเบียน ย้ายที่อยู่ไปแล้ว 43 ราย และ 31 ราย จากโรงพยาบาลทั้งสองตามลำดับ 2 ราย และ 1 ราย ของโรงพยาบาลทั้งสองตามลำดับ เสียชีวิตแล้ว และขณะไปติดตามไม่มีผู้ให้ข้อมูลได้ คงเหลือจำนวนตัวอย่างที่รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ได้ 110 และ 108 ราย ตามลำดับ ผู้ป่วยของรพ.พัฒนานิคม จำแนกเป็นกลุ่ม 1 กลุ่ม 2 และ กลุ่ม 3 ได้ 38, 45 และ 27 รายและ 24, 53 และ 31 ราย ตามลำดับของรพ.ท่าม่วง

ผู้ป่วยกลุ่ม 1 ของรพ.พัฒนานิคมร้อยละ 25.8 และ รพ.ท่าม่วง ร้อยละ 20.8 รายงานว่าหยุดดื่มแล้ว และมีผู้ป่วยร้อยละ 16.1 และ 41.7 ตามลำดับ รายงานว่าดื่มประจำด้วยความถี่มากกว่า 20 วันต่อเดือน แต่ก็รายงานว่า "ไม่คิด" เป็นส่วนใหญ่ ผู้ป่วยกลุ่ม 2 ส่วนใหญ่รายงานว่าดื่มบางโอกาสร้อยละ 86.4 และ 52.0 ตามลำดับ และมีร้อยละ 9.0 และ 36.0 ตามลำดับ ที่รายงานว่าดื่มประจำ ผู้ป่วยกลุ่ม 3 ของรพ.พัฒนานิคมมีอัตราดื่มประจำสูงกว่ากลุ่ม 1 ร้อยละ 30.8 และผู้ป่วยกลุ่ม 2 ของ รพ.ท่าม่วง ดื่มเป็นประจำใกล้เคียงกับกลุ่ม 1 ร้อยละ 40.7 นำสังเกตว่าผู้ป่วยรายงานว่าดื่มประจำของกลุ่ม 3 รายงานว่าคิดด้วยสัดส่วนที่มากกว่ากลุ่ม 1 (ตารางที่ 2 ก. และ ข.)

¹ ความสูงของการดื่มเครื่องดื่มฯ หน้า 154

ตารางที่ 2 ลักษณะการตื่นเครื่องตื่นมาภายหลังรับบริการรักษา
ณ โรงพยาบาลชุมชนแล้วประมาณ 1 ปี

กลุ่มผู้ป่วย	ตื่นประจำ		ตื่นบาง	หยุดตื่น
	6-19 วัน	≥ 20 วัน	โอกาส	
การวินิจฉัยตนเอง	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
ก.โรงพยาบาลพัฒนานิคม				
กลุ่มป่วยเกี่ยวกับการตื่นเครื่องตื่นแอลกอฮอล์	3	5	15	8
ร้อยละ 100 (31)	9.7	16.1	48.4	25.8
คิด	-	1	-	-
ไม่คิด	3	4	-	-
กลุ่มอุบัติเหตุจราจร	2	2	38	2
ร้อยละ 100 (44)	4.5	4.5	86.4	4.6
คิด	2	1	-	-
ไม่คิด	-	1	-	-
กลุ่มอุบัติเหตุอื่นๆ	1	7	15	3
ร้อยละ 100 (26)	3.9	26.9	57.7	11.5
คิด	-	6	-	-
ไม่คิด	1	1	-	-
รวม	6	14	68	13
ร้อยละ 100 (101)	5.9	13.9	67.3	12.9

(ตารางที่ 2 ต่อ)

กลุ่มผู้ป่วย	ดื่มประจำ		ดื่มบาง	หยุดดื่ม
	6-19 วัน	≥ 20 วัน	โอกาส	หยุดดื่ม
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
ข. โรงพยาบาลท่าแร่				
กลุ่มป่วยเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	1	10	8	5
ร้อยละ 100 (24)	4.2	41.7	33.3	20.8
คิด	-	4	-	-
ไม่คิด	1	6	-	-
กลุ่มอุบัติเหตุจราจร	5	13	26	6
ร้อยละ 100 (50)	10.0	26.0	52.0	12.0
คิด	-	4	-	-
ไม่คิด	5	5	-	-
กลุ่มอุบัติเหตุอื่นๆ	5	6	11	5
ร้อยละ 100 (27)	18.5	22.2	40.8	18.5
คิด	1	3	-	-
ไม่คิด	4	3	-	-
รวม	11	29	45	16
ร้อยละ 100 (101)	10.9	28.7	44.6	15.8

สำหรับปัญหาสุขภาพอนามัย กลุ่ม 1 ของ รพ.พัฒนานิคมและ รพ.ท่าแร่ รายงานว่ามี ร้อยละ 77.1 และ 100.0 กลุ่ม 2 มีเพียงร้อยละ 21.2 และ 32.1 ตามลำดับ ส่วนกลุ่ม 3 รายงานมีปัญหามากกว่ากลุ่ม 2 คือ ร้อยละ 52.4 และ 62.5 ตามลำดับ อาการและโรคที่เป็น ปัญหาไม่มีแนวโน้มชัดเจน ทั้งนี้เพราะมีอยู่ประมาณ 1 ใน 3 ถึง 1 ใน 4 ของกลุ่มต่างๆ ซึ่งไม่สามารถชี้แจงอาการได้ ส่วนที่เหลือจำนวนน้อยเกินกว่าจะใช้วิเคราะห์ได้

ปัญหาด้านการทะเลาะวิวาทเนื่องมาจากการดื่มเครื่องดื่มนั้น กลุ่ม 1, 2 และ 3 ของรพ.พัฒนานิคม รายงานว่ามีร้อยละ 45.2, 47.2 และ 63.6 ตามลำดับ รพ.ท่าแร่ ทุกกลุ่ม มีอัตราสูงกว่า รพ.พัฒนานิคม คือ ร้อยละ 73.3, 69.8 และ 77.8 ตามลำดับ กลุ่มสาเหตุสำคัญ

การทะเลาะวิวาทนั้นเกิดกับครอบครัวด้วยเรื่องครอบครัวอยากให้มีเด็กและค่าใช้จ่าย
กลุ่มของรพ.ท่ารุ่งจัดระหว่างร้อยละ 75-100 มีปัญหาเกี่ยวกับบุคคลในครอบครัวและกลุ่มของ
รพ.พัฒนานิคมนมีอัตราเกิดปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวต่ำกว่าเล็กน้อย ระหว่างร้อยละ 53-80

ปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้นแสดงภาพสะท้อนให้เห็นจากการเปลี่ยนแปลงสถานภาพสมรส
ผู้ป่วยของรพ.พัฒนานิคมนซึ่งตีพิมพ์ประจำขณะตีพิมพ์ตามผล (20 ราย) มี 13 ราย ซึ่งขณะมารับ
บริการรักษาเมื่อปีก่อนเป็นผู้ที่มีคู่ครองอยู่ด้วย จากจำนวนนี้มี 4 ราย (ร้อยละ 30.8) ซึ่งปัจจุบัน
หย่าหรือแยกกันอยู่ ส่วนที่ตีพิมพ์โอกาสหรือหย่าแล้ว (90 ราย) มี 39 ราย ซึ่งมีคู่ครองขณะ
มารับบริการรักษาแต่เมื่อตีพิมพ์พบ หย่าจากกัน 4 ราย (ร้อยละ 9.5) ผู้ป่วยของรพ.ท่ารุ่งที่มี
ลักษณะอัตราการทำและแยกกันอยู่คล้ายกัน ผู้ที่ตีพิมพ์ประจำ (40 ราย) มีคู่ครองขณะรับบริการ
รักษา 28 ราย แต่หย่าและแยกกันอยู่ขณะตีพิมพ์ 6 ราย (ร้อยละ 21.4) ผู้ตีพิมพ์โอกาสหรือ
หย่าแล้วไม่มีคู่ 42 ราย หย่าและแยกกันอยู่ขณะตีพิมพ์ 4 ราย (ร้อยละ 9.5) อัตราหย่าและแยก
กันอยู่ภายในระยะเวลาเพียงประมาณ 1 ปี ของผู้ที่ตีพิมพ์ประจำสูงกว่าผู้ตีพิมพ์โอกาสหรือหย่า
ตีพิมพ์อย่างน้อยที่สุด 1 เท่า

การติดตามผลการรักษาในระยะประมาณ 1 ปี พบว่า ผู้ป่วยด้วยโรคพิษสุราเรื้อรัง
ตีพิมพ์ประจำ และตีพิมพ์จริง รวมกันประมาณ 1 ใน 4 เลิกตีพิมพ์แต่ก็มีอีกประมาณร้อยละ 15-40
ซึ่งยังตีพิมพ์ประจำ ผู้ที่เคยรับการรักษามากกว่า 3 ใน 4 ยังมีปัญหาสุขภาพอนามัยอยู่
แต่ไม่สามารถชี้แจงอาการหรือโรคได้ชัดเจน

ผู้ป่วยจากการเกิดอุบัติเหตุจากรถและอุบัติเหตุมีร้อยละ 10-35 และร้อยละ 30-40
ตามลำดับ ที่ยังตีพิมพ์ประจำ ผู้ป่วยทั้ง 2 กลุ่มนี้จะรายงานว่ามีปัญหาจากการทะเลาะ
วิวาทมากกว่า 2 ใน 3 และส่วนใหญ่จะเกิดปัญหาเกี่ยวกับครอบครัวด้วยสาเหตุ
สำคัญ คือ ค่าใช้จ่ายและครอบครัวอยากให้มีเด็ก

ผู้ป่วยที่ยังตีพิมพ์ประจำอยู่จะมีอัตราหย่า และ แยกกันอยู่กับคู่ครองเฉลี่ยประมาณ 1/4
สำหรับผู้ที่ตีพิมพ์โอกาสหรือหย่าแล้วจะมีอัตราแยกกันเพียงประมาณ 1/10

สถิติการตาย

รายงานสถิติของสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย แสดงจำนวนประชากรจังหวัดลพบุรี ในปีพ.ศ.2539 จำนวน 749,487 คน ประชากรในเขต อำเภอเมืองและเทศบาลเมืองรวมทั้งสิ้น 249,606 คน มีอัตราการตายรวม 5.6 ต่อประชากร 1,000 คน จำแนกเป็นอัตราการชายและหญิง 6.6 และ 4.5 ตามลำดับ ประชากรในอำเภอตัวอย่าง ที่ศึกษาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ อำเภอชัยบาดาล พัฒนาการนิคม ท่าม่วง หนองม่วง และท่าหลวง เป็นจำนวน 86,572 56,640 51,986 34,131 และ 25,192 คน ตามลำดับ อัตราตายรวมของแต่ละอำเภอคือ 5.1 4.2 6.8 5.2 และ 3.1 ต่อประชากร 1,000 คน อำเภอท่าม่วงมีอัตราตายสูงสุดและต่ำสุด ได้แก่ อำเภอท่าหลวง แม้ว่าอัตราตายต่อปีของแต่ละพื้นที่จะแตกต่างกันบ้าง อำเภอที่มีอัตราสูงสุดและต่ำสุดระหว่างปี พ.ศ. 2536-39 ยังคงเป็นพื้นที่เดิม คือ อำเภอ ท่าม่วง และท่าหลวง ตามลำดับ โดยมีอัตราตายอยู่ระหว่าง 5.0-8.4 และ 3.1-4.5 ตามลำดับ อัตราตายแต่ละปีของชายจะสูงกว่าหญิงทุกพื้นที่ระหว่าง พ.ศ.2536-39 อัตราตายของชายและหญิงที่อำเภอท่าม่วงอยู่ระหว่าง 5.9-10.1 และ 4.2-6.7 ตามลำดับ สำหรับอำเภอท่าหลวง อัตราตายอยู่ระหว่าง 3.6-6.1 และ 2.7-3.3 ตามลำดับ

สาเหตุการตายในมรณะบัตร

การศึกษาสาเหตุการตายในอำเภอตัวอย่างทั้ง 6 อำเภอที่กล่าวมาแล้ว ใช้วิธีถ่ายสำเนาใบมรณะบัตรระหว่างปีพ.ศ. 2534-39 ซึ่งรวบรวมไว้ ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานที่ว่าการอำเภอตามหลักกฏปฏิบัติใบมรณะบัตรซึ่งแยกเก็บรวบรวมไว้ ณ สถานที่ ทั้ง 2 แห่งนี้ เป็นต้นฉบับและสำเนาของการบันทึกรายงานฉบับเดียวกันเมื่อตรวจสอบยอดจำนวนรายเดือน ปรากฏว่ามรณะบัตรที่รวบรวมไว้แต่ละแห่งไม่ครบตามจำนวนในทะเบียน จึงจำเป็นต้องรวมจากทั้ง 2 แห่ง และวิเคราะห์จำแนกสำเนาส่วนที่ซ้ำซ้อนกันออกจึงได้จำนวนใกล้เคียงกัน ยอดจำนวนจากใบมรณะบัตรรายปีของเขตอำเภอเมืองเทศบาลเมืองและอำเภออื่นระหว่าง ปี พ.ศ. 2534-38 อยู่ระหว่างร้อยละ 75-100 เมื่อเทียบกับจำนวนทั้งสิ้น ตามทะเบียนราษฎรของที่ว่าการอำเภอ

จำนวนสำเนามรณะบัตรรายปีระหว่าง พ.ศ.2534-38 ศึกษาอยู่ระหว่าง 2,440 ถึง 3,268 ฉบับต่อปีรวม 5 ปี เป็นจำนวน 13,841 ฉบับ อัตราส่วนชายต่อหญิงแต่ละปีอยู่ระหว่าง

1 : 0.6 - 1 : 0.7 จำแนกสำเนาตามพื้นที่เป็นรองอำเภอเมืองร้อยละ 56.3 ส่วนที่เหลือร้อยละ 43.7 เป็นรอง 5 อำเภอชนบท สำหรับอำเภอในชนบทอัตราร้อยละรองอำเภอชัยบาดาลสูงที่สุดคือร้อยละ 14.5 และน้อยลงตามลำดับ อำเภอท่าเรือ พัฒนาการคม ท่าหลวง และหนองม่วง ร้อยละ 13.3, 9.1, 3.4 และ 3.4 ตามลำดับ

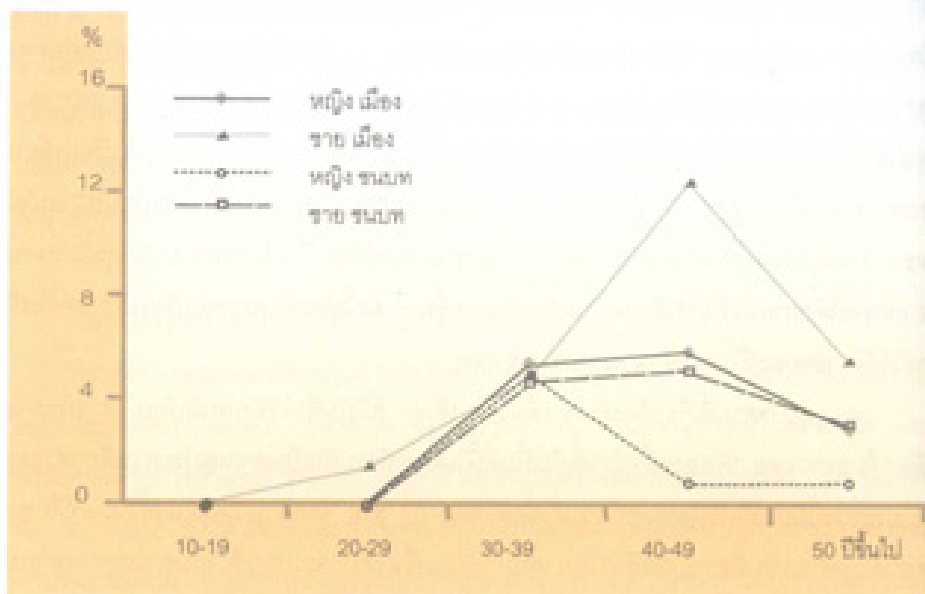
เนื่องจากลักษณะสาเหตุการตายมีความแตกต่างกัน ระหว่างเพศและพื้นที่ในเขตเมืองและชนบท การวิเคราะห์จึงจำแนกกลุ่มตามลักษณะเพศและพื้นที่ สำหรับพื้นที่จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ เขตอำเภอเมือง เทศบาลเมือง และพื้นที่ชนบทซึ่งรวมข้อมูลจาก 5 อำเภอเข้าด้วยกัน จำนวนการตายในแต่ละปีของแต่ละพื้นที่ชนบทมีจำนวนน้อยทำให้ต้องวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้ข้อมูลจากสำเนาทะเบียนตายประมวลรวมทุกอำเภอในเขตชนบทเข้าด้วยกันโดยไม่จำแนกเป็นรายปี

สาเหตุการตายของอำเภอเมือง และเขตชนบทมีร้อยละ 35.1 และ 27.4 ที่แจ้งเป็นอาการต่างๆ ส่วนใหญ่จะแจ้งว่า หัวใจวายทำให้ไม่ทราบสาเหตุการตายที่แท้จริง อัตราการตายโดยไม่ทราบสาเหตุระหว่างเพศก็แตกต่างกันพอสมควร สำหรับอำเภอเมืองอัตราไม่ทราบสาเหตุของชายและหญิง คือ ร้อยละ 37.5 และ 31.3 ส่วนเขตชนบทคือ ร้อยละ 29.3 และ 24.7 ตามลำดับ อัตราไม่ทราบสาเหตุแตกต่างระหว่างเพศและพื้นที่ ทำให้การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มมีโอกาสคลาดเคลื่อนได้มาก ถ้าถือหลักการว่าโอกาสที่จะลงทะเบียนในกลุ่มไม่ทราบสาเหตุไม่แตกต่างกันระหว่างเพศ การวิเคราะห์อัตราโดยไม่รวมจำนวนกลุ่มไม่ทราบสาเหตุจะได้ลักษณะที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากขึ้น ดังนั้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบต่อไปนี้จะใช้อัตราร้อยละที่ไม่รวมจำนวนไม่ทราบสาเหตุ

สาเหตุการตายที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มฯ ที่มีบันทึกไว้ชัดเจนมีเพียง 2 ประการ คือ "ดื่มสุรา" และ "พิษสุราเรื้อรัง" ซึ่งในพื้นที่นี้วิเคราะห์รวมกันเป็นสาเหตุประการเดียวสาเหตุ 2 ประการนี้มีบันทึกไว้ค่อนข้างมาก รวมทั้งสิ้นมีเพียง 27 ราย จากจำนวนสำเนาทั้งหมดที่ศึกษา อย่างไรก็ตามเป็นที่ทราบกันดีว่าโอกาสที่การดื่มเครื่องดื่มฯจะเกี่ยวข้องกับสาเหตุการตายมีโอกาสมากพอสมควรที่จะเกิดรวมอยู่กับสาเหตุอื่นอีก 2 ประการ คือ โรคตับแข็งและอุบัติเหตุ เพื่อให้มีจำนวนผู้ตายที่อาจจะเกี่ยวเนื่องด้วยการดื่มสุราเพียงพอที่จะวิเคราะห์อัตราความชุกจำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุได้ชัดเจน จึงรวมจำนวนซึ่งสาเหตุการตายมาจากพิษสุราเรื้อรังและดื่มสุราเข้ากับโรคตับแข็ง แล้วจึงจำแนกตามกลุ่มอายุ อัตราร้อยละสาเหตุการตายด้วยโรคตับแข็ง รวมดื่มสุราและพิษสุราเรื้อรังของชายสูงกว่าหญิง อัตราตายของแต่ละเพศในเขตอำเภอเมืองสูงกว่าเขตชนบท ร้อยละ 4.0 1.7 และ 1.7, 0.4 ตามลำดับ ความชุกของการตาย

ของชายในเขตอำเภอเมืองด้วยสาเหตุเกี่ยวกับการดื่มสุราและดื่มแข็งจำแนกตามกลุ่มอายุ อัตราสูงสุดชัดเจนที่กลุ่มอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 12.4 ส่วนหญิงนั้น แม้ว่าความชุกจะสูงสุดที่กลุ่มอายุเดียวกับชายที่ระดับ ร้อยละ 5.9 ซึ่งไม่แตกต่างกัน หญิงกลุ่มอายุ 30-39 ปี เมื่อจำแนกอายุมีความชุกระดับใกล้เคียงมาก คือ ร้อยละ 5.4 ความชุกในเขตชนบทสำหรับชายและหญิงเมื่อจำแนกอายุ อัตราสูงสุดอยู่ที่กลุ่มอายุต่างกัน ชายอยู่ที่กลุ่มอายุ 40-49 ปี ร้อยละ 5.2 ส่วนหญิงอยู่ที่อายุ 30-39 ปี ร้อยละ 5.0 และลักษณะการกระจายความชุกของแต่ละเพศต่างจากเขตอำเภอเมืองในลักษณะตรงกันข้าม คือ ความชุกระดับสูงสุดไม่ต่างจากระดับรองลงมาที่กลุ่มอายุ 30-39 ปี ร้อยละ 4.7 ส่วนความชุกของหญิงนั้น อุบัติการณ์เว้นเกือบทั้งหมดรวมอยู่ที่กลุ่มอายุเดียว (รูปที่ 3)

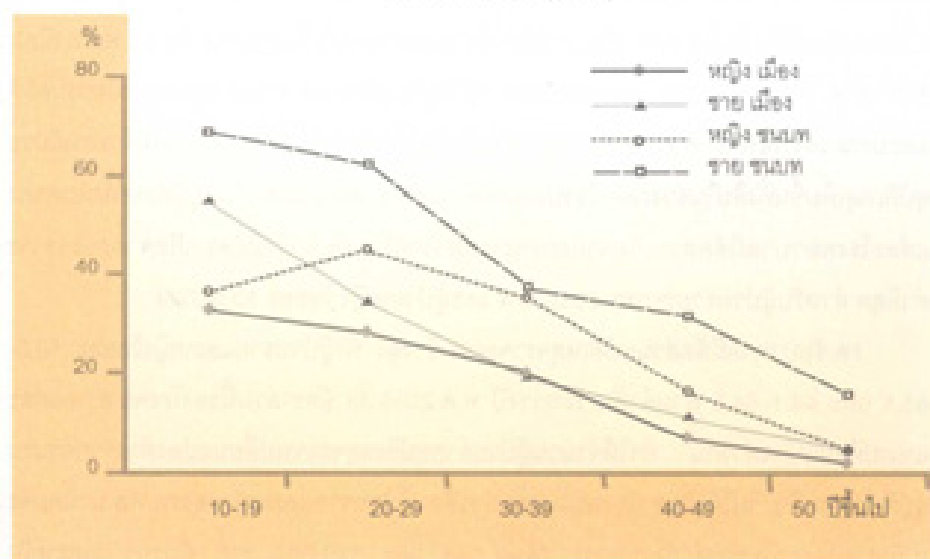
รูปที่ 3 สาเหตุการตายจากการเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มจำแนกตาม เพศ และพื้นที่ตามกลุ่มอายุ

ถ้าพิจารณาสาเหตุการตายด้วยโรคดื่มแข็งเป็นตัวชี้บ่งผลกระทบการบริโภคเครื่องดื่มจะเห็นว่าประชากรในเขตอำเภอเมืองดื่มจนเกิดผลกระทบรุนแรงถึงชีวิตด้วยอัตราส่วนสูงกว่าในเขตชนบท โดยผู้ชายในเขตอำเภอเมืองจะมีอัตราสูงกว่าเขตชนบทประมาณ 1 เท่า ส่วนผู้หญิงในเขตเมืองอัตราสูงกว่าหญิงในเขตชนบทประมาณ 3 เท่า และผลกระทบรุนแรงนี้จะปรากฏในระดับอายุสูงกว่า 40 ปีขึ้นไปเป็นส่วนใหญ่

สาเหตุการตายจากอุบัติเหตุจากรถจักรยานมีอัตราส่วนในเขตชนบทสูงกว่าเขตอำเภอเมือง ทั้งชายและหญิง คือ ร้อยละ 23.2, 7.1 และ 13.1, 4.3 ตามลำดับ ซึ่งเป็นลักษณะกลับกันกับ อัตราสาเหตุการตายด้วยโรคตับแข็ง คีโมสุราและพิษสุราเรื้อรัง แต่คล้ายกันที่อัตราของผู้ชายสูงกว่าผู้หญิง เป็นที่น่าสังเกตว่า อัตราร้อยละการตายด้วยอุบัติเหตุจากรถจักรยาน สำหรับผู้ชายถ้าไม่ับ การตายด้วยรพาทจะเป็นอัตราสูงสุด ร้อยละ 16.5 ความสูงของการตายด้วยอุบัติเหตุจากรถจักรยานของผู้ชายและผู้หญิงในเขตอำเภอเมืองและชนบท จำแนกตามกลุ่มอายุ พบว่า อัตราสูงสุดคือ ร้อยละ 55.4 30.4 และ 68.9 45.8 ตามลำดับ อยู่ในกลุ่มอายุ 10-19 ปี ทั้งหมด ยกเว้น ผู้หญิงในเขตชนบทมีอัตราสูงสุดอยู่ที่กลุ่มอายุ 20-29 ปี ผู้หญิงในเขตอำเภอเมืองที่กลุ่มอายุ 20-29 ปี มีอัตราความสูงเป็นรองเพียงเล็กน้อยคือ ร้อยละ 28.9 (รูปที่ 4)

รูปที่ 4 สาเหตุการตาย จากอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับการดื่ม จำแนกตามเพศ และพื้นที่ตามกลุ่มอายุ

ถ้าพิจารณาสาเหตุการตายด้วยอุบัติเหตุจากรถจักรยานเป็นข้อชี้บ่งผลกระทบการบริโภคเครื่องดื่ม โดยถือว่าอัตราการเกิดอุบัติเหตุจากรถจักรยานของชายที่ดื่มในเขตเมืองและชนบทไม่แตกต่างกัน และผู้หญิงก็เป็นเช่นเดียวกัน จะอนุมานได้ว่าผลกระทบจากการดื่มที่เกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุจากรถจักรยานจะเกิดขึ้นประชากรในเขตชนบทมากกว่าเขตอำเภอเมือง

บันทึกในมรณะบัตรมีข้อมูลที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับการตายด้วยอุบัติเหตุจราจร คือ สถานที่เสียชีวิต ผู้ตายด้วยอุบัติเหตุจราจรในเขตอำเภอเมืองจะมีอัตราเสียชีวิตที่โรงพยาบาลมากกว่ากับเสียชีวิตระหว่างทางคือร้อยละ 48.0 และเสียชีวิตที่บ้าน ร้อยละ 3.8 ส่วนอุบัติเหตุในเขตชนบทส่วนมากร้อยละ 68.5 จะเสียชีวิตระหว่างทาง เสียชีวิตที่โรงพยาบาล และที่บ้านมีอัตราใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 17.8 และ 13.8 ตามลำดับ ข้อมูลนี้แสดงว่าสถิติการตายจากอุบัติเหตุจราจรของโรงพยาบาลมีโอกาสคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงมาก ถ้าการตายทำให้ไม่นำผู้เกิดอุบัติเหตุมาส่งโรงพยาบาล และความคลาดเคลื่อนจะสูงมากเป็นพิเศษสำหรับโรงพยาบาลในเขตชนบท

การป่วยและตายด้วยอุบัติเหตุในโรงพยาบาลชุมชน

การศึกษาสถิติการป่วยและตายในรพ.ชุมชนใช้ตัวอย่างสถิติทุติยภูมิซึ่งรพ.ชุมชน 5 แห่งประมวลไว้แล้ว นำมาหาอัตราร้อยละและหาอัตราส่วนเปรียบเทียบเพื่อแสดงลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระหว่างปี พ.ศ.2534-38 โรงพยาบาลที่เป็นตัวอย่าง คือ รพ.พัฒนานิคม ชัยบาดาล ท่าเรือ ท่าหลวง และหนองม่วง สถิติทุติยภูมิของรพ.ท่าหลวงและหนองม่วงมีสถิติและประมวลไว้เฉพาะ พ.ศ.2535-2538 ตามลำดับ โรงพยาบาลชุมชนทุกแห่งมีจำนวนผู้ป่วยอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นทั้งสิ้นในช่วงเวลาที่รวบรวมสถิติ แต่อัตราที่เพิ่มไม่เท่ากัน อุบัติเหตุทั้งหมดของแต่ละโรงพยาบาลมีส่วนเกิดจากการจราจรต่างๆกัน รพ.ท่าเรือมีอัตราเกิดจากการจราจรต่ำที่สุด สำหรับผู้ป่วยชายร้อยละ 23.6-34.4 และผู้ป่วยหญิง ร้อยละ 13.5-27.9

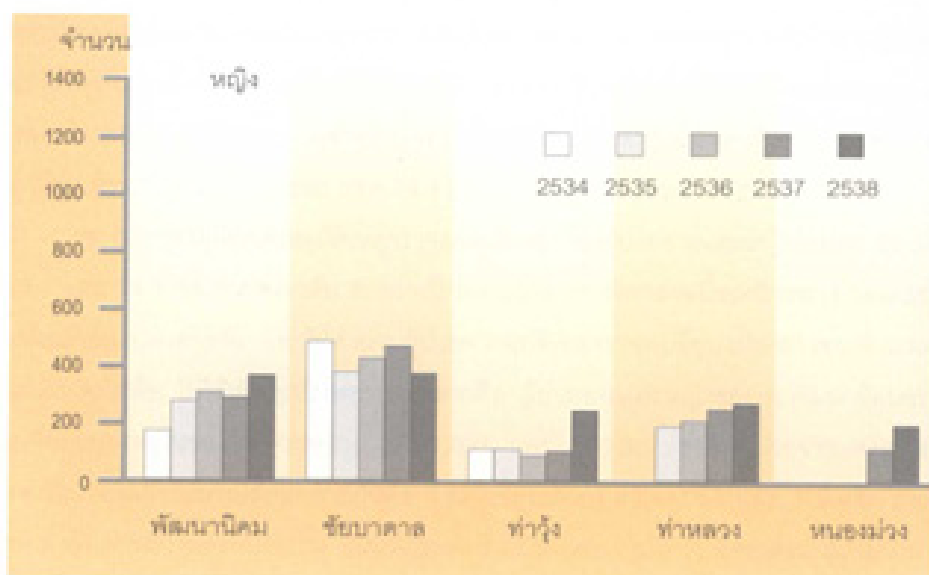
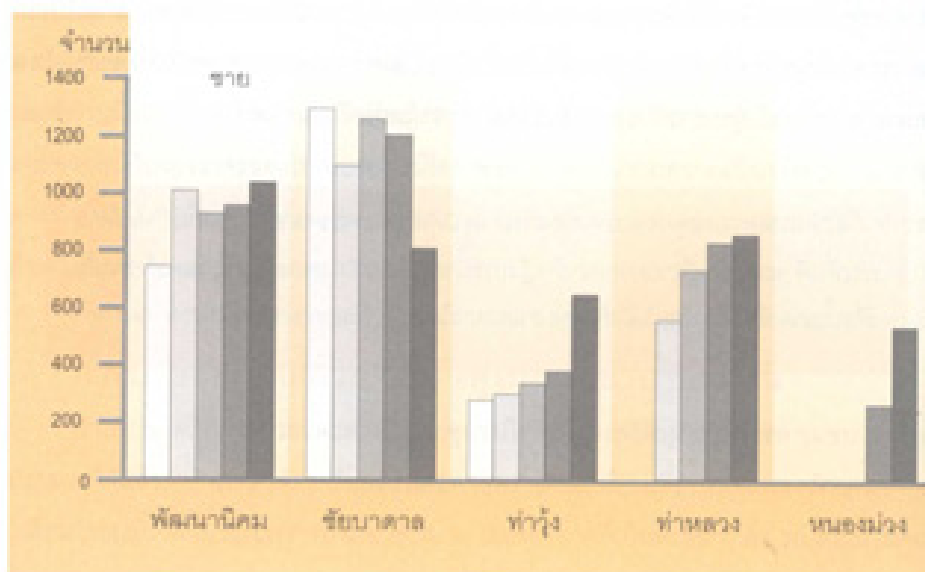
รพ.ชัยบาดาลมีส่วนอุบัติเหตุจราจรค่อนข้างสูง ทั้งผู้ป่วยชายและหญิงร้อยละ 52.3-63.1 และ 44.1-54.5 ตามลำดับ ระหว่างปี พ.ศ.2534-38 อัตราส่วนนี้ของโรงพยาบาลแต่ละแห่งเปลี่ยนแปลงต่างกัน ทำให้จำนวนผู้ป่วยจากอุบัติเหตุจราจรเปลี่ยนแปลงต่างจากจำนวนอุบัติเหตุรวมคือ ไม่ได้เพิ่มทุกโรงพยาบาลกล่าวคือ ผู้ป่วยชายและหญิงของรพ.พัฒนานิคมจะเปลี่ยนแปลงอยู่ในช่วงจำกัดระหว่าง 741-1,033 และ 170-367 ราย ผู้ป่วยชายและหญิงรพ.ชัยบาดาลก็จะแปรเปลี่ยนคล้ายกันคือ จำนวนอยู่ระหว่าง 805-1,255 และ 375-487 ราย รพ.ท่าเรือ ท่าหลวงและหนองม่วง มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ (รูปที่ 5) อัตราส่วน ผู้ป่วยชาย:หญิง จากอุบัติเหตุจราจรของทุกโรงพยาบาลแต่ละปีค่อนข้างคงที่อยู่ระหว่าง 1: 0.3 - 0.4

อัตราตายของผู้ป่วยด้วยอุบัติเหตุนั้น ส่วนที่เกิดจากการจราจรจะสูงมาก ถ้าคิดอัตรารวมรพ.ชุมชนตัวอย่างทั้งหมด ตามระยะเวลาที่กล่าวข้างต้น จะได้อัตราตายของผู้ป่วยชายและหญิง ร้อยละ 2.7 และ 1.7 ตามลำดับ เทียบกับอุบัติเหตุอื่นๆทั้งหมดที่มีสาเหตุจากการจราจร

รวมกันแล้วจะสูงกว่ามากคือ อัตราตายของอุบัติเหตุอื่นๆ สำหรับผู้ป่วยชายและหญิง คือ ร้อยละ 0.4 และ 0.5 ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นอัตราตายจากการจราจรของแต่ละโรงพยาบาล สำหรับผู้ป่วยชายและหญิงจะอยู่ระหว่างร้อยละ 1.7-4.0 และ 0.0-2.4 ตามลำดับ สถิตินี้บ่งว่า ผลกระทบซึ่งรุนแรงที่สุดคือเสียชีวิตนั้นเกิดขึ้นกับอุบัติเหตุจากรถสูงกว่าอุบัติเหตุอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ ผู้ชายจะมีโอกาสเสียชีวิตมากกว่าผู้หญิงเกือบ 1 เท่า

สถิติโรงพยาบาลชุมชนแสดงว่าการเกิดอุบัติเหตุจากรถอาจจะมีเพิ่มขึ้นบ้างเฉพาะบางพื้นที่ จะเกิดขึ้นกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิงประมาณ 2-3 เท่า ผลกระทบที่รุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตนั้นเกิดขึ้นเพียงส่วนน้อยไม่ถึงร้อยละ 3 และจะเกิดขึ้นกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิงประมาณ 1 เท่า

รูปที่ 5 จำนวนผู้ป่วยอุบัติเหตุจราจรจากสถิติอุบัติเหตุของโรงพยาบาลต่างๆ :
ปี พ.ศ.2534-2538

ค.3 คดีแจ้งความและสำนวนฟ้อง

เมื่อเกิดเหตุเดือดร้อนจากภัยอันตรายต่อบุคคล หรือชุมชนถึงระดับที่ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่าไม่สามารถจะรับมือได้ตามลำพัง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์จึงจะนำเรื่องมาร้องทุกข์ต่อผู้รักษากฎหมาย เจ้าหน้าที่ (จนท.) ผู้รับแจ้งจะดำเนินการเป็นขั้นตอนตามที่รัฐกำหนดไว้ เนื่องด้วยองค์ประกอบหลักที่เกี่ยวข้องคือหน่วยงานของตำรวจและสำนักงานอัยการจังหวัด จึงศึกษาข้อมูลข้อสนเทศ จากหน่วยงานทั้ง 2 องค์การ คือ สถานีตำรวจ ในพื้นที่อำเภอเมืองและเขตเทศบาล และสำนักงานอัยการจังหวัด

คดีแจ้งความที่สถานีตำรวจ

การแจ้งความร้องทุกข์ที่สถานีตำรวจนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจ (จนท.ตร.) ซึ่งรับแจ้งจะทำหน้าที่ก่อกองร้องข้อมูลและคัดลอกสำเนาสำเนาการเบื้องต้นเป็นการปฏิบัติ 2 แนวทาง 1) โกล่เกลี่ยระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรณีที่เกิดขึ้นหากได้รับการยินยอม การแจ้งความก็จะรับไปโดยไม่มี การบันทึกหลักฐานในบันทึกประจำวัน และ 2) กรณีซึ่งเจ้าหน้าที่พิจารณาว่ามีมูลเหตุสมควร จะไปสอบสวนต่อเจ้าหน้าที่จะสอบถามข้อมูล ลงบันทึกประจำวัน และดำเนินการต่อตามขั้นตอนซึ่ง กำหนดไว้โดยหน่วยงาน การปฏิบัติเบื้องต้นดังนี้ทำให้การศึกษาข้อมูลการแจ้งความจากบันทึกประจำวันไม่ได้ข้อมูลเรื่องความเดือดร้อนซึ่งกระตุ้นให้ราษฎรมาแจ้งความ เพราะข้อมูล ส่วนหนึ่งจะไม่ปรากฏหลักฐานเนื่องจากความยินยอมของบุคคลที่เกี่ยวข้องอันเป็นผลจากการ โกล่เกลี่ยของจนท.ตร. ด้วยเหตุนี้การศึกษาข้อมูลการแจ้งความที่สถานีตำรวจจึงจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลติดตามสถานการณ์จริงในปัจจุบันเพื่อให้เห็นสภาพที่แท้จริงตรงต่อควร

คดีแจ้งความที่สถานีตำรวจในเขตอำเภอเมือง

ประมวลการร้องทุกข์แจ้งความทั้งหมดที่สน.ตร.ในเขตอำเภอเมือง 2 แห่ง ได้ 841 คดี เป็นคดีซึ่งการตีความคดีมีส่วนเกี่ยวข้องกับสาเหตุด้วย ร้อยละ 8.4 (71 คดี) และส่วนที่การ ตีความไม่เกี่ยวข้องกับสาเหตุร้อยละ 91.6 (770 คดี) คดีทั้ง 2 ส่วนนี้ มีอัตราโกล่เกลี่ยสำเ็จและไม่ ลงบันทึกประจำวันใกล้เคียงกันมากร้อยละ 43.7 และ 43.9 ตามลำดับ เมื่อจำแนกประเภทคดี และเปรียบเทียบอัตราโกล่เกลี่ย ระหว่างคดีประเภทเดียวกันที่มีการตีความและไม่เกี่ยวข้อง จะไม่ค่อยแตกต่างกับคดีทะเลาะวิวาท มีอัตราโกล่เกลี่ยในกรณีซึ่งสาเหตุเกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้อง

การดื่มใกล้เคียงกันคือร้อยละ 64.7 และ 63.0 ตามลำดับ คดีทำร้ายหรือถูกทำร้ายร่างกาย ร้อยละ 40.0 และ 45.5 ตามลำดับ และสำหรับคดีอุบัติเหตุจราจรอัตราจะเป็นร้อยละ 20.0 และ 23.6 ตามลำดับ แสดงว่าการใกล้เกลี่ย มิได้ยึดถือการดื่มเครื่องดื่มฯ เป็นประเด็นพิจารณา แต่คดี ทั้ง 3 ประเภท จะมีอัตราใกล้เกลี่ยสำเร็จต่างกันมากเป็นลำดับ ซึ่งบ่งว่าการใกล้เกลี่ย ยุติกรณีทะเลาะวิวาทมากกว่าคดีประเภทอื่นๆ ส่วนคดีทำร้ายร่างกายและอุบัติเหตุ จะลดลง มาตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 กรณีแจ้งความแล้วมี/ไม่มีการใกล้เกลี่ย ณ สถานีตำรวจ 2 แห่ง
ในเขตอำเภอเมือง จำแนกตามประเภทคดี

	อัตราใกล้เกลี่ย (ร้อยละ)				รวม
	คดีทะเลาะวิวาท	คดีทำร้าย ร่างกาย	คดีอุบัติเหตุ	คดีอื่นๆ	
คดีเกี่ยวกับการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	64.7	40.0	20.0	50.0	56.3
(จำนวน)	17	25	15	14	71
คดีไม่เกี่ยวกับการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์	63.0	45.5	23.6	47.5	56.1
(จำนวน)	27	55	223	465	770

คดีทะเลาะวิวาทและทำร้าย/ถูกทำร้ายร่างกาย ทั้งส่วนที่สาเหตุมีและไม่มี การดื่ม เครื่องดื่มฯ มีแนวโน้มว่าการดื่มใกล้เกลี่ยจะมีคู่กรณีเป็นสามี/ภรรยาหรือญาติด้วยสัดส่วนที่สูง กว่าคดีซึ่งไม่ใกล้เกลี่ย (ตารางที่ 2) ลักษณะเช่นนี้ค่อนข้างจะสนับสนุนว่าผลกระทบจากการดื่ม เครื่องดื่มฯ ซึ่งเป็นความบาดหมางภายในครอบครัว เมื่อสถานการณ์รุนแรงจนทำให้ต้อง แสวงหาความช่วยเหลือจากผู้รักษากฎหมายก็ยุติด้วยการขอรับผลกระทบต่อไปอีก

ตารางที่ 2 คดีทะเลาะวิวาท และทำร้าย/ถูกทำร้ายร่างกาย ซึ่งสาเหตุมีการตีเคาะเครื่องตีมา
 เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องส่วนที่ได้รับการไกล่เกลี่ยและไม่ไกล่เกลี่ย
 จำแนกตามชนิดบุคคลผู้กรณี

ชนิดคดี บุคคลผู้กรณี	สาเหตุมีการตี เคาะเครื่อง		สาเหตุไม่มีการตี เคาะเครื่อง	
	ไกล่เกลี่ย จำนวน	ไม่ไกล่เกลี่ย จำนวน	ไกล่เกลี่ย จำนวน	ไม่ไกล่เกลี่ย จำนวน
ก.คดีทะเลาะวิวาท	11	6	17	10
สามี/ภรรยา	-	1	3	-
ญาติ	2	-	1	-
บุคคลอื่นๆ	9	5	13	10
ข.คดีทำร้ายถูกทำร้าย				
ร่างกาย	10	15	25	30
สามี/ภรรยา	1	1	4	2
ญาติ	3	1	1	1
บุคคลอื่นๆ	6	13	16	26
ไม่ตอบ	-	-	(4)	(1)

กรณีไกล่เกลี่ยหลังแจ้งความเกิดด้วยอัตราประมาณร้อยละ 40 อัตรานี้ไม่แตกต่างกัน
 เมื่อสาเหตุเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้องกับการตีเคาะเครื่องตีมา คดีทะเลาะวิวาทมีแนวโน้มจะได้รับการไกล่
 เกลี่ยสูงที่สุด รองลงมาตามลำดับคือคดีประเภททำร้ายร่างกาย และอุบัติเหตุจากรถ

คดีทะเลาะวิวาทส่วนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไกล่เกลี่ยทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการตี
 เคาะเครื่องตีมีแนวโน้มจะมีผู้กรณีเป็นบุคคลภายในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ครอง

การยอมรับการไกล่เกลี่ยคดีน่าจะเป็นหลักฐานทางอ้อมซึ่งแสดงถึงการยอมรับผลกระทบ
 ที่สร้างความเดือดร้อนรุนแรงให้แก่บุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะผู้ครอง

คดีแจ้งความที่สถานีตำรวจในเขตชนบท

สถานที่แจ้งเหตุในชนบทมี 2 แห่งคือ ศูนย์ามตำรวจเป็นสถานที่รับแจ้งเหตุที่มีจำนวนมาก
 และกระจายอยู่ใกล้ชุมชน ทั้งไปและสถานีตำรวจอำเภอต่างๆจากการสัมภาษณ์จ.ต.ร.
 ประจำศูนย์ามมากกว่า 10 แห่งในเขต

รับแจ้งเหตุ และปฏิบัติการกิจที่ได้รับคำสั่งจากหน่วยงานระดับสูงกว่าขึ้นไป การรับแจ้งเหตุ จะดำเนินการเป็น 2 แนวทาง รับทราบตรวจสอบข้อมูลและระงับเหตุถ้าดำเนินการได้ ถ้าเจ้าหน้าที่พิจารณาว่าควรมีการแจ้งความเป็นหลักฐานจะแนะนำให้ผู้แจ้งเหตุไปติดต่อกองแจ้งเหตุ ณ สถานีตำรวจ รอบเขตหน้าที่รองจนท.ตร. ผู้ยามจึงเป็นผู้ปฏิบัติอย่างเดียว โดยไม่มีหัวหน้าที่บันทึกเรื่องราวจากการแจ้งเหตุเกี่ยวกับเรื่องซึ่งได้รับแจ้งเหตุนั้น การสัมภาษณ์ได้ข้อมูลว่า ผู้ยามแต่ละแห่งจะมีลักษณะคดีที่มาแจ้งค่อนข้างคงที่ในแต่ละแห่ง ผู้ยามบางแห่งจะได้รับแจ้งเรื่องอุบัติเหตุจากรถยนต์ บางแห่งจะได้รับแจ้งเรื่องลักขโมยต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยานยนต์ คนหายไปจากที่อยู่ และทะเลาะวิวาท ฯลฯ ส่วนใหญ่จะไม่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มฯ สถานการณ์แจ้งเหตุและการไม่มีระบบบันทึกในหน้าที่ทำให้ไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลจากผู้ยาม ตำรวจได้

การศึกษาคดีแจ้งความที่สถานีตำรวจในเขตชนบทมีข้อจำกัดมากด้านการบริหารจัดการและความร่วมมือทำบันทึกของจนท.ปฏิบัติงานประจำ เนื่องจากการเปลี่ยนตัวจนท. อยู่พร และการส่งต่อรายงาน ที่มาสำคัญของอุบัติเหตุอาจเป็นเพราะการบันทึกนี้เป็นการรายงานนอกระบบซึ่งดำเนินการโดยจนท.ในระบบทำงานปกติ แม้ว่าผู้บริหารชั้นสูงจะเห็นชอบด้วยหลักการ มีการสั่งการด้วยคำสั่งและเอกสารราชการ ประกอบกับการติดตามนิเทศในงานอย่างใกล้ชิดในระบบปกติ และติดตามโดยจนท.โครงการก็ยังมีอาจป้องกันความคลาดเคลื่อนจากรายงานไม่สมบูรณ์และประมวลไม่ครบถ้วนได้ จึงมีอาจรายงานเป็นสภาพรวมของการศึกษา แต่ถ้าใช้หลักการว่าความครบถ้วนและไม่สมบูรณ์นั้นมิได้เกิดด้วยความจำเพาะก็อาจจะศึกษาสภาพรวมทั้งเกิดขึ้นจากการร้องทุกข์แจ้งความได้บ้างเฉพาะกรณีใกล้เกลี่ยซึ่งเกิดขึ้น

ประมวลกรณีใกล้เกลี่ยที่มีได้ลงบันทึกประจำวันได้ทั้งสิ้น 172 ราย กรณีใกล้เกลี่ยเกิดขึ้นทุกสถานีตำรวจแต่มิได้เกิดทุกเดือนในแต่ละแห่ง บางแห่งไม่มีกรณีใกล้เกลี่ยตลอดเดือน และบางแห่งมีกรณีใกล้เกลี่ยเกิดขึ้น 5-10 รายต่อเดือน กรณีใกล้เกลี่ยทั้งหมดมีอัตราการดื่มเครื่องดื่มฯ เกี่ยวข้องกับสาเหตุอยู่ถึง (ร้อยละ 55.8) 96 รายกรณีซึ่งมีการดื่มเกี่ยวข้องเป็นคดีด้านความไม่สงบเกือบทั้งสิ้น (ร้อยละ 96.4) ส่วนที่เหลือเป็นกรณีอุบัติเหตุจากรถซึ่งมีเพียง 3 กรณีเท่านั้น (ร้อยละ 3.6) กรณีทำความไม่สงบ ซึ่งสาเหตุเกี่ยวกับการดื่ม 93 รายมีการทะเลาะวิวาท 17 ราย (ร้อยละ 18.3) เป็นการทะเลาะวิวาท ภายในครอบครัว 13 ราย เกือบทั้งหมดเกิดทะเลาะกับภรรยาจนถึงระดับทำร้ายร่างกายเป็นส่วนใหญ่ 8 ราย กรณีทำความไม่สงบ โดยทำร้ายร่างกายและทรัพย์สินผู้อื่นมี 28 ราย (ร้อยละ 30.1) จากจำนวนนี้มีกรณีรุนแรงถึงเสียชีวิต 3 ราย

กรณีใกล้เกลี่ยซึ่งไม่มีการตีขึ้นเกี่ยวข้องกับสาเหตุนั้น มีลักษณะคดีแตกต่างจากส่วนที่มีการตีขึ้นเกี่ยวข้องมาก นั่นคือ อุบัติเหตุจากรถมีอัตราสูงถึงร้อยละ 23.7 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มสาเหตุเกี่ยวข้องกับการตีถึง 7 เท่า และมีความรุนแรงถึงเสียชีวิต 4 ราย จากคดีอุบัติเหตุจากรถทั้งหมด 18 ราย ส่วนคดีก่อความไม่สงบนั้น แม้ว่าจะมีมากที่สุดร้อยละ 59.2 แต่ก็มีอัตราต่ำกว่าอัตรากรณีใกล้เกลี่ยซึ่งไม่มีการตีขึ้นเรื่องตีมาเกี่ยวข้อง

คดีใกล้เกลี่ยหลังแจ้งความที่สถานีตำรวจในนครพนมมีสาเหตุเกี่ยวข้องกับการตีขึ้นเรื่องตีมามากกว่าครึ่งหนึ่ง คดีที่สาเหตุเกี่ยวข้องกับการตีมากกว่าร้อยละ 95 เป็นคดีประเภทสร้างความไม่สงบ คดีเหล่านี้เกิดภายในครอบครัวประมาณ 1 ใน 5 คดีระหว่างบุคคลในครอบครัวนั้นส่วนใหญ่เกิดกับภรรยา

คดีใกล้เกลี่ยซึ่งสาเหตุไม่เกี่ยวข้องกับการตีขึ้นเรื่องตีมานั้น มีลักษณะคดีแตกต่างออกไปคือ มีอัตราคดีความไม่สงบเพียงประมาณร้อยละ 60 และมีคดีอุบัติเหตุจากรถประมาณร้อยละ 24 มากกว่าคดีอุบัติเหตุจากรถ ซึ่งสาเหตุเกี่ยวข้องกับการตีมา ถึง 7 เท่า

ส่วนฟ้องศาล

การตีขึ้นเรื่องตีมา กับสาเหตุคดีอาญา

คดีอาญาของศาลจังหวัดระหว่างพ.ศ.2535-38 รายปี มีจำนวน 738 714 766 และ 769 ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 4 ปี เป็น 2,987 คดี ส่วนของศาลแขวงมีจำนวน 949 คดี ในปี พ.ศ.2538 คดีอาญานั้นบันทึกรายงานของศาลจำแนกออกตามฐานความผิดเป็น 37 ประเภท และความผิดอื่นๆ 1 ประเภท คดีของศาลจังหวัดซึ่งสาเหตุมีการตีขึ้นเรื่องตีมาเกี่ยวข้องระหว่างปีพ.ศ.2535-38 มีจำนวน 22 13 129 และ 53 คดี ตามลำดับ รวมจำนวนทั้งสิ้น 217 คดี หรือร้อยละ 7.3 ของคดีอาญาศาลจังหวัดทั้งหมด คดีศาลแขวงส่วนที่สาเหตุมีการตีขึ้นเรื่องตีมาจำนวน 72 คดี หรือ ร้อยละ 7.6 ของคดีอาญาศาลแขวงทั้งหมด คดีซึ่งสาเหตุมีการตีขึ้นเรื่องตีมาของศาลจังหวัดกระจายอยู่ในฐานความผิด 14 ประเภท และความผิดอื่นอีก 1 ประเภท (ตารางที่ 1) ซึ่งแตกต่างจากคดีของศาลแขวงซึ่งกระจายอยู่เพียง 6 ประเภท และความผิดอื่นอีก 1 ประเภท (ตารางที่ 2) นำสังเกตว่าคดีจากศาลแขวงไม่มีความผิด ช่มชู้และเกี่ยวข้องกับเพศ ผ่าและตายเลย

ตารางที่ 1 คติอาชญาศาสตร์จังหวัดซึ่งสาเหตุมีการตีความเรื่องตีความเกี่ยวข้องกับ พ.ศ.2535-38
จำแนกตามฐานความผิด

ประเภทคดีฐานความผิด	พ.ศ.2535-2538		
	ฟ้อง จำนวน	ยกฟ้อง จำนวน	รวม จำนวน
ก. ช่มชู้น-เกี่ยวกับเพศ			
ก.1 ช่มชู้นกระทำชำเรา	8	5	13
ก.2 เกี่ยวกับเพศ	24	15	39
รวม	32	20	52
ข. ทำร้าย-ฆ่า-ตาย			
ข.1 ต่อร่างกาย	40	4	44
ข.2 พยายามฆ่า	1	1	2
ฆ่าโดยไม่เจตนา	-	-	-
ข.4 ฆ่าโดยเจตนา	16	2	18
ข.5 ทำให้ตายโดยประมาท	2	-	2
รวม	59	7	66
ค. เกี่ยวกับทรัพย์สิน			
ค.1 ยักยอกทรัพย์สิน	1	1	2
ค.2 ทำให้เสียทรัพย์สิน	6	7	13
ค.3 ลักทรัพย์สิน	16	3	19
ค.4 ชิงทรัพย์สินวิ่งราว	2	1	3
ค.5 ปล้นทรัพย์สิน	1	-	1
รวม	26	12	38
รวม (ก+ข+ค)	117	39	156
หมิ่นประมาท	1	1	2
บุกรุก	24	6	30
อื่นๆ	22	7	29
รวมทั้งสิ้น	164	53	217

ตารางที่ 2 สถิติอาญาศาลแขวงซึ่งสาเหตุมีการตีมีเครื่องตีมาเกี่ยวข้อง พ.ศ. 2538

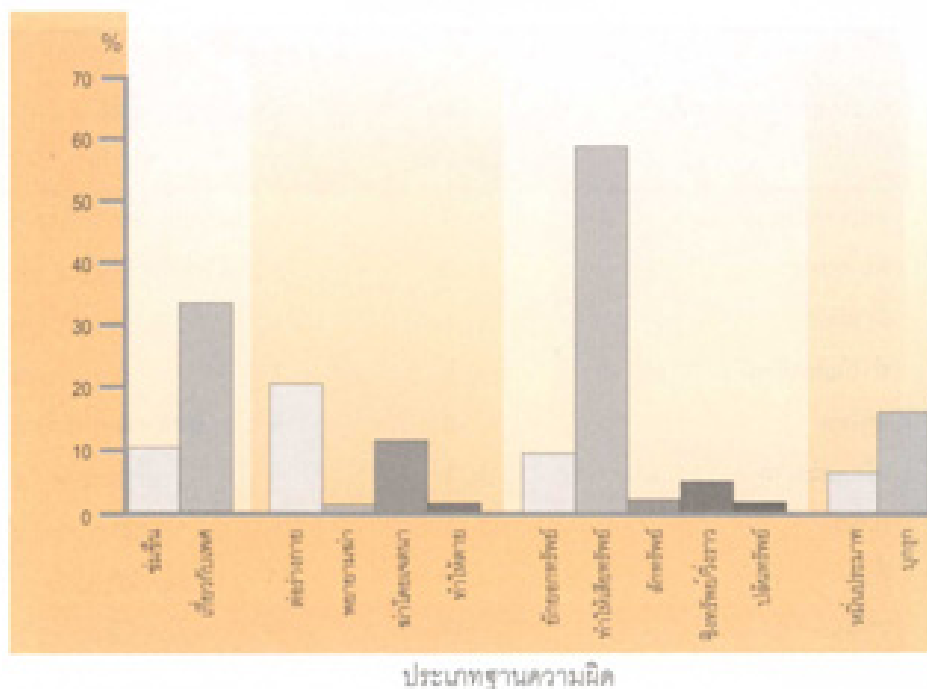
จำแนกตามฐานความผิด

ประเภทคดีฐานความผิด	พ.ศ.2538		
	ฟ้อง จำนวน	ยกฟ้อง จำนวน	รวม จำนวน
ต่อเจ้าพนักงาน	5	-	5
ต่อร่างกาย	29	2	31
ลักทรัพย์	1	-	1
ทำให้เสียทรัพย์	5	1	6
สูญโตะ	2	-	2
หมิ่นประมาท	1	-	1
บุกรุก	1	-	1
อื่นๆ	14	11	25
รวม	58	14	72

คดีอาญาศาลจังหวัด ซึ่งสาเหตุมีการตีมีเครื่องตีมาเกี่ยวข้องเมื่อเทียบเป็นความชุกจำเพาะตามประเภทฐานความผิด อัตราสูงสุดอยู่ที่ฐานความผิดทำให้เสียทรัพย์คือ ร้อยละ 59.1 และรองลงมาตามลำดับอีก 5 ระดับ คือ ความผิดเกี่ยวกับเพศร้อยละ 34.8 ความผิดต่อร่างกายร้อยละ 20.8 ความผิดฐานบุกรุก ร้อยละ 16.1 ความผิดฐานฆ่าโดยเจตนา ร้อยละ 11.5 และความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราร้อยละ 10.5 (รูปที่ 1)

ความชุกของการตีมีเครื่องตีมาเกี่ยวกับสาเหตุในคดีอาญาศาลแขวง จำแนกตามฐานความผิด มีอันดับแตกต่างกับคดีของศาลจังหวัดอยู่บ้าง อัตราสูงที่สุดคือ คดีความผิดต่อร่างกายร้อยละ 25.8 (จำนวน 31 จาก 120 คดี) เท่าๆกับคดีความผิดทำให้เสียทรัพย์ร้อยละ 25.0 (จำนวน 6 จาก 24 คดี) และมีฐานความผิดต่อเจ้าพนักงานสูงถึงร้อยละ 22.7 (จำนวน 5 จาก 22 คดี) ซึ่งฐานความผิดนี้มีไม่ปรากฏในคดีศาลจังหวัด คดีฐานความผิดสูญโตะ หมิ่นประมาท และบุกรุกมีแนวโน้มว่าจะมีอัตราสูงพอควร แต่เนื่องจากมีจำนวนรวมน้อยเกินไป จึงไม่อาจคิดอัตราได้ คือ 2 ใน 7 1 ใน 8 และ 1 ใน 10 คดี ตามลำดับ

รูปที่ 1 ความสุขของการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสาเหตุคศิษาภาศาลจังหวัด

การยกฟ้อง

ส่วนฟ้องเมื่อส่งมายังสำนักงานอัยการ จะได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลตรวจสอบความแน่นอนพื้นของหลักฐาน ถ้าอัยการผู้ตรวจสอบเห็นว่าหลักฐานไม่หนักแน่นเพียงพอก็จะมิมีมติยกฟ้องได้ คศิษาภาศาลจังหวัดซึ่งสาเหตุมีการดื่มเกี่ยวข้องนั้นโดยรวมมีอัตรายกฟ้องสูงมากกว่าคศิซึ่งสาเหตุไม่มีการดื่มเกี่ยวข้องถึงอย่างน้อย 3 เท่า ร้อยละ 24.4 และ 7.3 ตามลำดับ ถ้าจำแนกอัตรายกฟ้องตามประเภทฐานความผิด จะเห็นแนวโน้มคดีว่าอัตรายกฟ้องของคศิสาเหตุมีการดื่มเกี่ยวข้องนั้นจะยกฟ้องด้วยสัดส่วนที่สูงมากกว่าคศิซึ่งสาเหตุไม่มีการดื่มเกี่ยวข้องโดยเฉพาะคศิฐานความผิดทำให้เสียทรัพย์ คศิข่มขืนกระทำชำเราและเกี่ยวกับเพศ (ตารางที่ 3) เป็นที่น่าสังเกตว่าคศิษาภาศาลแขวงซึ่งยกฟ้องทั้งหมดเป็นคศิซึ่งสาเหตุมีการดื่มเกี่ยวข้อง

การดื่มเครื่องดื่มในกรณีซึ่งเกี่ยวกับสาเหตุนั้น ทั้งคศิษาภาศาลจังหวัดและศาลแขวงมีลักษณะผู้ดื่มคล้ายกัน คือ ผู้ต้องหาเป็นผู้ดื่มร้อยละ 75.7 และ 72.6 ตามลำดับ แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่ามีร้อยละ 16.7 และ 13.7 ตามลำดับ ซึ่งผู้กล่าวหาและผู้ต้องหาดื่มทั้ง 2 ฝ่าย

ตารางที่ 3 อัตราการฟ้องคดีอาญาศาลจังหวัดรวมระหว่าง พ.ศ.2535-38
ซึ่งสาเหตุเกี่ยวและไม่เกี่ยวกับการตีเคื่องตีมา จำแนกตามฐานความผิด

ประเภทคดี ฐานความผิด	อัตราฟ้อง		อัตราฟ้อง	
	เกี่ยวกับ	รวม	ไม่เกี่ยวกับ	รวม
	การตีมา* ร้อยละ	ร้อยละ 100 (จำนวน)	การตีมา* ร้อยละ	ร้อยละ 100 (จำนวน)
ก. ช่มชืด-เกี่ยวกับเพศ				
ช่มชืดกระทำชำเรา	38.5	(13)	1.8	(111)
เกี่ยวกับเพศ	38.5	(39)	2.7	(73)
รวม	38.5	(52)	2.2	(184)
ข. ทำร้าย -ฆ่า-ตาย				
ต่อร่างกาย	9.1	(44)	1.2	(168)
พยายามฆ่า	(2)	(2)	9.5	(169)
ฆ่าโดยไม่เจตนา	-	-	9	(9)
ฆ่าโดยเจตนา	11.1	(18)	12.2	(139)
ทำให้ตายโดยประมาท	(2)	(2)	24.8	(149)
รวม	10.6	(66)	11.5	(634)
ค. เกี่ยวกับทรัพย์สิน				
ยึดของทรัพย์สิน	(2)	(2)	26.3	(19)
ทำให้เสียหายทรัพย์สิน	53.8	(13)	9	(9)
ชิงทรัพย์สินวิ่งราว	(3)	(3)	10.7	(56)
ปล้นทรัพย์สิน	(1)	(1)	11.1	(63)
รวม	37.5	(32)	10.0	(1,007)
หมิ่นประมาท	(2)	(2)	0	0
บุกรุก	20.0	(30)	5.8	(156)
อื่นๆ	24.1	(29)	2.1	(759)
รวมทั้งสิ้น	24.4	(217)	7.3	(2,770)

* การตีเคื่องตีมา

คดีอาญาซึ่งสาเหตุมีการตีมีเครื่องตีมาเกี่ยวข้องมีประมาณร้อยละ 7 คดีอาญาฐานความผิดทำให้เสียทรัพย์ มีสัดส่วนการตีเกี่ยวข้องกับสาเหตุสูงมากกว่าครึ่งหนึ่ง ฐานความผิดเกี่ยวกับเพศและความผิดต่อร่างกายจะมีสัดส่วนการตีเกี่ยวข้องกับสาเหตุประมาณ 1 ใน 3 และ 1 ใน 5 ตามลำดับ

อัตราฆาตกรรมคดีอาญาซึ่งการตีเกี่ยวข้องกับสาเหตุมีประมาณ 1 ใน 4 และสูงมากกว่าคดีซึ่งไม่มีการตีเกี่ยวข้องกับสาเหตุถึง 3 เท่า คดีอาญาซึ่งมีการตีเกี่ยวข้องกับสาเหตุฐานความผิดทำให้เสียทรัพย์มีถึงครึ่งหนึ่งซึ่งยกฟ้อง และฐานความผิดทางเพศจะยกฟ้องประมาณ 1 ใน 3

ความสัมพันธ์ของการตีมีเครื่องตีมาในสาเหตุคดี

เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพการตีมีเครื่องตีมาที่มีส่วนเป็นสาเหตุชัดเจนในคดีประเภทต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว จึงคัดเลือกสำนวนฟ้องมาเสนอ 14 คดี เป็นคดีข่มขืนและเกี่ยวกับเพศ 3 คดี คดีก่อความไม่สงบ 4 คดี คดีทำร้ายร่างกาย 4 คดี คดีบุกรุก-ลักทรัพย์ 1 คดี และคดีฆ่าคนตายวางเพลิง 2 คดี ทุกคดีเกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2538 โดยเสนอเป็นข้อมูลสรุปจากสำนวนฟ้อง

ก. ตัวอย่างคดีข่มขืนและเกี่ยวกับเพศ

ก.1 ประมาณ 9.00 น. ผู้กล่าวหา (หญิงอายุ 29 ปี) กำลังเรียนบุตรอายุ 1 ขวบเศษ อยู่บนบ้านพักของตนเพียงคนเดียว ผู้ต้องหาคนหมู่บ้านเดียวกันไปเรียกขู่ได้ดูบ้านนอกชายแผ่นสังกะสี ผู้กล่าวหาเห็นผู้ต้องหาหนีอากาศหนาวมาสุราจึงไม่รับซื้อ ผู้ต้องหาขอน้ำดื่มได้ขึ้นบนบ้าน พอผู้กล่าวหาหันหลังให้ผู้ต้องหา ก็เข้าปลุกปล้ำ ผู้กล่าวหาต่อสู้ ผลัดกันหลุด และขู่จะร้องให้คนมาช่วย ผู้ต้องหาจึงลงจากบ้านหนีไป ผู้ต้องหาสารภาพตกลงชดใช้ค่าเสียหาย ผู้กล่าวหาจึงถอนคำร้อง

ก.2 เวลาประมาณ 20.00 น. ผู้กล่าวหา (หญิง) ทะเลาะกับสามี ผู้ต้องหาซึ่งมีน้องพักอยู่ใกล้กัน ได้ชวนผู้กล่าวหามาดื่มสุราที่ห้องพักของผู้ต้องหา นั่งดื่มกันอยู่จนเวลาประมาณ 01.00 น. ผู้กล่าวหาหนีอากาศหนาวมาจึงสูบบุหรี่ผู้ต้องหาไม่ไหว จึงถูกผู้ต้องหาข่มขืนจนสำเร็จความใคร่ ผู้ต้องหาจับสารภาพตลอดข้อหา (ใจทมิฬอนพียง)

ก.3 ผู้กล่าวหากำลังเดินรำยอยู่ในงานวัดกับเพื่อน ผู้ต้องหาวิ่งเข้ามาทางด้านหลังใช้มือทั้งสองข้างจับที่นมและบั้น ผู้กล่าวหาผลักจนผู้ต้องหาล้ม แล้วผู้กล่าวหากับเพื่อนได้วิ่งหนีกลับบ้าน ผู้ต้องหาให้การว่าไปดื่มสุราในที่เกิดเหตุจนเมึนเมา ไม่ทราบว่ามีใครทำร้ายจนผู้ต้องหา

ล้มลง ผู้ต้องหาเห็นผู้กล่าวหาเดินผ่านมา จึงได้เข้าไปทางด้านหลัง แล้วใช้มือทั้ง 2 ข้างจับนม หลังจากนั้นไม่ทราบว่ามีผู้ใดมาตักผู้ต้องหาจนล้มลงไป เพื่อนผู้ต้องหาที่พาผู้ต้องหากลับบ้าน ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ ส่งฟ้องตามกฎหมาย

กรณี ก.1 และ ก.3 ผู้ต้องหากระทำความผิดซึ่งไม่รู้จักกันมาก่อนด้วยความ
มีนเมาเป็นสำคัญ สุราทำให้ผู้ต้องหาขาดความยับยั้ง กระทบการตัดสินใจไว้ในสถานที่ซึ่ง
แสดงถึงความถูกอาชญา เช่น ในบ้านเจ้าทุกข์ และในสถานที่สาธารณะต่อหน้า
ชุมชนชน สำหรับกรณี ก.2 นั้นมีรากฐานมาจากความขาดหน่วงในครอบครัวเป็น
เบื้องต้น สุราเป็นบาทช่วยดับทุกข์ และสื่อให้เกิดการระงับขึ้น ผู้กล่าวหาไม่มีนเมาอยู่ใน
สถานที่ส่วนตัวของผู้ต้องหา และในขณะเดียวกัน สุราทำให้ผู้ต้องหาหมดความยับยั้ง
จนประกอบพฤติกรรมขึ้นไม่สมควรและประจบสอประมาัดสำเร็จเพราะผู้กล่าวหาอยู่ใน
ความมีนเมาจึงเกิดความเสียหายรุนแรง

ข. ตัวอย่างคดีก่อความไม่สงบ

ข.1 ประมาณ 21.00 น. ขณะที่ผู้ต้องหากำลังมีปากเสียงกับ นาง ล. มีเจ้าหน้าที่
ตำรวจ ผู้กล่าวหาเข้ามาห้าม ผู้ต้องหาเมื่ออาการเมาและโมโห จึงคำเจ้าหน้าที่ตำรวจ พยายามให้
การว่า นั่งอยู่ในบ้านพักได้เย็นเสียงคำ ออกไปดูเห็นผู้ต้องหากำลังยื่นคำจึงให้น้องเขยไปแจ้ง
เจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจมาใกล้เกลี้ยให้กลับที่พัก ผู้ต้องหาไม่ยอมกลับคำเจ้าหน้าที่
ที่ตำรวจอีก พยายามให้การว่าถูกผู้ต้องหาคำเป็นประจำตอนขณะเมาสุรา ขณะที่คำตอชเกิดเหตุ
ก็อยู่ในอาการเมาสุราอย่างมาก ส่งฟ้องศาล

ข.2 ผู้ต้องหาบุกรุกเข้าไปในบริเวณเคหะสถานของผู้กล่าวหาในเวลากลางคืน ก่อน
เกิดเหตุผู้ต้องหาไปดื่มสุราอยู่กับเพื่อนบ้านจนมีนเมาสุราแต่ยังคงสติได้ เดินทางกลับบ้าน
ผ่านหน้าบ้านผู้กล่าวหา เนื่องจากโกรธเคืองผู้กล่าวหาที่เคยกล่าวหาว่าลักไก่เมื่อหลายปีก่อน
ประกอบกับความมีนเมา จึงเดินเข้าบริเวณบ้านไปประยาประสูตสังกะสี เมื่อผู้กล่าวหาถามว่าใคร
ผู้ต้องหาก็ตกออกจากบ้านมาขึ้นคำทำพายุผู้กล่าวหาที่รีวทางเข้าบ้าน เมื่อผู้กล่าวหาไม่ออก
มาผู้ต้องหาจึงเดินกลับไปนอนพักที่บ้านของผู้ต้องหา ซึ่งอยู่ใกล้กัน ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ
ตลอดข้อกล่าวหา ส่งฟ้องตามกฎหมาย

ข.3 ผู้กล่าวหาได้นำรถยนต์กระบะบรรทุกไปจอดฝากไว้ที่บ้านพี่ชาย จากนั้นผู้กล่าวหา
ได้ไปหาแพทย์ที่กรุงเทพฯ วันเกิดเหตุผู้ต้องหา (น้องชาย) กลับมาบ้านด้วยความมีนเมา เห็นรถ

ของผู้กล่าวหาจอตระวางประตูเข้าบ้าน จึงใช้ไม้ท่อนข้างทางตี กระຈຈจนได้รับความเสียหาย พยานซึ่งเป็นพี่ชายให้การว่า ผู้ต้องหาหนีเมาสุรากลบมาบ้านได้เข้าไปทุบกระຈຈรถ ญาติพี่น้อง เข้าห้ามปรามก็ไม่ฟัง ผู้ต้องหาประพาศิตคนเช่นนี้เป็นประจำ

๒.4 ผู้กล่าวหาเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเกษียณอายุ ให้การว่าผู้ต้องหาเป็นบุตรชาย ชอบ ก่อเรื่องรุ่นวายให้ครอบครัวอยู่เสมอ วันเกิดเหตุผู้ต้องหาออกจากบ้านไปคอนเข้าและกลับมามี อាកาณาสุรามาก ใช้ไม้ท่อนทุบประตูบ้านเสียหาย ทุบตู้กับข้าว ผู้กล่าวหาได้ร้องผู้ต้องหา ให้หยุดกระทำ แต่ผู้ต้องหาได้ตำว่าผู้กล่าวหาอีก ผู้ต้องหาสารภาพตลอดข้อหา ส่งฟ้องตาม กฎหมาย

ทุกกรณีมีผลคงข้อหาถึงความสูงแก่โทษระຈຈกระทำการรุนแรงขึ้นอย่างถูกอาจ สิ่งที่น่า สังเกตในกรณี ๒.1 และ ๒.2 คือ ความไม่สงบจากการดื่มสุรานี้เกิดเป็นผลกระทบต่อ ชุมชน โดยชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการก่อเหตุ กรณี ๒.1 เป็นคดีขึ้นเพราะเจ้าหน้าที่รักษา ความสงบเป็นผู้กล่าวหา มิใช่บุคคลที่ได้รับผลกระทบโดยตรง ทั้งๆที่ความไม่สงบเกิดขึ้น เป็นนิจสิน แต่คงให้เห็นชัดว่าผลกระทบที่เป็นความเดือดร้อนต่อชุมชนนั้นผู้ถูกระຈຈ ยอมรับสภาพไปโดยปริยาย กรณี ๒.3 และ 4 แสดงถึงผลกระทบของการดื่มสุราที่เกิด ขึ้นอย่างรุนแรงภายในครอบครัว จนถึงขั้นที่น้องและบิดาหมดความอดกลั้นสถานการณ์ รุนแรงที่ปรากฏนี้อาจอนุมานได้ว่าคดีข้อนี้ถือในอนาคคด้วยอย่างแน่นอน

ค. ตัวอย่างคดีทำร้ายร่างกาย

ค.1 ผู้กล่าวหาพร้อมกับผู้ต้องหาที่ 1-6 ซึ่งเป็นคนรู้จักกัน ไปร่วมดื่มสุราที่บริเวณน้ำ ตก.... ๑.๑๗๗๗ สุราหมดไป 3 ขวด จึงได้รอนกันกลับ ได้จอตจกรยานยนต์ลงไปปัสสาวะที่ข้าง ทาง ผู้ต้องหาที่ 1 มาสอบถามหาญาติผู้กล่าวหาอ้างว่าเคยไปสวนลามาที่สาว ขณะนั้นผู้ต้องหา ที่ 5 จึงเข้ามาขกผู้กล่าวหา และผู้ต้องหาที่ 1-6 ได้ร่วมกันรจคต่อผู้กล่าวหาจนได้รับบาดเจ็บ ผู้ต้องหาที่ 1-6 ให้การปฏิเสธในชั้นจับกุม แต่รับสารภาพตลอดข้อกล่าวหาในชั้นสอบสวน ผู้กล่าวหาได้รับคำชดเชยค่าเสียหาย แล้วไม่ประสงค์ดำเนินการตามกฎหมาย

ค.2 ผู้ต้องหาเข้าไปในร้านอาหารเพื่อดื่มสุราค่อ ได้ดื่มมาจากที่อื่นจนรู้สึกมีอาการ มีนเมา ลุกจ้าง (ผู้กล่าวหา) นำแก้วมารวางบนโต๊ะ ทำเสียงดัง ผู้ต้องหาไม่พอใจเมื่อผู้กล่าวหา ตามว่าจะทานอะไรด้วยคำพูดกระฉ่าง ผู้ต้องหาไม่พอใจจึงขกโบหน้าผู้กล่าวหา 1 ครั้ง แล้ว เดินออกจากร้านอาหารไป ผู้ต้องหาให้การสารภาพตลอดข้อกล่าวหา ส่งดำเนินคดีตาม กฎหมาย

ค.3 วันเกิดเหตุผู้กล่าวหาไปส่งบุตรสาวที่ได้แต่งงาน ฝ่ายชายจัดงานเลี้ยงรับ ขณะนั่งกิน กับ ญาติฝ่ายเจ้าสาวมีเรื่องกับบิดาเจ้าบ่าว ผู้กล่าวหา กับญาติช่วยกันห้าม ต่อมาผู้ต้องหา เข้าทำร้ายญาติเจ้าสาว ผู้กล่าวหาและญาติช่วยกันห้ามอีก ผู้ต้องหาซึ่งอยู่ในอาการเมเมา ดันหลุมหลบหนีในห้องนอนผู้กล่าวหาที่ศรีระ ผู้ต้องหาวิ่งสารภาพตลอดข้อกล่าวหาส่งฟ้อง

ค.4 ผู้กล่าวหาสูหนั่งกลางแปลงกับภรรยาและเพื่อนบ้านจำนวนมาก ภรรยาพบผู้ต้องหา อยู่ในอาการเมเมาเข้าไปต่อว่าพวกที่ขายภาพยนต์ แล้วเดินออกไปข้างนอก ต่อมาผู้ต้องหา เดินมาทางผู้กล่าวหาถือขวดสุรามาด้วย เดินมาถึงไร่ขวดสุราตีที่ศรีระผู้กล่าวหาอย่างแรงแล้ว หลบหนีไป แต่ต่อมาผู้ต้องหาถูกยิงถึงแก่ความตายจึงจะรับการฟ้อง

กรณีเหล่านี้แสดงอิทธิพลของสุราที่ทำให้เรื่องรุนแรงในอาชญากรรมที่ผ่านมาแล้ว กลับมา เป็นสาเหตุกรณีพิพาทอีกเช่นกรณี ค.1 และทำเรื่องเล็กให้กลายเป็นเรื่องใหญ่ เช่นกรณี ค.2 สิ่งที่น่าสังเกตสำหรับ กรณี ค.3 คือ กรณีพิพาทที่เกิดขึ้นมีโอกาสกลายเป็นจุดเริ่มต้น ของความบาดหมางระหว่าง 2 ครอบครัว อันอาจมีผลกระทบถึงความสัมพันธ์ของคู่ สมรสและเครือญาติ กลายเป็นผลกระทบเรื้อรังไปตลอดชีวิต ในลักษณะที่ไม่อาจประเมิน ได้ชัดเจน กรณี ค.4 เป็นลักษณะพฤติกรรมรุนแรงที่เกิดแก่บุคคลซึ่งมีเมามาแล้วมีพฤติ กรรมก้าวร้าว เป็นลักษณะเฉพาะตัว น่าสังเกตว่าการที่ผู้ต้องหาถูกยิงตายนั้นอาจมีเหตุ สืบเนื่องมาจากภรรยาแล้วมีพฤติกรรมรุนแรงอยู่บ่อยๆ คือ เมื่อผู้ซึ่งต้องรองรับพฤติกรรม รุนแรงของผู้ต้องหาเกิดคุณแก่โทษระขึ้น จึงทำร้ายผู้ต้องหามาจนเสียชีวิต

ง. ตัวอย่างคดีบุกรุก-ลักทรัพย์

ผู้กล่าวหาชนอยู่กับบุตร 2 คน ผู้ต้องหามากรุกเข้าไปในบ้าน เข้าในมุ้งคลำหาสร้อยคอ ทองคำที่บุตรสาว คนรู้ตัวตื่นขึ้น เปิดไฟสว่างจับนำผู้ต้องหาได้ ร้องขอความช่วยเหลือ ผู้ต้องหาจึงหลบหนีไป ผู้ต้องหาให้การว่า เดินกลับบ้านจากการดื่มสุราที่วัดในหมู่บ้าน ผ่านหน้าบ้านผู้กล่าวหาเกิดอยากได้สร้อยคอทองคำ จึงปีนรั้วบ้านเข้าไปและเข้าไปในมุ้ง ผู้กล่าว หาตื่นเสียก่อนจึงหลบหนี ผู้ต้องหาวิ่งสารภาพตลอดข้อหา ส่งฟ้องตามกฎหมาย

กรณีนี้แสดงถึงความรุนแรงของพฤติกรรมสืบเนื่องจากฤทธิ์ของสุราไปกระตุ้น ความโลภ ในขณะเดียวกันก็ขาดสติสัมปชัญญะที่จะยับยั้งพฤติกรรมที่ผิดทำนอง ของธรรม

๑. ตัวอย่างคดีฆ่าคนตาย-วางเพลิง

๑.1 ผู้ต้องหาอายุเกินกับภรรยาประมาณ 1 ปีเศษ ภรรยาเคยทำงานรับจ้างก่อสร้าง ผู้กล่าวหาเป็นนายจ้าง ผู้ต้องหาและภรรยาทะเลาะวิวาทกันหลายครั้ง เนื่องจากระบุว่า ภรรยามีความสัมพันธ์ด้านผู้สาวกับผู้กล่าวหา วันเกิดเหตุไปซื้อน้ำมันเบนซิน เวลาประมาณ 19.00 น. จากนั้นไปนั่งดื่มสุราอยู่จน 02.00 น. เข้าไปบ้านผู้กล่าวหา ใช้น้ำมันเบนซินลาดพื้น กระดานजूไฟแล้วกลับไปนอน ผู้ต้องหาได้รับสารภาพตลอดข้อกล่าวหาเนื่องจากเกิดสำนึกผิด จึงฟ้องตามกฎหมาย

๑.2 เวลาประมาณ 21.00 น.ผู้ตายและเพื่อนบ้านอีก 2-3 คน นั่งดื่มสุราของปีใหม่ที่ บ้านพยาน ผู้ต้องหาถามนั่งด้วยดื่มไปจน 24.00 น. เมื่อดูสุราเกินแล้วกำลังจะแยกย้ายกันกลับ ผู้ตายเข้าไปหยอกล้อผู้ต้องหาโดยคนหน้าผู้ต้องหา ผู้ต้องหาจึงชกไปที่ปากผู้ตายจนล้มลงไปที่ เลาน้ำน ผู้ตายตะโกนคำ ผู้ต้องหาจึงคว้าด้วยกระบี่วิ่งวางไปที่ผู้ตายถูกบริเวณศรีษะ ผู้ตาย ล้มลงศรีษะกระแทกพื้นถึงแก่ความตาย ผู้ต้องหาได้รับสารภาพสั่งฟ้อง

ทั้งสองกรณีแสดงให้เห็นถึงผลกระทบรุนแรงที่ทำความเสียหายมากมายต่อทรัพย์สิน จนจนถึงแก่ชีวิต อย่างไรก็ตาม ความเกี่ยวข้องกันพื้นฐานบุคคลิกและความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลเป็นมูลเหตุรวมอยู่ด้วยส่วนหนึ่ง

ความสัมพันธ์ของการตีความตีความกับสาเหตุคดีอาญาดังเสนอในตัวอย่างคดีต่างๆ แสดงให้เห็นชัดเจนว่ามี 2 ลักษณะ ประการแรกการตีความมีส่วนเป็นพื้นฐานของปัญหาต่างๆ ที่ปรากฏเป็นคดีฟ้องศาล เช่น คดี ก.1 ก.3 ข.1 ข.3 ข.4 และ ค.4 คดีเหล่านี้ การตีความเป็น พฤติกรรมประจำ นำไปสู่การมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงต่อผู้อื่น ส่วนอีกประการหนึ่ง ผู้กระทำความผิดมีเรื่องบาดหมางระหว่างกันอยู่ก่อน ความผิดมาจากการตีความเหมือนแรงกระตุ้นที่ทำให้ ความบาดหมางที่รุนแรงอยู่ในจิตใจปรากฏเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง อย่างไรก็ตามก็ดี ความสัมพันธ์ของการตีความกับสาเหตุคดีในแต่ละลักษณะ ก็มีความหลากหลายด้วยสถานการณ์ ซึ่งมีส่วนทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ถึงภาวะขาดความเข้าใจผิดจากฤทธิ์มีนเมาของเครื่องดื่มฯ

ค.4 สรุปสาระสำคัญ ผลกระทบการบริโภค เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การศึกษาผลกระทบในที่นี้มีที่มาของการวินิจฉัยต่างกันเป็น 2 ลักษณะ 1) ผลกระทบประเมินได้โดยผู้ได้รับ และ 2) ประเมินโดยบุคคลากรในระบบสาธารณสุข ที่มาข้อมูลนี้จำเป็นต้องใช้เป็นหลักในการพิจารณาเปรียบเทียบและแปลความหมายสถิติจากแหล่งบันทึกและการศึกษาวิธีต่างๆ ทั้งนี้เพราะการวินิจฉัยผลกระทบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสุขภาพอนามัย คลาดเคลื่อนแตกต่างกันไปตามความรู้ของผู้วินิจฉัยและวิธีการบันทึกในระบบทะเบียนข้อมูลแต่ละระบบ

ผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการดื่มเครื่องดื่มฯ ทั้งด้านการทะเลาะวิวาทและอุบัติเหตุ อาจจะต้องพิจารณาว่ามีได้เกิดกับผู้ดื่มเท่านั้น แต่เกิดขึ้นโดยตรงกับผู้ร่วมสถานการณ์ด้วย เช่น สมาชิกในครอบครัวและกลุ่มร่วมดื่มนอกบ้าน ด้วยเหตุนี้ความหมายของสถิติการทะเลาะวิวาทและอุบัติเหตุจะขยายขอบเขตออกไปเป็นทวีคูณมากกว่า 1 เท่าขึ้นไป และอาจขยายขอบเขตผลกระทบไปสู่ผู้ได้รับผลกระทบทางอ้อม เช่น ครอบครัวและชุมชน เกินกว่าจะประมาณได้ด้วยข้อมูลสถิติจากการศึกษา

การดื่มซึ่งผู้ดื่มวินิจฉัยตนเองว่า "ดื่มเป็นครั้งคราว" และ "ประจำ" รวมทั้งความถี่ของการเกิดอาการมาเป็นปัจจัย ซึ่งมีอิทธิพลต่อผลกระทบด้วยลักษณะและความรุนแรงต่างๆกัน การดื่มประจำจะสร้างโอกาสให้เกิดผลกระทบทั้ง 3 แบบ ได้บ่อยกว่ากลุ่มซึ่งดื่มเป็นครั้งคราว ผลกระทบซึ่งกล่าวถึงในที่นี้ คือ การทะเลาะวิวาท การเกิดอุบัติเหตุจากรถและอุบัติเหตุต่างๆ และการเกิดโรคและอาการแสดงของโรค ซึ่งเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มฯ อาการมาเป็นผลตอบสนองของอับทสันจากการดื่ม สัดส่วนความถี่ของอาการมาสัมพันธ์แปรตามกับความถี่ของการเกิดอุบัติเหตุจากรถด้วย หมายความว่าถ้ามาบ่อยก็จะเกิดอุบัติเหตุจากรถบ่อยด้วย อย่างไรก็ตามก็ยังมีข้อมูลชัดเจนว่าอุบัติเหตุจากรถที่เกิดขึ้นมักจะเกิดกับยานยนต์เพียง 1 คัน ซึ่งผู้รับซึ่งก็คือ ผู้ดื่ม ลักษณะเช่นนี้ไปถึงขอบเขตของผลกระทบโดยตรงจากอุบัติเหตุดังกล่าวว่าจะมีผู้ได้รับผลกระทบไม่มากกว่าความชุกเท่าใดนัก

บริบทของพฤติกรรมในการดื่มซึ่งอาจพิจารณาว่าเป็นความนิยมในสังคมไทย ก็คือ การดื่มเป็นกลุ่มกับเพื่อนหลังเลิกงาน พฤติกรรมเช่นนี้เป็นที่นิยมของประชากรทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบท การดื่มในบริบทนี้เป็นสาเหตุซึ่งทำให้ทั้งชายและหญิงดื่มปริมาณมากนำไปสู่ความเมาบ่อย ลักษณะเช่นนี้

สมควร คือ การตายด้วยสาเหตุต่างๆ ก่อนชราภาพ จะเห็นว่าการตายจากอุบัติเหตุจรวดนั้น อาจจะสูงมากถึงประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ตายก่อนวัยชราภาพ

ผลกระทบซึ่งการดื่มเครื่องดื่มฯ มีส่วนเป็นสาเหตุบ่อยๆคือความไม่สงบในครอบครัวและสังคม ซึ่งเกิดในลักษณะการทะเลาะวิวาท ผลกระทบนี้มีโอกาสรุนแรงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับตามกาลหรือมาๆกันทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสุขภาพอนามัย ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ร้ายแรงนำไปสู่ความหมองเหม็นต่อกันและกัน อาจถึงขั้นแยกทางกันอยู่จนหย่าร้างเป็นคดีขึ้นศาลในที่สุด เป็นปรากฏการณ์ขึ้นรุนแรงที่เป็นรูปธรรมทางสังคม ส่วนด้านสุขภาพอนามัยก็จะมีการทำร้ายร่างกาย การเกิดโรค อุบัติเหตุ และอุบัติเหตุต่างๆ จนเกิดการบาดเจ็บ และเสียชีวิต เป็นรูปธรรมความรุนแรงสูงสุด

ผลกระทบรุนแรงทั้งหมดที่กล่าวนี้มีข้อมูลชัดเจนว่าเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลากับผู้รับผลกระทบทั้งโดยตรงและโดยอ้อม แต่สิ่งเหล่านี้ไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนเพียงทอดสังคมนทั่วไป สังคมจึงไม่เกิดความประจักษ์ชัดในความรุนแรงที่เกิดขึ้น ปัญหาด้านผลกระทบสำคัญเหล่านี้จึงมิใช่ไม่ทราบกันทั่วไปว่ามีผลเสียเกิดขึ้น แต่อยู่ที่การรับรู้ถึงประจักษ์จนเห็นความจำเป็นที่จะต้องช่วยกันป้องกันแก้ไข ส่วนหนึ่งอาจจะมาจากข้อมูลที่บอกเหตุว่ามีผลกระทบมากมายนั้น มิได้ปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมดังแสดงในการศึกษานี้ ข้อมูลหลักฐานในทะเบียนโรงพยาบาลชุมชน คดีที่ถูกโกล่เกลี่ยหลังฟ้องทุกข์ และฟ้องศาล รวมทั้งสาเหตุการตายซึ่งบันทึกในมรณะบัตร ส่วนแค่แสดงอัตราเกิดผลกระทบ "ต่ำ" ที่มาของอัตรา "ต่ำ" เหล่านี้แตกต่างกัน ในกรณีโรงพยาบาลชุมชนนั้น ผู้รับผลกระทบส่วนหนึ่งไม่มารับบริการ การเกิดอุบัติเหตุจรวดรุนแรงจนเสียชีวิตก็อาจไม่ปรากฏในทะเบียนรักษาพยาบาล และบางส่วนยังได้รับการโกล่เกลี่ยเมื่อแจ้งเหตุต่อผู้รักษากฎหมายด้วย การโกล่เกลี่ยและยกฟ้องเป็นสถานการณ์ที่เกิดด้วยแนวทางปฏิบัติซึ่งก็มีวัตถุประสงค์จำเพาะและเหตุผลที่มาซึ่งอธิบายได้ ระบบการบันทึกรายงานต่างๆ มิได้สร้างขึ้นเพื่อสืบหาผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มฯ แต่สร้างขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์การรายงานผลงานตามระบบปกติ ซึ่งองค์กรที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นผู้กำหนด ดังเช่นการไม่บันทึกกรณีโกล่เกลี่ย การยกฟ้องและการบันทึกโรคโดยไม่บันทึกสาเหตุที่สมบูรณ์ เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า รากฐานของข้อมูลที่มีในปัจจุบันมิได้มีวัตถุประสงค์ด้านศึกษาสภาพปัญหาเป็นองค์ประกอบ

ผลกระทบทั้ง 3 ลักษณะ การทะเลาะวิวาท การเกิดอุบัติเหตุ อุบัติภัย และการเกิดอาการแสดงและโรคเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มฯ เมื่อปรากฏเป็นภาพรวมของสังคมปัจจุบัน จะเห็นได้ชัดว่า ผลกระทบด้านความไม่สงบในสังคมนั้นเกิดในทุกพื้นที่ ทุกกลุ่มอาชีพ และกลุ่ม

อายุ ผลกระทบด้านอุบัติเหตุและอุบัติเหตุมักเกิดในกลุ่มวัยรุ่นถึงวัยกลางคนและส่วนผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยนั้นจะเริ่มปรากฏชัดขึ้นเมื่ออยู่ในวัยกลางคน ผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มฯ ในภาพรวมจึงแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงในทุกด้านไม่เลือกทั้งสถานที่และกลุ่มบุคคล เมื่อผลกระทบนี้เป็นรูปธรรมขึ้นมามักจะกลายเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่ประสงค์ฯ การดื่มเครื่องดื่มฯ เป็นสาเหตุหลักหรือสาเหตุประกอบ ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการแก้ปัญหาจำเป็นจะต้องมี วิจารณ์งานที่ละเอียดรอบคอบ และมีความรู้ความเข้าใจต่อสภาพปัญหาอย่างแท้จริง มิฉะนั้น การแก้ปัญหาจะเป็นเพียงการแก้ปัญหาที่แปะแผ่นที่อยู่ปลายเชือกอย่างที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

ง. สังเคราะห์อุปทาน อุปสงค์และผลกระทบ

อุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มฯ เป็นปรากฏการณ์ที่แทรกซึมกระจายอยู่ในสังคมไทยทุกพื้นที่ ตั้งแต่ระดับสังคมประเทศ ระดับชุมชน ระดับครอบครัว จนถึงระดับบุคคล การศึกษาเพื่อจะเข้าใจอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบในลักษณะเป็นองค์รวมทั้งหมด จำเป็นต้องศึกษาจากสภาพจริงในขอบเขตที่สามารถจะดำเนินการได้ภายใต้เงื่อนไขของเวลา ทรัพยากร และพื้นที่ความรู้ที่มีอยู่ แล้วนำข้อมูลที่มีประมวลได้จากสถานการณ์จริงมาเชื่อมโยงกัน โดยอาศัยหลักการ ความรู้ และสมมติฐานสังเคราะห์ข้อมูลประสานกันเป็นสถานการณ์ที่ชัดเจนพอแก่ความต้องการให้ประโยชน์ในการสื่อสารถ่ายทอดสถานการณ์ และข้อค้นพบที่เป็นหลักการ

การศึกษาค้นคว้านี้ได้จำแนกสถานการณ์ไว้ด้วยหลักการเป็น 3 องค์ประกอบ การอภิปรายสังเคราะห์จึงจะเสนอตามองค์ประกอบทีละส่วน แล้วจึงเสนอลักษณะที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ เนื้อหาส่วนท้ายของอภิปรายสังเคราะห์แต่ละองค์ประกอบ แสดงข้อมูลสำคัญจากการศึกษาสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มฯเชิงปริมาณ และพัฒนาการในช่วงเวลาต่างๆ ข้อมูลจากการศึกษาเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญซึ่งช่วยให้สังเคราะห์องค์ประกอบเป็นภาพรวมได้ อาจพิจารณาได้อีกนัยหนึ่งว่าเป็นข้อบ่งชี้สถานการณ์ที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทย ข้อมูลปริมาณเหล่านี้แบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ สัดส่วนเปรียบเทียบ ประมาณการ และอัตราส่วน แม้ว่าข้อมูลเหล่านี้จะบรรจุไว้ในเนื้อหาของรายงานแล้ว เพื่อความสะดวกในการใช้ข้อมูลเชิงสถิติ และเพื่อการดำเนินงานศึกษาในอนาคตด้วยจึงได้คัดเลือกมาสรุปเสนอไว้ในที่นี้ ข้อมูลชุดนี้เปรียบเสมือนข้อมูลเบื้องต้นที่อาจนำไปสู่การสร้างตัวบ่งชี้ที่สมบูรณ์ในอนาคตเป็นต้นแบบตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับการศึกษาสถานการณ์อุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบในสังคมไทย ซึ่งมีลักษณะจำเพาะทางสังคม เศรษฐกิจ ผลกระทบและกระบวนการมีอันเกี่ยว

จ.1 อุปทาน

พัฒนาการของอุปทานเครื่องดื่มในประเทศไทย อาจพิจารณาได้ว่ามีตลาดแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ตลาดดั้งเดิม ซึ่งหมายความถึง การจำหน่ายสุราไทย และตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ คือ การจำหน่ายเบียร์ ไวน์ และสุรานำเข้าจากต่างประเทศ

บริบทของสังคมไทย แสดงให้เห็นว่าตลาดทั้ง 2 ประเภทมิได้แบ่งแยกออกจากกันอย่างสมบูรณ์ แต่เชื่อมโยงกันและกัน มีผู้บริโภคส่วนใหญ่ในสังคมเป็นสมาชิกอยู่ในตลาดทั้ง 2 นี้ โดยที่ผู้บริโภคซึ่งเป็นสมาชิกตลาดประเภทใดประเภทหนึ่งเพียงตลาดเดียวมีอัตราส่วนน้อยมาก ด้วยสถานการณ์ดังกล่าวจึงอนุมานได้ว่าตลาดทั้ง 2 ประเภท มีความเชื่อมโยงและต่อเนื่องกันจนไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด อุปทานในจังหวัดลพบุรีส่วนใหญ่เป็นตลาดดั้งเดิม ซึ่งเป็นตลาดที่ตอบสนองความต้องการทางสังคมหลายรูปแบบมากกว่าตอบสนองทางด้านกำไร อิทธิพลด้านอุปสงค์จึงเป็นปัจจัยหลักในการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงต้น ต่อเมื่อตลาดใหม่ที่จำหน่ายเบียร์เข้ามาแพร่หลายด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ตลาดเดิมและตลาดใหม่จึงแยกไม่ออก กรณีการผลิตสุราระบบของชาวบ้านเช่นเดียวกัน แม้จะมีพื้นฐานเดิมเป็นการพัฒนาจากความต้องการของชาวบ้านเพื่อใช้งานประเพณีหรืองานสังคมของชุมชนซึ่งนับเป็นปัจจัยทางสังคมเป็นเหตุผลหลัก แต่ขณะเดียวกันก็มีการตอบสนองต่อแรงจูงใจด้านผลกำไรที่ให้ออกตอบแทนสูงพอสมควร อันนับเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นคนสมมติของตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ด้วยเพียงแต่ฐานเดิมซึ่งเป็นปัจจัยทางสังคมมีน้ำหนักมากกว่าฐานทางด้านเศรษฐกิจ สำหรับอุปทานในชุมชนที่มีลักษณะเป็น “ร้านชำ” นั้น แม้ว่าร้านเหล่านี้จะดำเนินการเป็นธุรกิจ แต่กลับพบว่าส่วนใหญ่มีการพัฒนาจากฐานทางสังคมคือเป็นร้านที่ตอบสนองการขายของจำเป็นในครัวเรือนให้แก่ชุมชนในสัดส่วนที่มากกว่าเช่นกัน ส่วนอุปทานในเมืองในรูปแบบ “ตลาดโต้รุ่ง” นับเป็นตลาดที่ผสมผสานระหว่างตลาดดั้งเดิมและตลาดที่เกิดขึ้นใหม่อย่างชัดเจน ด้วยเป็นตลาดที่เกิดขึ้นมาสนองความต้องการของคนที่ยกกลางคืน นับว่าเป็นการตอบสนองต่อปัจจัยทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจไปพร้อมๆ กัน

การจำหน่ายสุราไทย เป็นตลาดดั้งเดิมที่ตอบสนองความต้องการทางสังคมหลายรูปแบบมากกว่าสนองด้านกำไร

หากพิจารณาผู้ดำเนินธุรกิจในตลาดแต่ละประเภทก็จะพบว่า ผู้ดำเนินธุรกิจของแต่ละตลาดมีความแตกต่างกันด้วยปัจจัยพื้นฐาน ที่อาจประกอบขึ้นด้วยภูมิหลังทางสังคมของครอบครัว สถานภาพ และความสำคัญในการทำงานอาชีพและสภาพทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะกลุ่มที่ดำเนินธุรกิจขายปลีกร้านค้า สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้ดำเนินธุรกิจแต่ละกลุ่มสนองตอบต่อพลวัตของปัจจัยภายนอกแตกต่างกัน โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับเหตุผลของการประกอบอาชีพ และเหตุผลของการทำธุรกิจขายเครื่องสำอาง กลุ่มที่ตอบสนองต่อพลวัตทางสังคมในสัดส่วนค่อนข้างสูงมาก เป็นกลุ่มที่ค่อนข้างมาทางตลาดดั้งเดิม ตรงข้ามกับกลุ่มที่ตอบสนองต่อพลวัตทางกลไกตลาดและราคา เป็นกลุ่มที่ค่อนข้างมาทางตลาดที่เกิดขึ้นใหม่

กลุ่มผู้ดำเนินธุรกิจที่ตอบสนองต่อพลวัตทางสังคม สูงเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างมาทางตลาดเก่า

กลุ่มที่ตอบสนองต่อพลวัตกลไกตลาดและราคาเป็น กลุ่มที่ค่อนข้างมาทางตลาดเกิดใหม่

ข้อสังเกตเหล่านี้มีความสำคัญเนื่องจากประสิทธิผลต่อการใช้มาตรการต่างๆของรัฐบาลขึ้นอยู่กับระดับการตอบสนองของเหล่านี้ หากการแทรกแซงเป็นนโยบายทางการตลาด เช่น มาตรการทางด้านภาษีเพียงอย่างเดียว ย่อมทำให้กลุ่มที่มีการตอบสนองต่อพลวัตทางสังคมไม่ตอบสนองต่อมาตรการของรัฐบาล ในทำนองเดียวกันหากมาตรการของรัฐบาลเน้นเพียงองค์ประกอบควบคุมทางสังคมเพียงอย่างเดียว เช่น การรณรงค์ต่อต้าน ย่อมทำให้กลุ่มที่ตอบสนองต่อกลไกตลาดและราคาไม่ตอบสนองต่อมาตรการของทางการ ดังนั้นการเข้าแทรกแซงของรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาต้องใช้ความระมัดระวังและเข้าใจสิ่งเหล่านี้ และอาจต้องใช้เครื่องมือในการแทรกแซงตามน้ำหนักที่เป็นไปตามสัดส่วนของปัจจัยทางประชากรและการกระจายรายได้ ทั้งนี้หากจะให้มาตรการและกลวิธีที่เหมาะสมตามระดับของการตอบสนองแล้ว จะต้องจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในสัดส่วนที่เหมาะสม และสอดคล้องต่อการตอบสนองต่อสิ่งเข้าด้วยเช่นกัน

<ul style="list-style-type: none"> • อัตราบริโภคเบียร์ในประเทศไทย ขยายตัวเฉลี่ยต่อปีระหว่าง พ.ศ. 2531-38 (127.36 เป็น 641.61 ล้านลิตร : ธนาคารแห่งประเทศไทย) 	ร้อยละ	27
<ul style="list-style-type: none"> • อัตรานำเข้าไวน์และสุรாத่างประเทศ ระหว่าง พ.ศ.2530-37 ขยายตัวเฉลี่ยต่อปี (จาก 0.9 เป็น 2.2 ล้านลิตร : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์) 	ร้อยละ	15
<ul style="list-style-type: none"> • ร้านจำหน่ายสุรามีร้านค้าประเภท "ร้านชำ" 		
ในเขตเทศบาล	ร้อยละ	62.0
นอกเขตเทศบาล	ร้อยละ	82.6
<ul style="list-style-type: none"> • ร้านจำหน่ายสุรา จำหน่ายสุราโดยไม่มีใบอนุญาต (ป.4) 		
จำหน่าย	ร้อยละ	20
<ul style="list-style-type: none"> • ร้านจำหน่ายสุราซึ่งนำเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาขายเพราะถูกค่า 		
เรียกห้องให้จำหน่าย	ร้อยละ	50
<ul style="list-style-type: none"> • จำนวนร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 		
ในเขตเทศบาล	ร้านชุมชนอาคาร	8
นอกเขตเทศบาล	ร้านหมู่บ้าน	10
<ul style="list-style-type: none"> • จำนวนประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปเฉลี่ยต่อร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 		
ในเขตเทศบาล	คนร้านค้า	15
นอกเขตเทศบาล	คนร้านค้า	13
<ul style="list-style-type: none"> • ร้านจำหน่ายปลีกสุราที่ให้ลูกค้าซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 		
ด้วยระบบ "เงินเชื่อ" มีประมาณ	ร้อยละ	53
<ul style="list-style-type: none"> • ร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มในคลาคลำได้รุ่ง มีร้านที่จำหน่าย 		
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ด้วย		
ในช่วงเวลาก่อน 24.00 น. เฉลี่ยประมาณ	ร้อยละ	30
ในช่วงเวลาหลัง 24.00 น. เฉลี่ยประมาณ	ร้อยละ	40

ง.2 อุปสงค์

พฤติกรรมกรรมการวิโศกเครื่องตีมาของคนในจังหวัดลพบุรี แม้ไม่อาจเป็นตัวแทนของคนทั้งประเทศได้ แต่ด้วยเนื้อหาสาระโดยรวมพฤติกรรมของคนลพบุรีมีลักษณะที่บ่งบอกความเชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมกรรมการวิโศกกับบริบททางสังคม ประเพณีและวัฒนธรรมไทยอย่างมีนัยจนไม่อาจปฏิเสธได้ว่า การศึกษาพฤติกรรมกรรมการวิโศกครั้งนี้เป็นภาพสะท้อนของพฤติกรรมตีเครื่องตีมา โดยเฉพาะเชิงคุณภาพของคนไทยส่วนใหญ่ของประเทศด้วย ภาพสะท้อนจากการศึกษาค้นคว้านี้แสดงให้เห็นเค้าลางอันครายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจากพฤติกรรมกรรมการวิโศกเครื่องตีมาของคนในปัจจุบัน ไม่เพียงแต่อัตราการเพิ่มเฉลี่ยต่อปีจะสูงกว่า เมื่อเทียบกับอัตราของคนในประเทศตะวันตกที่ต้องตีเครื่องตีมาเพื่อให้ร่างกายอบอุ่นเท่านั้นเป็นปรอทวัด แต่เป็นพฤติกรรมการตีที่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของบริบททางสังคม วัฒนธรรม และประเพณีไทยอีกด้วยที่สะท้อนเค้าลางคราย

ถ้าพิจารณาตั้งแต่ระดับย่อยที่สุดของสังคม คือ “ครอบครัว” ครอบครัวนับว่าเป็นหน่วยสังคมหน่วยแรกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการวิโศกเครื่องตีมาของคนในสังคมไทย ครอบครัวที่อบอุ่นเป็นเกราะป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนของสมาชิกในครอบครัวได้ทุกเรื่องแม้แต่การตีครอบครัวที่ขาดคนใดคนหนึ่งจะทำให้การอบรมเลี้ยงดู เป็นครอบครัวที่มีความเสี่ยงสูงสำหรับเด็กในครอบครัวก็ได้รับอิทธิพลในลักษณะเดียวกันนั้น ฉะนั้นไม่น่าสงสัยว่าครอบครัวที่มีพ่อแม่ตีเครื่องตีมา ลูกจะมีโอกาสสูงที่จะเป็นคนที่ตีเครื่องตีมาด้วยในอนาคต ไม่เพียงแต่เด็กจะได้รับอิทธิพลจากการตีของบิดามารดาทางอ้อมเท่านั้น การสนับสนุนให้เด็กผู้หญิงตีเครื่องตีมา โดยตรงจากพ่อแม่หรือญาติพี่น้องก็กระทำมาเป็นเวลานานอย่างไม่รู้สึกตัว โดยผ่านความเชื่อว่าตี “เป็นยา” ในสถานการณ์เช่นนี้ผู้หญิงที่ตีสุราเป็นยาหลายคนพัฒนาตนเองมาตีสุราเป็นนิสัยในที่สุด

ครอบครัวที่ขาดคนใดคนหนึ่งให้การอบรมเลี้ยงดู เป็นครอบครัวที่มีความเสี่ยงสูงในการส่งเสริมพฤติกรรม การตี ไม่เพียงเท่านั้นที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองสนับสนุน ให้ลูกผู้หญิงตีเครื่องตีมา โดยผ่านความเชื่อว่า “เป็นยา”

ผู้หญิงที่ดื่มโดยความเชื่อว่าเป็นยา หลายคนได้ พัฒนาการดื่มของตนมาดื่มสุราเป็นนิสัย

เมื่อออกจากครอบครัว สังคมส่วนที่รองรับเด็กต่อจากบ้าน คือโรงเรียน "เพื่อน" จึงมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมในช่วงนี้ เพื่อนในโรงเรียนยังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มนี้มากกว่าเพื่อนนอกโรงเรียนหรือเพื่อนที่รู้จักกันมาตั้งแต่วัยเด็ก ระบบการศึกษา วิชาชีพ ขบวนการหล่อหลอมในสถาบันการศึกษา และสติปัญญาความคิดของเด็กเป็นตัวแปรที่ไม่ควรมองข้าม องค์ประกอบเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่ม

การดื่มในงานประเพณี หรือเทศกาล อาจลดบทบาท ลงแต่การดื่มเพื่อการสมาคมและสังสรรค์มีมากขึ้นตาม ภาวะเศรษฐกิจที่เติบโต

ในระดับสังคมใหญ่ และพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่เชื่อมโยงกับสังคม วัฒนธรรม เป็นขบวนการที่หล่อหลอมมาช้านานจนยากที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข การดื่มในโอกาสฉลองเทศกาลประเพณีสงกรานต์หรือโอกาสปีใหม่ยังเป็นปรากฏการณ์ที่มีการดื่มเครื่องดื่ม เป็นจำนวนมากอยู่ในชนบท การดื่มในงานแต่งงาน งานบวช หรือแม้แต่งานศพก็ยังปรากฏชัดเจนในการศึกษาครั้งนี้ แต่พฤติกรรมการบริโภคสุรามีแนวโน้มจะมีความหลากหลายมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงตามพลวัตรของสังคม การดื่มในงานประเพณีหรือในเทศกาลอาจลดบทบาทลง แต่การดื่มเพื่อการสมาคมสังสรรค์จะมากขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่เติบโต ในช่วงก่อนที่จะทำการศึกษานี้ แม้ว่าสุราขาว สุราสี ยังเป็นเครื่องดื่มชนิดที่คนส่วนใหญ่ยังบริโภคอยู่ก็ตาม แต่เครื่องดื่มประเภท "เบียร์" ก็เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในกลุ่มคนรุ่นใหม่ คนในวัยทำงานโดยเฉพาะผู้ที่ทำงานในระบบอุตสาหกรรม ไม่อาจปฏิเสธว่าการเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่ความเป็นอุตสาหกรรมเปลี่ยนแปลงวิถีความเป็นอยู่ของคนในสังคมอย่างชัดเจน ความคิด ค่านิยมและพฤติกรรมถูกหลอมด้วยขบวนการปรับคนเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม คนเหล่านี้เคยเป็นเกษตรกรดื่มกินแต่ของพื้นบ้านง่าย ๆ ก็เปลี่ยนไป ไม่น่าแปลกใจเมื่อหนุ่มสาวในโรงงานอุตสาหกรรมจัดงานแต่งงานด้วยการเลี้ยงเบียร์อย่างเดียวเป็น

เครื่องตีมตอชคทั้งงาน เบียร์อาจมีบทบาทในสังคมไทยมานานแล้วแต่อยู่ในวงแคบๆ ของคนในเมืองที่มีเศรษฐกิจดีเท่านั้น ไม่แพร่ขยายไปในชนบทเหมือนเช่นปัจจุบัน ส่วนหนึ่งเป็นผลของการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของผู้ผลิตที่ทุ่มให้กับเครื่องดื่มประเภทนี้ อีกส่วนหนึ่งน่าจะเป็นความเชื่อที่ได้รับการบอกเล่าถึงคุณสมบัติ "มีแอลกอฮอล์น้อย" จึงเป็นจุดเด่นให้เบียร์เข้ามามีตำแหน่งเครื่องดื่มยอดนิยมคู่แข่งของสุราขาว และสุราสี และด้วยคุณสมบัติมีแอลกอฮอล์น้อยนี้เองเป็นโอกาสให้เบียร์เป็นเครื่องดื่มที่เข้าถึงกลุ่มผู้หญิงในวัยทำงานได้อย่างไม่ยากลำบาก ผู้หญิงซึ่งคำนิยมในสังคมเคยเห็นว่า "ไม่ควรดื่ม" ก็ได้รับการยอมรับขึ้นมาระดับหนึ่งว่าดื่มได้ เพราะมีแอลกอฮอล์น้อยดื่มแล้วจะไม่เมา ฉะนั้นผู้หญิงซึ่งสมัยหนึ่งดื่มยาของ โดยความเชื่อว่าเป็นยา" และไม่ถูกสังคมตราหว่าเป็นผู้หญิงดื่มเหล้าก็เริ่มได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น เมื่อผู้หญิงดื่มเบียร์

ค่านิยมของสังคมไทยเคยเห็นว่าผู้หญิง "ไม่ควรดื่ม" เครื่องดื่มฯ แต่ปัจจุบันผู้หญิงได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น เมื่อ ผู้หญิงดื่มเบียร์ โดยมีความเชื่อว่า "เบียร์" มีปริมาณแอลกอฮอล์น้อย

ค่านิยมในสังคมไทยแบ่งชั้นของคนด้วยเครื่องดื่มฯ แม้จะยังปรากฏให้เห็นในชนบทหลายๆพื้นที่ แต่การศึกษาครั้งนี้เริ่มเห็นแนวโน้มว่าเครื่องดื่มบางชนิดโดยเฉพาะเบียร์และสุราสี เป็นเครื่องดื่มที่ไม่ถูกใช้เป็นเครื่องแบ่งชนชั้น แต่กลับเป็นเครื่องดื่มที่แบ่งระหว่างวัยผู้ดื่มแทน เบียร์สำหรับคนกลุ่มวัยหนุ่มวัยสาว สุราสีสำหรับคนกลุ่มมีอายุวัยกลางคนขึ้นไป ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่พบทั้งในชนบทและในเมือง ฉะนั้นด้วยสถานการณ์เช่นนี้อาจคาดคะเนได้ว่าในอนาคตการดื่มเครื่องดื่มฯอาจมีรูปแบบของพัฒนาการดื่มจากเครื่องดื่มฯที่มีแอลกอฮอล์ต่ำขึ้นไปหาชนิดซึ่งมีแอลกอฮอล์มากขึ้นๆ

คุณสมบัติด้านบวกของเครื่องดื่มฯ จากการศึกษา และความเข้าใจที่ผิดๆ และประสบการณ์ของผู้ดื่มเอง เหล่านี้เป็นปัจจัยสนับสนุนการดื่มในปัจจุบัน

ที่ผ่านมาการให้ความรู้เกี่ยวกับผลเสีย หรืออันตรายต่อสุขภาพที่เกิดขึ้นกับผู้ดื่มเครื่องดื่มฯ ไม่อาจกล่าวได้ว่าเป็นผลของความพยายามของรัฐทั้งหมด ความรู้ในบางเรื่องเป็นความรู้ที่ผ่านประสบการณ์ของผู้ดื่มหรือได้เคยพบเห็นจนเป็นเรื่องปกติในสังคม ความรู้บางเรื่องแสดงว่าผ่านกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน เพราะกลุ่มที่มีความรู้คือกลุ่มคนวัยหนุ่มวัยสาวและกลุ่มที่กำลังเรียนหนังสือ อย่างไรก็ตามความรู้ที่ได้จากประสบการณ์และความรู้ที่ได้จากรัฐยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้ดื่มและเข้าใจว่าดื่มเครื่องดื่มฯ มากเพียงใดจึงจะก่ออันตราย การรู้จักยับยั้งซึ่งใจของแต่ละบุคคลจึงเป็นเรื่องที่จะกำหนดและทำให้เกิดขึ้นได้ยาก ฉะนั้นสถานการณ์ที่ผ่านมาความรู้และการปฏิบัติจึงยังเป็นการเดินสวนทางกัน ขณะที่คุณสมบัติของเครื่องดื่มฯ ในด้านที่เป็นบวก อาทิ การประชาสัมพันธ์ของผู้ผลิตก็ดี ความเข้าใจอย่างมีศรัทธาเกี่ยวกับคุณสมบัติของสุรา(ต่างประเทศ)ว่าดื่มแล้วไม่เมาก็ดีหรือประสบการณ์การดื่มแล้วทำให้กล้าทำบางสิ่งก็ดี สิ่งเหล่านี้ถูกดึงเข้ามาเพื่อสนับสนุนการดื่มอย่างต่อเนื่อง แต่การให้ความรู้เกี่ยวกับผลเสียยังเป็นไปตามระบบดั้งเดิมและปล่อยให้สังคมเรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเอง อาจจะเป็นด้วยสถานการณ์

สถานการณ์ อุปสงค์ จากการศึกษา ตัวบ่งชี้

- อัตราปริมาณจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ทั้งประเทศในปี.ศ.2540 (กรมสรรพสามิต) 18.6 ลิตร/คน
- อัตราปริมาณจำหน่ายเฉพาะเบียร์และไวน์ต่อประชากรไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี.ศ.2540 (กรมสรรพสามิต) 19.5 ลิตร/คน
- ประชากรคนไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 2 แสน 6 หมื่น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ) คนปี
- ผู้หญิงไทยที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีเหตุผลดื่ม "เพื่อเข้าสมาคม" (สำนักงานสถิติแห่งชาติ) ร้อยละ 53

สถานภาพ **อุปสงค์** จากการศึกษา
ตัวบ่งชี้

- อัตราปริมาณจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต่อประชากรคนไทย
อายุ 15 ปีขึ้นไป ในปี พ.ศ. 2537 17 ลิตร/คน
ขณะที่อัตราเดียวกันนี้ของทั้งประเทศ (กมธรรพสามิต) 15.5 ลิตร/คน

- ประชากรทั้งจังหวัดที่อายุ 15 ปีขึ้นไปดื่มเครื่องดื่ม
เป็น "ประจำ" ประมาณ 5 หมื่นคน หรือ ร้อยละ 12
(ที่มาของประมาณการ : ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่เคยดื่มทั้งจังหวัด x 12)

100

- ประชากรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ "ประจำ" ของจังหวัด :

ผู้ชาย ดื่มประจำ	ร้อยละ	19.2
ผู้หญิง ดื่มประจำ	ร้อยละ	4.8
ผู้ดื่มประจำในเขตเทศบาล	ร้อยละ	8.0
ผู้ดื่มประจำนอกเขตเทศบาล	ร้อยละ	13.8

- ผู้หญิงและผู้ชาย ในเขตและนอกเขตเทศบาล ปริมาณการดื่ม
ต่อครั้งโดยเฉลี่ย มากกว่า 1 แก้วขึ้นไป

ผู้ชาย ในเขตเทศบาล	ร้อยละ	45.7
ผู้ชาย นอกเขตเทศบาล	ร้อยละ	43.1
ผู้หญิง ในเขตเทศบาล	ร้อยละ	20.0
ผู้หญิง นอกเขตเทศบาล	ร้อยละ	10.4

- การดื่มเครื่องดื่ม "เป็นครั้งคราว" หรือการดื่มในบริบทของ
สังคม วัฒนธรรมและประเพณี

ผู้ชาย	ร้อยละ	51.4
ผู้หญิง	ร้อยละ	38.6

- นักเรียนชั้นมัธยมปลายจนถึงอุดมศึกษาที่เคยดื่มแม้เพียง

ครั้งเดียว

นักเรียนชาย	ร้อยละ	30
-------------	--------	----

นักเรียนหญิง	ร้อยละ	26
--------------	--------	----

(อัตรานี้มากขึ้นตามอายุ)

- อัตราส่วนของนักเรียนระดับ ปวส. มีประสบการณ์การดื่ม

(ประสบการณ์มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนระดับชั้นอื่น)

นักเรียนชาย	ร้อยละ	88.3
-------------	--------	------

นักเรียนหญิง	ร้อยละ	74.4
--------------	--------	------

- อัตราส่วนของนักเรียนชั้นมัธยมปลายจนถึงอุดมศึกษาที่ยอมรับว่าตนเองเป็น "คนดื่มสุรา" คือนักเรียนทั้งหมด

ประมาณ 1 ใน 3

- นักเรียนที่รายงานว่า "ไม่เคยดื่ม" เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็น

นักเรียนที่อยู่ในความดูแลมากที่สุดจากบิดามารดา

นักเรียนชาย	ร้อยละ	79.5
-------------	--------	------

นักเรียนหญิง	ร้อยละ	74.6
--------------	--------	------

- อัตราส่วนของนักเรียนที่รายงานว่า "เคยดื่ม" เป็นนักเรียนที่มี

บิดาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

นักเรียนชาย	ร้อยละ	79.8
-------------	--------	------

นักเรียนหญิง	ร้อยละ	80.7
--------------	--------	------

สถานภาพ
ตัวบ่งชี้ **อุปสงค์** จากการศึกษา

- อัตราส่วนของผู้ใช้แรงงานที่รายงานชนิดเครื่องตัดแอลกอฮอล์
ที่คัมภีร์มากที่สุดใน 30 วัน ที่ผ่านมา

ผู้ชายในเขตเทศบาลตี่มเบียร์	ร้อยละ	65.9
ผู้ชายนอกเขตเทศบาลตี่มสุราไทย	ร้อยละ	68.8
ผู้หญิงในเขตเทศบาลตี่มเบียร์	ร้อยละ	78.6
ผู้หญิงนอกเขตเทศบาลตี่มเบียร์	ร้อยละ	88.9

- อัตราส่วนของผู้ใช้แรงงานที่รายงานเหตุผลในการคัม
เครื่องตัดแอลกอฮอล์เกี่ยวกับ "สุขภาพจิต" ว่าช่วยขรรณณดี
ตบูกสนาน แก้กลุ่ม แก้กความเครียด (ข.3)

ผู้ชายในเขตเทศบาล	ร้อยละ	55.4
ผู้ชายนอกเขตเทศบาล	ร้อยละ	52.0
ผู้หญิงในเขตเทศบาล ร้อยละ		55.3
ผู้หญิงนอกเขตเทศบาล	ร้อยละ	45.8

- อัตราส่วนของผู้ใช้แรงงานที่มีการศึกษาระดับต่างๆ ได้คัมเครื่องตัด
แอลกอฮอล์ครั้งแรกประเภทต่อไปนึ่งมากที่สุด

ประถมศึกษา คัมสุราชาว	ร้อยละ	45.0
มัธยมต้น ตี่มเบียร์	ร้อยละ	30.3
มัธยมปลาย คัมสุราต่างประเทศ	ร้อยละ	17.9
อาชีวศึกษา คัมน้ำคาลณ	ร้อยละ	44.7
อุดมศึกษา คัมสุราต่างประเทศ	ร้อยละ	43.6

๑.3 ผลกระทบ

ครอบครัวไม่เพียงเป็นหน่วยสังคมแรกที่มีอิทธิพลต่อการเป็นคนดีหรือไม่ดีของเด็กตั้งแต่เขาเท่านั้น ครอบครัวยังเป็นหน่วยสังคมที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการตีของสมาชิกในครัวเรือนอีกด้วย สาบิภรรยาทะเลาะวิวาทตีกันมาดเจ็บทั้งร่างกาย และจิตใจอย่างไร ความรุนแรงที่เกิดในครอบครัวสมาชิกในครัวเรือนต้องแบกรับไว้ทั้งหมด โดยที่คนภายนอกไม่สามารถเข้าไปเกี่ยวข้อง เหล่านี้คือข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทย เมื่อครอบครัวเป็นประตูด่านแรกที่ได้รับผลกระทบ คนที่จะต้องรับการระหนึกที่สุดคือผู้หญิง รองลงมาคือเด็ก ซึ่งเมื่อเติบโตไปในวัยข้างหน้า การได้รับรู้พฤติกรรมของครอบครัว ส่วนหนึ่งสร้างความเคยชินกับพฤติกรรมเหล่านั้น และอีกส่วนหนึ่งดูซึมซับความรุนแรงเข้าไปในบุคลิกภาพของตนเอง ฉะนั้นเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่มีพฤติกรรมรุนแรงย่อมมีโอกาสจะเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพและพฤติกรรมก้าวร้าวเหมือนของบิดามารดา

ครอบครัวเป็นหน่วยสังคมที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการตีเครื่องตีมาของสมาชิกในครัวเรือน

ในสังคมภายนอกผลกระทบที่เห็นได้ชัดเจนนอกจากการสร้างควมรุนแรงให้กับผู้อื่นโดยรอบแล้ว การเป็นต้นเหตุของอุบัติเหตุสุหนานาชนิด เป็นพฤติกรรมที่ปรากฏชัดเจนในการศึกษาครั้งนี้ อุบัติเหตุในการจราจรนับเป็นอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือ อุบัติเหตุในบ้านเรือนและอุบัติเหตุในสถานประกอบการ และเกิดกับกลุ่มคนที่อยู่ในวัยที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศ พวกนี้จะอยู่ในวัยเริ่มต้นทำงานไปจนถึงอายุกลางคน อุบัติเหตุจากรถการตีเครื่องตีมา ทำให้คนกลุ่มนี้เสียชีวิต และทุพพลภาพไปเป็นจำนวนมาก โดยรัฐไม่มีมาตรการใดจะสามารถลดปัญหาดังกล่าวได้ แม้มีความพยายามที่จะเขาปรากฏการณ์นี้เป็นเนื้อหาในการรณรงค์ป้องกัน

ผลกระทบต่างๆ จากการตีเครื่องตีมาแอลกอฮอล์ เกิดต่อเนื่องกันตั้งแต่วัยรุ่นจนถึงวัยชรา

ผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยส่วนหนึ่งเป็นผลต่อเนื่องจากอุบัติเหตุและอุบัติเหตุต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การบาดเจ็บ หูผุสภาพ หรือรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิต การดื่มเครื่องดื่มฯ ปริมาณมากเกินไป สดควร ทั้งในการดื่มแต่ละครั้ง หรือดื่มต่อเนื่องกันเป็นพฤติกรรมครั้งคราว หรือประจำ ด้วยความถี่ต่างๆกัน ย่อมนำไปสู่การบั่นทอนสุขภาพ โดยทำให้เกิดโรคเรื้อรังและอาการรุนแรง โรคและอาการส่วนใหญ่จะปรากฏให้เห็นในวัยกลางคนขึ้นไป ในบางกรณีก็จะเกิดร่วมกับผลกระทบประการอื่น คือ อุบัติเหตุ และการทะเลาะวิวาท

ผลกระทบต่างๆ จากการดื่มเครื่องดื่มฯ ที่กล่าวมาแล้ว จะมีลักษณะเกิดต่อเนื่องกัน ตั้งแต่วัยรุ่นไปจนถึงวัยชราภาพ โดยไม่เลือกกลุ่มบุคคลและพื้นที่ เป็นสภาพที่ทวีความรุนแรงขึ้นไปตามวัยของผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง และทำให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อเนื่องไปยังกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์ด้วยเป็นผลกระทบทวีคูณ สิ่งซึ่งมิได้กล่าวถึงโดยตรงในที่นี้ คือ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทุกประเภทที่กล่าวมาแล้ว ย่อมกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่เนื่องจากมิได้ทำการศึกษาเศรษฐกิจโดยตรงจึงมิได้นำมากล่าวในที่นี้ ผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยแม้จะมีหน่วยงานของรัฐดูแลรับผิดชอบ แต่อาการของคนที่เป็นโรคเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มฯ ยังได้รับการดูแลไม่เหมาะสมนัก คนที่เป็นโรคพิษสุราเรื้อรังจริงๆ มักไม่ไปรับการรักษายาบาลจากแพทย์แผนปัจจุบัน การอาศัย “นมอพื้นบ้าน” ยังเป็นความเชื่อของชาวบ้านที่เป็นทางออกให้พึ่งพา น่าสนใจว่ารัฐยังไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาเหล่านี้ อย่างจริงจัง ผู้ป่วยเป็นโรคจึงเป็นเพียงสถิติที่มีในโรงพยาบาลน้อยจนไม่เป็นที่น่าสนใจของผู้มีส่วนต้องรับผิดชอบ

ผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังเป็นเพียงสถิติในโรงพยาบาลที่มีอยู่น้อยจนไม่เป็นข้อ มูลที่น่าสนใจของผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบ

ผลกระทบต่อสังคมมีลักษณะที่ไม่ประจักษ์ชัดต่อสังคมทั่วไป ความเดือดร้อนต่างๆ ของสมาชิกในครอบครัวซึ่งมีผู้ดื่มประจำหรือ ผู้ติดสุรา มีตั้งแต่ถูกทำร้ายทางร่างกายจนถึงครอบครัวแตกแยกไปตลอดชีวิต มีความรุนแรงตั้งแต่ข่าร้างจนถึงเสียชีวิต ซึ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ในครอบครัวเหล่านี้มีอาจประเมินได้โดยง่าย แต่ก็มีโทษสิ่งที่น่าจะมองข้าม

ความเดือดร้อนของครอบครัว ตั้งแต่ถูกทำร้าย ร่างกาย หมดตรอมไปตลอดชีวิต หย่าร้าง จนถึงเสียชีวิต เหล่านี้ซ่อนเร้นอยู่ในครอบครัวมีอาจประเมินได้โดยง่าย

ความเดือดร้อนของผู้รับผลกระทบบางกรณีจะรุนแรงจนกระตุ้นให้แสวงหาความช่วยเหลือจากสังคมและองค์กรของรัฐ แต่ก็ได้รับการปฏิเสธด้วยปัจจัยหลายประการทางสังคมและกฎระเบียบ ความคิดว่าเรื่องภายในครอบครัวคนนอกไม่เกี่ยว โกล่เกลี่ยประนีประนอมกันได้ หลักฐานไม่เพียงพอ การเสียชีวิตซึ่งสังคมรับทราบว่าเพราะเกิดอุบัติเหตุ แต่ไม่ปรากฏว่ารากฐานมาจากความมึนเมาส่วนแต่เป็นตัวอย่างของปัจจัยทางสังคมและกฎระเบียบซึ่งช่วยกลบเกลื่อนให้ผลกระทบไม่ปรากฏ กรณีโกล่เกลี่ยซึ่งจัดการโดยองค์กรของรัฐในระบบดูแลความยุติธรรม อาจเกิดด้วยความคิดเห็นว่าเป็นกระบวนการยุติธรรมไม่สงบ แต่ด้วยความเป็นจริงสิ่งที่ยุติคือความไม่สงบที่สังคมเห็น ส่วนรากฐานของความไม่สงบที่อยู่ในครอบครัว กระบวนการยุติธรรมมิได้ช่วยแก้ไขปัญหา ความไม่ปรากฏรากฐานปัญหา น่าจะเป็นที่มาสำคัญของอาการไม่รับรู้ถึงผลเสีย และอันตรายของการดื่มเครื่องดื่มฯ ด้วยเหตุนี้ การป้องกันแก้ไขควรพิจารณาปรับเปลี่ยนปัจจัยเหล่านี้ เพื่อให้ผลกระทบปรากฏชัดเจนต่อสังคมทั่วไป และจำเพาะกลุ่ม อันจะนำไปสู่ความตื่นตัว และเริ่มดำเนินการป้องกันแก้ไขจริงจัง

**กรณีโกล่เกลี่ยในระบบดูแลความยุติธรรม อาจเกิด
ด้วยความคิดว่าเป็นการยุติความไม่สงบ แต่ด้วยความเป็น
จริงมิได้ช่วยแก้ไขรากฐานของปัญหา**

• ผู้หญิงที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสที่จะเกิดผลกระทบ

น้อยกว่าผู้ชายที่ดื่ม

เกิดปัญหาสุขภาพน้อยกว่าผู้ชายประมาณ 3 เท่า

ผู้ชาย	ร้อยละ	16.2
--------	--------	------

ผู้หญิง	ร้อยละ	5.3
---------	--------	-----

เกิดปัญหาทะเลาะวิวาทน้อยกว่าผู้ชาย 3 เท่า

ผู้ชาย	ร้อยละ	21.6
--------	--------	------

ผู้หญิง	ร้อยละ	7.0
---------	--------	-----

เกิดปัญหาอุบัติเหตุน้อยกว่าผู้ชายประมาณ 13 เท่า

ผู้ชาย	ร้อยละ	13.5
--------	--------	------

ผู้หญิง	ร้อยละ	1.0
---------	--------	-----

• อัตราผู้หญิงและชายดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ "ประจำ"

จนเป็นเหตุให้เกิดปัญหาทำร้ายร่างกายคนในครอบครัว

ชาย	ร้อยละ	6.6
-----	--------	-----

หญิง	ร้อยละ	7.4
------	--------	-----

เกิดปัญหาถูกคนในครอบครัวทำร้ายร่างกาย

ชาย	ร้อยละ	1.2
-----	--------	-----

หญิง	ร้อยละ	5.5
------	--------	-----

เกิดปัญหา ทำร้ายร่างกายคนนอกครอบครัว

ผู้ชาย	ร้อยละ	11.2
--------	--------	------

ผู้หญิง	ร้อยละ	1.2
---------	--------	-----

• ผู้หญิงและผู้ชายดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ "ประจำ" จนเป็นสาเหตุของ

อุบัติเหตุจราจรเกิดจากผู้ชายมากกว่าผู้หญิงถึง 4 เท่า

ผู้ชาย	ร้อยละ	35.4
--------	--------	------

ผู้หญิง	ร้อยละ	8.4
---------	--------	-----

สถานภาพ **ผลกระทบ** จากการศึกษา
ตัวบ่งชี้

- การคืนเครื่องคืนแอลกอฮอล์ในกลุ่มผู้ป่วยโรงพยาบาลชุมชน

จากอุบัติเหตุจากรถ :

ผู้ป่วยชาย	ร้อยละ	15
ผู้ป่วยหญิง	ร้อยละ	1

- การคืนเครื่องคืนแอลกอฮอล์ในกลุ่มผู้ป่วยโรงพยาบาลชุมชน

ด้วยอุบัติเหตุจากการทะเลาะวิวาท

ผู้ป่วยชาย	ร้อยละ	25
ผู้ป่วยหญิง	ร้อยละ	10

- ผู้ป่วยโรงพยาบาลชุมชน จากอุบัติเหตุจากรถและอุบัติเหตุซึ่งสาเหตุเกี่ยวกับการคืนเครื่องคืนแอลกอฮอล์ มารับบริการนอกเวลาราชการรอง

ร้อยละ 90

- ผู้ป่วยโรงพยาบาลชุมชนจากอุบัติเหตุจากรถและอุบัติเหตุซึ่งสาเหตุเกี่ยวกับการคืนเครื่องคืนมา มาโรงพยาบาลด้วยอาการไม่รู้สึกตัว

ร้อยละ 10

- ความถูกต้องของการคืนเครื่องคืนมา มีส่วนเป็นสาเหตุคดีอาญา

รวมคดีอาญาทั้งหมด	ร้อยละ	7
คดีอาญาฐานความผิดทำให้เสียทรัพย์	ร้อยละ	59
คดีอาญาฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ	ร้อยละ	35
คดีอาญาฐานความผิดต่อร่างกาย	ร้อยละ	20

- การยกฟ้องคดีอาญา ซึ่งสาเหตุมีการคืนเครื่องคืนมาเกี่ยวข้องกับ

มีอัตราสูงกว่าเมื่อไม่มีการคืนมาเกี่ยวข้องกับมากกว่า 3 เท่า

กรณีสาเหตุมีการคืนมาเกี่ยวข้องกับ	ร้อยละ	24
กรณีสาเหตุไม่มีการคืนมาเกี่ยวข้องกับ	ร้อยละ	7

จ.4 ความสัมพันธ์ระหว่างอุปทาน อุปสงค์

และผลกระทบ

เครื่องตีฆ้องอยู่ในสังคมไทยมานาน สภาพที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันย่อมแสดงความซับซ้อนขึ้นเป็นผลจากพัฒนาการของอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นในลักษณะต่างๆ ด้วยแรงผลักดันหลายประการ สถานการณ์ที่ปรากฏในปัจจุบันมีลักษณะแตกต่างกับมากด้วยรายละเอียดจำเพาะพื้นที่ และกลุ่มประชากร สถานการณ์หลากหลายที่ปรากฏอยู่อาจจะพิจารณาได้ด้วยหลักการว่ามีความสัมพันธ์กันเป็นวงจรปฏิกิริยาระหว่างอุปทานและอุปสงค์ที่ตอบสนองกันเอง ส่วนผลกระทบนั้นเชื่อมโยงกับอุปทาน และอุปสงค์ด้วยคุณลักษณะของวงจรอุปทาน-อุปสงค์ นั่นคือ ถ้าผลลัพธ์โดยรวมระหว่าง วงจรอุปทาน อุปสงค์ นำไปสู่การบริโภคซึ่งมากเกินไป สมควร ชันตราาก็จะเริ่มปรากฏ ถ้าผลลัพธ์เป็นการบริโภคที่อยู่ในระดับพอสมควร ผลกระทบก็จะปรากฏในทางเกิดประโยชน์ ผลกระทบนั้นด้วยความจริงย่อมมีทั้งคุณและโทษ หากการบริโภคเครื่องตีฆ้องแต่โทษคงไม่มีวงจรอุปทาน-อุปสงค์เกิดขึ้น แรงผลักดันเบื้องต้น คือ “ประโยชน์ของการบริโภค” เสมอ แรงผลักดันจากประโยชน์จะทำให้เกิดปริมาณอุปทาน อุปสงค์ เพิ่มขึ้นจนถึงระดับที่โทษหรือผลเสียต่างๆ เริ่มปรากฏ โดยเริ่มต้นแต่โทษระดับบุคคล เป็นปฐม และขยายขอบเขตต่อไปยังครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับสังคมทั่วไป เมื่อสังคมประจักษ์ในโทษก็จะเกิดการแก้ไขเพื่อลดโทษ กระบวนการแก้ไขจึงเป็นแรงผลักดันอีกประการหนึ่งที่ทำให้คุณลักษณะของวงจรอุปทาน-อุปสงค์ และผลกระทบเปลี่ยนแปลง

วงจรอุปทาน อุปสงค์เกิดขึ้นด้วยแรงผลักดันเบื้องต้น คือ “ประโยชน์ของการบริโภค” เสมอ

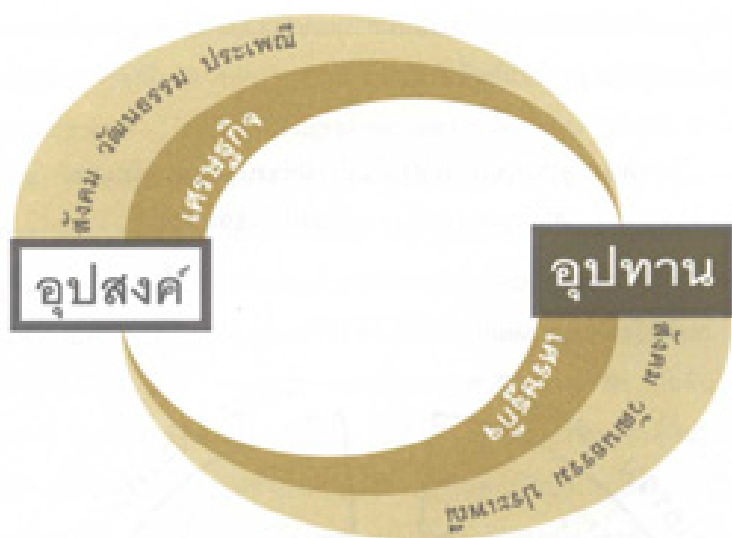
วัฒนธรรม ประเพณี และพัฒนาการของสังคมไทยหลายประการเป็นแรงผลักดันให้ อุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบจากการตีฆ้องตีมาแปรเปลี่ยน ความสัมพันธ์ในครอบครัว บนพื้นฐานความห่วงใยขนาดบุตรหลาน มีส่วนกระตุ้นให้ชาวชนบทคิดจำหน่ายเครื่องตีฆ้อง และสืบทอดการจำหน่าย การเลี้ยงดูของตามประเพณีนิยมในครัวเรือนและสังคม เช่น งานบวช งานแต่ง งานศพ งานสงกรานต์ และงานปีใหม่ เป็นโอกาสที่มีอยู่ตลอดเวลาให้บุคคลเริ่มต้นตีฆ้อง และเมื่อตีฆ้องทุกโอกาสก็จะพัฒนาเป็นการตีฆ้องครั้งคราวจนในที่สุดกลายเป็นกิจวัตร คล้ายได้ผู้ซึ่งพัฒนาขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม เปิดโอกาสให้ตีฆ้องได้ตลอดยามวิกาลก็เป็น การเพิ่มโอกาสให้ตีฆ้อง ชาวชนบทปัจจุบันต้องออกไปทำงานนอกบ้านเป็นจำนวนมากโดยอาศัย

จักรยานยนต์เป็นพาหนะหลัก อุบัติเหตุจากรถยนต์เพิ่มจำนวนขึ้นด้วยแม้มาตรการเกิดอุบัติเหตุ จะทำเต็ม การดื่มเครื่องดื่มฯในกลุ่มประชากรนี้ ย่อมจะเพิ่มโอกาสเกิดอุบัติเหตุจากรถยนต์ให้มากขึ้นไปอีก การยอมรับความแตกต่างกันของการดื่มเครื่องดื่มฯระหว่างผู้ชายและผู้หญิงก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผลกระทบปรากฏชัดในกลุ่มผู้ชายมากกว่าผู้หญิงและทำให้ผู้หญิงต้องรับผลกระทบรุนแรงยาวนานมากกว่าผู้ชาย โดยสังคมทั่วไปไม่รู้ และไม่ตอบสนองด้วยการช่วยเหลือป้องกันแก้ไข ปรากฏการณ์ต่างๆเหล่านี้แสดงชัดเจนถึงอิทธิพลทางสังคมและเศรษฐกิจที่ปรุงแต่งอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบให้เกิดสถานการณ์ดังในปัจจุบัน จำเป็นต้องพิจารณาด้วยว่าพัฒนาการ และสถานการณ์นี้ เกิดขึ้นในระลอกที่กระบวนการป้องกันและแก้ไขก็ดำเนินคู่ขนานไปด้วยตลอดเวลา แต่กระนั้นก็ไม่สามารถจะแสดงให้เห็นว่ามีผลสัมฤทธิ์ชัดเจนที่ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบทั้ง 3 ประการได้มากนัก

งานบวช งานแต่งงาน งานศพ งานสงกรานต์ และงานปีใหม่ มีอยู่ตลอดเวลาเป็นโอกาสให้บุคคลเริ่มต้นดื่มเมื่อดื่มทุกโอกาสก็จะพัฒนาเป็นดื่มครั้งคราว จนในที่สุดกลายเป็นกิจวัตร

สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มฯในปัจจุบัน อาจพิจารณาได้ว่า เป็นรูปธรรมของวงจรอุปทาน อุปสงค์ที่เชื่อมโยงกันเป็นวงจรปิด อุปทานและอุปสงค์ตามลำดับ ก็มีปัจจัยต่างๆทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นแรงกระตุ้นอยู่ภายใน โดยมีอิทธิพลจากกลุ่มปัจจัยทางสังคมเป็นแรงผลักดันสำคัญเสริมด้วยแรงกระตุ้นจากกลุ่มปัจจัยทางเศรษฐกิจ ในทำนองเดียวกัน วงจรอุปทาน อุปสงค์ที่เชื่อมโยงกันน่าจะมีปัจจัยทางสังคมที่เสริมด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นแรงผลักดันกระตุ้นให้อุปสงค์เพิ่มขึ้นก่อนแล้ว อุปสงค์จึงกลายเป็นแรงกระตุ้นอุปทานให้เพิ่มตามและย้อนกลับมากกระตุ้นอุปสงค์เป็นวงจรปิดที่มีอัตราเร่งอยู่ในวงจร ดังแสดงในภาพที่ 1

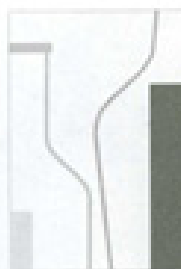
ภาพที่ 1 รูปแบบความสัมพันธ์เชิงมหภาค
ของอุปทาน-อุปสงค์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

การบริโภคเครื่องดื่มหรืออีกนัยหนึ่ง “อุปสงค์” เมื่อพิจารณาเป็นหลักการถึงปัจจัยหลากหลายที่มีส่วนในการกระตุ้นให้เกิดและกำหนดคุณภาพ อาจจะประมวลได้ว่า สภาพการบริโภคนั้นควรพิจารณาให้ชัดเจนด้วยคุณลักษณะปัจจัยความรุนแรง 2 ประการคือ ปริมาณความต้องการบริโภค ซึ่งอาจกำหนดเป็นจำนวนครั้งต่อวัน (1 วัน) สัปดาห์ (7 วัน) เดือน (30 วัน) หรือปี (12 เดือน) หรือ ปริมาณการเชิงพฤติกรรมว่า “เคย” “เป็นครั้งคราว” หรือ “ประจำ” “อุปสงค์” จากการศึกษานี้มีพฤติกรรมขององค์กรที่เชื่อมโยงเครือข่าย อย่างน้อย 3 กลุ่มใหญ่ คือ “ครอบครัว” “เพื่อน” และ “ผู้ผลิตและจำหน่าย” เป็นปัจจัยกระตุ้นและควบคุมในขณะเดียวกันขององค์กรและเครือข่ายเหล่านี้ต่างมีความหลากหลายด้านสังคม ประเพณี วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยกำหนดพฤติกรรมขององค์กรและเครือข่ายอยู่ด้วย อาจพิจารณาอีกนัยหนึ่งว่าปัจจัยเหล่านี้คือบริบทมหภาคที่มีอิทธิพลกำหนดพฤติกรรมที่ปรากฏขององค์กรและเครือข่าย นอกเหนือจากบริบทมหภาคเหล่านี้ ยังมีบริบทซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง

การบริโภคเครื่องดื่มในสังคมทั่วไปเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางมาเป็นเวลานาน ผลกระทบที่ไม่ปรารถนาปรากฏทั่วทุกพื้นที่และสังคมจนเป็นที่ประจักษ์ แต่กระนั้นการรับรู้ที่ลึกซึ้งถึงอันตรายที่สังคมแสดงออกว่าต้องร่วมกันป้องกันแก้ไขก็ยังไม่ปรากฏชัดเจน สิ่งที่เราเริ่มต้นด้วยแก้ไขกันจะมีเฉพาะด้านการขยับขนานย่นระยะเวลาสุราเป็นสำคัญ ทั้งที่ผลกระทบร้ายแรงต่อบุคคลและสังคมยังมีอีกหลายลักษณะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ผลกระทบร้ายแรงสะท้อนความรู้สึกที่สืบเนื่องมาจากการบริโภคเครื่องดื่มอาจพิจารณาโดยรวมว่าเป็นพฤติกรรมรุนแรง สืบเนื่องมาจากความประมาทและขาดสติ พฤติกรรมรุนแรงลักษณะต่างๆเห็นได้ชัดเจนว่ามีปัจจัยพื้นฐานมาจากหลายแหล่ง อย่างน้อย 3 แหล่งใหญ่ๆ ปรากฏให้เห็นจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ 1)คุณลักษณะนามธรรมภายในของบุคคล เช่น ความโลภ ความระแวง ความหวงและความใคร่ อารมณ์ความรู้สึกรุนแรง 2)ความสัมพันธ์เชิงขัดแย้งระหว่างบุคคลและหรือกลุ่มบุคคล เช่น ความบาดหมางระหว่างบุคคลใกล้ชิดในระบบครอบครัวหรือบุคคลและกลุ่มบุคคลในสังคม และ 3)สถานการณ์จำเพาะต่างๆ เช่น งานเลี้ยง งานฉลองเทศกาลในโอกาสต่างๆ เป็นต้น ปัจจัยพื้นฐานต่างๆเหล่านี้ โดยลำพังตัวเองหรือผสมผสานกับปัจจัยอื่นเมื่อประกอบเข้าด้วยกันกับการบริโภคเครื่องดื่มจะก่อให้เกิดความประมาทขาดสติอันยิ่งยวดนำไปสู่พฤติกรรมรุนแรง ปัจจัยพื้นฐานและบทบาทของการดื่มเครื่องดื่มที่ซับซ้อนหลากหลาย ดังกล่าวมานี้อาจสรุปเป็นแผนภูมิ ดังแสดงในภาพที่ 3

สถานการณ์ปัจจุบันมีความหลากหลายอยู่ในแต่ละพื้นที่และกลุ่มบุคคล ปัจจัยหลักที่ผลักดันให้เกิดความสัมพันธ์ก็ย่อมแตกต่างกันไป เช่น ในชุมชนเมือง และชุมชนชนบท วัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมจะถูกปรุงแต่งด้วยค่านิยมใหม่ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านสุรพทาน และอุปสงค์ เมื่อพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไป ลำดับความสำคัญของปัจจัยที่กระตุ้นและควบคุมสุรพทาน อุปสงค์ และผลกระทบก็จะเปลี่ยนไปด้วย พฤติกรรมต่างๆ ทำให้สภาพในพื้นที่และกลุ่มประชากรแตกต่างกัน และแปรตามกาลเวลา การศึกษาคิดตามสถานการณ์ สุรพทาน อุปสงค์ และผลกระทบอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถเข้าใจรูปแบบพฤติกรรมการบริโภคที่แท้จริง จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งและขึ้นถึงความจำเป็นที่จะต้องศึกษาคิดตามสถานการณ์สุรพทาน อุปสงค์ และผลกระทบอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เพื่อนำสภาพอันเป็นปัจจุบันมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานปรับปรุงมาตรการป้องกันแก้ไขให้คงประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในระดับที่คุ้มครองตนเอง

จ.แนวทางป้องกัน และแก้ไข

แนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาในที่นี้เสนอลำดับความเร่งด่วนด้วย สถานภาพ ซึ่งเป็นการสรุปลักษณะอันเป็นแก่นของสถานการณ์ที่ปรากฏแล้วจึงเสนอ หลักการ ลำดับที่ควรจะทำติดในการพัฒนาระบบและกระบวนการป้องกันแก้ไข และประการสุดท้ายเป็น ข้อพิจารณา มาตรการ ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของมาตรการต่างๆที่จะกำหนดขึ้น แนวทางป้องกันแก้ไข ปัญหาจากการบริโภคเครื่องดื่มฯ มิได้กำหนดเป็นมาตรการลักษณะกิจกรรมจำเพาะ เนื่องด้วยการศึกษานี้มิได้โครงสร้างเป็นการศึกษาแบบมหภาค การกำหนดมาตรการที่ชัดเจนจำต้อง ใช้ข้อมูลข้อเสนอเทศเชิงจุลภาคด้านกลไก การบริโภคและการเกิดผลกระทบที่ละเอียด ชัดเจน การศึกษานี้แสดงชัดเจนว่า มาตรการส่วนใหญ่จะต้องเน้นด้านสังคม ประเทศนี้และวัฒนธรรมซึ่งมีโอกาสสูงที่จะแตกต่างกันตามท้องถิ่น อย่างไรก็ตามในการเสนอแนวทาง ป้องกันแก้ไขได้เสนอความคิดเห็น รวมทั้งหลักการจำเพาะต่อการสร้างมาตรการ ซึ่งอาจจะใช้ กำหนดมาตรการได้บางส่วน แต่มาตรการบางส่วนควรจะมีการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาให้ได้ มาตรการที่คมชัดและตรงเป้าหมายประชากรด้วย

แนวทางที่เสนอจัดเป็น 5 หมวด คือ

แนวทางหลัก

อุปทาน

อุปสงค์

ผลกระทบ

ประชากรเป้าหมาย

เนื่องจากสถานภาพที่มารองแนวทางหลักเป็นโครงสร้างพื้นฐานสาระสำคัญของมาตรการ จึงมีความหมายเสมือนเงื่อนไขครอบคลุมมาตรการป้องกันแก้ไขต่างๆ เป็นเงื่อนไขที่เอื้อให้ มาตรการฯมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น

แนวทางหลัก

ข้อเสนอประการที่ 1

■ สถานภาพ

การผลิต การจำหน่าย และการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปรากฏอยู่ในสังคมทั่วไปมานานเท่านานด้วยการยอมรับทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และกฎระเบียบโดยมีการควบคุมผลเสียสู่รณานคตลอดมาด้วยระบบทางสังคม วัฒนธรรม และ กฎหมาย

■ หลักการ

การป้องกันแก้ไขต่างๆ จำเป็นต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างความชัดเจนจนเกิดความมั่นใจในปณิธานขององค์กร ระบบ และผู้นำ โดยคำนึงถึงการป้องกันข้อขัดแย้งซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการสื่อสารที่ไม่สมบูรณ์ และการปฏิบัติซึ่งเบี่ยงเบนไปจากปณิธานด้วย

■ ข้อพิจารณามาตรการ

กระบวนการสร้างความมั่นใจควรสร้างด้วยการกำหนด

“ผลสัมฤทธิ์” ด้วยความประจักษ์ในปัญหา

“แนวทางสื่อสาร” ด้วย “เนื้อหาความจริง” และ “ต่อเนื่อง”

“ความเหมาะสม” จำเพาะต่อ “ประชากรเป้าหมาย”

ข้อเสนอประการที่ 2

■ สถานภาพ

ปัจจัยกำหนดอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีหลายด้าน และมีความสำคัญไม่เท่าเทียมกัน โดยแตกต่างกันไปตามพื้นที่ และชุมชน

■ หลักการ

การป้องกันแก้ไขปัญหาลดอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบควรจะต้องดำเนินการไปพร้อมๆกันโดยมีแผนกำกับให้เกิดความผสมผสานกันตามสัดส่วนซึ่งเหมาะสมต่ออิทธิพลจริงของปัจจัยที่ปรากฏตามในพื้นที่ และกลุ่มประชากร

■ ข้อพิจารณามาตรการ

มาตรการทั้งหมดควรดำเนินการโดยมีแผนกำกับให้เกิดความผสมผสานกิจกรรม และบริหารจัดการทรัพยากรให้เหมาะสมตามสัดส่วนลำดับความสำคัญ และสามารถดำเนินงานได้จริง

มาตรการคุมขัง และจำเพาะต่อกลุ่มประชากร หลีกเลี่ยงการสร้างควบคุมขังโดยเคร่งครัดและปัจจัยซึ่งมีอิทธิพลต่ออุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบ เช่น ไม่กำหนดให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ทรงกระแสค่านิยม และประเพณีของสังคมส่วนใหญ่โดยตรง และจับพินัน ในแนวทางสร้างการมีส่วนร่วมด้วยความเห็นชอบอย่างแท้จริงของบุคคล และองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างมาตรการต่างๆซึ่งดำเนินการโดยองค์กรของรัฐ และเอกชน

ข้อเสนอประการที่ 3

■ สถานภาพ

อุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบจากการตีเครื่องตีเมล็ดถั่วเหลืองมีทั้งประโยชน์ และโทษ ผสมผสานกันอย่างแน่นแฟ้น เป็นส่วนประกอบของสังคมที่ยอมรับทั่วไปกันมานาน และจะยังคงมีอยู่ในสังคมต่อไปในอนาคต เป็นเวลาประมาณมิได้

■ หลักการ

เนื่องจากอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบที่เป็นโทษจะปรากฏต่อไปในอนาคต และจะเปลี่ยนแปลงไปตามพัฒนาการของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม จึงควรมีการศึกษาติดตามปัญหาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำสถานภาพที่เป็นปัจจุบันมาใช้เป็นหลักฐานพัฒนามาตรการป้องกันแก้ไขให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด และยั่งยืน

■ ข้อพิจารณามาตรการ

จัดสร้างระบบข้อมูล ข้อเสนอเพื่อติดตามสถานภาพอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบการบริโภคเครื่องตีเมล็ดถั่วเหลืองที่สามารถจะให้ข้อมูล ข้อเสนอเชิงพหุแก่การแสดงสถานภาพเป็นหลักฐานในการติดตามพัฒนามาตรการป้องกันแก้ไขปัญหาให้ต่อเนื่อง และทันกาลด้วยประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพที่คุ้มค่า

แนวทางด้านอุปทาน

ข้อเสนอประการที่ 4

■ สถานภาพ

ตลาดรองสุราประเภทดั้งเดิม และเกิดใหม่มีการตอบสนองต่อพลวัตทางเศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน จึงทำให้การเข้าแทรกแซงเพื่อปรับพฤติกรรมมีความสัมฤทธิ์ไม่เท่ากัน

■ หลักการ

การวางมาตรการใดๆ จำเป็นต้องเข้าใจฐานกำเนิด และสามารถประมาณสัดส่วนของสมาชิกภาพ สัดส่วนความครอบคลุมของตลาดแต่ละประเภท เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดตามน้ำหนักการตอบสนองต่อพลวัตเศรษฐกิจ และสังคม

■ ข้อพิจารณามาตรการ

มาตรการที่เหมาะสมต้องจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้สมาชิกภาพ และความครอบคลุมตามฐานกำเนิดตลาดแต่ละประเภท เช่น ตลาดดั้งเดิมที่มีฐานกำเนิดจากพัฒนาการทางสังคมเป็นตลาดที่มีความครอบคลุมกว้าง และมีสมาชิกมากเมื่อเทียบกับตลาดที่เกิดใหม่ ทรัพยากรส่วนใหญ่จึงควรจัดสรรให้แก่มาตรการ และแนวทางที่มีผลกระทบผ่านกลไกทางสังคม อาทิ มาตรการสร้างอาชีพ และพัฒนาความอยู่รอดตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในขณะที่ตลาดซึ่งเกิดใหม่เป็นตลาดที่มีความครอบคลุม และสมาชิกน้อยกว่าตลาดดั้งเดิม จึงควรจัดสรรทรัพยากรในสัดส่วนที่ต่ำกว่า ในการสร้างมาตรการปรับพฤติกรรมผ่านกลไกราคา

ข้อเสนอประการที่ 5

■ สถานภาพ

ตลาดดั้งเดิมมีฐานกว้างกว่าตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ มีภูมิหลังที่เป็นเหตุของการจำหน่ายสุราจากพัฒนาการทางสังคม พลวัตของสังคม วัฒนธรรม และประเพณีสนับสนุนให้ตลาดดั้งเดิมขยายตัวตอบสนองความต้องการบริโภคสุราในอัตราเร่ง และแผ่ขยายกว้างขวาง และรักษาฐานให้กว้างกว่าตลาดที่เกิดขึ้นใหม่ได้

■ หลักการ

ตลาดดั้งเดิมมีฐานกำเนิดจากปัจจัยทางสังคม มาตรการในการปรับพฤติกรรมจำหน่ายจำเป็นต้องสร้างจากหลักการผ่านกลไกทางสังคม และอาศัยฐานความเชื่อของบุคคลที่แตกต่างตามบริบทสังคมแต่ละพื้นที่ เพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อเกิดสำนึกในสิ่งดีให้เป็นเกณฑ์แก่ชุมชนนั้นอย่างยั่งยืน แทนการอาศัยกลไกทางกฎหมาย และการบังคับที่อาจมีประสิทธิผลเฉพาะในช่วงสั้นๆ

■ ข้อพิจารณามาตรการ

มาตรการที่สร้างความเชื่อ ความสำนึก และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถสร้างภายใต้กรอบการศึกษา การรณรงค์ และการอบรมระดับครอบครัวและชุมชน เช่น การสร้างบทเขียนในสถาบันการศึกษาควบคู่กับการรณรงค์ต่อต้าน เสริมด้วยระบบรางวัลที่ไม่เป็นตัวเงิน การมอบเกียรติคุณแก่ผู้มีความสำนึกรับผิดชอบต่อ เพื่อสร้างฐานความเชื่อและความภูมิใจระดับบุคคลอันถือเป็นปัจจัยสำคัญของการปรับพฤติกรรมของผู้จำหน่ายในระยะยาว

ข้อเสนอประการที่ 6

■ สถานภาพ

ตลาดที่เกิดขึ้นใหม่เป็นตลาดที่มีขนาดเล็กกว่าตลาดเดิม การจำหน่ายสุรามีฐานเหตุผลจากพัฒนาการทางธุรกิจและขนาดของกำไรมากกว่าทางสังคม มีการขยายตัวตามอุปสงค์ของกลุ่มที่มีความจำเพาะทางเพศ และอายุ แต่มีความผันผวนตามภาวะเศรษฐกิจโดยรวม

■ หลักการ

ตลาดที่เกิดขึ้นใหม่มีความผันผวนตามภาวะเศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อฐานของกำไร แม้ว่าฐานเหตุผลของการจำหน่ายจะมาจากทางด้านธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ แต่มาตรการที่จะมีผลกระทบต่ออุปทานกลุ่มนี้จะต้องใช้ควบคู่กับมาตรการทางสังคม เนื่องจากบางส่วนถือเป็นการผ่องถ่ายจากตลาดดั้งเดิมมาเป็นตลาดเกิดใหม่ซึ่งมีฐานความคิดบางส่วนมาจากฐานทางสังคม

■ ข้อพิจารณามาตรการ

มาตรการด้านกลไกราคาอาจเป็นมาตรการที่เป็นการเพิ่มต้นทุนที่เป็นตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงินให้แก่ผู้จำหน่าย เช่น เพิ่มกระบวนการจัดจำหน่ายให้ยากลำบากขึ้น มาตรการที่เพิ่มความรับผิดชอบต่อสวัสดิภาพของบุคคลและชุมชนให้แก่ผู้จำหน่าย เพื่อเป็นการลดกำไรในรูปแบบต่างๆ แม้ว่าการเพิ่มต้นทุนจะตกอยู่กับผู้จำหน่าย และสามารถผลักภาระไปยังผู้บริโภคได้ แต่ผู้บริโภคจะได้รับผลกระทบทางอ้อม และลดการดื่มลงขณะที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจะมีผลต่อการปรับลดพฤติกรรมการจำหน่ายในตลาดนี้ลงได้ระดับหนึ่ง

แนวทางด้านอุปสงค์

ข้อเสนอประการที่ 7

■ สถานภาพ

ค่านิยมของคนในปัจจุบันที่ใช้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสื่อกลางในการสังสรรค์สมาคม แสดงความยินดี กำลังได้รับการยอมรับมากขึ้นในสังคม

■ หลักการ

การป้องกันการแก้ไขปัญหา จำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณสมบัติด้านบวกและด้านลบ ในมิติของปริมาณและคุณภาพของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

■ ข้อพิจารณามาตรการ

การสร้างความรู้กระจ่างชัดเกี่ยวกับคุณสมบัติของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม จำเป็นต้องใช้กลไกทางสังคมและวัฒนธรรม เข้ามาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ตัวอย่างเช่น ไม่สร้างกระบวนการให้ความรู้จนเป็นการสนับสนุนให้ผู้ดื่มเห็นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการสมาคมเป็นเรื่อง "จำเป็น" ต้องทำ

ข้อเสนอประการที่ 8

■ สถานภาพ

ครอบครัวไม่สมบูรณ์ พฤติกรรมของบิดามารดา กระบวนการหล่อหลอมในสถาบันการศึกษา และเพื่อนที่สนิทสนมแต่วัยเด็ก ล้วนเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เยาวชนไทยเริ่มเข้าสู่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างรวดเร็ว

■ หลักการ

การป้องกันประชากรวัยเด็กเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่อายุน้อย จำเป็นต้องสร้างกระบวนการให้ความรู้ ความคิดและความเชื่ออย่างเป็นระบบ และเป็นเหตุเป็นผลเกี่ยวกับสาเหตุปัจจัยของการบริโภคที่นำไปสู่ อันตราย โดยผ่านสถาบันครอบครัวและระบบการศึกษาเป็นระยะๆอย่าง ต่อเนื่อง

■ ข้อพิจารณามาตรการ

กระบวนการให้ความรู้จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ซึ่งควรพิจารณาโดยเริ่มตั้งแต่ความรู้ที่มาจากข้อมูลที่มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และกำหนดสภาพแวดล้อมผู้เผยแพร่ความรู้ กลุ่ม เป้าหมาย และใช้วิธีการบริหารกลยุทธ์ในการให้ความรู้ ให้เหมาะสม ชัดเจน

ข้อเสนอประการที่ 9

■ สถานภาพ

ในปัจจุบันคนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนมากเป็นคนที่ดื่มตามสังคม และ วัฒนธรรมประเพณี ส่วนมากเป็นการดื่มโดยไม่รู้จักยับยั้งชั่งใจ และไม่รู้ว่า ดื่มปริมาณเท่าใดจะทำให้ร่างกายขาดประสิทธิภาพในการบังคับตนเอง

■ หลักการ

การป้องกันจำเป็นต้องให้ความรู้เกี่ยวกับผลเสียของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มี ต่อการทำลายระบบการควบคุมอวัยวะ และร่างกายของมนุษย์ ต้องสร้าง ความตระหนักถึงการป้องกันและหลีกเลี่ยงการกระทำที่เสี่ยงอันตรายเมื่อ ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น ภายหลังจากการดื่มไม่ขับรถ ฯลฯ

■ ข้อพิจารณามาตรการ

กระบวนการให้ความรู้ต้องกระทำอย่างมีระบบ และมีข้อมูลที่เป็นวิทยาศาสตร์ ควรดำเนินการโดยผ่านระบบการศึกษาในรูปแบบหลักสูตรในชั้นเรียนตั้งแต่มีขมต้น

กระบวนการให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ควรดำเนินการผ่านสื่อทุกประเภท และ กระทำอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ

ข้อเสนอประการที่ 10

■ สถานภาพ

การโฆษณาประชาสัมพันธ์ของผู้ผลิตก็ดี ความเชื่ออย่างผิดๆเกี่ยวกับประสิทธิภาพของเครื่องดื่มที่ดื่มแล้วไม่เมาก็ดี ประสบการณ์ที่ดื่มแล้วทำให้เกิดความกล้าทำบางสิ่งบางอย่างก็ดี เหล่านี้เป็นปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมให้เยาวชนดื่มเครื่องดื่มมาอย่างค่อนเนื่อง ขณะที่การให้ความรู้เกี่ยวกับผลเสียของการดื่มที่ดำเนินการโดยรัฐ ยังไม่มีความกระจ่างในทุกมิติ การศึกษานี้มีข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวยังเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการเฝ้าระวังพฤติกรรมของสมาชิกได้มีประสิทธิภาพพอสมควร

■ หลักการ

ให้ความสนใจเป็นการเฉพาะต่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มเสี่ยง อาทิ นักเรียนมัธยมปลายชายนักเรียนอาชีวศึกษาทั้งชายและหญิง แล้วสร้างโครงการให้ความรู้เป็นพิเศษต่อกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านสถาบันครอบครัว

■ ข้อพิจารณามาตรการ

สร้างโครงการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นพิเศษโดยผ่านความร่วมมือในลักษณะที่ให้ความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่ของสถาบันครอบครัว

■ แนวทางด้านผลกระทบ

ข้อเสนอประการที่ 11

■ สถานภาพ

ผลกระทบที่รุนแรง เนื่องยาวนานที่สุดเกิดกับบุคคลต่างๆในครอบครัวโดยเฉพาะผู้ที่เป็นผู้ครองของผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นปัญหาซ่อนเร้นไม่ประจักษ์แก่สังคมทั่วไป แม้กระทั่งในกรณีซึ่งผู้รับผลกระทบพยายามแสวงหาความช่วยเหลือจากองค์กรของรัฐ ก็ยุติด้วยการยอมรับผลกระทบต่อไป ปัจจุบันหลายประการทางด้านสังคม ได้แก่ บทบาทผู้นำ ผู้ตามในครอบครัว มารยาทสังคมซึ่งไม่นิยมก้าวก่ายเรื่องของผู้อื่นและความอาย เป็นค้ำร่วมกันผลักดันให้ครอบครัวยอมรับผลกระทบไว้มากเกินกว่าจะประเมินได้

■ หลักการ

การแก้ไขมิให้ผลกระทบเป็นสิ่งซ่อนเร้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนค่านิยมจำเพาะต่อการดื่มเครื่องดื่มมาเป็นพื้นฐาน (ข้อเสนอประการที่ 1 และข้อเสนอด้านอุปสงค์) ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีศักยภาพในการป้องกันช่วยเหลือกันเอง รวมทั้งจัดสรรให้เกิดระบบบริการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบรุนแรง โดยผลกระทบเหล่านี้มิได้อยู่ในขอบเขตควบคุมของกฎหมาย

■ ข้อพิจารณามาตรการ

พัฒนาการพึ่งตนเองของประชาชนและชุมชน ด้วยการให้ข้อมูลสถานการณ์ และแนวทางป้องกันแก้ไขผลกระทบ ด้วยกระบวนการสื่อสารถ่ายทอดที่มีประสิทธิภาพ ให้เกิดความประจักษ์ในปัญหาและแนวทางป้องกันแก้ไข รวมถึงจัดการให้มีการเสริมสร้างทักษะการพึ่งตนเองและการช่วยเหลือกันเองในชุมชนด้วยสันติวิธี ด้วยมาตรการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงตามหลักจิตวิทยา

พัฒนาระบบส่งเสริมและช่วยเหลือครอบครัวและชุมชน ซึ่งผู้ต้องการความช่วยเหลือสามารถเข้าถึงได้สะดวก ทันกาลและยั่งยืน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมแบบไตรภาคี ซึ่งสมคูลย์ตามความเป็นไปได้ ระหว่างชุมชน องค์กรเอกชน และองค์กรของรัฐ

ข้อเสนอประการที่ 12

■ สถานภาพ

ผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ปริมาณเกินสมควรเป็นเวลานาน ทำให้เกิดอาการแสดงและโรคเรื้อรัง ที่ต้องการการดูแลรักษาในระยะยาว กรณีเช่นนี้มีอยู่ทั้งในเขตเมืองและชนบท สถานบริการสาธารณสุขทั่วไปยังขาดศักยภาพที่เพียงพอจะให้บริการ และดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ

■ หลักการ

พัฒนาการกระบวนการดูแลรักษาอาการ และโรคเรื้อรังที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่มฯ ให้มีศักยภาพในการให้บริการแบบองค์รวม ที่ครอบคลุมปัจจัยสาเหตุการเกิดผลกระทบทางสุขภาพอนามัย เป็นบริการที่มีความต่อเนื่อง ตั้งแต่ในสถานบริการสาธารณสุขประสานกับบริการ และความช่วยเหลือในชุมชนจนถึงครอบครัว

■ ข้อพิจารณามาตรการ

พัฒนาการบริการสาธารณสุขเชิงรุกด้านสุขภาพจิตแบบองค์รวมระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน ผสมผสานกับบริการบำบัดรักษาผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยที่เรื้อรังและรุนแรง ด้วยกระบวนการช่วยเหลือ ดูแลรักษาที่เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ โดยให้ชุมชนและครอบครัวมีส่วนร่วม

แนวทางด้านประชากรเป้าหมาย

ข้อเสนอประการที่ 13

■ สถานภาพ

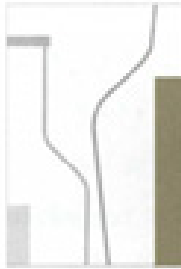
การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมานาน และแทรกซึมอยู่ในทุกสังคมโดยไม่แบ่งวัยและฐานะ ประชากรในบริบทของพื้นที่หรือกลุ่มจำเพาะจะมีการบริโภคหลากหลาย แต่ละกลุ่มมีปัจจัยเกี่ยวพันและควบคุมแตกต่างกัน

■ หลักการ

ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่จะต้องดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาก็เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จึงเป็นประชากรในสังคมทั้งหมด อย่างไรก็ตามสภาพการดำเนินชีวิตในสังคม ทำให้สามารถจำแนกประชากรออกได้เป็นกลุ่มย่อยๆตามเกณฑ์ที่สังคมจัดสรรขึ้น กระบวนการป้องกันแก้ไขจึงอาจเลือกกลุ่มเป้าหมายจำเพาะได้หลากหลาย

■ ข้อพิจารณามาตรการ

การป้องกันแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกับ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายจำเพาะหลายกลุ่ม โดยถือหลักว่าเมื่อรวมทุกกลุ่มเป้าหมายจะครอบคลุมประชากรในสังคมโดยรวมให้สมบูรณ์ที่สุด เนื่องจากจำเป็นต้องดำเนินการต่อกลุ่มเป้าหมายจำเพาะหลายกลุ่มพร้อมๆกัน ควรพิจารณาให้ชัดเจนถึงความเหมาะสมระหว่างมาตรการที่จะดำเนินการ และกลุ่มเป้าหมายจำเพาะเหล่านั้นเป็นหลัก โดยคำนึงถึง ผลสัมฤทธิ์ และความคุ้มค่าที่เกิดขึ้น ตลอดจนผลประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

ภาคผนวก

ข้อกำหนดการเลือกกลุ่มเป้าหมาย

หนังสือสุราในสังคมไทยเล่มนี้เป็นผลของการศึกษาวิจัย “โครงการศึกษาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อนามาตรการทางเลือกป้องกันและแก้ไข” ซึ่งดำเนินการในระหว่างปี พ.ศ. 2539 – 2541 โดยเลือกจังหวัดลพบุรีเป็นพื้นที่ที่ศึกษาวิจัยและเก็บข้อมูล เนื่องจากงานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยที่ต้องการคำตอบเพื่อบูรณาการองค์ความรู้ ทั้งด้านอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบ การดำเนินการเก็บข้อมูลจึงประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างหลายลักษณะและหลายประเภท อาทิ ข้อมูลด้านอุปทาน ได้แก่ ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในตลาดปกติและในตลาดใต้รุ่ง ผู้ผลิตสุรานอกระบบ ข้อมูลด้านอุปสงค์ ได้แก่ ผู้บริโภคเครื่องดื่ม ซึ่งแบ่งออกเป็น คริวเรือน นักเรียนนักศึกษา และผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ข้อมูลด้านผลกระทบประกอบด้วยการวิเคราะห์สถิติจากระบบทะเบียนผู้ป่วยในโรงพยาบาล สถิติผู้มาแจ้งความกับสถานตำรวจ และสถิติผู้ถูกฟ้องจากสำนวนที่ผ่านอัยการและข้อมูลจากกรณีศึกษาติดตามผู้ดื่มสุรามาจากการตำรวจคริวเรือน

การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เพื่อศึกษาใช้วิธีการทางสถิติเพื่อให้ได้ตัวแทนที่เหมาะสมตามทฤษฎีวิจัย ตัวอย่างแต่ละกลุ่มมีรายละเอียด และวิธีคัดเลือกแตกต่างกันดังต่อไปนี้

ผู้ประกอบการจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดเครื่องดื่มฯในจังหวัดลพบุรีศึกษาสำรวจด้วยวิธีสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้า ซึ่งคัดเลือกตัวอย่างจาก 11 อำเภอ ของจังหวัดลพบุรี เลือกร้านทั้งหมดซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนตัวอย่างสำรวจอุปสงค์ รอบเขตพื้นที่กำหนดครีมี 1 กม. รอบชุมชนตัวอย่าง ทั้งนี้

ด้วยสมมุติฐานว่าผู้บริโภครายสัณฐานไปนอกเขตหมู่บ้านตนเพื่อซื้อเครื่องที่มาได้ สํารวจร้านค้าที่มีเครื่องที่มาจำหน่ายทุกร้าน จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 698 ร้าน

การศึกษาสุรานอกระบบ

กรณีศึกษาสุรานอกระบบ ในรายงานฉบับนี้เป็นการศึกษาที่ได้ข้อมูลจาก 2 ครอบครัวคือ ครอบครัวนาย อ. ผู้ผลิตสุราและครอบครัวนาย น. ผู้ผลิตเบียร์เพื่อใช้เวลารวบรวมข้อมูลการผลิตสุราเดือนเป็นเวลา 15 เดือนติดต่อกันคือตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.2540 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2541 และข้อมูลการผลิตเบียร์ 13 เดือนคือ ตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ.2541 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.2542 ผู้วิจัยเริ่มเก็บข้อมูลจากครอบครัว อ. ก่อนถึง 5 เดือนจึงได้รับความวางใจจากครอบครัว น. เป็นเหตุให้ช่วงเวลาการเก็บข้อมูลของ 2 ครอบครัวนี้ต่างกัน

ครัวเรือนตัวอย่าง

เมื่อนำโครงการวิจัยไปปรึกษากับจังหวัดลพบุรี ได้มีการจัดประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและที่ประชุมเสนอความคิดเห็นหลายประการรวมทั้งการเลือกอำเภอที่คิดว่ามีปัญหาการบริโภคเครื่องดื่มมามากที่สุด 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอชัยบาดาล อำเภอท่าเรือ อำเภอพัฒนานิคม อำเภอท่าหลวง และอำเภอหนองม่วงเป็นอำเภอเป้าหมายในการศึกษา ขณะเดียวกันคณะวิจัยพิจารณาว่าการศึกษาครั้งนี้ ผลการศึกษาควรที่จะสะท้อนพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มของประชากรลพบุรีทั้งจังหวัด จึงจำแนกพื้นที่ศึกษาออกเป็น 2 พื้นที่ พื้นที่แรกคืออำเภอเป้าหมาย (6 อำเภอ) ซึ่งจะเลือกจำนวนครัวเรือนมาศึกษามากกว่าพื้นที่ที่สองคืออำเภอนอกเป้าหมาย (5 อำเภอ)

เพื่อให้การเลือกตัวอย่างมีความเป็นตัวแทนมากที่สุดโดยยอมให้มีโอกาสผิดพลาดได้สูงสุดร้อยละ 15 และต่ำสุดร้อยละ 8 จึงใช้ตารางค่า E' (sampling error) เป็นตารางที่ใช้ในการเลือกจำนวนครัวเรือนตัวอย่าง อำเภอเมืองซึ่งเป็นอำเภอที่มีประชากรมากที่สุดเลือกจำนวนครัวเรือนตัวอย่างด้วยค่า $E' = 0.08$ และอำเภอเป้าหมายอีก 5 อำเภอเลือกจำนวนตัวอย่างด้วยค่า $E' = 0.11$ ส่วนอำเภอนอกเป้าหมาย 5 อำเภอ เลือกจำนวนตัวอย่างด้วยค่า $E' = 0.15$ เมื่อรวมทั้งจังหวัดมีจำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ต้องสำรวจทั้งสิ้น 3,851 ครัวเรือนเป็นอย่างน้อยโดยจำแนกออกได้เป็นรายอำเภอ ดังนี้

จำนวนครัวเรือนที่ตั้งเป้าหมายสำหรับการสำรวจในแต่ละอำเภอ (โดยประมาณ)

อำเภอเป้าหมาย	จำนวนครัวเรือน	อำเภอนอกเป้าหมาย	จำนวนครัวเรือน
เมือง *	1,160	โคกสำโรง *	328
ชัยบาดาล	313	บ้านหมี่ *	322
ท่าเรือ	309	สระโบสถ์	166
พัฒนานิคม	311	โคกเจริญ	166
ท่าหลวง	303	อำสนธิ	166
หนองม่วง	307		

หมายเหตุ: * เป็นอำเภอที่มีเขตเทศบาลรวมอยู่ด้วย

เมื่อได้จำนวนครัวเรือนตัวอย่างแต่ละอำเภอ การเลือกหมู่บ้านที่สำรวจเก็บข้อมูลได้รับความอนุเคราะห์จากสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการสุ่มเลือกหมู่บ้าน โดยกำหนดว่าหมู่บ้านหนึ่ง (ชุมชนอาคาร) จะเลือกครัวเรือนตัวอย่าง 50 ครัวเรือนคั่นพื้นที่สำรวจทั้งจังหวัดจึงประกอบด้วย 18 ชุมชนอาคาร (เขตเทศบาล) และ 60 หมู่บ้าน (นอกเขตเทศบาล) รายชื่อหมู่บ้านที่เลือกทำการสำรวจจึงเป็นหมู่บ้านที่ผ่านกระบวนการคัดเลือกเช่นเดียวกับการสำรวจสำมะโนครัวเรือนของประเทศ

การสุ่มครัวเรือนตัวอย่างแต่ละหมู่บ้านได้อาศัยข้อมูลจากรายงานบัญชี 1 ของสำนักงานสาธารณสุข ซึ่งเป็นข้อมูล ที่แสดงจำนวนประชากรที่อยู่จริงในปัจจุบันเป็นหลักแล้วสุ่มตัวอย่าง (random) หมู่บ้านละ 50 ครัวเรือน

ในแต่ละครัวเรือนสัมภาษณ์ทุกกิจกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในครัวเรือนในปัจจุบัน จากการสุ่มเลือกตัวอย่างทั้ง 11 อำเภอ ปรากฏว่าได้จำนวนครัวเรือนที่เป็นตัวอย่างทั้งสิ้น 3,885 ครัวเรือน แยกเป็นครัวเรือนใน 6 อำเภอเป้าหมาย 2,707 ครัวเรือน และครัวเรือนใน 5 อำเภอนอกเป้าหมาย 1,181 ครัวเรือน

โรงเรียนตัวอย่าง

สถิติการศึกษา พ.ศ.2539 ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลพบุรีรายงานว่ามีสถานศึกษาทั้งสิ้น 35 แห่งประชากรนักเรียนแบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาปลาย 8,756 คน อาชีวศึกษา 16,620 คน และอุดมศึกษา 2,976 คน เลือกตัวอย่างโดยแบ่งสถานศึกษา 35 แห่ง

ออกเป็น 3 ระดับ คือ มีอยู่ประมาณ 23 แห่ง (ใน 11 อำเภอ) อาชีวศึกษา 10 แห่ง (ใน 3 อำเภอ) อุดมศึกษา 2 แห่ง ชั้นที่หนึ่ง นำรายชื่อทั้งหมด 35 สถาบันเรียงลำดับตามจำนวนนักเรียนมากไปสู่น้อยจำนวน นักเรียนของแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกันมาก ตั้งแต่ 18 คน จนถึง 5,000 คน ไม่สามารถตัดสินใจเลือกสถานศึกษาใดขึ้นมาเป็นตัวอย่างในการเก็บข้อมูล จึงดำเนินการในขั้นที่สองคือ แบ่งกลุ่มโรงเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม โดยใช้เกณฑ์จำนวนนักเรียน ได้แก่ กลุ่มโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า 100 คน กลุ่มโรงเรียนที่มีนักเรียน 100-500 คน และกลุ่มโรงเรียนที่มีนักเรียนมากกว่า 500-1,000 คน กลุ่มสุดท้ายสถานศึกษาที่มีนักเรียนมากกว่า 1,000 คนขึ้นไป แล้วสุ่มเลือกรายชื่อสถานศึกษาจาก 4 กลุ่มในอัตราส่วน 1: 2 เมื่อได้ รายชื่อโรงเรียนที่ตกเป็นตัวอย่างแล้วจึงกำหนดจำนวนนักเรียนที่จะตอบแบบสอบถาม โดยใช้อัตราส่วนนักเรียน 4 คน จะถูกเลือก 1 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบ "ตอบเอง" มีนักเรียนตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 4,464 คน จากโรงเรียนต่างๆ ใน 7 อำเภอหรือคิดเป็นร้อยละ 15.7 ของจำนวนนักเรียนนักศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมปลายขึ้นไปจนถึงอุดมศึกษาทั้งจังหวัดชลบุรี

โรงงานอุตสาหกรรมตัวอย่าง

ในเมืองต้นเลือกโรงงานอุตสาหกรรมที่มีจำนวนคนงาน ในโรงงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไปเป็นหลักเกณฑ์เพื่อคัดเลือก โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบ stratified random คือ นำรายชื่อโรงงานจำแนกเป็นรายอำเภอเพื่อให้การสุ่มตัวอย่างกระจายอยู่ในหลายอำเภอที่มีโรงงานอุตสาหกรรม จากนั้นให้ฐานจำนวนโรงงานในอำเภอที่มีโรงงาน 4 แห่งเป็นหลัก หมายถึง ทุก 4 โรงงานจะถูกเลือกมาศึกษา 1 แห่ง ด้วยหลักเกณฑ์ ดังกล่าว อำเภอเมืองจึงมี 4 โรงงาน อำเภอพัฒนาภิคมมี 3 โรงงาน อำเภอชัยนาทลามี 1 โรงงาน อำเภอท่าวัง 1 โรงงาน อำเภอท่าหลวงมี 1 โรงงานรวมทั้งสิ้น 10 โรงงาน กำหนดเก็บข้อมูลจากคนงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมทั้ง 10 แห่งทุกคน เมื่อเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามตนเองไประยะหนึ่งพบปัญหาเกี่ยวกับการได้รับแบบสอบถามกลับคืนไม่ครบตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ จึงจำเป็นต้องขยายเป้าหมายออกไปอีก 4 โรงงาน ดังนั้นเมื่อสิ้นสุดการเก็บข้อมูล ได้แบบสอบถามจากผู้ให้แรงงาน 14 โรงงาน

อุตสาหกรรมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วได้จำนวนผู้ใช้แรงงานในการศึกษารั้งนี้ทั้งสิ้น 1,547 คน หรือประมาณร้อยละ 11 ของจำนวนแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ของจังหวัดชลบุรี หรือประมาณร้อยละ 9 ของจำนวนแรงงานที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดของจังหวัด

การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามตนเอง มีข้อจำกัดที่นักวิจัยไม่อาจควบคุมได้ เนื่องจากแบบสอบถามที่ส่งเข้าไปในโรงงานแต่ละแห่งต้องผ่านระบบการจัดการของโรงงาน โดยที่นักวิจัยไม่สามารถเข้าไปอธิบายการกรอกแบบสอบถามให้แก่ผู้ใช้แรงงานด้วยตัวนักวิจัยเอง ดังนั้นข้อมูลที่ได้กลับคืนมาหลังจากการคัดเลือกฉบับที่ไม่สมบูรณ์ออกไปแล้ว จำนวนที่เหลือและนำมาใช้ในการวิเคราะห์นี้ยังคงมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการตอบไม่ครบทุกข้ออยู่ด้วย ฉะนั้นผลของคำตอบที่เสนอในตารางอาจมีจำนวนไม่เท่ากัน เพราะต้องมีการจะเสนอข้อมูลแค่เฉพาะผู้ที่ตอบในคำถามนั้นๆ เป็นประการสำคัญ

สถิติจากโรงพยาบาลชุมชน

การศึกษาข้อมูล ณ รพ.ชุมชนใช้วิธีประมวลจากบันทึก 3 ระบบ คือ 1)บันทึกการให้บริการแก่รับผู้ป่วยนอก 2)บันทึกประวัติการตรวจรักษาผู้ป่วยนอกเฉพาะส่วนที่การเงินผู้ป่วยมีสาเหตุจากอุบัติเหตุต่างๆ รวมทั้งโรคและอาการส่วนที่สาเหตุมีโอกาสเกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบันทึกมีข้อความชัดเจน เช่น “ดื่มสุรามีกลิ้นสุรา พิษสุราเรื้อรังและตับแข็ง” และ 3) บันทึกประวัติการตรวจรักษาผู้ป่วยห้องฉุกเฉินทั้งหมด ข้อมูลที่วิเคราะห์ทั้ง 3 ระบบมีเฉพาะของรพ.พัฒนานิคม สำหรับรพ.ท่าเรือวิเคราะห์เฉพาะระบบที่ 2 และ 3 ระบบที่ 1 เกิดอุปสรรคจากอุปกรณ์บันทึกข้อมูลที่ทำให้ข้อมูล ปีพ.ศ.2539 ลบไปจากหน่วยความจำของเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมการบันทึกเจ้าหน้าที่ความจำถูกปิดด้วยรหัสที่เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลไม่ทราบรหัส จึงไม่สามารถถอดข้อมูลจากหน่วยความจำวิเคราะห์ สำหรับรพ.ท่าหลวงวิเคราะห์ข้อมูลจากระบบ 1 เท่านั้น

การศึกษาสาเหตุการตายประมวลข้อมูลจากมรณะบัตรของพื้นที่เป้าหมายโครงการทุกแห่งคือ อำเภอเมืองและชนบท 5 อำเภอ คือ อำเภอพัฒนานิคม ชัยบาดาล ท่าเรือ ท่าหลวง และหนองม่วง กำหนดระยะเวลาย้อนหลัง 5 ปี คือ ระหว่าง พ.ศ.2534-38

สถิติคดีแจ้งความที่สถานีตำรวจ

การศึกษาข้อมูลที่ สน.ตร. แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ศึกษาในเขตอำเภอเมือง โดยประมวลข้อมูลจากการแจ้งความทั้งหมดที่สน.ตร. 2 แห่ง เป็นรายวันตลอด 24 ชั่วโมง จนท.โครงการเป็นผู้บันทึกโดยปฏิบัติงานร่วมกับ จนท.ตร. ณ สถานีตำรวจ ตลอด 24 ชั่วโมงรวบรวมข้อมูล 3 ช่วงเวลา ช่วงเวลาละ 1 เดือน เห็นระยะระหว่างช่วงเวลา 2 เดือน ส่วนที่ 2

รวบรวมข้อมูลสถิติใกล้เกลื้อซึ่งตามปกติจะไม่มีการบันทึกจากสถานีตำรวจ 13 แห่ง ในเขตพื้นที่ 9 อำเภอ เป็นเวลา 9 เดือน โดยงานท.ตร.ซึ่งปฏิบัติงานประจำเป็นผู้บันทึก โครงการพัฒนาแบบบันทึกขึ้นด้วยวิธีร่วมปฏิบัติการสร้างเครื่องมือระหว่างคณะวิจัยและจนท.ตำรวจผู้บริหารชั้นสูงของสำนักงานตำรวจจังหวัดลพบุรีเป็นผู้ตรวจสอบและให้ความเห็นชอบกระบวนการบันทึกและเครื่องมือวัด

ส่วนวนฟ้องศาล

เพื่อศึกษาลักษณะของการตีความคดีที่เกิดขึ้นรุนแรงจนผู้ได้รับผลกระทบต้องผ่านกระบวนการยุติธรรมระบบศาล ได้ขออนุญาตสำนักงานอัยการสูงสุดศึกษาส่วนวนฟ้องที่เก็บไว้ ณ สำนักงานอัยการจังหวัด ส่วนวนเหล่านี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนวนฟ้องศาลจังหวัดและศาลแขวง ระยะเวลาข้อมูลโดยอ่านส่วนวนฟ้องและวิเคราะห์จากข้อมูลพรรณาคดีเกิดขึ้นโดยสาเหตุมีความเกี่ยวข้องกับการตีความคดีมา การวิเคราะห์นี้ต้องให้การวินิจฉัยของผู้ศึกษา เพราะส่วนวนฟ้องจะชี้แจงชัดเจนถึงลักษณะการเกิดคดีที่มีการตีความและอาการเนินมา ตลอดจนคำสารภาพของจำเลยที่ยอมรับความจริง สถานการณ์ตีความจึงเป็นการวินิจฉัย และรายงานโดยผู้กรณีและพยาน

การศึกษาเอกสารทำได้จำกัด เนื่องจากสำนักงานอัยการ มีที่เก็บเอกสารไม่เพียงพอจึงมิได้เก็บเอกสารย้อนหลังไว้หลายปี ส่วนวนฟ้องของศาลจังหวัดที่ศึกษาอยู่ระหว่างปี พ.ศ.2535-38 ส่วนของศาลแขวงมีเฉพาะปี พ.ศ. 2538 จำนวนส่วนวนฟ้องรายปีของศาลจังหวัด มีจำนวน 1,817 1,736 2,031 และ 2,271 คดีตามลำดับ ส่วนของศาลแขวงปี พ.ศ.2538 มีจำนวน 1,967 คดี คดีของศาลจังหวัดแต่ละปีจะมีความผิดตามกฎหมายอาญา (คดีอาญา) เป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 33.7-41.1 คดีของศาลแขวงก็เช่นเดียวกัน อัตราในปี พ.ศ.2538 เป็นร้อยละ 48.2 จำนวนที่เหลือเป็นคดีซึ่งความผิดกระจายตามกฎหมายอื่น ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติต่างๆ 24 ฉบับ เนื่องจากจำนวนคดีของศาลจังหวัดซึ่งสาเหตุมีการตีความที่เกี่ยวข้องเกือบทั้งหมด ร้อยละ 90.4 (217 จาก 240 คดี) รวมอยู่ในคดีอาญา และส่วนของศาลแขวงจะอยู่ในคดีอาญาทั้งหมด ด้วยเหตุนี้การวิเคราะห์ที่จะเสนอต่อไปนี้จะเสนอเฉพาะคดีอาญาเท่านั้น

ดัชนี

ก

- ก๊าก 4, 39, 42, 49, 51, 109-110, 139
- กิ้ง 4, 39, 42, 49, 51, 55, 139, 143
- กฎระเบียบ 200, 219
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม 4
- กรมสรรพสามิต 4, 24, 34-35, 39, 44, 50, 105
- กลไกตลาดกลไกโบราณ 189, 213, 215
- กลไกทางกฎหมาย 214
- กลไกทางสังคม 213-214, 216
- กลิ่นสุรา 153-158
- กลุ่มใจ 88, 102, 117, 141, 143
- กับแก้ม 51, 98, 109
- การแก้ไขการแก้ปัญหา 82, 101, 186, 203, 219
- การควบคุมการผลิต 3
- การควบคุมทางสังคม 189
- การค้าเสรี 4
- การโฆษณาประชาสัมพันธ์ 193-194, 218
- การจำหน่ายเครื่องดื่ม 12-13, 15-16, 210, 214-215
- การชนไหว้ 39
- การดูแลตัวเอง 128
- การตรวจจับ 20, 26, 31, 33-35, 37
- การตรวจของ (ของผิด) 189, 213
- การนำเข้าสู่สุรา 190
- การบริโภคสุรา 1, 9, 29, 39, 41, 44, 50, 53, 108, 113, 117, 133, 135, 203-204, 205, 210-211, 214, 217, 222
- การบิองกัน 61, 70, 105, 116, 185, 198, 200, 204-205, 207, 209, 212, 216-217, 219, 222
- การผลิตสุราเบียร์ 2, 4, 34, 39, 210
- การพักผ่อน 220
- การยกฟ้อง 175, 177, 185
- การชนกัน 58, 59, 103-104, 108, 112, 118-119, 193, 204, 210, 216, 219
- การศึกษาดูงาน 92, 145
- การส่งออก 2-4
- การสื่อสาร 210, 220
- การชนชนเรื่องสุร 113-114
- กุ่มนี้ขึ้นสิน 145
- กำโบ 11, 13, 27, 36, 188, 215
- ใกล้กัน 169, 173, 179, 185, 200

ข ค

- ขบวนการเบียร์ 194
- ข้อมูล 212, 217-218, 220
- ข้อควรระวังสุรา 129-130, 137, 141-144, 146, 207, 217

- ชาติสัมพันธ์กับวัฒนธรรมจากความคิด 179, 181-182, 207
 ความรู้ความเข้าใจ 57, 86-87, 111, 194,
 ชาติสง 3
 ชาติ 78, 142, 169
 ชาติกับความไม่สงบขณะอาณัติราช 171-173, 178-179
 ชาติสัมพันธ์กับวัฒนธรรม 178
 ชาติผ่านคนสาย-ทางหนังสือ 178, 182
 ชาติทำร้ายร่างกาย 169-172, 180
 ชาติบุกรุก-ฉีกทิวทัศน์ 172, 181
 ชาติชาวยุโรป 173-178, 178, 202
 ชาติอุปนิสัยของราช 170-171, 173
 คนดื่มสุรา 69-70, 114, 116, 196
 ครอบครั 47, 62, 70-71, 73, 77-82, 100, 102,
 113, 116, 134, 161, 171-172, 191, 196,
 198-201, 203, 209, 216, 218, 220
 ครอบครัเดี่ยว/ครัเดี่ยวเดี่ยว 43-44, 62-63
 ครัวชวคนบน 49, 56, 109
 ความขัดแย้ง 78, 100, 119, 133, 135, 137, 140
 ความเครียด 117-119
 ความจำเริญหลงลืม 57
 ความเชื่อ 58-59, 86, 112, 114, 193, 214,
 217-218
 ความเชื่อทางศาสนา 124
 ความตระหนัก 217
 ความดี 43, 199, 205
 ความทุกข์ 132-133, 138
 ความนิยม 72, 74
 ความประมาทชาติสติ 207
 ความภูมิใจ 214
 ความไม่สงบในครอบครัและสังคม 180, 185
 ความไม่สงบในชุมชนสังคม 180, 185
 ความก้าวร้าวคนบางในครอบครั 138,
 144, 179
 ความรับผิดชอบ 214-215
 ความรุนแรง 140, 181, 184-186, 198-199
 216-218
 ความเสี่ยง 191, 217-218
 คำใช้จ่ายความตื่นกลัว 30, 52, 54, 96, 111,
 121, 147, 161
 คำนิยม 1, 72, 86, 107, 110, 113-114, 118,
 192-193, 207, 211, 216, 219
 คำวิพากษ์ภาษา 142, 146-147
 คำเสียหาย 142, 178
 ศูนย์สมมติของเครื่องดื่ม 59-61, 86, 112, 115,
 193-194, 216
 เครื่องดื่มสุร่าสง 51
- จ จ ฉ ช ซ ญ ฎ ฏ**
 งานเลี้ยง/งานพิธี/ฉลอง/แสดงความเป็นดี 24, 27,
 29, 39, 48, 50, 53, 66-67, 119
 เงินเชื่อ 14-15, 23, 32, 37, 190
 ฉกฉกทิวทัศน์ 142
 ชมบท 46-48, 50-53, 93, 98, 106-111, 119,
 163-165, 192-193, 204, 207, 221
 ชุมชน 214-215, 219-220
 ฐานะทางเศรษฐกิจ 74, 148
- ท ต ฒ ฒ ฒ**
 ต่อมา 28, 30 (ดูเพิ่มเติมในภาคสง)
 ดื่มคนเดี่ยว 51, 53, 55-56, 97, 109-110
 ดื่มครั้งแรกเริ่มดื่ม 47, 50, 66-68, 70, 82, 96,
 109, 113, 116, 124, 143
 ดื่มประจำ 45, 48-52, 94-95, 101, 103, 108-109,
 112, 117-118, 123-124, 126-12, 129-133, 136,
 139-140, 142, 144, 147, 153, 158, 161, 163,
 195, 199, 201
 ดื่มเป็นกลุ่ม 51, 53-54, 55-57, 97, 110

ตีพิมพ์ครั้งแรก 45, 48, 50-54, 94-95, 98-99,
103, 110-111, 117-118, 126-127, 129-132,
135, 183, 195, 199

ตีพิมพ์ครั้งที่ 142

ค ต

คตินิยม 10, 31

ตลาดคนเมืองดื่ม 1-3, 6, 36, 188-189, 213

-ตลาดคนเมืองดื่ม 2-3, 6-7, 36, 188-189, 213-214

-ตลาดที่เบียดเบียนใหม่ 2, 6, 36, 188-189, 213-215

คิงวอ 99, 109 (ดูเพิ่มเติมในตีพิมพ์เป็นกลุ่ม)

คิตสูกุ 146

คิตสูกุ 124, 139, 141, 143-146, 199

ท ธ น

ทะเลสาบชิราอิชิปากเสียง 99-100, 125-127,

130-131, 135-141, 143-146, 153, 155-157,

160-161, 169, 183-185, 198-199, 201-202

พุทธภาพ 198-199

ทัศนคติต่อความคิดเห็น 58, 77, 86, 103, 112

เทศกาลงานประเพณี 15, 16, 22, 31, 54, 66,

70-71, 93, 95, 107, 110-111, 114, 118, 130,

188, 192, 207

เที่ยวหญิงนริการ 56, 113

คำขวัญช่างภาพ 99-100, 131-132, 138, 140,

153, 156, 185, 199-201

นโธบาช 189

นักเขียน 61-67, 112-116, 156, 196, 218

นักเขียนวิชาชีพ 63-67, 70, 77-78, 86-87

นักศึกษา 61, 64, 67, 86, 112-113, 160

นักเขียนหญิง 61-67, 71-77, 82, 84,

113-116, 196

บ ป

บริษัท 191

บุคลิกภาพ 198

เบียร์ 1-2, 4, 6-7, 13-14, 34, 36, 40, 42, 44,

47-50, 53-54, 71-72, 74-76, 85, 93-99,

103-104, 106, 108, 111, 114, 117, 119, 188,

190, 192-194, 198

ประโยชน์ในการดื่ม 56, 203 (ดูเพิ่มเติมในสรุป

สมบัติประสิทธิภาพประสิทธิผล 207, 212-213,

218, 220-221

ประสบการณ์ในการดื่ม 59, 63, 93, 107, 113,

119, 194, 196, 218

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 115, 213-214, 220

ปริมาณจำหน่าย 13, 39-40, 44, 50, 105, 194-195

ปริมาณบริโภคสุขภาพการดื่ม 1, 39, 41-42, 51,

56, 98-99, 105-106, 130, 217

ปริมาณแอลกอฮอล์ 41, 51, 56, 73-76, 107,

109, 115, 141, 193, 221

ปัจจัยที่กระทบต่อความรู้สึกดื่มสุรา 193-194,

204-205, 207, 211-216

ปัจจัยทางเศรษฐกิจ 2, 35, 188, 204

ปัจจัยทางสังคม 2, 35-37, 79, 102, 188, 200,

204, 214

ปัจจัยในการดื่ม 67, 72

ปัจจัยจากฐาน 207

ปัญหาครอบครัว 101, 170

เด็ก 143

ผ ผ

ผลกระทบต่อครอบครัว 130-131, 136

ผลกระทบต่อสังคม 163, 185, 199, 215

ผลการเขียน 64, 66, 72-75, 77, 116

ผลสัมฤทธิ์ 212

ผลสืบเนื่องกระทบโรค 58, 78, 99-100, 105-106,
112, 115, 119-123, 126-128, 132-135, 137,
141, 144-149, 164-167, 170-171, 181-186,
198-204, 207, 209, 211-213, 219, 221

ผู้จำหน่าย 6, 22

ผู้ใช้แรงงานนอกระบบ 87-100, 102, 105, 117-118,
192, 197

ผู้ใช้แรงงานหญิง 88-89, 94-95, 97-99, 119

ผู้บริโภค 1, 6, 9, 22, 38, 49, 188

ผู้ผลิต 4, 205, 218

ผู้หญิง/สตรี 14, 41-42, 46-59, 87, 93, 100-103,
105, 106-108, 109-112, 117, 119, 124-127,
132, 162, 166-168, 184, 191, 193-195, 198,
201-202

พ ฟ

พฤติกรรมการณ์ 39, 47, 53, 55, 63, 71, 96-100,
105, 107-108, 110-111, 113-115, 121, 138,
184, 191-192, 198, 206-207

พฤติกรรมก้าวร้าว/พฤติกรรมรุนแรง 138, 181-182,
198, 207

พฤติกรรมเมืองเขมร 115-116

พลวัต 189, 192, 207, 213-214

พัฒนาการดื่ม 193, 203-204

เพื่อนเล่น 29, 33, 37, 41, 47, 50-51, 54, 56,
59-60, 67-68, 70, 76-78, 83, 94, 97-99, 102,
108-109, 111-113, 116, 192, 205, 216

พ่อแม่/ญาติ 48, 50, 68-69, 83, 108, 191

ภ ม ธ

ภาณูสูทหายไม้ของวัง 1, 34, 39, 189

ภุมิขันธ์ 62

บาทการ 189, 209, 211, 213-215, 222

มารยาทสังคม 219

เมือง 46, 48, 50-54, 94, 99, 106-111, 117, 119,
163-164, 193, 207, 221

ไม้มาก 56, 76-77, 114, 141, 193-194

เมา 56, 76-78, 99-100, 107-110, 129-130,
137-141, 143, 178-181, 183, 199

เมาค้าง 123, 142

เมาชาวภาค 137-138, 141, 144

ยอดจำหน่ายสุรา 4, 13

ยิบยิบซึ่งใจ 194, 217

ขาดลง 44, 47-48, 50-51, 55, 57, 71, 103-104,
106, 108-109, 118-119, 137, 143, 193

จ

จลนิยม 9, 72, 95-96, 102, 109, 125

ระบบควบคุมทางกฎหมาย 184

รัฐ 34, 40, 111, 169, 189, 194, 198-199, 206,
211, 218, 219-220

รากฐานของปัญหา 200

ราคา 73-76, 106-107, 141, 190

ร้านจำหน่ายสุรา 6, 8, 10, 13, 15, 18

-รูปเปอร์มาทิต 7

-ตลาดไม้คู่ 17-23, 38, 188, 190, 203

-ท่าบ่อศรีราชา 8

-เมืองสอง 7-8

-เมืองดาว 7, 10

-รถเข็น 7-8, 10

-ร้านชายฝั่ง 7

-ร้านจำหน่ายปลีกหัวปลี 6-7, 34

-ร้านชำ 8-10, 49, 52, 98, 188-190

รายได้ 15, 24, 29, 32, 35, 62, 73, 107, 118, 139

โรคกระเพาะอาหาร 125, 127-128, 135, 137, 141,
144

โรคความดัน 57, 125, 127, 135, 137-139, 147

โรคจิตประสาท 57, 86
โรคตับแข็ง 57, 86, 112, 125, 127, 128, 135,
147, 149, 150, 153, 161, 163-164
โรคติดต่อ 57
โรคประสาทอ่อนๆ 146
โรคพิษสุราเรื้อรัง 127-128, 149-150, 153, 161
163-165, 199
โรคเรื้อรัง 221
โรคหัวใจ 57
โรงงานสุรา 4
โรงเรียนสถานศึกษา 2, 192, 216
(ดูเพิ่มเติมในนักเขียนนักศึกษานัก)

ด ว ศ

ดนตรี 125, 127
ดูคำ 21, 23, 27, 30, 32-34, 37
วัฒนธรรม 41-43, 58, 78, 85, 105, 184, 192,
203, 207, 217
วัยชรา 198-199
วัยรุ่น 41, 61, 97, 185, 198-199
โหนด 1-5, 13, 36, 40, 42, 71, 74, 78, 106, 114,
188, 190, 194
โหนดศูนย์ 6, 13-14, 71, 74-76, 114
เศรษฐกิจ 1-2, 7, 10-11, 23, 27, 29, 36, 39-40,
42, 89, 106, 192, 199, 213, 215, 221

ข ค

สถานภาพทางสังคม 93, 96, 108
สภาพแวดล้อม/สภาพแวดล้อม 78, 81, 115
สมองฝ่อ 58
สังคม 212-213

สังคมเกษตรกรรม/สังคมอุตสาหกรรม 192
สิ่งปรกาน 106

สิ่งสรรค์ สุนัข 29, 41-42, 48, 53-54, 57,
68-71, 78, 95, 97-99, 102, 110-111, 114,
192, 194, 203, 216

สถาบัน 142

สุขภาพ 48, 57-60, 86, 89, 90, 95, 102-103,
108, 111, 115, 119, 123, 125-127, 130, 133,
135-137, 139-142, 144-147, 160, 183-186,
194, 199, 201, 221

สุขภาพจิต 59-60, 95, 102-103, 118, 197, 221

สุรา

-สุราขาว(สุรา 35 ดีกรี) 2, 9, 13-14, 29, 34, 36,
44, 47-54, 71, 76, 93-97, 106-111, 117-119,
138-141, 143, 145, 197

-สุราเหลืองขุ่น (สุราจีน) 44, 50, 55, 57, 193

-สุราต่างประเทศ/สุราน้ำเข้า 1-2, 4, 36, 44, 48,
71, 74-78, 86, 93, 97, 106, 108, 114-115,
117, 120, 188, 190, 194, 197, 217

-สุราไทย/เหล้าแดง/สุราสี 2, 4, 9, 13, 34, 44,
47-48, 50-54, 57, 71-72, 76-78, 93, 96-99,
106-111, 114, 117, 118, 120, 141, 143,
188, 192-193

-สุรากลั่นแบบเหล้าเมือง/เหล้าป่า 24-25,
27-30, 34-35, 38, 44, 47-48, 50, 71, 85,
93-94, 96-97, 118, 140, 141, 188, 197

-ดื่มเหล้าเมือง 25-26

-วัดดูสิบแปดเจ็ด 24-26, 31-33, 34

-เหล้าโรง 39, 42

เสียชีวิต/ตาย 100, 148, 162-168, 173, 182, 185,
198-200

จำนวนสิ่ง 169, 173

พ ฟ อ ฮ

- หนังสือพิมพ์ 139, 146, 199
- บุคคลที่มีชื่อเสียง 50, 52, 59, 62-63, 101-103, 109-110, 116, 118, 123-129, 131-132, 141-142, 145, 161
- หน้าข้างนอกภาพ 62, 80, 100, 133, 138, 144, 161, 185, 199-200
- หนังสือ 25
- หัวหน้าครอบครัว 133-135, 138, 140, 144, 146
- เหตุผลของการจำหน่ายสุรา 215
- เหตุผลในการดื่ม 48, 56, 66-68, 75, 95, 102, 108, 194, 197
- เหตุผลในการเมื่อสุรา 76-77, 107, 114, 118
- ชากอง 47, 50, 66-68, 83, 94, 108, 113, 115
- อัตราการดื่ม 41
- สิ้นศรย 56, 77-78, 83, 86, 98-99, 106, 110, 112, 123, 126, 128, 169, 191, 194, 200, 203, 217
- สิ้นศรยต่อทหารในศรย 57, 86, 111
- ชาติ 14, 24-25, 28, 33-34, 42, 44, 58, 59, 63, 68, 73, 79-80, 105, 111, 149, 155, 185
- เกษตร 24, 28, 42-43, 62, 79, 82, 108, 113, 192
- ศรยจกรย 58, 79, 82, 86
- ศรยจกรยจกรย 28, 43, 58, 62, 113
- ทกรย 21-23, 58, 62, 79, 82, 105, 113, 115
- ศรยจกรย 58, 79
- แม่บ้าน 28
- รับจ้าง 15, 28, 30, 43, 62, 113
- รับศรยจกรย 28, 43, 79, 82
- แพทย์ศรยจกรย 58
- ไม่มีชาติ 43
- ชกรย 40-50, 57, 62, 65-68, 74-77, 82, 84, 86-87, 93-94, 108, 113-117, 140-144, 146, 155, 163-165, 185, 190, 195, 215, 217
- ชกรยจกรยต่อศรยจกรย 47, 50, 67-70, 79-83, 106-107, 114, 191-192, 204-206, 211
- ศรยจกรยจกรยจกรย 1
- ศรยจกรยจกรย 156-157, 161, 183-185, 199, 202
- ศรยจกรยจกรย 81, 99, 120, 125-130, 133, 135-136, 139, 141, 145, 147, 157, 161, 163, 163-165, 198-201
- ศรยจกรยจกรยจกรยจกรยจกรยจกรยจกรย 125, 128, 154
- ศรยจกรยจกรยจกรย 99-100, 119, 128, 130, 136, 142, 146, 150-151, 153-156, 165-167, 171, 183-184, 190, 198, 201-204
- ศรยจกรยจกรย 1, 37-38, 105, 187-188, 203, 205, 207, 209, 211-213
- ศรยจกรยจกรย 38-39, 105, 187-188, 191, 194-197, 203-205, 207, 209, 211-212, 215
- ศรยจกรย 211, 220

..... การผลิต จำหน่าย บริโภค และอันตรายอื่นเกิดจากการดื่มสุรา โดยไม่เหมาะสมเป็นที่ทราบกันทั่วไป แต่กระนั้นการผลิต จำหน่าย และบริโภคก็มีความเพิ่มขึ้นมาตลอด

..... ปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในทวีปอเมริกา และสะสมอยู่ในสังคมมานานจนเป็นปรากฏการณ์ที่ยอมรับกันทั่วไป กลายเป็นสิ่งที่ “รู้ก็เหมือนไม่รู้” ขาดการป้องกันแก้ไขอย่างแท้จริง.....

สุรา

ในสังคมไทย

อุปทาน

..... การประกอบอาชีพเปิดร้านจำหน่ายสินค้า และจำหน่ายสุรานั้นไม่ได้มีเหตุผลทางด้านกำไรเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาความสามารถทำกำไรแล้ว สุรายังเป็นรองสินค้าประเภทอื่นๆ

อุปสงค์

..... ประชาชนจังหวัดอุบลราชธานีที่ยอมรับว่าดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ หรือดื่มเกือบทุกวัน มีมากถึง ร้อยละ 12 หมายความว่าผู้ที่อายุ 15 ปีขึ้นไป ประมาณ 5 หมื่นคนดื่มเกือบทุกวัน.....

..... สุราต่างประเทศ และ ไวน์โคเลอเรอมีขายทั่วไป บวกกับค่านิยมว่าดื่มแล้วเป็น “คนโก้ทันสมัย” แล้วจึงเชื่ออีกด้วยว่าดื่มแล้ว “ไม่เมา” ดังนั้นจึงเป็นเครื่องดื่มที่นักเรียนจำนวนมากนิยม

ผลกระทบ

..... ความเดือดร้อนของสมาชิกในครอบครัวที่มีผู้ดื่มสุราเป็นประจำ หรือ ดื่มสุรา มีตั้งแต่ถูกทำร้ายร่างกายจนถึงครอบครัวแตกแยกชีวิต มีความรุนแรงตั้งแต่หน้าร้ายจนถึงเสียชีวิต.....

ผลการศึกษาเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับจังหวัดที่ครบวงจร สมบูรณ์ทั้งอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบ